

Aanmerkingen

over

de bezwaarlijke en nuttige dienst,
de voorname inhoud,
en het recht gebruik
van het Evangelie
eenvoudig afgeleid uit enige
evangelische stoffen

door

Johannes Conradus Appelius

Dienaar des Woords te Zuidbroek en Muntendam

deel 1

Opnieuw gezet in de huidige spelling,
naar de uitgave van Jurien Spandaw, Groningen, 1759

Inhoud

1. Op het boekwerk	5
2. Aanspraak aan de gemeente te Noordbroek, waaraan deze redevoering wordt opgedragen	10
3. Leerrede over 1 Thessalonicenzen 5:12,13.....	18
3.1. Inleiding.....	18
3.2. Samenhang	18
3.3. Inhoud.....	19
3.4. Verdeling.....	19
3.5. Verklaring.....	19
3.6. Toepassing.....	30
4. Aanmerkingen over 1 Timotheüs 1:15	45
5. Aanmerkingen over Zacharia 3:1-10	64
5.1. In het algemeen ontleed.....	64
5.2. Zacharia 3:1.....	67
5.3. Zacharia 3:2.....	76
5.4. Zacharia 3:3.....	87
5.5. Zacharia 3:4,5.....	95
5.6. Zacharia 3:6,7.....	104
5.7. Zacharia 3:8.....	113
5.8. Zacharia 3:9.....	124
5.9. Zacharia 3:10.....	135
6. Aanmerkingen over Psalm 130:7,8.....	142
7. Aanmerkingen over Hebrëeën 6:11,12	163
8. Aanmerkingen over Genesis 32:24-30.....	186
9. Index.....	211

1. Op het boekwerk

Viro
Docto et Pio
Johanni Conrado Appelio
Zuidbroecensis Ecclesiae Ministro

ΠΕΡΙ ΤΥΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΙ
ΧΑΙΡΕΙΝ

Broecenses, laetae nunc TE dulcedine vocis
Iungentem Christo, nuntia fama vehit.
Frisia, dilectiquo successore triumphet,
TE ambitiosa cupit, TEQUE negante, dolet.
Cives, naturae pulchrum hoc, artisque, Deique,
Quos convertit opus, depereunt misere.
Rure, bonis dives laetusque, APPELIUS haeret,
Quasque suis dat opes, longius ire finit.
Pronus in offensam, pulsa caligine, caecus,
Quos monitum fervet, prospicit auxilium
Impiger adfurgit, quisquis nunc, crimine pressus,
Placantem Dominum fervidus ore vocat
Christiadum coetus, dextro moderamine tutus,
Exsultat gratians, splendidiusque nitet
Numinis et Summi qui scite oracula pandunt,
Laudibus extollunt auspice scripta Deo
Adrident cunctis, ornantque olim quoque mystas
Pectore quas gazas, dulcis AMICE, tenes

A. BUNING

Op de gegronde en doorwrochte Aanmerkingen
 van de weleerwaarde geleerde en godzalige heer Johannes Conradus Appellius,
 Predikant in Zuidbroek en Muntendam,
 over *de bezwaarlijke en nuttige dienst, de voorname inhoud en het recht gebruik van het
 Evangelie*

Het zwaar en nuttig werk van Christus kruisgezanten.

Tot Zions heil en nut, Gods knechten toevertrouwd,
 Waar door ze Zijn banier op 's vijands bodem planten,
 En Jezus Zijne kerk op ene rotssteen bouwt,
 Word door dit boek in 't licht gehaald,
 En naar het leven afgemaald.

Men ziet in dit geschrift een menigte van plichten,
 Waar toe een iegelijk, die 't Evangelie hoort,
 Van God verbonden is, om zich daar naar te richten,
 Begeert men enig nut te trekken uit dat woord.
 Och! dat dit dierbaar pennewerk
 Mocht dienstbaar zijn aan 't heil der kerk!

Het Evangeliewoord, zo trouw en overwaardig,
 Dat ieder doemeling, die 't ware heil bedoelt,
 Het door geloof omhelz', blijmoedig en volvaardig,
 Schoon ongelooft en vlees met kracht daar tegen woelt,
 Vertoont des zondaars zaligheid,
 Door Jezus' komst in 't vlees bereid.

Dit groot en heerlijk werk, tot zaliging van mensen,
 Die zondig stof en as voor God geworden zijn,
 Wordt in dit boek zo klaar, als iemand ooit kan wensen,
 Naar 't leven afgebeeld, tot stilling van de pijn,
 Die 't overtuigd gemoed vervuld
 Als 't overladen is met schuld.

Was 't oude volk van God met traagheid overgoten,
 Had grote zonden-schuld hunn' handen slap gemaakt;
 Was uit die vuile bron dat grote kwaad gesproten
 Dat men de tempelbouw trouwlooslijk had' gestaakt:
 God toonde Zich terstond gereed,
 Tot heling van dat harteleed.

Hij toonde in een gezicht', de moedeloze Vromen,
 De grootheid der genade aan Jozua besteed.
 Deez' Priester, gans bemorst en walgelijk, gekomen
 Voor Gods genadetroon, krijgt daar het schoonste kleed,
 En word op nieuw in 't ambt gesteld;
 Terwijl de Heer' de Satan scheld.

Ging dit genadewerk het eng begrip te boven,
 'T was echter tot Gods roem, als een betaamlijk werk;.
 De glans van 't Godlijk recht zou daar door niet verdoven.
 Des Heeren Spruit en Knecht zou komen, om Zijn' kerk
 Te gronden in Zijn dierbaar bloed,
 En op te vullen met Zijn goed.

Laat dan gans Israël hunn' hoop' vrijmoedig gronden
 Op God, die in zijn' Zoon de goedheid is, en blijft,
 Elk ogenblik gereed tot reiniging der zonden
 Van 't volk, dat door 't geloof de Borg is ingelijfd.
 Door zulk een' hoop' word God geëerd,
 En traagheid uit het hart' geweerd.

Word eens het waar geloof geweldiglijk bestreden;
 Gebeurt het, dat de hoop' word op de proef gesteld:
 Men denk': die zelfde weg heeft Jakob ook betreden,
 Dat zelfde harteleed heeft Israël gekweld;
 Men volg' zijn worst'lend voorbeeld op,
 Tot dat de blijdschap rijze in top.

Is dan uw' ziel belust, om 't werk van Gods genade,
 En d' Evangelie weg, naar 't leven afgemaald,
 Te zien in een tafereel: ei! lees toch vroeg en spade
 Dit overkostlijk boek, uit 't Godlijk woord gehaald;
 En laat u, met des Heeren volk,
 Bestieren door deez' Bijbeltoek;

Hij legt ons klaar voor 't oog een drom van wanbegrippen¹,
 Daar 't vroom en onvroom volk zich zo veel kwaad mee doet.
 Hij toont ons duidelijk aan die dodelijke klippen,
 Die elk in zijnen koers zorgvuldig mijden moet.
 Hij wijd de rechte levensbaan
 Uit Wet en Evangelie aan.

Daar Factie-zucht en Jaloezie glimpig woelen;
 En die twee Zusters 't licht van grote lui verveelt;
 Daar elk haar' lust met drift en ijver zoekt te koelen,
 En dus des Heeren kerk' het grootste nut ontsteelt:
 Daar is 's Mans gansche dienst, en werk,
 Gericht tot nut van Christus' kerk'.

Geen wonder, dat het hart van Jezus lievelingen
 De dienst van deze Man met zo veel achting eert;
 Daar al, wat walgt van nijd, en factie-beuzelingen,
 's Mans aangenaam talent, en gaven, hoog waardeert.
 De Vorst des afgronds merkt dat wel,
 Maar 't baart hem spijt, en angst, en kwel.

Ik ondertussen dank de grote Heere der Heeren;
 Dat mijn APPELIUS, mijn Jonathan, mijn Vriend,
 De pen heeft opgevat, om 't christenvolk te leren
 In 't rechte spoor te gaan, waar door men Jezus dient,
 En, aan Zijn' Borggerechtigheid
 Verkleefd, een zalig leven leidt.

---

¹ Ik doel op die geestelijke volksdwalingen, welke, door hun onvermerkt en allengs voortkruipen, een Laodiceese, of schijngeestelijke, doch in de grond geesteloze kerkstaat invoeren, en zelfs vele goede mensen in verwarring brengen. Deze nu op een, zo wel duidelijk overredende, als geheel bescheiden wijze bij de wortel uit te roeien, en elk tot de oefening van een levendig geloof en echte godzaligheid, naar de regel van 't eeuwig Evangelie, op te leiden, maakt geen gering deel van dit werk uit, en verdient in onze dagen de zorgdragende oplettendheid van alle Gods trouwmenende knechten

Vaar voort, vaar moedig voort, mijn Boezemvriend! mijn Broeder!

Met uwen mond en pen, als een getrouw gezant,
Te werken voor uw' Heer', die grote Mensenhoeder,
Die zijn' gezanten dekt met Zijn' genadehand.
Hij loon' U als Zijn' trouwe knecht!
Waarop mijn' ziel thans, amen! zegt.

Symb. CORN. HERM. SWYGHUIZEN
Unus omnia Christus Pred. te Groningen

OP HETZELFDE

1 Thess. 5:12,13

Ziet hier het werk, 't zwaarwichtig werk;
Arbeiden, voortaan, en vermanen,
Der herd'ren post, in Jezus kerk',
Te erkennen van zijne onderdanen,
In liefde te achten mee,
Met onderlinge vree!

1 Tim. 1:15

Ziet hier 't getrouw, 't aanneemlijk woord:
Gods Zoon, tot heil van doemelingen,
Gekomen op dit zondig oord,
Om ons, voor vloek, Gods zegeningen
Te werven! Eew'ge stof
Van wonder, vreugde en lof!

Zach. 3

Den satan ziet, die, daar hij stond
Om Jozua te wederdreven,
Gescholden werd uit 's Heeren moet,
Met schaamte en schand' van daar gedreven:
Maar Jozua van Hem,
Die kiest Jeruzalem,

Een vuurbrand uit het vuur gerukt,
En, daar hij was met 't vuil der zonden
Bemorst, wier schuld en smet hem drukt',
In 't siergewaad des heils gewonden;
Terwijl een reine hoed
Zijn' vrijspraak blijken doet!

Ziet hem op nieuw in 't ambt gezet,
Om, zo hij zou Gods weg betreden,
Te richten naar des Heeren wet,
Te veil'gen 't huis van God beneden;
Tot hij met hen, die staan
Voor God, eens om zou gaan!

Ziet de oorzaak van dat Jozua,
Hij niet alleen, maar ook zijn' vrienden
Dus wond'ren zijn van Gods genaa:

De komst, de komst van die beminde,
De Spruite, 's Heeren Knecht,
Den Steen, van Hem gelegd!

Op wie de kerk haar ogen houdt,
Die zeven zijn, alleen genegen,
Wie d' Heere eerlang graveren zoud',
En op die dag 's lands schuld afvagen!
Dan zou men nood'gen: "koom
Tot wijnstok, vijgeboom!"

Ps. 130:7,8

Ziet Israël tot hoop gewekt
Op God, die goed is, en genegen
Tot 't volk, wiens ziel zich tot hem strekt
Bij wie is veel verlossingszegen,
Die Isr'el dies van al
Zijn' schuld ontheffen zal!

Hebr. 6:11,12

Ziet ook Gods volk tot ernst en vlijt,
Ter volle sterkte in 't hopend leven,
Vermaand, opdat het traagheid mijd',
En moedig tracht' hen na te streven,
Die door geloofsgeduld
Gods woorden zien vervuld!

Gen. 32:24-30

Ziet Jacob op her eenzaam veld,
Toen Esau en de zijne optogen,
In 't worst'len, als een dapp'ren held,
Door God gesterkt, God overmogen;
Die echter onverwacht
Zijn' heup verwrong met kracht!

Ziet hem, eer hij zijn' God liet gaan.
Gelovig om een' zegen vragen,
Die d' Heere hem schonk, en toen voortaan,
Wijl hij zich vorstlijk had gedragen,
Hem anders noemde, en wel,
Voor Jacob, Israël!

Ja ziet, hoe hij dit danklijk roemd',
 Als hij, gered uit zwarigheden,
 Den naam dier plaatse Pniël noemd',
 En gaf daarvan deez' bond'ge reden:
 "K heb God gezien bij mij,
 En mijne ziel ging vrij!"

DIT ALLES ziet hier zonderling
 Net, klaar vertoont uit d' Heil'ge blâren:
 De Leeraar tot herinnering,
 Tot onderricht der christenschare,
 Hoe de een tot vrucht verstrekk',
 Hoe de and're vruchten trekk'!

Zondaren tot bewijs, dat men
 Tot Jezus komt, als gansch verloren;
 Op Hem geheel moet bouwen; en
 Tot troost van 't volk, door Hem verkoren

CHRISTI SUMMA POSSESSIO

Ad Symb. Supra positum:
 Unus omnia Christus.

Omnia si Christus: christum qui possidet unum,
 Omnia habet; qui non, omnibus ille caret
 Omnia si Christus: supra quid quaerere refert?
 Cuius enim Christus, sunt simul omnia ei.
 Omnia si Christus: Christum qui spreverit, ipse,
 Spernere cum Christo se quoque concta, sciat.
 Omnia si Christus: cur quis, si cetera defunt,
 Anxius est nimium? Fit modo Christus ei.
 Omnia si Christus: Christum quicumque recepit,
 Divitias summas colligat inde fuas.
 Omnia si Christus: debent se atque omnia Christo,
 Quotquot sunt Chirsti; nam dedit Ille prius.

Liber homo natus, mortis dein clausus in antro,
 Rursus abit Christo liber ad astra duce.

BEZA

Wijl kruis en tegenspoed
 'T geloof beproeft en voedt!

Heb dank, mijnheer, voor 't zielsgerecht:
 Maar allermeest zij de Opperherder
 Gedankt, die U, een trouwen knecht,
 Heeft toegerust! Ei gun ons verder
 Van 't uw'! Jehovah sterk'
 Uw' krachten, krone uw werk!

R. OOSTERHUIS.

2. Aanspraak aan de gemeente te Noordbroek, waaraan deze redevoering wordt opgedragen

Waarde vrienden!

In het begin, toen ik in mijn tegenwoordige gemeente, die ik met een zonderlinge aangenaamheid en liefde dien, was aangekomen, en de onafhankelijke God blijken gaf dat Hij daar wilde werken, werd ik door verscheidene omstandigheden opgewekt om hartelijk te wensen dat de zaligmakende genade van die grote God en Zaligmaker, aan uw plaats, die het dichtst aan de onze grenst, ook meer en meer gekend, ondervonden en betoond mocht worden.

De gezetheid op een dienst, die de weg van het leven onderscheiden en bevindelijk voordraagt, die u, toen u onlangs herderloos was, hebt laten blijken, heeft die zucht in mijn binnenste aanmerkelijk vermeerderd.

Toen de Heere, Wiens verheven wijsheid en goedheid, die ons verstand oneindig te boven gaat, alle dingen tot het meeste nut van Zijn kerk regeert, door het onpartijdige lot openbaar had gemaakt wie Zijn wijze Goedheid verkoren had om u te weiden, werd mij de nood opgelegd om die waardige medebroeder door een plechtige redevoering aan u voor te stellen. En zowel uw leraar als u de betamelijke plicht, van 's Heeren wege, voor te houden.

De gemelde innige begeerte dat het rijk van die grote Koning Jezus onder u hoe langer hoe meer mocht uitgebreid worden, en mijn roeping tot genoemde post, zijn de enigste beweegredenen die mijn gemoed hebben overgehaald om deze leerrede aan de drukpers over te geven en aan u op te dragen.

Want ik zag duidelijk in dat u een naarstig en betamelijk gebruik van de dienst van uw leraar maken moest, als u een wezenlijke zegen voor uw onsterfelijke zielen daarvan wenste te genieten. De dienst van openbare leraars is immers het gewone middel waardoor God de mensen bij aanvang tot het zaligmakend geloof wil brengen, en bij voortgang daarin opbouwen en volmaken. Rom. 10:14,15,17. *Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden? Gelijk*

geschreven is: hoe liefelijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen, dergenen, die het goede verkondigen! Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods. Ef. 4:11,12. En Dezelfde heeft gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen ... tot herders en leraars; tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning des lichaams van Christus. Maar, gelijk de allerbeste middelen, of vruchteloos zijn wanneer men die niet gebruikt, of ook wel schade doen wanneer men die misbruikt, zo kan ook de dienst van de leraars voor de gemeente zonder vrucht zijn, wanneer die zich daarvan onttrekt; of ook door hun eigen schuld tot grote oordelen aanleiding geven, wanneer het die niet recht gebruikt en smadelijk mishandelt.

Maar zal men van de Evangeliedienst een recht en redelijk gebruik maken, dan moeten zowel leraars als gemeenten hun onderlinge betrekking, die zij op elkaar hebben, en de wederzijdse plichten die daaruit voortvloeien, duidelijk inzien, steeds voor ogen houden en naarstig betrachten.

Maar zo nodig en betamelijk dit is, zo bezwaarlijk is dit ook.

De vorst der duisternis, wiens voornaamste poging is het koninkrijk van Die, Die hem de kop verbroken heeft, afbreuk te doen, spaart geen moeite om zowel leraars als gemeenten door onnavolgbare listen daar vanaf te houden. Hij spant all krachten in om het rijk van Christus Zelf nadeel toe te brengen, door hetzelfde middel dat tot zijn voordeel gegeven was.

De boze wereld verzuimt geen gelegenheden die maar dienen kunnen om de nauwe band van betrekking tussen leraars en gemeenten te verscheuren.

De verdorven neigingen van het gemoed die nog in de beste dienaars en meest voortreffelijke leden van de gemeente zijn overgebleven, plegen hier het allergrootste nadeel te doen. Deze, door duizenden soorten voorvallen gaande gemaakt, konden zo'n verbijstering van zinnen veroorzaken, dat de besten voor een tijd onbekwaam worden over

die dingen rechtmatig te oordelen, en nog ongeschikter ze standvastig te betrachten.

Zo groot en veelvuldig die tegenstand is: zo nodig en nuttig zou het zijn dit stuk, met veel omzichtigheid en ernst, meermalen nauwkeurig te verklaren en aan te prijzen.

Maar wegens de grote verdorvenheid in deze wereld gebeurt dit al te zelden op die wijze als het behoorde te gebeuren.

Velen die buiten de kerkelijke bedieningen leven, ontbreekt of de genegenheid of de gelegenheid zich daarover uit te laten.

Mensen die de dienst zelf waarnemen zien òf tegen de behandeling van deze dingen aan, of ze verderven het veelal door verkeerde driften van het gemoed.

Die graag getrouw zijn erkennen het grote gebrek dat hen in het beste van hun dienst aankleeft, met innige beschaamdheid van het hart. Het valt hen veel gemakkelijker over hun tekortkomingen voor God en mensen te klagen, dan aan de gemeente voor te houden dat ze zulken als zij zijn zouden achten en beminnen. Ze weten ook dat de verdorven en achterdochtige wereld de leraars grif verdenkt dat ze, als ze van die dingen spreken, zichzelf bedoelen. Maar ze verfoeien dat walgelijke zelfzoeken zo van harte, dat de verdenking daarvan hen beschaamd kan maken. Om die reden zwijgen zij vaak geheel van deze stukken, daar ze verplicht waren te spreken.

Moeten zij bij gelegenheden van die dingen in het openbaar of bijzonder melding maken: het kan gebeuren dat men een goede ijver zonder voldoende wijsheid bestuurt. Ze klagen dan wel met groot recht en reden over de trouweloosheden van trouweloze dienstknechten: maar men is niet omzichtig genoeg de personen en het ambt te sparen. Men vergeet vaak de gemeente te herinneren dat zij proberen moet van de allerminste dienst voordeel te trekken, en dat dit, als men maar recht gesteld is, onder Gods zegen ook wel gebeuren kan.

Leraars die weinig indruk van hun gebrek en meer liefde voor hun eigen persoon, als voor de eer van Christus en Zijn kinderen hebben, kunnen snel klaarstaan hun personen en ambt met grote ijver aan te prijzen. Ze klagen al snel over minachting die hen naar hun verbeelding wordt aangedaan. Maar zij laten veelal zoveel walgelijke eigenzinnigheid en verkeerde ijver blijken, dat ze zich daardoor meer minachting aandoen als die waarover zij zo sterk roepen. Het genoemde gebrek maakt de verklaring en

aanprijzing van het rechte gebruik van de Evangeliedienst zoveel te noodzakelijker.

Wanneer de Goddelijke voorzienigheid mij dan riep om mij over die zaken met inzet uit te laten, heb ik mij zoveel te meer verplicht gevoeld om, met overwinning van alle zwarigheden, het gehoorzaam op te volgen. Ik ben ver van die dwaze inbeelding dat ik de vrijmoedigheid, wijsheid en voorzichtigheid die daarvoor nodig is, boven anderen bezitten zou. Ik beken graag dat misschien niemand meer dan ik tegen zulke verhandelingen opziet. Ik zwijg daar graag van, zolang ik het met een gerust geweten kan doen. Ik spreek veel liever van Christus, Die gezegende Heere, dan van Zijn ellendige knechten. Mijn ongeschiktheid om enig stuk naar behoren te behandelen wordt mij dagelijks meer en meer bekend.

Maar, wanneer de onafhankelijke Opperheer mij roept, mag mijn eigen neiging en ongeschiktheid mij niet weerhouden Zijn roepende stem op te volgen. Zijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Hoe ongeschikter ik in mijzelf ben: zo veel te duidelijker en heerlijker kan Hij Zijn kracht en genade openbaren, wanneer Hij zulke armelijke pogingen zegent.

Ik achtte mij dan van 's Heeren wege verbonden in die redevoering, waartoe ik geroepen werd, uw leraar en u de nodige plicht, zo duidelijk, nauwkeurig, rechtuit en onbeschoemd voor te dragen, als mij doenlijk was.

De omstandigheden die bij de bevestigingen gebruikelijk zijn, wilden mij daartoe geen genoegzame tijd gunnen. Ik vond geen ander middel, ter vergoeding van dit gebrek, als het uitgeven van die redevoering. Daardoor kan ik hetgeen toen wegens gebrek van tijd is overgestapt, of maar in het voorbijgaan als met de vinger aangeroerd, u ook voordragen en duidelijker uitleggen. Wanneer u hetgeen toen gehoord is, naderhand ook heeft, kunt u het met meer bedaardheid overwegen en meer nut daarvan genieten.

Omdat dan mijn enig oogmerk is u een middel van de hand te doen, dat u tot bevordering van uw zaligheid, van de Evangeliedienst het rechte gebruik mocht maken, zo heb ik het zodanig geprobeerd te ordenen als het tot bereiking van dit oogmerk het meest geschikt kon zijn. Om die reden heb ik niet omgezien naar een tekst die ongewoon was, en gelegenheid kon geven de gemoederen van de gemeente door ongewone vindingen en spelingen te strelen en opgetogen te houden: maar naar zo'n tekst in welke de waarheden die voor u de nuttigste

zijn, duidelijk lagen opgesloten en door betoog konden worden afgeleid. Ik heb het meest gestaan op die zaken die mij voor u de nodigste schenen te zijn: hoewel de nauwkeurigste regels van de evenredigheid het misschien wat anders mochten vorderen.

Maar ik oordeel dat de regels van de evenredigheid ondergeschikt moeten worden aan die van de wijsheid, die ons gebieden hetgeen tot ons oogmerk het meest dienstig is, ook meest in het oog te houden en aan te dringen. Uit datzelfde beginsel heb ik sommige zaken daar geplaatst, omdat zij naar mijn gedachten de gemakkelijkste en meest ongemerkte ingang in de gemoederen konden vinden; hoewel een andere plaats voor die ook niet ongevoeglijk geweest zou zijn.

Toch heb ik niets anders voorgedragen als hetgeen in de tekst, of uitdrukkelijk of ingewikkeld, lag opgesloten en daaruit met redenen kan worden afgeleid.

Hiervandaan heb ik diezelfde waarheden, die in de verklaring opengelegd en bewezen zijn, in de toepassing, hoewel in een ander opzicht, aangedrongen. Dit zal misschien sommigen die al te bevreesd zijn om een zaak in één redevoering meer dan eens aan te roeren, zeer ongevoeglijk schijnen. Hoewel men alle nodeloze en nutteloze herhalingen, omdat men diezelfde zaken in hetzelfde opzicht zonder reden, uit enkel langdradigheid herhaalt, met recht veroordelen moet, ben ik toch verzekerd dat men de herhaling van de waarheden, die in de verklaring geopend en bewezen zijn, in de toepassing, waar ze een ander opzicht krijgen, met geen grond berispen kan. Het woord *toepassing* wettigt het. Want een toepassing is niets anders dan dezelfde waarheden die verklaard zijn, aan de gemoederen van de toehoorders in het bijzonder toe te eigenen.

Wil men andere waarheden dan in de verklaring geopend zijn, in de toepassing aandringen, dan verliest men de natuur van de toepassing van de tekst; men handelt dan niet met bewijsvoering, of men moet die nieuwe zaken eerst verklaren en bewijzen, en dus een nieuwe verklaring maken. Men vervalt dan gemakkelijk tot die schadelijke gewoonten dat men over alle verklaringen dezelfde toepassing maakt. En men belet de aanwas in een gegronde kennis en oefening van de godzaligheid. Maar, moet men dus diezelfde waarheden die men verklaard heeft, toepassen, hoe kan dat gebeuren zonder ze opnieuw aan te roeren? Dit is zoveel te meer nodig wanneer men spreekt tot de mensen, die geen

bekwaamheid hebben de ontvangen denkbeelden lang levendig te bewaren, en uit gelegde gronden gegronde besluiten daarvan op te maken; zoals de meeste van onze toehoorders zijn. De wiskundigen, die voor verstandige lieden schrijven, vinden het nodig de tevoren verklaarde en bewezen stellingen te herhalen, om hun bewijzen met redenering aan te dringen. Wie zal het dan afkeuren dat men de waarheden die in de verklaring geopend zijn, in de toepassing in een ander opzicht verhaalt, om die aan het gemoed van de toehoorders, die meest eenvoudigen zijn, nader aan te dringen?

Omdat mijn oogmerk is u tot het recht gebruik van de Evangeliedienst op te wekken en te besturen, scheen het mij niet ongevoeglijk enige aanmerkingen over de voorname inhoud van het Evangelie en het rechte gebruik daarvan, op deze redevoering te laten volgen; omdat het voor een zondaar zo bezwaarlijk is die zaken helder te verstaan, zeker te geloven en bestendig in praktijk te brengen.

Het voornaamste *oogmerk* van het zalig Evangelie is, de mensen recht *deugdzaam en godzalig* te maken in Christus. Kol. 1:28,29. De ware *godzaligheid en deugd* bestaat niet in een uitwendige zedigheid, en ook niet in een gevoel van enig droevige of heuglijke aandoeningen. Hoewel zulke dingen in een godzalige uit een verhevener beginsel ook plaats hebben, toch maken ze het wezen van de godzaligheid niet uit, omdat ze ook kunnen zijn in mensen die van alle ware deugd en godzaligheid ontbloot zijn.

De echte *godzaligheid en deugd is een hebbelijkheid God als het hoogste Goed te kennen, lief te hebben en te gehoorzamen, zich benaastigend alles wat omtrent God, de naaste en onszelf geboden is, vrijwillig te betrachten*. Alle uitwendige zedigheid, al het doen en laten, alle aandoeningen van het gemoed, waar *de kennis en liefde van God ontbreken*, kunnen de voortreffelijke naam van godzaligheid en deugd niet dragen. Het is een lichaam, of liever schaduw, zonder geest, een blote schijn zonder zijn.

De Wet schrijft de mens de rechte godzaligheid en deugd als een plicht voor: zij vertoont ons God als een heilig, rechtvaardig, onafhankelijk Opperwezen, onze Schepper, Onderhouder en Weldoener, van Wie wij in alles volstrekt afhangen. Het gebiedt dit hoge Opperwezen, als ons hoogste goed te kennen, te beminnen, en met ziel en lichaam gehoorzaam te zijn. Het dringt dit door nadrukkelijke beweegredenen aan, ontleend

aan de heerlijke volmaaktheden van God, in de werken van de natuur tentoongesteld. Het *dreigt* de verschrikkelijkste straffen op de overtreding; en *belooft* een heerlijk loon aan de gehoorzame uitvoering. Maar het *wijst daartoe geen andere krachten aan* dan God in de schepping aan de mens had meegedeeld.

In de *staat der rechtheid* was de mens bekwaam de ware godzaligheid en deugd volgens het voorschrift van de wet te beoefenen. Maar door de *ongelukkige zondeval* is de arme mens zover van alle godzaligheid en deugd afgefallen, *dat de meest geschikte en meest bescheidene in zijn natuurstaat voor God een goddeloos en ondeugdzaam mens is*; voor wie het zo onmogelijk is de ware godzaligheid en deugd, in de wet voorgeschreven, te betrachten, als het voor een dode mogelijk is levende werken te doen.

Misschien kan het nuttig zijn *dit een weinig duidelijker, bij de stukken, aan te tonen*.

Een zondaar die *in zorgeloze gerustheid leeft* of liever dood is, mist alles wat tot het wezen van ware godzaligheid en deugd behoort. Hij *mist de ware kennis, liefde en gehoorzaamheid aan God, als het hoogste goed* aangemerkt. Hoewel God Zijn volmaaktheden in alle werken van de natuur zeer heerlijk openbaart: het verstand van de zorgeloze zondaar is echter zo verduisterd, en zijn wil wordt door zware banden van de begeerlijkheid zodanig omgedreven, dat hij niet eens bij die heerlijke volmaaktheden stil kan staan, en daar zijn gedachten op vestigen. Moet hij wegens het overgebleven licht in het geweten of andere omstandigheden nog eens bedaard aan God denken; door zijn natuurlijke boosheid maakt hij in plaats van de rechte kennis, de goddelooste misvattingen van dat heerlijkste Opperwezen.

Hij verbeeldt zich dat God aan hem gelijk is. Hij kan niet geloven dat God zo heilig en rechtvaardig is, dat Hij wegens de onveranderlijke volmaaktheid van Zijn natuur, volstrekt recht over de zonde moet doen. Hij maakt zich van God een misselijk denkbeeld, dat met sommige zonden gemeenschap kan hebben en zichzelf verloochenen. Zo'n denkbeeld houdt hij voor zijn God. De zuivere waarheid van de Goddelijke volmaaktheden ziet hij aan als een schadelijke dwaling, die de mensen maar zwaarmoedig en wanhopig maakt. Kent hij God niet, dan *kan hij Hem ook niet beminnen*. Hij heeft zo'n afkeer van

God, dat hij van Zijn eigenschappen en werken niet eens met genoegen horen kan.

De wet, die de rechte kennis en liefde van God van hem vordert, *verdraait hij* naar zijn goddeloze misvattingen en neigingen. Hij verbeeldt zich dat die alleen op het uitwendige ziet. De geestelijke zin daarvan schijnt hem onmogelijk en onnodig te zin. En zijn zware vloeken ziet hij niet hoger aan als krachteloze banbliksems die niet uitgevoerd worden. *Het hoogste waar hij toekomt* is dat hij uit kracht van opvoeding, uit begeerte naar een goede naam of om de hemel te verdienen, zich voor enige grove uitspattingen, die tegen de uiterlijke letter van de wet strijden, wacht, en enige uiterlijke daden naar zijn zinnelijkheid verkiest, waarin hij zich oefent. Maar, omdat het *wezen van de godzaligheid*, de rechte kennis en liefde van God, in dat alles ontbreekt, is hij maar een *huichelaar*, die iets van de uitwendige *schijn* aanneemt, maar het wezenlijke *zijn* van de godzaligheid verloochent. Toch vervalt hij daarenboven in die ongelukkige dwaling dat hij door dit arme en ellendige schijnwezen een grote heilige is, aan wie God de zaligheid noodzakelijk geven moet.

Hij moet wel zeer *goddeloos* en *ondeugend zijn*, die niet zien of geloven kan, dat een *hater* en *verdraaijer* van de Goddelijke volmaaktheden, een *verkrachter* en *bederver* van de wet, een *huichelaar* die het gehele wezen van de godzaligheid mist, en zich toch voor een grote heilige uitgeeft, *een goddeloos en ondeugend mens is*. Hoewel hij in de grofste uiterlijke buitensporigheden juist niet uitspat.

Een zondaar *die van de Goddelijke heiligheid en rechtvaardigheid andere gedachten krijgt*, de geestelijkheid van de wet begint in te zien, en van zijn eigen boosheid en schuld overtuigd wordt, is eveneens, in *die staat*, voor de oefening van ware *deugd en godzaligheid onvatbaar*.

Hij kan God niet *aanmerken als zijn hoogste Goed*, maar ziet Hem aan als het *hoogste kwaad*. De alwetendheid en overalomtegenwoordigheid van God hebben hem op al zijn inwendige en uitwendige zonden overrompeld en betrapt. De Goddelijke heiligheid moet van zijn boze natuur een oneindige afkeer hebben. Gods gerechtigheid moet over zijn zonden recht doen. Zijn waarheid moet alle bedreigingen uitvoeren. En Zijn goedheid en genade verzwaart zijn ongerechtigheid en schuld, omdat het de grootste boosheid is tegen de hoogste goedheid

zo boos te bestaan en aan te gaan. De hoogheid en almacht van God is bekwaam hem door ontelbare en onnavolgbare wegen het zwaarste verderf aan te doen. Zo'n Opperwezen beschouwt hij als zijn hoogste kwaad dat hem geen goed, maar het eeuwig verderf moet aandoen.

Het is hem *onmogelijk zo'n God te beminnen*. Of hij moest in zijn eigen verderf een welgevallen hebben, dat tegen de natuur van een redelijk schepsel strijdt. Hij schrikt en vlucht voor God. Spant hij zijn krachten in om enige uiterlijke zonden af te breken, uiterlijke deugden te betrachten, zichzelf te verbreken en verbeteren: in dit alles *ontbreekt de kennis van God als het hoogste Goed*, en *de ware liefde* jegens Hem, en daarom ook *het wezen van de godzaligheid*. Hij doet alles onwillig, door een knechtelijke schrik gedwongen. Hij merkt God aan als een harde Heere, Die hij door die onaangename bezigheden verzachten, veranderen en van zich afhankelijk maken wil. Soms komt hij tot die inbeelding dat hij zijn oogmerk bereikt heeft. Hij meent dat God nu bewogen en veranderd is; en zo vervalt hij wederom in zijn vorige zorgeloze boosheid, waardoor hij de Goddelijke heiligheid, rechtvaardigheid en waarheid, benevens de geestelijkheid, heiligheid en rechtvaardigheid van de wet verdraait en verkracht. Maar als hij ziet dat God te veranderen een onmogelijkheid is; en als hem daaronder het Evangelie verborgen blijft, dan verzinkt hij in een hel van wanhoop, waarin hij zoveel te meer afkerig van God wordt, als hij duidelijker inziet dat dit heerlijke Opperwezen met zijn ellendig gedwongen schijnwerk niet vergenoegd of voldaan kan zijn.

Hij moet wel *een vijand van God en de godzaligheid zijn*, die zich wilde inbeelden dat zo'n gedwongen inspanning, zonder liefde tot God, uit het vijandige beginsel van God te veranderen en van zichzelf afhankelijk te maken, de naam van de enige echte godzaligheid en deugd kan dragen.

Gelijk alle soorten van zondaars in hun natuurstaat van de ware deugd en godzaligheid ten enenmale ontbloot zijn: zo is het ook *onmogelijk*, dat zij door *de gehele natuur of de heilige en rechtvaardige wet, tot de ware godzaligheid gebracht zouden worden*. Want de gehele natuur en wet kunnen de arme zondaar geen betamelijke weg aanwijzen, waarlangs de vlekkeloze heiligheid, onkreukbare rechtvaardigheid en onveranderlijke waarheid van God

ongeschonden kunnen blijven, wanneer Hij een zondaar zaligmaakt. Zolang dit niet gebeurt blijft het onmogelijk dat een zondaar met reden God als zijn hoogste Goed aanmerkt, en Hem van harte bemint.

De duidelijkste vertoningen van de heerlijkheid van God in de werken van de natuur; het levendigste gevoel van zegeningen en oordelen; de ijverigste prediking van de wet; de nadrukkelijkste aandrang van plichten; de vervaarlijkste afschildering van de zonde en van de toorn, kunnen hem tot de ware godzaligheid en deugd niet brengen. Die dingen hebben alleen, in een zondaar voor wie het Evangelie verborgen is, dit ongelukkig gevolg dat hij door zijn eigen boosheid nog harder wordt, en meer krachten inspant om de Goddelijke volmaaktheden en de wet te verkrachten, of in groter wanhoop en afkerigheid van God wegvlucht.

Is het dus voor de gehele natuur en wet onmogelijk een zondaar godzalig en deugdzaam te maken: *het zalig Evangelie*, gepaard met de krachtdadige bewerking van de Heilige Geest, *brenkt* die niet alleen tot een echte, maar zelfs *veel verhevener godzaligheid* dan Adam in de staat van de rechtheid had. Want hoe heerlijker, zaliger en beminnelijker de Goddelijke volmaaktheden worden ingezien; hoe groter de liefde tot God is; hoe hartelijker en vrijwilliger de neiging is Hem te gehoorzamen: zoveel te verhevener is, buiten alle twijfel, de godzaligheid. Nu kan het door niemand worden tegengesproken dat alle Goddelijke volmaaktheden breder, heerlijker, zaliger en beminnelijker aan een zondaar, in het Evangelie, in het aangezicht van Christus vertoond worden; en krachtiger aandrang tot liefde en gehoorzaamheid uitlevert, dan aan Adam in de staat van de rechtheid is gebeurd.

Ja, het Evangelie opent zo'n *wonderweg*, waardoor de echte *godzaligheid zoveel te groter* moet worden, als de *goddeloosheid groter* is geweest. Uit de dikste duisternis gaat hier het grootste licht op. Die de grootste kennis van zijn zonden en doemschuld heeft, kan de grootste bevassing maken van die ontzaglijke heiligheid en rechtvaardigheid van God, in het straffen van Gods Zoon betoond, en van de onnaspeurlijke rijkdom van de genade en liefde jegens zondaren, daarin bewezen. De grootste zondaar wordt het meest vergeven. Die het meest vergeven is, kan het meest liefhebben. Die het meest liefheeft wordt ook het meest gedrongen om voor Hem te leven, Die voor hem gestorven en opgewekt is.

Misschien zal het niet vergeefs zijn, ook dit stuk een weinig onderscheidenlijker te beschouwen.

Het Evangelie opent ons de afgronden van de diepste Godsgeheimen, waarin de gronden van de godzaligheid, waar de gehele natuur en de wet niets van weten, liggen opgesloten. Het enkelvoudige Wezen van God bestaat, onbegrijpelijk, in drie onderscheidene Personen.

Die hebben van eeuwigheid een raad des vredes genomen om rampzalige zondaars, tot verheerlijking van alle Goddelijke volmaaktheden, zalig te maken. De ogen van de eeuwige barhartigheid zijn daar gevallen op rampzalige zondaren, die tegen alle geboden van God zwaar gezondigd, en geen daarvan gehouden hebben. Die, volgens de billijke en rechtmatige eis van de onveranderlijke heiligheid, rechtvaardigheid en waarheid van God, onder het rechtvaardig en reeds uitgesproken vonnis van de eeuwige verdoemenis lagen. Die niets tot hun verlossing konden toebrengen, of het minste in zichzelf ten goede veranderen. Voor zulke veroordeelde doodsvijanden is Gods Zoon, uit Eigen beweging, Borg geworden. Hij heeft in hun plaats al hun vloeken gedragen en alle gehoorzaamheid betracht. Hun zonden en schulden zijn Hem toegerekend als Zijn Eigen. Zijn lijden en heiligheid wordt op hun rekening gesteld. Hierdoor zijn alle Goddelijke volmaaktheden op het hoogst verheerlijkt. God is ten volle verzoend. Hij wil goddelozen om niet rechtvaardigen; zegen in plaats van vloek geven. Hij wil aan de doden het leven, en aan ongelovigen het geloof, en alles wat tot eeuwige zaligheid nodig is uit genade schenken.

Hier vindt men de rechte bron van ware godzaligheid voor een zondaar. Hier vertonen zich verscheidene volmaaktheden van God, waar Adam voor de val geen bevindelijke kennis van hebben kon. Hier verschijnen anderen in een grotere luister. Hoe helder blinkt hier de heiligheid, rechtvaardigheid, wijsheid, waarheid, barmhartigheid en genade van God uit, in het aangezicht van Christus Jezus! Hoe lieflijk stemmen hier die Goddelijke volmaaktheden overeen! Ze zijn alle voor een zondaar niet alleen genaakbaar, maar ze vorderen ook zijn zaligheid. De verzoende heiligheid, rechtvaardigheid en waarheid van God eisen, dat de meest ellendige zondaar, voor wie zo'n losgeld is betaald, zeker gerechtvaardigd, geheiligd en gezaligd wordt. Hoewel hij tot zijn rechtvaardiging, heiliging en zaligheid niet het minste uit zichzelf kan

toebrengen. De algenoegzaamheid kan alle zwaarigheden die zich hier tegen opdoen, te boven komen. Een zondaar die dit inziet en met zijn hart gelooft, beschouwt zo'n God als het hoogste Goed van een zondaar. Hij bemint al die volmaaktheden. De liefde spoort hem krachtig aan om met een ongedwongen vanzelfsprekendheid het welbehagen van de Heere met gedachten, woorden en werken te doen, als zijn zaligheid. De wet van God wordt in zijn hart geschreven, wanneer de liefde van God, die de inhoud van de wet is, daarin geboren wordt, en hij weer gezind wordt voor God te leven.

Het Evangelie levert daartoe de krachtigste beweegredenen uit. Nergens wordt de schrikkelijkheid van de zonde levendiger uitgebeeld dan in het lijden van Gods Zoon. Hoe afkerig moet men toch van de zonde worden wanneer men levendig inziet de onbegrijpelijke angsten, die de Zoon van God, Die ons zo uitnemend heeft liefgehad, daarvoor heeft moeten uitstaan. Wie moet bijvoorbeeld geen pijn in zijn hart voelen over de hovaardige, achterdochtige en liefdeloze denkbeelden, wanneer hij eens nadenkt dat om zo'n boosheid het gezegend hoofd van Gods eniggeboren Zoon met een vervloekte en smadelijke doornenkrans bekroond en gepijnigd is? Wat kan krachtiger aansporen tot een vrijwillige gehoorzaamheid in liefde, dan de overdenking van die weergaloze liefde die de Drieënige God zulke rampzalige zondaars heeft toegedragen?

Het Evangelie wijst ook genoegzame krachten daartoe aan. Men hoeft, ja mag niets in eigen kracht verrichten. Maar men moet hier dienen in de kracht die God verleent. Ervaart men zijn krachteloosheid; kan men geen zonde overwinnen, geen gebod betrachten; men behoeft er niet in eigen vermogen op aan te vallen, en ook niet de moed werkeloos op te geven. Men mag in zijn machteloosheid tot de Heere komen, van Hem kracht begeren, en zeker geloven dat Hij die schenken wil. Zijn genade is hier genoeg. Zijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Zo gauw als dit levendig geloofd wordt, gevoelt het hart reeds versterking.

Dus is het Evangelie een kracht van God tot zaligheid, godzaligheid en deugd. Die het meeste licht in zijn ellendigheid aan de ene kant heeft, en in het Evangelie van de zaligheid aan de andere kant, zal ook de godzaligste mens worden. Verliest een godvruchtige het Evangelie uit het oog; ziet hij op zijn gebrek en plicht; verbeeldt hij zich dat Hij die door eigen

kracht volbrengen moet, dan zal zijn liefde verkouden. Hij zal moedeloos en werkeloos worden. Gaat het licht van het Evangelie weer helderder in zijn ziel op; gelooft hij dat God ondanks onze gebreken verzoend is en blijft, ze om niet wil vergeven, in onze zwakheden krachten wil schenken, dan zal de liefde van God, de hoop en moed terstond levendiger worden, en hij zal zijn jeugd vernieuwen als een arend.

Hoewel men een zondaar niet door de wet maar door het Evangelie tot de ware godzaligheid leiden kan, toch is er niet de minste strijd tussen die. Maar ze bewijzen aan elkaar de nodigste en nuttigste diensten.

De wet is dienstbaar aan het Evangelie. Het is het middel waardoor een zondaar aan zijn zonde, schuld en onmacht wordt; opdat hij de noodzakelijkheid en heerlijkheid van het Evangelie zo veel te levendiger erkent. Het drijft hem van zichzelf en alle schepselen af, om toevlucht te nemen tot de Middelaar, in het Evangelie geopenbaard.

Het Evangelie is weer dienstbaar aan de wet. Het toont de heiligheid, billijkheid en onveranderlijke rechtvaardigheid van de wet aan. Want God wilde liever Zijn Eigen eniggeboren Zoon straffen en een Dienstknecht van de wet laten worden, dan de eisen van de wet vernietigen. Het neemt de wet als regel over. Het reikt nieuwe en krachtige beweegredenen aan, die de mens tot het vervullen daarvan krachtiger aansporen dan alle bedreigingen en beloften van de wet kunnen doen. Het stelt de onmachtige zondaar opnieuw in staat om in beginsel de wet te vervullen, omdat het de kennis en liefde van God weer in het hart brengt.

Doen wij dan door het Evangelie de wet te niet? Dat zij verre! Wij bevestigen de wet.

Die dan een afgefallen zondaar weer terug wil brengen tot de ware deugd en godzaligheid, moet wet en Evangelie met wijsheid samenvoegen en wettelijk gebruiken.

Hij moet de inhoud, de eisen, beloften en bedreigingen van de wet duidelijk openleggen en verkondigen. Niet met dat oogmerk en die verwachting dat de zondaar zich daardoor tot godzaligheid zal bewegen of laten brengen, maar dat hij, nadat hij daardoor overtuigd is van zijn goddeloosheid en onmacht, voor het Evangelie vatbaar mag worden. Hij moet het Evangelie in zijn heerlijkheid en beminnelijkheid naar het leven proberen open te leggen en aan te dringen, met dat oogmerk dat de liefde van God in de harten uitgestort wordt, en de

zondaar toegerust wordt om met een aangename vanzelfsprekendheid naar de regel van de wet te wandelen.

In het rechte samenvoegen en wettelijk gebruik van deze dingen, bestaat die verheven wijsheid van de heiligen, om de zonde teniet te doen en de ware godzaligheid en deugd te bevorderen.

De verdorven natuur kan daar niet op de goede manier achter komen.

De natuurlijke mens begrijpt die dingen niet. Hij kan ze niet verstaan. Ze zijn hem een dwaasheid. Zijn hart is met de grootste afkerigheid daarvan vervuld.

Zorgeloze mensen kunnen wel dulden dat men ernstig vermaant het kwade na te laten en het goede te doen. Dat men de zonden zwaar bestraft en met de wet vreselijk dondert. Als men hen zelf maar niet aantast, of de boosheid van hun harten ontdekt. Maar horen zij in het openbaar of in de bijzondere samenspraken van de godzaligen, hoe men door de wet, bij aanvang of voortgang, van zijn zonden, schuld en krachteloosheid overtuigd wordt; hoe gepast en aangenaam het Evangelie wordt, wanneer men er achter komt dat het een schuldige vergeving van alle zonden, en een krachteloze kracht, in Christus verkondigt; hoe daaruit de liefde tot God en de godzaligheid geboren wordt, dan schijnt het hem een ongezouten taal van treuzelaars te zijn. Want zij kennen er bij bevinding niets van. Hun hart wordt met bittere nijd vervuld. Ze verbeelden zich met de grove dwaalgeesten dat die leer zorgeloze mensen maakt. Het valt hen pijnlijk daar lang van te horen, en zij weten niet hoe zij zulke samenkomsten op het spoedigst zullen storen.

Een zondaar die van zijn rampzaligheid levendig overtuigd is, kan het Evangelie in de eerste opslag ongelooflijk ja onbetamelijk en gevaarlijk voorkomen. Dat de heerlijke en heilige Jezus voor zo'n goddeloze zou gestorven zijn. Dat God, door de dood van Zijn Zoon alleen, met vijanden verzoend zou zijn. Dat God hem zo goddeloos en krachteloos als hij zich bevindt, zou willen aannemen, om niet rechtvaardigen en zaligen. Dit schijnt hem een ongerijmdheid te zijn. Hij vreest dat hij onbetamelijk van God zou denken, en zorgeloos worden, als hij dit geloofde. Al spant hij al zijn krachten in dat te geloven; hij kan er zich toch niet op verlaten, zolang God niet met het hemels licht in zijn ziel schijnt.

Zelfs de godzaligen ondervinden vaak grote moeilijkheden het Evangelie levendig en gestadig te geloven. Dit is de voornaamste

oorzaak van hun dodigheid en hun moedeloosheid. Het is hen vaak zo helder en betamelijk voor God voorgekomen, dat zij er niet aan konden twifelen. Ze ondervonden dat hun ziel toen op het nauwst aan God en Zijn dienst verbonden werd. Maar hoe vaak wordt dat licht door duisternissen weer verdonkerd? Wordt het hen hoe langer hoe klaarder ontdekt dat er nog zoveel gebreken tegen hun verwachting en hartelijk aanhoudend begeren, strijden en zuchten, overblijven, ach! hoe bezwaarlijk is het dan te geloven dat God met hen, ondanks dit alles, verzoend is en eeuwig zal blijven. Dat Hij al dat gebrek wil vergeven. Dat zij gedurig, zoals ze zich bevinden, terug mogen komen, en zeker aangenomen zullen worden. Ze vrezen dat dit te geloven lichtvaardigheid zou zijn en zorgeloos zou kunnen maken. Hoewel de ondervinding heet tegendeel leert.

Is het Evangelie de enige springbron van ware deugd en godzaligheid, is toch het rechte begrip en geloof daarvan zo moeilijk, dat het misschien nuttig zou kunnen zijn enige aanmerkingen over de voornamen inhoud en het gebruik van het Evangelie, te laten volgen. Het zal mogelijk meer dienen tot bevordering van ware deugd en godzaligheid, dan een reeks vermaningen tot heiligheid aangedrongen door een breed betoog van de heerlijkheid, nuttigheid en aangenaamheid daarvan. Wanneer men een

man, wiens benen gebroken zijn, het recht verband tot zijn genezing zorgvuldig toedient, dan zal men zijn gang veel meer bevorderen, dan wanneer men hem met een omzwaai van woorden, de heerlijkheid, nuttigheid en aangenaamheid van het wandelen voorhield, zonder zich druk te maken over de genezing van zijn verbrijzelde benen.

De Evangelische stoffen waarover, tot bovengenoemde doelen, enige aanmerkingen zijn gemaakt, zijn drie. De eerste, 1 Tim. 1:15 en Zach. 3, dienen om de eenvoudigen duidelijk te tonen dat het verloren zondaars zijn, die de Zoon van God bij aanvang en voortgang door Zijn Eigen gerechtigheid en kracht zalig wil maken van hun verdoemelijke schuld en walgelijke zonde, zonder dat zij er iets uit zichzelf behoeven toe te brengen. De tweede, Ps. 130:7,8 en Hebr. 6:11, tonen dat men zich benaarstigen moet om zich door een levend geloof en hoop daarop volkomen te verlaten. De laatste, Gen. 32:24-30, leert dat God het geloof en de hoop van Zijn kinderen door zware beproevingen pleegt te oefenen en te versterken.

Moge de Heere Die goed is, verzoening doen over het gebrekkige van mijn pogingen. Moge Hij het achtervolgen met een genadige zegen, en Zijn kracht in onze zwakheid volbrengen! De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen! Amen!

3. Leerrede over 1 Thessalonicenzen 5:12,13

En wij bidden u, broeders, erkent degenen, die onder u arbeiden, en uw voorstanders zijn in den Heere, en u vermanen; en acht hen zeer veel in liefde, om huns werks wil. Zijt vreedzaam onder elkander.

3.1. Inleiding

A. Gelijk de grote Schepper Zijn verheven wijsheid en goedheid in het toebereiden van alle schepselen wonderlijk heeft ten toon gesteld, zo heeft Hij het ook zeer heerlijk geopenbaard in het samenstellen van heel menselijk lichaam. Hij heeft daarin zoveel leden met een verschillende natuur en gebruik, met zo'n wijsheid samengevoegd, *dat geen tweedracht in het lichaam zij, maar de leden voor elkander gelijke zorg zouden dragen.* 1 Kor. 12:25.

B. α. De apostel vereist in deze plaats die heilzame schikking, niet alleen in het eigenlijke lichaam van de mensen, maar voornamelijk in het *geestelijk lichaam van Christus*. Dit geeft hij zelf te kennen vs. 27. *Gijlieden zijt het lichaam van Christus, en leden in het bijzonder.*

β. /. Dit voortreffelijk lichaam, waarvan Gods Zoon het gezegend Hoofd is, heeft *vele leden*. Men kan die gevoeglijk tot twee hoofdsorten brengen. Enige zijn *leer- en regeerleden* andere die zich *leren en regeren laten*. vs. 28,29.

//. Zal dit lichaam niet wanstaltig zijn, dan moet een *nauwe overeenstemming* tussen de leden daarvan plaatshebben. *Daar moet geen tweedracht zijn: maar zij moeten voor elkaar gelijke zorg dragen.*

(1). Ze moeten alles zorgvuldig vermijden dat tot inwendige of uitwendige gezwollen en ziekten, waardoor ze in gevoelens, gezindheid, woorden en gedrag, *zich vaneen scheiden of tegen elkaar stoten zouden*, aanleiding kan geven.

3.2. Samenhang

A. α. Paulus had zijn geliefde Timotheüs naar Thessalonica, die vermaarde koop- en hoofdstad van Macedonië, afgezonden om te vernemen hoe die waarde en jonge gemeente die door zijn dienst daar gevestigd was, onder

(2). *Ze moeten voor elkaar gelijke zorg dragen: of hetzelfde, voor en in plaats van elkaar*

bezorgen:
 ινα το αυτο υπερ αλληλων μεριμνωσι. · Alle leden moeten in het ernstig zoeken van *diezelfde zaken* lieflijk overeenstemmen. De begeerten en pogingen van allen moeten in het onderling welzijn, als in een middelpunt, samenkomen. ·· De ene moet zich gedragen alsof hij *in de plaats* van de andere stond. De leraars moeten het welzijn van de gemeente zo nederig, zachtmoedig en ernstig zoeken, alsof zij zelf gewone leden waren. De gemeente moet zo zorgvuldig zijn dat het ambt van de leraren behoorlijk geacht, en tot algemeen nut gebruikt wordt, als zij wensen zouden wanneer ze de plaats van de leraars bekleedden.

C. Gelukkige gemeenten waar het zo gesteld is! Maar die schadelijke ziekte, de zonde, is zelf nog in de leden van het lichaam van Christus overgebleven. Daardoor zijn ze ook nog aan zulke tegennatuurlijke toevallen bloot gesteld, waardoor ze elkaar lastig vallen, ja pijnlijk tegen elkaar aanstoten kunnen. Zo schadelijk deze dingen zijn, zo ernstig en veelvuldig waarschuwt de apostel de gelovigen daartegen. Wat hij hier door *zinnebeeldige uitdrukkingen* voordraagt, stelt hij in onze tekst *met naakte en ronde woorden* voor. (1). Daar vermaant hij dat de leden voor elkaar gelijke zorg dragen zouden: *Wij bidden u, broeders, erkent degenen, die onder u arbeiden*, enz. (2). Daar waarschuwt hij tegen tweedracht: *zijt vreedzaam onder elkander.*

de zware vervolgen die ze omwille van hun geloof, van Joden en heidenen, uitstaan moest, nog al varen mocht.

β. Timotheüs kwam terug met die heuglijke tijding dat deze geliefde kinderen van hem in

geloof, hoop en liefde, onder die zware verdrukkingen, gelijk een palmboom onder de last, voorspoedig aangroeiden.

B. Die aangename boodschap wekte de apostel op deze brief aan die gemeente te schrijven, waarin hij *hem en zijn ambtgenoten hartelijke blijdschap over hun geestelijk welvaren betuigt, en hen tot volharding en verdere toename daarin ernstig opwekt.*

C. Dit doet hij met een bijzondere wijsheid.

α. Hij laat duidelijke en aangename *beginselen* voorafgaan, waaruit de plichten, tot de betrachtning waarvan hij de gemeente wilde opwekken, vanzelf voortvloeiden. Hij brengt hen met ongemene vriendelijkheid te binnen, *hoe zalig en heerlijk die staat was, waartoe zij door hun bekering verheven waren.* Hoofdst. 1,2,3.

β. Zo groot dit voorrecht was, zo groot diende ook hun naarstigheid te zijn, om in *die*

gelukkige staat te volharden en meer *toe te nemen.*

a. Die plicht *drukt* hij hen zeer vriendelijk en getrouw *op het gemoed.* Hoofdst. 4:1 - 5:10.

b. Hoe doet er *gepaste middelen* bij om in het uitvoeren van die gewichtige plicht voorspoedig te zijn.

/. Daartoe was het in het algemeen nuttig, *elkaar onderling te vermanen en te stichten.* vs. 11.

//. In het bijzonder was het zeer nodig dat de gemeente zich *betamelijk gedroeg* jegens hun leraars, van wie de Heere de dienst wilde gebruiken om hun volharding en aanwas in de godzaligheid te bevorderen. vs. 12,13. *Wij bidden u, broeders, erkent degenen, die onder u arbeiden, enz.*

3.3. Inhoud

Zo ontvangt de gemeente van de apostel (1) in deze woorden een ootmoedige, vriendelijke en ernstige *aanspraak* en *vermaning*, om (a) de leraars die de moeilijke, nuttige en gemoedelijke arbeid van de bediening onder

hen waarnamen, (b) te erkennen, hoog te achten en vreedzaam met hen om te gaan, (2) als een gepast *middel* om in de volharding en verdere aanwas in de genade recht voorspoedig te zijn.

3.4. Verdeling

Die deze nuttige en voor de tegenwoordige plechtigheid zeer gepaste stof volledig begeert in te zien,

A. Moet onderscheiden overwegen,

α. eerst de *aanspraak* en *vermaning* zelf,

β. dan de *betrekking* die het heeft op de volharding en verdere aanwas in de godzaligheid.

B. In de *vermaning zelf* moet men zijn aandacht op *twee* hoofdzaken vestigen.

α. eerst, op de ootmoedige, vriendelijke en ernstige *aanspraak*, geschikt om het gemoed voor de volgende plichten te openen. *Wij bidden u, broeders,*

β. daarna, op de *vermaning* tot de heilzame plichten die de gemeente omtrent hun leraars oefenen moet: *erkent degenen, die onder u arbeiden, enz.*

3.5. Verklaring

I.

DE VERMANING ZELF HET 1^E DEEL

Hoewel allen de getrouwheid als een nodige deugd in een Evangeliedienaar aanzien, zijn er echter veel, die de ware aard en natuur daarvan niet duidelijk genoeg hebben ingezien.

Men vindt mensen die de edele naam van getrouwheid toeëigenen aan een onedele stoutmoedigheid, die meesterachtige en niet bewezen uitspraken doet. Die opgestapelde,

maar niet Evangelisch verklaard en betoogde plichten gestreng voorschrijft en onstuimig aandringt. Die hoge en lage, onder verwijtende, stekende en onbarmhartige uitdrukkingen, openlijk durft aanzeggen waar ze schuldig aan zijn, zonder hen het kwaad dat in de zonde ligt met medelijden aan het verstand te brengen. Maar die de zaken met hun eigen naam benoemen wil, moet aan zo'n handelwijze liever de naam van *ontrouw* dan van *getrouwheid* geven. Want de waarheid, die men door verklaring en betoging, als Goddelijk aan de gewetens van de mensen aangenaam moet maken, maakt men daardoor als menselijke uitspraken trouweloos verdacht en veracht. Men houdt daardoor de wijsheid, liefde en medelijden, die de rechte getrouwheid onafscheidelijk vergezelschappen, trouweloos verborgen, als men die bezit. Men maakt daardoor slapende verdorvenheden zonder noodzaak gaande, die de zielen van de ellendige naaste jammerlijk kwellen en van de spreker en zijn voorstel afkeriger maken. De ware getrouwheid is van een andere aard. Die oefent zich in het duidelijk verklaren en betogen van de waarheid, als een nederige dienaar die al zijn gezag van de waarheid, die hij dient, ontvangen moet. Hij bestraft en vermaant met omzichtigheid, ootmoed, liefde en medelijden. Hij wacht zich zorgvuldig de verdorvenheden door hun schuld gaande te maken. Maar hij probeert oren en harten open en toegenege te bewaren, opdat de waarheid daar een gemakkelijke en aangename ingang mag vinden.

Zo vertoont de getrouwheid zich in Paulus en zijn medearbeiders. Wanneer hij gewichtige vermaningen, daar de natuur veel pleegt tegen te hebben, wil voorstellen, dan laat hij deze ootmoedige, vriendelijke en ernstige *aanspraak* voorafgaan: *wij bidden u, broeders*.

A. Die aanspraak gebeurt van *meer dan één persoon*, dat het woordje *WIJ* hier aanwijst.

α. Paulus spreekt hier (1) niet alleen in zijn *eigen* naam, (2) maar ook in de naam van *anderen*. · Zijn *medearbeider*, zowel *Silvanus* en *Timotheüs*, in het hoofd van deze brief gemeld, als al de overige apostelen, stemden hierin volkomen met hem overeen. · Ja, hij mag hier de naam van *de Drieënige God* wel gebruiken. *Zij zijn Gods medearbeiders*. 1 Kor. 3:9. die laat *door hen deze bede doen*. 2 Kor. 5:20. 1 Kor. 1:10. *Ik bid u, broeders, door den Naam van onzen Heere Jezus Christus*.

β. Dit kleine woordje *wij* is groot van nadruk en zeer gepast om de gemoederen in te nemen. Het snijdt de verdorvenheid van de gelegenheid af om een kwaad vermoeden van hovaardigheid tegen de vermaner op te vatten, en zet de vermaning een bijzondere nadruk bij. (1) Paulus matigt zich boven anderen geen gezag aan wanneer hij de gemeente ernstig vermaant. Hij doet hier niets anders, als dat al zijn medearbeiders met hem doen. Zijn vermaning moet al zijn gezag van God, in Wiens Naam hij spreekt, ontvangen. (2) De gemeente moet zich voorstellen die vermaning te horen, niet alleen uit de mond van *een Paulus*, maar ook van *alle andere apostelen*. *De Drieënige God* riep het hen zelf toe door de mond van deze dienaren van Hem. Openden zich zo vele en ontzaglijke monden, billijk moesten ze hun oren en harten openen om te horen en te verstaan.

B. Die nederige wijsheid en kracht die in dit eerste woord ligt opgesloten, straalt nog levendiger door in die zoete *broedernaam*, waarmee hij de gemeente, tot welke hij de vermaning richt, aanspreekt: **BROEDERS**.

α. Hij geeft die strelende naam aan de *gehele gemeente te Thessalonica*. Niet alleen de aanzienlijken maar ook de geringen. Niet alleen de rijken maar ook de armen. Niet alleen de geleerden, wijzen en verstandigen, maar ook de ongeleerden en dwazen in deze wereld.

β. Hij schaamt zich niet die allen zijn *broeders* te noemen.

a. Het woord *αδελφος*, *broeder*, gebruikt men van iemand die met ons *uit dezelfde baarmoeder* is voortgekomen, dezelfde voorrechten met ons geniet, door nauwe liefde aan ons verbonden is, en met wie men gemeenzaam en vertrouwelijk omgaat.

b. Zo'n nauwe en zoete betrekking had ook tussen Paulus en de gelovige Thessalonicensen plaats. Het was echter geen lichamelijke, maar geestelijke; geen natuurlijke maar bovennatuurlijke familiebetrekking, waarvan de apostel hier melding maakt.

c. /. Ze waren door één zaad van het levend en eeuwigblijvend Woord van God uit God geboren.

//. Ze waren allen deelgenoten van diezelfde geestelijke voorrechten. De Zoon van God, als de oudste Broeder; het dierbare zaligmakende geloof; de macht om kinderen van God genaamd te worden; de eeuwige en hemelse erfenis hadden zij met elkaar gemeen.

///. De apostel droeg hen allen een ongeveer de broederlijke liefde toe.

///. Hij handelde met hen zo gemeenzaam en oprecht, als met zijn lieve broeders.

γ. De herinnering van deze aangename broederlijke betrekking was mede zeer bekwaam om aan de verdorvenheid het kwade vermoeden te ontnemen, en de vermaning die volgt krachtig aan te dringen. (1) De vermaning was geen bewijs dat de apostel zich boven hen verheffen wilde. Hij houdt de Thessalonicenzen voor zijn broeders die hij in broederlijke nederigheid en liefde vermaant tot hun eigen welzijn. (2) Waren zij broeders, dan moesten zij ook in broederlijke liefde naar hun broeder luisteren, en zijn vermaning met een toegenegen hart aannemen.

C. De liefde tot hun zaligheid doet die grote man nog lager buigen. Hij stelt zich niet alleen met de gelovige Thessalonicenzen in dezelfde rang, als hun broeder, maar hij vernedert zichzelf zodanig dat hij hen, als zijn meerderen, ootmoedig bidt: *wij BIDDEN u broeders.*

α. *Bidden* is de begeerte van ons hart aan iemand te vertonen, met een vriendelijke aandrang om ons hetgeen wij begeren vrijwillig mee te delen.

β. /. Paulus en zijn medewerkers gevoelden een *hartelijke begeerte*, niet dat de gemeente hen enig lichamelijk voordeel mocht meedelen, maar dat ze, tot de bevordering van hun eigen zaligheid, zich betamelijk jegens hun leraars gedragen mocht.

//. Hoewel de gemeente daartoe van Godswege was verplicht, en de apostel hen dat in Gods Naam wel ernstig kon gebieden; toch begeert hij het *biddende*, alsof het aan hun willekeur stond, opdat ze het vrijwillig en uit liefde mocht doen.

///. Hoewel het voordeel daarvan voor de gemeente zelf zou zijn, toch wil Paulus het aanmerken als een weldaad aan hem bewezen, omdat hij het welzijn van de gemeente even lief had als zijn eigen.

γ. Uit deze uitdrukking (1) bleek het dan opnieuw duidelijk dat de volgende vermaning niet uit heerszucht vloeide, omdat hij die biddend voordraagt. (2) Maar zo nederig als deze bede is, zo ernstig is hij ook. De gemeente moet zich vooral daardoor bewegen laten om hem gewillig op te volgen.

HET 2^E DEEL

Uit zo'n voorrede kan men vooraf wel opmaken dat de volgende vermaning zeer bezwaarlijk voor de natuur, maar zeer heilzaam voor de gemeente moet zijn.

Want zodanig is het betamelijk gedrag van de gemeente jegens hun leraars: *erkent degenen, die onder u arbeiden, en uw voorstanders*

zijn in den Heere, en u vermanen; en acht hen zeer veel in liefde, om huns werks wil. Zijt vreedzaam onder elkander. In deze woorden vindt men (1) deels een nauwkeurige *beschrijving van de rechte leraars*, (2) deels de *plicht van de gemeente jegens zulken*.

A

De beschrijving van de rechte leraars is zeer *verstandig*. Het toont de eigenschappen van de getrouwe zodanig dat men die voldoende van de ontrouwe onderscheiden kan. Het scherpt de leraren hun plicht terzijde ook in. Het geeft tegelijk krachtige beweegredenen om

de volgende plicht naarstig te betrachten, die aldus luidt: *die onder u arbeiden, en uw voorstanders zijn in den Heere, en u vermanen.* Zie hier (1) de moeilijkheid, (2) nuttigheid (3) en gemoedelijkheid van het leraarsambt.

!

De moeilijkheid daarvan blijkt uit deze woorden: DIE ONDER U ARBEIDEN.

A. α. Het zijn (1) *leraars*, aan wie de apostel de naam van *arbeiders* geeft. De volgende omschrijvingen stellen dit buiten alle tegenspraak. (2) Ze zijn *geestelijke arbeiders*: ze arbeiden *in het akkerwerk van Gods kerk; ze zijn Gods medewerkers.* 1 Kor.

3:9. (3) Dit is wel iets groots, maar zij kunnen er zich niet op verheffen. Ze zijn mensen van gelijke beweging als anderen, die hun schat in aarden vaten dragen, *die zwakheden hebben, opdat ze behoorlijk medelijden kunnen hebben met de onwetenden en dwalenden, overmits zij ook zelf met zwakheid omvangen zijn.* Hebr. 5:1,2.

β. Hun eerste erenaam is die van *arbeiders*, die bij een trage en hovaardige wereld niet zeer aanzienlijk is.

a. Het woord κοπιωντες (1) heeft zijn oorsprong van κοπειν *houwen* of *snijden*. (2) Men kan niet zeker bepalen waar de toespeling op is. Of op de zware arbeid van in hout en stenen te snijden of te houwen, of op de krachten die door de arbeid als het waren verhouwen en versneden worden.

b. Men gebruikt ten minste dit woord van mensen die *door een zware arbeid hun krachten tot vermoeiens toe aanhoudend inspannen en verbreken*.

γ. De leraars dragen die naam niet zonder reden. (1) Ze hebben zware en moeilijke bezigheden. (2) Ze moeten al hun krachten daartoe inspannen. (3) Ze zijn daarin bezig tot vermoeiens toe. (4) Ze maken steeds hun werk daarvan. Elk van deze stukken verdient een nadere overweging.

a. De leraars hebben *zware en moeilijke werkzaamheden*, waar zij zich mee bezig moeten houden.

/. Eerst moeten deze arbeiders hun krachten inspannen *om hun eigen zielen tot een buit te hebben. Ze moeten acht hebben op zichzelf, en zichzelf behouden*. 1 Tim. 4:16.

//. Zo ernstig zij hun eigen zaligheid zoeken, zo ijverig moeten ze ook werken *dat ze die zielen die aan hun opzicht zijn toevertrouwd, behouden mogen*. 1 Tim. 4:16. *Heb acht op uzelf en op de leer; volhard daarin; want dat doende, zult gij en uzelf behouden, en die u horen*.

Hier ontmoeten ze *velerlei* zware arbeid.

(1). Arbeid *om de staat van een ieder nauwkeurig te kennen*. Zo onmogelijk een geneesmeester de gepaste geneesmiddelen met grond kan toedienen, als hij de bijzondere gesteldheid van de zieke niet kent zo onmogelijk kan een leraar de hem toevertrouwde zielen recht behandelen, als hij van hun staat geheel onkundig is.

(2). Weet men de bijzondere kwaal van een ziel, dan moet men ook weten *welk medicijn tot genezing daarvan dienstig is*, en hoe die het beste moet worden *toegediend*. Dit vereist een zware *arbeid in het woord en in de leer*. 1 Tim. 5:17. (1) Men dient de heilzame genadeleer gegrond en bevindelijk te kennen. (2) Hiertoe kan men niet geraken zonder een aanhoudend onderzoek en diep graven in de onuitputtelijke mijnen van Gods Woord en andere hulpmiddelen, die tot een goed begrip

daarvan nodig zijn; zonder een naarstig strijden in het gebed, en in de dadelijke beoefening van de godzaligheid. 1 Tim. 4:13-15. *Houd aan in het lezen, en verzuim de gave niet, die in u is, ... bedenk deze dingen, wees hierin bezig, opdat uw toenemen openbaar zij in alles*. De *taalkunde* kan veel dienst doen in de verklaring van de Schriften. Gal. 3:16. Paulus zelf studeerde in de *ongewijde schrijvers*, en wist die op zijn tijd goed te gebruiken. Tit. 1:12,13. Hand. 17:28. Hij schijnt ook aantekeningen gemaakt te hebben. 2 Tim. 4:13. (3) Wanneer men de mening des Geestes, en hetgeen voor de zielen nodig en nuttig is, gevonden heeft, is het werk nog niet half gedaan. Dan moet men werken om de nodige waarheden aan de zielen toe te dienen, door het naarstig waarnemen van al de moeilijke delen van de dienst. 2 Tim. 4:2. *Predik het woord; houd aan tijdelijk, ontijdelijk; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer*.

(3) Die zich hierin getrouw bezighoudt, zal van de satan, de wereld en zijn eigen verdorvenheden *grote tegenstand* ontmoeten, die zonder zware arbeid niet goed verdragen of overwonnen kan worden. (1) Die gevaarlijke vijanden proberen de leraars dan in het aanzienlijke, dan in het voordelige, dan in het vermakelijke, dan in de burgerlijke bezigheden van deze wereld in te wikkelen, om hen daardoor *van hun dienst af te trekken*, of daarin te doen vertragen. Hier is arbeid nodig om zich niet te laten verstrikken. 1 Kor. 9:25. *Een iegelijk, die om prijs strijdt, onthoudt zich in alles*. 2 Tim. 2:4. *Niemand, die in den krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, opdat hij dien moge behagen, die hem tot den krijg aangenomen heeft*. (2) Kan men de Evangelieboden niet door list verstrikken, dan probeert men ze *door tergingen, moeilijkheden en verdrukkingen* te doen bezwijken. Hier wordt arbeid vereist om dat alles voorzichtig, zacht- en grootmoedig te verdragen. 1 Thess. 2:2. *Hoewel wij te voren geleden hadden, en ook ons smaadheid aangedaan was, zo hebben wij nochtans vrijmoedigheid gebruikt in onzen God, om het Evangelie van God tot u te spreken in veel strijds*. 2 Tim. 2:3. *Gij dan, lijd verdrukkingen, als een goed krijgsknecht van Jezus Christus*. 2 Tim. 2:24,25. *En een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, bekwaam om te leren, en die de kwaden kan*

verdragen; met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan. 2 Tim. 4:5. Maar gij, wees wakker in alles, lijd verdrukkingen; doe het werk van een evangelist, maak, dat men van uw dienst ten volle verzekerd zij.

b. Hoe zwaarder de arbeid is, zoveel te sterker moeten *de krachten ingespannen worden*. De arbeid in het akkerwerk van de Heere vereist ook een inspanning van al de vermogens van de ziel en van het lichaam. (1) Hier moet *het verstand* door een gestadig onderzoek en oplettendheid als een boog gespannen zijn. (2) *De krachten van de wil* en alle bewegingen daarvan als vrees, droefheid, zorg enz. worden hier gestadig aangetrokken. 2 Kor. 7:5. *Van buiten was strijd, van binnen vrees.* 2 Kor. 11:28. *Zonder de dingen, die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van al de Gemeenten.* (3) *Alle christelijke deugden* van geestelijke wijsheid, geloof, hoop, liefde, lankmoedigheid en kloekmoedigheid, moeten ook in de arbeid zijn. 1 Tim. 6:11. *Jaag naar gerechtigheid, godzaligheid, geloof, liefde, lijdzaamheid, zachtmoedigheid.* (4) *De edelste krachten van het lichaam* moet men hier niet sparen, maar die met vrolijkheid in de arbeid verteren. Hand. 20:24. *Maar ik acht op geen ding, noch houde mijn leven dierbaar voor mijzelf, opdat ik mijn loop met blijdschap mag volbrengen, en den dienst, welken ik van den Heere Jezus ontvangen heb, om te betuigen het Evangelie der genade Gods.* 2 Kor. 7:5. *Want ook, als wij in Macedonië gekomen zijn, zo heeft ons vlees geen rust gehad.* 2 Kor. 11:27. *In arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid.*

Immers, zo moeilijk de arbeid van deze dienaars was, zo *nuttig* was het voor de gemeente. Dit blijkt uit de volgende omschrijving: DIE UW VOORSTANDERS ZIJN IN DE HEERE.

A. α. *Voorstanders* zijn mensen (1) die voor en over anderen gesteld zijn, (2) om die · te regeren ·· te verzorgen ··· en met goede voorbeelden voor te gaan, zoals de ouders hun kinderen, en voogden de onmondigen die van ouders beroofd zijn.

β. De apostel bedoelt door deze benaming geen ander soort van dienaars. *Die zelfde personen*, aan wie hij zoëven de naam van

c. Een goede arbeider neemt niet graag ontspanning eer zijn krachten door inspanning *vermoeid en verbroken* zijn. (1) Vaak zijn de krachten van het gemoed zo uitgeput dat hij nauwelijks ergens bedaard aan denken kan. (2) Het lichaam wordt door studeren, spreken, gaan en waken dikwijls zodanig afgesloofd, dat het zich nauwelijks bewegen of rusten kan.

d. Een ledigganger kan bij toeval wel eens tot vermoeiing arbeiden. Maar hij kan daarom de naam van een arbeider niet dragen. Een arbeider maakt van arbeiden *zijn dagelijks werk*. De ware dienaars van de Heere zijn κοπιωντες. Ze zijn aan het arbeiden gewillig overgegeven. Ze houden daarin aan. 1 Tim. 4:16.

δ. Wat van arbeiders gemeld is, is aan alle oprechte dienaars van het Evangelie eigen. Toch kan de één de andere in trappen overtreffen. Maar de apostel maakt hier geen onderscheid. Hij spreekt van *arbeiders zonder bepaling*. Hij beveelt hen *allen* aan in hun hoogachting. Niet alleen de voortreffelijken maar ook de minsten. Niet alleen die in wie de genade en geven zeer helder schenen, maar ook die in wie ze wat donkerder mochten zijn.

B. Hoewel de Thessalonicensen alle dienaars van het gehele koninkrijk moesten achten, toch hadden ze de eerste en naaste betrekking op zulken, die ONDER HEN, εν υμιν, *arbeidden*.

α. De apostel bedoelt in het bijzonder die leraars (1) die dat gewichtige werk *in hun gemeente* waarnamen; (2) die *in hun gemoed* als een geestelijke akker, met de spade en het zaad van het Woord probeerden *in te dringen*.

β. Van die arbeiders hadden zij zelf het eerste en het meeste voordeel.

"

arbeiders had gegeven, noemt hij hier *voorstanders*, om de natuur van hun arbeid wat nader aan te wijzen.

γ. Trouwens, de zaken door die benaming uitgedrukt passen zeer goed op de leraars van de gemeente.

/. Ze zijn van God *voor en over de gemeente gesteld*, om die goed te regeren door het Woord en de leer. 1 Tim. 5:17.

//. Ze *zorgen voor het welzijn* van de gemeente, dat hen alles wat heilzaam is hen toegevoegd, en alles wat nadelig is van hen afgeweerd wordt. Hun gebeden tot God; het onderwijzen, vermanen en bestraffen van de

gemeente; het ontdekken en weerleggen van de vijanden van de waarheid, zijn tot dat heilzaam doeleinde ingericht. Ze zijn *huisverzorgers Gods*. Tit. 1:17. *Die voor de gemeente Gods zorg dragen*. 1 Tim. 3:5. *Zij waken voor hun zielen*. Hebr. 13:17.

///. Van hetgeen zij met woorden aanprijzen, dienen zij door de wandel *levende voorbeelden* aan de gemeente te geven. Ze zijn *voorgangers*. Hebr. 13:17. Hen raakt de vermaning ook. 1 Tim. 4:12. *Zijt een voorbeeld der gelovigen in woord, in wandel, in liefde, in den geest, in geloof, in reinheid*. Tit. 2:7. *Betoon uzelf in alles een voorbeeld van goede werken*.

B. Wie is tot deze dingen bekwaam? Niemand uit zichzelf. Al hun bekwaamheid is uit God. *Ze zijn voorstanders IN DE HEERE*.

A. *Die Heere* waarvan de apostel spreekt (1) is *Jezus Christus*, Gods eniggeboren Zoon, (2) dat dierbaar Hoofd van de gemeente boven alle dingen, · die wettige Heere Die door Zijn dierbaar bloed Zich een bijzonder recht en macht over de kerk verkregen heeft; · die onuitputtelijke en altijd overlopende Bron van alle genaden, Die zowel leraars als gemeenten tot hun ambt en zaligheid nodig hebben.

B. Zal iemand die gewichtige arbeid om de gemeente voor te staan, goed verrichten, hij moet het IN de Heere doen.

α. Het woord *εν, in*, (1) wordt van verscheidene betrekkingen gebruikt, bv. · die een mens op een huis, een huis o het fundament, en een ent op een stam heeft, · die een werk heeft op zijn werkende en bewegende eindoorzaak. Hierom wordt het vaak overgezet, *in, van, wegens, door, tot*, enz. (2) Die betekenissen zijn hier zodanig aan elkaar verknocht en ondergeschikt, dat men geen enkele gevoelig kan uitsluiten.

β. Die de gemeente goed voorstaan zullen,

/. dat *in geestelijke gemeenschap* met de Heere moeten doen. (1) Ze moeten zelf in Christus ingelijfd zijn. (2) Ze moeten al hun werk ook in Zijn gemeenschap verrichten. · Hun ontelbare tekortkomingen moesten hen gestadig de moed benemen, als ze zich niet steeds inwonden in de mantel van Jezus' gerechtigheid. · Hun krachten zouden snel uitgeput zijn, als ze niet in de kracht van Christus, gelijk een ent in de stam, stonden en dor het geloof daar krachten uit zogen. (3) Ze zijn in die gemeenschap ook zo *nauw met die gezegende Heere verknocht* dat Hij het Zichzelf aantrekt wat hen wedervaart. Matth. 10:40. *Die u ontvangt, ontvangt Mij*.

//. De Heere is *de gebiedende, bewegende, werkende en eindoorzaak* van dat goede voorstaan. (1) Ze doen het op Zijn bevel, van Zijentwege, in Zijn Naam, gezag en plaats. *Hij geeft herders en leraars*. Ef. 4:11. 2 Kor. 5:20. *Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege*. (2) De hoogachting, liefde en gehoorzaamheid aan Christus moet het aandrijvende rad zijn dat hen drijft om Zijn erfenis voor te staan. (3) De Heere werkt het in hen en verleent ze de genoegzame en nodig krachten. 1 Pet. 4:11. *Indien iemand dient, die diene als uit kracht, die God verleent*. Kol. 1:29. *Waartoe ik ook arbeide, strijdende naar Zijn werking, die in mij werkt met kracht*. (4) De Heere moet het Doeleinde van hun ambtsverrichtingen zijn. Ze moeten *niet het hunne, maar hetgeen van Christus is, zoeken*. Filip. 2:21. Ze mogen niet pogen de gemeente aan zichzelf te doen kleven, maar moeten ze van zich naar Christus wijzen. Zij zijn *de bruidegom zelf niet, maar vrienden van de bruidegom, die moet wassen, maar zij minder worden*. Joh. 3:29,30.

C. Zo nadrukkelijk die omschrijving, *in de Heere*, is, zo *gepast* is die hier ter plaatse. (1) Hij onderscheidt zeer nadrukkelijk *het echte voorstaan* dat getrouwe dienaars oefenen, van het *verkeerde woelen van de trouweloze huurlingen*. · Deze vinden meer genoegen en heerlijkheid in het voorstaan en voorgaan in burgerlijke en aardse besturingen en bezigheden. Maar de anderen bemoeien zich het liefst met geestelijke dingen, *die betrekking op de Heere* hebben. · Deze zoeken hun eigen begrippen en zinnelijkheid, of de gevoelens van de mensen aan de gemeente op te dringen. Maar de anderen zijn voorstanders *in de Heere*, die eenvoudig proberen voor te dragen wat de Heere hen geboden heeft. ··· Deze proberen over het erfdeel van de Heere heerschappij te voeren, en een eigen gezag op te richten. Maar de anderen zijn voorstanders *in de Heere*, die al hun gezag van de Heere hebben en van 's Heeren wege de gemeente in nederigheid dienen. ···· Deze verrichten alles door eigen licht en natuurlijke kracht. Maar de anderen zijn voorstanders *in de Heere*, die, terwijl ze hun eigen krachteloosheid voelen, voortdurend zuchten dat de Heere in en door hun zwakheid werken mag. ···· Deze bedoelen eigen eer, voordeel en gemak. Maar de anderen smeken welmenend dat de Heere hun eigenheid meer

en meer verwoest en hen toerust om Zijn eer alleen te bedoelen en te bevorderen. (2) Die omschrijving is ook gepast om *de voortreffelijkheid* van dat voorstaan aan te wijzen. · Zo groot die Heere is, zo heerlijk en zalig is het een voorstander *in Hem* te zijn. ··

Zo wijs, machtig, genadig en getrouw die Heere is, zo gegrond is ook de hoop dat hun dienst, die ze *in Hem* verrichten, niet ijdel zal zijn; hoewel zij van het hunne niets kunnen toebrengen.

#

Dit is zeer bekwaam om de ongeschiksten moed te geven om *met gemoedelijke vermaningen* vrijmoedig uit te komen, gelijk de volgende beschrijving meldt: DIE U VERMANEN.

α. Νουθετειν, *vermanen*, (1) kan uit kracht van zijn oorsprong betekenen, · of de zaken aan het gemoed voor te stellen, ·· of het onbedaard gemoed neer te zetten en tot bedaren te brengen. (2) De Heilige Bladen gebruiken dit woord van allerlei gemoedelijke behandelingen, *onderwijzingen, vermaningen en bestraffingen*.

β. Hier betekent het zelf *de gehele dienst* van de leraren, voor zover die is ingericht *om de gemoederen te raken*.

γ. /. De ware leraars houden zich voornamelijk bezig met *onderwijzen, vermanen, bestraffen, vertroosten*, enz.

//. Zij proberen dit alles *gemoedelijk* te doen. (1) Ze vergenoegen zich niet met de zaken maar aan het oor te brengen. Ze proberen *het gemoed* te raken, de zaken zo klaar aan het *verstand* voor te stellen, dat de redelijke *wil* daardoor krachtig overgehaald wordt. 2 Tim. 4:2. *Predik het woord; houd aan tijdelijk, ontijdelijk; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en LEER.* (2) Het is hen niet genoeg enige voorbijgaande aandoeningen en bewegingen in de hartstochten gaande gemaakt te hebben. Ze arbeiden dat het *gemoed*, dat is *verstand* en *wil*, bedaard bij de waarheid stil gehouden worden en daarin aanhoudend bevestigd mogen worden.

B

Zo voortreffelijk en nuttig de dienst van rechte leraars voor de gemeente is, zo zorgvuldig moet het ook zijn om zich *betamelijk daarin te gedragen*; opdat ze geen vloek in plaats van zegen over zich brengen. Hiertoe wekt de apostel met deze woorden op:

erkent ze, en acht hen zeer veel in liefde, om huns werks wil. Zijt vreedzaam onder elkander. Drie gewichtige plichten worden hier aan de gemeente voorgeschreven, (1) *erkennt* (2) *hoogachting* (3) *en vrede*.

!

Wil een gemeente van de leraars wezenlijke vrucht genieten, dan moeten zij degenen die onder hen arbeiden ERKENNEN.

α. *Iemand erkennen* is hier (1) niet enkel zijn naam en trekken van het aangezicht zodanig opmerken dat men hem van anderen onderscheiden kan. (2) Maar de voortreffelijke eigenschappen van iemands persoon of ambt zo duidelijk en overtuigend in te zien dat men zich, overeenkomstig die, dankbaar, nederig en gehoorzaam jegens hem gedraagt.

β. Daarom vermaant de apostel de gemeente:

/. Dat ze nauwkeurig moesten *opmerken de voortreffelijke eigenschappen* van hun leraars en hun bediening, waarvan in het

voorgaande gesproken is. Ze moeten zich gedurig te binnen brengen hoe uitgebreid, gewichtig, nodig, nuttig en zwaar hun arbeid was; hoe heerlijk en nauw hun betrekking op de gemeente in de Heere was, omdat ze voorstanders van de gemeente zijn, die hen vermanen.

//. De gemeente moest deze eigenschappen en betrekkingen onderscheiden en duidelijk *inzien*, en met volle overreding *geloven*. Ze moesten zorg dragen dat geen vooroordelen, verkeerde driften of vijanden van de waarheid hen misleidden dit uit het oog te verliezen of lagere gedachten daarvan, onder enig voorwendsel, te maken. 1 Kor. 4:1. *Alzo houde ons een ieder mens, als dienaars van*

Christus, en uitdelers der verborgenheden Gods.

///. Het moet geen dode maar een *levende* erkenning zijn, die hen krachtig aanspoort om zich overeenkomstig die voortreffelijke eigenschappen *betamelijk* jegens hen te gedragen. (1) Hun gemoed moest met innige *dankerkennis* vervuld zijn *jegens Christus* Die deze boden van Hem tot hen zond, en *jegens de dienaars* die zo'n zware en nuttige arbeid in de gemeente verrichten. (2) De gelovige Thessalonicenzen moesten van hun dienst een naarstig gebruik maken, " zich aan hun onderwijzingen, vermaningen en bestraffingen onderwerpen, " en dat zware werk niet door liefdeloze tegenstrevingen zwaarder, maar door gebeden en een vriendelijke omgang lichter en aangenaam maken. Hebr. 13:17. *Zijt uw voorgangeren gehoorzaam, en zijt hun onderdanig; want zij waken voor uw zielen, als die rekenschap geven zullen; opdat zij dat doen*

mogen met vreugde en niet al zuchtende; want dat is u niet nuttig. 1 Kor. 16:16. *Dat gij ook u aan de zodanigen onderwerpt, en aan een iegelijk, die medewerkt en arbeidt.* 3 Joh. :8. *Wij dan zijn schuldig de zodanigen te ontvangen, opdat wij medearbeiders mogen worden der waarheid.* Rom. 16:2. *Opdat gij haar ontvangt in den Heere, gelijk het den heiligen betaamt, en haar bijstaat, in wat zaak zij u zou mogen van doen hebben.*

γ. Zo nodig deze plicht is, zo *bezwaarlijk* is hij. Hierom draagt de apostel het als de allergezwaarlijkste *in de eerste* plaats voor. (1) Vooroordelen, achterdocht en hovaardigheid maken hem donker en bezwaarlijk. (2) Maar zoveel te nodiger is het hem zorgvuldig in te scherpen. Het erkennen van leraars is de eerste bron, waaruit alle andere betamelijke gedragingen jegens die voortvloeiën moeten. Zonder dit kan de gemeente geen zegen van hun dienst met grond verwachten.

"

Omdat die erkenning zo nodig is, oordeelt de apostel het dienstig het wezenlijke daarvan nader te verklaren en aan te dringen, in deze woorden: ACHT ZE ZEER VEEL, IN LIEFDE, OM HUNS WERKS WIL.

A. α. ἤμισθαί, *achten*, is, wanneer men de uitmuntende eigenschappen van een persoon of zaak inziet, beoordeelt, in zijn gemoed verheft en zich overeenkomstig dat gedraagt.

β. Die dan de voorstanders van de gemeente acht,

/. Die *merkt ze aan als uitmuntende* en zeer nuttige personen. Hij is ver van die dwaze gedachten van die dwazen die in hun hart zeggen, er is geen God, dat de leraars alleen om het domme volk nodig zijn, en dat men zijn wijsheid en hoogheid door het verachten en bespotten van die mensen het beste bekend kan maken, niet denkend dat ze daardoor hun dwaasheid en laagheid bij alle verstandigen verraden, en zichzelf het meest verachten. 1 Tim. 3:1. *Dit is een getrouw woord. Zo iemand tot eens opzieners ambt lust heeft, die begeert een treffelijk werk.* 1 Tim. 5:17. *Dat de ouderlingen, die wel regeren, dubbele eer waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leer.* Filip. 2:29. *Ontvangt hem dan in den Heere, met alle blijdschap, en houdt dezulken in waarde.*

///. Die zo'n acht in zijn binnenste gevoelt, zal het ook *naar buiten* door woorden, gebaren en daden *openbaren*. Iemand zou zijn ziel geweld moeten aandoen om een huichelaar te zijn, wanneer hij in zijn gemoed acht bezat en naar buiten verachting blijken liet.

B. Die verstandig is acht niet alleen het achtenswaardige, maar zoekt ook een *gepaste evenredigheid* tussen de juiste waarde van de zaken en zijn acht te bewaren. Hoe groter de waarde van de zaken is, hoe groter ook zijn acht is. Het meeste weegt bij hem ook het meest. Omdat de voortreffelijkheid van de ware Evangeliedienaars zeer groot is, daarom moet ook hun acht groot zijn: *acht ze ZEER VEEL*.

α. ὕπερ ἐκπερισσοῦ, *zeer veel* betekent eigenlijk *een meer als overvloeiende mate*.

β. /. Wanneer men van de voortreffelijkheid en nuttigheid van de leraars zo verheven denkt als men kan, moet men zich voorstellen dat het *nog verhevener* is dan men begrepen heeft.

///. Zoals een verkeerde acht die in het schepsel eindigt, in de allermindste trap reeds te groot is, zo kan een acht jegens de leraars die op hun betrekking op Christus, en op de voortreffelijkheid van hun werk gegrondvest is, niet te groot zijn. Want Christus en de dienst die in Zijn Naam en plaats gebeurt, bezitten zo'n voortreffelijkheid dat men die nooit naar behoren kan waarderen. Men leest nergens dat

iemand over al te grote achting jegens de dienaars van de Heere, omwille van hun werk, bestraft werd. Maar men vindt veel voorbeelden over welke God Zijn toorn wegens de verachting van Zijn boden heeft uitgegoten. 2 Kron. 36:16. *Maar zij spotten met de boden Gods, en verachtten Zijn woorden; zij verleidden zichzelf tegen Zijn profeten; totdat de grimmigheid des HEEREN tegen Zijn volk opging, dat er geen helen aan was.*

C. Zal de achting goed en bestendig zijn, dan moet de *liefde* daarmee vergezelschap zijn. *Acht ze zeer veel* IN LIEFDE.

A. α. *Liefde* (1) in het algemeen beschouwd is een redelijke en vrijwillige neiging van het gemoed tot iemands hoedanigheden of welzijn, dat ons aanspoort om zijn gemeenschap te zoeken, of zijn welzijn te bevorderen. (2) Gewoonlijk onderscheidt men die in een liefde van welbehagen en van toegenegenheid. Misschien nauwkeuriger in een liefde, of tot iemands hoedanigheden, of tot zijn welzijn, omdat in alle soorten van liefde een welbehagen en toegenegenheid plaats heeft. (3) Men moet hier beide samenvoegen.

β. /. Hoewel de gemeente de gebreken van de leraars niet moet goedkeuren, toch moeten ze een vrijwillige neiging van het gemoed tot hun personen, bediening en welzijn bezitten.

//. Die moet zo levend en krachtig zijn dat ze · een gemeenzame omgang met hem niet vermijdt maar naarstig zoekt; ·· hun welzijn naar vermogen probeert te bevorderen; ··· hen in alles wat betamelijk is genoeg probeert te geven; ···· ja alles probeert te doen wat Paulus in een zeer opmerkelijke plaats aan de liefde toeëigent. Ik heb het oog op een plaats die men zeer moeilijk in het geheugen kan prenten, en nog moeilijker in praktijk brengen, die wel waard is dat men die elke dag onderzoekt, of men hem nog in het geheugen bewaard heeft en in alle gevallen uitgeoefend heeft. Hij staat in 1 Kor. 13:4-7. *De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren; de liefde is niet afgunstig; de liefde handelt niet lichtvaardiglijk, zij is niet opgeblazen; zij handelt niet ongeschiktelijk, zij zoekt zichzelf niet, zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad; zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de waarheid; zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.*

B: Die grote achting en ongeveinsde liefde hebben de *allernauwste betrekking* op elkaar: *acht hen zeer veel* IN liefde.

α. De ware *achting veroorzaakt* de liefde (1) Men kan niets beminnen waar men niets beminnelijks in opmerkt, of het acht. (2) De achting is ook niet waar, als de liefde er niet uit voortvloeit.

β. Zoals de achting de liefde bevordert, is *de liefde* de achting weer *dienstbaar*. De dienaars zijn mensen die zwakheden hebben. De verdorvenheid kan daar aanleiding uit nemen tot verachting. Maar de liefde zal dat verhoeden. 1 Pet. 4:8. *De liefde zal menigte van zonden bedekken.*

γ. De liefde *onderscheidt* ook de ware achting van alle schijnachting; · van gedwongen en gemaakte betuigingen; ·· van dat onbetamelijke opzien tegen de leraars, waardoor men belet wordt eenvoudig met hen om te gaan en openhartig te spreken. De liefde drijft zo'n pijnlijke en schadelijke vrees buiten.

D. Maar hoe zal men die mensen achten en beminnen, die zelf belijden dat ze niets achtbaars of beminnelijks in zich hebben? Veel onder hen zijn van een lage en geringe afkomst in deze wereld. Hoe zal een aanzienlijke die kunnen achten? Ze hebben vaak dingen in hun bestaan die stoten. En ze laten wel eens gebreken zien die men namelijk niet beminnen, maar afkeuren moet. Hoe zal men zulken achten en beminnen? De lieden van de wereld, die zo laag van geest en vleselijk zijn, dat ze niets dan aardse dingen kennen, achten en beminnen, zal dit onbestaanbaar schijnen. Maar mensen die een wat verhevener geest bezitten, die het hemelse en onzichtbare boven het aardse en zichtbare schatten, kunnen dit wel samenvoegen. Want de grond van achting en liefde jegens de Evangeliedienaars is niet in hun burgerlijke afkomst, natuurlijke hoedanigheden, en ook niet in een in dit leven onverkrijgbare volmaaktheid, maar in hun werk: *acht hen zeer veel in liefde* OM HUNS WERKS WIL.

A. De apostel spreekt hier van dat zware, nuttige en gemoedelijke werk, dat de leraars in Jezus' Naam, plaats, kracht en gemeenschap verrichten, tot bevordering van de zaligheid van de gemeente, waarvan in het voorgaande gesproken is.

B. In dit werk is *de ware grond* van de achting en liefde jegens hen.

α. Tussen de personen en hun werk is zo'n nauwe betrekking dat ze niet gevoeglijk vaneen gescheiden kunnen worden.

β. Heeft men achting en liefde voor hun werk, dan zal men het tot de personen, omwille van het werk, ook uitbreiden. (1) Hun werk is te arbeiden in het Woord van God en de uitbreiding van Zijn rijk. Daaraan moeten ze alle krachten van gemoed en lichaam opofferen, en veel zwaarigheden en moeiten doorworstelen. Heeft iemand achting voor het Woord van God en de uitbreiding van Zijn rijk, dan zal hij ook die mensen, die daarin arbeiden, achten en beminnen. (2) Ze doen hun werk in Jezus' gemeenschap, Naam en plaats. Heeft men achting en liefde jegens dat gezegend Hoofd, dan zal men die ook om Zijntwil jegens Zijn dienaars hebben. (3) Hun werk is nuttig voor de gemeente. Ze zijn hun voorstanders die hun gemoed bearbeiten. Die dan achting en liefde heeft tot zijn zaligheid, gemoedelijke en geestelijke bevindingen, zal ook achting en liefde gevoelen jegens die mensen, die het bevorderen.

C. De aanmerking van deze grond van de achting en van de liefde heeft hier *drieerlei nuttigheden*.

#

De voorgestelde plichten zijn tot het welzijn van de gemeente zo noodzakelijk dat ze niet alleen voor een tijd, maar gedurig beoefend moeten worden. Maar dit zal niet gebeuren als de *vrede* niet te hulp komt. Hierom voegt Paulus na zijn verheven wijsheid hier niet zonder reden toe: ZIJT VREEDZAAM ONDER ELKANDER.

A. α. /. Ειρήνη, *vrede* (1) wordt van εἶπειν, *samenhechten*, afgeleid. (2) De *vrede* is een nauwe samenvoeging van de gemoederen, in gevoelens, gezindheid en liefde, zich openbarende naar buiten in woorden, werken en omgang.

//. Ειρηνεύειν, *vreedzaam zijn*, betekent die edele *vrede* te beminnen en naar vermogen te bevorderen.

β. Zo beveelt de apostel de gemeente,

/. dat hun gemoederen in gevoelens en gezindheid zeer nauw zouden overeenstemmen en samengevoegd zijn, en dat in woorden, werken en omgang naar buiten openbaren. 1 Kor. 1:10. *Maar ik bid u, broeders, door den Naam van onzen Heere Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt, en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat gij samengevoegd zijt in eenzelfde zin, en in een zelfde gevoelens*. Filip. 2:2-4. *Zo vervult mijn blijdschap, dat gij moogt eensgezind*

α. Het *onderscheidt de ware* achting en liefde *van de valse*. Men kan achting en liefde voelen jegens iemands uiterlijke hoedanigheden van afkomst, natuurlijk gaven van het gemoed, schrandtheid, zachtheid, vriendelijkheid en weldadigheid, terwijl men van zijn werk afkerig en onverschillig is. De ware achting en liefde bestaat anders. De genoemde dingen kunnen die ook wel aangenaam zijn, maar het houdt die niet voor zijn enigste of voornaamste gronden. Het grondt zich voornamelijk en vaak alleen in het werk.

β. Het *spoort krachtig* tot achting en liefde *aan*. Want men kan de dienaars niet verachten of liefdeloos behandelen, of men moet ook hun arbeid en Heere, en zijn eigen zaligheid verachten.

γ. Het *verdedigt* de achting en liefde *tegen ongegronde voorwendsels*. Want omdat de grond van de achting en liefde in het werk is, mag men hen die niet weigeren, hoewel men in hen gebreken en zwakheden ontdekte, die men niet achten of beminnen kan en mag.

zijn, dezelfde liefde hebbende, van een gemoed en van een gevoelens zijnde. Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelf. Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen der anderen is. Filip 3:15,16. Zovelen dan als wij volmaakt zijn, laat ons dit gevoelens; en indien gij iets anderszins gevoelt, ook dat zal u God openbaren. Doch, daar wij toe gekomen zijn, laat ons daarin naar denzelfden regel wandelen, laat ons hetzelfde gevoelens. Mensen die twistgierig zijn, zijn opgeblazen, en weten niets, hebben een verdorven verstand, zijn van de waarheid beroofd, menende, dat de godzaligheid een gewin zij. 1 Tim. 6:4,5. 1 Kor. 11:16. Doch indien iemand schijnt twistgierig te zijn, wij hebben zulke gewoonten niet, noch de Gemeenten Gods.

//. De gemeenten moeten deze *vrede* hoog waarden, alle middelen gebruiken om die te stichten, te bevorderen en te bewaren. En alles zorgvuldig vermijden wat die zou kunnen storen of nadelig zijn. Rom. 14:19. *Zo dan laat ons najagen, hetgeen tot den *vrede* dient. Spr. 12:20. Degenen die *vrede* raden, hebben blijdschap.*

B. Hoewel men met alle mensen, als het mogelijk is, vrede moet houden; toch dient dit het meest nauwkeurig behartigd te worden door degenen, die tot één geestelijk lichaam verenigd zijn. *Zijt vreedzaam ONDER ELKAAR.*

α. De personen die de apostel hier op het oog heeft zijn (1) vooreerst de leraars en de gemeente (2) en dan ook de gewone leden van de gemeente met elkaar.

β. /. De vrede moet eerst stand grijpen tussen de *leraars en de gemeente*. (1) De leraars moesten hun dienst zo proberen waar te nemen, dat de vrede, zoveel hen mogelijk was, niet gestoord maar bevorderd werd. (2) De gemeente moet van hun kant ook vreedzaam zijn jegens de leraars. Ze moeten niet proberen om wat anders dan de leraars te gevoelen, alsof het een teken van bijzondere wijsheid, godzaligheid en getrouwigheid zou zijn, wanneer men iets dat van de leraars verschilt, kon en durfde voortbrengen. De gemeente was niet geroepen om de leraars te leren, tegen te spreken en hun eigen bevattingen tegen het gevoelen van de leraars te verspreiden en door te drijven. Maar ze dienden in datgene, waar ze toe gekomen waren, naar dezelfde regel te wandelen en hetzelfde te gevoelen. En, als ze iets anders gevoelden, door ootmoedigheid hun eigen bevattingen eerder verdenken, dan die van de leraars; en bidden dat God de ene en de andere de waarheid nader mocht openbaren. Filip. 3:15,16.

//. Zo vreedzaam de gemeente met zijn leraars zijn moest, zo vreedzaam dienden ook de gewone leden onder elkaar te zijn. Rom. 12:18. *Indien het mogelijk is, zoveel in u is, houdt vrede met alle mensen.*

C. Maar welke *invloed* heeft de vrede op de plichten jegens de leraars en het heilzame gebruik van hun dienst? Voorzeker, een grote.

α. De vrede tussen de leraars en de gemeente is voor *beiden* nuttig en nodig.

/. De twist van de gemeente met hun leraars doet eerst de leraars groot nadeel. (1) Hierdoor maakt het de zware arbeid voor die mensen nog zwaarder. (2) Het beneemt hen de vrijheid voor te dragen wat nuttig is. Want vaak moeten de dienaars in zulke gelegenheden in het openbaar of bijzondere gesprekken zwijgen van zaken, die anders nuttig konden zijn; opdat achterdochtige en twistgierige mensen zichzelf daar geen kwaad mee doen mogen. (3) Het verzoekt de leraars tot verdrietigheid,

moedeloosheid, traagheid en vele andere schadelijke aandoeningen.

//. De gemeente doet zich door die twist *ook zelf* de grootste schade. (1) Het maakt hun gemoed voor de dienst onvatbaar. Een twistgierig gemoed maakt zichzelf het horen van de dierbaarste waarheden, de onderwijzingen, vermaningen en bestraffingen, die anders lieflijk en aangenaam zouden zijn, recht lastig en pijnlijk. Het kwelt de geest door dingen die het verkwikken konden. Het vervult het gemoed met vooroordelen tegen de heiligste waarheden, en brengt zelf in verzoeken om, uit twistzucht, in schadelijke dwalingen te vervallen. (2) De twistgierigheid tegen de leraars sluit het gemoed van nederige en tedere godzalige mensen, die bij hun hart leven, voor zulke trots lieden toe. (3) Zo'n twist stremt de loop van het Evangelie bij anderen. Want de wereld is zo verdorven dat veel lieden liever naar enige twistgierige dwazen luisteren, dan naar vele verstandige godzalige leraars, die met reden antwoorden.

β. Even schadelijk is het, wanneer de *leden van de gemeente met elkaar* twisten.

/. Dit is voor de *leraren zeer hinderlijk* in de dienst. (1) Ze moeten vaak tegen hun zin de edele tijd verspillen in het aanhoren, onderzoeken en wegruimen van nietige kleinigheden, opdat er geen grotere onheilen uit voortkomen mogen. (2) Ze moeten vele bekommelingen en zorgen ondergaan, dat ze zich voorzichtig en getrouw gedragen mogen, om dat twistvuur niet te vergroten maar te dempen. (3) Veelal verenigen onvreedzame mensen zich om de gehele twist op het hoofd van de leraars te draaien, wanneer die onpartijdig proberen te handelen en geen van beiden volkomen gelijk kunnen geven.

//. Die onderlinge twisten doen *aan de gemeente zelf het grootste nadeel*. Ze zijn oorzaak dat de gemoederen zich met allerlei schadelijke kleinigheden en beuzelingen ophouden, inplaats van dat te behartigen, wat tot hun wezenlijk heil en zaligheid dienen kon. Ze verbannen de Geest en de zegen van de Heere. Jak. 4:5. *De Geest, Die in ons woont, heeft Die lust tot nijdigheid?* 1 Kor. 14:33. *God is geen God van verwarring, maar van vrede.* Jak. 3:18. *De vrucht der rechtvaardigheid wordt in vrede gezaaid voor degenen, die vrede maken.*

De BETREKKING van de vermaning op het OOGMERK.

Die de verklaarde plichten in nauwkeurige overweging neemt, zal duidelijk kunnen zien dat ze niet alleen geschikt zijn tot bevordering van het ware heil van de zielen in het algemeen; maar ook in het bijzonder als *gepaste middelen* dienen tot *volharding en verdere aanwas in de genade*. Als iemand deze middelen verzuimt of versmaadt, die kan zich niet met enige grond beloven dat God hem voorspoedig zal maken. (1) Want de genadestaat is aan vele verzoeken blootgesteld, waardoor de kinderen van God in gevaar zijn uit hun heerlijke staat uit te vallen, of tenminste zeer te verachten, wanneer ze aan zichzelf overgelaten zouden worden. God Die in deze wereld alles door middelen wil werken, opdat men Zijn wijsheid, macht en goedheid zoveel te klaarder en te meerder ondervindt, wil Zijn volk niet onmiddellijk bewaren en doen toenemen. Hij wil dat door onderwijzingen, vermaningen en waarschuwingen, overeenkomstig de redelijke natuur van de gelovige, verrichten.

3.6. Toepassing

I. Zo *nuttig* deze vermaning dan is, zo *nodig* is ook de uitoefening daarvan. Niet alleen voor de Thessalonicenzen maar ook voor *ons*. Het behelst *drie* voornaamste zaken, die bij de tegenwoordige plechtigheid onze nauwkeurige opmerking vereisen. (1) Wanneer men van de plicht van de gemeente jegens zijn leraars spreken wil, moet men zijn *ernst met zachtheid, nederigheid en vriendelijkheid* bekleden, om de genegenheden van de toehoorders te winnen en te bewaren. Zo doet Paulus: hij zendt vooraf, *wij bidden u, broeders*. (2) De *leraars* zijn beroepen om in de gemeente *te arbeiden*, die *voor te staan in de Heere, en die te vermanen*. (3) Wil de *gemeente* van deze kunst zegen genieten, dan moet hij de leraars *erkennen, veel achten in liefde om huns werks wil, en vreedzaam zijn*.

II. A. Het eerste stuk raakt mij, die de nood is opgelegd, om van de plicht van de leraars en van de gemeente te spreken. (1) Het gebiedt mij niets anders voort te brengen dan wat de apostelen en profeten, ja de Drieënige God Zelf gesproken hebben. (2) Ik moet alles in ootmoedige nederigheid en oprechte liefde, als uw *dienaar* en *broeder* voordragen. (3) Ik mag u niets gebieden, maar moet alles van u

Hiertoe heeft hij de leraars verordend en gegeven. Ef. 4:11. Versmaadt iemand dat middel van God verordend, die kan de vrucht daarvan niet verwachten. Of God moest onmiddellijk werken, of, na de zinnelijkheid van de mensen andere en ongepastere middelen geven, wat een dwaasheid zou zijn te denken, en goddeloosheid te begeren. (2) De leraars zijn door de Heere gesteld. Ze staan in Zijn Naam en plaats. Wat hen wedervaart trekt Hij Zichzelf aan. Matth. 10:40. Wanneer de gezanten van een vorst mishandeld worden, zal hij zich dat aantrekken, zijn gezanten naar huis roepen, en dat ongelijk weleens door een oorlog proberen te wreken. Veracht men de boden van God, dan trekt de Heere het Zich aan. Hij trekt de boden des vredes wel eens in, en zendt in hun plaats boden van veel kwaad. Toen het oude volk spotte met de boden van God, en Zijn woorden verachtte, ging de grimmigheid van de Heere tegen Zijn volk op, dat er geen helen aan was. 2 Kron. 36:16,17.

biddend begeren. Ik mag echter niet onverschillig zijn of uw oren en harten voor hetgeen ik in de Naam van de Heere voordraag, gesloten of geopend zijn. Ik moet *ernstig begeren* dat u de vermaning aandachtig mag horen, gewillig aannemen en zorgvuldig in praktijk brengen.

B. Met zo'n gemoedsgestalte nader ik eerst tot u, MIJN WAARDE MEDEBROEDER, die God geroepen heeft om het ambt van een dienaar van het Nieuwe Testament aan deze plaats waar te nemen. Ik kom niet tot u als uw leraar die zich aanmatigt u te onderwijzen; maar als uw broeder, om u alleen te herinneren die dingen waarvan u zowel als ik ten volle verzekerd bent. Ik gebruik zoveel te meer onbeschroomde vrijmoedigheid in het spreken, omdat ik u niets anders wil voorhouden dan waartoe ik mijzelf het eerst verbonden acht, en in de vervulling waarvan ik mijn gelukzaligheid stel.

A. Het *gewichtige ambt* dat u heden aan deze plaats plechtig aanvaardt, vereist van u:

! . *Een zware arbeid*. Uw eerste en voornaamste erenaam is die van een *arbeider*. U komt hier niet om aardse eer, gemak en

voordeel te vergaderen, maar om uw krachten in een *zware arbeid* te verteren.

α. Die arbeid is zoveel te ontzaglijker als de *bijzondere stukken* daarvan *veelvuldiger en gewichtiger zijn*.

a. Het eerste raakt *uw eigen ziel*, om die tot een buit te hebben. Hoe zou ons het heil van *anderen* ter harte kunnen gaan, als wij die van *onszelf* verwaarloosden? Zullen wij de gangen van de Heere in de harten van onze gemeente onderscheiden kennen; zullen wij het ware werk van de genade en het bedrieglijke schijnwerk van de natuur gegrond onderscheiden; zullen wij bekommerde zielen begrijpelijk besturen; zullen wij de gemoedsklachten van begenadigden goed verstaan, hun zwakheden medelijdend verdragen en verstandig genezen; dan zal het niet genoeg zijn dat wij het werk van de genade in de spiegel van de waarheden buiten ons beschouwen, maar wij moeten het ook zelf in onze eigen zielen bevinden. Hoe bang zou ons de dood vallen; hoe onverdragelijk de nimmer eindigende eeuwigheid, wanneer wij de weg die wij anderen aanwijzen niet zelf bewandeld hadden; en in die rampzaligheid zelf waren ingelopen, waarvoor wij anderen gewaarschuwd hebben; wanneer die vloeken over onze eigen hoofden samsloegen, die wij van anderen hebben geprobeerd af te wenden.

Maar ach! Wat een arbeid is er nodig om een leraarsziel te bergen! De zaligheid is voor geen mensen op aarde moeilijker dan voor de leraars. Geen mensen op aarde staan aan meer verzoeken bloot om hun zielen te verliezen dan de leraars. De gehele macht van de duisternis legt voor hun zielen de meeste en gevaarlijkste hinderlagen; zoals de vijand in de oorlog zich het meest verblijdt wanneer hij de aanvoerders kan neervellen of gevangen nemen. Hoe gemakkelijk kan het gebeuren dat de verdorven natuur zich vergenoegt met het weten en spreken van geestelijke dingen, zonder toe te zien of wij het ook bevinden. Hoe gemakkelijk kan men van zichzelf afzien, wanneer men op anderen moet zien. Wat een genade hebben wij nodig om tot onszelf in te keren, wanneer wij in het prediken, catechiseren en samspreken al onze krachten moeten inspannen om de waarheid verstaanbaar voor te dragen, en zorgvuldig te letten op de toestand van onze gemeente daaronder.

b. Zo ernstig wij arbeiden om onze zielen te behouden, zo ernstig moet ook *de*

arbeid zijn om te behouden die ons horen. O! ontzaglijke arbeid!

αα. Vestig uw ogen en harten eens op deze vergadering. Hoeveel mensen ziet u daar die tot uw gemeente behoren? Ieder van hen is met een onsterfelijke geest begiftigd. Daar zijn sommige onder die kostbaarder zijn dan al de schatten van deze wereld, omdat God die van eeuwigheid onder Zijn hart gedragen heeft, en door het bloed van Zijn Eigen Zoon heeft laten kopen. Al die zielen worden vandaag op de uwe gebonden, dat u al uw vermogens aan zoudt wenden tot bevordering van hun zaligheid. Als er één door uw schuld verloren ging, dan zou God zijn bloed van uw handen eisen. God zal u eens voor Zijn rechterstoel dagvaarden om u daar rekening van alle zielen af te eisen. En u zult Hem die in die grote dag ook moeten geven. O! ontzaglijke dag!

ββ. Wensen wij in die dag van het zielebloed van onze gemeente vrij te zijn, dan moeten wij in de dagen van dit leven *alle arbeid* die tot behoudenis van hun zielen dienstbaar kan zij, getrouw proberen aan te wenden.

aa. Tot die arbeid behoort, in de eerste plaats, een zorgvuldige naarstigheid om *de staat* van een ieder van onze gemeente *onderscheidenlijk te kennen*.

(1) Wij moeten met veel omzichtigheid onderzoeken tot wat voor soort van mensen iedereen van onze gemeente gebracht moet worden. Of wij hem met grond onder de kostelijke kinderen van Sion tellen mogen, dan of wij hem nog voor een ongelukkige natuurling houden moeten. Als wij dit niet weten, dan zullen wij ons ambt niet getrouw bedienen kunnen. Hoe zullen wij het kostelijke van het snode uittrekken, als wij het niet onderkennen? Wie zou iemand in een kostbare kruidentuin aannemen om te wieden, wanneer hij het kostelijke kruid van het schadelijke onkruid niet wist te onderscheiden? Hoe zullen wij de rechtvaardigen zeggen dat het hen wel gaan zal, en de goddelozen dat het hen kwalijk zal gaan, als we niet weten wie die rechtvaardigen en wie die goddelozen zijn?

Hoe verschrikkelijk is het door zijn schuld de handen van de goddeloze te sterken, en het hart van de rechtvaardige, die God geen smart aandoet, te bedroeven? Dat maakt iemand waardig dat hij met een molensteen aan de hals geworpen werd in de zee, waar die het diepste is. Maar hoe zullen wij ons voor zo'n ongeluk wachten kunnen, als wij niet weten wie

goddelozen en wie rechtvaardigen zijn? Die in dit stuk aan God, de naaste en zijn eigen geweten getrouw wil zijn, ontmoet een ontzaglijke arbeid. Sommige mensen maken door hun grove onkunde, onrechtzinnige belijdenis van de gronden van de zaligheid, en hun goddeloos leven het zo duidelijk openbaar, dat zij goddelozen zijn, dat men niet lang behoeft te onderzoeken tot welke soort zij behoren. 1 Tim. 5:24. Maar er zijn ook anderen die van Gods kinderen enige spreekwijzen hebben overgenomen, die door algemene verlichting en werkzaamheden zeer nabij komen, die, omdat ze zeer begerig zijn naar de naam van een godzalige, het daarop toeleggen om de godvruchtigen na te bootsen, en hun onboetvaardig gemoed daaronder te verbergen. Ach! hoe moeilijk is de arbeid om dit soort van mensen recht te onderkennen. Men is verplicht aan de ene kant de uitdrukkingen en de goede schijn van deze mensen zo lang men kan ten beste te duiden, maar ook aan de andere kant, wanneer men gegronde reden vindt om te vermoeden dat hun hart niet recht is met de Heere, hartelijk te wensen en te arbeiden dat ze uit hun gevaarlijke toestand gered mogen worden. Daar bevindt men zich dan in grote verlegenheid wat men denken en doen moet om de liefde van de naaste zowel niet op de ene als op de andere wijze te benadelen. In sommige mensen is de genade van God zo duidelijk uit hun belijdenis en gedrag te bespeuren, dat er niet de minste moeilijkheid overblijft, of men moet zulken onder de kostelijke kinderen van Sion tellen. Maar er zijn ook veel echte kinderen van God, waar de genade zeer verborgen is. Sommigen ontbreekt het aan voldoende vaardigheden om zich duidelijk uit te drukken. In anderen is een grote mate van verdorvenheid overgebleven, waaronder de genade als een vuur onder de as verborgen ligt. Anderen proberen door een schadelijke vreesachtigheid of verkeerd bestuurde zucht tot oprechtheid de ontvangen genade te verbergen, te verdonkeren, ja zelfs uit te roeien. Hier vindt men weer nieuwe arbeid om de minste trap van de genade uit zoveel duisternissen, verdorvenheden en zwaarmoedigheden op te delven, opdat men de minsten van Jezus' kinderen niet bedroeft, daar de Heere hem geen smart wil aandoen. Want de handelwijze van sommigen die de zwakke kinderen van God hard behandelen en onbarmhartig voor het hoofd stoten onder dat ellendig voorwendsel dat, als ze genade hebben, het hen niet zal schaden, is een smakeloze

onbarmhartigheid, geheel strijdig met het gedrag van de opperste Herder van de schapen, Die de lammeren in Zijn armen vergadert, en tegen het medelijdend gestel van die knechten die medelijden hebben met Sions gruis. Als zulke mensen bedaard overwogen wat in Ezech. 13:22 en Matth. 18:6 geschreven staat, dan zouden ze voor zo'n trouweloze getrouwheid vervaard worden. De jammerlijke uitvlucht dat die harde bejegeningen voor Gods kinderen nuttig zullen zijn, kan het even weinig wettigen, als de vurige pijlen van de bozen en de vervolgingen van de wereld goedgekeurd kunnen worden, omdat ze degenen die God liefhebben, moeten medewerken ten goede.

Soms kan men eindelijk duidelijker achter de toestand van de mensen komen. Wanneer men een tijdlang op hun wegen heeft gelet, en het één met het ander heeft vergeleken, vindt men eindelijk wel gewichtige gronden waarop men deze, voor nu, als onbegenadigde, maar de andere als begenadigde behandelen moet.

Maar men ontmoet ook velen omtrent wie men altijd in het onzekere blijft, en niet weet tot welke soort men die brengen moet. Er is veel arbeid nodig om zijn oordeel op te schorten, en zich zo te gedragen dat men hen geen nadeel doet, maar zulke zaken voordraagt die hen tot nut kunnen zijn, hetzij dat ze onbekeerd, hetzij dat ze bekeerd zijn.

(2) Die de arbeid in het akkerwerk van de Heere getrouw wil waarnemen, kan zich nog niet vergenoegen, wanneer hij weet tot welke hoofdsort hij de mensen, die hij behandelen moet, behoren. Omdat alle onbekeerden niet op dezelfde wijze bestaan, en onder de begenadigen een grote verscheidenheid plaats kan hebben, daarom moet een dienaar van de gemeente, ook aangaande dat nog een meer bijzonder onderzoek instellen.

Zal men een onbekeerde zijn bescheiden deel geven, men dient dan wel aan te merken of hij in grove openbare ergernissen uitspat. Of hij een openbare tegenstander van de godzaligheid is, of een onverschillige, of een gewone toestemmer. Of hij onder de gerusten en zorgelozen, of onder de bekommerden en verlegen mensen behoort. Of hij zichzelf onwetend bedriegt, of een opzettelijke huichelaar is. Of zijn bekommelingen uit redeloze aandoeningen, of uit redelijke ontdekkingen van zijn gevaar ontstaan.

Met die zelfde nauwkeurigheid dient men ook de bijzondere gesteldheid van de begenadigden te onderzoeken. Want op een andere wijze moet men handelen met bevestigde zielen.

Anders dan die welke aangaande hun genadestaat in gedurige twijfelingen zijn. Anders met die nabij de hemel leven. En weer anders met hen die hun goed met de verloren zoon in een vreemd land verteren.

(3) Zullen wij iedereen de gepaste geneesmiddelen met grond toedienen, dan moeten wij ook goed begrepen hebben, welke zijn *voornaamste en bijzondere ziekte is*. Om hiertoe te geraken moet men weer nieuwe arbeid besteden. Men moet veel soorten omstandigheden samen nemen en met elkaar vergelijken, om gewaar te worden, bv. wat toch de voornaamste strik is waardoor die goddeloze in het martelaarschap van zulke grove ongerechtigheden zo zwaar en sterk gebonden is. Welke de voornaamste veroordelen zijn die deze en gene bittere vijanden tegen de Heere en Zijn volk hebben. Op welke zandgrond die zorgeloze zo gerust zijn hoop bouwt. Met wat voor rietstaf die ongelukkige zelfbedrieger zijn ziel doorboort. Achter wat voor masker die huichelaar zijn onoprechtheid verbergt. Wat de voornaamste berg van moeilijkheid is, waarvoor die bekommerden zo lang zij blijven staan. Wat de voornaamste oorzaken zijn, waarom die godzalige, in wie de tekens van de genade voor anderen zo duidelijk schijnen, tot geen zekerheid aangaande zijn staat kon komen. Wat de oorzaak van die ziekte is waarin die oprechte godzaligen zo lang hebben moeten kwijnen.

bb. Kennen wij de staat en de kwalen van de zielen die wij behandelen moeten, dan moeten wij ook arbeiden om een gegronde kennis te hebben *van de geneesmiddelen* die tot hun genezing overeenkomstig hun staat nodig zijn.

/. De *waarheden van het zalig Evangelie* moeten wij gegronde en onderscheiden inzien.

(1) Het onderscheid tussen wet en Evangelie en de nauwe betrekking die zij op elkaar hebben, dienen wij in de grond te verstaan. De wet is geestelijk, wijd uitgestrekt over alle vermogens, inwendige en uitwendige daden van de mensen, in alle gevallen en gelegenheden. Hij is heilig, billijk, rechtvaardig en onveranderlijk. Hij moet in zijn volle luister, in al zijn eisen en bedreigingen voorgesteld worden. Maar het doel van de wet in het genadeverbond is helemaal niet de zondaar aan te sporen om uit zijn eigen vermogen zijn eisen te vervullen, en zijn eigen gerechtigheid tot nadeel van het Evangelie daardoor op te richten. Het dient integendeel om de

bescheidenste mens van zijn zonde, schuld en onmacht te overtuigen, dat hij, wanhopend aan zijn eigen deugdzaamheid, gerechtigheid en kracht, van zichzelf en de wet af, en tot de Zaligmaker, in het Evangelie geopenbaard en aangeboden, uitgedreven wordt. Het Evangelie leert ons dat de enige wet van volkomen rechtvaardiging in Jezus' volmaakte voldoening is voor goddeloze ter dood veroordeelde zondaars, die niets in zichzelf hebben waarom God hen zou kunnen aanzien. Dat de Zoon van God Zijn sterkte wil schenken aan krachteloze dienstknechten van de zonde, om hen dienstbaar aan de gerechtigheid te maken. En dat alle ware godzaligheid uit dat geloof in Jezus' gerechtigheid en sterkte geboren wordt. Dit Evangelie moet in zijn uitgebreidheid en gepastheid zodanig worden aangedrongen, dat de allerellendigste zondaar, die bij de wet niets heeft overgehouden, een gegronde en ruime hoop van zaligheid vindt. Dat hij niet het minste van de wet behoeft te doen om gerechtvaardigd te worden, maar nadat hij om niet uit Gods genade gerechtvaardigd is, door de kracht van Christus zeer ernstig poogt om naar alle geboden van de wet, uit liefde en dankbaarheid, te wandelen. Als wij deze waarheden niet echt verstaan, dan zullen wij geen zielen recht kunnen besturen, en wij zullen in een aanhoudend gevaar staan om of de wet, of het Evangelie te benadelen.

(2) Het wezen van het geestelijk leven moeten wij ook onderscheiden onderkennen van het gewone werk van de tijdgelovigen. En het welwezen moeten wij onderkennen van de omstandigheden die met het geestelijk leven wel eens vergezelschap, maar in alle begenadigden niet even gelijk zijn. Als wij in deze dingen duister zijn, lopen wij gevaar, òf tijdgelovigen voor ware begenadigden aan te zien, òf echte godzalige mensen te bedroeven en in hun loop te stuiten, omdat ze misschien deze en die dingen, die tot het welwezen en de omstandigheden, maar niet tot het wezen van het geestelijke leven behoren, niet bezitten.

(3) Wij moeten ook niet onkundig zijn in de verscheiden leidingen van de Geest, opdat wij ons niet verstouten de vrije Geest aan een leiding te binden, of Hem in Zijn werk te verhinderen wanneer Hij deze anders leidt dan die. Het doet groot nadeel, wanneer men zich zo'n algemene schets van overtuiging en bekering voorstelt, en daarop altijd zo bepaald aandringt, alsof de vrije Geest aan al die omstandigheden gebonden was. Veel kinderen van God, in wie het wezen van de genade zo

klaar is als de dag, leven in gedurige bekommelingen, omdat zij ten aanzien van de omstandigheden zo niet geleid zijn als in die ene schets, die zij altijd horen, vermeld wordt.

(4) Onze kennis van genoemde zaken dient *onderscheiden en vast* te zijn. · *Onderscheiden*, omdat wij hem op veel manieren moeten kunnen voorstellen, opdat allerlei soorten van mensen ons begrijpen mogen. · *Vast en zeker*, opdat wij door zoveel misvattingen en tegenstand, die ons door vele duistere en eigenzinnige mensen gemaakt wordt, niet aan het wankelen gebracht worden, maar bestendig en moedig in het spoor van de waarheid voortgaan.

//. Tot de rechte, onderscheiden en gegronde kennis van deze dingen kunnen wij nooit zonder een *zware en aanhoudende arbeid* komen. (1) Het Woord der waarheid dat onze enige regel is, moeten wij naarstig onderzoeken. Het is niet genoeg dat wij de begrippen buiten hun verband beschouwen. Wij moeten nauwkeurig navorsen welke de bepaalde mening van de Geest in elke plaats is. (2) Verscheidene vreemde talen, oudheidkunde en natuurkunde, die zonder moeilijke arbeid niet verkregen worden, zijn vaak van grote nuttigheid, en moeten daarom in het eenzame te hulp geroepen worden, zonder er in het openbaar mee te pronken. (3) De mond van nog levende, en de geschriften van overleden verstandige en godvruchtige mannen moeten wij vaak raadplegen. (4) Maar het meeste dienst doet hier een aanhoudend worstelen in het gebed om hemels licht, een gedurige oefening in de geestelijke strijd, en een bedaard letten op de wegen van de Heere in onszelf en in anderen. Menigeen zou zoveel licht in de genade niet hebben, als hij zelf niet in duisternissen geweest was, en met andere ellendige geen nauwe omgang gehad had. De Heere leerde Zijn knecht Mozes in het donkere.

cc. Nadat wij door veelvuldige arbeid de waarheid zelf gevonden hebben, ontmoeten wij weer een andere arbeid, om het aan onze gemeente, overeenkomstig de staat van iedereen, *mee te delen* en getrouw *toe te passen*.

/. Hier moeten wij eerst arbeiden dat wij de *gemoederen mogen innemen*, om toegenegen naar ons en de waarheid te luisteren wanneer wij die naakt en zonder bedeksels voordragen, omdat de verdorven natuur daar veel tegen heeft. Maken wij door onvoorzichtigheid en onnodige hardigheden de

gemoederen afkerig, dan zal onze overige arbeid bij hen tevergeefs zijn. Maar wat een oplettendheid en wijsheid is hier niet nodig, om aan de ene kant de waarheid niet te bedekken, en aan de andere kant afkerige gemoederen in te winnen?

//. Wij moeten arbeiden (1) om de verhevenste waarheden zo duidelijk te verklaren, dat de allereenvoudigsten die begrijpen, en de verstandigsten met aangenaamheid horen kunnen. (2) Wat verklaard is moet uit zulke duidelijke en gegronde beginselen worden afgeleid en betoogd, dat het ongeloof zich door de waarheid moet overwinnen laten, en de spotters de mond gestopt wordt. (3) Uit betoogde en verklaarde waarheden moeten wij duidelijk afleiden wat tot bestraffing van openbare goddelozen, ontdekking van gerusten, besturing van bekommerden, vertroosting van treurigen, en herstelling van afgezakten dienen kan. (4) In deze allen moeten wij ons naar de verschillende gematigdheden van de personen schikken. Een verstandige geneesheer mengt de hoofdmedicijn naar de bijzondere gesteldheid van zijn zieken, maar zo dat hij door de toevoegingen de kracht van dat medicijn niet verbreekt. Dezelfde zaken moeten wij aan deze op een zachtere, en aan gene op een scherpere manier toedienen. 1 Kor. 9:20. Maar wij hebben goed toe te zien dat onze voorzichtigheid geen trouweloze lafheid, en onze getrouwigheid geen onnodige voorzichtigheid is.

///. De delen van onze dienst waarin wij deze dingen behartigen moeten, zijn veelsoortig, en elk daarvan vraagt een bijzondere arbeid. (1) Hoeveel en van hoeveel soorten zijn de *predikaties* die wij doen moeten? Hier moeten wij niet omzien naar zulke stoffen, waarvan de behandeling voor ons de gemakkelijkste is, maar die voor de tegenwoordige gesteldheid van de gemeente het meest nodig is. Hier moeten wij goed toezien dat wij in de verklaring bij de bepaalde mening van de Geest blijven, zonder daar in te leggen wat ons en de gemeente wel aangenaam en nuttig kon zijn, maar juist in die plaats door de Geest niet bedoeld wordt. Want door zo'n handelwijze wordt Gods Woord, de kennis en het geloof van de kinderen van God sterk benadeeld. Wat wij in de toepassingen voordragen moet in de tekst liggen opgesloten, en daaruit duidelijk worden afgeleid. Maar het een en het ander vraagt veel arbeid en nadenken. (2) Onder de gewichtigste stukken van onze bediening moeten wij de

catechisaties rekenen. Zonder die zouden de gemeenten ons niet eens goed begrijpen. Ze moeten op veel manieren ingericht worden. In sommige moet men zich voornamelijk bezig houden met de begrippen te verklaren, opdat de mensen de taal en de woorden van de waarheid leren begrijpen. Veel mensen weten niet wat voor denkbeelden zij verbinden moeten aan de woorden van zonde, Gods heiligheid, rechtvaardigheid, onafhankelijkheid, Jezus' gehoorzaamheid, voldoening, de rechtvaardiging van een zondaar, zijn heiliging, enz. Al ons spreken over die stukken is vruchteloos wanneer ze deze begrippen niet verstaan. Veel mensen begrijpen niet wat een werk er nodig is om eenvoudige mensen, die alleen aan het zichtbare gewend zijn, en voor afgetrokken denkbeelden onvatbaar zijn, die begrippen aan het verstand te brengen, en door eenvoudige gelijkenissen op te helderen. Heeft men hen de taal geleerd, dan is er werk nodig om, in een ander soort van catechisaties, hen de grondwaarheden in een passende schakel te verklaren en te bewijzen, dat zij in hun zielen daarvan overreed mogen zijn. Die in de kennis van de waarheden het meest gevorderd zijn, moeten ook gelegenheid hebben zich daarin nog verder te oefenen. Wij dienen ons werk in deze dingen zodanig in te richten, dat niemand van onze gemeente ons in die doorluchtige dag met grond zou kunnen verwijten, dat wij hem geen gelegenheid gegeven hebben zich in de waarheid die naar de godzaligheid is, verder te oefenen. (3) Hoewel er niets moeilijker is, toch is er ook niets noodzakelijker dan het *bezoeken* van de gemeente. Zonder die arbeid zullen wij het aangezicht van onze schapen niet goed kennen. Hoe moeilijk moet men hier vaak arbeiden om de mensen daartoe te brengen, dat ze zonder bevreesdheid of afkerigheid, eenvoudig en openhartig met ons spreken? Hoe vaak gebeurt het dat de mensen, of uit onkunde in de vaardigheden, of uit bevreesdheid, moedeloosheid, afkerigheid, of ook uit onoprechtheid, zich niet duidelijk uitdrukken? Wat is er dan al niet nodig om niet te snel, wegens deze of gene uitdrukking, aan de goede of kwade kant over te slaan? Wat een werk is er al nodig opdat verkeerde mensenvrees ons de mond en het hart niet sluit, gebrek van liefde ons niet onbarmhartig en streng, of een kwalijk bestuurde liefde van de naaste ons niet al te zacht maakt? Dat wij door tergende ontmoetingen in ons werk niet verdrietig of mismoedig worden? (4) Onze *burgerlijke omgang* moet ook stichtelijk en leerzaam zijn.

Het is een heilige kunst om zich van voorkomende gelegenheden zo te bedienen, dat wij in onze omgang de naaste met aangenaamheid stichten, zonder al te gedrongen en stijf, of ook al te vrij te zijn.

dd. Uit hetgeen gezegd is blijkt duidelijk genoeg dat het een zwaar werk is, waartoe u, MIJN WAARDE BROEDER, alhier geroepen bent. Maar het wordt ons nog zwaarder gemaakt door al *die tegenstand* die ons door velen gemaakt wordt.

/. Daar zijn velen die hun krachten inspanssen om ons het werk te verzwaren. (1) De vorst der duisternis legt de dienaren van het Evangelie de meeste listen en hinderlagen, om hen tot hun werk onbekwaam te maken. Oordeelt een vijand in de oorlog het een bijzonder voordeel, wanneer hij de voornaamste aanvoerders en meest ervaren hoofden kan neervellen of gevangen nemen, zo geeft die hoofdvijand van de kerk zich ook de meeste moeite om de leidslieden van Gods volk de voet te lichten. (2) Allerlei soorten mensen in de wereld zijn hem hierin behulpzaam. · Openbare spotters met God en de Godsdienst hebben van niemand meer afkeer dan van de dienaars van de Heere, die de eer van God en de Godsdienst tegen hun boosheid verdedigen. Ze zoeken hen, waar ze maar kunnen, tegen te werken. Ze denken dat het een teken van schrandtheid en hoogheid is, wanneer ze kerkelijke personen en bedieningen bespottelijk ten toon stellen. Ze denken niet dat ze zichzelf daardoor het meest verachtelijk maken. · Men vindt hovaardige en nijldige mensen die, omdat ze anderen naar hun eigen gesteldheid afmeten, zich verbeelden dat al het doen van de leraars maar heerszucht en grootsheid is. Ze verheugen zich zeer wanneer ze iets menen te vinden dat tot verachting daarvan kan leiden. Ze meten het breed uit, en verbreiden het met een ongemeen genoegen. ··· Geruste en zorgeloze vijanden van alle bevinding van de godzaligheid, zijn ook bittere vijanden van de leraars die het daarop toelagen dat ze van hun gevaar overtuigd en behouden mogen worden. ···· Geen mensen vallen de leraars lastiger dan huichelaars en tijdgelovigen, schijn- en mondchristenen, die in hun eigen verbeelding wat groots zijn, en door anderen als zodanig aangezien willen worden. Deze worden de bitterste en schadelijkste vijanden van getrouwe leraars, die hen proberen te ontdekken. Ze proberen de leraar waar ze maar kunnen te verkleinen om hun eigen achting daardoor te vergroten. Ze pogen eenvoudigen een indruk van hun wijsheid en

godzaligheid te geven, doordat ze de leraar kunnen berispen en tegenspreken. .... Wanneer echte godzaligen in verval zijn, niet veel kennis van waarheden hebben, en hun natuurlijk gestel naar eigenwijsheid en grootsheid helt, kunnen ook zij een leraar veel moeilijkheid veroorzaken. Ze kunnen zich door de verdorvenheid laten verleiden, en hun misvattingen en eigen begrippen meer voorstaan en doordrijven, dan gegronde waarheden. Ze verbeelden zich wel eens dat men de godzaligheid benadeelt wanneer men hun verkeerde bevattingen tegenspreekt. (3) Maar niets doet ons meer nadeel in de dienst dan de eigen verdorvenheid, die nog in de allerbeste dienaars is overgebleven. Eigen zin, eigen kracht, ongelooft, moedeloosheid, ongeduld, mensenvrees, en dergelijke maken ons vaak de arbeid zeer zwaar.

//. Wie is in staat al *die wegen* na te gaan, waardoor men de dienaren van het Evangelie de zware dienst nog zwaarder maakt? (1) Dan zoekt men hem door list af te trekken, om zich in burgerlijke bezigheden te wikkelen, of om aardse voordelen, vermaakt, eer en mensengunst na te jagen. (2) Dan probeert men hen door tergingen en verdriet tot ongeduld of moedeloosheid te brengen. · Deze spreekt hem lomp en onbeschaamd tegen, en houdt het voor een bewijs van zonderlinge wijsheid en grootmoedigheid, dat hij de zaken anders dan de leraars begrijpt, en het hen dapper heeft durven zeggen. · Anderen zullen vreselijke onwaarheden tegen hen verzinnen en verspreiden, hun onschuldige woorden, gebaren en werken verdraaien, om ze ongeschikt voor de dienst te maken ... Anderen stellen hun lege en ijdele hersens tewerk om zich allerlei dwaze verbeeldingen te maken. En die nietige schimmen die men zelf gemaakt heeft, legt men de leraar te last. .... Sommigen die zichzelf verbeelden uitnemender te zijn dan anderen, willen van de leraar een afgodspriester maken, die hun ingebeelde grootheid zal aanbidden. Ze letten nauwkeurig op of hij hun spreken ook bekrachtigt en bewondert, of hij met hen ook meer spreekt, of tenminste evenveel als met anderen. Zwijgt men eens op hun spreken; spreekt men eens meer met anderen, die naar hun gedachten niet meer zijn dan zij, dan klagen ze direct dat men wat tegen hen heeft, en andere meer acht. Ze beroeren gezelschappen en gemeenten, en proberen leraars en anderen de mond en het hart te sluiten, om niet eenvoudig, tot algemene stichting en nut te spreken. .... Dan probeert men door allerlei

vitterij de leraar het hoofd te breken. De allerdwaaste denkt wijs genoeg te zijn de leraar te leren, de meester te meesteren, en het ambt van zedemeester van hem waar te nemen. Voor deze studeert men al te veel, en voor die te weinig. Velen vragen niet zozeer of de leraar naar de menig van de Geest gepredikt heeft, en of men voor zijn eigen ziel er wezenlijk nut onder heeft genoten, maar of hij genoeg of ongenoeg heeft gegeven. Deze meent dat men strenger moest optreden, dat er meer tegenstand kwam. Een ander denkt dat men alles zo ronduit en plat niet moet zeggen. Sommigen matigen zich het bestuur van de gangen van de leraar aan. Deze zegt dat hij meer op zijn studeerkamer moest verkeren, de ander dat hij meer bij de huizen moest gaan. Deze zegt dat hij meer hier moest gaan, en een ander dat hij meer daar moest verkeren. De aanzienlijken denken: hij moest uit achtung meer bij ons zijn opwachting maken. De geringeren zeggen; hij moest uit nederigheid niet zoveel bij de groten, maar bij de gewonen verkeren. Sommige godzaligen denken: hij moest uit liefde tot ons ook het meest met ons omgaan. Sommige onbegenadigden, hoewel zij niet zozeer op ontdekking gezet zijn, zeggen toch uit bemoeizucht: hoe moest het meest bij ons komen, omdat wij dat het meest nodig hebben. Naar de gedachten van sommigen heeft hij teveel ontspanning, naar de gedachten van anderen te weinig. Velen matigen zich het opzicht over de huishoudingen van de dienaars aan, en maken daarover met hen geschillen. Dan is men te mild, dan te spaarzaam.

///. Hoe meer die moeilijkheden zijn, zoveel te ijveriger moeten wij arbeiden dat wij daaronder in ons werk niet verslappen, of ons tot ongeduldigheid laten vervoeren. De meeste dingen moet men met stilzwijgen bij zichzelf verachten, zonder daarover tegen anderen te klagen. Wordt het gemoed al te beladen, dan is het beter dat men het in het verborgen in de schoot van de medelijdende Hoge priester ontlast, dan dat men met anderen daarover twist of klaagt. Wij moeten maar toezien dat wij ons in die dingen, die tot onze dienst niet behoren, niet laten inwikkelen. 2 Tim. 2:4. 1 Kor. 9:25. Wij moeten maar arbeiden dat wij niet bezwijken, maar daarom te ijveriger zijn dat wij medelijden en liefde jegens degenen die ons meest moeilijk zijn, in het hart bewaren. Dat wij met zachtmoedigheid verdragen degenen die tegenstaan. 2 Tim. 2:26.

β. Wij moeten onze arbeid niet slap maar *met inspanning van al onze krachten*

verrichten. (1) Ons verstand moeten wij aan het diep nadenken gewennen. (2) Ernst, ijver en zorg moeten ook in gedurige beweging zijn. Het werk over de hoofden heen te doen, en geen zorg voor de schapen te hebben, is het bestaan van een huurling. (3) Wijsheid, voorzichtigheid, geloof, hoop, liefde van God en van de naaste, zelfverloochening, ootmoed en toegevendheid moeten mee invloeden in onze arbeid. 1 Kor. 9:19. *Want daar ik van allen vrij was, heb ik mijzelf allen dienstbaar gemaakt, opdat ik er meer zou winnen.* vs. 22. *Allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou.* De edele gesteenten van gaven en genaden spelen alleraangenaamst op de donkere grond van nederigheid en ootmoed. (4) De krachten van het lichaam mag men ook niet verschonen.

γ. Wij moeten met arbeiden *aanhouden tot vermoeiens toe*. Het is een slechte arbeider die niet weet wat vermoeidheid is. Het zinnebeeld van een leraar is een kaars, die door anderen voor te lichten zelf verteerd wordt.

". Wij moeten onze arbeid verrichten als *voorstanders van de gemeente in de Heere*.

α. (1) Een oprechte *zucht* om het *welzijn van de gemeente te bevorderen* moet het beweegrad van onze handelingen zijn. (2) Wij moeten voor de gemeente *onbeweeglijk staan* en met de huurling niet vluchten als wij de wolf zien komen. (3) Wij moeten ernstig genade zoeken om de gemeente, als *levende voorbeelden* van wat we leren, ook in de wandel *voor te gaan*. Donderende woorden hebben de meeste ingang in de gemoederen wanneer een bliksemende wandel vooraf gaat. Men moet predikant zijn, niet alleen op de preekstoel waar men het halve lichaam maar ziet, maar ook in de wandel, waar men onze voeten ook zien kan. Want zonden van leraars zijn leraars van zonden. Een leraar die goed leert en kwalijk leeft, breekt meer met Ezaus handen af, dan hij met Jakobs stem opbouwt.

β. Van al onze arbeid zullen wij niets verrichten zoals het behoort, als we het niet proberen *in de Heere* te doen. Wij dienen nauwe gemeenschap met onze Heere te oefenen. Van Hem moeten wij in al onze bezigheden afhangen. Zijn voorschrift moet onze regel, Zijn kracht ons beginsel van werking, Zijn welbehagen ons bewegend rad, en Zijn eer ons doel zijn.

#. Als wij in de gemeente recht arbeiden willen, en hen trouw voorstaan in de Heere, dan moet onze voornaamste poging zijn hen te

vermanen, of eigenlijk het *gemoed*, dat is de redelijke ziel, *te raken*. (1) Onze allereerste werk moet zijn het *verstand* in de waarheden in te leiden, van de zekerheid daarvan grondig te overtuigen, en dus de gewetens van de mensen voor ons en de waarheden te winnen. Zonder dit zal onze arbeid vergeefs zijn, omdat wij met redelijke mensen te doen hebben. Alle vermaningen zullen geen ziel overhalen, wanneer men hen niet kan doen inzien en overreden dat de voorgedragen plichten nodig en betamelijk zijn. Alle bestraffingen zijn vruchteloos, zolang men de mensen het niet aan het verstand kan brengen dat de zonde onbetamelijk is. Het is niet genoeg dat wij steeds optellen hoeveel soorten van mensen er zijn; dat wij in het algemeen vertellen wat de mensen doen en laten, zonder hen het gevaarlijke van die staat, en het onbetamelijke van de zonde bedaard aan het verstand te brengen. De mensen weten doorgaans zelf wel wat zij doen. Maar niet dat het zo'n groot kwaad is. Men wint menigmaal het meest wanneer men de mensen juist niet in het aangezicht zegt wat zij doen, maar hen onder het oog probeert te brengen hoe groot het kwaad is waaraan zij zelf weten schuldig te zijn. 2 Tim. 4:2 *Bestraf en vermaan* EN LEER (2) Wij moeten zolang op het verstand proberen te werken dat de redelijke *wil*, onder de bewerking van de Heilige Geest door krachtige redenen overgehaald wordt. (3) Met de *hartstochten*, zinnelijke aandoeningen en bewegingen moeten wij zeer voorzichtig handelen. Ze kunnen zeer nuttig zijn wanneer ze met redelijke werkzaamheden vergezelschap gaan en daaruit voortvloeien. Ze behoren mede tot de menselijke natuur. Maar aandoeningen die alleen uit een beweeglijk lichaamsgestel, uit een beweeglijke stem van de spreker, uit een overrompeling van ongewone en onverwachte ontmoetingen voortvloeien, zijn van geen grote waarde. Ze gaan even snel als ze komen. Ze doen vaak nadeel. Ze bedwelmen wel eens het verstand zodat het voor redelijke werkzaamheden onvatbaar wordt. Vleselijke mensen maken van zulke redeloze beroeringen vaak een grond van hoop. Het is vaak voorzigtiger de gemoederen bedaard te *zetten* dan zulke aandoeningen te bevorderen.

\$. Wanneer wij in de gemoederen van de gemeente goed diep willen indringen, moeten wij vooral toezien dat wij *rust en vrede* bewaren.

(1) De vrede met de zonde en het rijk der duisternis moeten wij met alle macht verstoren. Maar de uiterlijke rust en vrede in de gemeente moet met alle ernst gezocht en bewaard worden. Het is altijd geen bewijs van getrouwheid van de leraar wanneer hij de mensen tot toornigheid en onvrede verwekt. Een trouweloze kan door heethoofdigheid, hardigheid en onvoorzichtigheid de gehele gemeente in brand zetten. Integendeel is het altijd geen bewijs van ontrouw, wanneer men geen merkbare opstand vindt. Want men kan de waarheden zo helder en duidelijk aandringen, dat de bitterste vijanden geen gelegenheid vinden om daarover een oorlog aan te richten. Jes. 60:17. *Ik zal uw opzieners vreedzaam maken.* 2 Tim. 2:24-26. *En een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, bekwaam om te leren, en die de kwaden kan verdragen; met zachtmoedigheid onderwijzende degenen, die tegenstaan.*

(2) Maar hiertoe is veel voorzichtigheid, ootmoedige nederigheid, lijdzaamheid, zelfverloochening en toegevendheid van node. 1 Kor. 9:19,22.

B. Wie is tot deze dingen bekwaam? Wie zou zich durven onderwinden om zo'n ontzaglijke arbeid op zich te nemen? De sterkste schouders zijn te zwak om het te dragen. Hoe zal hij het maken die van zichzelf denkt dat hij de allerzwakste is, die op zijn ontelbare tekortkomingen steeds gewezen wordt? Maar, goede moed, MIJN BROEDER! De genade van onze Heere is ons genoeg; Zijn kracht kan het best in onze zwakheid volbracht en verheerlijkt worden.

α. Want wij zijn voorstanders *in de Heere.*

/. In die Heere *zijn gerechtigheden*, die onze ontelbare gebreken en tekortkomingen bedekken kunnen. Hij heeft het leraarsambt op aarde volmaakt bediend, en toch Gods vreselijke toorn daaronder uitgestaan. Zo vaak als wij met onze schulden tot Hem de toevlucht nemen, wil Hij Zijn heilig leven en omgang op onze rekening stellen, en Zijn lijden ons ten goede laten komen. Hij pleit voor ons bij Zijn Vader, dat wij om Zijntwil behandeld zouden worden, alsof wij onze dienst zo volmaakt als Hij hadden waargenomen, en al onze verdiende vloeken reeds volkomen hadden afbetaald. Op die grond kunnen wij moed houden in al onze tekortkomingen, en met meer vrijmoedigheid zegen in plaats van vloeken verwachten, dan dat wij onze dienst volmaakt hadden

waargenomen. Onze volmaaktheid zou toch maar een eindige gerechtigheid opleveren. Maar die van Jezus is oneindig. Al getuigen alle zielen van de gemeente tegen ons; geen nood als Gods Eigen Zoon, op de grond van Zijn volmaakte voldoening, in onze plaats onze voorspraak is. Laten wij ons dan gedurig inwinden in die mantel van Zijn gerechtigheid. De oude priesters bevleekten in hun dienst gedurig de klederen. Maar zij mochten ook gedurig komen om die te wassen.

/. In die Heere is ook sterkte. Wij behoeven, ja mogen niets in onze eigen krachten verrichten. Hij wil in Zijn Eigen kracht gediend wezen. 1 Petr. 4:11. *Indien iemand dient, die diene als uit kracht, die God verleent.* Hij is geen harde Heere. Hij maait niet waar hij niet gezaaid heeft, en vergadert niet waar Hij niet gestrooid heeft. Zijn kracht is voor de allerzwakste gepast en genoegzaam. Hij kan door vreesachtige schapen wolven vangen. Matth. 10:16. *Ziet, Ik zende u als schapen in het midden der wolven.* Zijn kracht kan in onze zwakheid ook het meest verheerlijkt worden. De ervaring en dapperheid van een bevelhebber in de oorlog wordt het duidelijkst gezien en het meest geroemd wanneer hij door zwakke manschappen een sterk leger kan verdrijven. Het strekt onze Heere tot grote verheerlijking, wanneer Hij door zulke zwakken, als wij zijn, de sterkgewapende zijn vaten kan ontrukken. Dit is voor de vorst der duisternis, en voor allen die een grote verbeelding van eigen krachten hebben, een groot verdriet. Laat ons dan maar in onze zwakheid roemen, opdat de kracht van Christus in ons woont. Wanneer wij in onszelf zwak zijn, en tot de kracht van onze Heere de toevlucht nemen, dan zijn wij in Hem met recht machtig.

///. Onze Heere is ook zeer *medelijdend* en wil geduld met ons hebben. Hij Zelf heeft het leraarsambt bediend, onder zware aanvechtingen en verzoeking van de satan en van de wereld, onder een drukkend gevoel van zonden die Hem als de Zijne werden toegerekend. Hij heeft ook op rotsen moeten ploegen. Hij is het nog niet vergeten hoe Hij toen te moede was. Hierdoor is Hij bijzonder bekwaam om medelijden met ons te hebben, wanneer wij ons in zulke gevallen bevinden.

β. Zijn er mensen die ons de zware arbeid verzwaren, de Heere verwekt ook anderen die ons het verlichten. (1) Daar zijn er die ons helpen strijden in het gebed. Men kan

soms aan lichaam en geest gewaar worden dat de inwoners van Jeruzalem ons, hun leidlieden, door hun zuchtigen tot sterkte zijn geweest. Zach. 12:5. (2) Daar zijn er die door een aangename omgang en ongeveinsde vriendelijkheid onze uitgeputte krachten vaak verfrissen en ons het leven aangenaam maken.

γ. Daar is ook een *loon* dat deze arbeid verzoet. (1) De arbeid zelf is een groot loon. Achten aanzienlijke lieden het een grote eer wanneer ze gezanten van sterfelijke koningen mogen zijn; hoewel zij in hun gezantschap grote ongemakken ondergaan moeten; mensen die het hemelse boven het aardse schatten moeten het dan hun groot voorrecht achten, wanneer ze zeggen kunnen, *zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege*. Hoe groot is die zaligheid dat men zijn vermogens in de edele dienst van die Zaligmaker mag besteden, daar veel anderen ze in deze lage aarde verslijten? (2) De zegen die men op zijn werk geniet, wanneer men een middel tot bekering en opwekking van anderen mag zijn, maakt de allerzuurste arbeid zoet. 2 Kor. 3:2,3. *Gijlieden zijt onze brief, geschreven in onze harten, bekend en gelezen van alle mensen, door onzen dienst bereid*. 1 Thess. 3:7-9. *Zo zijn wij daarom, broeders, over u in al onze verdrukking en nood vertroost geworden door uw geloof. Want nu leven wij, indien gij vast staat in den Heere. Want wat dankzegging kunnen wij Gode tot vergelding wedergeven voor u, vanwege al de blijdschap, waarmede wij ons om uwentwil verblijden voor onzen God?* (3) Nog groter genadeloon is er na dit leven te verwachten. Dan. 12:3. *De leraars nu zullen blinken, als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk*. 1 Petr. 5:4. *En als de overste Herder verschenen zal zijn, zo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen*.

C. Dit vervulle de Heere ook aan U, MIJN WAARDE BROEDER! Hij Zelf ruste u toe met Zijn heerlijke en zalige dienst! Hij schenke u een ruime mate van de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren! De Heere zij uw schild en rondas, Hij sta op tot uw hulp! Hij dekke u met Zijn vlerken, en doe u betrouwen onder Zijn vleugelen! Hij zegene het werk van uw handen, dat de vrucht daarvan ruise als de Libanon! Hij late die aangename taal veel in uw oren klinken, dat men met grond aan deze plaats zeggen kan: *en die, en die, en die is onder de dienst van deze leraar in Sion geboren!* En

als de Overste Herder der schapen verschenen zal zijn, zo worde uw hoofd met onverwelkelijke kroon der heerlijkheid bekroond!

C. Misschien heb ik, WAARDE GEMEENTE VAN NOORDBROEK! op de arbeid van uw leraar, ten opzichte van uw ingespannen aandacht, wat al te lang gestaan. Hoewel het ten aanzien van de uitgebreidheid en het gewicht van het onderwerp niet te lang, maar te kort is geweest. Ik zal over het laatste stuk, dat uw plicht jegens de leraar betreft, wat korter kunnen zijn; omdat in het voorstellen van de plicht van uw leraar reeds vele gronden genoemd zijn, die u tot uw plicht moeten aansporen, en van veel misdragingen gesproken is, waarvoor u zich zorgvuldig wachten moet.

A. Het is een onuitsprekelijke weldaad die de Heere op deze dag aan u bewijst. (1) Hij zendt in onze dagen tot vele volkeren, die dezelfde Godsdienst met ons belijden, boden van veel kwaad. Hij laat hen boeten en bekering prediken door gewapende benden, van wie zij de aangezichten niet kennen, van wie zij de taal niet verstaan, en wiens Godsdienst hen een gruwel is. Hij laat hen Zijn heiligheid en rechtvaardigheid verkondigen, door bulderend moordgeschut, door verschrikkelijke glinsteringen van uitgetrokken zwaarden. U verleent Hij integendeel een aangename rust, en zendt u een lieflijke bode van vrede, die vrede doet horen. Jes. 52:7. *Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschap, die den vrede doet horen; desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen; desgenen, die tot Sion zegt: uw God is Koning*. (2) Die bode van de vrede moet u zoveel te aangener zijn omdat de Kenner van de harten van allen, Die het allerbest weet wat voor u het nuttigst is, door het onpartijdige lot Zelf heeft aangewezen dat Hij de man was die de gemeente van God aan deze plaats zou weiden. (3) De zedigheid van deze waarde man kan het niet goed gedogen dat ik in zijn tegenwoordigheid van zijn eigenschappen en bekwaamheden melding zou maken, om u daardoor te meer tot dankbaarheid op te wekken. Het is ook niet nodig. Hij zal het door zijn daden veel levendiger vertonen dan ik door een lange redevoering zou kunnen doen.

B. Zo groot die weldaad is, zozeer bent u ook verplicht om die met dankzegging te ontvangen, en het goede gebruik daarvan te maken.

! . *Ontvangt* dan uw leraar *in de Heere, met alle blijdschap, en houdt hem in waarde.* Filip. 2:29.

". *Erkent* hem voor zodanig als hij in waarheid is. Als u dit niet doet, zult u zich jegens hem niet betamelijk gedragen kunnen, en voor uw zielen de rechte nuttigheid van zijn dienst niet genieten.

α. Probeer een *duidelijk begrip* te hebben hoe zijn betrekking, ambt en werk onder u is. (1) Hij is geen gewoon persoon. Hij is een gezant van God en een bode van vrede. Hij heeft wegens zijn ambt zo'n nauwe betrekking op de Heere, dat hij in Zijn Naam en plaats staat. Alles wat hij in zijn ambt meemaakt, trekt de Heere Zich aan alsof het Hem Zelf was aangedaan. (2) Zijn werk is zo gemakkelijk niet als veel mensen, die van geestelijke zaken onkundig zijn, zich verbeelden. Hij moet onder u een zware arbeid arbeiden. Herinnert u eens wat hem van 's Heeren wege is voorgehouden. Kent u een arbeid die zwaarder, moeilijker en gevaarlijker is? Verbeeldt u niet dat zijn arbeid tot uw nadeel is ingericht, om u te veroordelen, uw huisgezinnen te beroeren, moedeloos en tot hun beroep onbekwaam te maken. Hoewel u door een schandelijk misbruik van zijn dienst uw rampzaligheid wel verzwaren kunt, door uw eigen schuld, toch is zijn arbeid tot de zaligheid van uw zielen en lichamen, in tijd en eeuwigheid, ingericht. Hij is uw voorstander in de Heere, om u te vermanen en uw gemoederen, die veel kostelijker dan al het aardse zijn, gelukkig te maken.

β. Hoewel hij verplicht is vanwege de Heere die zware arbeid uit liefde te verrichten, toch bent u verbonden hem dank te geven, dat hij zo'n zure arbeid aan u te koste legt. Want u bent geen heren over hem, die hem ergens toe verplichten kunnen. Niet u, maar zijn Heere, en die van 's Heeren wege over hem gesteld zijn, kunnen hem tot zijn plicht manen. U bent ook niet in staat om hem zijn arbeid te vergelden.

γ. Ziet toe dat u hem zijn zure arbeid door dwaasheden en verkeerdheden niet zwaarder maakt. Het zou u niet nuttig maar zeer schadelijk zijn, wanneer hij zijn werk zuchtend verrichten moest. Hebr. 13:17.

#. *Acht uw leraar zeer veel, in liefde, om zijns werks wil.*

α. Als u in uw hart achting voor de Heere hebt, dan zult u die ook voor Zijn boden, die in Zijn Naam tot u komen, gevoelen. De Heere trekt het Zichzelf aan, wanneer men Zijn knechten veracht. Hij stort wel eens zichtbare

verachting uit over hen die Zijn dienaars verachten. Hij roept Zijn gezanten wel eens thuis, en schikt in zijn toorn andere in hun plaats. Hij twist wel met bijzondere personen en gehele gemeenten, die met Zijn priesters twisten. 2 Kron. 36:16.

β. Zal uw achting echt en bestendig zijn, dan moet het met een ongeveinsde *liefde* gepaard gaan. De liefde moet een pijnlijke beschroomdheid, ja die het hart en de mond voor de leraars sluiten, ja zelfs uit hun gezelschappen en huizen weren, en zich vaak onder de achting verbergen wil, uitdrijven. De liefde moet de ziel voor kwade achterdocht bewaren, en zorgen dat onze achting door de gebreken van de leraars niet weggenomen wordt. Overdenkt veel wat Paulus van de liefde zegt 1 Kor. 13:4-7.

γ. De liefde is zoveel te noodzakelijker omdat u een leraar ontvangt, die zijn schat draagt in een aarden vat dat *zijn zwakheden heeft*. U moet niet verwachten dat hij volmaakt zal zijn. Zo een is er nooit in de kerk geweest. De apostelen zelf hebben hun gebreken gehad, en in voorkomende gevallen laten blijken. De Heere laat het toe dat in Zijn voortreffelijke knechten nog veel zwakheden overblijven, opdat zij daarom te geschikter voor de gemeenten zouden zijn. Wanneer zij onder hun eigen gebreken zuchten en door eigen ondervinding dagelijks leren hoe men tot de Middelaar om gerechtigheid en sterkte moet komen, dan leren zij zelf het Evangelie beter verstaan, en kunnen het duidelijker aan anderen voordragen. Daardoor worden zij geoefend om meer medelijden met de gemeente te hebben. *De wet stelde tot hogepriesters mensen die zwakheden hadden, die behoorlijk medelijden konden hebben met de onwetenden en dwalenden, overmits zij ook zelf met zwakheid omvangen waren.* Hebr. 5:1,2. Beeldt u niet in dat de leraar zelf volmaakt moet zijn, als hij anderen zal vermanen en bestraffen. Dat is een meest verderfelijke dwaling. Wacht u voor het ellendig bestaan van die lieden, die denken dat men met de gebreken van leraars geen medelijden moet hebben, omdat zij de gebreken van anderen met alle ernst bestraffen moeten. Bedenkt dat de vijand met zijn verzoeking op geen mensen meer toelegt dan op de leraars. Hoe meer listen en hinderlagen hen gelegd worden, zoveel te groter diende ons medelijden met hen te zijn, wanneer zij in begrippen, woorden of werken struikelen. De Engel des

Heeren schold de satan toen hij Jozua over zijn gebreken onbarmhartig aanklaagde. Zach. 3:2.

\$. Zo nodig de achting en liefde jegens uw leraar is, zo nodig is het ook dat u ook *onder elkaar vreedzaam bent*.

α. Vliedt alle *twisten met de leraar*. Een volk dat met de priester twist wordt vreselijk gebrandmerkt. Hos. 4:4. Het is geen bewijs van grote wijsheid en edelmoedigheid wanneer men in begrip van de leraar verschilt, en zijn stuk staande durft houden en tegen de leraar doorzetten. Dit gebeurt vaak door mensen die *niets weten, opgeblazen zijn en een verdorven verstand hebben*. 1 Tim. 6:3-5. Als uw leraar met twistgierige mensen te doen mocht krijgen, bidt dan dat God hem van zulke ongeschikte verlossen mag. Rom. 15:30,31. *En ik bid u, broeders, door onzen Heere Jezus Christus, en door de liefde des Geestes, dat gij met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij; opdat ik mag bevrijd worden van de ongehoorzamen in Judea, en dat deze mijn dienst, dien ik aan Jeruzalem doe, aangenaam zij den heiligen*. 1 Thess. 3:1,2. *Voorts, broeders, bidt voor ons, opdat het Woord des Heeren zijn loop hebbe, en verheerlijkt worde, gelijk ook bij u; en opdat wij mogen verlost worden van de ongeschikte en boze mensen; want het geloof is niet aller*.

β. *Zijt ook vreedzaam onder elkaar*. Vliedt alle zorgeloze gerustheid en overeenstemming in de zondendienst. Maar weest zeer gezet op een betamelijke vrede. Wacht u zorgvuldig voor alle gelegenheden en personen die de vrede proberen te storen. Men vindt op alle plaatsen mensen die een opgeblazen en verdorven verstand hebben. Die van de wijsheid die van boven is, en van de ware godzaligheid ontbloot zijn, vervuld met eigenwijsheid, hovaardigheid, nijd, praatzucht, nieuwgierigheid, meesterachtigheid en vermetelheid om te oordelen over dingen die zij niet begrijpen. Die zich met een ieders doen bemoeien, tussen broeders krakelen inwerpen en de gemeenten in wanorde brengen. Vermaant zulke mensen tot bekering. En, als ze naar geen vermaning luisteren, vliedt van de zulke als zeer schadelijke mensen. 2 Thess. 3:13. *Maar indien iemand ons woord, door dezen brief geschreven, niet gehoorzaam is, tekent dien; en vermengt u niet met hem, opdat hij beschaamd worde*.

C. Wat u *in het bijzonder* aangaat, die tot nu toe een ongelukkige akker, die niets anders dan doornen en distels voortbrengt, gebleven

bent. Zoekt toch dat u onder de dienst en arbeid van deze leraar in een vruchtbaar veld veranderd mag worden.

! . Erkent met dankzegging de grote goedertierenheid van God, die u nog niet heeft overgegeven aan een eeuwige verbranding, maar Zijn arbeider tot u zendt.

". Maakt toch van zijn arbeid een naarstig en aanhoudend gebruik.

(1) Probeert naar vermogen alle genademiddelen bij te wonen.

(2) Wordt niet verdrietig wanneer uw leraar in het openbaar en bijzonder door ontdekkingen, bestraffingen en vermaningen in uw gemoed wenst te graven.

(3) Smeekt om de krachtige bewerking van de Heilige Geest, die met de arbeid van uw leraar gepaard moet zijn als u veranderd en bekeerd zult worden. Hoe ongelukkig zoudt u zijn als uw leraar klagen moest: *ik heb te vergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnuttelijk en ijdelijk toegebracht*. Jes. 49:4.

D. U, die door de Goddelijke genade, Gods akkerwerk en gebouw bent geworden, moet u boven alle anderen verbonden achten die grote weldaad, die God u heden bewijst, met dankbaarheid te erkennen en te gebruiken.

! . *Wij, als medearbeiders, bidden u dat u deze genade niet tevergeefs mag ontvangen hebben*. 2 Kor. 6:1. Daar ontbreekt nog veel aan u. Erkent de Goddelijke goedheid Die een arbeider tot u zendt om hetgeen aan u ontbreekt verder te volmaken. Laat hem toe dat hij getrouw aan uw zielen mag arbeiden, en *op het gemoed* werken. Gemoedelijke arbeid bestaat niet zozeer in het werken op gemakkelijk voorbijgaande aandoeningen en zinnelijke bewegingen, maar op het redelijk verstand en de wil, die het wezen van onze edele geest uitmaken. Hoe duidelijker en vaster het verstand in de waarheid geleid en daarvan overtuigd wordt, hoe krachtiger en bestendiger de wil door de waarheid wordt overgehaald en ons beweegt om in de waarheid bedaard en standvastig te wandelen; zoveel te gemoedelijker is het. Oppervlakkige aandoeningen kunnen in iemand plaatsvinden, zonder dat het gemoed geraakt is.

". U die geestelijk licht ontvangen hebt, moet hem vooral *erkennen, en zeer veel achten in liefde, om zijns werks wil*. U, inwoners van Jeruzalem, diende de leidlieden tot sterkte te zijn. Ziet toe dat u hem de zure arbeid door vooroordelen, eigenzinnigheid en stuursheid niet verzwart. Maar dat u het door

uw gebeden en een liefderijke minzame omgang, lichter en aangener maakt. Ontdekt u in hem gebreken, denkt dan dat de grond van uw achting en liefde jegens hem niet in zijn volmaaktheid, maar in zijn werk moet zijn. Laat uw liefde zijn gebreken bedekken.

#. Wenst u veel zegen van zijn dienst voor uw zielen te genieten, *hebt dan de waarheid en de VREDE lief*. Zach. 8:19.

α. Denkt aan de vermaning, Rom. 12:18. *Indien het mogelijk is, zoveel in u is, (dat het aan uw kant niet mankeert) houdt vrede met alle mensen. Want die vrede raden hebben blijdschap*. Spreuk. 12:20. Die gerechtvaardigd zijn door het geloof en vrede met God hebben door onze Heere Jezus Christus, moesten met Zijn boden die vrede doen horen, nooit twisten. Die door een levend geloof in Christus, Die onze Vrede is, op het allernauwst met elkaar verenigd zijn, moesten geen onderlinge twisten toelaten. Daar is niets onbetamelijker, niets is ook schadelijker, dan verdeeldheden tussen de onderdanen van de Vorst des vredes.

β. Wacht u daarom zorgvuldig voor alle dingen die tot twisten en verdeeldheden *aanleiding* geven kunnen. De voornaamste en schadelijkste zijn:

a. *Eigenwijsheid*. Zodra iemand zich verbeeldt dat hij boven zijn leraars en medegelovigen bijzonder licht bezit, daarop hovaardig en ongezeglijk wordt, is hij in gevaar van grote onlusten te verwekken en het zelfs openbaar te maken hoe weinig hij van de ware wijsheid bezit. 1 Kor. 3:18. *Die meent wijs te zijn, die worde dwaas, opdat hij wijs moge worden*. Jak. 3:17,18. *Maar de wijsheid, die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten, niet partijdig oordelende, en ongeveinsd. En de vrucht der rechtvaardigheid wordt in vrede gezaaid voor degenen, die vrede maken*.

b. *Hovaardigheid*. Die zich verbeeldt dat hij even zo goed of beter en voortreffelijker is dan anderen, en daarbij een gerichtheid op eigen eer heeft, richt veelal grote twisten in de gemeente aan. De zodanigen strijden tegen hun eigen belijdenis voor God en mensen. Die ware genade bezit, belijdt en gelooft met zijn hart, dat hij zichzelf kent als de ellendigste en onwaardigste. Hoe kan daarmee overeenstemmen een gevoelen dat men beter dan anderen zou zijn? En metterdaad maakt men zijn eigen laagheid op het duidelijkste

openbaar. Want in het koninkrijk van Christus, waar ootmoed en nederigheid wezenlijke eigenschappen van ware onderdanen zijn, is hij de grootste die bij zichzelf de kleinste is; en hij de geringste die de verhevenste gedachten van zichzelf heeft. Zo gauw iemand dan hooggevoelendheid laat merken, zo snel roept hij zelf uit hoe laag hij is. Hoe meer hij naar eer en achting zoekt, zoveel te meer zal hij die bij alle verstandigen verliezen. Filip. 2:3. *Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelf*.

c. *Nijd*, die een dochter van de hovaardigheid is. Die nijdig en ontevreden is, wanneer een ander naast hem of boven hem geacht of bevoorrecht wordt, laat zich dikwijls door die boosheid vervoeren om slinkse wegen, waardoor hij zijn broeder verkleinen mag, in te slaan, en veroorzaakt grote verwarring en onrust. Denkt veel aan het zeggen van Jakobus, hoofdst. 3:14. *Maar indien gij bitteren nijd en twistgierigheid hebt in uw hart, zo roemt en liegt niet tegen de waarheid*. Hoofdst. 4:5. *De Geest, Die in ons woont, heeft Die lust tot nijdigheid?* Paulus vermaant, Filip. 3:4. *Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen der anderen is*.

d. *Meesterachtigheid, praatzucht van nietigheden en bemoeiing met andermans zaken* stichten veel verwarringen en verdeeldheden. Jak. 3:1. *Zijt niet vele meesters, mijn broeders, wetende, dat wij te meerder oordeel zullen ontvangen*. Jak. 4:11. *Broeders, spreekt niet kwalijk van elkander. Die van zijn broeder kwalijk spreekt en zijn broeder oordeelt, die spreekt kwalijk van de wet, en oordeelt de wet. Indien gij nu de wet oordeelt, zo zijt gij geen dader der wet, maar een rechter. Een kwaaddoener en die zich met eens anderen doen bemoeit*, worden bij elkaar tegenover een christen gesteld. 1 Petr. 4:15,16. Die zich met het spreken van nietigheden, en dingen van anderen die hem niet aangaan, ophoudt, toont dat zijn gemoed op die tijd ledig is van wezenlijke zaken. Dit past voor geen christenen, die behoren tot dat koninklijk priesterdom, dat heilig volk, wiens ambt het is te verkondigen de deugden Desgenen, Die hen geroepen heeft tot Zijn wonderbaarlijk licht.

e. *Ontoegevendheid, onbarmhartigheid, liefdeloosheid, enz.* Die vreedzaam is moet van het zijne, dat hem wettelijk toekomt, wat kunnen overgeven; zich met medelijden wat schikken naar een zwakke, en hetgeen

Paulus 1 Kor. 13:4-7 van de liefde getuigt, proberen metterdaad te oefenen.

D. Eer ik afbreek moet ik nog een woord tot de *mede-ouderlingen* van deze gemeente spreken.

α. U draagt de naam van *medearbeiders*. Probeer aan die naam metterdaad te beantwoorden.

β. Vermaan de gemeente dat die hun leraar erkent, veel acht in liefde omwille van zijn werk, en vreedzaam is. Zoek die vermaningen door uw eigen voorbeeld aan te dringen.

Hem nu, Die machtig is meer dan overvloediglijk te doen, boven al wat wij bidden of denken, naar de kracht, die in ons werkt, Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid in de Gemeente, door Christus Jezus, in alle geslachten, tot alle eeuwigheid. Amen.

Aanmerkingen

over

enige evangelische stoffen

uit

1 Tim. 1:15; Zach. 3; Ps. 130:7,8; Hebr. 6:11; Gen. 32:24-30

dienend

tot nader onderwijs

en bevestiging van eenvoudigen

in de volgende gewichtige waarheden:

dat het verdorven en schuldige zondaars zijn, die Jezus bij aanvang en voortgang zaligt;

dat men door een vast geloof en hoop zich op die waarheid verlaten mag en moet;

dat het echte geloof en hoop door zware beproevingen pleegt geoefend en versterkt te worden.

4. Aanmerkingen over 1 Timotheüs 1:15

Dit is een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben.

§1. In de bloeiende gemeente te Efeze waren, na het vertrek van Paulus, mannen opgestaan die de schadelijke gronden legden, waarop de zogenaamde Gnostieken het misselijk samenstel van hun verderfelijke dwalingen naderhand gebouwd hebben. (1) Deze verleidende mensen zaaiden onder de schone schijn van de wet te leren, allerlei vreemde en schadelijke dwalingen, waardoor ze de heilige wet tegen zijn oogmerk onwettelijk verdraaiden. (2) Omdat nu de ijverige dienst van Paulus en zijn gezonde en gegronde leer hen het meest in de weg stond, probeerden ze die apostel, waar ze konden, veracht en verdacht te maken.

§2. Toen Paulus dit gevaar voorzag liet hij zijn getrouwe Timotheüs te Efeze *om daartegen zorgvuldig te waken*. Toen het dadelijk uitbarstte schreef hij deze brief aan hem, om hem nogmaals daartoe ernstig *op te wekken en te besturen*.

§3. Dit doet hij direct in het eerste hoofdstuk.

Hij *vermaant* Timotheüs dat hij die valse wetsleraars en ijdelheidsprekers een wakkere *tegenstand* zou bieden, vs. 3-11.

Hij *verdedigt zijn bediening* tegen hun ongegronde lasteringen. 12-17.

Zij beschuldigden de apostel van *trouweloosheid*. Maar deze beschuldiging was krachteloos omdat *Christus Zelf* hem *getrouw geacht* en op een buitengewone en geheel nadrukkelijke manier in de *bediening gesteld had*. vs 12.

De *bewijzen* van hun beschuldiging waren even *krachteloos*. 13-17.

Zij beriepen zich op de grote *vijandschap, lastering en vervolging* van het christendom, waaraan Paulus zich in de tijden van zijn onwetendheid had schuldig gemaakt, en ze *besloten* daaruit dat men zo een billijk verdacht moest houden.

De apostel *belijdt* zijn vorig misdrijf, zoals de oprechten plegen te doen, vrijwillig, ootmoedig en openhartig, zonder enige bemanteling. vs. 13^a.

Maar uit zijn vorig wangedrag *volgde in geen geval* dat hij daarom ook nu ontrouw en tot de ware Evangeliedienst onbekwaam zou

zijn. Hij was, integendeel, door tussenkomst van de genade nu *zoveel te bekwamer* om het Evangelie te verkondigen. 13^b-17.

Want de medelijdende Hoge priester had hem *barmhartigheid bewezen*. Hij had hem niet alleen al die zonden vergeven, maar ook *een oprecht geloof en liefde in Christus* geschonken, die nu zoveel te levendiger en overvloediger in hem werkten, als zijn ongeloof en vijandschap eertijds groter geweest waren. vs. 13^b,14.

Men moest niet denken dat Paulus zich zo'n genade *zonder grond* aanmatigde. Het steunde op de *zekere inhoud van het dierbaar Evangelie*, tot de verkondiging waarvan Paulus nu zoveel te *bekwamer* was; omdat het door zijn eigen *voorbeeld bevestigd werd, tot bemoediging van allen die geloven zouden, tot prijs der heerlijkheid der genade*. 15-17.

Want de voorname inhoud van het Evangelie is die *zekere en aller aanneming waardige waarheid, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken*. 15.

Door de genade aan hem bewezen werd hij tot een levend *voorbeeld* opgericht, tot bemoediging van allen die in Christus geloven zouden. vs. 16.

Dat zo'n voornaam zondaar in de bediening was gesteld, diende dan tot *verwondering en aanbidding* van de onafhankelijke, machtige, allerwijste en koninklijk heersende genade. vs. 17.

§4. Men ziet dan uit deze schakel van de redenering van de apostel, (1) dat hij in onze keuzestof voordraagt de *voornamen inhoud van het dierbaar Evangelie* (2) als *een vaste grond* van de genade aan hem bewezen, *· dienend tot stopping van de mond* van die valse wetsleraars, die vijandig voorgaven dat hij wegens zijn vorige zonden geen bekwaam en getrouw apostel kon zijn.

§5. Laten wij (1) eerst *de inhoud van het Evangelie* overwegen, (2) en dan *de betrekking* daarvan op het voorgaande en op het oogmerk van de apostel beschouwen.

§6. In de inhoud van het Evangelie moeten wij twee zaken onderscheiden. (1) Eerst *de komst van Christus Jezus in de wereld om zondaars zalig te maken*, (2) dan *de zekere geloofwaardigheid* van die verheugende boodschap.

§7. Het eerste stuk verzekert ons (1) *dat Christus Jezus in de wereld gekomen is*, (2) en het oogmerk daarvan was *om zondaars zalig te maken*.

§8. Zou een zondaar uit de tegenwoordige boze wereld uitgetrokken en gezaligd worden, dan moest CHRISTUS JEZUS IN DE WERELD KOMEN.

§9. *Christus Jezus*,

Is de Zoon van God, Die van eeuwigheid van de Vader geboren, hetzelfde Goddelijk Wezen met de Vader bezit, en in de tijd uit de maagd Maria een waarachtige mensheid heeft aangenomen, en met Zich tot één Persoon verenigd heeft.

De apostel noemt deze heerlijke Persoon, Die veel voortreffelijke Namen draagt, met deze beide gewone namen, *Jezus Christus*, om ons direct *Zijn bekwaamheid en bereidvaardigheid* tot dat grote werk, waartoe Hij in de wereld gekomen is, te binnen te brengen.

Hij is de *Christus*, de Gezalfde des Heeren.

De eeuwige Vader heeft Hem reeds van eeuwigheid *verordineerd* en aangesteld om verloren zondaars op te zoeken en te zaligen. Spr. 89:23. In de tijd heeft Hij Zijn mensheid van alle *gaven van de Geest voorzien*, die Hem tot de uitvoering van zo'n gewichtig werk, volkomen bekwaam en gewillig konden maken. Jes. 61:1.

Hij heeft van God volledige macht, is bekwaam en gewillig om (1) als de *enige Hogepriester* door Zijn volledige voldoening en eeuwigdurende voorbidding, aan de grootste zondaren in plaats van welverdiende vloeken, onverdiende lichamelijke en geestelijke, tijdelijke en eeuwige zegeningen te beschikken. (2) Om, als *die grote Profeet* en Leraar van de gerechtigheid, dwalenden van geest tot verstand te brengen. (3) En om als *die machtige Koning*, dode, afkerige en in de strikken van de zonde, van de wereld en van de satan, door onverbreekbare banden vastgekleusterde zondaars tot Gods zalige gemeenschap en dienst terug te brengen, te regeren en te beschermen.

Zo Iemand mag met recht ook *Jezus* heten. Hij is (1) niet alleen een *Zaligmaker van de Heere*, die de Heere daartoe heeft aangesteld,

(2) maar ook *een Zaligmaker Die de Heere Zelf is*, de Heere onze Gerechtigheid, Wiens *ambt*, dat is, *plicht, lust en eer* het is verloren zondaars uit de benauwende engte van hun rampzaligheid te verlossen en in een aangename ruimte van eeuwige gelukzaligheid over te brengen. Matth. 1:21.

§10. Zou Hij de arme zondaar tot zo'n toppunt van heerlijkheid brengen, dan moest Hij Zich eerst zeer diep vernederen; van de Vader uitgaan, en IN DE WERELD KOMEN.

§11. *De wereld*,

Betekent (1) in het algemeen *dat schone samenstel van alle schepsels*, die de eeuwige Wijsheid, Macht en Goedheid heeft geschapen, getrouw draagt en regeert. (2) Hier moet men in het bijzonder aan *deze benedenwereld* waarin verloren zondaars wonen, denken.

Door één mens is de zonde, en door de zonde Gods toorn en een samenloop van de allernaarste ellenden, in die schone wereld gekomen. Hierdoor is alles in de uiterste wanorde en ellendigheid gebracht. Het ganse schepsel is aan de ijdelheid onderworpen en zucht daaronder als in barensnood. Die schone wereld is door die zonde in een veel ellendiger staat gebracht, dan toen hij in zijn eerste oorsprong woest en ledig was.

Zo kwam de Zoon van God tegelijk, in een zeker opzicht, *in een draaikolk van wanorde, zonden, toorn, rampen en ijdelheden*, toen Hij in de wereld kwam.

§12. Hoe onbegrijpelijk groot moet dan de liefde van de Zoon tot de verheerlijking van Zijn Vader, en tot de zaligheid van verloren zondaren geweest zijn, dat dit Hem bewogen heeft om *in* die ellendige wereld te *komen*.

De spreekwijze dat Christus Jezus *in de wereld gekomen is*, betekent die grote verborgenheid van de godzaligheid, dat Gods Zoon *door het aannemen van de menselijke natuur, een zekere betrekking op deze wereld* gekregen heeft.

Laten wij dit begrip, waarin gewichtige zaken liggen opgesloten, wat nader ontvouwen.

Hoewel Gods Zoon met Zijn Vader en de Heilige Geest overal tegenwoordig is, toch *was* en is *Hij* op een bijzondere manier *in de hemel*. Daar openbaart Hij Zijn heerlijke tegenwoordigheid als in Zijn troon, op zo'n wijze die ons in deze sterfelijkheid nog onbekend is. Jes. 66:1.

In de volheid van de tijd heeft Hij de menselijke natuur op deze aarde aangenomen, waarin Hij op een bijzondere manier

tegenwoordig was en onder ons woonde. Joh. 1:14.

Hierdoor (1) *verliet Hij*, in zekere zin, *de hemel* en ging uit van de Vader. · Hij werd op *een andere plaats* tegenwoordig, zodanig als tevoren niet gebeurd was. · Hij vertoonde daar van die heerlijke tegenwoordigheid, die Hij in de hemel had, niets, maar verscheen in de gelijkheid van het zondige vlees, in armoede en nederigheid, die tegenover Zijn tegenwoordigheid in de hemel stond. Op deze wijze is Hij *uit de hemel gekomen*, Joh. 3:31, en *van de Vader uitgegaan*, Joh. 16:28. (2) Daardoor *kwam Hij in de wereld*. · Hij werd *een schepsel* dat ook tot deze wereld behoorde en daar een gedeelte van uitmaakte. · Hij kreeg op deze wereld *een tegenwoordigheid*, die Hij tevoren niet had. · Hij kwam in *al de ellenden* die in deze ellendige wereld zijn. · De zonden van de wereld werden Hem dadelijk toegerekend. · Hij werd onder de wet. Gal. 4:4. · De toorn, dood en vloek die tegen de uitverkorenen in de wereld waren, werden in Hem alleen samenvergaderd. Gal. 3:13. Rom. 8:1.

Door het komen van Christus in de wereld, kreeg de gehele wereld een andere gedaante, en werd *een nieuwe wereld* (1) De heerlijke Zoon van God is nu het *voornaamste deel* daarvan. (2) De samenhang van alle dingen heeft daardoor een *geheel andere omkeer* gekregen. De dikste *duisternis*, de grootste *wanorde*, die door de zonde in de wereld gekomen was, moest door het inkomen van de Zoon van God dienstbaar worden om het grootste *licht* en de schoonste *orde* tussen dingen, die anders met elkaar onbestaanbaar schenen, tevoorschijn te brengen. *De zonde* die het mensdom tot verheerlijking van God onbekwaam had gemaakt, en al Gods volmaaktheden verloochende, moest door het komen van Gods Zoon in de wereld dienstbaar worden dat *alle Goddelijke deugden*, de vlekkeloze heiligheid, onkrenkbare rechtvaardigheid, ondoorgrondelijke barmhartigheid, genade, wijsheid en algenoegzaamheid, zoveel te heerlijker in deze wereld werden *tentoongesteld*. (1) Toen Christus in de wereld kwam, is het verloren *licht, leven en zaligheid* in een veel ruimere en voortreffelijkere mate in de wereld *teruggekomen*. (2) Daardoor is deze *ellendige* wereld veel *schoner* geworden dan hij in de staat der rechtheid was, toen Gods Zoon daartoe, als een gedeelte daarvan, nog niet behoorde, en er nog niet zo'n betoning van

Goddelijke wijsheid, heiligheid, gerechtigheid, barmhartigheid en genade op de wereld gegeven was.

De komst van Gods Zoon in de wereld is het allergrootste en heerlijkste *wonderwerk* dat er ooit geschied is of geschieden kan. Het is geheel *boven en tegen* de gewone *loop van de natuur*. Het heeft de allerwonderbaarste *voortbrengsels*. 1 Tim. 3:16. *En buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot; God is geopenbaard in het vlees*.

§13. Hoewel dit wonder onbegrijpelijk is, toch is het volkomen *zeker*. Maar het zou buiten het oogmerk van de apostel zijn, wanneer ik hier breed bewijzen wilde dat Jezus de Messias is, en dat Hij reeds in de wereld gekomen is. Hij *vooronderstelt* dit als een waarheid die *de vijanden*, met wie hij hier te doen heeft, zelf *toestemden*.

§14. Paulus ziet hier voornamelijk op het *doel* van die komst, OM ZONDAARS ZALIG TE MAKEN.

§15. Het zijn de allerrampzaligste schepselen om wiens wil Christus in de wereld gekomen is. Het zijn ZONDAARS.

Αμαρτωλος, *een zondaar*, is in zijn volle betekenis een ellendig mens, die in zijn natuur en daden van *de rechte weg en regel* zover is *afgedwaald*, dat hij in alles, gedurig met opzet en genoeg zondigt, en daarvan zijn hoofdwerk maakt.

Het kan tot een duidelijker begrip van die onnaspeurlijke mensenliefde, die Christus verloren zondaars heeft toegedragen, dienstig zijn dat wij zo'n rampzalig wanschepsel, een zondaar, een weinig *nader ontleden*.

Zijn gehele *natuur* is van die heerlijke *staat* waarin, en van dat betamelijk *einde* waartoe hij geschapen was, ten enenmale *afgeweken*. (1) Zijn *verstand* is van alle geestelijke wijsheid zo wijd verdwaalt en vleselijk geworden, dat het Goddelijke en geestelijke dingen niet goed begrijpen kan. (2) Zijn *oordeel* is zo stomp geworden dat het de samenhang van de duidelijkste en zekerste geestelijke waarheden niet kan inzien, maar onbestaanbaar en tegenstrijdige dingen samenvoegt. (3) Zijn *geweten* is zo trouweloos geworden dat het over de snoodste oproerigheid tegen God niet eens beschuldigt, maar goddeloosheid, bv. een uiterlijk Godsdienstig sleurwerk waar het wezen van alle godzaligheid ontbreekt, als een grote deugd opgeeft, en zonder grond vleit dat men wel zalig zal worden. (4) Zijn *verbeeldingskracht* is door de misselijkste indrukken van de ongerechtigheid zo jammerlijk

verwoest dat het de ellendige mens, niet alleen wanneer hij waakt maar ook in de slaap, met allerlei ijdele en dwaze denkbeelden verontrust. (5) Het *geheugen* is voor alle geestelijke dingen onvatbaar, maar bezit een uitzonderlijke vaardigheid om allerlei aardse, zondige en schadelijke denkbeelden bij alle gelegenheden opnieuw voor de dag te brengen. (6) De *wil* ligt onder een onverzoenlijke vijandschap tegen God en alle geestelijke dingen gevangen, en wordt door een onverzadelijke lust tot de aarde, de zonde en zijn eigen verderf, gestadig voortgedreven. (7) De *hartstochten* zijn *on gevoelig* en dood in alles dat tot het leven dient, maar geheel levend en ijverig in wat het tijdelijk en eeuwig verderf bevorderen kan. Ze zijn een rijk van *verwarring*. Ze bepalen zich bij de *kromme voorwerpen* en overtreden alle perken en palen. Ze *heersen* over de redelijke vermogens; bedwelmen het verstand; slaan de wil in boeien en banden; en slepen ziel en lichaam als met dikke wagenzelen uit de ene mestput van de ongerechtigheid in de andere. (8) De *leden van het lichaam* zijn met allerlei brandstof van de begeerlijkheden opgevuld.

Een zondaar houdt zo'n verdorven ziel en lichaam gedurig bezig in een *dadelijk bedrijf* van ongerechtigheid. (1) Al zijn *gedachten, begeerten, woorden en werken* dwalen van de rechte weg en regel, in de wet en het Evangelie voorgeschreven, gedurig af. (2) Hij doet *niets anders* dan zondigen en dwalen. Wanneer hij zich verbeeldt God te dienen, doet hij niets dan zonde, omdat zijn gemoed en oogmerken zo niet zijn als de heilige wet van hem vordert. (3) Hij zondigt met *genoegen* en maakt er zijn beroep van. Hebr. 3:10. *Altijd dwalen zij met het hart, en zij hebben Mijn wegen niet gekend.*

Uit zo'n zondige natuur en bedrijf moeten noodzakelijk de *allerongelukkigste gevolgen* voortvloeien.

Elke zonde brengt de zondaar onder een onbetaalbare *schuld*. Hij verliest daardoor het recht op God en alles dat hem enigszins gelukkig kan maken. Hij komt onder een onverbreekelijke verbintenis om Gods oneindig ongenoegen tegen de zonde door tijdelijke en eeuwige straffen te gevoelen; om alles te vergoeden wat hij bedorven heeft; en om alles te herhalen wat hij verzuimd heeft.

Door iedere zonde maakt hij zich zo *besmet en walgelijk* dat er in de ogen van God en van de heilige engelen niets zo afschuwelijk is dan zo'n zondaar.

Door iedere zonde brengt hij zich *onder ontelbare andere* die natuurlijk daaruit voortvloeien. Want elke zonde is een ongelukkige baarmoeder van andere zonden, die tot in de eindeloze eeuwigheid onophoudelijk met vermenigvuldiging voorttellen, wanneer het niet door een bovennatuurlijk werk gestopt wordt.

Hij zit onder de heerschappij van de zonde, van de wereld en van de satan, in de allernaarste *onmacht*, als een veroordeelde misdadige en ongelukkige dienstknecht gekluisterd. (1) Hij kan van zijn *schuld* niet het allerminste *betalen*. Hij kan geen weg uitdenken waarlangs de betaling van zijn schulden mogelijk is. Wordt hem de Godebetamelijke weg van voldoening in het Evangelie aangeboden, dan kan en wil hij die niet omhelzen. Hij kiest de dood voor het leven. Joh. 5:40. (2) Niet één *vlekje* van zijn walgelijke smetten kan hij *afwassen*. Al vergoot hij al zijn bloed, en verweende al zijn vochten tot tranen. (3) Hij kan niet één draad van zijn *zondebanden verbreken*. · Hij *weet niet*, kan en wil niet weten, dat het met hem zo naar gesteld is, maar hij misleidt zichzelf met allerlei dwaze en ongegronde verbeeldingen. Openb. 3:17. ·· Hij kan zijn boze natuur *niet veranderen*, en verlangt ook niet dat een ander het doet; zo weinig als een luipaard zich stil zou houden wanneer men hem de vlekken uit de huid wilde snijden. Jer. 13:23. ··· Zoals hij geen *kwaad laten* kan, zo kan hij ook geen geestelijk *goed doen*. Ef. 2:1.

Alle mensen die van Adam hun afkomst hebben, zijn van nature, in de grond, zulke ellendige zondaars. Maar ze kunnen merkkelijk *verschillen* in de omstandigheden. (1) Sommigen zijn *in trap* grotere zondaars dan anderen. (2) Sommige zijn *bedekte*, andere *openbare* zondaars. · Deze laten hun inwendige boosheid in de grofste *uitgietingen* van de goddeloosheden *uitbreken*; of in vuile vleselijke *wellustigheden* van onreinigheid, brasserijen, dronkenschappen, dobbelen, spelen, en dergelijke wulpheden; of in snode *onrechtvaardigheden*, hovaardij of trotsheid; of in *nijd*, haat, lastering, achterklap, gevecht en moord. ·· Maar anderen houden de boosheid van het hart bedekt onder een uitwendige burgerlijke *zedigheid, godsdienstigheid* of de *schijn van godzaligheid*; terwijl in dat alles de ware kennis, geloof en liefde van God ontbreekt. (3) Deze gaan in hun zonden *gerust* en zorgeloos voort, maar anderen worden nu en dan eens *benauwd* en beangstigd. (4) Deze

zijn nog *jong*, maar anderen zijn in het zondigen reeds *oud en grijs* geworden.

Geen soort van zondaren wordt hier *uitgesloten*. Daarom spreekt Paulus van *zondaren* in het meervoud, zonder bepaling. (1) Christus maakt alle zondaars hoofd voor hoofd niet zalig. Maar daarop wordt hier in deze plaats niet gezien. Alle waarheden worden op alle plaatsen niet voorgedragen. (2) Hier wordt geleerd dat allen, die Jezus zaligt, *zondaars* zijn, en dat *geen soort wordt uitgesloten*. Christus Jezus is in de wereld gekomen voor de *allersnoodste* zondaars. 1 Kor. 6:10,11. Ook voor zulke die het *niet eens weten* dat zij zondaars zijn. Openb. 3:17,18. Althans, Paulus wist voor zijn bekering, eer Jezus hem zaligde, niet dat hij zo'n groot zondaar was.

§ 16. Hoe schrikkelijker het portret van een zondaar is, zoveel te groter is het wonder dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zulke zondaars *zalig te maken*.

Σωζειν, *zaligmaken*, komt af van σαιειν, in *beweging houden, ontbinden, behouden, verlossen*.

Het betekent hier dat *gehele Middelaarswerk* van Christus, waardoor Hij arme zondaars van hun *rampzaligheid* verlost en in de tegenovergestelde *gelukzaligheid* overbrengt.

Omdat de meeste mensen dit grote Middelaarswerk niet goed, of niet duidelijk en onderscheiden bevatten, zal het de moeite wel waard zijn dat wij dit begrip wat *nader ontvouwen*.

Wanneer Christus Jezus de zondaars zalig maakt dan *verlost Hij hen van alle rampzaligheid*, waarin ze zich moedwillig gestort hebben, en waaruit zij zelf of een ander schepsel hen niet redden kan.

Hij verlost hen van *dat schandelijke kwaad, de zonde*, Matth. 1:21. (1) Heeft de zondaar zo'n *vervloekte natuur*, dat God en alle schepselen daarvan walgen moeten; kan die door geen middelen van genade, door geen oordelen of zegeningen, door geen inspanningen of voornemens, verbeterd of veranderd worden, dan wil Christus Jezus Zijn Middelaarshanden daaraan slaan, en hen daarvan zalig maken. · Is zijn *verstand zo blind* en verduisterd, dat hij zich van geen geestelijke zaken enig begrip kan maken; kan hij door het allersterkste studeren die duisternis niet overwinnen; kunnen alle godvruchtigen, alle welsprekenden en in het onderwijzen geoefende leraars, al arbeiden zij tot zwetens

en zwoegens toe, het hem niet duidelijk maken, dan wil Christus Jezus hem de *ogen openen, en hem bekeren van de duisternis tot het licht*. Hand. 26:18. · Is zijn *geweten kwaad* en trouweloos, dan wil Christus Jezus het *hart reinigen* en verlossen *van dat kwade geweten*. Hebr. 10:22. ··· Is iemands *verbeeldingskracht verwoest*, verwilderd en in de grond bedorven, dan is Christus Jezus, Die in de profeten toonde dat Hij ook Meester van de verbeeldingskracht was, machtig de beeltenissen van de zonde en van de ijdelheid uit te roeien. ···· Is *het geheugen* onvatbaar voor geestelijke dingen, dan kan Christus Jezus geestelijke dingen zo krachtig, duidelijk en onderscheiden in het gemoed drukken, dat het geheugen een bijzondere vaardigheid krijgt om die weer voor de dag te brengen. ···· Is de *wil* van de zondaar zo boos geworden dat niet de minste neiging tot enig goed, maar vijandschap en haat tegen God en alle geestelijke dingen daarin te vinden zijn, dan wil Christus Jezus zulke vijanden van die vijandschap vrijmaken. Ps. 68:19. Jes. 29:24. ····· Zijn de *hartstochten* van de zondaar verstokt en versteend; is hij een ongelukkige slaaf van tomeloze driften, dan wil Christus dat *stenen hart wegnemen*, Ezech. 36:26, en *die gebondene uitvoeren uit dat gevangenhuis*. Jes. 42:7. ····· Heeft de zondaar zijn *verdorven lichaam* door de gewoonte van het zondigen zo verdorven dat hij bij allerlei gelegenheden de sterkste aanprikkelingen tot de zonde, bv. oplopendheid, toornigheid, overdadigheid en dergelijke gevoelt, dan kan en wil Christus Jezus hem daarvan ook verlossen. Zou Hij Die het ongeneeslijk slangenvergif uit de lichamen van de gebetenen in de woestijn kon wegnemen, Die de onverbeterlijke sappen in de lichamen van de melaatsen kon veranderen, Die de verstijfde pezen in de lichamen van de kreupelen door een enkel woord kon uitrekken en gezond maken; zou Die, zeg ik, de zondige gesteldheid van de verdorven lichamen door onnavolgbare wegen niet kunnen veranderen? (2) Zoals Hij van de inwonende zonde zalig maakt, zo verlost Hij ook *van dadelijke zonden*. Heeft een zondaar van zondige *gedachten, woorden en werken* zo'n hebbelijkheid verkregen dat het onmogelijk schijnt het na te laten; blijken hier alle krachten en middelen tevergeefs geprobeerd te zijn, dan wil Christus Jezus daarvan verlossen. 1 Joh. 3:5. *Gij weet, dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen*. (3) Hij maakt zalig van *alle zonden*. Al was een zondaar aan *alle soorten*

van zonden, die mogelijk zijn, onderhevig; al was *het getal* van zijn zonden menigvuldiger dan de haren van zijn hoofd, dan de sterren van de hemel, en dan het zand aan alle oevers van de zeeën; al heeft hij bij *oude* soorten voortdurend *nieuwe* gevoegd; al heeft hij oude zonden zo vaak als zijn adem herhaald, dan kan en wil Christus Jezus daarvan zalig maken. 1 Joh. 1:7. Ps. 130:8. *En Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden.*

Hij maakt ook zalig van alle *ongelukkige gevolgen* van de zonde. (1) Heeft de zondaar zich onder onbetaalbare *schuld* gebracht; heeft hij de zwaarste lichamelijke en geestelijke, tijdelijke en eeuwige straffen verdiend, dan wil Christus Jezus hem daarvan volkomen ontslaan, zodanig, dat hij wegens de allergrootste zonden niet het allerminste kwaad te vrezen, maar in plaats van welverdiende vloeken, onverdiende zegeningen te hopen heeft. Rom. 8:1. (2) Heeft de zondaar zich door zijn vuile zonden in de ogen van God en van de mensen geheel *walgelijk* gemaakt, dan wil Christus hem van die drek afwassen, en door het toerekenen van Zijn heiligheid recht schoon en aangenaam maken. Ezech. 36:25. *Ik zal rein water op u sprengen, en gij zult rein worden.* (3) Hij wil de *loop van de zonden* stuiten en uit de nare kuil van de *onmacht* optrekken. Zach. 9:11.

Wanneer Hij een zondaar van zijn rampzaligheid verlost, *brengt Hij hem in de tegengestelde gelukzaligheid over.* (1) Hij brengt de afgefallen zondaar tot *Gods beeld, dienst en zalige gemeenschap* terug. 1 Petr. 3:18. (2) Hij schenkt de schuldige zondaar een *wettig recht* op alle zaligheid. *Hij rekent hem de rechtvaardigheid toe, zonder de werken.* Rom. 4:6. (3) Hij Zelf *werkt alles* wat men tot de dadelijke bezitting van de zaligheid nodig heeft. *Zijn Goddelijke kracht schenkt ons alles wat tot het leven en de godzaligheid behoort.* 2 Petr. 1:3. Joh. 11:25. *Ik ben de Opstanding en het Leven.* Aan heidense mensen schenkt hij de *zegening van Abraham* en de *belofte van de Geest.* Gal. 3:13,14. Aan blinden geeft Hij het *eerste licht* waarbij zij hun zonden en de weg van behoudenis geestelijk inzien. 2 Kor. 4:6. In weerspannigen werkt Hij de *eerste neiging van willen* en werken. Filip. 2:13. Onoprechte zelfbedriegers maakt Hij *oprecht.* Jes. 61:8. *Ik zal geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn.*

Hij doet *alles* wat tot die zaliging nodig is. (1) Hij heeft de zaligheid zuur en duur *verdiend.* Hij heeft *alle straffen* die op de zonde bedreigd waren, in plaats van de zondaars

doorstaan en volkomen afbetaald. Hij heeft alles wat *de wet gebiedt* met gedachten, woorden en werken, jegens God, de naasten en Zichzelf, in plaats van de zondaar zo *volmaakt gedaan* dat alles wat de zondaar verzuimd had daardoor achterhaald is. God is daardoor *ten volle verzoend* en vordert van de zondaar geen betaling meer. Maar Hij nodigt hem zeer vriendelijk tot het genot van de verworven zaligheid. Omdat Christus door Zijn voldoening alle Goddelijke volmaaktheden op het hoogste verheerlijkt heeft, kan het nu zonder krenking van de Goddelijke heiligheid en rechtvaardigheid geschieden, dat Hij aan de allergrootste zondaar in plaats van de welverdiende verdoemenis de onverdiende zaligheid schenkt, zonder dat de arme mens een zucht loost, een traan stort, hand of voet beweegt om het te verdienen. Rom. 3:24. *En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is.* (2) Wat Hij verworven heeft *past Hij ook Zelf toe.* Als de toepassing aan de dode en afkerige zondaar overgelaten zou worden, zou de verwerving ook tevergeefs gebeurd zijn. Hand. 3:26. *God, opgewekt hebbende Zijn Kind Jezus, heeft Denzelve eerst tot u gezonden, dat Hij ulieden zegenen zou, daarin dat Hij een iegelijk van u afkere van uw boosheden.* Hand. 5:31. *Deze heeft God door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekering en vergeving der zonden.*

Hij Zelf maakt zalig *uit en door Zichzelf.* (1) Hij doet het *uit Eigen beweging.* Niemand behoeft hem door enige beweegreden daartoe over te halen. Hij was daartoe bewogen eer de arme zondaar om zijn zaligheid dacht; eer de mensen in de wereld waren. Jer. 31:3. *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* (2) Hij doet alles *door Zichzelf.* Niemand brengt hier het allerminste van het zijne toe. Men behoeft hier geen geloof, bekering, oprechtheid, ernst of enige zucht uit zichzelf mee te brengen. Wanneer Christus zondaars zaligt, dan geloven zij, bekeren zich tot de Heere, hebben een oprechte zucht en begeerte tot hun zaligheid. Maar zij hebben het niet uit zichzelf, maar zijn van nature ongelovige, onbekeerde, afkerige zondaars. De Heiland werkt in hen het geloof en de bekering, het willen en het werken. Filip. 2:13.

Hij maakt *volkomen, maar trapsgewijs* zalig. (1) Hij maakt *volkomen* zalig. Hebr. 7:25 en 10:14. Hij zal de grootste zondaar van *al*

zijn zonden en gevolgen daarvan, zo volmaakt verlossen dat niet de minste zweem daarvan overblijft. Hij zal hen die van moeders buik vervreemd waren, in de hoogste gelukzaligheid volmaakt overbrengen. Hen zal niets ontbreken. (2) Maar hij doet dat *bij trappen*. Hij zou de zondaar in het eerste ogenblik van de bekering, volkomen kunnen maken. Dit zou wegens de Goddelijke gerechtigheid wel kunnen gebeuren, omdat daaraan volkomen genoeg gedaan is. Het ontbreekt die getrouwe Zaligmaker ook niet aan kracht. Zijn bondsvolk, dat onder de overblijfsels van de zonde zo angstig zucht, zou het wel graag zo zien. Toch heeft onze Heere wijze, heilige en goede doeleinden, waarom Hij Zijn volk niet op eenmaal, maar trapsgewijs zaligt. Zij moeten door die weg van hun *rampzaligheid*, en van de rijkdom van de Goddelijke *barmhartigheid, algenoegzaamheid en trouw*, meer leren kennen, en zo tot een *grotere zaligheid* toebereid worden. Was een kind van God in zijn eerste bekering direct volkomen gezaligd, dan zou hij van *zijn rampzaligheid nooit* zo'n *begrip* gehad hebben dan hij nu heeft. Hij zag in zijn eerste verandering duidelijk met overreding in dat hij zo blind, boos, schuldig en onmachtig was, dat zowel hijzelf als enig ander schepsel hem daarvan niet verlossen kon, maar dat er een oneindige gerechtigheid en sterkte toe vereist werd. Maar hij kon het niet begrijpen of geloven dat zijn boosheid zo groot zou zijn, dan hij naderhand tot zijn diepe vernedering en innige smart van de ziel moet opmerken. Nadat hij uit de macht van de duisternis is uitgetrokken en tot Gods wonderbaarlijk licht overgebracht, nadat hem verscheidene geestelijke zaken met een ongemene helderheid en kracht aan zijn gemoed ontdekt waren, bevindt hij zich vaak, wanneer hij enigszins aan zichzelf overgelaten is, weer zo donker, dat hij zich, uit zichzelf, daarbij niet eens bepalen kan. Hij leert Paulus verstaan, 2 Kor. 3:5. *Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven*. Nadat de Heere Jezus hem barmhartigheid heeft bewezen, eerst opgezocht, uit die diepe kuil waar geen water in is, uitgetrokken, Zichzelf aan Hem vriendelijk geopenbaard, alle zonden uit genade vergeven, uit zoveel noden gered, en zo vaak na trouweloze afzwerpingen even vriendelijk opnieuw aangenomen heeft -. Nadat de Heere Jezus dit allemaal gedaan heeft, zeg ik, bevindt hij nog zo'n boosheid in zich over, dat hij zich koel, onverschillig en tergend kan gedragen

tegen Die beminzenswaardige Zielevriend. Nadat hij uit de dood in het leven is overgegaan; de ijselijkheid van de zonde, niet alleen in een vloekende wet maar ook in het allerbitterste lijden van Christus, levendig ingezien heeft; het met hete tranen beweend; welmenende voornemens daartegen in de mogendheid van de Heere genomen; vaak hoop van volkomen overwinning gehad; door beloften en bondszegels is versterkt is geweest -. Nadat hij dit allemaal gedaan heeft, zeg ik, wordt hij gewaar dat die allesbedervende zonde nog in hem woont, krachtig woelt, en hem tegen al zijn roepen overmant en gevangen neemt. Rom. 7:23. Nu ziet hij hoe langer hoe duidelijker in, hoe deerlijk zijn natuur door de zonde verwoest is. Hoe sterk het adderenvergif van de zonden door alle vermogens van het lichaam en van de ziel is doorgedrongen. Hoe walgelijk en schuldig zo'n mens in Gods ogen, die deze snode aard van eeuwigheid doorzien hebben, wezen moet. Ach! Hij zou het nooit opgemerkt hebben dat hij zo blind, boos, schuldig en onmachtig was, als hij direct volmaakt was geworden en de aanhoudende ondervinding het niet geleerd had. Was de zondaar aanstonds volmaakt gezaligd, hij zou dan zo'n *bevatting* van de Goddelijke *genade en barmhartigheid* niet hebben kunnen maken. Het was hem iets groots en onbegrijpelijks dat God Zijn Zoon wilde schenken aan een zondaar, die zo lang en zwaar in zijn begeerlijkheid gezondigd had. Maar wanneer God ook de zonden, die tegen zoveel licht, plicht en weldaden aanhoudend begaan worden, gedurig vergeeft; zo'n trouweloze trouw houdt en gestadig redt, dan doet hem dit veel verhevener van Jezus' gerechtigheid en sterkte, van Gods oneindige genade, barmhartigheid, trouw, algenoegzaamheid en onafhankelijkheid denken, dan hij gedaan kon hebben als hij direct volmaakt was geworden. Uit het gezegde volgt vanzelf dat die weg van trapsgewijze zaliging ook tot *vermeerdering van de gelukzaligheid* dient. Onze zaligheid bestaat in de genieting, dat is, bevindelijke kennis en liefde van de Goddelijke volmaaktheden. Hoe meer bevinding men van de Goddelijke deugden heeft, zoveel te groter en levendiger is de kennis en liefde daarvan. Die de komst van een geneesheer in zijn eigen zieke lichaam ervaren heeft, heeft daarvan een levendigere kennis en liefde, dan hij die het in de genezing van iemand anders, buiten zichzelf, heeft gezien. Omdat de trapsgewijze zaliging is ingericht om meer

ondervinding van de Goddelijke genade, barmhartigheid, wijsheid, trouw en onafhankelijke algenoegzaamheid te hebben, dan volgt vanzelf dat het tot vermeerdering van onze zaligheid dienen moet. Was de zondaar direct volmaakt geworden en had hij na zijn bekering niet gezondigd, dan had hij zulke bewijzen van zijn rampzaligheid niet gehad. Dan had God Zijn vergevende, verschonende, verlossende genade en trouw niet in zo'n mate aan hem tentoongesteld. De mens kon in de eeuwigheid die verhevenere vertoning en bevinding van de Goddelijke volmaaktheden zo niet inzien, verwonderen of aanbidden, dan hij nu doen zal. Zijn zaligheid moet nu, in zeker opzicht, groter worden dan die van de heilige engelen, die in hun personen de Goddelijke genade en barmhartigheid zo niet hebben kunnen ondervinden. Om deze wijze, heilige en goede doeleinden, · *begint* de Heiland het zaligen van zondaren in de krachtadige roeping en rechtvaardiging. Daar ontslaat hij de zondaar van alle schuld, schenkt hem het recht tot het leven en de aanneming tot een kind. Hij verbreekt de heersende kracht van de zonde, en deelt hem de beginselen van Zijn beeld mee. · Hij *bevordert* het meer en meer in de verdere heiliging, omdat hij meer en zuiverder licht, hemelse gezindheid en liefde in de ziel werkt. ··· Hij *voltooit* het eerst na dit leven, in de verheerlijking. Dit was Asafs verwachting, Ps. 73:24. *Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.*

Christus Jezus gebruikt in het zaligen van zondaren *gewone en buitengewone middelen*, niet uit gebrek aan kracht maar uit overvloed van wijsheid en goedheid. (1) *Het Woord der waarheid* en de heilige *bondssegels* zijn de gewone middelen om de zaliging van de zondaar bij aanvang en voortgang te bevorderen. (2) *Alle schepsels*, de zeldzaamste *wegen van de voorzienigheid*, wat op de eerste opslag onze rampzaligheid scheen te moeten vermeederen, worden vaak gebruikt om tot ons nut en zaligheid wonderbaarlijk mee te werken. Rom. 8:28. De *engel van de satan* die Paulus met vuisten sloeg, moest *medewerken* om hem van zelfverheffing op de uitnemende openbaring *te zaligen*. Een bittere en benauwende *wereld* moet door zijn vervolgingen *dienstbaar zijn* om Gods kinderen uit hun slaperigheid op te wekken, en aan te drijven dat ze tot hun schuilplaats de toevlucht nemen en verkwikt worden. De *ongelukkige val* van Petrus moest door

tussenkomst van de genade *dienen* om hem van het vertrouwen op zijn aandoeningen en goede gestalten *te zaligen*.

Hij handelt in het zaligen van zondaren op een *wonderlijke* en veelal *verborgen* manier. (1) Het gaat hier doorgaans tegen al onze verwachting in. (2) Vaak zaligt de Heere Zijn volk, en zij merken het niet op, maar denken het tegendeel. Hij laat hen wel eens in zware duisternissen, aanvechtingen en zware strijd met duivel, wereld en zonde geraken. Ze worden beangstigd. Ze merken hun blindheid, boosheid en krachteloosheid duidelijker op dan voorheen. Ze letten in hun verlegenheid nauwkeuriger op het Woord der waarheid. Ze ontvangen licht in verscheidene plaatsen van de Heilige Schrift. Ze moeten in de nood pleiten op Gods toezeggingen, wanneer hun gevoelig licht en gestalten verdwenen zijn. Ze moeten in die duisternis en strijd, wanneer hen alles ontnomen is, aan de oneindige gerechtigheid, wijsheid, sterkte en onafhankelijke trouw van Jezus alleen vasthouden. Ze stellen daar nu meer prijs op. De nood leert hen nu meer staat te maken op Gods getuigenis. Wanneer het ongeloof en de zonde krachtig woelt, worden zij ootmoediger, krijgen een grotere walging van zichzelf, en een ernstiger zucht en gezindheid om van het lichaam des doods verlost te worden. In zo'n toestand denkt men wel eens dat de Heere ons heeft overgegeven en verlaten. Maar Hij was toen bezig om de Zijnen op een *verborgen manier* zalig te maken, door hen te verlossen van duisternissen, onkunde, vertrouwen op gestalten, hoogmoed, onverschilligheid. Hij schonk hen meer licht in hun ellendigheid, in het Woord der waarheid, in de dierbaarheid van Jezus' gerechtigheid, sterkte en trouw, meer geloof om zuiverder met het getuigenis van God te werken, meer en levendiger zucht en gezindheid om gered en gezaligd te worden. Wie zou zeggen of denken durven dat deze dingen te schenken niet behoorde tot het zaligen van een zondaar? *Zo leidt de Heere de blinden door een weg, dien zij niet geweten hebben, Hij doet ze treden door paden, die zij niet geweten hebben; Hij doet de duisternis voor hun aangezicht komen, en maakt die tot licht, Hij doet het kromme voor hun aangezicht komen, en maakt dat tot recht; deze dingen doet de Heere, en Hij verlaat hen niet.* Jes. 42:16.

Tenslotte ontmoet het zaligen van zondaren *grote tegenstand*, niet alleen van de gehele macht der duisternis en van de wereld, maar

ook zelfs van het uitverkoren volk dat Hij zaligmaakt. Velen *spreken*, òf uit duisternis en kleinmoedigheid, òf uit een verkeerd bestuurd nederigheid, van wat Jezus aan hen doet *zeer laag*. Hoe weinig zijn er die het altijd opmerken wanneer Hij hen zaligt en Hem met blijdschap daarvoor danken? Hoe velen zouden uit een verkeerde oprechtheid, als ze maar konden, alles wat de Heere gedaan heeft, uitroeien, om opnieuw en meer gefundeerd, zoals ze menen, te beginnen!

§17. De Heere heeft al die dwaasheden, ondankbaarheid en tegenstand van Zijn arme kinderen van tevoren wel gezien. Ze vallen hem in het geheel niet uit de hand. Toch was Hij tot dat werk van hun zaliging zo gewillig, dat hij *daarom* in de wereld kwam. Christus Jezus is in de wereld gekomen *om* zondaars zalig te maken. Dat grote wonder, de komst van Gods Zoon in deze ellendige wereld en alle rampen die daarin zijn, had buiten alle twijfel een zeer belangrijk *doel en oogmerk*. (1) Het *hoogste doel* was de verheerlijking van al Gods deugden en volmaaktheden. (2) Het *ondergeschikte*, dat tot het bereiken van het hoogste doel dienen moet, is het zaligmaken van zondaren. Veel zondaars stoten zich aan deze rotssteen van het heil, en verzwaren hun rampzaligheid. De Heere wist het wel toen Hij in de wereld kwam. Hij had besloten het toe te laten. Maar dit was het doel en oogmerk van Zijn komst niet; die was daartoe niet ingericht. De goddelozen maken een tegennatuurlijk misbruik van Zijn komst, door hun eigen boosheid. Veel mensen verkorten hun leven door overdadigheid in eten en drinken. Maar men kan daarom niet zeggen dat God hen eten en drinken gegeven heeft *om* hun leven te *verkorten*; ze zijn gegeven *om* het leven te *onderhouden*. *God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden.* Joh. 3:17.

§18. In het hart van wie zou dit hebben kunnen of durven opklimmen, dat een heilige en rechtvaardige God, Die al Zijn volmaaktheden noodzakelijk bemint, Die alle zonde noodzakelijk haat en straft, snode zondaars die niets dan zonde zijn, die al Zijn volmaaktheden haten en bestrijden, die de dood liefhebben en het leven haten, zo zou beminnen, dat Hij Zijn Zoon voor hen in de wereld zond om die rampzaligen zalig te maken? Toch is het een allerzekerste en Godebetamelijke waarheid: HET IS EEN GETROUW WOORD EN ALLER AANNEMING WAARDIG.

§19. Het is *λογος*, *een woord* (1) van waarheid en een gezond verstand, Hand. 26:25. (2) Het wordt op de gehele wereld tot aan de einden van de aarde uitgeroepen, Rom. 10:18. Jes. 45:22. (3) Men mag en moet het overal navertellen en verbreiden. (4) Het is door God Zelf in het Woord der waarheid, dat niet liegen kan, geopenbaard. Kol. 1:25,26. *Het Woord Gods, de verborgenheid, die verborgen is geweest van alle eeuwen en van alle geslachten, maar nu geopenbaard is aan Zijn heiligen.*

§20 Men kan op dit woord volkomen staat maken: het is *πιστος*, *getrouw*. (1) Het is volkomen *zeker* en geloofwaardig. (2) Het is getrouw, *bestendig*, en wordt nooit veranderd of herroepen. Wordt een godzalige duister, twijfelmoedig, ongevoelig en trouweloos: dit woord dat van het licht, levendigheid en trouw van de mensen niet afhangt, verliest daardoor niets van zijn zekerheid. Het wordt geenszins teniet gedaan. Het blijft getrouw tot aan het einde van ons leven. Heeft men ontelbare malen tot dit woord de toevlucht genomen; ervaart men opnieuw oude en nieuwe rampzaligheid, blindheid, boosheid, schuld en krachteloosheid: dit woord is nog hetzelfde, even zeker en geloofwaardig. Men mag er zich nog op verlaten en er opnieuw op bouwen. (3) Het is getrouw in *de uitvoering en vervulling*. Allen die van dit woord een recht en levendig gebruik maken, zullen metterdaad ondervinden wat dit woord getuigt. Ze zullen gezaligd worden. Niemand van hen die dit woord door een levend geloof omhelst en zich daarop verlaat, zal beschaamd worden.

§21. Die de inhoud van dit woord en zijn getrouwheid in overweging neemt, moet ook verzekerd zijn dat het *aller aanneming waardig is*.

§22. Wil men behouden worden, dan moet men dit woord *aannemen*.

Αποδοχη, *aanneming*, is eigenlijk een daad waardoor men iets dat tot ons komt, of ons voorgelegd wordt, oppakt en wegneemt, zich toeëigent, en nauw met zich verenigt.

Hier betekent het de oefening van het zaligmakend geloof omtrent dit woord. 1 Joh. 5:9-11. *Indien wij de getuigenis der mensen aannemen, de getuigenis van God is meerder; want dit is de getuigenis van God, welke Hij van Zijn Zoon getuigd heeft. Die in den Zoon van God gelooft, heeft de getuigenis in zichzelf; die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, dewijl hij niet geloofd heeft de*

getuigenis, die God getuigd heeft van Zijn Zoon. En dit is de getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en ditzelve leven is in Zijn Zoon.

De verkondiging van het Evangelie doet dit woord tot ons komen. Het legt het ons voor als zeker, noodzakelijk en gepast. Het geeft niet alleen vrijheid, maar verplicht ons zelfs het aan te nemen. Rom. 10:8. *Nabij u is het Woord, in uw mond en in uw hart. Dit is het Woord des geloofs, hetwelk wij prediken.*

Wanneer de Heere onder de prediking van het Woord van het geloof het hart opent, neemt men dat met zijn *hart*, dat is *verstand en wil*, aan. (1) Met het *verstand*. Men wordt in dat Woord geestelijk ingeleid. Men wordt van zijn zekerheid, noodzakelijkheid en Godebetamelijkheid met betrekking op zichzelf overreed, en neemt het met zijn oordeel als zodanig aan. Joh. 3:33. *Die Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld, dat God waarachtig is.* (2) Met *de wil*. Men kiest dat Woord voor zichzelf. Men maakt er gebruik van. Men komt als een zondaar tot Christus Jezus om gezaligd te worden. Jes. 45:24. *Men zal van Mij zeggen: Gewisselijk, in den HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen.*

Men krijgt daardoor *dadelijk deel* en lot in dit Woord. Het komt in het hart en blijft daarin. Joh. 15:7. *Indien Mijn woorden in u blijven.*

§23. Zalige oefening! Het is billijk dat *het gehele hart van alle mensen* zich daarmee bezig houdt. Dit woord is *πασης aller* aanneming waardig. (1) Iedereen diende het met *geheel* zijn ziel, met geheel zijn hart, met geheel zijn verstand, en met alle krachten aan te nemen. Er diende niet de minste twijfeling over te blijven, of het wel zeker en getrouw is. Er behoorde niet de minste traagheid of ongeezindheid in het gebruikmaken van dit woord in ons te blijven. (2) *Alle mensen*, tot de oren en kennis van wie dit woord komt, hebben niet alleen de vrijheid maar zijn ook verplicht dit aan te nemen¹. *Alle godzaligen*, al zijn ze nog

zo duister, verward, slecht, ellendig en twijfelmoedig, of het wel recht met hen is, mogen dit woord aannemen. Zij zullen ook tot geen rust, ruimte en troost komen eer zij het doen. *Alle bekommerde* en verlegen mensen, al was hun overtuiging nog niet recht, moeten het aannemen om tot Christus te komen, dat Hij hen recht overtuigen mag. *Alle zorgeloze*, ongevoelige en geruste zondaars moeten het aannemen. Ze moeten niet geloven dat zij, als ze in zo'n staat blijven, de heerlijkheid beërven zullen, maar dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zulke zondaars als zij zijn zalig te maken. Ze moeten daarop niet zorgeloos worden, maar dat woord aannemen, en het goede gebruik daarvan maken. Zich schamen dat ze onder zo'n aanbod zo lang in hun rampzaligheid hebben willen blijven. Zich aanbieden dat de Heere hen van hun gerustheid en onboetvaardigheid mag zaligmaken, en bekering en vergeving van zonden schenken.

§24. Hoewel alle zondaars dat woord niet daadwerkelijk aannemen, toch is het de aanneming door allen *waardig*.

Het woord *αξιός*, *waardig*, betekenis volgens zijn oorsprong iets dat gewichtig is, en door zijn zwaarte aan de weegschaal de doorslag geeft.

Dat woord, dat Christus Jezus gekomen is in de wereld om zondaars zalig te maken, heeft zo'n *gewicht* van zekerheid en dierbaarheid, dat *het gehele gemoed* van allen die het horen zich daardoor tot een volvaardige aanneming behoorde te laten *overhalen*.

Het is *waardig* dat men het als *volkomen zeker*, met zijn *verstand* aanneemt. (1) Een grote wolk van *geloofwaardige getuigen* bevestigt het. · *Alle profeten* van de oude dag geven daarvan een eenparig getuigenis. Hand. 10:43. · *De Amen*, de getrouwe en waarachtige Getuige Zelf, *de Heere Christus Jezus*, betuigt het openlijk, Matth. 9:13. *Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering*. Hij heeft die

¹ Men vindt enigen die oordelen dat het woord *πασα alle*, alleen *op de aanneming* en niet *op de personen* die de aanneming doe mogen, zou zien. Maar ik denk dat het *beide stukken* insluit. Niet alleen de *gehele volkomen aanneming* maar ook de *aanneming door allen* die het horen. Twee bewijzen zijn genoeg om dit stuk buiten alle tegenspraak te stellen. · Het grondwoord *πας* komt vaak in die betekenis voor. Matth. 10:1. *En heeft hun macht gegeven om alle ziekte en alle kwale te genezen*, dat is, niet alleen de *gehele* ziekte, maar ook de

ziekte van allen die tot hen kwamen. Rom. 3:19. *Dat alle mond gestopt worde*, dat is, niet alleen de *gehele* mond, maar ook de mond van *allen* die tegenspreken. 2 Kor. 10:6. *Om te wreken alle ongehoorzaamheid*, dat is, niet alleen de *gehele* ongehoorzaamheid, maar ook de ongehoorzaamheid van *allen*. Rom. 14:11. *Voor Mij zal alle knie buigen*. · Het is een volstreekte waarheid dat alle mensen tot wie het Evangelie komt, verbonden zijn het aan te nemen door een levend geloof. Jes. 45:22. Die dit weigeren maken zich aan een schrikkelijke ongehoorzaamheid schuldig.

waarheid door vele en nadrukkelijke gelijkenissen opgehelderd. De gelijkenissen van de verloren penning, schap en zoon, die men in Luk. 15 lezen kan, stellen het in het helderste daglicht. ... *De apostelen van de Heere* hebben dit woord, als de korte inhoud van het gehele Evangelie, op de gehele wereld verkondigd. ... *De vijanden* zelf moesten het zonder weten en wil uitroepen. Kajafas profeteerde *dat het nut was, dat een mens stierf voor het volk, en het gehele volk niet verloren ging.* Joh. 11:50. De Farizeeën en Schriftgeleerden riep uit: *Deze ontvangt de zondaars, en eet met hen,* Luk. 15:2. (2) *De gehele schaduwdienst* van de oude Godsdienst schilderde op vele manieren die zalige waarheid af, dat Christus Jezus in de wereld zou komen om zondaars zalig te maken. (3) Hoeveel levende *gedenkzuilen* heeft de algenoegzame Heiland, tot bevestiging van deze waarheid, al opgericht? Alle apostelen, die zoveel zonden en gebreken, ook na hun bekering, hebben laten blijken. Die Samaritaanse vrouw, Joh. 4. Die beruchte zondares, Luk. 7:37-48. Maria Magdalena, Luk. 18:2. De moordenaar aan het kruis, Luk. 23:43. De woedende Paulus, Hand. 9. De personen die Paulus in 1 Kor. 6:11 aanspreekt. Alle begenadigden in onze dagen zijn zeldzame erezoulen, waarop met eeuwigdurende letters geschreven staat: HET IS EEN GETROUW WOORD, EN ALLER AANNEMING WAARDIG, DAT CHRISTUS JEZUS IN DE WERELD GEKOMEN IS, OM DE ZONDAREN ZALIG TE MAKEN. (4) *De natuur van de zaak zelf* brengt het mee. De Goddelijke voorzienigheid heeft Christus Jezus al dat lijden doen overkomen, Hand. 2:23. De heilige en rechtvaardige Rechter moest daartoe gewichtige en rechtvaardige redenen hebben. Christus Zelf heeft geen zonde gekend. Daarom kon Hij het voor Zichzelf niet ondergaan. Voor rechtvaardigen kon het ook niet geschieden. Het moest daarom voor zulke grote zondaren zijn, die zo'n zwaar lijden, als Gods Zoon heeft doorstaan, door hun zonden verdiend hadden. (5) Hoewel het *natuurlicht* deze waarheid van te voren niet kon uitvinden, toch moet het die waarheid achteraf als Godebetamelijk *goedkeuren*. Het leert dat al Gods werken tot verheerlijking van de Goddelijke volmaaktheden moeten strekken, en het redelijk schepsel tot ware deugd aansporen. Nu is er niet één van al Gods werken waardoor dit duidelijker, heerlijke en krachtiger gebeurt, dan daardoor dat Christus Jezus gekomen is in

de wereld om zondaars zalig te maken. · *Alle volmaaktheden van God worden hier luisterrijker ten toon gesteld,* dan in het gehele werk van de schepping en algemene voorzienigheid. Hier straalt de Goddelijke wijsheid op een verwonderenswaardige wijze. Het openbaart zich genoegzaam te zijn, om een weg uit te vinden waarlangs dingen die volkomen strijdig waren, op het allergevoeglijkste met elkaar verenigd konden worden. En waardoor de zonde, die al de Goddelijke volmaaktheden uit zijn aard verdonkert, dienen moet om ze op het allerhoogste te verheerlijken. Hier schittert de vlekkeloze heiligheid en onkreukbare rechtvaardigheid op het allerhelderst. Het openbaart zich zo zuiver en onveranderlijk te zijn, dat het zijn afkeer van de zonde, zelfs in Gods eniggeboren Zoon, zonder verschoning moet betonen. Hier schijnen de liefde, genade, barmhartigheid, onafhankelijkheid, algenoegzaamheid, en onveranderlijkheid op een zielsinnemende manier. Hier worden alle volmaaktheden die anders in de oefening en uitwerking tegen elkaar strijdig zijn, in de alleraangenaamste overeenstemming geopenbaard. De schuldigen geenszins onschuldig te houden, en hem al zijn schuld te vergeven, gaat hier zeer gevoeglijk samen. Hier is de *hoogste* vertoning van de Goddelijke heerlijkheid. Men mag gerust denken dat geen hogere mogelijk is. Al werd het samenstel van deze wereld zo vermenigvuldigd als er sterren aan de hemel zijn: al die schepsels samengenomen zouden maar schepsels, dat is eindig, blijven. Omdat het eindige voor het oneindige niet vatbaar is, zou de vertoning van de volmaaktheden die daarin mogelijk is, toch altijd eindig blijven. Maar Christus Jezus is een oneindige Persoon. De vertoning van de Goddelijke volmaaktheden in Hem is ook oneindig. Hier betoont zich dat de Goddelijke rechtvaardigheid oneindig is, omdat het een oneindige Persoon straft. Hier ontdekt de Goddelijke goedheid zich als oneindig, omdat het een oneindig geschenk aan een arme zondaar geeft. Omdat wij uit de openbaring weten dat er maar één Zoon, Die van de Vader geboren is, mogelijk kan zijn, daarom kunnen wij ook verzekerd zijn dat er geen andere weg mogelijk is, waarlangs de Goddelijke deugden zo luisterrijk verheerlijkt kunnen worden. .. Door de komst van Christus Jezus in de wereld om zondaars zalig te maken, worden de mensen *allerkrachtigst tot ware deugd aangespoord*. Niets kan een grotere afkeer

van de zonde inboezemen. Niets kan het hart krachtiger tot liefde en gehoorzaamheid bewegen. Maar dit is in de aanspraak breder bewezen.

Dit Woord is ook *waardig* dat men het als het allerdiërbaarste met *zijn gehele wil* aanneemt. (1) Is die waarheid ingericht om alle volmaaktheden op het hoogste te verheerlijken, zoals boven gezien is, dan is het waardig dat iedereen het omhelst, aangezien hij verplicht is God te verheerlijken zoveel hem mogelijk is. Wie twijfelt of hij verplicht is de wet tot een regel van zijn leven aan te nemen, aangezien God daardoor verheerlijkt wil worden? Kan God nu door die weg, die het Woord vermeldt, nog meer dan door de betrachting van de wet verheerlijkt worden, dan is men immers verplicht dat Woord aan te nemen, en daarvan gebruik te maken tot verheerlijking van God. (2) Wat kan er voor een verloren zondaar heerlijker, nuttiger een aangenamer bedacht worden, dan dat hij van de ongelukkige dienstbaarheid van de zonden, en van al zijn gevolgen, volkomen verlost en in de hoogste gelukzaligheid overgebracht wordt? Zo lief hem dan zijn zaligheid is, zo dierbaar en aannemingswaardig moet hem dit Woord ook zijn.

Het is *waardig* dat het *door alle mensen*, tot wiens oren en kennis het komt, wordt aangenomen. (1) Allen zijn verplicht God op het hoogste te verheerlijken. (2) Voor allen is die weg van zaliging genoegzaam. De allerellendigste kan daar alles vinden wat tot zijn behoudenis nodig is. (3) Zonder deze weg is hun zaligheid onmogelijk. *Er is ook onder den hemel geen andere Naam, Die onder de mensen gegeven is, door Welken wij moeten zalig worden.* Hand. 4:12. (4) De Heere biedt dit Woord aan allen welmenend aan. Die het gezegde in bedaarde overweging neemt, moet overtuigd zijn dat het de aanneming *van allen* waardig is.

§25. Daarom had Paulus dan gewichtige redenen waarom hij dat Woord getrouw en aller aanneming waardig noemt. Daar zijn ook redenen waarom hij deze betuiging *in de eerste plaats* stelt, en vooraf *uitroept: een getrouw Woord en aller aanneming waardig!* (1) Het ongeloof is daaromtrent zeer onoplettend. Het luistert met meer bereidheid naar de uitdrukking in Nah. 1:2. *Een ijverig God en een wreker is de HEERE, een wreker is de HEERE, en zeer grimmig; een wreker is de HEERE aan Zijn wederpartijders, en Hij behoudt den toorn Zijn vijanden.* Het suffend ongeloof wil

die zalige Evangeliewaarheid zeer moeilijk geloven. Het is bezig om de ellendige ziel door duizend zwaarmoedige, ongegronde en dwaze redeneringen te verwarren. Hiertegen dient het voorafzenden van deze uitroep, om de moedeloze en twijfelmoedige ziel op te wekken, dat het op de volgende waarheid let, en om het ongeloof als het ware te beletten enige moedbenemende tegenredenen vooraf op te zoeken. (2) Het gemoed van Paulus was vervuld met een volle overreding, blijdschap en verwondering over deze waarheid. Hij breekt eerst in deze woorden uit: *O! getrouw woord en aller aanneming waardig.*

§26. Zo zeker deze waarheid is, zo zeker zijn ook *de gevolgen* die de apostel *daaruit betogen wil*. (1) Hij handelde niet lichtvaardig, wanneer hij geloofde en beleed dat aan hem, de voornaamste van de zondaren, *barmhartigheid was geschied*. Want het is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om zondaars zalig te maken. (2) Gelijk de inhoud van het Evangelie de genade die hem bewezen was bevestigde, zo diende de genade die in de apostel zichtbaar doorstraalde weer *tot de bevestiging van die zekere waarheid* van het Evangelie. Het bleek hem zonneklaar dat het een getrouw woord is, en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaars zalig te maken. (3) Steunde de barmhartigheid die aan hem bevestigd was, op zulke onwrikbare gronden; diende die tot de bevestiging van het Evangelie, dan was het een *ongegegronde beschuldiging*, wanneer de vijanden lasterden dat hij om zijn vorige vijandschap en zonden geen oprecht en getrouw apostel kon zijn. Men mocht met grond geloven dat het hem vergeven was; dat hij daarvan zalig was gemaakt; dat hij nu zoveel te bekwamer was om het Evangelie niet alleen met woorden te verkondigen, maar ook met zijn eigen voorbeeld te bevestigen. (4) Dus moesten vanzelf *vervallen*, zowel *de dwaze stellingen* van deze ijdele wetslerraars die tegen de zekere inhoud van het Evangelie streden, als *de vooroordelen* die zij tot bevordering van hun vreemde leringen en tot bestrijding van de zuivere waarheid probeerden te verwekken.

§27. Maar deze gevolgen die tot verdediging van de staat van de apostel, zijn ambt en zijn leer strekten, zijn het niet alleen die uit deze aangename en zekere waarheid vloeien. Het is ook een *vast beginsel* waaruit men *vele leringen* tot ontdekking, besturing, bemoediging en opwekking *van een ieder* door

gevolgtrekking kan afleiden. Ik zal nu maar *enige* die het meest mijn oogmerk dienen, kort aanroeren.

I. CHRISTUS JEZUS *maakt de zondaars zalig.*

Het is daarom een grote dwaasheid, hovaardigheid en ongehoorzaamheid wanneer men *zelf* de zaligmaker van *zichzelf en anderen* wil zijn, en in moedeloosheid wegzinkt wanneer men ziet dat men dat niet doen kan. Gods Zoon *alleen* draagt de naam van *Christus Jezus*. De Vader heeft Zijn Zoon *alleen* gezalfd tot Zaligmaker. Hij *alleen* is daartoe genoegzaam. Hij heeft geen meehelpers in Zijn ambt nodig. Niemand van ons heeft bij zijn doop van Godswegen de naam Christus Jezus ontvangen. Niemand mag zich die Naam en zijn betekenis aanmatigen. Niemand is van God tot zaligmaker gezalfd. Niemand mag zich die eer aanmeten, tenzij hij daartoe van God gezalfd en geroepen is. Wij moeten ernstig naar onze zaligheid zoeken. Wij moeten onszelf reinigen van alle besmettingen van het vlees en van de geest. Wij moeten onze zaligheid werken met vreze en beven. Maar wij moeten nooit proberen dit *uit en door onszelf*, zonder Christus Jezus te doen. Wij reinigen onszelf wanneer wij door Zijn kracht tot Hem komen, dat Hij ons door Zijn bloed en Geest van onze onreinigheid wast. Wij werken onze zaligheid en het werk van God, wanneer wij geloven in Christus Jezus, Joh. 6:29, en als machtelozen tot Hem komen, dat Hij in ons het willen en het werken werkt. Wij zijn verplicht de zaligheid van onze naasten hartelijk te zoeken en hem alle middelen die de Zaligmaker pleegt te gebruiken, naar ons vermogen toe te dienen; hem te vermanen en te bestraffen met alle lankmoedigheid en leer; maar wij moeten ons nooit verbeelden dat wij een mens daardoor moeten of kunnen zaligmaken van zijn blindheid en boosheid. Dit is het werk van Christus Jezus. Worden wij moedeloos wanneer wij zien dat wij zowel onszelf als anderen niet kunnen zaligmaken, dan verloochenen wij door die moedeloosheid die eeuwige waarheid dat Gods Zoon *alleen* Christus Jezus is.

II. *Christus Jezus* IS IN DE WERELD GEKOMEN.

Veel mensen worden geroemd, dat zij de wereld goed begrijpen; dat ze grote wereldwijzen zijn. Maar zij kunnen die roem niet ten volle wegdragen als ze Christus Jezus in de wereld nog niet recht ontdekt hebben. Want Christus Jezus behoort nu ook tot de wereld. Hij is het allervoornaamste en

wonderbaarlijkste Deel van de wereld. Alle andere schepsels in de wereld hebben op Hem de meest aanmerkenswaardige betrekking. Kan hij dan wel voor een groot wereldwijze gehouden worden, die het allergrootste, gewichtigste, wonderlijkste en nuttigste Deel van de gehele wereld heeft overgeslagen, en niet goed ingezien? Die alle krachten verspilt, de kostbaarste werktuigen met onvermoeide ijver gebruikt om de betrekking van de leden in kleine diertjes te onderzoeken, maar de allergrootste en gewichtigste betrekking, die de schepsels op Christus Jezus hebben, nog in niet één stuk van de wereld heeft ingezien? Hij beschouwt de zaken immers niet filosofisch, die de voornaamste betrekking van die zaken op andere dingen niet in aanmerking neemt. Hoe komt het toch dat vele zogenaamde wereldwijzen zich zo zorgvuldig schijnen te wachten, dat ze dit Deel van de wereld, Christus Jezus, in geen bedaarde en onpartijdige overweging nemen, maar met geringachting, als hun overweging onwaardig, terzijde zetten? Strijdt het misschien tegen andere waarheden, of verdonkert het die? Ach neen! Christus Jezus heeft in deze wereld de allervolmaakste overeenstemming met alle andere dingen. Alle andere waarheden krijgen daardoor een nieuw licht. Maar de eigenwijsheid wordt door het beschouwen van Christus Jezus verduisterd. De verbeelding dat hun natuurlijke kennis van natuurlijke zaken, zonder de kennis van Christus, boven het verstand van andere mensen zo uitnemend verheven is, wordt dan omver gestoten. Men moet dan meer wijsheid stellen in de kleinste geestelijke kennis die een eenvoudige godzalige van Christus Jezus heeft, dan in alle natuurlijke wetenschappen waar de kennis van Christus ontbreekt. Want in Christus Jezus vertonen zich veel verhevener waarheden, die de mens gelukkig maken, dan in alle andere schepsels. Men moet dan als een onkundige en dwaze tot die Leraar der gerechtigheid komen, om zich door Hem te laten leren. Dit strijdt tegen de hovaardige natuur. Hierom mocht dan een heidens wijsgeer van Christus Jezus afkerig worden, maar een wereldwijze die de naam van een christen draagt, diende echter anders omtrent dat te leven. Ik beken dat het onderzoek van de natuur van een grote nuttigheid is wanneer het op de goede wijze gebeurt. Men behoeft echter de openbaring en Christus Jezus niet zo ver weg te zetten, want die behoren toch ook tot de wereld. De ogen, die door het licht dat in de wereld gekomen is,

Christus Jezus, bestraald zijn, verliezen daardoor niets van hun scherpte in het rechtmatig onderzoeken van natuurlijke zaken.

III. *Christus Jezus MOEST in de wereld komen* INDIEN *de zondaars zalig zouden worden*.

Dan is zalig te worden zo gemakkelijk niet als veel mensen zich verbeelden. Zij hebben zeer lage gedachten van de Goddelijke heiligheid, rechtvaardigheid, en liefde tot Zijn deugden, die zich wijsmaken dat God zonder de komst van Christus in de wereld, of zonder Zijn kennis, beschaafde heidenen, die toch met al hun schijnwezen grote zondaars waren, kon zaligmaken. Zij handelen zeer lichtvaardig met hun eigen zielen, die hun zaligheid op een algemene barmhartigheid en genade, buiten Christus Jezus laten aankomen. Zij zullen in hun verwachting ellendig teleurgesteld worden, die zich met die ongegronde hoop vleien dat God hen in genade zal aanzien wanneer zij zoveel doen als in hun vermogen is. Nee, daar moest meer geschieden, zou een zondaar zalig worden. Christus Jezus moest in deze wereld, en alle rampen daarvan, komen.

IV. *Christus Jezus is in de wereld gekomen om ZONDAARS zalig te maken*.

/. Het is dan een ongegronde ergernis wanneer vele vijanden van de godzaligheid en de belijders daarvan, zich aan de ware begenadigden ergeren, omdat vele van hen voor hun bekering grote zondaars zijn geweest, en daarna nog veel zwakheden in zich hebben. Zij denken: “wij hebben die lieden, die nu zo mooi praten, tevoren wel anders gekend. Het moet de godsvrucht wel groot nadeel toebrengen dat er zulke onder zijn. Een braaf gemoed dat altijd goed geleefd heeft kan zich met zulk soort van mensen niet goed tot een nauwe en broederlijke gemeenschap verenigen, of men zou het aanzien krijgen dat men ook van dat soort geweest was. Misschien zal hen van het oude nog wel wat aankleven, en hun mooi praten niet oprecht zijn”. Door zulk redeneren bewijst men dat men dat getrouwe en aller aanneming waardige woord, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om *zondaars* zalig te maken, met zijn hart niet gelooft. Zulken tonen duidelijk dat zij tot die valse christenen behoren, die Paulus voor geen getrouwe apostel wilden houden, omdat hij tevoren een lasteraar en vervolger was geweest. Die zo denken moeten in hun hart van het gehele christendom en de hemel afkerig zijn. Want daar vindt men gezaligde tollenaars, zondaars en moordenaars. Hoe zullen die ongelukkig te moede zijn,

wanneer zij ook eeuwig van alle zondaren die Christus gezaligd heeft, afgescheiden, in het gezelschap van het allergruwelijkste gespuis dat door Christus niet gezaligd is, hun vijandschap tegen Christus, Zijn werk en volk wanhopig bewenen zullen?

//. Die van zichzelf niet geloven kunnen dat ze *grote zondaars* zijn, kunnen in de komst van Christus in de wereld, en in Zijn Zaligmakersambt, geen dierbaarheid of zaligheid voor hun zielen ontdekken of genieten. Want het zijn *zondaars* die Hij zaligmaakt. Die van zichzelf niet denkt dat hij gevaarlijk ziek is, kan in een dokter die in zijn betrekking alleen voor zieken is, voor zijn eigen persoon op die tijd geen aangenaamheid vinden. Een groot aantal mensen is in zo'n ongelukkige toestand, dat zij in de grootste zaligheid voor zichzelf geen zaligheid vinden kunnen, omdat zij niet geloven kunnen dat ze zo rampzalig zijn. Men zegt wel, ik ben een arme zondaar; maar men begrijpt en gelooft niet wat men zegt. Een zondaar is een mens die zich van nature in die beklaglijke staat bevindt, waarin hij met zijn gehele natuur en alle vermogens en daden, van de rechte weg en regel zover is afgedwaald, dat hij in alles gedurig met genoeg zondigt, en daardoor onder de rechtvaardige schuld van de verdoemenis, de afschuwelijkste walgelijkheid, en een voor alle schepsels onoverwinnelijke onmacht om iets goeds te doen, gekomen is. Herleeft de afbeelding van een zondaar, die boven, §15. gegeven is. Kunt u nu wel onderscheiden zien en met overreding geloven dat u van nature zo ellendig gesteld bent? Hebt u uw staat wel ooit als zodanig kunnen beschouwen, en met een innige bekommerning en schaamte? Denkt u in uw hart: “ik hoop niet dat het er zo jammerlijk met mij uitziet. Ik kan mij niet herinneren zoveel kwaad bedreven te hebben. Ik heb altijd een goed hart gehad. Ik heb veel goed gedaan. Ik zou niet hopen dat ik de helse verdoemenis verdiend had, of ooit een slaaf van zonde geweest was. Zo'n uitbeelding van een zondaar past niet op mij, maar op andere mensen, op veel zogenaamde vromen”. Ik zeg, denkt u zo van uzelf? Dan bent u in een beklaglijke staat. Wat hebt u dan boven die Farizeeër, die God dankt dat hij niet was als andere mensen, of als die boetvaardige tollenaar? Als het waar was, zoals u denkt, dat u geen zondaar bent, dan is Christus Jezus *voor u* niet in de wereld gekomen. Dan hebt u geen aandeel aan die zaligheid die in Hem is. Dan kunt u namelijk dat wonderbaarlijke, zielsinnemende, hartverkwikkende, dat anderen

genieten wanneer ze door Christus gezaligd worden, voor uw eigen zielen niet deelachtig worden. Want Christus is gekomen om zondaars zalig te maken, zulk een als u naar uw eigen zeggen niet bent. Misschien denkt u: “zou Christus ook niet mensen die geen zondaars zijn zaligmaken?” U vindt uw antwoord in Matth. 9:13 en hier, 1 Tim. 1:15. Wat zoudt u antwoorden als iemand u vroeg: “zouden de dokters ook niet in de wereld leven om gezonde mensen, die niet ziek zijn, te genezen?” Kan iemand van zonden gezaligd worden die geen zonden heeft? Wellicht denkt u, “dan moet ik mij maar aan allerlei boosheid overgeven om door Christus gezaligd te worden”. Als zulke overleggingen in uw hart opklimmen, wordt het openbaar dat u een zondaar bent die aan een Joodse boosheid en goddeloosheid onderhevig is. De Joden maakten diezelfde tegenwerping tegen deze waarheid, en maakten zich de verdoemenis rechtvaardig waardig. Rom. 3:8. U heb al boosheid en goddeloosheid genoeg om te erkennen dat u een zondaar bent, zoals boven beschreven is. Als u maar ogen had om te zien. Wij hebben boven gezien dat de zondaars niet van één soort zijn. Sommigen openbaren hun goddeloosheid in de grofste uitgietingen van de ongerechtigheden, die tegen burgerlijke en kerkelijke wetten strijden. Anderen nemen de uiterlijke regel van de burgerschap en de uitwendige kerk waar, hebben een dood en tijdgeloof naast de schijn van de godzaligheid aangenomen, maar overtreden gedurig met hart en daden alle Goddelijke wetten. Misschien behoort u niet tot de eerste maar tot *de laatste* soort. Toch bent u een groot zondaar, als boven beschreven is. Men zou u dit uit ontegensprekelijke gronden gemakkelijk kunnen bewijzen. Wat is zonde? De ongelijkvormigheid van onze natuur en daden met de wet van God. Wat eist Gods wet? De eis van de wet is geestelijk, en ziet niet alleen op het uiterlijk gedrag, zoals burgerlijke en kerkelijke wetten, maar ook op de inwendige gesteldheid van het gemoed. Het eist, *Gij zult liefhebben den Heere, uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand, en met alle krachten. Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf.* Wat behoort tot de liefde van God? Een onderscheiden en geestelijke kennis van de Goddelijke volmaaktheden, als ons hoogste goed. Een hartelijk welgevallen daarin. Een innige neiging tot een dadelijke gemeenschapsoefening met God. Een bestendige vergenoeging en verlustiging in die

gemeenschap. Een gestadige oefening van alle krachten om uit dat beginsel alles te doen wat de Heere welbehaaglijk is, met gedachten, woorden en werken. Wat is de liefde van de naaste? Een geestelijk verstandig welgevallen in zijn geestelijk en lichamelijk welzijn. Een ernstige poging om dat te bevorderen. Een zuchten, onderrichten, vermanen en aansporen door ons eigen voorbeeld, dat zijn ziel in Gods gemeenschap mag staan, en zijn lichaam tot de dienst van God, en tot nut van de medemensen bekwaam mag zijn en gebruikt worden.

U bent verplicht om deze eis van de wet volmaakt te vervullen. God is het waard; en uw ziel en lichaam, die door God geschapen zijn en onderhouden worden, komen Hem toe. Als u maar struikelt in één, dan bent u schuldig aan alles. De eis van de wet is een keten. Neemt u er één schakel uit, dan schendt u de gehele keten.

Wat zegt u nu, komt u in uw natuur, vermogens en daden met die inhoud van de wet overeen? *Hebt u God altijd lief met geheel uw hart enz.? Hebt u de naaste lief?* U denkt misschien, “wie zou onze lieve Heere niet liefhebben? Ik heb Hem gedurig in mijn hart.” Maar u spreekt dit immers zelf tegen met uw woorden en daden. Het blijkt uit uw ellendig redeneren van God en Goddelijke dingen dat u de volmaaktheden van God nog nooit in waarheid hebt leren kennen; nooit een verstandig welgevallen daarin hebt gehad; nooit in Zijn gemeenschap gekomen bent; nooit een vergenoeging in Zijn gemeenschap gehad hebt, maar zo’n weezin dat u niets meer verveelt dan het spreken en horen van die nauwe gemeenschapsoefening met God. Nooit hebt u geprobeerd om eens toegerust te worden tot de vervulling van wat Hem behagelijk is. Uw zedigste Godsdienstige woorden en werken komen uit het beginsel van een verstandig welgevallen in God niet voort, maar uit de opvoeding en het verkeerde oogmerk om voor deugdzaam gehouden te worden, of uw zaligheid daardoor te verdienen. Al was u zo goedaardig dat u met geen mens een verschillend woord hebt gehad, dat u aan vele ellendigen uiterlijke weldadigheid bewees, dan hebt u toch de rechte liefde van de naaste niet. Hebt u daar een welgevallen in, dat de zielen van uw naasten, door de weg van ware overtuiging, geloof en bekering, in Gods gemeenschap terugkeren? Hebt u dat wel voor een mens hartelijk van God gebeden? Hebt u wel met iemand een woord gesproken om hem daartoe welmenend te besturen, te vermanen

en op te wekken? Hebt u wel een mens door uw voorbeeld daartoe aangespoord?

Als u het gezegde bedaard en zonder vooroordeel overweegt, en uzelf daarmee vergelijkt, dan moet u immers voor God, Die de harten doorzoekt, overtuigd zijn dat u de rechte liefde van God en van de naaste nog niet bezit, of ooit bezeten hebt. Wat de wet vordert ontbreekt in uw natuur, en daarom ook in al uw daden. In die toestand hebt u het met genoeg en uit kunnen houden.

Wat volgt hier uit? Dat u ondanks al uw uiterlijke zedigheit, voor God een ongelukkige zondaar bent, die met zijn natuur en daden van de rechte weg zover is afgedwaald, dat hij niets anders dan zonde doet, en daarom voor God verdoemelijk is. Verderf uw ziel niet met deze vijandige gedachte: men moet niet hopen dat God het zo nauw met ons arme mensen zal nemen. Want door die gedachte pleegt u de grootste vijandschap tegen God en Zijn wet. U hoopt dat God Zichzelf en Zijn wet niet zal beminnen, dat is, dat Hij geen God zal zijn. Al hoopt u al de dagen van uw leven dat de zee geen water, en de zon geen licht en warmte heeft, toch zult u het water uit de zee, en het licht en de warmte uit de zon niet kunnen hopen. Stelt u niet gerust met die uitvlucht: dan ben ik toch niet erger dan andere mensen. De gehele wereld is voor God verdoemelijk. Al waren alle mensen grotere zondaars, dat zou uw rampzaligheid niet minder maken. U bent een zondaar die zonder Christus Jezus nooit gezaligd kunt worden. U bent tenminste een veel gevaarlijker zondaar dan vele anderen die het weten, en tot Christus Jezus komen om gezaligd te worden.

Werk dan toch niet langer tegen uw zaligheid. Geloof het toch dat u een grote zondaar bent. Dan zoudt u in de komst van Christus Jezus in de wereld, om zondaars zalig te maken, ook zaligheid voor uw zielen kunnen vinden. Hoe ongelukkig zoudt u zijn, als u het pas gewaar werd wat een zondaar u bent, als het te laat zou zijn!

///. Zijn het *zondaars* die Jezus zaligen wil, dan moet men toestaan dat de meeste zwaarigheden die bekommerde en verlegen mensen, in het vrijmoedig komen tot Christus belemmeren, alsof er voor hen geen raad was, alleen uit onkunde, ongeloof en tegenspreking van dit getrouwe woord ontstaan. (1) Zij vrezen dat Christus Jezus met hen niet zal willen te doen hebben, en ook niet voor hen zijn, omdat zij zo zwaar en lang gezondigd hebben. Ze hebben niet alleen met gedachten en woorden,

maar ook met daden grote zonden begaan. Ze hebben ontelbare malen gezondigd, en met opzet en genoeg in de zonde geleefd. Ze zijn zo blind in het verstand, dat ze geen geestelijke dingen levendig kunnen inzien. Het is hen om hun zaligheid niet te doen; ze zijn afkerig van God. Ze zijn ongevoelig, verhard en verstokt van hart daaronder. God Zelf heeft hen veroordeeld. Ze gevoelen Gods ongenoegen in hun zielen. Ze hebben zich zo afschuwelijk gemaakt dat mensen van hen walgen moeten, veel meer dan dat heilig en zuiver Opperwezen. Ze kunnen geen zonde laten, en geen deugd betrachten. Met zo één kan de Heilige Jezus, naar hun gedachten, niet te doen hebben. Het zou de grootste lichtvaardigheid, ja goddeloosheid zijn, denken ze, als zo iemand dacht dat Jezus voor hem in de wereld gekomen was. Door zulke gedachten spreekt u, die ze in uw binnenste laat vernachten, dat getrouw en aller aanneming waardige woord, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om *zondaars* zalig te maken, openlijk tegen. Hiermee begaat u een zwaardere zonde dan met al uw vorige ongerechtigheden. U hebt de wet geschonden, en nu wilt u het Evangelie daarenboven teniet doen. Hetgeen de Heilige Geest een getrouw en aller aanneming waardig woord noemt, ziet u aan als een ongerijmde en gevaarlijke onwaarheid, en wilt God tot een leugenaar maken. Als u geloofde dat Christus Jezus *zondaars* zaligen wilde, waren al deze zwaarigheden weggenomen. Wanneer u Gods Zoon als een rechtvaardige Rechter aanmerkt, moet u omdat u een zondaar bent, voor Hem vluchten. Maar als u Hem als Christus Jezus, de Zaligmaker, beschouwt, bent u zoveel te gepaster voor Hem, als uw zonden groter zijn. Hoe zou het in uw oren klinken, als een zieke zei: "ik durf die ervaren, en tot hulp van alle zieken zo bereidvaardige dokter niet ontbieden omdat ik gevaarlijk ziek ben en mijzelf niet genezen kan"? (2) Men durft tot Jezus niet te komen omdat men van zijn verkiezing niet verzekerd is. Maar u behoeft aan uw verkiezing, die geen regel van uw doen is, niet eens te denken in het komen tot Christus. Dat u een *zondaar* bent, verplicht u, en geeft u voldoende vrijheid, omdat Jezus gekomen is om *zondaars* zalig te maken. (3) Vreest u dat u wel tot het goede soort van zondaren, die Jezus zaligen wil, behoort? Of u overtuigd, belast en beladen genoeg bent? Of het u om Christus wel te doen is? Die vrees is even zo ongegrond als de vorige. Paulus maakt hier geen uitzondering van enige zondaren. Christus Jezus wil

zondaars zaligen, hoe ze dan ook mogen zijn. Al bent u niet recht overtuigd, al is het u geen ernst, al is het niet in waarheid, al bedriegt u zich: Christus Jezus wil ook zulke zondaars van hun blindheid, lusteloosheid en onoprechtheid zaligmaken, en het eerste beginsel van rechte overtuiging schenken. (4) Zegt u: “wat kan het mij baten dat ik weet dat Christus zondaars zaligt, wanneer ik er geen deel aan krijg?” Wanneer u levendig inziet dat u een zondaar bent, en dit getrouwe woord recht weet, verstaat en gelooft, dan zult u het niet na kunnen laten, of u zult tot Hem moeten komen. Als u dat doet, dan hebt u er direct deel aan. (5) Er zijn toch enige zondaars die Christus niet zaligen wil, namelijk die de onvergeeflijke zonde tegen de Heilige Geest begaan hebben. “Misschien heb ik mij aan die ook schuldig gemaakt.” Velen twijfelen niet zonder gewichtige redenen of in onze dagen, wanneer geen zichtbare wonderwerken door de Heilige Geest gedaan worden, die onvergeeflijke zonde wel begaan kan worden. Als de mensen die daaraan schuldig zijn, tot Jezus kwamen, dan zou hen die zonde ook vergeven worden. Hij is onvergeeflijk, niet uit gebrek van Jezus’ algenoegzaamheid, maar omdat het de natuur van deze zonde is dat hij boosaardig de weg van de verzoening vervolgt en lastert, zonder berouw, tot het einde toe. Bent u bekommerd, erkent u dat u een zondaar bent, wenst u aandeel aan hem te hebben? Dit werkt de Heilige Geest in u, Joh. 16:8, en is een allerduidelijkst bewijs dat u aan die onvergeeflijke zonde niet schuldig bent. Want de Heilige Geest heeft met hen, die deze zonde tegen Hem begaan hebben, niet meer te doen. Ze worden overgegeven aan een volstrekte boosaardige vervolging van het gehele Evangelie en christendom.

V. *Christus Jezus is in de wereld gekomen om zondaars ZALIG TE MAKEN.*

α. Hij verlost van de zonde met de gevolgen daarvan, en brengt in de gemeenschap met God.

/. Dan maken zij een opstand tegen het doel van Jezus’ komst, en Zijn Middelaarsambt, die niet begeren dat Jezus hen en anderen van zonde zaligmaakt en tot Gods gemeenschap en dienst bekeert. Men zegt dat Jezus de Zaligmaker is, en dat men zich op Hem moet verlaten. Men hoopt dat Hij uit de lichamelijke noden verlossen zal, van de hel bevrijden, en in de hemel brengen. Maar men begeert niet dat Hij van de zonden zaligt, en tot God gemeenschap en dienst terugbrengt. Hoort men

hoe Christus Jezus de zondaars van zonde overtuigt; hoe Hij hen tot een levend geloof brengt; hoe Hij de zielen over hun zonden treurig en boetvaardig maakt; hoe Hij die opwekt om tegen alle zonden te strijden en naar alle geboden van God te wandelen, dan denken zij: “zo kan en behoeft men ook niet te zijn, dat zou een rampzalig en pijnlijk leven zijn”. Ze willen in hun zonden blijven. Zien zij hoe de Zaligmaker andere mensen overtuigt en van de zonden bekeert, dan is hen dat zeer tegen. Ze wensen het te stremmen. Hun ziel wordt van de beste vrienden afkerig zo snel Christus hen begint te zaligen. Ongelukkige mensen! Ze begeren niet dat Jezus zondaars zaligmaakt. Ze willen hem tot een Dienaar van de zonde stellen.

//. Als vele bekommerde mensen die waarheid, dat Jezus zaligmaakt, duidelijk inzagen en levendig geloofden, dan zouden ze uit vele moedeloosheden spoedig gered worden. Ze denken vaak: “er is geen raad voor dat ik ooit van die blindheid, onverschilligheid, ja vijandschap, kracht van de zonde en onverbreekelijke zondebanden, die hoe langer hoe sterker worden, verlost zou worden”. Ze vrezen, “dat oordeel zal mij, om die zonde, nog overkomen”. Ze zien het vaak voor ogen. Ze zien geen kans dat ze ooit tot die heerlijke gelukstaat van Gods zalige gemeenschap komen zouden. Maar wanneer zij die genoemde waarheid, dat Jezus zondaars *zalig maakt*, duidelijk inzagen en geloofden, dan zouden ze moeten erkennen dat zij door die weg gemakkelijk daartoe geraken konden; zegen in plaats van vloeken; verlossing van de grootste duisternis en de zwaarste zondebanden deelachtig worden.

β. Hij heeft de zaligheid volkomen verdiend, en past die Zelf toe.

/. Dan is het puur vergeefs, onnodig, en een arbeiden dat Christus’ verdiensten verzaakt, wanneer bekommerde mensen hun krachten inspannen om door bedroefdheid, wenen, verbrekingen van zichzelf en verbeteringen, God, alsof Hij nog onverzoend was, te bewegen dat Hij hen zalig mag maken. Droefheid over zonde, bidden enz., zijn wel nodig als middelen dat ons hart voor de toepassing van de zaligheid vatbaar wordt; maar niet als iets waardoor wij God verzoenen of bewegen moeten. Het is ook in de grond een verloochening van de verwerving van de zaligheid, wanneer men denkt dat Christus ons niet zal zaligmaken, of het goede schenken,

omdat wij het niet waard zijn, maar het tegendeel verdiend hebben.

//. Men verloochent met zijn hart die waarheid dat Christus de zaligheid niet alleen verdiend heeft, maar ook *zelf toepast*, wanneer men denkt: “als ik mijn ellendigheid maar kon kennen, en het mij er recht om te doen was, zou Christus mij willen aannemen. Maar nu ik mijn ziel nergens bij bepalen kan, niet wil, en uit mijzelf niet kan willen, zal Hij mij ook niet willen zaligen”. Dit vloeit voort uit die ellendige misvatting dat Christus de zaligheid heeft verdiend, onder die voorwaarde dat wij zelf iets zouden doen om die toe te passen. Nee, Hij past de verworven zaligheid Zelf toe aan blinden, onverschilligen, weerspannigen, waarin Hij Zelf overtuiging, geloof, het willen en het werken werkt.

γ. *Maakt Christus Jezus onafhankelijk, uit Eigen beweging, door Zijn kracht zalig*, dan is bij hem overvloedig raad voor mensen die van alle waardigheid en geschiktheid, om iets toe te brengen, ontbloot zijn. Hij is voor zulken een rechte gepaste Zaligmaker.

δ. *Hij maakt tragsgewijs zalig. Hij begint het zaligen in dit leven en volvoert het na de dood.*

/. Dan zullen zij jammerlijk bedrogen worden die zich met die ongegronde hoop vleien, dat ze na dit leven wel zalig zullen worden, hoewel zij hier de beginselen van de zaligheid nooit deelachtig zijn geworden.

//. Dan gaat het besluit niet door, waarmee vele begenadigden zich zonder noodzaak beangstigen, dat zij geen ware genade zouden bezitten omdat zij nog zoveel zonden en ellenden in zich gewaar worden. Het geestelijk leven kan zich met geen zwakheden verenigen. Het moet over de minste treuren en beschaamd zijn. Het jaagt naar de volmaaktheid. Maar men moet zich wachten dat men niet verdrietig of moedeloos wordt, omdat de Heere in dit leven niet volmaakt zaligt. Men moet met dankzegging erkennen dat Hij ons de gegronde hoop gegeven heeft, dat wij eens volmaakt gezaligd zullen worden.

ε. *Hij maakt zalig door zeldzame en verborgen wegen.* Dan kan men uit duisternissen en smartelijke ontmoetingen niet besluiten dat de Heere ons heeft overgeven, en met ons niet te doen wil hebben. Hij kan door zulke wegen, boven en tegen onze bevattings, zalig maken. Hoe ongegrond zou Paulus gehandeld hebben wanneer hij uit die engel van de satan, die hem met vuisten sloeg, en uit die scherpe doorn in zijn vlees, zo'n besluit

gemaakt had? Petrus mocht met recht over zijn zware val in de zaal van Kajafas bitter wenen, maar in geen geval besluiten dat de Heere hem geheel had overgegeven.

VI. *Christus Jezus is in de wereld gekomen OM zondaars zalig te maken.*

/. Dan kan niemand met grond aan de *gewilligheid* van de Vader en van de Zoon, om zondaars te zaligen, twijfelen. Want het *oogmerk* waarom de Vader Zijn Zoon in de wereld zond, en waarom de Zoon in de wereld kwam, is zondaars te zaligen. Waren de Vader en de Zoon daartoe onwillig, dan zou de Vader Zijn eniggeboren Zoon wel gespaard hebben, en de Zoon zou in deze ellendige wereld niet gekomen zijn.

//. Dan heeft ook iedereen vrijheid om tot Christus te komen. Als een man die van de hoge overheid de naam van dokter ontvangen had, en in het gehele land was uitgezonden om de zieken geheel te genezen, met bevel om tot allen zonder uitzondering heen te gaan, die hem nodig hadden en lieten ontbieden -. Als, zeg ik, zo één in een plaats kwam om zieken te genezen; als hij het openlijk liet uitroepen, en op alle hoeken van de straten open brieven, om alle zieken te nodigen, liet aanslaan, dan behoefde immers geen zieke zwaarigheid te maken, of hij hem ook mocht laten ontbieden; hoewel zijn bijzondere naam in die brieven niet was uitgedrukt, omdat zijn algemene naam, een zieke, daar genoemd was. Laat Christus uitroepen dat Hij gekomen is om zondaars zalig te maken: dat geeft iedere zondaar vrijheid om tot Hem te komen.

VII. *Het is EEN GETROUW WOORD, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaars zalig te maken.*

/. Die van Jezus en Zijn werk recht wil denken, moet zich aan het *woord*, dat daarvan verkondigd wordt, houden. Maar hij moet geen staat maken op zijn eigen denken en denken.

//. Men mag dit *woord* aan allerlei mensen wel verkondigen. Het is een schadelijke en ongegronde voorzichtigheid, wanneer men zich verbeeldt dat men tot geen mensen van Christus spreken mag, eer zij recht overtuigd en verlegen zijn.

///. Het is een schadelijke dwaling wanneer godzaligen na hun veelvuldige trouweloosheden en veranderingen van hun aandoeningen, moedeloos worden, en denken dat ze nu niet mogen terugkeren. Dit woord is toch *getrouw*.

////. Even zo ongegrond en schadelijk is het wanneer Gods kinderen vrezen dat zij bedrogen zouden uitkomen, wanneer zij van dit woord

gebruik maken en zich daarop verlaten. Het is een *getrouw* woord.

VIII. *Het is een ALLER AANNEMING WAARDIG woord, dat Christus Jezus gekomen is in de wereld om zondaars zalig te maken.*

/. Zij hopen op de zaligheid zonder grond, die dit woord niet *aannemen* en zich daardoor niet bewegen laten om als zondaars dadelijk tot Christus te komen, en zich door Hem te laten zaligen.

//. Niemand mag dan twijfelen of hij dit woord wel aan mocht nemen. Het is *aller*

aanneming waardig. *Alle* mensen hebben geen grond te geloven dat zij zalig zullen worden. Dat mag niemand geloven eer hij Christus door een levend geloof heeft aangenomen. Maar alle mensen die onder de verkondiging van het Evangelie leven, hebben grond genoeg om dit woord aan te nemen. Zorgeloze verharde zondaars, bekommerden, de kinderen van God, die in de grootste duisternis zijn, mogen dit woord aannemen, en daarop tot Christus komen, dat Hij hen van hun zorgeloosheid enz. zaligmaakt.

5. Aanmerkingen over Zacharia 3:1-10

5.1. *In het algemeen ontleed*

§1. Hoewel de teruggekeerden uit Babel vrijheid en gelegenheid gekregen hadden om het huis van de Heere te herbouwen, toch werden zij door een schandelijke *traagheid* verhinderd om van dit grote voorrecht een spoedig gebruik te maken. Twee soorten schadelijke ziekten waren de oorzaak van die onbetamelijke ongestalte. De *eerste* was een zondige *verkleefdheid aan de wereldse grootsheid, vermaak en voordeel*, die in de onbegenadigden volkomen heerste, en in de godzaligen door die zware bezoeking van de gevangenis nog niet zodanig genezen was, dat hen geen overblijfselen daarvan meer aankleefden. *Zij zelf woonden in geweldde huizen, en lieten het huis des Heeren woest*, Hagg. 1:4. *Zij lieten het huis des Heeren woest, en elk liep voor zijn eigen huis*, vs. 9. De *andere* kwaal was een God ontterende *moedeloosheid*, waaraan de godvruchtigen, zoals het doorgaans pleegt te gebeuren, voornamelijk ziek lagen. Deze laatste ontstond uit twee soorten beginselen, uit *lichamelijke en geestelijke zwarigheden*. De *lichamelijke* werden veroorzaakt door de veelheid, macht en boosheid van hun vijanden, door wie ze aan alle kanten omringd waren. Deze zouden, naar hun gedachten, het niet gedogen dat zij zo'n gebouw van het huis des Heeren ten einde brachten of lang staande hielden. Wat kon het dan helpen, zei het moedeloos ongelooft, dat men in een vergeefse arbeid zijn vermogens verspilde? De *geestelijke* drukten het gemoed nog dieper neer en gaven aan de *lichamelijke* het voornaamste gewicht. Deze werden geboren uit het schuim van zware zonden, die de begenadigden en hun medeburgers onverschoonlijk aankleefde, hoewel zij in die gloeiende smeltkroes van de bezoeken zolang geweest waren. Hoewel de Heere *machtig* was hen tegen hun vijanden te beschermen, toch, meende het ongelooft, zou die heilige God het aan zo'n *zondig* en onverbeterlijk volk niet *willen* doen. Zou dat *heilig* Opperwezen de burgerstaat en Godsdienst onder zo'n *zondig* volk volkomen tot stand brengen en lang kunnen bewaren? Dat kon men immers, naar het hen toescheen, met geen genoegzame grond verwachten. Wat

kon het dan helpen dat men aan de herstelling van de onherstelbare kerk- en burgerstaat vruchteloos werkte?

§2. Het *oogmerk* van Zacharias' Godsspraken is het teruggekeerde volk van die algemene en bijzondere *ongestalten te genezen*.

In het algemeen wil de Heere hen uit hun *traagheid opwekken*, en tot een spoedig en ijverig *herbouwen* van Zijn huis aansporen.

In de *uitvoering* van dit oogmerk laat de Heere Zijn *verheven* wijsheid blijken. Wanneer Hij Zijn volk van die onbetamelijke traagheid genezen wil, neemt Hij de *oorzaken* waaruit het de oorsprong had, weg, door zulke middelen die naar de natuur van iedere oorzaak waren ingericht.

Van de *verkleefdheid aan wereldse grootsheid, vermaak en voordeel* wil Hij hen genezen door ernstige *bestraffingen* en vermaningen, hoofdst. 1:1-6.

Van de *moedeloosheid* wil Hij hen bevrijden door aangename, medelijdende en krachtige *vertroostingen* tegen hun uit- en inwendige zwarigheden.

Vreesden zij dat ze wegens de veelheid, macht en boosheid van hun *vijanden* in hun onderneming niet *voorspoedig* of *bestendig* zouden zijn: de Heere laat hen in drie opmerkelijke gezichten tonen, dat Hij hen tegen alle *vijanden zal beschermen* en daarvan *verlossen*, hoofdst. 1:7-2:12.

Zuchtten zij onder hun aanhoudende en onverbeterlijke *zonden*, die hen alle Goddelijke hulp onwaardig maakten; dachten zij in diepe moedeloosheid, "de Heere kan met zulke tergende niet te doen hebben", dan laat Hij hen zeer levendig voor ogen schilderen, en uit onwrikbare gronden bevestigen, *dat hij, om de volwichtige voldoening en voorbedding van de toekomstige Messias, door een levend geloof, al die zonden uit genade wil vergeven, en in plaats van welverdiende vloeken, onverdiende zegeningen schenken*, hoofdst. 3:1-10.

§3. Omdat het recht *begrip* en verzekerd *geloof* van zo'n vergevende genade voor moedeloze zondaars, die door een levendig gevoel van hun zonden in het hart geraakt zijn,

zeer *moeilijk is*, daarom *toont* Hij hen die in een alleropmerkelijkst *voorbeeld*, dat hij daarvan in hun midden had opgericht in hun *Hogepriester Josua*, zeer bekwaam om hen van de natuur, genoegzaamheid en bereidvaardigheid van Zijn vergevende genade te onderwijzen en te verzekeren, opdat zij volkomen mochten geloven dat de Heere die aan de allerellendigste zondaren kan en wil bewijzen. Opdat in dit gewichtige stuk, de grond van alle troost en echte godzaligheid, niet de minste donkerheid of twijfelmoedigheid mocht overblijven, zo *vertoont* de Heere Zijn *onzichtbare genade*, aan Josua bewezen, aan de profeet Zacharia onder duidelijke zicht- en hoorbare *zinnebeelden*. In dit profetisch gezicht toont de Heere: (1) Eerst hoe Hij aan Josua Zijn vergevende genade *bewezen* had, vs. 1-7. (2) Daarna hoe Hij hem daarvan als betamelijk, zeker en genoegzaam, uit vaste gronden had *verzekerd*, vs. 8-10.

A. De genade aan Josua bewezen was zeer bekwaam om *moedeloze* zondaars, die over hun zonden zwaar en rechtmatig beschuldigd worden, wanneer ze tot de Heere Messias de toevlucht nemen, grondig te *bemoedigen*.

! . Want Josua bevond zich ook in zo'n beklaglijke toestand. *Hij had, voor het aangezicht van den Engel des HEEREN, de satan aan zijn rechterhand, om hem te wederstaan*, vs. 1.

". Hoewel hij de tegen hem ingebrachte beschuldigingen moest toestemmen, en tot zijn verschoning en verdediging niets wist in te brengen, en geen andere uitvlucht wist dan tot de Engel des Heeren de toevlucht te nemen, toch werd hij *niet veroordeeld*, maar dit geding kreeg een wonderlijke uitslag.

α. De Engel des Heeren vatte de zaak van de beschuldigde tegen zijn beschuldiger op, en *veroordeelde de satan*, vs. 2.

β. Integendeel bewees hij aan Josua, die door zijn zonden allerlei vloeken verdiend had, een onverdiende *heerlijke genade*, vs. 3-7.

a. Die genade was zoveel te wonderlijker en groter, hoe *ellendiger* in die tijd de toestand van Jozua was. *Hij was met vuile klederen bekleed, voor het aangezicht van de Engel des Heeren*, vs. 3.

b. Was de zonde overvloedig: de genade werd hier nog overvloediger. Had de zonde over de krachten van Josua geheerst, en tegen zijn wil al zijn klederen bevuild, toch kon het over de genade niet heersen. Maar de genade oefende hier een onafhankelijke koninklijke heerschappij over de zonde.

/ . Het *ontsloeg* Josua van al zijn *schulden*, vs. 4,5.

// . Het *bevestigde* hem opnieuw in zijn *ambt*, vs. 6,7.

B. Omdat in deze genade de gronden van alle troost en godzaligheid liggen, zo diende Josua en zijn vrienden, wanneer zij het recht gebruik daarvan maken wilden, van de betamelijkheid en zekerheid daarvan een grondige overreding te hebben. Om deze redenen *bevestigt* de Heer Zelf Zijn genade, vs. 8-10.

! . Omdat de gronden van de genade zo diep liggen, en zo onbegrijpelijk zijn, dat de natuur die onder het verbroken werkverbond geboren is, en de eisen daarvan in de ziel heeft geschreven, nergens onvatbaarder voor is, zo laat de Heere een korte *voorbereiding* voorafgaan.

α. In het algemeen wekt Hij hen tot een bedaarde *aandacht* op, om hun harten op de volgende rondes, als de gewichtigste en zekerste zaken, te vestigen, vs. 8^a.

β. In het bijzonder herinnert Hij hen dat ze een *wonderteken* waren, en dus vooraf moesten aanmerken dat ze alles wat de Heere aan en omtrent hen deed, *niet begrijpen* konden, vs. 8^b.

". Toch mochten zij die onbegrijpelijke genade, aan hen bewezen, met volkomen zekerheid *geloven*. Want er was een betamelijke en genoegzame *grond* waarop de Heere hen die genade bewijzen kon en wilde.

α. De Heere *Messias* zou *komen* om, als de Knecht van de Vader, gehoorzaam te worden tot de dood des kruises, en al de eisen van de wet te vervullen. Aan die *Spruite* zouden zulke heerlijke vruchten groeien, vs. 8^c.

β. Die is de enige en genoegzame *grond* waarop zij zich veilig en enig *verlaten* mochten.

a. Want alle *ogen* van de uitverkorenen zijn op Hem, als de grond van de zaligheid, in alle tijden, *gevestigd*, vs. 9^a.

b. Zij *vinden* ook alles overvloedig in Hem, dat tot hun *zaligheid nodig* is.

/ . Want Hij zou door Zijn zwaar *lijden* aan de Goddelijke gerechtigheid voldoen, vs. 9^b.

// . Deze voldoening zou de alleraangenaamste *gevolgen* hebben.

1. De *ongerechtigheid* van het land zou op één dag volkomen worden *weggenomen*, vs. 9^c.

2. Het ellendig volk van de Heere zou een ruim en rustig *genot* van de aangenaamste en nuttigste *genadegoederen* in die tijd *deelachtig* worden, vs. 10.

§4. De aanleiding, het oogmerk, en de schakel van deze Godsspraak leveren ons al direct verscheidene gronden tot nuttige *aanmerkingen* op.

I. DE GODVRUCHTIGEN *onder de teruggekeerden werden na de allerheerlijkste ondervinding van de Goddelijke genade en hulp in de bewaring en verlossing uit hun gevangenis, direct door een schadelijke en schandelijke* TRAAGHEID, AARDSGEZINDHEID *en* MOEDELLOSHEID *overvallen.*

/. Zo kunnen Gods echte kinderen na grote uitreddingen en verlossingen, zich snel aan ondankbaarheden schuldig maken. Wanneer ze de gewichtigste redenen hebben om ijverig, hemelsgezind, aan zichzelf verloochend en gemoedigd te zijn, kan het tegendeel het snel overrompelen.

//. Maar wij hebben geen vrijheid om onszelf en anderen, wanneer wij door zulke ongestalten tegen onze wil overvallen worden, als dode onoprechte zelfbedriegers uit het boek van de levenden uit te doen, en spoedig te begraven. Durft u het in uw hart laten opkomen en vernachten, dat die godvruchtigen, die na die heerlijke verlossing uit hun gevangenis, direct in die betamelijke plicht van de herstelling van de Godsdienst zo traag en werkeloos neerzaten, geen ware zaligmakende genade bezeten zouden hebben? Durft u zo'n lichtvaardig oordeel over dezen niet vellen, waarom zoudt u het dan over uzelf of anderen doen, in wie de wezenlijke tekens van de zaligmakende genade zich even zo duidelijk vertonen? Als een mens aan het einde van een heerlijke overvloedige maaltijd door een zware vadsigheid en ziekte overvallen werd, zoudt u direct over hem de sterfklok laten luiden, en een spoedige voorbereiding tot zijn begrafenis maken?

II. MOEDELLOSHEID, *onder hun ingekankerde en onverbeterlijke zonde, was de voornaamste* OORZAAK VAN HUN WERKELOOSHEID.

/. Hoe groter de moed en hoop van een godvruchtige is, hoe groter ook zijn ijver in die plichten, waar God hem toe geroepen heeft, zijn zal. De zwaarste zaken worden hem dan zeer licht. Maar naarmate zijn moedeloosheid toeneemt zal zijn werkeloosheid ook vermeederen. De lichtste zaken zullen hem dan zwaar worden.

//. Door donkerheid in deze waarheid gebeurt het vaak dat de godzaligen, onder de schijn van getrouw omtrent zichzelf te zijn, met zichzelf zeer trouweloos handelen. Ze zijn door

moedeloosheid werkeloos geworden. Ze proberen hun moedeloosheid te vermeederen, en werken om alle hoop die zij hebben, geheel en al uit te roeien, in die verwachting dat ze dan, door vrees en benauwdheid, ijveriger en werkzamer zouden worden. Maar zij arbeiden tegen zichzelf. Wensen ze ijveriger te zijn, dan moeten ze voor moedeloosheid vrezen, en meer trachten naar een levend geloof en gegronde hoop. Ps. 119:32. *Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben.*

III. *De Heere wilde Zijn moedeloos volk* VERTROOSTEN *DOOR hen van Zijn vergevende* GENADE *TE VERZEKEREN.*

Wil men neergebogen zielen, die onder de last van hun zonden gebukt gaan, grondig genezen, dan moet men dit voorbeeld van de Heere navolgen.

Een betoog dat andere godvruchtigen ook zo gebogen kunnen gaan; dat men, wanneer men zich op het ergste bevindt, nog vele genaden bezit, waar een onbegenadigde op zijn best niets van heeft, kan wel enige nuttigheid hebben, maar dat alleen is niet genoeg om een verwonde ziel in de grond te genezen. Maar kan men een verslagen gemoed door de kracht van de Heere, daarheen sturen, dat het zijn zonde en schuld levendig, vrijwillig en ootmoedig voor God belijdt, en tegelijk gelooft dat God ze op de grond van de voldoening van de Messias, betamelijk kan en wil om niet vergeven, dan zal hij spoedig en grondig genezen, en vertroost worden.

IV. *Opdat de treurige kinderen van Sion uit de waarheid van de vergeving van hun zonden, een gegronde en bestendige troost genieten zouden, laat de Heere hen dat duidelijk* VERKLAREN *en uit zekere gronden* BEWIJZEN; *opdat ze daarvan een duidelijk* BEGRIIP *en een vaste* OVERREDING *mochten hebben.*

Naar beide stukken dienden alle godzaligen met alle ernst te staan. Ze behoorden alle middelen te gebruiken om een klaar en onderscheiden begrip van Gods genade, zoveel mogelijk is, te hebben en het in geen geval onder een door velen niet recht begrepen, en zeer gehate naam van verstandswerk, te verachten. Men moet zich ook niet vergenoegen dat men in gestaltelijke verruimingen de waarheid van de vergevende genade levendig inziet. Men diende er ook naar te staan dat men daarvan overreed werd uit zulke gronden, die dan ook onbeweeglijk staan,

wanneer onze onbestendige aangename gevoelige aandoeningen verdwenen zijn.

Beide stukken dienden de leraars of gewone christenen, die hun medemensen tot een gegronde troost wensen te besturen, in het oog te houden. Ze moeten vooral daarop toelagen, dat zij hen de waarheid van het Evangelie duidelijk aan het verstand mogen brengen, en daarvan uit zekere gronden overreden. Afgebroken bemoedigende uitdrukkingen en spelingen kunnen voor een korte tijd enig

aangename verkwikking veroorzaken. Maar die zijn van geen lange duur, en kunnen niet veel aanvallen van het ongeloof en van de satan doorstaan, als één van de gemelde stukken ontbreekt. Het voorbeeld dat de Heere in de behandeling van deze treurige zielen daarvan gegeven heeft, zal deze handelswijze, tegen de berispingen van hen die het al te verstandig en redelijk noemen, goed kunnen verdedigen en goedmaken.

5.2. Zacharia 3:1

Daarna toonde Hij mij Josua, den hogepriester, staande voor het aangezicht van den Engel des HEEREN; en de satan stond aan zijn rechterhand, om hem te wederstaan.

§1. Hier (1) *verhaalt* de profeet Zacharia, dat hem een profetisch gezicht was gegeven, waarin hij, Josua de hogepriester zag staan voor het aangezicht van de Engel des Heeren, en de satan aan zijn rechterhand om hem tegenstand te bieden. (2) Zeer bekwaam om de begenadigden, die onder hun zonden moedeloos waren, te *vertroosten*.

§2. Vestigt hier uw aandacht (1) eerst op *het gezicht in het algemeen*, (2) daarna op *de persoon* die in een zeldzame gestalte daarin vertoond werd.

§3. Het eerste wordt zo aangetekend: DAARNA TOONDE HIJ MIJ.

§4. Dit is een taal van de profeet Zacharia, die hier van zichzelf zegt, *Hij toonde MIJ*. Hij was dat werktuig dat de Heere wilde gebruiken om Zijn treurige kinderen te vertroosten.

§5. Hij was ook niet meer dan een middel, dat al zijn bekwaamheid en kracht van de *Heere* moest ontvangen. Want *Hij toonde* hem hetgeen hij tot vertroosting van dat arme volk zou voordragen. Men kan uit het voorgaande en de natuur van de zaak gemakkelijk besluiten dat de profeet hier van de HEERE spreekt. Hoofdst. 1:20 had hij Hem uitdrukkelijk genoemd: *en de Heere toonde mij vier smeden*.

§6. Die algenoegzame, onafhankelijke en getrouwe Heere gebod niet alleen Zijn dienaar Zijn volk te troosten, maar deelde hem uit de schatten van Zijn algenoegzaamheid ook mee wat hem daartoe nodig was. *Hij TOONDE hem* of *DEED hem ZIEN*, wat hij hen verkondigen moest.

De HEERE stelde Zijn onzichtbare genade, aan Josua bewezen, aan de verbeeldingskracht van de profeet, door Zijn onmiddellijke kracht, onder bekende en verstaanbare zinnebeelden, klaar en levendig voor. Opdat hij en zijn medegelovigen, die aan het zinlijke gewend waren, dat des te gemakkelijker zouden verstaan.

Hij toonde het de profeet niet alleen, opdat hijzelf, wat hij anderen zou verkondigen, duidelijker mocht bevatten, maar ook opdat hij anderen het zoveel te klaarder kon voorstellen.

Hierom deed Hij hem dat wat voorgesteld werd, ook opmerken. *Hij deed hem zien*.

§7. Dit gezicht had, zoals alle zaken, zijn eigen bepaalde tijd: het geschiedde DAARNA.

Dit woord wijst de *betrekking van de tijd* tussen dit en de vorige gezichten aan.

De Heere had *eerst* door drie gezichten, van de man op een rood paard, staande tussen de mirten; van vier smeden; en van de man met een meetsnoer in de hand, de uitwendige zwarigheden weggenomen. De grootste, die het inwendige raakte en het meest knelde, werd laatst, *daarna* pas weggenomen.

§8. Het gezicht dat tot vertroosting dienen zou, was geschikt om een benauwd gemoed, in de eerste opslag, nog meer te benauwen. Want hij zag (1) een *aanzienlijk en geliefd persoon* (2) in een *zeer benauwde gestalte*.

§9. De persoon was JOSUA DE HOGEPRIESTER.

Zijn naam was Josua. Dat betekent: de HEERE de Zaligmaker. Hoewel de zaak die door die naam betekend werd, niet in Josua zelf, en in niemand anders dan in de Heere

Messias te vinden was, Jer. 23:6; Hand. 4:12; toch was hem dat niet zonder een bijzondere besturing van de voorzienigheid gegeven. Namelijk om hem, zo vaak hij zijn naam hoorde noemen, of die met zijn hand tekende, ter herinneren dat de Heere Messias de Heere de Zaligmaker was.

Zo heerlijk zijn naam was, zo aanzienlijk was ook zijn *bediening*. Hij was *hoge priester*. God had hem geroepen tot een aanzienlijk hoofd van de gehele achtbare priesterschare. Het opperste bestuur van alle Godsdienstige zaken in het gehele land was hem toevertrouwd.

Hij was onder het gehele volk als een uitmuntend godzalig man en vader bekend. Hij was één van die hoofden die het volk uit Babel terugbrachten, en het bestuur over de herbouw van het huis des Heeren hadden. Hij behoorde onder de luisterrijke voorbeelden van de Heere Messias, in naam, bediening en uitgevoerde daden.

Niettegenstaande deze voortreffelijke eigenschappen was hij een mens die in zijn natuur, en alle inwendige en uitwendige daden, met zwakheden was omvangen. Want *de wet stelt tot hogepriesters mensen, die zwakheden hebben*, Hebr. 7:28, *die behoorlijk medelijden kunnen hebben met onwetenden en dwalenden, overmits zij ook zelf met zwakheden omvangen zijn*, Hebr. 5:2,3.

Daar zijn geen redenen waarom men hier door Josua andere mensen, van wie hij de plaats bekleedde, of die in hem gerekend werden, verstaan zou¹. Het is allereenvoudigst,

¹ Sommigen oordelen dat Josua in dit gezicht andere personen, die in hem gerekend werden, verbeeld heeft, of het gehele volk, of zijn zonen en de overige schare van priesters, die het zeer bedorven zouden hebben. Maar die leiding van gedachten schijnt al te gedrongen en zonder voldoende grond te zijn. (1) De spreekwijze, vs. 2, *die Jeruzalem verkiest*, bewijst niet dat Josua geheel Jeruzalem verbeeld heeft, maar dat hij ook tot het verkoren Jeruzalem behoorde. (2) Even zo weinig kan men het uit vs. 9 besluiten, waar gezegd wordt dat de Heere *de ongerechtigheid van het land* op één dag zou wegnemen. Want dat is geen verklaring van het wegnemen van de vuile klederen van Josua, maar een voorzegging van de toekomstige verzoening, als de algemene grond waaruit Josua in het bijzonder van de vergeving van de zonden, aan hem reeds geschonken, verzekerd kon zijn. (3) Dat de satan aan zijn rechterhand stond, om hem te wederstaan, kan men even zo goed met de godzaligheid van Josua overeen brengen, als met de Godsvrucht van Job, dat de satan hem bij God aanklaagde, en met de

onschuld en heerlijkheid van Christus, dat de duivel Hem vreselijk verzocht. (4) Het strijdt even zo weinig tegen de godzaligheid van Jozua, dat hij *met vuile klederen bekleed was*, als het tegen die van de kerk strijdig was, dat ze naar waarheid en in oprechtheid klaagde, Jes. 64:6. *Wij alle zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden als een wegwerpelijke klee*. Want hij had gelijk alle priesters zijn zwakheden, die hem, hoe groot zijn godzaligheid ook wezen mocht, voor God walgelijk en verdoemelijk maakten. Hebr. 7:28; 5:2,3. (5) Was hij eenmaal volmaakt gerechtvaardigd: die algemene weldaad kon tegen bijzondere zonden die hem na zijn rechtvaardiging nog aankleefden, en tegen de herhaalde beschuldigingen van de satan, vaak worden toegepast. (6) Was hij reeds in zijn ambt bevestigd: dat kon echter na nieuwe trouweloosheden die hem zo'n bediening onwaardig maakten, tussen God en zijn ziel vaak herhaald, opnieuw bekrachtigd en opgehelderd worden, gelijk alle oprechte knechten van de Heere uit eigen ervaring wel zullen kennen. (7) Verstaat men hier andere mensen dan Josua, dan moet men de spreekwijzen, die hier gebruikt worden, geweld aandoen. Hoe zal men die uitdrukking, vs. 4, *ziet ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen*, verstaan wanneer men die op het gehele volk en alle priesters wilde toepassen? Heeft het gehele volk en alle priesters vergeving van de zonden ontvangen? Dit zal niemand met grond denken of bewijzen kunnen. Hoe kan men op het gehele volk toepassen dat in vs. 7 van Josua gezegd wordt? (8) Uit de brief van de apostel Judas, vs. 9, kan men ook niet bewijzen dat Josua het Joodse volk of de Levitische priesters verbeeld zou hebben. Want grote mannen, *Witsius, Buddeus, Lightfoot* en anderen oordelen niet zonder gewichtige redenen dat het geval waarvan Judas spreekt, een geheel ander geweest is, dan dat waarvan Zacharias hier melding maakt. Immers, het is nog niet buiten geschil dat Michael de Archangel, die bij Judas gemeld is, die ongeschapen Engel, waarvan Zacharias spreekt, zou zijn. Omdat Petrus, die op hetzelfde geval doelt waarop Judas het oog heeft, van geschapen engelen spreekt, 2 Petr. 2:11; en Paulus 1 Thess. 4:16 schijnt de Archangel van Gods Zoon te onderscheiden. Het is zonder voorbeeld, immers in gewijde Schriften, dat het lichaam van Mozes zou betekenen het volk dat hij heeft uitgeleid, of de priesters die zijn wetten handhaafden. Waarom de grote Vitringa, die oordeelt dat Judas op deze Godsspraak het oog heeft, op die gedachten gekomen is, dat de apostel geschreven heeft *περι του Ιωουε* of *Ιησου σωματος*, wat door een onervaren afschrijver in *Μωσσεως* veranderd zou zijn. Vid. Thes. Nov. Theol. Phil P. II. P. 987 §.38. De overeenkomst van de spreekwijze *de Heere schelde u*, bewijst niets, omdat die uitdrukking, die onder de Joden zeer gewoon was, in veel soorten gevallen, ook van engelen, gebruikt kon worden. Men behoeft de gebeurtenis waarop Judas hier doelt even zo weinig in de Heilige Schriften te zoeken, als de profetie van Enoch, waarvan hij in het 14^e vers spreekt. (9) Blijft men hier

en met de spreekwijzen en het oogwit meest overeenkomend, wanneer men stelt dat de zaken die in dit gezicht worden uitgebeeld, in Josua's eigen persoon plaats gehad hebben.

Hij was een persoon in wie de troostgronden, die tot bemoediging van de treurige kinderen van Sion, die onder hun zonden in moedeloosheid waren neergezegen, dienden, op het allerlevendigst vertoond konden worden. Want in hem bleek het (1) dat de zonde nog in de beste en grootste godzalige was overgebleven; omdat die grote man met vuile klederen bekleed was. (2) In hem kon men zien dat de voornaamste kinderen van God aan de zwaarste beschuldigingen van de satan zijn blootgesteld, omdat die verklager der broederen zich aan de rechterhand van deze godvruchtige hogepriester, zelfs voor het aangezicht van de Engel des Heeren, durfde plaatsen, om hem te weerstaan. (3) In hem werd het openbaar gemaakt dat de Heere de grootste en zwaarste zonden vergeven wilde. Want hoe groter de genade en bediening van deze man was, zoveel te zwaarder werden zijn zonden. Want al zijn zonden geschieden niet alleen tegen de wet maar ook tegen het Evangelie. Niet alleen tegen zijn Schepper, maar ook tegen zijn bonds-God en Zaligmaker. Niet alleen tegen het licht van de natuur, maar ook van de genade, tegen eed, plicht en ambt. Hoe helder blonk dan in hem de onbegrijpelijke genade, die dit alles vergaf, tot bemoediging van de allertreurigste zielen!

§10. Tot zo'n bemoediging was de gestalte waarin hij hier vertoond wordt, ook wonderwel gepast. (1) Hij was met zoveel ellendigheden beladen, dat hij alleen niet langer veilig was, maar *tot de Middelaar had moeten vluchten*. (2) En ook daar werd hij *door de satan* hittig vervolgd, heftig beschuldigd en geweldig *weerstaan*.

§11. Het eerste drukt de profeet zo uit: STAANDE VOOR HET AANGEZICHT VAN DE ENGEL DES HEEREN.

§12. De grote nood had Josua tot de ENGEL DES HEEREN doen vluchten.

Het is die ongeschapen Engel, *de Zoon van God*. Want Hij wordt in vs. 2 de HEERE Zelf genoemd. In Exod. 3:2,6 zegt deze Engel des Heeren: *Ik ben de God Abrahams, de God Izaks en de God Jakobs*. In Jes. 63:9 wordt Hem een werk van Goddelijke almacht en onafhankelijke genade toegeëigend: *de Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden; door Zijn liefde en door Zijn genade heeft Hij hen verlost*.

Hij draagt de naam van *Engel of Gezant van de Heere, dat is, van de Vader, de eerste Persoon van de Godheid*, omdat die eeuwige Vader van barmhartigheid deze Zijn eniggeboren Zoon *verordineerd* en *gezonden* heeft, om Zijn eeuwig welbehagen aangaande de *verlossing* van Zijn uitverkoren volk, niet alleen *bekend te maken*, maar ook *getrouw uit te voeren*. Job 33:23,24. *Is er dan bij Hem een Gezant, een Uitlegger, een uit duizend, om den mens zijn rechten plicht te verkondigen; zo zal Hij hem genadig zijn, en zeggen: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden*.

§13. Was het ambt van die Engel des Heeren ellendigen te verlossen, dan had Josua niet alleen vrijheid, maar was zelfs verplicht met zijn ellenden tot Hem om verlossing de toevlucht te nemen. Zo zag de profeet hem STAANDE VOOR HET AANGEZICHT *van de Engel des Heeren*.

Het staan voor iemands aangezicht kan uit verscheiden beginselen en oogmerken voortkomen, en daarom verscheidene gemoedsaandoeningen en werkzaamheden aanduiden. (1) Dan vertoont het *een vaardige dienst*, die een dienaar aan zijn heer bewijst. Deut. 10:8. *Ter zelve tijd scheidde de HEERE den stam Levi uit, om de ark des verbonds des HEEREN te dragen, om voor het aangezicht des HEEREN te staan, om Hem te dienen*. (2) Dan beeldt het uit de gestalte van iemand die voor de rechter staat om geoordeeld te worden. Exod. 18:13. *Mozes zat om het volk te richten, en het volk stond voor Mozes, van den morgen tot den avond*. (3) Dan is het een uitdrukking van iemands werkzaamheid om bij iemand raad te zoeken. Exod. 18:14,15. *Waarom staat dit volk voor u, van den morgen tot den avond? Toen zeide Mozes tot zijn schoonvader: Omdat dit volk tot mij komt, om God raad te vragen*. (4) Dan geeft het te kennen dat men bij iemand voor zichzelf of anderen ootmoedig genade en hulp smeekt. Jer. 15:1. *Al stond Mozes en*

---

bij Josua zelf, dan past dit gezicht geheel gevoeglijk op het oogmerk. De Heere wilde de godzaligen, die onder hun zonden in diepe moedeloosheid neerzaten, onderrichten, dat Hij hun zonden kon en wilde, op een betamelijke wijze, door de verlossing die in de Heere Messias is, door een levendig geloof aangenomen, vergeven. Hiervan stelt Hij hen Josua, die dit in zijn eigen ondervonden had, als een levend voorbeeld voor ogen.

Samuel voor Mijn aangezicht, zo zou toch Mijn ziel tot dit volk niet wezen. Jer. 18:20. *Gedenk, dat ik voor Uw aangezicht gestaan heb, om goed voor hen te spreken, om Uw grimmigheid van hen af te wenden.*

Zo zou het staan van Josua voor het aangezicht van de Engel des Heeren een zinnebeeld kunnen zijn (1) of van *het waarnemen van zijn priesterambt*; (2) of van de oefening van zijn geloof, waardoor hij in de nood tot Hem gevluht was, om van Hem een genadige vrijspraak en vrijmaking van schuld en zonde *ootmoedig te smeken*.

Misschien wordt hier niet zozeer op het eerste als wel op het *laatste* gezien. Want hij staat hier niet in het algemeen voor het aangezicht van de Heere, zoals van Levi, Deut. 10:8, gezegd wordt, maar in het bijzonder voor het aangezicht van de Engel des Heeren, *de Middelaar en Voorspraak*. Hij staat hier *met vuile klederen*, met zijn tegenstander die hem beschuldigde, aan de rechterhand. Het *gevolg* van dit staan is een genadige *vrijspraak* tegen de ingebrachte beschuldiging.

Begeert men dan van dit staan van Josua voor het aangezicht van de Engel des Heeren een grondig en onderscheiden begrip te maken, dan dient men zich die man Gods in de volgende omstandigheden en werkzaamheden voor ogen te stellen. (1) Hij was met vele en grote zwakheden in zijn bestaan, gedrag en heilige ambtsverrichtingen, hoewel tegen zijn wil, toch gedurig omvangen. Want hij bestond nooit zo, of verrichtte enig werk, als de heilige en rechtvaardige wet, die hij schuldig was volmaakt te betrachten volgens de geestelijkheid ervan, van hem vorderde. (2) Konden andere mensen daar overheen stappen; durfden zij zich onderwinden de geestelijkheid van de wet, of hun verplichting die volmaakt te gehoorzamen, te verloochenen: Josua had teveel licht en liefde tot God, Zijn wet, en zijn eigen zaligheid om zo lichtvaardig en goddeloos te handelen. Zijn verlicht en waakzaam geweten stelde hem zijn tekortkomingen in alles gedurig voor ogen, onder een getrouwe herinnering dat hij daarom in zichzelf walgelijk, verdoemelijk en zeer ellendig was. De satan wist dit, door zijn beschuldigingen, gemengd met vurige pijlen, wonderlijk tot zijn benauwing aan te dringen. (3) Hij kon zijn geweten niet tevreden stellen, of de satan beantwoorden. Hij kon en wilde niet begeren dat God Zijn wet, heiligheid en rechtvaardigheid verloochenen zou. Ook vond hij in zichzelf niets waardoor hij voor zijn

tekortkomingen voldoen kon. Hij wist geen raad om iets te verbeteren uit en door zichzelf. Hij werd zeer benauwd. (4) Wat raad? Hem komt met licht en kracht te binnen dat bij de Engel des Heeren voor zulke reddelozen en radelozen hulp besteld is; dat in die Heere gerechtigheden en sterkte zijn. Tot hem probeert hij, hoe eerder hoe liever, de toevlucht te nemen. Hij wordt voortgeholpen. Hij komt wat nader onder indruk van zijn tegenwoordigheid, genoegzaamheid en vriendelijkheid, als voor Zijn aangezicht. Hier gaat hij staan. Men leest niet dat hij wat gesproken heeft. Misschien was hij zo vol, dat hij niet kon spreken; of zijn ellende kwam hem zo groot voor dat hij het onder geen bewoordingen brengen kon. Hij spreekt bij zichzelf met sprakeloze zuchtingen, "ach! ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?" Die de harten doorzoekt wist wil welke de mening des geestes was. De voorbeeldige Hogepriester staat dan daar en vertoont zich aan de Tegenbeeldige. Hij toont Hem met diepe beschaamdheid zijn zonden, die zijn natuur, daden en dienst zo walgelijk maakten, de schuld die hij daardoor op zich gebracht had, en het onvermogen om zichzelf te helpen. Hij toont het benauwend verwijt van zijn geweten, en de beangstigende beschuldigingen van de satan. Hij smeekt om een genadige voorspraak, gerechtigheid, sterkte en hulp in de nood. *Gelijk een kraan of zwaluw, alzo piepte hij; hij kirde als een duif; zijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE! ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg.* Jes. 38:14. Hij zuchtte: *Zie mij aan, wees mij genadig, naar het recht aan degenen, die Uw Naam beminnen.* Ps. 119:132. *Om Uws Naams wil, HEERE! zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot.* Ps. 25:11.

In deze werkzaamheden was hij aanhoudend en gedurig bezig. Hij was $\frac{1}{3}$ (omed), *staande*. (1) Hij kon hier *niet vandaan* gaan. Hij worstelde, gelijk zijn stamvader Israël, zeggend in zijn ziel: ik kan niet gaan tenzij Gij mij zegent, Gen. 32:26. (2) Hij bleef *staan* in *hoop* en verwachting van een genadige verhooring. (3) Dit staan voor het aangezicht van de Engel des Heeren was zijn *dagelijkse bezigheid*. Hij was een *staander*. Was hij eens geholpen, dan werd hij direct weer door zijn zwakheden overvallen. Hij moest gedurig terugkomen, en had alle dagen nieuwe verzoening nodig. Hebr. 7:28,29.

§14. Hoe ernstiger en aanhoudender Gods kinderen in de oefening van het geloof bezig

zijn, zoveel te sterker kan de verzoeking en de geestelijke strijd worden. Dit ondervond Josua. Toen hij voor het aangezicht van de Engel des Heeren stond, ontmoette hij de sterkste tegenstand. EN DE SATAN STOND AAN ZIJN RECHTERHAND, OM HEM TE WEDERSTAAN.

§15. SATAN is een Hebreeuws woord (0) : (satan).

Uit kracht van de oorsprong betekent dit woord iemand die *van afkerigheid en haat gloeit en brandt* en daardoor aangestoken wordt om *gedurig en hardnekkig tegenstand* en schade te doen.

Dit past hier zeer goed op de grote erfvijand van God en Zijn volk, het rampzalig hoofd van alle rampzalige helse geesten, de *duivel*. Openb. 12:9,10. *De grote draak, de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, de verklager onzer broederen, die hen verklaagde voor onzen God dag en nacht.* 1 Petr. 5:8. *Zijt nuchteren, en waakt; want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw.*

§16. Was de satan vermetel genoeg om de Zoon van God met zijn schrikkelijke verzoeken aan te vallen, dan is het geen wonder dat hij voor het aangezicht van de Engel des Heeren zich aan de rechterhand van Josua durfde plaatsen. HIJ STOND AAN ZIJN RECHTERHAND.

Hij *stond* bij Josua. (1) Hij was daar ook *tegenwoordig*. (2) Hij was daar met een grote *vaardigheid* en hardnekkige *stoutmoedigheid*, waarvan het staan een zinnebeeld kan zijn.

Hij *stond aan zijn rechterhand*. (1) Hij stond daar als beschuldiger, Openb. 12:9,10. Enige grote mannen zijn van gevoelen dat in de oosterse vierscharen de aanklagers, die een beschuldigde voor het gericht trokken, gewoonlijk aan zijn rechterhand plachten te staan. Hoe het daarmee ook zij, hier gebeurde dat. (2) De satan werd Josua te machtig. Hij gedroeg zich alsof hij een rechtvaardige zaak bepleitte, die noodzakelijk de overhand behouden moest. Hij bracht waarachtige beschuldigingen in die Josua zelf niet ontkennen kon, maar zo vaak van zichzelf beleden had. Zijn beschuldigingen hadden de schijn van heiligheid en rechtvaardigheid. Hij ijverde tegen de zonde, die God Zelf wegens Zijn heiligheid en rechtvaardigheid moest haten en straffen. Hij scheen voor de heiligheid en rechtvaardigheid van God te pleiten. Dit is de voornaamste kracht van de satan, dat hij zijn helse boosheid onder de schone schijn van een hemelse heiligheid weer te verbergen. 2 Kor.

11:14. *De satan zelf verandert zich in een engel des lichts.*

§17. Hoe schoon de schijn, die de satan aannam, ook wezen mocht, toch had hij daaronder dat boos voornemen OM Josua TE WEDERSTAAN.

Het grondwoord (0) : (satan), *wederstaan*, waarvan de satan zijn naam draagt, betekent, zoals boven al is aangemerkt, iemand *uit een blakende haat* tegen te staan, van alle goed te beroven en alle kwaad toe te voegen.

Hoewel de satan zich gedroeg alsof hij een haat tegen de zonde, en liefde tot de deugd en de heerlijkheid van God bezat, toch was hij metterdaad met *een bittere nijd en brandende haat tegen Josua* opgevuld en *aangestoken*. Hij is zeer hatelijk tegen alle kinderen van God, maar het meest tegen die welke de grootste genade bezitten en hem het meeste nadeel kunnen doen. Hij vreselijk was zijn woede tegen de heilige en lijdzame Job? Wat een hinderlagen heeft hij voor die grote David gelegd? Hoe sterk heeft hij Petrus gezift? Hoe wreed liet hij Paulus door zijn engel met vuisten slaan? Hoe groter de genade van Josua was, hoe meer nadeel hij van hem te vrezende had, zoveel te sterker brandde zijn haat tegen hem.

Hij werd door die blakende haat aangestoken om Josua *de sterkste tegenstand* te bieden, in al het goede te verhinderen, en in het verschrikkelijkste kwaad te storten. (1) Hij probeerde hem in de oefening van het geloof te beletten, en van voor het aangezicht van de Engel des Heeren door ongeloof te verdrijven. Hij probeerde hem daardoor van de vergeving van de zonden, en alle troost, sterkte en heiligheid die daaruit voortvloeide, te beroven. (2) Hij wenste hem in een zee van ongeloof, moedeloosheid, wanhoop, hardigheid, onheiligheid en eeuwige rampzaligheid te doen verzinken.

Hij was bezig dit door zijn *beschuldigingen*, (1) deels bij *de Engel des Heeren*, (2) en deels bij *Josua zelf* uit te werken.

Hoewel wij de manier niet begrijpen, toch kon hij Josua bij *de Engel des Heeren* beschuldigen. Openb. 12:9,10; Job 1:9-11. Hij bracht daar in dat die man die tegen zoveel weldaden, licht en plicht, eed en ambt, aan zoveel zonden en ellendig schuldig, zich onderwond voor het heilig aangezicht van de Engel des Heeren te verschijnen, waard was dat die Heere, Die de zonde haat en de verheerlijking van God bemint, hem van voor Zijn aangezicht wegdreef.

Die zelfde beschuldiging probeerde hij buiten alle twijfel bij het geweten van Josua ook aan te dringen. Misschien heeft hij hem de volgende inwerpingen gedurig bijgebracht. (1) Hoe durft zo'n hogepriester, die zulke vuile kleren aan zich heeft, daar het er zo slecht mee uitziet, dat hij omdat hij een zondig mens is, van zichzelf walgen moet, toch hier voor het aangezicht van die *heilige* Engel te verschijnen? (2) Is dit niet een onbetamelijke lichtvaardigheid, waardoor u Zijn heiligheid en rechtvaardigheid verloochent? (3) Weet u niet dat Hij alle zonden haat en over de minste noodzakelijk recht moet doen? (4) De beloften van God zijn aan Zijn heiligen gedaan, maar niet aan zulke zondaren waar het er zo slecht mee uitziet. Hoe durft u zich die toe te eigenen? Vreest u niet dat u zich bedriegt? Voelt u het ongenoegen van God niet reeds in uw ziel? Wat zijn die benauwingen in uw binnenste anders dan blijken van Gods ongenoegen over u? (5) Als het recht met u was, dan zouden uw hart, handen, voeten en kleren zo vuil niet zijn. Het geloof reinigt het hart. Of wilt u de genade van God tot zorgeloosheid misbruiken? (6) Zou het niet beter voor u zijn dat u uw hoop liet varen, en uw zaken opnieuw op een andere manier voorzichtiger probeerde te beginnen? Immers, op deze en dergelijke manieren pleegt de satan Gods kinderen in de oefening van hun geloof te weerstaan, en te proberen hen in de afgrond van ongelooft en moedeloosheid te storten. Dit is zoveel te schadelijker, wanneer hij de zwakken, die in zijn listen niet goed ervaren en in het Evangelie niet goed bevestigd zijn, probeert wijs te maken dat deze inwerpingen getrouwe en welmenende waarschuwingen van God zijn.

§18. Benauwende ontmoeting! Het is opmerkelijk dat het voorviel toen Josua voor het aangezicht van de Engel des Heeren stond. Het wordt door het woordje EN daarmee samengevoegd. (1) Het was een onbeschaamde vermetelheid van de satan dat hij met deze beschuldigingen zich aan Josua's rechterhand durfde te stellen, zelfs toen hij door een echt en levend geloof was genaderd tot voor het aangezicht van de Engel des Heeren. (2) Maar het was gelukkiger voor Josua dat zijn tegenpartij hem daar overviel dan dat hij hem ergens anders had overrompeld. Want hier werd hij spoedig geholpen, zoals wij straks zullen zien.

§19. Hoewel deze vertoning in de eerste opslag iemand een kille schrik kon aanjagen, toch was het zeer gepast, bedaard beschouwd,

om de *treurige kinderen van Sion* die onder hun zonden in moedeloosheid zaten, *te vertroosten*. (1) Ontdekten zij in zich nog veel zonden en gebreken; werden zij over die heftig beschuldigd; ontmoetten zij grote tegenstand en benauwingen, zelf wanneer zij in geloof en hoop voor het aangezicht van de Engel des Heeren meenden te verschijnen, toch moesten ze daarom de moed niet opgeven, en ook niet denken dat dit een bewijs was dat de Heere met hen niet kon en wilde te doen hebben. (2) Hun hogepriester Josua, die zij allen met grond voor een godzalige uitmuntende dienaar van de Heere hielden, had diezelfde ontmoeting voor het aangezicht van de Engel des Heeren. Die tegenstand en benauwing werd hem niet van de Heere als een teken van Zijn ongenoegen, maar van de satan tegen het genoegen van de Heere gemaakt, zoals zij straks uit zijn wonderlijke uitredding vernemen konden.

§20. Men kan uit deze zeldzame vertoning het volgende *aanmerken*.

I. *Toen de profeet Gods treurig volk vertroosten zou, stelde de Heere hem door een gepast en duidelijk gezicht, daartoe volkomen in staat.*

De knechten van de Heere mogen dan goede moed hebben. Roept hun Heere hen toch gewichtige posten, dan hebben zij in hun roeping een onderpand dat Hij hen alles, wat zij tot de uitvoering van hun roeping nodig hebben, ook *geven zal*. Hij handelt met Zijn knechten niet als Farao met de verdrukte kinderen van Israël, die hen gebod tichelstenen te maken, zonder hen wat zij daartoe nodig hadden te geven.

II. *Dit gezicht, waardoor de zwaarste zwaarigheid werd weggenomen, werd eerst DAARNA, na die gezichten die tegen lichtere zwaarigheden bemoedigden, aan de profeet vertoond.*

/. Zelden pleegt de Heere al de zwaarigheden die Zijn kinderen benauwen, tegelijk weg te nemen. Hij neemt deze wel eens weg, en laat die over, of laat nieuwe daarvoor in de plaats komen. Hij laat de zwaarste weleens het langst blijven, om Zijn volk in geloof en lijdzaamheid te oefenen. Hij spaart de grootste vertroosting tot op het laatst. Hoewel hij ware benauwingen niet direct wegneemt, toch kan men er in geen geval uit besluiten dat Hij het nooit zal doen. Doet hij het *nu* niet, dan zal Hij het voorzeker *daarna* doen. De volkomen verlossing van het meest benauwende lichaam van de dood, waarnaar Gods kinderen zo smartelijke verlangen, zal wel zeker, maar *daarna*,

allerlaatst komen. *Zo dan, vertroost elkander met deze woorden.* 1 Thess. 4:18.

//. Ervaart men dat *na* vertroosting tegen mindere zwaarigheden, de *voornaamste* en meest benauwende blijven *aanhouden*, dan mag men daaruit niet besluiten dat die vertroosting enkel verbeelding zijn geweest, of dat de nog drukkende noden onoverkomelijk zouden zijn, zoals vele zielen in hun haasten uit onkunde in de wegen van de Heere dikwijls denken.

///. In het wachten op de vertroosting van de Heere moet men zich voor haasten en voor al te grote kortademigheid hoeden. Alles heeft zijn bepaalde tijd.

III. *De Heere laat Zijn vergevende genade in een VOORBEELD, dat Hij in Josua daarvan gegeven had, voorstellen, opdat de moedeloze kinderen van Sion die des te klaarder en zekerder tot hun bemoediging zouden opmerken.*

/. Wanneer men de waarheid in *bijzondere onderwerpen* onderscheiden beschouwt, is hij veel *levendiger en krachtiger* dan wanneer men die in afgetrokken stellingen overweegt. *Onbekeerde* vijanden van de waarheid vinden grotere afkerigheid daarvan wanneer ze die in de onderwerpen levendig ontmoeten, dan wanneer ze die in afgetrokken stellingen horen voordragen. Wat zij ze in het laatste geval toestemmen, kunnen ze die in het eerste heftig vervolgen en bestrijden. Het valt *Gods kinderen* veel gemakkelijker met de waarheid te werken wanneer ze die in de bevindingen van zichzelf of anderen ontmoeten, dan wanneer ze die in het algemeen, al werden ze ook met eden en zegels bevestigd, horen voorstellen.

//. De echte en beproefde *bevindingen* van Gods kinderen zijn zeer *nuttig* tot bemoediging en besturing van anderen. Wanneer de Heere aan mensen genade, bij aanvang of voortgang, bewijst, dan is dat voor anderen aan wie het bekend wordt, een *onderrichting* dat zij het ook deelachtig kunnen worden, en een krachtige *aansporing* om het ook ernstig te zoeken.

///. De gedachten dat de godvruchtigen van hun bevindingen en ontmoetingen tot anderen *niet spreken* moeten, zijn een schadelijke dwaling, dat bedoeld is tegen het oogmerk van God in het bewijzen van Zijn genade om Zijn lof te vertellen, en dat strijdig is tegen het heil van de naaste. (1) Sommige van Gods kinderen maken zich daaraan wel eens uit zwakheid schuldig. Een verkeerde nederigheid;

twijfelmoedigheid over de echtheid van hun bevindingen; zorg dat anderen van hen niet al te verheven mochten denken; vrees dat zij misschien op het einde in de verzoeking omkomen en zoveel te meer beschaamd zouden worden, en tot lastering van de dierbare Naam van de Heere aanleiding geven, wanneer ze van hun bevinding van de genade gesproken hadden; en de veelvuldige inmengsels van de verdorvenheid, die zij onder het spreken daarvan bespeuren, doen hen in duisternissen wel eens denken dat het maar het veiligst en best is daarvan te zwijgen. (2) Maar in *onbegenadigden* heerst deze ongelukkige dwaling *uit vijandschap* tegen God, Zijn volk, en genadewerk, waarvan zij met geen genoegen kunnen horen. En uit een schandelijke *hovaardigheid* omdat zij van die dingen niets bij eigen ondervinding kennen, en door hun eigen geweten veroordeeld worden, wanneer ze van de bevindingen van de godzaligen melding horen maken. Hierom wensen zij dat de krachtige genadedaden van de Heere, die aan en in Zijn volk vertoond zijn, liever in een altijddurende vergetelheid bleven, en onder een eeuwig stilzwijgen begraven werden. Ze kunnen met een grote ophef hun eigen daden roemen. Ze mogen graag een verhaal van de daden van vreemde helden, vorsten en mogendheden horen. Ze vinden vermaak om op tonelen, waar vaak verzonden daden tot bederf van de zeden vertoond worden, te verkeren. Maar ze kunnen niet gedogen dat men vertelt wat de Heere aan de ziel van Zijn kinderen gedaan heeft. Ze menen dat zoiets niet past, en alleen maar dient om zich en zijn gelijken hovaardig te verheffen, en anderen te veroordelen. (3) Maar uit wat voor beginsel die dwaling ook ontstaan mag zijn, hij is van alle grond ontbloot, en strijdig tegen het oogwit van de daden van de Heere. Want alles wat de Heere aan Zijn kinderen doet, gebeurt tot dat einde dat ze *Zijn lof vertellen zouden*, Jes. 43:21. Laat de Heere het licht van Zijn aanschijn over Zijn kinderen lichten, dan gebeurt het niet opdat zij dat licht, als onder een korenmaat, verbergen zouden, maar opdat zij het zouden laten schijnen voor de mensen en op de kandelaar zetten, teneinde het beschijnt allen die in het huis zijn, Matth. 15:16. Hierom wekten die heiligen allen, die God vrezden, op om te komen en te horen wat God aan hun ziel gedaan had, Ps. 66:16. God Zelf geeft hier een *vertoning* van wat Hij aan Josua gedaan had, opdat de profeet dat overal tot nut van anderen *verkondigen* zou.

////. Hoewel alle ontmoetingen die onze naasten overkomen, voor ons van grote nuttigheid kunnen zijn, toch wordt er een grote *voorzichtigheid* vereist om het recht gebruik daarvan te maken. (1) Zien wij dat de Heere aan arme zondaren *zaligmakende genade* en heerlijke weldaden uit onverdiende goedheid bewijst, dan mogen wij daaruit aanstonds *niet* besluiten dat wij ook genade *bezitten* of die zeker krijgen zullen, *maar* dat de Heere Zijn genade ook aan ons bewijzen *kan*; dat wij het ernstig *zoeken mogen en moeten*; dat wij die zeker *deelachtig* zullen worden *als* wij dezelfde wegen *inslaan*, waardoor onze naasten die verkregen hebben. En dat wij ook genade *ontvangen hebben* wanneer wij ons op *diezelfde* weg van het leven, op en door welke de Heere Zijn genade uitdeelde, *bevinden*. (2) Zien wij dat de Heere onze medemensen met Zijn *oordelen* bezoekt, dan moeten wij ook *voorzichtig* handelen, om daarvan het rechte gebruik voor ons te maken. Men moet *niet* direct denken, dat het ons *ook zo gaan zal*. Maar als het *gerichten* zijn die God over *onboetvaardige* zondaars uitgiet, dan moeten *onbegenadigden* daaruit leren dat zij, als ze in die staat blijven, dergelijke uitlatingen van Gods vreselijke toorn ook *te vrezen* hebben. Ze dienen zich daardoor tot een spoedige waarachtige *bekering* te laten opwekken, om die toorn te ontvluchten. *Gods kinderen* moeten zich daardoor laten aansporen om de Heere hartelijk *te danken*, dat Hij hen in zo'n staat gebracht heeft, waarvan Hij gezworen heeft dat Hij op hen niet zal toornen, noch hen schelden, Jes. 54:9, en waarin zij verzekerd kunnen zijn dat de hardste wegen van de voorzienigheid enkel vertoningen van vaderlijke liefde zijn, die tot hun zaligheid moeten medewerken, Hebr. 12:6,7; Rom. 8:28. Ze dienen zich *zorgvuldig te wachten* dat ze de onbegenadigden niet *gelijkvormig* mogen zijn in die dingen, waarover de Heere Zijn toorn in de kinderen der ongehoorzaamheid zo verschrikkelijk openbaart. Ziet men dat God Zijn *liefstes kinderen kastijdt*, dan kunnen *onboetvaardigen* daaruit leren hoe vreselijk de volle openbaring van Gods rechterlijke toorn over hen zal zijn, omdat Gods liefste kinderen het onder de vaderlijke tuchtgingen zo benauwd kunnen hebben. *Indien het oordeel eerst van Gods huis begint, welk zal het einde zijn dergenen, die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn? En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?* 1

Petr. 4:17,18. *Gods zonen en dochters* moeten uit zulke ontmoetingen leren in kinderlijke vreeze en omzichtigheid te wandelen, en besluiten dat zij hun genadestaat en de liefde van God niet behoeven te verdenken, wanneer zij ook in wegen van smartelijke tegenheden geraken, en het van rondom voor hen zo duister wordt, als vroeger voor Job.

IV. *Josua zocht in zijn nood zijn verlossing bij de Engel des Heeren, en stond voor Zijn aangezicht.*

/. Wordt men in zichzelf *grote en vele zonden* en schulden gewaar; wordt men door het geweten en de satan daarop gewezen en zeer heftig *beschuldigd*, dan moet men niet in diepe moedeloosheden wegzinken en blijven zitten, en ook niet in vreesachtigheid omlopen totdat de gedachtenis van de zonde wat afsljijt en de benauwdheden wat verdwijnen. En ook moet men zichzelf niet proberen te verbeteren door eigen krachteloze krachten. Maar men moet *op staande voet tot de Engel des Heeren lopen* of kruipen om Voorspraak, Redder en Helper van ellendige een schuldige zondaren te zijn.

//. Wanneer men voor het aangezicht van de Engel des Heeren *geen woorden kan vinden*, behoeft men niet direct moedeloos weg te gaan. Men mag daar dan *staan* en door sprakeloze *vertoningen en zuchtingen* spreken. Hij, met Wie wij te doen hebben, verstaat de overdenkingen en zuchtingen, Ps. 5:2; Rom. 8:26. Een stomme, die de wrede barbaren van zijn tong beroofd hebben, die staat aan de deur en voor het aangezicht van een vermogende heer, kan door een vertoning van zijn onvermogen in het spreken die barmhartige ingewanden krachtiger raken, dan een andere bedelaar door een vaardig, lang en luchtig zwetsen. Men leest hier niet dat Josua wat gesproken heeft, maar dat hij *stond* voor het aangezicht van de Engel des Heeren.

///. Wordt men *direct* niet geholpen, dan mag men toch *blijven staan*, aanhoudend smeken om hulp en die met lijdzaamheid verwachten.

////. Men behoeft niet te vrezen dat men bij de Engel des Heeren *al te dikwijls* komen en Hem lastig kan vallen. Wij mogen en moeten *gedurig* komen en voor Zijn aangezicht staan. Wij moeten ons *dagelijks werk* daarvan maken, en gedurige wachters voor Zijn aangezicht zijn.

V. *De satan stelde zich voor het aangezicht van de Engel des Heeren, aan de rechterhand van Josua.*

/ . Het gebeurt vaak dat een godzalige, wanneer hij *tot de Heere nadert*, door zware *benauwdheid* en *beschuldigingen* overvallen wordt. De beschuldigingen staan *aan zijn rechterhand* en schijnen hem te overmogen. Ze schijnen in de heiligheid en rechtvaardigheid van God gegrond te zijn. Ze zijn aanhoudend en nemen toe.

// . In zo'n geval moet men niet denken dat die tegenstand ons van God Zelf, als een bewijs van Zijn ongenoegen tegen ons, gemaakt wordt. Want *de satan* durft zich zelfs aan onze *rechterhand* te plaatsen, terwijl wij *voor het aangezicht van de Engel des Heeren* staan. Men mag uit zulke benauwdheden en beschuldigingen ook niet besluiten dat men *zich misleidt* en geen recht geloof heeft, alsof die benauwingen daarmee niet bestaanbaar waren. Want hetzelfde gebeurde Josua voor het aangezicht van de Engel des Heeren. Veel minder moet men zich daardoor van dat medelijdend aangezicht *laten verdrijven*. Want hoe groter onze nood is, zoveel te nodiger is het daar te zijn en te blijven.

VI. *Het eigen werk van de satan was om Josua in de oefening van zijn geloof en hoop, door listige schijnredenen en beschuldigingen* TE WEDERSTAAN.

/ . Hieraan kan men de satan het best en het veiligst *ontdekken*. Die in de oefening van de godzaligheid voorspoedig wil zijn, dient de verzoeken en aanvechtingen van de satan *goed te kennen*, en duidelijk te kunnen *onderscheiden* van de ontdekkingen, waarschuwingen en bestraffingen die van *Gods Geest* en de *oprechtheid van het hart* hun oorsprong hebben. Veel oprechten zijn in deze zaak duister en veroorzaken zichzelf vele benauwdheden, omdat ze de tegenstand van de satan als een werk van God en Zijn Geest aanmerken, uit onkunde in de eigenlijke merktekenen waaraan men de werking van de satan kennen kan. Men geeft doorgaans als een *merkteken* van de inwerping van de satan op, wanneer een verschrikkelijke gedachte met een ongewone snelheid onverwachts zonder voorgaande gelegenheid of aanleiding door de ziel vliegt, en ontsteltenis veroorzaakt. Maar dit merkteken is niet algemeen. De satan gedraagt zich niet altijd als een brullende leeuw, maar meestal als een listige slang. Hij verandert zich in een engel des lichts; neemt voorkomende gelegenheden waar; komt gaandeweg nader; bedekt zijn boosheid onder verkeerd toegepaste Schriftuurplaatsen; en gedraagt zich alsof hij een heilige was die tegen de zonde, en voor

Gods heiligheid en rechtvaardigheid, ja voor het eigen welzijn van de mensen ijverde. Het volgende is een algemeen en veilig *merkteken* waaraan men alle, zelfs de *allerbedektste* aanvechtingen van de satan kennen kan. *Alles* dat ons *in de oefeningen van het geloof probeert te stremmen*, van het aangezicht van de Engel des Heeren af te houden, vandaar te verdrijven, en in moedeloosheid en werkeloosheid te storten, is buiten alle twijfel en tegenspraak van de satan of van het ongeloof. Over het onderscheid, of het van de satan of van het ongeloof komt, behoeft men zich niet te bekommeren. Want de satan en het ongeloof hebben beide dezelfde beginselen, oogmerken en uitwerkingen; werken doorgaans samen; zijn even schadelijk; en het ongeloof moet evenzeer als de satan veroordeeld, gemeden en bestreden worden. Die aan het ongeloof de behulpzame hand biedt, handelt even zo verschrikkelijk, als die de satan probeert te helpen. Althans, men kan volkomen zeker zijn dat gemelde dingen van God en Zijn Geest niet komen. De onveranderlijke God der waarheid *stemt met Zichzelf en al Zijn werken overeen*. Hij kan niets doen dat tegen één van Zijn andere werken strijden zou. Hij *nodigt* in het Woord der waarheid de ellendigste zondaars tot Zijn Zoon en een vrijmoedige oefening van het geloof. Hoe zou het dan van Hem kunnen zijn dat een zondaar van Gods Zoon probeert *af te houden of weg te drijven*? God maakt Zijn kinderen wel eens zwarigheden tot hun *beproeving*, maar dan geeft Hij altijd daaronder verborgen *aansporingen* tot een krachtig geloof. Men ziet dit duidelijk in de weg van de Heere met de aartsvader Jakob, Gen. 32, en de Kananeese vrouw, Matth. 15. De zwaarste *overtuigingen* die de Geest van de Heere werkt, *drijven niemand* van de Engel des Heeren, maar zijn de krachtigste aansporingen om tot Hem de toevlucht te nemen. Het is waar, vele mensen die waarachtig door Gods Geest van zonde overtuigd zijn, verbeelden zich dat hun zonden te groot zijn, dan dat zij daarmee tot de heilige Jezus zouden durven komen. Maar deze gedachten zijn niet van de Heilige Geest der overtuiging, maar van de satan en het ongeloof, die de Geest in Zijn werking proberen tegen te staan, en daarom veroordeeld en bestreden moeten worden.

// . Zo schrikkelijk de satan en zijn bezigheid is, zozeer moet men vrezen dat men zichzelf of anderen niet probeert *te verhinderen* in het geloof, of *de moedeloosheid* probeert te

bevorderen. Die dat doet, doet een *satanswerk* en wordt voor zichzelf of voor anderen *een satan*, satans engel en dienaar. (1) En ach! hoe dikwijls zijn Gods echte kinderen voor zichzelf en hun Heere een satan! Hoe vaak zijn zij uit verscheiden beginselen bezig om alles op te zoeken, wat hen in een ongelovige vrijmoedige toenadering tot de Engel des Heeren kan verhinderen; van hoop en moed, die naar hun gedachten, wanneer die voorzichtig genoeg was, zo lang niet zou duren, kan afbrengen en in zware moedeloosheid storten, onder diezelfde schijnredenen die de satan inbrengt en boven, §17 zijn aangetekend. Schrikt toch voor uzelf wanneer u daarin bezig bent. U wordt een satan voor uzelf. Denkt aan het ontzaglijk zeggen van Christus tot Petrus, *ga weg achter Mij, satanas! gij zijt Mij een aanstoot, want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn*, Matth.

16:23. (2) Men moet zijn *naaste* getrouw ontdekken en besturen, maar men moet toezien dat men *geen satan* voor hem wordt. Toch geschiedt dat vaak, wanneer men door eigen wijsheid, liefdeloze voorzichtigheid, verkleefdheid aan eigen leiding, achting voor zijn eigen bevattingen, lichtvaardigheid, hovaardigheid en onbarmhartigheid, een oorzaak is dat bekommerden of donkere godzaligen door onze schuld in het vrijmoedig toenaderen tot Christus, of het vrijmoedig staan voor Zijn aangezicht, verhinderd en tegengestaan worden. (3) Maar het *volmaakte beeld* van de satan vertonen zij die, gedreven *door nijd, haat en afkeer* van God, Zijn volk en weg, hun krachten inspannen om bekommerde mensen door list of geweld in het zoeken naar Jezus te beletten, en de kinderen van de Heere en hun oefeningen van de godzaligheid tegenstand te bieden.

5.3. Zacharia 3:2

Doch de HEERE zeide tot den satan: De HEERE schelde u, gij satan! ja, de HEERE schelde u, Die Jeruzalem verkiest; is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?

§1. Hier (1) verhaalt de profeet · hoe de Engel des Heeren de zaak van Josua tegen zijn beschuldiger heeft opgenomen, en die plechtig en ernstig veroordeeld, · en uit aanmerking van de vrije verkiezing en begonnen verlossing aan Josua bewezen, (2) als een gevolg van het staan voor het aangezicht van de Engel des Heeren, (3) bekwaam om de godvruchtigen die onder hun zonden moedeloos waren, te vertroosten.

§2. Beschouw hier (1) eerst de *veroordeling van de satan*, (2) dan *de gronden van billijkheid* waar die op steunde.

§3. Alle wegen die de satan inslaat om Gods uitverkoren kinderen schade te doen, lopen op het einde tot schande van de satan en tot verheerlijking van Gods gunstgenoten uit. Dit ondervond de duivel toen hij Josua voor het aangezicht van de Engel des Heeren weerstaan wilde. Toen (1) *nam* de Heere Zelf de zaak van Josua tegen de satan *op*, (2) en *kondigde* hem plechtig en ernstig *het oordeel* van de Heere *aan*.

§4. Het eerste wordt zo uitgedrukt: DOCH DE HEERE ZEIDE TOT DE SATAN.

§5. De zaak viel hier geheel tegen de zin van de satan uit, wat door het woordje DOCH wordt aangewezen.

De satan probeerde door zijn beschuldigingen die hij tegen Josua inbracht, de Engel des Heeren te bewegen om die bedrukte van Zijn aangezicht te verjagen, en hij hoopte Josua daardoor in zo'n moedeloosheid te storten, dat hij tot zijn ambt en alle vrolijke godzaligheid onbekwaam mocht worden.

Doch het viel geheel tegen de wens van de satan uit. Hij herhaalde het *ongenoegen* van de Engel des Heeren *op zichzelf*. Hij maakte Zijn medelijden jegens de ellendige Josua zoveel te sterker gaande, als de tegenstand van de satan tegen hem sterker was. Hij gaf gelegenheid dat de genadestaat van Josua zoveel te helderder scheen, hoe sterker hij geprobeerd had die te verdonkeren. En dat de dienaar van de Heere door een nieuwe en plechtige bevestiging in zijn ambt, zoveel te ijveriger tot verheerlijking van God en tot bevordering van echte godzaligheid bezig was, hoe ijveriger de satan was geweest om hem hierin te beletten. *En wij weten*, (ook hier uit) *dat dengen*, *die God liefhebben*, *alle dingen* (ook de heftigste tegenstand van de

satan) *medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn*. Rom. 8:28.

Maar wist de satan dit ook niet van tevoren? Wij kunnen niet bepalen hoever de kennis van deze blinde geest zich uitstrekt. Hij is een boze geest en vorst der duisternis, en kan buiten alle twijfel in zaken die het heil van de kinderen des lichts betreffen, niet goed en duidelijk zien. Blakende haat en nijd veroorzaken zo'n damp dat de kinderen der duisternis, die daardoor aangestoken zijn, voor een tijd dat niet zien, wat zij anders wel weten. De boosheid van de satan is groot genoeg om zijn nijdigheid tegen Gods kinderen uit te braken, en hen te vervolgen, als zij maar enige benauwdheid en verhindering daarvan gevoelen mogen, al wist hij ook dat hijzelf daardoor groot nadeel zou moeten lijden. Men ziet dit duidelijk in zijn knechten die zijn beeld dragen. Ze hebben het vaak ondervonden dat zij met hun haat tegen Gods volk, met hun lasteringen en vervolgen van hen niet veel vorderen, maar zichzelf schade doen. Toch kan de haat in hen zo sterk branden dat zij die onmogelijk kunnen inhouden. Al gevoelen zij het nadeel dat ze zichzelf hebben aangedaan, toch kunnen ze zich verheugen wanneer ze denken: "dat volk heeft er toch wat van gehad dat hen nog lang heugen zal, en in verscheidene gevallen nadelig zijn".

§6. Kon Josua tegen de satan in *zichzelf* niet bestaan: die *Engel* tot Wie hij de toevlucht genomen had, trok Zich zijn geval aan. DE HEERE *zeide tot de satan*.

De Naam *Jehovah, de HEERE*, betekent uit kracht van Zijn oorsprong, buiging en gebruik, dat *allervolmaaktst noodzakelijk Opperwezen*, Dat vanwege het gewicht van Zijn hoogste volmaaktheid (1) *noodzakelijk is* en bestaat. (2) Dat waarachtig en *wezenlijk* is wat Het is, en daardoor volkomen *algenoegzaam* voor Zichzelf en Zijn volk om al hun behoeften en begeerten te vervullen, en hen uit alle noden heerlijk te verlossen. (3) Dat *uit Zichzelf* is wat Het is, en daarom volkomen *onafhankelijk* in Zijn bestaan en werken. Dat Zijn zegeningen en verlossingen aan Zijn ellendigen kan en wil meedelen, *zonder* van iets dat in hen is *af te hangen*, zonder dat zij enige waardigheid in zichzelf hebben of door beweegredenen dat heerlijk Opperwezen daartoe overhalen kunnen of behoeven. (4) Dat *altijd* is wat Het is, volstrekt *onveranderlijk* in Zijn bestaan en werken, *getrouw* in het vervullen van Zijn toezeggingen, waarin Het niet verhinderd zal worden door alle

beschuldigingen van de satan, van de wereld, van de zonde en van de wet; en ook niet door alle zwaarigheden die daartegen opkomen, of door de veelvuldige trouweloosheden en gebreken van Zijn volk; dat *hetzelfde* in Zijn *doen* zal zijn als wat Het is in Zijn zeggen. (5) Dat alles wat het is en zijn zal *voor Zijn* ellendig bondsvolk bestendig *zal zijn*.

Deze heerlijke Naam, Die door Zijn luister de grootste en langste eretiteln van de grootste koningen en alleenheersers verduistert, wordt hier toegeëigend aan *die Engel des Heeren*, voor Wiens aangezicht Josua stond, vs. 1, *de Zoon van God, de Heere Messias, de Heere onze Gerechtigheid*, Jer. 23:6.

Hij bezit datzelfde Wezen en alle wezenlijke volmaaktheden, die door de Naam Jehovah uitgedrukt worden, met de Vader, en betoont Zich in het bewijzen van Zijn Middelaarsgenade ook *algenoegzaam, onafhankelijk en getrouw*.

Zo'n Hogepriester en *Voorspraak* betaamde de hogepriester Josua, die onder zijn onwaardigheid zuchtte.

§7. Hij was niet alleen een *Voorspraak* van Josua bij de Vader, maar Hij nam ook zijn zaak tegen de satan op: HIJ ZEIDE TOT DE SATAN.

Josua kon op de beschuldigingen en eisen van de satan, op zichzelf aangemerkt, niets antwoorden. Hij moest ze toestemmen. Hij was een ellendig zondaar. Een heilig en rechtvaardig God mocht hem met recht verstoten. Hij had in het verleden, tegenwoordige en toekomstige niets in zichzelf waarmee hij voor een schuld kon voldoen, of waardoor hij zich van een verdorvenheid zou kunnen verlossen. Hem was niets anders overgebleven dan als een ellendige op de Engel des Heeren te starogen. Het scheen alsof de satan de overhand behouden zou.

Maar wanneer de vijand te machtig schijnt te worden is het voor de Engel des Heeren de juiste tijd om te helpen. Hij nam de zaak van Josua op en antwoordde de satan in zijn plaats.

§8. Wat zei hij? DE HEERE SCHELDE U! GIJ SATAN! JA, DE HEERE SCHELDE U! Let hier (1) eerst op de aanspraak, (2) en daarna op de veroordeling van de satan, (3) dan op de herhaling van dat oordeel.

§9. De aanspraak luidt: GIJ SATAN!

Die dient tot *ontdekking* en *bestrafing* van de satan.

Hij gedroeg zich in schijn als een engel des lichts, die, toen hij Josua over zijn zwakheden beschuldigde, tegen de zonde en voor Gods

heiligheid, rechtvaardigheid en heerlijkheid, tot de bevordering van ware godzaligheid ijverde.

Maar in werkelijkheid was hij een *satan*, een bittere *brandende* hater en *tegenstrever* tegen God, Zijn volmaaktheden, zaak en volk. Zijn beschuldigingen hadden de oorsprong uit een *blakende* nijd en haat. Hij probeerde daardoor de Heere Zelf de onbetamelijkste tegenstand te doen. Hij kantte zich tegen het eeuwig voornemen van de genade; tegen de borgtocht en het heerlijk Middelaarsambt van de Heere Messias; tegen de verheerlijking van de vrije genade, barmhartigheid, macht, trouw en al de Goddelijke volmaaktheden in de vergeving van de zonde betoond; tegen de zaligheid en godzaligheid van Josua; en tegen de uitbreiding van Gods koninkrijk. Want zou de Heere deze Josua, die door het geloof tot de Engel des Heeren met zijn schulden ootmoedig de toevlucht nam, zoals de satan begeerde, verstoten, dan moest Hij Zijn eeuwige raad veranderen. Hij moest dan de borgtocht en het ambt van de Heere Messias vernietigen; Zijn genade, barmhartigheid, rechtvaardigheid, trouw en beloften verzaken; Zijn onberouwelijke genadegiften, aan Josua bewezen, Zijn Eigen beeld waarvan de beginselen toch in de beschuldigde waren, verwoesten; en tegen de uitbreiding van Zijn Eigen dierbaar koninkrijk strijden. Kon de satan het daartoe brengen, dat Josua van het aangezicht van de Engel des Heeren verdreven werd en in ongelovigheid wegzonk, dan zou het met zijn godzaligheid en stichting van anderen ook gedaan zijn. Zolang hij geloof hield zou hij, ondanks zijn gebreken, nog tot stichting van anderen spreken kunnen, en zeggen, *ik heb geloofd, daarom sprak ik*, Ps. 116:10. Maar werd hem het geloof ontnomen, dan zouden de minste gebreken hem het hart en de mond geheel toesluiten. Hoe hels en verschrikkelijk was dan de oorsprong en bedoeling van de beschuldigingen die de satan inbracht!

Hoewel de satan zijn boos oogmerk geveinsd probeerde te verbergen, toch kon de Engel des Heeren zijn voor ons ondoorgrondelijke diepten wel doorgronden. (1) Hij ontdekte hem: *Gij satan*. (2) Hij bestrafte hem en openbaarde Zijn ongenoegen daarover. Niets is in staat om het ongenoegen van die barmhartige Zaligmaker meer gaande te maken, dan wanneer men Hem in Zijn ambt van arme zondaars vrij te kopen, de zonden te vergeven en te verlossen, probeert tegen te gaan. Want Zijn barmhartige ingewanden hebben de grootste lust in het genadig verlossen van Zijn

ellendigen, omdat daardoor de volmaaktheden van Zijn Vader allermeest verheerlijkt worden, en Zijn geliefd volk de grootste zaligheid geniet. Zo groot Zijn genoegen is in de verheerlijking van Zijn Vader en de zaligheid van Zijn ellendigen, zo groot is zijn ongenoegen tegen alles wat hem beletten wil in de redding van de ellendigen die tot Hem komen. Tot de grootste tollenaars en zondaars die tot hem kwamen, sprak Hij geen één hard woord. Maar de Farizeeën en de Schriftgeleerden sprak Hij met de naam van addereengebodsels aan, omdat zij zulke ijverige tegenstanders van de weg van de verzoening waren. Wanneer Zijn vijanden Hem een smadelijke en smartelijke krans op het hoofd drukten, en met een rietstaf die puntige en vurige doornen daarin dreven; wanneer zij door getakte gesels de voren in Zijn gebogen rug diep en lang togen; Zijn handen en voeten aan die vervloekte balk vastspijkerden, toen sprak Hij geen woord dat naar ongenoegen geleek. Hij bad voor hen. Maar toen Zijn Eigen leerling Petrus Hem in onbedachtzaamheid, uit een verkeerd bestuurde liefdedrift wilde aanraden dat Hij Zichzelf genadig zou zijn, Zijn ziel en lichaam in geen lijden laten komen, kreeg hij die harde taal tot antwoord: *Ga weg achter Mij, satanas! gij zijt Mij een aanstoot*, Matth. 16:23. Toen Petrus zichzelf verhief, de overige apostelen tegen hun Heere oproerig maakte, trouweloos in de slaap lag, de Naam van de Heere en Zijn zaak door vermetele drift bij de vijanden verdacht maakte, en zijn Heere in Zijn tegenwoordigheid met vloeken en zweren verloochende: toen verdroeg de Heere het met een onnavolgbaar geduld. Hij bracht hem door een medelijdend aanzien zonder verwijt terecht. Maar toen hij maar één woord sprak tegen het werk van de verlossing van zondaars, moest hij die vervaarlijke aanspraak, zoëven gemeld, horen: *Ga weg achter Mij, satanas! gij zijt Mij een aanstoot*. Wanneer de satan de Engel des Heeren Zelf met de verschrikkelijkste verzoeken aanviel, weerlegde hij die met veel lankmoedigheid uit de Schriften. Maar toen hij Hem bewegen wilde om een bedrukte Josua, die tot Hem kwam te verstoten en hulpeloos te laten zitten, sprak Hij hem aan: *gij satan! De Heere schelde u! ja de Heere schelde u!* Smelt uw hart niet, lezer, wanneer u deze ondoorgrondelijke geneigdheid van Gods Zoon tot de zaligheid van arme zondaars bedaard in overweging neemt? Laten we toch toezien dat wij Hem nooit dat ongenoegen geven, dat wij Hem in onze zaliging, de

vergeving van onze zonden en de genadige vrijmaking daarvan, door ongeloof tegengaan. Dit is het allergrootste verdriet dat wij Hem kunnen aandoen.

§10. De zachtheid van de Engel des Heeren jegens Josua, die Hij in die scherpe aanspraak aan de satan openbaarde, zou mij bijna gebracht hebben tot een uitstap over de ongewone geneigdheid van Hem om zondaars zalig te maken, die zo groot is dat allen die Hem hierin tegen zijn, de naam van satan kregen. Laten wij tot het oordeel, dat hij die satan op de allerbillijkste gronden aankondigt, terugkeren. Het luidt zo: DE HEERE SCHELDE U!

§11. De Heere kondigt de satan het oordeel aan van de HEERE.

Hij spreekt hier van God de *Vader*, de eerste Persoon van de Godheid, Die naar de Goddelijke huishouding het handhaven van de Goddelijke volmaaktheden en rechten, als de *Opperste Rechter* wordt toegeëigend.

Hoewel de *Zoon Zelf* ook macht had om de satan te veroordelen, Joh. 5:22,27, toch kondigt Hij hem het oordeel aan van *de Vader*, omdat (1) niet alleen de medelijdende Hogepriester, maar ook de rechtvaardige gestrengte Rechter Zelf zijn boosheid veroordeelt. (2) En omdat het oordeel op de allerplechtigste wijze over de satan zou gaan. (3) En omdat het voornaamste werk van de Engel des Heeren is ellendige schepsels te behouden. Het oordeel over de satan kondigt Hij van de Heere aan, maar tot omkleiding van Josua geeft Hij Zelf bevel.

§12. Hoewel de rechtvaardige Rechter over Josua's zonde recht moet doen, toch zou Hij de satan, omdat hij de ellendige Josua weerstaan wilde, SCHELDEN.

Schelden, bestraffen, is wanneer men zijn ongenoegen en toorn over iemands bestaan en bedrijf met woorden of werken openbaart, en hem dat kwaad voor ogen stelt, verdrijft en verdoet. Ps. 9:6, *Gij hebt de heidenen gescholden, den goddeloze verdaan*. Jes. 54:9, *Ik heb gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal*.

Het betekent hier de oefening van het Goddelijk gericht over de satan, wegens zijn boosheid tegen Josua gepleegd. (1) Die rechtvaardige Rechter had een oneindig ongenoegen tegen die boosheid van de satan. (2) Hij zou de satan zijn boosheid en Gods toorn daarover, onder het oog brengen en doen gevoelen, door hem plechtig te veroordelen, te straffen en in zijn werkingen tegen het bondsvolk van de Heere te verdoen, volgens de belofte van het genadeverbond, Jes. 54:17, *Alle*

instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des HEEREN, (niet om hun waardigheid) want hun gerechtigheid is uit Mij. Rom. 16:20, *en de God des vredes zal den satan haast onder uw voeten verpletteren*.

De Engel des Heeren wenste niet alleen dat de Heere zo'n oordeel over de satan brengen mocht, maar *kondigt* het hem ook als *zeker* aan door te zeggen in de toekomstige tijd, 93#* (jig-ar), Hij *zal* u schelden.

Het kon ook niet anders zijn. Want, pleegde de satan door zijn beschuldigingen, tegen Josua ingebracht, een hatelijke vijandschap tegen het eeuwig voornemen van God, tegen het Middelaarsambt van de Heere Messias, tegen de hoogste verheerlijking van al Gods volmaaktheden, tegen het verkoren en verlost lief kind van God, tegen het werk van Zijn genade, tegen de beloften van het genadeverbond: dan moest de Heere, Die Zichzelf en al de genoemde zaken bemint, als een rechtvaardige Rechter die satan over zo'n boosheid straffen. Want zowel de satan als iemand anders in zijn plaats, kon daarvoor niet voldoen, zoals voor de zonde van Josua geschieden zou.

§13. Om die reden herhaalt de Engel des Heeren: JA, DE HEERE SCHELDE U! om (1) zijn sterke ijver tegen de satan, (2) en de billijkheid en zekerheid van het uitgesproken vonnis zoveel te krachtiger uit te drukken.

§14. De grond waarom de Engel des Heeren zozeer voor Josua en tegen de satan ijverde, was niet in Josua's waardigheid, want die stond daar met vuile klederen bekleed. Maar die grond was te zoeken (1) deels in de vrije *verkiezing*, (2) deels in de *verlossing* die God reeds aanvankelijk aan hem geschonken had.

§15. De eerste grond is in deze woorden vervat: DIE JERUZALEM VERKIEST.

§16. JERUZALEM was de hoofdstad van het gehele Joodse land. Volgens een gewone manier van spreken, die een gedeelte noemt en het geheel daaronder begrijpt, betekent Jeruzalem hier *het gehele land*. Door een verwisseling van naam, die de plaats noemt en wat daar in die plaats is bedoelt, zijn het hier *de inwoners van stad en land*, die door Jeruzalem worden aangeduid. Nog eens, door een gewone spreekwijze, die een geheel noemt en het voornaamste gedeelte in het oog heeft, worden hier door Jeruzalem aangewezen *de uitverkoren gelovigen* in het land, de

steunsels van het land, omwille van wie de Heere het land spaarde, het zout der aarde. Ik behoef dit niet te bewijzen omdat het van zichzelf duidelijk is. Want de Engel des Heeren brengt de verkiezing van Jeruzalem hier bij als een grond en reden waarom Josua niet verstoten kon worden, en de satan die tegen hem met zijn beschuldigingen opkwam, gescholden moest worden. Al de inwoners van het land waren ook zo niet verkoren, dat de satan die hen beschuldigde veroordeeld werd, omdat de meesten in zijn strikken rechtvaardig gevangen lagen tot zijn wil, en daarin omkwamen.

Het is ook niet zonder gevoeglijke redenen dat de Heere niet Josua in het bijzonder, maar *Jeruzalem* in het algemeen noemt. Want (1) er waren er inderdaad meer in Jeruzalem op wie God het oog van Zijn barmhartigheid geslagen had. (2) Niemand te Jeruzalem kon zeggen dat hij tegen zijn wil door de Heere werd uitgesloten. (3) De genade aan Jozua bewezen moest de andere godvruchtigen tot een voorbeeld tot vertroosting dienen. De satan moest niet alleen om zijn tegenstand tegen Josua, maar ook tegen alle godzaligen te Jeruzalem, veroordeeld worden.

§17. Die mensen hadden geen waardigheid in zichzelf, waarom dat gebeuren zou. De Heere deed het naar Zijn vrijmachtig welbehagen: *Die Jeruzalem VERKIEST.*

Verkiezen is een zaak, waarin men genoeg heeft, door een vrijwillige bepaling van anderen af te zonderen, en tot zekere doeleinden tot zich te nemen.

Dit kan gebeuren òf door een inblijvende daad van een besluit, òf door een overgaande die het besluit tot uitvoering brengt. Hier moet men het beide samenvoegen.

Het is die vrije en onafhankelijke genade van God, waardoor Hij Jeruzalem naar Zijn eeuwig voornemen, met voorbijgaan van anderen, vrijwillig liefhad en aannam, om de rijkdom van Zijn algenoegzaamheid en barmhartigheid daaraan groot te maken.

De Heere had (1) van eeuwigheid een onafhankelijk genoeg en welgevallen in hun zaligheid gehad, en in Zichzelf voorgenomen die in de tijd, op een voor Hem betamelijke en heerlijke wijze, door Zijn Eigen Zoon te laten verwerven en toepassen. (2) Naar Zijn eeuwig voornemen trok Hij dit ellendige Jeruzalem uit het verderf tot Zijn zalige gemeenschap, om Zijn oneindige algenoegzaamheid, wijsheid, heiligheid, gerechtigheid, barmhartigheid, genade en trouw op het luisterrijkste te

verheerlijken. (3) Hij deed het bepaald aan Jeruzalem, met voorbijgaan van anderen. (4) Jeruzalem had niets dat de Heere daartoe bewegen kon. Hij deed het door een vrijwillige, onafhankelijke en wijze bepaling van Zijn wil. Deut. 7:7,8. *De HEERE heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uw veelheid boven alle andere volken, ... maar omdat de HEERE ulieden liefhad, en opdat Hij hield den eed, dien Hij uw vaders gezwoeren had.* Jer. 31:3. *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.*

Omdat de verkiezing niet in enige hoedanigheid van het schepsel, maar in het vrije, onafhankelijke en onveranderlijke welbehagen van God gegrond is, daarom moet het ook *vast en bestendig* blijven. De Heere is 9 (" % (habocheer), *verkiezend, een Verkiezer* van Jeruzalem. Hij is en blijft met genoeg een Verkiezer van Zijn volk. Dit is Zijn voornaamste werk in deze wereld. Hoewel zij zoveel gebreken in zichzelf bevinden, dat ze zichzelf wegwerpen en in moedeloosheid daarover neerzinken, toch berouwt het de Heere niet dat Hij zulke ellendigen verkoren heeft. Hij heeft het van eeuwigheid wel geweten. Ze vallen Hem niet uit de hand. Hij zal uit hun duisternissen het licht wel weten voort te brengen. *De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk*, Rom. 11:29.

§18. Zo vast de verkiezing van Jeruzalem in het algemeen stond, zo vast en onwrikbaar was ook de staat van Josua in het bijzonder. Want hij behoorde ook tot dat Jeruzalem, dat de Heere verkoos. En dit was de *eerste grond* waarom de satan billijk gescholden werd. De satan probeerde door Zijn tegen Josua ingebrachte beschuldigingen, God te bewegen om Zijn onveranderlijk voornemen te veranderen en van de satan af te hangen; om de hoogste verheerlijking van Zijn volmaaktheden in het werk van de genade te verloochnen; om al Zijn volmaaktheden te verdonkeren; dat uitverkoren vat dat Hij had liefgehad en verkoren, te haten en te verstoten; en om het werk van Zijn handen te laten varen. Zo lief nu de Heere Zijn Eigen voornemen, de verheerlijking van Zijn volmaaktheden, dat uitverkoren vat, en het werk van Zijn handen was; zo boos en hatelijk was de poging van de satan. En zo rechtmatig en billijk was het dat hij daarover gescholden werd.

§19. De boosheid van de satan was zoveel te meer te bestraffen, hoe groter en zichtbaarder

de verlossing was die de Heere aan Josua bewezen had. IS DEZE NIET EEN VUURBRAND, UIT HET VUUR GERUKT?

§20. DEZE, die uit dat grote gevaar gered was, is *Josua*, die daar voor het aangezicht van de Engel des Heeren in vuile kleren, met de satan aan zijn rechterhand stond. *Deze* was een *aanmerkelijk* persoon, aan wie de Heere *in het bijzonder* Zijn verlossende genade *zeker* en blijkbaar bewezen had.

§21. Het was niet om zijn waardigheid gebeurd. Want in zichzelf aangemerkt was hij maar een VUURBRAND.

§! (oed), *een vuurbrand* is een gewoon hout, tot het timmeren ongeschikt, dat door het vuur hoewel niet geheel toch rondom half verbrand is, en daarvan *nog rookt en damp*t.

Een vuurbrand is in de Heilige Bladen een zinnebeeld van een zeer ellendige, mismaakte, geringe en onwaardige mens. Amos 4:11. Jes. 7:4.

Josua was in zichzelf beschouwd niet beter. (1) Hij was door de zonde een *krom* en verdraaid brandhout geworden, waaruit een geschapen wijsheid, kracht en kunst, niets goeds of een vat ter ere uit bereiden kon, omdat hij van nature een kind des toorns was, het eeuwige vuur van de verdoemenis waard. (2) Hij lag van nature in dat *toornvuur* van zijn ellende, waarvan hij de smartelijke ondervinding in veel opzichten gehad had, door allerlei inwendige en uitwendige noden. In zijn overtuiging had het vuur van zijn *zonden* en Gods ongenoegen daarover, hem sterk op het geweten gebrand. Het vuur van de *verdrukkingen* had hij ook gevoeld, in Babel. (3) Hij rookte en dampte nog van de overblijfsels van zijn ellendigheid, voornamelijk toen de satan hem zo heftig beschuldigde. (4) Hij bezat in zichzelf geen groter *sieraad* en voortreffelijkheid dan een *kromme, verbrande, zwarte, rokende vuurbrand*.

§22. Hoe groter zijn onwaardigheid was, zoveel te groter was de Goddelijke goedheid, die Zijn hand tot zijn verlossing aan hem geslagen had, en hem UIT HET VUUR GERUKT.

§23. HET VUUR is hier een zinnebeeld van de *ellende en het gevaar* waarin Josua zich bevonden had: *Gods toorn, allerlei oordelen*, inwendige en uitwendige *noden*.

§24. HET RUKKEN UIT *dat vuur* is een uitbeelding van die krachtadige *uitredding* van God, waardoor Hij hem bij aanvang en voortgang uit zijn ellendigheid *verlost* had.

De Heere had hem (1) door een genadige *rechtvaardiging* uit het midden van Gods

brandende toorn en vreselijke vloeken uitgetrokken, en in de aangename staat van kindschap, genade en vrede overgebracht. Ef. 2:3-5. (2) Hij had hem vervolgens uit het vuur van *inwendige en uitwendige noden*, van verzoeken en benauwende angsten, bijzonder uit de hete verdrukking in Babel, *uitgeholpen* en die met een aangename verkoeling van allerlei zegeningen verwisseld. (3) Het was bezwaarlijk, *als door vuur*, en *nauwelijks* toegegaan. 1 Kor. 3:15. 1 Petr. 4:18.

Josua had door zijn waardigheid en macht er niets aan kunnen toebrengen. Hij *was er uitgerukt*. De Heere had het uit onafhankelijke *genade* door de uitnemendheid van Zijn kracht gedaan, opdat Hij de onnaspeurlijke rijkdom van Zijn wijsheid, genade, kracht, algenoezaamheid en onafhankelijkheid aan hem vertoonde, toen Hij uit zo'n ongeschikte vuurbrand een vat der barmhartigheid tot Zijn eer vervaardigde.

§25. Hoewel dit een onbegrijpelijke weldaad was, toch was het *zeer bekend en zeker*. De satan zelf had daar kennis van en kon het niet tegenspreken. Dit geeft de vragende spreekwijze, "IS *deze* NIET?" te kennen. (1) Josua had in *de vergaderingen* van de godvruchtigen, waar de satan en zijn engelen ook plegen te zijn om te zien of zij hen niet verslinden kunnen, vaak van zijn verlossingen, tot roem van de Goddelijke volmaaktheden, volgens de gewoonte van de heiligen, Ps. 66:16, overtuigend *gesproken*. (2) Hij maakte het met zijn *gedrag* openbaar, dat hij tot de verlost van de Heere behoorde. (3) De satan zelf had tot zijn verdriet de *ondervinding* daarvan, omdat hij hem niet meer gewillig ten dienste wilde staan, maar hartelijk zuchtte om zijn rijk waar hij maar kon afbreuk te doen; wat de oorzaak was waarom de satan zo sterk tegen hem woedde.

§26. Hoe bekender en zekerder deze verlossing was, zoveel te bozer was de onderneming van de satan, en zoveel te *rechtmatiger en noodzakelijker* zijn veroordeling. Hoewel Josua in zichzelf aangemerkt niet voortreffelijker was dan een vuurbrand, toch was de begeerte van de satan, dat hij verdorven zou worden, een schrikkelijke goddeloosheid. Want dan zou de Heere het werk Zijner handen moeten laten varen, en tegen Zichzelf handelen. Hierover moest de satan met recht gescholden, veroordeeld en gestraft worden.

§27. Hoe krachtiger en gegronder dan de satan gescholden en veroordeeld werd, zoveel te krachtiger werd de zaak van Josua verdedigd en bevestigd. Maar dit was *een gevolg van zijn staan voor het aangezicht van de Engel des Heeren*. Was hij bij zichzelf gebleven, dan had de satan hem overmocht. Maar nu hij tot de Engel des Heeren de toevlucht had genomen, werd zijn tegenstander, de satan, zo krachtig en gegrond voor eeuwig afgewezen. Welgelukzalig zijn ze allen die op de Heere vertrouwen.

§28. Zo schrikkelijk de uitspraak van de Engel des Heere voor de satan was, zo *troostelijk* en bemoedigend moest die zijn voor de *treurige godzaligen* te Sion, die onder hun zonden in moedeloosheid zaten. (1) Werden zij over hun zonden beschuldigd; konden zij tot hun verdediging niets bijbrengen; en moesten zij de beschuldiger toestemmen dat zij de verdoemenis waard waren: toch hoefden ze de moed niet op te geven. Ze konden uit dit voorbeeld zien dat de Engel des Heeren, tot Wie zij de toevlucht genomen hadden, hun zaak wilde opnemen en hun beschuldiger veroordelen. (2) Hadden zij in zichzelf geen waardigheid - de grond van die genade was in het vrije erbarmen van Hem Die Jeruzalem verkozen had, en nog steeds onberouwelijk verkoos. (3) Waren zij in zichzelf niet voortreffelijker dan een vuurbrand, toch was het bekend dat God Zijn krachtige hand aan hen geslagen, en hen uit het vuur gerukt had. Rookten en dampden ze nog van de overblijfsels van hun ellendigheden, toch hadden ze geen gehele verbranding te vrezen. Want de Heere had bij aanvang Zijn hand aan hen geslagen, en kon het werk van Zijn handen niet laten varen, aangezien de genadegiften van God en de roeping onberouwelijk zijn. Ze konden het duidelijk zien uit hetgeen met hun hogepriester Josua gebeurd was.

§29. Deze zachte behandeling van Josua en strenge afwijzing van satan geeft ons opnieuw tot de volgende *aanmerkingen* gegronde aanleiding.

I. *Het gevolg van de beschuldigingen die tegen Josua ingebracht zijn, was tegen de zin en misschien ook tegen de verwachting van de satan en van het vlees.*

/. Doorgaans zijn de wegen van de Heere anders dan de satan en de wereld hopen en aankondigen, en dan het ongeloof vermoedt, ja vaak zeker verwacht. Hoe vaak kondigt de satan Gods kinderen aan: "om die en die zonden moet God u bezoeken. Zo ellendig zal

het met u worden. Daar ziet u al de beginselen van uw smarten". De wereld roept hen ook in boosheid toe: "meent u zo door de wereld te komen? U zult nog doodarm, en door alle mensen, uw beste vrienden gehaat, veracht en verlaten worden. U maakt het er ook naar door uw ellendig gedrag, dat voor een vroom mens niet past". Het ongeloof neemt dit alles gretig over en voegt er verscheidene honderden kilo's bij. Het schildert een vervaarlijk schilderij van de allerverschrikkelijkste ellenden, als tegenwoordig, voor ogen. Het zegt: "hoe kon het anders komen, omdat u het waard bent en het verdient hebt?" MAAR het gaat doorgaans geheel anders. De satan wordt gescholden. De wereld zelf valt wel eens in dat oordeel, wat het Gods kinderen had aangekondigd en hartelijk toegewenst. Het ongeloof wordt beschaamd en de zaak van Gods kinderen wordt wonderlijk en heerlijk, boven en tegen waardigheid en verwachting, uitgevoerd. Hoe spoedig en waarschijnlijk had hier iemand kunnen denken: "die Josua, die met zulke bevulde kleren, als een gebrande, dampende vuurbrand, zich bevindt voor het aangezicht van die heilige Engel, Die alle zonden met een oneindige afkeer haat; die Josua die daarenboven zo vreselijk wordt beschuldigd en daartegen niets heeft in te brengen, moet noodzakelijk tot de alleruiterste ellendigheid verwezen worden, en van verschrikking vergaan. MAAR het viel geheel anders uit. Hij werd gerechtvaardigd, maar zijn beschuldiger veroordeeld en tot de eeuwige rampzaligheid verwezen.

//. Dat de goddeloze vijanden van Gods volk dit toch opmerken. Dat ze niet al te sterk roepen, dat ze niet al te zeker verwachten of zich al te zeer verblijden, dat het de godvruchtigen ellendig zal gaan. Want het komt toch anders uit dan zij denken en wensen. Al was het dat een godzalige na dit leven tot aan zijn dood onder vele uitwendige tegenslagen en inwendige benauwdheden zuchten moest; daar integendeel de goddelozen in geen moeite waren, gelijk andere mensen; toch zal er een doorluchtige dag komen waarin het tegen de wens en de verwachting van alle goddelozen zal gaan, wanneer *Hij, Die Zich om Zijns volks wil van te voren voor Gods gericht gesteld, en al den vloek van hen weggenomen heeft, als een ontzaglijke Rechter zal wederkomen, Die al Zijn en hun vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar hen met alle uitverkorenen tot Zich in de hemelse blijdschap en*

heerlijkheid nemen zal, opdat ik de taal van de Catechismus, uit het 52^e antwoord gebruik. Dan zal de verbaasdheid, verschrikking en benauwdheid van de goddelozen zoveel te groter zijn, naarmate hun geroep, wens en verwachting dat het de godzaligen kwalijk zou gaan, groter is geweest.

///. Zijn de wegen van de Heere anders dan de satan en de wereld begeren en het ongeloof verwacht, dan dienden Gods kinderen zich zo snel niet in verwarring en moedeloosheid te laten brengen, wanneer het er duister uitziet, en de satan, wereld en ongeloof roepen: “het zal met u zo en zo ellendig uitkomen”. De wegen van de Heere zijn niet onze wegen, en Zijn gedachten niet onze gedachten. *Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Zijn wegen hoger dan onze wegen, en Zijn gedachten dan onze gedachten.*

II. *De Heere Zelf nam de zaak van de bedrukte Josua tegen de satan op, en antwoordde de satan toen Josua tot zijn verdediging niets wist in te brengen.*

/ . Daarom moest Gods volk de zaak tegen de satan en het ongeloof niet zo spoedig gewonnen geven. Kunnen wij geen antwoord vinden, dan is er een Engel des Heeren. Hij heeft grond, recht, macht, moed en geneigdheid genoeg om de allerneteligste en wanhopigste zaken van Zijn ellendig volk op te vatten en de beschuldigers te antwoorden en te verdrijven.

// . Begeert men een spoedige en voorspoedige uitredding uit klemmende benauwdheden, dan moet men in zichzelf niet blijven zitten, maar zijn zaken door het geloof in de handen van die Heere geven. Hij zal het maken. *Hij ziet het immers. Hij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Zijn hand geve. Op Hem verlaat zich de arme, Hij is een Helper van den wees.* Ps. 10:14. *Hij zal den nooddrufte redder, die daar roept, mitsgaders den ellendige, en die geen helper heeft.* Ps. 72:12.

III. *De Heere ontdekte en bestrafte de satan, zeggend: GIJ SATAN!*

/ . Het is dan zeer ondankbaar en onbetamelijk wanneer de kinderen van de Heere de satan willen bedekken en verschonen in het kwade dat hij hen zoekt toe te voegen, omdat de Heere hem ontdekt en bestraft. De satan verzoekt hen dikwijls tot ongeloof en moedeloosheid, uit aanmerking van Gods heiligheid, hun zonden, en de waarschijnlijkheid van nog eens bedrogen uit te komen. Hij zet hen aan om de moed op te geven, alle hoop te laten varen, alles wat aan hen gebeurd is te

verdenken en te verwerpen, en opnieuw te beginnen. In plaats dat zij de satan zouden ontdekken en bestraffen, bedekken en verdedigen zij hem. Ze denken: “het zou ook het beste voor mij zijn dat ik het allemaal verwierp”. Ze zoeken met grote ijver alle redenen tegen zichzelf op, en worden wel eens bevreesd voor alle redenen van bemoediging, die de dienaars van de Heere hen van Godswege voorhouden, alsof ze zich daarmee bedriegen konden. Ze merken wat satan doet wel eens aan als een werk van Gods Geest, Die hen getrouw waarschuwt en van zonde en zelfbedrog overtuigt. Maar dit zijn onbetamelijke verdedigingen en bedekkingen van de satan. Dat iemand op zijn zonde en schulden gewezen wordt tot zijn verootmoediging en aansporing tot geloof en bekering, is niet van de satan, zoals de geruste wereld meent, maar is van Gods genadige Geest, Wiens ambt het is de mensen bij aanvang en voortgang te overtuigen van zonde. Maar de aandrijving daaronder om maar weg te vluchten van het aangezicht van de Heere, is van de satan. En dit moet niet bevorderd maar veroordeeld worden. Zie boven, over vs. 1, §20, VI, waar breder getoond is waaraan men de tegenstand van de satan van de werkingen van de Geest onderscheiden kan, en dat men tegen het ongeloof evengoed zeggen mag: “gij satan!” als tegen de duivel zelf.

// . Dat de wereld, die naar het voorbeeld van de satan zijn boosheid tegen Gods volk listig probeert te bedekken, zich toch aan de satan, die hier ontdekt en bestraft wordt, spiegelt. De wereld let zeer nauwkeurig op het hinken en de gebreken van de godvruchtigen. Het merkt ze direct op en vergroot ze. Het zuchten en strijden daarentegen overziet het maar probeert het te verzwaren door het verdraaien van onschuldige woorden en daden, door iets daarbij of af te doen. Het verkondigt die overal met blijdschap en beschuldigt de kinderen van God heftig als een slecht volk en huichelaars. De oorsprong van zo'n doen is een bittere haat tegen de godzaligheid. De goddelozen, die door hun geweten overtuigd zijn dat zij zo niet bestaan als de godzaligen belijden, wensen dat er geen godzaligen in de wereld waren, dat ze allen huichelaars mochten zijn, en denken dat ze dan ook in hun zorgeloosheid geruster kunnen voortgaan. Hetgeen zij in hun hart beraadslagen leggen ze de godzaligen ten laste. Maar zij willen hun boosheid bedekken. Ze zeggen: “wij hebben tegen de godsvrucht en de ware godvruchtigen niets, maar tegen hun

zonden. Die mensen die zeggen dat ze bekeerd zijn, en beter dan anderen, moesten zulke dingen niet aan zich hebben." Maar waarom ijveren ze zozeer niet tegen de heersende zonden van de onboetvaardigen? Waarom kunnen zij zichzelf in de mestputten van allerlei heersende boosheden zo omwentelen, als ze het niet tegen de godvruchtigen maar tegen de zonde hebben? Ze zeggen: "wij geven ons niet voor een bekeerde uit. Maar dat volk, dat zegt dat ze bekeerd, verlost en beter zijn dan anderen, moest zulke dingen niet spreken en doen, waarvan ze zelf zeggen dat die kwaad zijn". Maar dit is maar een gezochte uitvlucht en ellendig bedeksel van de schande. Denkt u niet bij uzelf dat u goede christenen bent, en veel beter dan die zogenaamde vromen? Zegt u niet dikwijls, zo niet met de mond dan tenminste in uw hart: "ik dank God dat ik niet ben gelijk andere mensen, in het bijzonder ook gelijk die zogenaamde bekeerden"? Hebt u het wel ooit gehoord dat een godvruchtig mens zei: "ik ben beter dan anderen"? Belijden zij niet van harte met Paulus, dat zij de voornaamste van de zondaren zijn? Wat zegt u dan van de satan in zijn gedrag tegen Josua? Josua beleed ook dat hij bekeerd en verlost was. Toch had hij vele gebreken. De satan zocht die gretig op. Hij beschuldigde hem heftig. Hij gedroeg zich ook alsof hij zeer tegen de zonde was, en dat de zonde in zo één als Josua was, niet kon verdragen worden. Keurt u het doen van de satan niet voor goed? Het is immers datzelfde gedrag, dat u vertoont omtrent Gods kinderen. Maar zie, de Heere ontdekte en bestrafte de satan, en Hij openbaarde zijn boosheid. Hij doorziet u ook, en weet dat u het niet hebt tegen de zonde, maar tegen de godzaligheid, tegen de verheerlijking van al de Goddelijke volmaaktheden, en tegen de zaligheid van Zijn uitverkoren verlost volk. Hij zal u ook eens aanspreken: "gij satan!" Hoe beangstigd zult u eens worden, wanneer u zult zien dat de Heere Zijn volk, dat u nu zo zwaar beschuldigt, zal vrijspreken, en u met al uw bedekte beschuldigingen in zijn toorn als een satan schelden zal!

///. Merk toch uit deze aanspraak van de Engel des Heeren aan de satan, hoe kwalijk de Heere het neemt wanneer men vijandschap tegen Zijn volk pleegt, en hen over hun gebreken zonder medelijden beschuldigt, hoewel zij er daadwerkelijk schuldig aan mochten zijn. Hij is hun Voorspraak. Hij bedekt hun zwakheden met Zijn gehoorzaamheid, en merkt alle beschuldigingen die tegen hen uit

haat ingebracht worden, aan als iets dat lijnrecht tegen Zijn Middelaarsambt strijdt, wat hem zozeer tegen moet zijn als Hem Zijn ambt dierbaar is.

IV. *De Heere, de Rechter Zelf, zal de satan over zijn boosheid, in het beschuldigen van de schuldige Josua betoond, beschuldigen.*

/. Hoe ongegrond zijn daarom de gedachten, die duistere zielen tot hun benauwing van God de Vader maken? Het schijnt hen wel eens toe alsof de Vader strenger tegen de zondaar was dan de Zoon. Ze konden wel vrijmoedigheid vinden om tot de Zoon als Middelaar te naderen. Maar de Vader stellen ze zich als een strenge Rechter voor, Die zulke ellendigen moet wegstoten. Maar hoe onbetamelijk zijn deze gedachten! De Vader Zelf veroordeelt de satan even sterk als de Zoon. De Vader heeft de uitverkorenen eerst liefgehad en Zijn Zoon aan hen tot Middelaar gegeven. Hij is in Zijn borgtocht met ellendigen verzoend. In Joh. 16:26,27 zegt de Heiland zelf: *Ik zeg u niet, dat Ik den Vader voor u bidden zal, want de Vader Zelf heeft u lief.*

//. Zal de Rechter Zelf de satan over zijn beschuldiging van Gods schuldige kinderen voorzeker schelden, dan behoeven zij immers niet te vrezen dat zij ooit onder de handen van deze vijand zullen omkomen, hoewel zij in zichzelf tegen zijn sluwheid en boosheid niet kunnen bestaan.

V. *De voorname reden waarom de Heere de satan scheldt is Zijn vrijwillige en bestendige VERKIEZING van Jeruzalem.*

Hieruit wordt met grond weerlegd de zwaarmoedige gedachten van die duistere zielen, die bij zichzelf denken: "hoe zou de Heere mijn beschuldiger kunnen veroordelen en mij rechtvaardigen, omdat zijn beschuldigingen waarachtig zijn. Ik ben zo'n verdoemelijke ellendige. Ik zelf heb mijn beschuldiger opgewekt en moet mijzelf nog zwaarder beschuldigen. Ik heb niet de minste waardigheid, maar alles wat aan mij is, maakt mij vloekwaardig. Wat is er wel in mij waarom de Heere mij zou zegenen en mijn beschuldiger schelden?" Maar daar was ook niets in Josua, waarom de Heere dit deed. Het gebeurde uit enkele, onafhankelijke, vrijwillige genade, uit Zijn onveranderlijke verkiezing, die vast blijft. Dit wordt overal in de Heilige Bladen opgegeven als de enige grond van alle zaligmakende genade. Jer. 31:3, *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* Hos. 14:5, *Ik zal hunlieder afkering genezen,*

Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben. Ezech. 36:22,32, Ik doe het niet om uwentwil, gij huis Israels! maar om Mijn heiligen Naam, dien gijlieden ontheiligt hebt ... het zij u bekend! Rom. 9:15,18, Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferm, en zal barmhartig zijn, dien Ik barmhartig ben. Zo ontfermt Hij Zich dan, diens Hij wil, en verhardt, dien Hij wil. 1 Joh. 4:10, Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden.

VI. Hoe dierbaar Josua in Gods ogen ook was, in zichzelf zag hij er ellendig uit, en wordt een VUURBRAND genoemd.

/. De grond waarom de uitverkorenen zo geliefd bij de Heere zijn, is buiten hen in de volmaakte gerechtigheid van de Middelaar, die hen toegerekend wordt. In Hem zijn ze volmaakt, Kol. 2:10, maar in zichzelf wegens aanklevende gebreken niet voortreffelijker dan een *vuurbrand*.

//. Daarom is er geen reden van vrees dat iemand die rechte begrippen van genade heeft, daarop hoogmoedig zou worden. Die zichzelf als een *vuurbrand* beschouwt, moet van de genade die aan hem bewezen is wel grote gedachten hebben; maar hij moet op datzelfde ogenblik zeer lage gedachten van zichzelf maken. Zoveel te hoger Gods genade in zijn achting rijst, zoveel te lager daalt hij bij zichzelf.

///. Die door een levend geloof en waarachtige bekering tot de Engel des Heeren om rechtvaardiging en heiliging de toevlucht genomen heeft, mag zichzelf, even weinig als Josua, uit de lijst van de begenadigden uitdoen omdat hij niet voortreffelijker dan een *vuurbrand* is, en nog gedurig bevindt dat nog vele kromten, verkeerdheden en overblijfsels van het vuur in hem over zijn; dat hij nog rookt en dampft van ellendigheid en de betoning van Gods ongenoegen daarover; dat hij er uitziet als een zwarte, half verbrande, rokende *vuurbrand*.

VII. Dat Josua UIT HET VUUR GERUKT WAS leverde een nieuwe reden van de veroordeling van de satan op.

/. Hoewel de uitverkorenen van nature met andere mensen in diezelfde staat van de verdoemenis in de wereld komen, toch blijven zij er niet in. De Heere rukt hen daar uit door een genadige rechtvaardiging en krachtadige bekering. U kunt zich met de voorrechten van Gods volk niet vertroosten, als u door die weg nog niet uit het vuur gerukt bent. Onderzoekt u eens, hebt u zich al laten rechtvaardigen als goddelozen? Hebt u ooit met indruk bevindelijk

gezien dat het vuur van Gods heilige toorn tegen uw zondige natuur en daden ontstoken was, en u noodzakelijk verteren moest, als het door geen volkomen genoegdoening geblust werd? Hebt u ooit met verlegenheid erkend dat u door al uw deugden, goede voornemens, vloed van tranen, ja uw eigen bloed, dat vuur niet blussen kunt? Hebt u voortdurend gezien dat het bloed van Christus, het water van Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid, daartoe voor u noodzakelijk was, omdat God Zijn toorn aan Hem zo heerlijk geopenbaard heeft, dat Hij nu rechtvaardig kan blijven en van geen onheiligheid of onrechtvaardigheid verdacht kan worden, wanneer Hij goddelozen die niets werken kunnen, om niet rechtvaardigt? Rom. 3:26. Hebt u op het vrije aanbod van het Evangelie dat bloed van de verzoening, als de enige, betamelijke, genoegzame grond van de rechtvaardiging, voor u gekozen? Bent u daarmee als een goddeloze voor de rechterstoel in Gods vierschaar verschenen om door die weg gerechtvaardigd te worden? Bent u ook waarachtig bekeerd? Ziet u ook levendig in dat de minste zonde, al geeft u die de naam van mijn verdorven hart, zwakheden, enz., walgelijk en verdoemelijk voor God is, en dat de gehele wet in zijn geestelijkheid, de lichtste en zwaarste geboden, heilig, rechtvaardig en goed zijn, en dat in de onderhouding daarvan grote zaligheid is. Bent u bedroefd, hebt u een weerzin en walg aan uzelf, omdat u zoveel zonden in u bevindt, en aan die heilige wet zo ongelijkvormig bent? Neigt en keert uw gemoed zich van alle zonden af? Hebt u iets in u dat hartelijk wenst en begeert van alle zonden ontslagen te worden? Wenst u geen één, hoe voordelig, vermakelijk en heerlijk die ook voor het vlees mocht zijn, uit te zonderen en als een lekkere beet onder uw tong te bewaren? Neigt uw ziel zich tot alle geboden en rechten van de Heere, niet alleen in de eerste maar ook in de tweede tafel van de wet in zijn geestelijkheid voorgeschreven? Begeert u welmenend dat die wet zo diep in uw hart werd ingedrukt dat u die in al uw woorden en werken levendig mocht indrukken? Legt u uw ziel voor de Heere open, dat Hij alle bekende en onbekende zonden, hoe eigen, gewend, voordelig en vermakelijk voor het vlees ze ook mogen zijn, toch mag uitroeien; dat Hij Zijn wet daarin recht levendig mocht overdrukken? Hoe bent u te moede wanneer u een vlees bevindt dat tegen de geest strijdt, het met de zonde eens, en tegen de weg ongezind is? Wordt u dan ook bedroefd, over uzelf achterdochtig en verlegen? Kunt u het

terugkeren niet laten? Moet u met een klaaglijk keren en wenden tot de Heere aanhouden? Wat zegt uw geweten? Zijn deze dingen in u, dan bent u door rechtvaardiging en bekering uit het vuur gerukt. Maar bent u van dit alles geheel ontbloot, dan ligt u nog als een ongelukkige vuurbrand in de staat van de toorn.

//. Hoewel het verlostte volk van de Heere in het vuur van allerlei inwendige en uitwendige kruisen, tegenspoeden en verzoekingingen kan komen, komen ze er echter niet in om; de Heere rukt hen uit. Ps. 34:7,8. *Deze ellendige riep, en de HEERE hoorde; en Hij verlostte hem uit al zijn benauwdheden. De Engel des HEEREN legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen, en rukt hen uit.* Ps. 37:24. *Als hij, de rechtvaardige, valt, zo wordt hij niet weggeworpen, want de HEERE ondersteunt zijn hand.* Ps. 34:20. *Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen; maar uit alle die redt hem de HEERE.* Spr. 24:16. *De rechtvaardige zal zevenmaal, dat is veelmaal, onbepaald, vallen, en opstaan.*

///. Ontvangen genadegiften zijn zekere waarborgen van vele andere, die daarop volgen moeten, hoewel wij niet durven zeggen dat wij het rechte gebruik daarvan gemaakt hebben. *De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk,* Rom. 11:29. Waaraan de Heere eenmaal zijn hand geslagen heeft in genade, daar houdt Hij die aan. Hij laat het werk van Zijn handen niet varen. Die de Heere overgeven wil, daar legt Hij Zijn genadehand nooit aan. Slaat Hij Zijn hand eenmaal aan iemand, dan is het een verklaring dat Hij het meermalen doen wil. Josua was uit het vuur gerukt. Daarom rukte de Heere hem nu ook uit die zware aanvechting van de satan. Heeft de Heere ons eenmaal de zonde vergeven, dan kunnen wij verzekerd zijn dat Hij het in het vervolg zo vaak zal doen, als wij met nieuwe schulden weer tot Hem komen. Heeft Hij ons eenmaal door Zijn genade uit noden verlost, dan mogen wij staat maken dat Hij het tot het einde toe zal doen. Num. 14:19. Hiermee vertroostte de dichter zich, Ps. 42:12, *wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven.* Welke grond had hij daarvoor? *Deze: Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts.* Heeft men zich Zijn hulp onwaardig gemaakt: *Hij geeft mildelijk en verwijt niet,* Jak. 1:5. Men moet zich dan schamen wanneer deze onbetamelijke en tegen genoemde gronden strijdige gedachte, *omdat de Heere zo vaak vergeven en geholpen*

heeft, en ik de vergeving en hulp nu nog even zo nodig heb als in het eerst, zal Hij moe worden en mij laten zitten, in het hart opkomt en vernacht.

VIII. *De genade aan Josua bewezen was bekend en zeker.* IS DEZE NIET een vuurbrand uit het vuur gerukt?

/. Hoewel de begenadigden zelf aangaande hun verlossing wel eens donker en duister kunnen zijn, toch kunnen anderen genoegzame kennis daarvan hebben. De Heere weet wat Hij in hen gewrocht heeft. Hij kent degenen die de Zijne zijn. De satan zelf draagt kennis van de verlossing die de Heere aan Zijn kinderen bewijst. Hij heeft er de ondervinding van, wanneer ze niet langer gerust in zijn strikken kunnen zijn. Hij toont het ook door zijn aanvechtingen, vervolgingen en beschuldigingen, die hij tegen de verlostten inbrengt, terwijl hij zijn gevangenen in slaap wiegt. De wereld is er ook niet onkundig van. Het besluit al snel uit de spraak en het gedrag van Gods volk, dat ze nu anders zijn en met de wereld niet meer overweg kunnen. Al durven de begenadigden het niet eens denken dat ze wat anders zouden hebben dan de natuur - de wereld durft het wel uitroepen: "deze, die tevoren met ons zo goed overweg kon, veracht ons nu en wil ook al vroom worden". Men kan uit de haat en afkeer die de wereldlingen tegen hen laten blijken, wel bespeuren dat zij het weten dat ze anders zijn geworden. Gods kinderen, die de geestelijke dingen goed weten te onderscheiden, kunnen het ook goed weten dat de Heere hen uit het vuur gerukt heeft, wanneer ze horen dat dezen, die van tevoren voor alle geestelijke dingen zo onvatbaar, en daarvan afkering waren, nu de grote daden van God in hun eigen taal verkondigen, en in hun gedrag tonen dat ze Gods weg, wet, dienst en volk verkozen hebben.

//. Men kan het niet alleen weten dat de Heere iemand heeft uitgerukt uit het verderf, maar men kan er ook een *zedelijke zekerheid* van hebben. Het klinkt zeer vreemd en wonderlijk wanneer mensen, die belijden dat ze de heilige Schrift en de hervormde leer voor de zuivere waarheid erkennen, nog staande houden dat men omtrent de genadestaat altijd in een volstrekte onzekerheid moet blijven, en van niemand met enige zekerheid weten kan of hij in waarheid bekeerd en veranderd is. Die gevaarlijke dwaling probeert de gewichtigste waarheden en christelijke plichten omver te stoten. Hoe zal het zeggen van Johannes, 1 Joh. 5:1, *een iegelijk, die liefheeft Dengene,*

Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene, die uit Hem geboren is, een algemene waarheid kunnen blijven, als men volstrekt onzeker moet zijn wie uit God geboren is? Hoe zal men de gemeenschap der heiligen kunnen oefenen, als men volstrekt onzeker omtrent alle mensen moet zijn, of ze wel waarachtige heiligen zijn? Kan men de mensen niet onmiddellijk in het hart zien, men kan toch middellijk uit hun belijdenis en gedrag gewaar worden, hoe het in hun hart gesteld is. Wilde iemand denken: “ik moet toch altijd in onzekerheid blijven of iemand ook in zijn hart meent wat hij met woorden en werken naar buiten vertoont, zolang ik in zijn hart niet kan zien”, met zo één, die deze stelling had, zou geen mens op aarde betrouwbaar kunnen omgaan. Elk oprecht mens zou zijn omgang mijden, en denken: “hij twijfelt aan de oprechtheid van mijn woorden en daden, omdat hij mij niet onmiddellijk in het hart kan zien”. Als alle mensen zo’n stelling hadden, dan zou alle betrouwbaarheid uit de menselijke samenleving weggenomen zijn. Zo schadelijk is die dwaling voor de menselijke samenleving. Kan men door een sluwe huichelaar misleid worden, toch gebeurt het niet zo vaak als sommigen zich wel verbeelden. De wereld, die van het wezen van de genade onkundig is, stelt al snel vele mensen, die wat praten van geloof en bekering, al is het nog zo geesteloos, op de lijst van de vromen. Maken die mensen naderhand openbaar dat ze niets verstonen of bezaten van hetgeen waarvan ze een winderig gezwets maakten, dan roept de wereld even spoedig uit: “wat wordt men bedrogen! Men kan geen mens langer geloven. Van dat slag zijn ze allemaal bij elkaar, die van het goede praten”. Maar Gods kinderen die geestelijk licht en waarheid hebben, worden zo vaak als de wereldlingen niet misleid. Het kan gebeuren dat de meest ervaren godvruchtige wegens gebrek van genoegzame omgang door een huichelaar bedrogen wordt. Maar hieruit volgt in geen geval dat men daarom aan alle mensen moet twijfelen. Wat zou er van de handel worden wanneer alle kooplieden dit besluit als een zekere waarheid aannamen: *omdat vele ja*

zelfs ervaren kooplieden door valse munt en waar bedrogen zijn, daarom kan geen mens langer van de echtheid van enige munt of waar enigermate verzekerd zijn? Als iemand werkte om zo’n besluit te doen geloven, die zou buiten twijfel als een grote vijand van de koopmanschap door allen worden aangezien en behandeld, als men al niet dacht dat hij het gebruik van de rede verloren had. Zou men hem die zo’n stelling in het christendom wilde doen doorgaan, dan ook niet mogen aanmerken als iemand die verderfelijke raadslagen tegen het christendom smeedde?

Alle lichtvaardigheid in het beoordelen van zijn eigen genadestaat en die van anderen, is zeer schadelijk. De zaak is te gewichtig. Maar het gedrag van hem, die uit al te grote voorzichtigheid, vreesachtigheid, bekrompen liefde, verkleefdheid aan bijzondere stellingen, gebrek van onderscheid tussen het wezen van de genade en de omstandigheden daarvan, zo spreken en handelen, alsof men tot geen zekerheid van zijn staat of die van een ander kon komen, kan ook in geen geval geprezen worden. Het stoort de geestelijke blijdschap en troost. Het verhindert de vrolijke oefening van de godzaligheid en dankbaarheid. Het brengt donkere en zwakke zielen in verwarring, en doet aan de gemeenschap der heiligen groot nadeel. Het is ook ongegrond. Want tussen natuur en genade is een wezenlijk onderscheid. Het allerzwakste geloof is van het alleruitmuntendste tijdgeloof in wezen onderscheiden. Daarom moeten in het eerste wezenlijke zaken zijn, die in het laatste ontbreken. De zaligmakende genade van God heeft zijn zekere, duidelijke en wezenlijke merktekens, waardoor die zichzelf genoegzaam onderscheidt van de natuur. Die door de verlichting van de Heilige Geest de wezenlijke stukken en merktekens, die aan de zaligmakende genade alleen eigen zijn, en geen natuurlijk werk, onderscheidend opmerkt en inziet, kan immers genoegzame zekerheid hebben of die zaken die hij in zich en anderen bevindt, waarachtige zaligmakende genade is of niet.

5.4. Zacharia 3:3

Josua nu was bekleed met vuile klederen, als hij voor het aangezicht des Engels stond.

§1. In deze woorden (1) geeft de profeet · een nadere *beschrijving* van Josua's *zondige* en *schuldige* toestand, · en ook zijn *gedrag* daaronder voor het aangezicht van de Engel, (2) dienend · tot verklaring van de *zuiverheid* en *grootheid* van de genade aan Josua bewezen, · tot *vertroosting* van de ellendigen die onder hun zonden in moedeloosheid zaten.

§2. Overweeg hier (1) eerst de *zondige* en *schuldige* toestand van Josua, (2) daarna zijn *gelovig* gedrag daaronder.

§3. De satan werd niet veroordeeld om de ongegrondheid van zijn beschuldigingen, of om de rechtvaardigheid van Josua. Ach nee! Hij bevond zich in een *zondige* en *schuldige* toestand. JOSUA NU WAS BEKLEED MET VUILE KLEDEREN.

§4. Men vindt hier *vuile klederen* aan JOSUA, een man die ze onder alle mensen het minst betaamden. De Heere had hem *zaligmakende genade* geschonken, uit het vuur van het verderf gerukt, en tot een nieuw schepsel gemaakt, geschapen tot goede werken die Hij had voorbereid om daarin te wandelen. De zware *bezoeking* in Babel en de genadige *verlossing* uit die benauwdheid, waarvan hij de verse ondervinding had, brachten hem onder nieuwe verbintenissen om alle zonden, waarover ze gekastijd waren, zorgvuldig te mijden en door een nauwgezette, tedere, godzalige wandel oprechte dankbaarheid voor die verlossing te bewijzen. Hij was met de *hogepriesterlijke waardigheid* bekleed. In die personen wilde de Heere bijzonder geheiligd zijn. Die moesten zich boven alle anderen allerzorgvuldigst voor alle besmetting wachten, en aan het gehele volk navolgbare voorbeelden van godzaligheid en geestelijke voorzichtigheid geven. Hij was een *voorbeeld* van de onbevleete Heere Messias, ten hoogste verplicht alle bevlekking zorgvuldig te vlieden, opdat hij dat reine Tegenbeeld zoveel te levendiger mocht uitbeelden.

§5. Hoewel hij om deze gewichtige redenen verbonden was heilig te zijn, gelijk de Heere heilig is; hoewel het geestelijke leven, dat in hem was, welmenend en hartelijk tegen alle zonden zuchtte en naar de volmaaktheid jaagde, toch was hij tegen plicht en zucht met zwakheden omvangen. HIJ WAS BEKLEED MET VUILE KLEDEREN.

§6. KLEDEREN, · *\$#" (begadiem), betekenen allerlei gewaden waarin de mensen zich *winden* of waarmee zij zich *overdekken*, boven- en onderklederen.

Deze zijn hier een *zinnebeeld* van iets *dat in en aan Josua was*. Zo wordt de oude mens, die in en aan de gelovige is, als een kleeft aangemerkt, dat zij uitdoen, Ef. 4:22. Kol. 3:9. Ze zijn hier het *onderwerp* van zonde en schuld, waarin de vuiligheid plaats heeft, volgens de nadere verklaring in vs. 4, *zie, Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen*.

De ellendige Josua was met verscheidene zulke *klederen*, in het meervoud, belast. (1) Hij had die van het hoofd tot aan de voeten toe aan zich. Zijn hoed zag er ook ellendig uit, vs. 5. (2) Zijn boven- en onderkleden, zijn *gemoed en daden* waren besmet. Er zijn in de begenadigden *alle besmettingen des vleses en des geestes*, 2 Kor. 7:1.

§7. Hij kon met deze kleren nu niet pronken, omdat ze zeer misselijk en VUIL waren.

VUILE, · *! &7 (tso-iem), komt af van ! 7* (jatsa), *uitgaan*. Het betekent die walgelijke vuiligheden die van de mens afgaan, en buiten het leger in de aarde bedekt moesten worden. Deut. 23:13.

Het is hier een *zinnebeeld* van die stinkende zonden, onreinigheden en schulden die van de verdorvenheid van de mensen voortkomen, en hun gemoed en daden verontreinigen. Jes. 4:4, *den drek der dochteren van Sion, en de bloedschulden van Jeruzalem*. Jes. 64:6, *wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijke kleeft*.

Er zijn geen redenen waarom men hier aan de zonden van *anderen* zou moeten denken. Het zijn de zonden en zwakheden van de begenadigde *Josua zelf*, die zijn gemoed, daden en alle priesterlijke verrichtingen voor God bevleekten en walgelijk maakten. Zie wat boven, over vs. 1, §9 daarover is aangetekend.

Stinkende *drek en afgang* was zeer bekwaam om de *walgelijke natuur* van die zonden en schulden uit te beelden. (1) Ze komen uit het *binnenste* van de mens zelf voort. *Uit het hart komen voort* al die boze dingen die de mens verontreinigen, Matth. 15:19. Maar in deze begenadigde Josua gebeurde dat tegen zijn wil en oprechte strijd. De mensen kunnen in hun ingewanden een ziekte hebben, waardoor zij zo geperst worden, dat hen tegen alle poging iets onaangenaams overkomt. Dit gebeurt Gods kinderen voortdurend in het geestelijke. Rom. 7:19, *het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik*; vs. 21, *zo vind ik dan deze wet in mij; als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt*; vs. 23, *ik*

*zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is. Gal. 5:17, het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet, hetgeen gij wildet. (2) Hoewel de zonden in Josua uit zwakheid, tegen zijn wil plaats hadden, toch waren zij als stinkende drek, walgelijk in de ogen van de reine God en alle reinigheid beminnde godzaligen, die daarover een innige walging van zichzelf hebben, volgens de verbondsbelofte, Ezech. 20:43, *daar zult gij dan gedenken aan uw wegen, en aan al uw handelingen waarmede gij u verontreinigd hebt, en gij zult van u zelve een walging hebben over al uw boosheden, die gij gedaan hebt. (3) De zonden maken het gemoed en daden, waarin zij plaats hebben, ja de persoon zelf, waard om verstoten te worden. Gelijk een mens die met bevulde en stinkende kleren bekleed is, waard is dat de wacht hem naar buiten stootte, wanneer hij in het gezelschap van aanzienlijke vorsten wilde dringen, en hen door zijn walgelijke stank onaangenaamheid veroorzaken. Jes. 64:6, *wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijck kleeed.***

§8. Een ver gezicht van vuile kleren kan een mens, die de reinigheid bemind, doen walgen. Hoe bezwaarlijk moet het hem dan zijn zulke vuile kleren aan zijn eigen lichaam te hebben? Zo ellendig bevond Josua zich: *hij was met vuile klederen* BEKLEED.

Hij had die ellendige zonden en schulden niet alleen *aan zijn lichaam* maar ook *aan zijn ziel*. Zelfs zijn *begenadigd deel* dat van de zonden afkering was, moest onder die zonden zuchten en torsen, Rom. 7:24. *Ze kleefden* aan de *allerbeste verrichtingen*, Jes. 64:6.

Gelijk een kleeed waarmee men bedekt is *nauw aan het lichaam kleeft*, zo kleefden die zonden en schulden hem *zeer nauw aan*. Nauwer dan het onderste van zijn kleren aan zijn lichaam. Ja, nauwer dan de huid aan zijn vlees en beenderen, Jer. 13:23. *Ze waren in hem*, Rom 7:18. Waren zij niet nauwer aan hem geweest dan zijn kleren, dan zou hij die hebben uitgedaan en op het vuur geworpen. Had die vuiligheid in zijn kostbaar praalgewaad gezeten dan zou hij ze niet verschoond hebben. Waren die zonden en schulden maar in een gedeelte van zijn huid gedrongen geweest, dan zou hij ze buiten twijfel hebben laten aflichten, hoe pijnlijk het ook geweest mocht zijn.

Immers, een begenadigde die onder een pijnlijk gevoel van zijn zonden, in diepe en levendige ootmoed voor de Heere staat, zou spoediger kunnen besluiten dat hem een gedeelte van zijn huid, als de benauwende zondesschuld daar de zetel had, werd afgelicht, dan hij besluiten kan dat een ongeneeslijke kankerklier door de scherpte uit zijn vlees gelost wordt.

Immers, deze ellenden waren *tegen de zin en wil* van Josua in en aan hem. : &" -, *Bekleed zijnde*, heeft een lijdende betekenis. Hij was en *bleef* tegen zijn wil en zuchten daarmee *aangekleed*, Rom. 7:23,24.

§9. Zindelijke mensen komen niet graag tevoorschijn met bevleete kleren, al zijn ze juist niet met de ergste soort van vuiligheid bemorst. Ze plegen wel terzijde te gaan om het gewaad te veranderen, wanneer een zindelijke vriend overkomt. Maar Josua kon zijn vuile kleren niet veranderen. Hij moet ermee komen en staan voor het aangezicht van de Engel. *Josia was met vuile klederen bekleed* EN HIJ STOND VOOR HET AANGEZICHT DES ENGELS.

Hij kreeg de vuilheid van zijn klederen (1) onder het oog. (2) Het werd hem recht walgelijk en ondraaglijk. Hij wenste van harte daarvan ontdaan te worden. (3) Hij kon zichzelf niet schoonmaken. Hij kon ook niemand anders vinden die hem zou kunnen of willen reinigen. (4) Hem kwam te binnen dat het ambt van die Engel was de drek van Sions dochter en de bloedschulden van Jeruzalem af te wassen; *dat Hij de Fontein was, geopend tegen de zonde en tegen de onreinigheid*, Zach. 13:1. Hij zei bij zichzelf: *tot Wien zal ik heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens*, Joh. 6:68. Indien Hij wil Hij kan mij reinigen. (5) Hoewel beschaamdheid, weezin aan zichzelf en verlegenheid zijn ziel vervulden, toch naderde hij tot het aangezicht van die Engel. (6) Die zag ook met Zijn reine ogen de vuilheid van die kleren, als voor Zijn aangezicht, duidelijk in, en zei, *Ik zie zijn wegen, en Ik zal hem genezen*, Jes. 57:18. (7) Daar vertoonde Josua zijn klederen, gelijk een kind dat terwijl het al dartelend in de drek gevallen is en zijn kleren heeft bevuild, voor de moeder staat met een ontsteld rood gezicht, behuilde wangen, uitgebreide en trillende handen, neerslachtig en bevreesd kijkend, dan eens op zijn vuile kleren, dan eens op zijn moeder, of zij ook toornen zal dan of zij zou willen helpen. (8) Hoewel hij wegens beschaamde beklemdeheid van zijn hart niet veel spreken kan, spreekt hij echter met sprakeloze zuchtingen. *Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. Tot Wie zal ik*

heengaan? Gij alleen hebt de woorden des eeuwigen levens. Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden. Was mij wel van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonde. Want ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij. Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw. Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest, en verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem Uw Heiligen Geest niet van mij. Geef mij weder de vreugde Uws heils; en de vrijmoedige geest ondersteune mij. Zo zal ik den overtreders Uw wegen leren; en de zondaars zullen zich tot U bekeren. Ps. 51.

Hij was en bleef daar staande, §/3 (omed). (1) De Engel verwierp hem niet van Zijn aangezicht om de vuilheid van zijn klederen, zoals het ongeloof zich doorgaans verbeeldt. (2) Josua kon ook niet weggaan, omdat hij geen ander middel tot reiniging wist te vinden.

§10 Hoewel de Engel des Heeren zo rein van ogen is dat Hij het kwaad niet kan aanschouwen; en Josua met zeer walgelijke klederen bekleed was: toch was het zeer gevoeglijk dat Josua op die manier bekleed voor de Engel stond. Het wordt hier door het voorzetsel & EN, als iets dat gevoeglijk samengaat, bijeengevoegd. *Josua was met vuile klederen bekleed EN staande voor het aangezicht van de Engel.*

Het ongeloof verbeeldt zich dat deze dingen met elkaar onbestaanbaar zijn. Het meent dat voor dat reine aangezicht niemand anders verschijnen mag, dan die zeggen kan: “ik heb mijn hart gezuiverd, en ben rein van mijn overtredingen”; die volkomen rein van handen en zuiver van hart is. Het ongeloof denkt: “die daar wil staan moet tenminste zijn vuiligheden eerst zelf wat afwassen en zich schoon maken”. Het ongeloof ziet het als een onbetamelijke lichtvaardigheid aan dat iemand met zijn vuile klederen daar zou durven komen. Het maakt bekommerde zielen bevreesd, dat zij daar om hun vuile klederen gemakkelijk gedood konden worden. Om dit blinde en aangaande de wegen van de Heere onverstandige ongeloof openlijk tegen te gaan en te beschamen, worden die dingen *uitdrukkelijk* door het woordje EN samengevoegd.

Het gebeurt *op zekere en betamelijke gronden*. Als men de Engel des Heeren moest aanmerken als een gestrenge Rechter, Die

gezonden was om de verdiende straf over de zonde uit te voeren, dan zou niemand met zijn gebreken, al waren ze nog zo gering, gemoedigd voor Hem durven te verschijnen. Als men Hem alleen als de heilige en heerlijke God moest beschouwen, dan zou een zondaar voor Zijn aangezicht moeten verschrikken. Maar nu moet men Hem aanzien als een medelijdende Hogepriester, algenoegzame, barmhartige en getrouwe Middelaar, Wiens ambt het is rampzalige en reddeloze zondaars van hun vuile zondenschulden te rechtvaardigen en te heiligen. Beschouwt men Hem in deze betrekking, dan is er geheel geen ongerijmdheid in dat een mens die met vuile kleren bekleed is, tot Hem komt, om er van ontdaan te worden. Hoe heiliger Hij is; hoe groter Zijn afkeer is van de zonde, zoveel te gepaster is Hij voor een zondaar, die door Hem van zijn schulden wenst ontdaan te worden. Want hoe meer Hem de zonden tegen zijn, zoveel te gereeder zal Hij zijn om een ellendige daarvan te ontdoen, aangezien hij het recht en het vermogen daartoe overvloedig bezit. Wilde iemand een stinkende wond voor het aangezicht van een aanzienlijke man, die met de geneeskunst niets te doen heeft, openen, dan zou het een onbetamelijke onbeschaamdheid geacht worden. Maar geen verstandig mens zal het onbetamelijk achten dat een gewonde zijn stinkende etterbuilen opent voor het aangezicht van een geneesheer, al was hij de rijkste en kieskeurigste man van de wereld. Waar zal een bevuild kind zich veiliger heenwenden dan tot zijn moeder, van wie de handen geschapen zijn, en een hebbelijkheid gekregen hebben om haar onmondig kind te verschonen? Waar zal een zondaar met zijn vuile kleren zich beter heen begeven dan tot Hem, Wiens barmhartigheid en gereedheid om te helpen, de barmhartigheden van alle moeders oneindig te boven gaat? Een moeder kan haar kind, dat de kleren bemorst heeft, onder het verschonen een bits verwijt en harde stoot toevoegen. Maar deze Engel des Heeren behandelt de arme zondaars veel zachter. Lees eens met aandacht het 15^e hoofdstuk van Lukas' Evangelie. Een zieke die zichzelf niet kan verschonen, zal tot zijn dichtstbijzijnde vriend, al is hij nog zo beschaamd, de toevlucht moeten nemen, als hij in zijn drek niet wil vergaan. Wie kan een arme zondaar in hemel en op aarde vinden, die hem liever heeft en gereeder is om hem die dienst te doen, dan die *Bloedvriend*, die Zijn bloed voor hem vergoten heeft? Joh. 13:5.

§11. De onaangename eigenschappen van het gewaad waarin Josua voor het aangezicht van de Engel stond, worden hier zo uitdrukkelijk beschreven, niet alleen om het zwaarmoedig en onopmerksaam ongeloof tegen te gaan, maar ook om het *voorgaande* en *volgende* nader op te helderen.

Men kan hieruit op het duidelijkst zien dat de satan niet om de waardigheid van Josua veroordeeld werd. Want Josua was met vuile klederen bekleed, toen hij voor het aangezicht van de Engel stond.

Hieruit wordt de zuiverheid en grootheid van de genade, die in het vervolg aangetekend wordt, zoveel te duidelijker openbaar. Het werd bewezen aan een man die het geheel onwaardig was, want hij was met vuile klederen bekleed.

Het leert ons ook dat Josua die grote genade door de weg van het ootmoedig *geloof* deelachtig geworden is, omdat hij met zijn vuile klederen voor het aangezicht van de Engel had moeten komen.

§12. Hoe duidelijker deze dingen ingezien werden, zoveel te gemoediger moesten de treurige kinderen van Sion worden. Moesten ze uitroepen: “wij allen zijn als een onreine, en onze gerechtigheden als een wegwerpelijk kleed”; bevonden ze zich onmachtig om ze door eigen krachten uit te doen of enigszins schoon te maken, toch behoefden ze daarover in geen moedeloosheid weg te zinken, alsof de Heere met hen niet kon en wilde te doen hebben. Ze mochten in dat ellendig gewaad ootmoedig en vrijmoedig voor het aangezicht van de Engel komen, en een genadige behandeling van Hem verwachten. Hun hogepriester Josua kon hen tot een voorbeeld dienen. Toen de Heere zijn beschuldiger zo hartelijk afwees, was hij ook met vuile klederen bekleed, en stond voor het aangezicht van de Engel.

§13. Zo aanmerkelijk deze zaak voor de treurige kinderen van Sion was, zo *aanmerkelijk* is het ook voor ons.

I. DE GODVRUCHTIGE JOSUA ZELF WAS BEKLEED *met vuile klederen*.

/. Zo ziet men dat *de beste en grootste heiligen* in deze staat van onvolkomenheid aan vele en grote gebreken onderhevig zijn. *Voorwaar, er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet, en niet zondigt.* Pred. 7:20. 1 Kon. 8:46. *Wie kan zeggen: Ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van mijn zonde?* Spr. 20:9. De heiligsten belijden: *wij struikelen allen in vele.* Jak. 3:2.

//. De zonden en gebreken die nog in de godzaligen tegen hun wil zijn overgebleven, leveren geen bewijs op waaruit zij met grond zouden kunnen besluiten dat hun geloof niet echt en recht is. Dit stuk wordt door vele duistere en kleinmoedige godzaligen niet recht opgemerkt. Ze verdenken gedurig de echtheid van hun geloof, en kunnen tot geen bestendige zekerheid van hun staat komen. Wat is de oorzaak van die zielkwellende, en een vrolijke godzaligheid en dankbaarheid in grote mate verhinderende onzekerheid? Zijn ze in waarheid vervreemd van de levendige bevindingen van de zaligmakende genade? Nee. Want horen ze het werk van de zaligmakende genade in het hart van een zondaar, die God door Zijn Geest krachtadig van zonde, schuld en onmacht overtuigt, door een levend geloof tot Christus brengt, en het hart tot de vrees van Zijn Naam verenigt, allernauwkeurigst en in zijn eigen wezen bij de stukken openleggen, dan bevinden ze die wezenlijke zaken zo duidelijk en levendig in zich, dat het hen onmogelijk is die te ontkennen. Hoewel ze dikwijls alles opzoeken om het te mogen doen, in de hoop dat ze dan van de grond af nieuw en beter werk zouden kunnen maken. Maar zolang het hen onmogelijk is zichzelf te ontmensen, het geheugen van verleden, en de bewustheid van de tegenwoordige werkzaamheden te vernietigen, zolang kunnen zij ook niet ontkennen dat genoemde dingen in hun zielen zijn omgegaan. Waarom durven ze dan niet te geloven, of met blijdschap dankbaar belijden, dat de Heere hen dat grote geschenk van zaligmakende genade gegeven heeft? Onder alle dingen die hen hierin verhinderen, is dit het voornaamste dat zij nog gedurig met vuile klederen bekleed zijn, dat is, zo vele en krachtige zonden en verdorvenheden in zich bevinden.

Toen de Heere hen het hart eerst veranderde, en zij met levendigheid inzagen hoe zuur en duur hun zonden de getrouwe Zaligmaker waren komen te staan, wensten zij hartgrondig geen één zonde in zich over te houden. Bij de opgang van dat aangename licht van zaligmakende genade in de ziel, kroop dat nachtgedierte van zondige verdorvenheden in de hollen, en hield zich stil. Het hart werd gesterkt om zich met aangenaamheid bezig te houden in het bewonderen van die algenoegzaamheid, gepastheid en zondaarsliefde van Christus, in het vaardig betrachten van de liefde van God en van de naaste, en in het gemakkelijk verloothenen van zichzelf en de wereld. Het strijden tegen de

zonde viel toen gemakkelijk. Ze meenden dat ze zo zouden voortgaan van kracht tot kracht, totdat ze voor God in het Sion dat boven is verschijnen zouden. Gelijk zij het wensten, zo hoopten en verwachtten zij ook dat zij hun oude verdorvenheden nooit opnieuw gewaar zouden worden, tenminste dat zij die gemakkelijk zouden overwinnen en ten onder houden.

Maar nu komt het geheel anders uit. Oude verdorvenheden, die zij hoopten dat vergeven en verbroken waren, komen opnieuw voor de dag. Daar ontdekken zich nieuwe, die zij tevoren nooit hadden opgemerkt. Oude en nieuwe boosheden tonen onder en tegen hun zuchten en strijden zo'n kracht, dat zij die door eigen krachten niet kunnen overwinnen. Het wordt naar hun gedachten nu erger dan ooit tevoren. Ze denken: "het kan ver komen, en nog niet recht zijn. Mijn bedrogen hart zal mij misleiden hebben. Mijn geloof zal een dood, krachteloos, schijn geloof zijn, want anders kon het met mij zo ellendig niet gesteld zijn." Ze maken deze sluitrede: "het echte geloof reinigt het hart", dat is, naar hun verklaring, het neemt de onreinigheid van de zonde zodanig uit het hart weg dat men die niet meer voelt, of tenminste gemakkelijk kan overwinnen. "Mijn geloof heeft mijn hart zo niet gereinigd. Ik vind de zonde hoe langer hoe duidelijker en levendiger in mij, en het wordt tegen geloven, bidden en strijden, zo krachtig, dat ik het niet kan overwinnen. Daarom is mijn geloof het ware niet". Dit schijnt hen zo zeker te gaan als een wiskundige afleiding.

Maar men hoeft geen grote en ervaren wijsgeer te zijn om ontegenzeggelijk te bewijzen dat hun gemaakte sluitrede een valse en bedrieglijke redenering is. Hu eerste stelling is, in de zin die zij er aan geven, een grove dwaling. Ze maken over de rechtzinnige uitdrukking, "het geloof reinigt het hart", een onrechtzinnige verklaring, die, als hij doorging, Gods Woord tegen zichzelf zou doen strijden, en alle godzaligen van alle tijden tot enkel bedrogen tijdgelovigen maken.

Het echte geloof reinigt het hart van de schuld en de heersende kracht van de zonde op de volgende wijze. Het is een middel waardoor de Heere het bloed van Christus, dat het geweten reinigt van dode werken, toepast tot rechtvaardigmaking; de onreine schuld van tot de verdoemenis wegneemt; het geweten met min of meer klaarheid tevreden stelt; en de arme zondaar vrijheid en vrijmoedigheid geeft om als een gewassene in het bloed van het Lam, op die verse en levende weg door het

bloed van Christus ingewijd, met de vraag van een goede consciëntie tot God te gaan. Het levende geloof is ook een middel waardoor de heersende kracht van de zonde in de ziel verbroken wordt. De onreine zonde heerst van nature over de gehele ziel. Het heerst over het verstand, zodanig dat het geen geestelijke dingen verstaat, geen zonden in hun walgelijkheid en schuld inziert, en geen noodzakelijkheid of dierbaarheid ontdekt in de gerechtigheid en sterkte van Christus, of in de zalige dienst en gemeenschap met God. Maar het merkt dat als onnodige, ja schadelijke dingen aan. Het heerst over de wil en zijn genegenheden, zodat die een innige neiging van zichzelf tot allerlei zonden, grovere of fijnere, bezit, zonder de minste geestelijke overbuiging tot enig geestelijk goed. Omtrent dit geestelijk goed is het of onverschillig, of geheel vijandig en afkerig. Het heerst over het lichaam, van welke het de leden gewillig misbruikt, of in grovere ongerechtigheden, of in de wereldse bezigheden en zorgvuldigheden. Wanneer het geloof in het hart komt, wordt deze heersende kracht van de zonde verbroken en voor een gedeelte weggenomen. Het geestelijke leven wordt daar tegen ingeschapen, en op die manier wordt het hart aanvankelijk gereinigd. Het verstand wordt van die heersende blindheid zodanig gezuiverd, dat het afkerig wordt van alle zonden, en geneigd tot de weg van de verlossing, ware godzaligheid en alle deugd. Het gereinigd hart begint de leden van het lichaam ook opnieuw te gebruiken tot de werken van de godzaligheid. Het opent de oren om met een aangename gewilligheid te horen naar wat de Heere in Zijn Woord spreekt, en in het hart van Zijn kinderen werkt. Het opent bij gelegenheden de mond om de lof van de Heere te vertellen, en de naaste uit liefde te ontdekken, te waarschuwen en te vertroosten. Het stelt de handen wel eens te werk om ijverig te arbeiden, omdat de Heere ons tot deze of die post geroepen heeft. Het brengt de voeten in beweging om zich naar die plaatsen te begeven, waar men gesterkt en opgewekt kan worden.

Hoewel het echte geloof het hart op deze wijze in waarheid reinigt, neemt het toch de zonde in deze staat van onvolkomenheid *niet volkomen* weg. Er blijven in het verstand vele duisternissen, dwaze overleggingen, dwalingen en misvattingen over. De wil is nog aan vele boze neigingen onderworpen. En deze verdorvenheden van verstand en wil hebben een hijgende begeerte naar het kwaad, en

oefenen vaak zo'n kracht dat ze door het lichaam naar buiten in woorden en werken uitbreken. Toch heersen zij niet, en het hart is en blijft in het grootste gebrek waarachtig gereinigd. Want het bezit een echt beginsel van het geestelijke leven, dat alle gebreken hartelijk betreurt, veroordeelt, en tot de dood toe daar tegen strijdt door gelovig toevlucht tot Christus te nemen om verzoening, sterkte en volkomen verlossing, door waken en bidden. Een vrouw die de vuiligheid niet goed kan verdragen, die haar huis en spullen zoveel ze kan probeert schoon te houden -. En die, wanneer ze het wegens ziekte en een gedurige doorloop van vuile lieden het zo schoon niet kan houden als zij wil, dan steeds klaagt en jammert, en iedereen te hulp roept om toch die vuiligheden voor haar ogen weg te doen -. Zo'n vrouw, zeg ik, kan met recht de naam van een propere huisvrouw dragen, hoewel zij, als zij door een sterke misselijkheid overvallen is, haar vloer en huisraad zelf bevulde; of haar dartele kinderen haar huis steeds in wanorde brachten, zo gauw ze enigszins geprobeerd had het in orde te brengen. Tenminste de grove dwaling van de volmaaktheidsdrijvers, die deze onvaste zielen uit onkunde gretig hebben overgenomen, dat het geloof de verdorvenheid zozeer zou wegnemen dat men die niet meer gewaar wordt of dat het geen kracht meer heeft, strijdt geheel tegen de duidelijkste uitdrukkingen van de Heilige Schriften. Ook strijdt het geheel tegen de bevinding van de allerheiligsten die ooit op aarde zijn geweest. Het is opmerkelijk dat die alle, met woorden of met daden, beleden hebben dat zij nog niet volmaakt waren. De koning van de wijzen, Salomo, getuigt: *wie kan zeggen: Ik heb mijn hart gezuiverd, ik ben rein van mijn zonde?* Spr. 20:9. De gelovige Galaten hadden een vlees dat *begeerde* tegen de geest, met zo'n *kracht* dat zij *niet deden wat zij wilden*, Gal. 5:17. Wie durft te twijfelen of Paulus een echt en levend geloof had, die zelf een voorbeeld van de gelovigen is geweest? 1 Tim. 1:16. Toch belijdt hij openlijk dat hij *een wet* in zijn leden zag, die *streed* tegen de wet van zijn gemoed, met zo'n *kracht* dat het *hem gevangen nam* onder de wet van de zonde die in zijn leden was; zodat hij zowel bij zichzelf als bij de gehele schepping geen raad wist te vinden, om daarvan verlost te worden, Rom. 7:23,24. Josua was ongetwijfeld een echte gelovige godzalige hogepriester. Toch was de overgebleven *verdorvenheid* in hem *zo groot en krachtig* dat *al zijn klederen* daardoor *verontreinigd* waren.

Als de eerste stelling van die redenering vanzelf vervalst als een ongegronde en schadelijke dwaling, dan moet ook de conclusie, die deze geslingerde zielen uit de tweede stelling halen, vanzelf vervallen. Ze behoeven de echtheid van hun werkzaamheden even zo weinig te verdenken wegens de veelheid, grootheid en kracht van de verdorvenheden, die tegen de wil van het geestelijke leven in hen zijn overgebleven, zo weinig als zij de godzaligheid van Josua verdacht mogen houden omdat hij met vuile klederen zelfs voor het aangezicht van de Engel stond.

///. Men mag zo lichtvaardig omtrent zichzelf niet handelen. Men mag ook de naaste, om zware gebreken die tegen zijn wil in hem over zijn gebleven, niet verdacht houden, wanneer hij duidelijk genoeg toont dat hij een geest bezit die tegen het vlees strijdt, en tot de Engel des Heeren om verlossing de toevlucht neemt. Hoe ons gedrag in deze dingen omtrent de godvruchtigen van onze tijd is, zo is het ook omtrent Josua, Paulus en andere heiligen. Want zij hebben een gemeenschappelijke zaak. Die gretig uitroepen, "die vromen zijn huichelaars", omdat zij zoveel gebreken aan zich hebben, roepen door diezelfde woorden ook uit, "Josua, Paulus, Petrus en anderen zijn huichelaars geweest", omdat die ook met vele zwakheden omvangen zijn geweest.

II. *De zwakheden van de godzalige Josua worden hier in hun walgelijkheid onder het zinnebeeld van VUILE KLEDEREN voorgesteld.*

/ . De gebreken van de heiligen zijn en blijven in zichzelf walgelijk en verdoemelijk. Ze zijn niet beter maar erger dan de zonden van de onbekeerden, omdat de begenadigden tegen grotere weldaden, licht en plicht zondigen. Hoewel de heilige God hun personen bemint, haat Hij toch hun gebreken. De heiligsten zouden om hun zwakheden verdoemd moeten worden, als ze hun verdoemelijkheid niet erkenden en met beschaamdheid daarover niet vluchtten tot de Engel des Heeren om vergeving en vrijmaking. De naam van zwakheid betekent in geen geval dat de zonden van de begenadigden weinig te betekenen hebben, maar alleen dat ze tegen hun wil in hen zijn. Echte godzaligen walgen van zichzelf en veroordelen zichzelf over hun gebreken. Ze merken die aan als hun zwaarste kruis dat hen het meeste lijden veroorzaakt. Ze kunnen zonder de vergeving daarvan niet rusten. Ze bekeren zich gedurig daarvan.

// . Het is een gevaarlijk teken wanneer mensen, die zich verbeelden dat ze goede

bekeerde christenen zijn, zulke geringe gedachten van hun zonden maken. Ze denken, "ik ben bekeerd, mijn zonden zijn mijn zwakheden die zo erg niet zijn als de zonden van de onbekeerden, want ik heb toch genade". Ze kunnen van een verdorven en boos hart, van hun verdorven natuur, zeer luchtig spreken, alsof dat een dekkleed was dat alles bedekte. Ze menen dat ootmoedig treuren over zijn gebreken ongelovige moedeloosheid is, omdat ze geen onderscheid maken tussen een gelovige droefheid over het gebrek, en een ongelovige moedeloosheid die van Christus afdrijft. Ze denken dat niemand hen over hun zwakheden mag bestraffen, alsof die boven andere zonden bevoorrecht waren.

Maar Josua was er zo niet onder. Hij merkte zijn zwakheden aan als vuile en walgelijke kleren, waarover hij zich schaamde, en waarvan hij probeerde ontdaan te worden.

III. *Josua WAS tegen zijn wil met vuile klederen BEKLEED.*

Gods kinderen hebben onder hun gebreken een geheel ander bestaan dan de kinderen van de wereld onder hun zonden. Beide kunnen ze in het uitwendige dezelfde zonde begaan, bijvoorbeeld tegen de Heere en Zijn weg te murmureren. Maar ze hebben een zeer verschillende gesteldheid daaronder. *Deze* zijn gewillig en met genoegen in die strik gevangen. Ze hebben geen geestelijk leven dat daar tegen strijdt. Ze bedekken en verbloemen hun zonden. Hun geweten kan hen wel eens benaauwen over de verdoemenis die er op volgt, maar over de zonde zelf hebben ze geen zwaarigheid. De ene verdorvenheid strijdt wel eens tegen de andere, bv. de gierigheid tegen de verkwisting, maar zij worden niet bekommerd over de walgelijkheid van de zonde. Ze kunnen het er in harden. Ze nemen zich wel eens voor om enige grovere zonden wegens kwade gevolgen uiterlijk na te laten en wat in te binden. Maar zij worden niet uitgedreven naar Christus om rechtvaardiging, een algemene bekering en volkomen uitroeiing van de zonde uit het hart, te zoeken. Maar *die*, de begenadigden, zijn aan de zonden tegen hun wil onderworpen. Ze hebben een geestelijk leven dat daartegen begeert. Ze wensen hun zonden met meerdere verslagenheid van het hart in te zien. Ze verbloemen die niet. Ze treuren over de zonde, al was er in tijd en eeuwigheid geen straf over te vrezen. Ze worden uitgedreven om hun zonden aan de voeten van de Zaligmaker met schaamte te belijden, en om vergeving en volkomen

vrijmaking, tot de dag van de dood toe aan te houden.

IV. *Josua was MET zijn vuile klederen VOOR HET AANGEZICHT VAN DE ENGEL GEKOMEN.*

/. Niemand kan uit de gebreken die in Josua nog overig waren, besluiten dat zijn zonden zwakheden zijn die met zaligmakende genade bestaan kunnen, wanneer hij niet gelijk Josua deed, met zijn vuile klederen in verlegenheid en beschaamdheid van het hart tot de Engel des Heeren komt om daarvan ontdaan te worden. U, die uw zonden niet opmerkt, ze verbloemt, gerust blijft zitten, uzelf meent te reinigen, en tot de Engel des Heeren niet komt, u kunt uzelf in die staat met de gebreken van Josua niet bemoedigen.

//. Die walgelijke en verdoemelijke zonden in zich bevinden, zichzelf niet kunnen reinigen, en zien dat de Engel des Heeren voor hen nodig en genoegzaam is om hen te reinigen, die moeten niet omzwerven, maar *op staande voet*, zoals ze zich bevinden, voor het aangezicht van de Engel komen. De hovaardige, wettische en ongelovige natuur ziet daar tegen op, dat men daar als een geheel onreine, die de gehele wet tegen zich heeft, zich als de alleronwaardigste verlagen, alleen van de genade, gerechtigheid en kracht van de Heere Messias afhangen, en op het blote getuigenis van het Evangelie staat moet maken. Maar wil men geholpen worden, dan moet men zich zo diep verootmoedigen. Hoe eerder men daartoe komen kan, zoveel te spoediger wordt men geholpen. Men mag het ook doen. Het is geen lichtvaardige vermetelheid met zijn vuile kleren voor de reine ogen van de Engel te verschijnen. Men hoeft geen strenge behandeling te vrezen, maar mag een genadige aanneming verwachten, omdat Zijn Middelaarsambt voor zulke ellendigen is. Zie dit breder boven, over vs. 1, §20, IV, en vooral over vs. 3, §10.

V. *Dat Josua met vuile klederen voor het aangezicht van de Engel staan mocht, dient om de zuiverheid en de grootheid van de Goddelijke genade te verheerlijken.*

/. Hoe groter de ellendigheid en onwaardigheid is, zoveel te zuiverder en groter wordt de genade die aan zo iemand bewezen is. Die geen onwaardigheid heeft, kan geen genade ontvangen. Die aan weinige en geringe onwaardigheden onderhevig is, kan geringe genade deelachtig worden. Die onder grote onwaardigheden zucht kan een voorwerp van grote genade worden. Die niet alleen in

verbeelding maar in werkelijkheid de grootste onwaardige is op de wereld, kan ook de allergrootste genade op aarde verkrijgen. *Waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest*, Rom. 5:20.

// Begeert men dan levendige bevattingen en bevindingen van de zuiverheid en grootheid van de genade te hebben, laat men dan proberen de grootheid van zijn ellende en

onwaardigheid levendig in te zien. En laat men zich dan de spiegel van de wet in zijn geestelijkheid, die in alles een volmaaktheid eist, gedurig voor ogen stellen, opdat men in alles, zelfs in zijn beste verrichtingen en gemoedsaandoeningen, het grote en walgelijke gebrek opmerkt. Dan zal de genade van God in Christus, wanneer geestelijk licht in het Evangelie daarbij komt, recht zuiver, groot, wonderlijk en dierbaar worden.

5.5. Zacharia 3:4,5

Toen antwoordde Hij, en sprak tot degenen, die voor Zijn aangezicht stonden, zeggende: Doet deze vuile klederen van hem weg. Daarna sprak Hij tot hem: Zie, Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen, en Ik zal u wisselklederen aandoen. Dies zeg Ik: Laat ze een reinen hoed op zijn hoofd zetten. En zij zetten dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem klederen aan; en de Engel des HEEREN stond daarbij.

§1. Hier (1) beschrijft de profeet die grote weldaad die de Engel des Heeren aan Josua bewees, toen Hij · zijn schuld wegnam, · en Zijn gerechtigheid aan hem toepaste, (2) verstrekkend · tot beschaming van de satan, · en tot bemoediging van Gods moedeloze kinderen.

§2. Vestig hier uw gedachten (1) eerst op de wegneming van de schuld, vs. 4, (2) dan op de genadige toepassing van de gerechtigheid, vs. 5.

§3. Het gunstig ontslag van schuld wordt (1) eerst zinnebeeldig voorgesteld, (2) en dan wat nader verklaard.

§4. Het zinnebeeldig voorstel wordt zo opgegeven: TOEN ANTWOORDDE HIJ, EN SPRAK TOT DEGENEN, DIE VOOR ZIJN AANGEZICHT STONDEN, ZEGGENDE: DOET DEZE VUILE KLEDEREN VAN HEM WEG.

§5. Hij gaf dit bevel TOEN, wanneer Josua met zijn vuile klederen voor Zijn aangezicht stond. Het ongeloof had misschien verwacht dat, toen hij zo ellendig gekleed daar kwam, hij onder een verschrikkelijk verwijt en bestraffing uitgestoten zou worden. Maar het viel anders uit. *Toen* werd er bevel gegeven dat de persoon aangenomen en behouden zou worden, maar zijn kleren weggedaan worden. Voor het aangezicht van de Engel des Heeren wordt geen zondaar, die door een ootmoedig geloof daar komt, verdaan, maar gunstig gerechtvaardigd, hoe groot zijn ellendigheid ook mag zijn.

§6. Hoewel men niet leest dat Josua toen iets gesproken heeft, toch ANTWOORDDE hem de Engel des Heeren.

Het daadwerkelijk toevlucht nemen tot de Engel; het vertonen van zijn gedaante; zijn zuchten en werkzaamheid daaronder, waarvan bij vs. 1, §13, en bij vs. 3, §9, melding is gemaakt, was een krachtig roepen en spreken tot de Heere. Men leest in Exod. 14:15 niet dat Mozes een woord gesproken had. Toch zei de Heere: *wat roept gij tot Mij?* Nehemia bad de Heere terwijl hij met de koning sprak, Neh. 2:4. De Heere *verstaat de overdenkingen*, Ps. 5:2.

De Engel verstond niet alleen wat Josua door zijn zuchten en gedrag te kennen gaf, maar hij *verhoorde* en *beantwoordde* ook zijn wens.

§7. Hij had de satan tot antwoord gegeven: de Heere schelde u! gij satan! ja de Heere schelde u! Het antwoord dat Hij Josua gaf, was zaliger. HIJ SPRAK TOT DEGENEN, DIE VOOR ZIJN AANGEZICHT STONDEN, ZEGGENDE: DOET DEZE VUILE KLEDEREN VAN HEM WEG.

§8. Hij gaf dit bevel aan hen, DIE VOOR ZIJN AANGEZICHT STONDEN.

Het staan voor iemands aangezicht is een eigenschap van dienaren die gereed staan om het gebod van hun heren, op hun wenk, ten uitvoer te brengen. *Voor des Heeren aangezicht te staan, en Hem te dienen* is één en hetzelfde, Deut. 10:8.

Het zijn hier in het bijzonder zulke dienaars van de Engel des Heeren, die Hij als *middelen*

gebruikte om Josua de vuile klederen uit te doen, dat is, van de *schuld* van zijn zonde te *ontlasten*.

Dit kan men op de *heilige engelen* niet gevoeglijk toepassen. Hoewel zij gediensige geesten zijn, die tot allerlei diensten voor hen die de zaligheid beërven uitgezonden worden, toch vindt men nergens dat de Heere Messias de engelen als middelen gebruikt in de toepassing van de vergeving van zonden.

Men moet daarom hier denken aan al die *genademiddelen*, waarvan de Heere Zich in het vergeven van de zonde van Zijn volk bedient. Zij kunnen even zo bekwaam onder het zinnebeeld van dienaars, die voor Zijn aangezicht staan, voorgesteld worden, als de *stormwind, die Zijn woord doet*, Ps. 148:8, en *Zijn bevel en woord, dat Hij op de aarde zendt, en hetwelk als een gezonden dienaar zeer snel loopt*, Ps. 147:15.

Tot die middelen en dienaars die voor Zijn aangezicht staan, kan men *in het bijzonder* brengen, (1) *het Evangelie*, waarin de rechtvaardigheid van God geopenbaard wordt van geloof tot geloof, Rom. 1:17; het middel waardoor Hij de uitspraak van vergeving over een zondaar doet. (2) *De dienaars* van het Evangelie, die het uitgesproken vonnis van de Heere voordragen, verklaren en aandringen; die dus als middelen *velen rechtvaardigen*, Dan. 12:3, en *de zonden vergeven*, Joh. 20:23. (3) De Heere kan ook *gewone godvruchtigen* als middelen gebruiken, om door hun samenspraken bezwaarde zielen bij Zijn vergevende genade, en de verklaring die Hij daarvan in het Evangelie doet, te bepalen.

Al deze middelen zijn *dienaars, die voor Zijn aangezicht staan*. Want (1) de Engel des Heeren heeft recht en macht daarover. (2) Ze hangen van Zijn welbehagen, bevel, bestuur en kracht in hun werkingen af.

Hoewel Josua de grootste en aanzienlijkste man in de kerk en onder de godvruchtigen was, toch wilde de Heere hem niet zonder middelen helpen. Opdat hij in ootmoed zou staan en erkennen dat hij van anderen, die in een zeker opzicht geringer waren dan hij, nuttigheid kon ontvangen. 1 Kor. 12:21.

§9. Maar die nuttigheid kon hij niet verwachten, als de Engel er geen bevel toe gaf, zoals hier gebeurt. HIJ SPRAK TOT HEN, ZEGGENDE.

Dit spreken en zeggen betekent hier *een daadwerkelijk spreken* door de vrijmachtige en krachtige werking van de voorzienigheid.

Hierdoor *spreekt Hij, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er*. Ps. 33:9.

Hij wekte door Zijn verborgen kracht de dienaars van het Evangelie en andere godvruchtigen op. Hij bestuurde hun overdenkingen en gangen, dat zij zich tot Josua vervoegen en met hem van Gods vergevende genade handelen moesten. Hij bepaalde het gemoed van Josua bij de waarheid van het Evangelie, en drukte die op zijn hart.

Dit wordt een *spreken* en *zeggen* genoemd, (1) omdat het de *ernstige* en *volstrekte* wil van de Engel was. (2) Hij toonde het zo *duidelijk* en *krachtig*, dat er geen duisterheid en zwarigheid over kon blijven. Misschien kon Josua zwarigheid maken: "raakt die waarheid van het Evangelie mij, allerellendigste, in het bijzonder ook wel?" Gemakkelijk kon in het hart van de dienaren die gedachte oprijzen: "zou het wel voorzichtig genoeg zijn deze man in het bijzonder zo vrijmoedig aan te tasten, en van zijn vuile klederen te ontdoen, omdat wij geen hartenkenners zijn?" Maar de Engel scheen met zoveel klaarheid in de zielen dat er geen zwarigheid overbleef. *Hij sprak, zeggende*.

§10. Wat zei Hij tot hen? DOET DEZE VUILE KLEDEREN VAN OVER HEM WEG.

§11. DEZE VUILE KLEDEREN zijn een zinnebeeld van Josua's *zonden* en *schulden*, zoals bij vs. 3 gezien is.

De *onbepaalde* uitdrukking in *het meervoud* sluit hier alle uitzondering uit. Ze moesten geen vuil kleeft, van wat voor soort en hoe vuil het ook mocht zijn, aan hem laten. Men mag hier op de Engel toepassen, Ps. 103:3, *Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest*.

§12. Die weldaad was zoveel te groter omdat die vuile klederen OVER en OP hem, &*-3, waren. Ze drukten en benauwden hem als een zware last. Ps. 38:5. *Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden*.

§13. Van die last zouden ze hem ontdoen. DOET ZE VAN *boven hem*, &*-3/ (mee-alauw), WEG.

De zonden worden in tweeërlei zin weggenomen. òf door de rechtvaardiging, òf door de heiliging. Hoewel deze weldaden onafscheidelijk gepaard gaan, zijn ze echter wezenlijk van elkaar onderscheiden.

Hier wordt van het wegnemen van de zonden door hun vergeving, gesproken. Dit zal uit de bijgevoegde verklaring nader blijken. De uitdrukking, &*-3/ (mee-alauw), *van over*

hem, past daarop ook allergevoeglijkst. Want door de heiliging wordt de zonde *uit de mens*, maar door de rechtvaardiging *van over hem* weggenomen. Want de heiliging gebeurt *binnen*, maar de rechtvaardiging *buiten* de zondaar.

De dienaars nemen die vuile klederen weg, wanneer ze middelen zijn waardoor het gemoed bepaald wordt bij de borgtocht en voldoening van de Messias, dat in het Evangelie als de verdienende oorzaak van de rechtvaardiging geopenbaard is, en zij in Naam van de Heere en in Zijn plaats het vonnis van vrijspraak, in het Evangelie geopenbaard, aankondigen. In deze zin *rechtvaardigen zij velen*, Dan. 12:3, en *vergeven de zonden*, Joh. 20:23.

§14. Zij hadden het ontvangen bevel ook direct vaardig ten uitvoer gebracht. Dit kan men uit de bijgevoegde verklaring duidelijk genoeg zien. DAARNA SPRAK HIJ TOT HEM: ZIE, IK HEB UW ONGERECHTIGHEID VAN U WEGGENOMEN, EN IK ZAL U WISSELKLEDEREN AANDOEN.

§15. Zou Josua uit de ontvangen weldaad de rechte troost en vrucht genieten, dan moest de Engel hem in het bijzonder aanspreken. DAARNA SPRAK HIJ TOT HEM.

Dit spreken betekent hier opnieuw een *daadwerkelijk spreken* door Zijn genadige en krachtige voorzienigheid, waardoor Hij hem nader licht schonk om met meerdere duidelijkheid in te zien dat de toegediende vergeving van de zonden hem in het bijzonder aanging, zodat hij het met vrijmoedigheid geloven en belijden kon, dat niet alleen anderen, maar ook hem de zonden daadwerkelijk vergeven waren.

Hoewel dit tot het wezen van de vergeving en zaligheid nu niet volstrekt noodzakelijk was, het was echter zeer nuttig en heilzaam voor Josua (1) om de Heere voor zo'n grote weldaad betamelijk te danken (2) en voor zijn eigen ziel de aangename troost en verkwikking daaruit te genieten.

Hiertoe was nodig dat *de Engel Zelf tot hem sprak*. Hoewel Josua in zijn aandeel aan de vergeving van zonden donker was gebleven, was hij toch waarachtig ontslagen geweest van zijn schulden. De verklaring die door de dienaars gedaan was, die voor het aangezicht van de Engel stonden, was zeker en waarachtig. Hij kon niet zonder een krachtig gevolg zijn, omdat hij in de Naam van de Heere gedaan was. Maar deze dienaars konden het gemoed van Josua niet openen en ook niet buigen om de gronden van die uitspraak in te

zien, en te geloven dat de Heere door hen tot hem sprak. Hij kon dat gewichtig stuk op het enkele zeggen van schepsels niet geloven. Zou hij dat kunnen en durven doen, dan moest de Engel Zelf tot hem spreken. Niet door een onmiddellijke openbaring of ongemene gevoelige aandoening en beweging, zoals sommige eenvoudigen denken, maar door zijn gemoed te verlichten, en bij de gronden waarop de uitspraak die hem toegediend werd, steunde, te bepalen. En door hem te doen zien dat de dienaars niet in hun eigen naam, maar in de Naam van de Heere tot hem spraken.

§16. Zo nuttig dat licht in zijn aandeel aan de vergeving van de zonden was, zo bezwaarlijk was het ook voor iemand die zijn schuld en de heilige rechtvaardigheid van de Heere levendig inzag. Hierom (1) laat de Heere eerst een opwekking voorafgaan, (2) en geeft hem dan een nadere verklaring en verzekering van die grote weldaad van de vergeving van zijn zonden.

§17. De opwekking is in dat kleine maar nadrukkelijke woordje, ZIET! begrepen.

Hierdoor worden (1) de eigenschappen van de volgende verklaring (2) en de plicht van Josua daaromtrent, aangewezen.

De volgende verklaring was (1) zeer gewichtig en *aanmerkenswaardig*. · Het maakt van een weldaad melding waardoor al Gods volmaaktheden op het hoogste verheerlijkt worden, ·· waarin de echte godzaligheid en bestendige troost van Josua de enige grondslag hadden. (2) Het is zo *vast en zeker* alsof hij het met zijn eigen ogen voor zich kon zien. (3) Maar het is ook zeer *wonderlijk*, boven en tegen de verwachting van de ongelovige natuur.

Josua moet het *nauwkeurig opmerken*, vast geloven en bestendig bewaren in de zin van de gedachten van zijn hart.

Deze opwekking was hier nodig omdat de satan, verscheidene eigenzinnige mensen, en het zwaarmoedig ongeloof deze zalige waarheid probeerden te verbergen, te verdonkeren en onzeker te maken. Die vijanden roepen: "denk zulke dingen toch niet. Het is voor u te groot. U kon u gemakkelijk bedriegen. U kon zorgeloos worden. Denk liever wat anders en luister daar niet naar". Maar de Engel vermaande hem tot het tegendeel en zei, ZIET!

§18. Wat moest hij zien? (1) Eerst dat Hij zijn ongerechtigheid had weggenomen, (2) dan dat Hij hem een volkomen gerechtigheid daarvoor in de plaats schonk.

§19. Het eerste is vervat in deze woorden: IK HEB UW ONGERECHTIGHEID VAN U WEGGENOMEN.

§20. Hoewel de Engel de dienaars die voor Zijn aangezicht stonden, als middelen gebruikte, toch was Hij Zelf de voorname oorzaak. IK heb het gedaan. *Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.* Jes. 43:25. Het werk dat Zijn dienaars verrichtten deden ze in Zijn Naam, en het moest gehouden worden alsof het door Hem Zelf gedaan was.

§21. Niemand anders dan de Heere was met de macht voorzien om Josua van zijn ONGERECHTIGHEID te ontslaan, wat hier gebeurd was.

Door de *ongerechtigheid* moet men hier verstaan de snode *verkeerdheid* en *ongelijkvormigheid* van Josua's natuur, woorden en werken, aan de heilige wet van God, voorzover die ontelbare schulden en verbintenissen op hem brachten om de eeuwige verdoemenis daarvoor te ondergaan. In deze zin smeekte David: *om Uws Naams wil, HEERE! zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot.* Ps. 25:11.

Hoewel Josua onder allerhande en veelvuldige ongerechtigheden gebogen ging, had die genadige Heere toch geen één willen uitsluiten. Hij had de ongerechtigheid *zonder bepaling* weggenomen. Ps. 103:3. 1 Joh. 1:7.

§22. Even zo bemoedigend moest het ook voor Josua zijn dat de Engel des Heeren zei: IK heb UW ongerechtigheid weggenomen. (1) Al werd hij in zich ongerechtigheden gewaar, waarvan hij bij zichzelf dacht dat ze misschien in niemand anders te vinden zouden zijn, en hem in het bijzonder *alleen eigen* waren: die waren ook weggenomen. (2) Hoewel hij zelf de *enige oorzaak* van zijn ongerechtigheid was, en de schuld daarvan op niemand anders met enige schijn werpen kon, toch was het weggenomen.

§23. Zijn ongerechtigheid was wel in zichzelf verdoemelijk, en bracht vele en zware schulden ter verdoemenis over hem. Maar de Heere had die VAN HEM WEGGENOMEN.

Die spreekwijze betekent hier de volkomen *vergeving van de zonden*, waaruit de onvolkomen heiliging in dit leven als een vrucht voortvloeyde. Want zonden, misdaden en ongerechtigheden weg te nemen, beduidt doorgaans in de Heilige Bladen, die uit genade volkomen te vergeven. 2 Sam. 12:13, *de HEERE heeft ook uw zonde weggenomen, gij zult niet sterven.* Jes. 6:7, *alzo is uw*

misdaad van u geweken, en uw zonde is verzoend. Zach. 3:9, *Ik zal de ongerechtigheid dezès lands op een dag wegnemen.* Men zie ook Ps. 25:18; Ps. 85:3; Hos. 14:3. Deze spreekwijze kan ook in zijn volle kracht op de heiliging niet gevoeglijk worden toegepast. Want zij, van wie de ongerechtigheid zo volmaakt is weggenomen dat er geen verdoemenis voor hen te vinden is, bevinden nog vele verkeerdheden in zich¹.

Zo liggen de volgende gewichtige zaken in dit begrip opgesloten.

De ongerechtigheid *lag* zeer zwaar op het gemoed van Josua, en het was hem als een zware last te zwaar geworden, Ps. 38:5.

De Engel des Heeren was in de eeuwige vrederaad voor deze ellendige Borg geworden om voor al zijn ellendigheden aan de rechterlijke rechtvaardigheid van God, door het aanbrengen van een eeuwige gerechtigheid, volkomen te voldoen. Hij had Zich als zodanig aan hem door Zijn Woord en Geest bekend gemaakt, en toegeroepen, *wendt U naar Mij toe, wordt behouden,* Jes. 45:22.

Die nodiging was door de Heilige Geest met zoveel licht en kracht op het bedrukte gemoed van Josua gedrukt, dat hij zich onderwonden had op grond van die eeuwige borgtocht door een levend geloof tot de Engel des Heeren de toevlucht te nemen, en voor Zijn aangezicht

¹ De tegenwerpingen die door hen gemaakt worden, die hier de heiligmaking verstaan, zijn van alle kracht en klem ontbloot. (1) Was in vs. 2. van de vergeving van de zonden gesproken, dan was dat maar ingewikkeld, in de veroordeling van de satan, gebeurd. Maar hier spreekt de Engel er uitdrukkelijk van tot Josua. (2) Meent men dat in de vergeving van de zonden geen middelen te pas komen, zoals in de heiligmaking, dan denkt men niet nauwkeurig. Want de heiliging, als een daad van God aangemerkt, wordt geoefend door een almachtige scheppende kracht, die in de mens bij aanvang of voortgang tevoorschijn brengt wat daar niet te vinden was. De rechtvaardiging of vergeving van de zonden gebeurt buiten de mens, door een rechterlijke uitspraak of verklaring te doen. Laat men nu eens overdenken in welke van deze beide weldaden de middelen en dienaars het best te pas kunnen komen. Men kan van de dienaar van het Evangelie tenminste met grond zeggen dat zij als middelen *velen rechtvaardigen*, Dan. 12:3, en *de zonden vergeven*, Joh. 20:23. (3) Was Josua reeds tevoren gerechtvaardigd, en gebeurt de rechtvaardiging met opzicht op de staat en persoon slechts éénmaal: dit neemt in geen geval weg dat die algemene weldaad dikwijls en op bijzondere zonden kan worden toegepast, en hij veel malen vergeving van de zonden ontvangen.

met al zijn zonden en schulden te verschijnen, om een genadige vrijmaking deelachtig te worden.

Omdat de Heere Zijn Eigen borgtocht, uitnodiging en krachtadige trekking van Josua niet verzaken kon, ontsloeg Hij hem van alle schuld en van de verbintenis tot de straffen, die hij door al zijn ongerechtigheden verdiend had, zodat hij niet het minste kwaad daarover te vrezen had. *De HEERE had zijn zonde weggenomen, hij zou niet sterven*, 2 Sam. 12:13. *Zo ver het oosten van het westen was, zo ver deed Hij zijn overtredingen van hem. Hij deed hem niet naar zijn zonden, en vergold hem niet naar zijn ongerechtigheden. Hij ontfermde Zich over hem, gelijk een vader over zijn kind. Hij wist, wat maaksel hij was, gedachtig zijnde, dat hij stof was.* Ps. 103:10-14.

Deze kwijtschelding van zijn schulden was zo volmaakt en bestendig, alsof de ongerechtigheid zelf, die de schuld gemaakt had, was weggenomen. Alsof het gedane ongedaan was geworden. Alsof hij nooit zonde gekend noch gedaan had, en geen overblijfsels van de verkeerdheid meer in hem waren. De Engel zei: *Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.* Jes. 43:25.

§24. Gelijk de duisternis niet verdreven kan worden dan door licht, zo kan de ongerechtigheid niet worden weggenomen dan door het meedelen van de volwichtige gerechtigheid van de Middelaar. Hierom voegt de Engel erbij: EN IK ZAL U WISSELKLEDEREN AANDOEN, of naar de grondtaal, door *u wisselklederen aan te doen*.

§25. WISSELKLEDEREN, ; &7 - (/ (machalatsoot), zijn *witte, ruime*, kostbare feestklederen, waarin men *gemakkelijk en vrij* kan wandelen, die de ouden op hun feest- en vreugdetijden plachten aan te trekken.

Die zijn hier een zinnebeeld van de *gerechtigheid* van de Heere Messias, die dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid, waardoor Hij alle vloeken heeft weggedragen en de eis van de wet volmaakt onderhouden heeft, en een wettig recht aangebracht om van alle welverdiende straffen volkomen vrij te zijn, en alle zegeningen naar ziel en lichaam voor eeuwig te genieten. Deze zijn die klederen die tegen de vuile klederen van Josua lijnrecht over staan. Hiervan roemt de kerk: *Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan*, Jes. 61:10. Dat *beste klee*d, dat de

verloren en teruggevonden zoon *werd aangedaan*, Luk. 15:22. *Dat rein blinkend fijn lijnwaad, de rechtvaardigmakingen der heiligen.* Openb. 19:8.

Dit zinnebeeld schildert de natuur en vruchten van die zalige gerechtigheid van de Middelaar naar het leven af. (1) Het is rein, zuiver en volmaakt. (2) Het is bekwaam om een naakte zondaar, die van alle eigen gerechtigheid geheel en al ontbloot is, te bedekken, te verwarmen en te versieren, zodat hij recht aangenaam in Gods ogen wordt. (3) Het is zo ruim dat het de gehele zondaar, van de hoofd tot de voeten toe, kan bedekken en volmaakt in de ogen van God maken, Kol. 2:10. (4) Men durft daarin openlijk voor de dag te komen; in de tegenwoordigheid van de Heilige Drieëenheid en alle reine inwoners van de hemel te verschijnen; en men kan zeer gemakkelijk, vaardig en vrolijk wandelen, wanneer men daarmee bekleed is. Dan kan men met de kerk zeggen: *ik ben zeer vrolijk in den HEERE, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan*, Jes. 61:10.

Het meervoud, *wisselklederen*, is geen bewijs dat er meer gerechtigheden dan die ene zouden zijn. Want Hij heeft met *één offer* in eeuwigheid volmaakt die geheiligd worden, Hebr. 10:14. Maar het herinnert ons de *uitmuntende voortreffelijkheid* en de *veelvoudige nuttigheden* daarvan. (1) Het is de eeuwige gerechtigheid van de Zoon van God, oneindig voortreffelijker dan al de gerechtigheden van al de schepsels, hoewel zij volmaakt heilig waren. (2) Het is alleen genoeg om *alle* naakte zondaars te bedekken. · Wat onder- en bovenkieren in het lichamelijke doen, doet deze gerechtigheid van de Middelaar in het geestelijke, omdat het alleen genoegzaam is. Het bedekt, verwarmt en versiert de gehele mens van het hoofd tot de voeten, naar ziel en lichaam, voor God en al de heiligen. ··· Heeft men naar het lichaam verscheiden kieren nodig; moet men steeds nieuwe in de plaats van de oude laten maken: deze gerechtigheid kan nooit afslijten; het is een *gerechtigheid der eeuwen* en verduurt al de klederen van de wereld, Dan. 9:24; Ps. 112:3.

§26. Zo heerlijk, nuttig en duurzaam deze geestelijke wisselklederen van de gerechtigheid van de Messias zijn, zo groot is Zijn genade waardoor Hij die niet alleen wilde aanbrengen, maar ook Zelf aan Josua toepassen. *Ik*, zegt Hij, *zal ze* U AANDOEN.

Dit *aandoen* van die kostbare wisselklederen beeldt de dadelijke *toepassing* van die eeuwige gerechtigheid aan Josua af, Jes. 61:10.

Deze aankleding en toepassing, aangemerkt als het werk van de Engel, wordt in deze volgorde, wat het wezen betreft, uitgevoerd. (1) De Heere overtuigt de ziel met duidelijkheid en kracht van zijn volstreckte naaktheid, en dat zijn webben en die van alle schepselen niet deugen tot kleding, en niets anders dan nietige spinnewebben kunnen opleveren. (2) Hij maakt in het Evangelie bekend dat in Hem gerechtigheden zijn, en biedt ze welmenend aan de naakte zondaar aan, om die zonder prijs en geld te kopen, Openb. 3:17,18. (3) Hij werkt door Zijn Geest het zaligmakend geloof in het hart, of maakt het bij voortgang werkzaam, waardoor de ontblote zondaar die wisselklederen als noodzakelijk, genoegzaam en gepast voor zichzelf beschouwt. Hij wordt van de welmenende aanbidding daarvan overreed en verzekerd, en biedt zijn naakte schuldige ziel en lichaam ootmoedig aan ter bekleding, en hij zoekt de belofte voor zichzelf aan te nemen, met verzaking van alle eigen gerechtigheid, Filip. 3:7-9.

Deze genade wordt hier zeer levendig door het aandoen van de klederen afgebeeld. Want (1) door het aandoen worden de klederen met het lichaam nauw verenigd. Door het bovengenoemd genadewerk wordt de gerechtigheid van de Middelaar op het nauwste met de ziel verenigt. Men ontvangt daarop een recht als op zijn eigen. Men wordt ook de dadelijke ondervinding daarvan deelachtig. (2) Een mens die van nature aan de lichte spinnewebben en vijgebladeren van eigen verbeeldingen en gerechtigheden gewend is, heeft uit zichzelf zo weinig verstand of kracht, om zichzelf met de wisselklederen van de gerechtigheid van de Messias te kleden, als een pasgeboren kind heeft om zichzelf de kleding aan te doen. De Heere Zelf trekt de zondaar die wisselklederen aan, Jes. 61:10. Men kan zeggen dat de zondaar in zeker opzicht hier niets werkt en in een ander opzicht dat hij ook al werkzaam gemaakt wordt in het geloof, om deze klederen te beschouwen, te kiezen, zich aan te bieden en stil te houden, dat de Heere hem naar Zijn welbehagen recht kleedt, zoals het wezen moet, Rom. 4:5.

Maar hoe kon de Engel Josua die wisselklederen reeds aandoen, daar ze na verscheidene jaarweken pas aangebracht worden? Dan. 9:24. Zach. 3:9. Hoewel de Heere Messias in de volheid des tijds pas

dadelijk zou lijden en de wet gehoorzamen, toch was die gerechtigheid der eeuwen bij de eeuwige Vader en Middelaar, die in de eeuwigheid wonen waar geen vervolg van tijd plaats heeft, reeds zo tegenwoordig, dat Josua daarmee bekleed kon worden. Want de Messias had in de eeuwige vrede raad de volkomen voldoening op Zich genomen, waarvan de uitvoering bij God zo zeker en krachtig was, alsof het zijn volkomen beslag reeds gekregen had.

De woordbuiging : " -% (halevoesh) betekent eigenlijk DOOR *aan te doen*. Hierdoor wordt het op het voorgaande wegnemen van de ongerechtigheid betrekkelijk gemaakt, als de rechte manier waarop het gebeurd was. Gelijk men *door* het schenken van goederen de armoede verdrijft, zo had de Heere de ongerechtigheid van hem genomen door het schenken van Zijn gerechtigheid, waardoor alle vloeken die hij verdiend had, volkomen waren afbetaald, en alle geboden die hij verzuimd of overtreden had, volmaakt waren onderhouden. Want omdat God rechtvaardig is, kan Hij niemand zonder gerechtigheid van de ongerechtigheid ontdoen. Hij kan de schuldige geenszins onschuldig houden.

Hieruit volgt dat het uitdoen van de vuile klederen en het aandoen van de wisselklederen op één en dezelfde tijd gebeurt; hoewel van het laatste na het eerste gesproken wordt, omdat men alles niet tegelijk kan voorstellen.

§28. Het bevel luidt zo: DIES ZEG IK: LAAT ZE EEN REINEN HOED OP ZIJN HOOFD ZETTEN.

§29. Hij geeft door deze woorden: DIES ZEG IK, een uitdrukkelijk, duidelijk en ernstig *bevel* aan Zijn *dienaren* die voor Zijn aangezicht stonden; wat boven, §9, breder verklaard is.

§30. DE REINE HOED, of priesterlijke muts, was eertijds een zinnebeeld van *vrijheid* en *blijdschap*. Ezech. 24:17.

Het is hier een afbeelding van de *gerechtigheid van de Messias*, voor zover die vrijheid geeft om met *vrijmoedigheid* en *blijdschap* tot God te naderen, en vrijmoedig alles te begeren en te verwachten wat wij tot onze zaligheid nodig hebben. Want *in Hem hebben wij de vrijmoedigheid en den toegang met vertrouwen, door het geloof aan Hem*, Ef. 3:12.

§31. Zo groot als dit voorrecht was, zo zalig was het voor Josua, dat de dienaars bevel kregen om hem die hoed OP ZIJN HOOFD TE ZETTEN.

Hierdoor wordt de werkzaamheid uitgedrukt, die de dienaars als middelen in de hand van de

Heere moesten verrichten, om Josua de gerechtigheid van de Heere Messias *toe te passen*. (1) Josua was in zichzelf van alle recht en vrijmoedigheid om tot God te naderen, ontbloot. (2) Het Evangelie en de verkondiging daarvan moest door de krachtige besturing van de Heere als een middel dienen om hem die reine hoed aan te wijzen, en met nadruk op het hoofd en op het hart te drukken, onder die aangename toeroep in zijn ziel: *zo laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, om barmhartigheid te verkrijgen, en genade te vinden, en geholpen te worden ter bekwamer tijd*, Hebr. 4:16 en 10:21,22.

§32. Onder het opzetten van die hoed was de overige kleding ook begrepen. Dit blijkt uit de volvaardige uitvoering van dit bevel, waar wij (1) eerst de verrichting van de dienaren, (2) en dan de gunstige en nauwkeurige tegenwoordigheid van de Engel beschouwen moeten.

§33. Het eerste wordt zo verteld: EN ZIJ ZETTEN DIEN REINEN HOED OP ZIJN HOOFD, EN ZIJ TOGEN HEM KLEDEREN AAN.

ZIJ, die dit zo vaardig verrichtten, waren de dienaars die voor het aangezicht van de Engel stonden, van wie boven, §8 gesproken is.

DE REINE HOED die ze op zijn hoofd zetten, en DE KLEDEREN die ze hem aantrokken, betekenen zoals boven gezien is, *de gerechtigheid* van de Heere Messias.

Ze worden onder de onderscheiden zinnebeelden van een reine hoed en verdere wisselklederen voorgesteld, om ons te beduiden dat het niet alleen vrijmoedigheid en blijdschap aan een zondaar geeft, maar ook de gehele persoon bedekt, verwarmt en versiert.

Het OPZETTEN en AANTREKKEN van dat gewaad vertoont de *dienst* van de dienaren, in het toepassen van die gerechtigheid, Dan. 12:3; Luk. 15:22, waarvan boven eveneens al melding is gemaakt.

Het gebeurde direct, op het bevel van de Engel. Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er, Ps. 33:9.

Hoewel Josua hier een grote heerlijkheid deelachtig werd, toch kon hij er zichzelf niet over verheffen. Hij *werd* met klederen versierd, die aan hem als een arme gegeven waren. Hij had die niet van zijn ouders geërfd, en ook niet door zijn arbeid en geld kunnen verwerven. Hij alleen kon die zichzelf niet eens goed aandoen, maar moest zich als een klein kind hier *laten kleden*. In de echte toepassing van de gerechtigheid wordt de grootste man bij

de Heere als een gespeend kind bij zijn moeder, Ps. 131:2.

Hoewel sommigen onder het kleden, door eigen zin, verkeerde en ongelovige voorzichtigheid, veelal onrustiger zijn dan kleine, dartele en verdrietige kinderen, wie de dienstboden gedurig moeten toeroepen: "houd toch stil" -. Hoewel velen als de kinderen over de boden die hen kleden moeten, wenen, en ze met voeten stoten, schijnt Josua zich daarentegen echt stil gehouden te hebben, en zoveel te beter en spoediger in zijn kleding gekomen te zijn.

Grote verandering! Kort tevoren stond hij daar in vuile walgelijke kleren. Nu pronkte hij met een reine hoed op zijn hoofd, en met reine ruime wisselklederen aan zijn hele lichaam. Nu durfde hij vrijmoedig overal te verkeren, en met de reine inwoners van de hemel om te gaan.

§34. In deze kleding ligt de grond van alle zaligheid. Als dat niet goed gebeurt, kan de hoop van de zaligheid ook niet recht zijn. Hierom wilde de Engel Zelf daarover een nauwkeurig oog laten gaan. DE ENGEL DES HEEREN STOND DAARBIJ, of was STAANDE, §/3 (omed).

Hij *stond* (1) als een *overwinnaar* van de satan, (2) *gereed* om de beschuldigde Josua te hulp te komen.

Hij *stond bij* die omkleding van Josua (1) om daaraan gezag en aanzien bij te zetten, omdat het op Zijn bevel en in Zijn tegenwoordigheid gebeurde. (2) Om zorg te dragen dat Zijn dienaars het recht, grondig en nauwkeurig, als in Zijn tegenwoordigheid zouden verrichten, 2 Kor. 2:17; 4:2; 7:12; 12:19. (3) Hij vereerde het met Zijn hoge goedkeuring, en vond er een onuitsprekelijk genoeg in dat deze ellendige zo werd opgesierd.

§35. Wat de Engel des Heeren zo aangenaam was, diende om het hoofd van de rampzalige engelen, de satan, een onuitsprekelijk verdriet en spijt aan te doen. Hij had vurig begeerd dat die ellendige Josua om zijn vuile kleren veroordeeld en verstoten zou worden. Maar hij moest voor zijn ogen zien dat hijzelf veroordeeld was, deze ellendige van zijn vuile kleren ontdaan en met heerlijke kleren bekleed werd, om de satan en zijn rijk zoveel te meer afbreuk te doen.

§36. Zo smartelijk dit voor de satan was, zo troostelijk moest het weer voor de treurige kinderen van Sion zijn. Zuchtten ze onder vuile kleren; konden ze zichzelf er niet van ontdoen, dan moesten ze uit de ontmoeting van hun hogepriester Josua met aangenaamheid

opmerken, dat bij de Engel des Heeren hulp besteld was. Die wil de vuile kleren laten uitdoen, en de klederen des heils daarvoor in plaats schenken. Ze mochten dan tot zo'n doel maar ootmoedig en vrijmoedig tot Hem komen, hoe slecht hun kleren er ook uitzagen.

§37. Laten we hier uit het volgende tot onze nuttigheid nog *aanmerken*:

I. *De gunstrijke vergeving van de zonden was EEN ANTWOORD dat aan Josua gegeven werd op zijn staan voor het aangezicht van de Engel.*

/. Die zich nog nooit als een onreine bevindelijk en met schaamte heeft leren kennen -. En die nog nooit met zijn schulden tot de Engel des Heeren een gelovige toevlucht genomen heeft, maar in zichzelf, of door zorgeloosheid, of door verbeelding van eigen gerechtigheid en zelfverbetering, of door ongeloof en wanhoop, is blijven zitten -. Zo iemand, zeg ik, mag zich niet verbeelden dat het een antwoord van de Heere is, wanneer hem enige beloften, bv. "zoon, zijt wel gemoed, uw zonden zijn u vergeven", al was het nog zo onverwacht, in de zin van zijn gedachten komen.

//. Bekommerde zielen behoeven niet te vrezen dat zij, als ze zo ellendig komen, zouden horen, "gaat weg van mij, gij vervloekte", gelijk de satan en het ongeloof hen trachten in te boezemen om hen van de Engel des Heeren af te schrikken. Ze mogen volkomen verzekerd zijn dat zij, zo gauw ze komen, dit troostelijk antwoord ontvangen zullen: "doet deze vuile klederen van hen weg".

///. Kunnen zij geen woorden vinden om hun ellendigheid levendig uit te drukken, laten ze dan hun gedaante vertonen, en door uitgaande sprakeloze zuchtigen tot Hem de toevlucht nemen. Dit is bij de Engel een sterk roepen, en Hij zal daarop troostelijke woorden antwoorden.

II. *De Engel des Heeren gaf een duidelijk en nadrukkelijk bevel aan Zijn dienaren om Josua te ontlasten van zijn vuile klederen: HIJ SPRAK, ZEGGENDE.*

/. Alle dienaars van het Evangelie moeten dit opmerken, dat zij van 's Heeren wege verplicht zijn de ellendigen, die onder hun zonden zuchten, en tot de Engel des Heeren vluchten, niet voor het hoofd te stoten, maar door een vriendelijke toediening van het Evangelie, van hun vuile klederen te ontdoen.

//. Hoewel men voorzichtig moet zijn om niemand met de vergeving van de zonden zonder grond en lichtvaardig te troosten; toch

moet men zich ook evenzeer wachten voor een stuurse angstvalligheid in de toediening van de beloften van het Evangelie aan de rechte voorwerpen. Wanneer wij duidelijke bewijzen hebben dat iemand met zijn zonde, schuld en onmacht tot de Engel des Heeren door een levend geloof de toevlucht genomen heeft, dan mogen wij ons door geen onzekere angstvalligheid laten ophouden en vertragen, in hem toe te roepen dat zijn ongerechtigheid verzoend is. De Heere *spreekt* en *zegt* het hier duidelijk genoeg: doe deze vuile klederen van hem weg.

III. *De Engel gebruikte Zijn dienaars, die voor Zijn aangezicht stonden, als MIDDELEN om de vuile klederen van Josua weg te doen.*

/. Wij moeten ons dan wachten dat wij door eigen zin en gemak ons niet verleiden laten om God te verzoeken dat Hij ons onmiddellijk zegent. De ingestelde middelen van het Woord en de verkondiging daarvan moeten ons dierbaar zijn. Maar wij moeten ze niet hoger dan middelen, die alle kracht van de Heere ontvangen, aanmerken, om toch niet in de middelen te eindigen, maar van alle vrucht en kracht daarvan de Heere alleen de eer te geven.

//. Geen middel dat de Heere gebruiken wil, moet ons te gering zijn. Josua was de aanzienlijkste man in de kerk. Toch moest hij zich als een kind door anderen, die minder dan hij waren, laten kleden. Het moet voor een leraar, ja een hoogleraar, zeer groot zijn wanneer de Heere zijn leerlingen gebruiken wil om hem te leren, en zijn gemoed bij zaken die nuttig voor zijn ziel zijn, te bepalen.

IV. *De Engel gelastte Zijn dienaars dat ze de vuile klederen van Josua zouden WEGDOEN.*

/. Zo spaart dan de Heere de personen die boetvaardig tot Hem de toevlucht nemen, maar Hij verdelgt hun schulden. Het gaat geheel anders voor het aangezicht van de Engel, dan het ongeloof donkere zielen probeert in te boezemen.

//. Alle dienaars die voor het aangezicht van de Engel staan, moeten met boetvaardige zielen, die tot de Heere Messias de toevlucht hebben genomen, zeer voorzichtig handelen. Ze moeten goed toezien dat ze zich door geen eigen wijsheid, wettischheid of onbedachtzaamheid laten verleiden, om die zielen wegens hun zonden hard te behandelen. Maar ze zijn verplicht hen de vuile kleren, met een teer medelijden, volvaardig uit te doen.

Geen zwarigheden moeten hen daarvan afhouden. Boetvaardige zielen zelf menen dikwijls dat men hen strenger behandelen moest. Ze worden wel eens onrustig en bejegenen de dienaars, die hen de vuile kleren moeten uitdoen, zeer verdrietig, alsof zij hen kwaad wilden aandoen. Anderen oordelen wel eens, uit gebrek van voldoende onderscheiden inzicht in de Evangelische waarheid en het wezen van de genade, dat de dienaars met de aankondiging van de vergeving van de zonden wachten moeten, totdat de Heere eerst Zelf, naar het schijnt, onmiddellijk van vrede heeft gesproken, ruimte gegeven, en de vuile klederen weggenomen. Maar men moet zich door zulke verwarde begrippen niet laten ophouden in het volvaardig uitvoeren van het bevel van de Heere. Hoe kan een ziel ruimte krijgen eer hij weet dat de Heere ook zijn zonden wegneemt? Hoe zal men weten dat de Heere onze zonden wegneemt, als het ons door het Evangelie en zijn toediening niet wordt aangekondigd? Zal men dan wachten een hongerige het eten voor te zetten, totdat de Heere hem eerst door een onmiddellijk wonderwerk verzadigd heeft? Moet men zo lang wachten eer men de fontein voor een dorstige opent, totdat zijn dorst vanzelf of door een onmiddellijk wonderwerk is weggenomen? Of kan ik mijn dienstbode zonder scherts opdragen dat hij de kleren van mijn kind wegneemt, die ikzelf met mijn handen onmiddellijk weggenomen heb? Als men zegt: “mensen kunnen geen zonden vergeven, het gemoed verruimen of vertroosten. Dat moet de Heere doen”, dan stem ik dit in zekere zin volkomen toe. Maar de Heere wil het niet onmiddellijk doen. Hij laat het Evangelie van de vergeving van de zonden, tot verruiming en bevrediging van het gemoed, aankondigen door middelen. Maar dit is alleen niet genoeg. De Heere opent het gemoed om daar acht op te nemen, en schenkt licht en geloof om die boodschap aan te nemen. Maar het is een schadelijke verdraaiing van de rechte wegen van de Heere, wanneer men eerst de vrucht wil zien en dan de middelen gebruiken, waardoor de Heere die vrucht schenken wil. Ontmoeten dan de dienaars zielen, waaraan ze uit duidelijke bewijzen bespeuren dat ze onder hun schulden waarlijk verootmoedigd zijn en door een levend geloof tot de Engel des Heeren de toevlucht genomen hebben, maar de verkwikkelijke verruiming missen, dan moeten ze het gebod van de Heere direct uitvoeren. Ze moeten hen *troosten en toeroepen, dat hun*

strijd vervuld is, dat hun ongerechtigheid verzoend is, Jes. 40:1,2, in afhankelijkheid van de Heere, dat Die door Zijn Geest hun gemoed daarvoor vatbaar maakt en daarvan verzekert.

V. *Hoewel de dienaars de vuile klederen van Josua namen, toch gaf de Heere door een BIJZONDERE AANSPRAAK aan Josua, daarvan een nadere verklaring.*

/. Hoewel de zonden in waarheid zijn weggenomen, wanneer de dienaars in Gods Naam aan de rechte voorwerpen de vergeving van de zonden aankondigen, Joh. 20:23, toch zal het gemoed geen troost daarvan hebben, als de Heere met geen licht in het hart schijnt om die boodschap levendig op te merken en te geloven.

//. Dit behoren de dienaars van het Evangelie ook nauwkeurig op te merken. Ze moeten niet in *eigen kracht* werken, en ook niet *moedeloos* of *verdrietig* worden, wanneer ze bespeuren dat de zielen in beklemdheid en moedeloosheid blijven zitten, hoewel hen het Evangelie op het duidelijkste wordt aangekondigd.

VI. *De Engel wekt Josua door het woordje ZIET! op om de vergeving van zijn zonden op te merken en te geloven.*

/. Het geloof dat niet alleen anderen, maar ook mij de zonden uit genade vergeven zijn, heeft een grote nuttigheid. Het moet daarom zeer nauwkeurig worden *opgemerkt* als de weg tot de ware zielerust, nuttig tot verheerlijking van God en tot bevordering van ware godzaligheid. Het is een schadelijke dwaling wanneer men zich verbeeldt dat de geestelijke armoede in een onzekerheid van zijn staat gelegen is, en een bestendig geloof van de vergeving van de zonden een schadelijke en gevaarlijke trap zou zijn, waarvan men de mensen moet proberen af te stoten, alsof men bij de Roomsgezinden zijn belijdenis gedaan had. De Engel des Heeren spreekt hier die misvatting tegen, en zegt: *ziet!*

//. Maar dit geloof is zo gemakkelijk niet te oefenen als het in de eerste opslag schijnt. Wanneer sommige duistere zielen daarvan horen spreken, komt het hen al te gemakkelijk voor, en dat het een loutere bespiegeling en redenering is, die een natuurlijk mens ook wel oefenen kan. Maar als ze het eens probeerden te oefenen, nadat ze geraakt waren door een levendig gevoel van hun zonden en Gods rechtvaardigheid, zouden ze gewaar worden dat ze daartoe *de uitnemende grootheid van Gods kracht, naar de werking der sterkte Zijner macht*, nodig hadden, Ef. 1:19.

///. Hoe bezwaarlijk dit geloof ook is, het is echter door de genade en kracht van de Allerhoogste verkrijgbaar. Wanneer de Heere de ogen opent en door Zijn Geest onderscheiden licht verleent, deels in het Evangelie en het wezen van het geloof, deels in onze eigen werkzaamheden en bevindingen, dan kan men met grond tot zijn vertroosting verzekerd zijn, dat ook ons de zonden vergeven zijn. Hoewel de sterkste, door tussenkommende aanvallen en slingeringen, ondervinden zal dat ook dit geloof, gelijk alle andere genaden, in dit leven nog onvolmaakt is.

VII. *De Engel des Heeren had de ongerechtigheid van Josua WEGGENOMEN.*

/. Wat weggenomen is en teniet gedaan, daarvan heeft men geen kwaad meer te vrezen. Alle bekommelingen van de godzaligen dat men om vergeven zonden nog deze en gene noden in Gods toorn zal moeten ondergaan, zijn een verloochening van de genadige vergeving van de zonden. Laat de Heere enige bittere gevolgen van de zonde over, dan doet Hij het niet in Zijn toorn, maar in vaderlijke liefde, tot hun nut. Het ongeloof en de satan kunnen weggenomen ongerechtigheid wel opnieuw voorwerpen tot benauwing en beneming van moed. Maar dat doet de Heere niet.

///. Neemt de Heere de ongerechtigheid weg, dan mogen wij achteraf er wel aan denken om de Heere voor die grote weldaad te danken, en in diepe ootmoedigheid te wandelen. Maar wij hebben geen vrijheid om wat God heeft weggenomen, opnieuw op te zoeken en onszelf daardoor de moed te benemen.

VIII. *De Engel nam Josua's ongerechtigheid weg DOOR hem wisselklederen aan te doen.*

/. Die de gerechtigheid van de Heere Messias niet deelachtig zijn geworden, zijn van hun ongerechtigheid ook niet ontslagen, al bedekken ze zich met vijebladeren van eigen werken en aandoeningen.

///. Die de gerechtigheid van Christus hebben aangenomen, zijn vrij van alle schuld, al hebben ze in zichzelf niets waarmee ze zich bedekken kunnen.

IX. *De dienaars zetten de reine hoed op Josua's hoofd en trokken hem klederen aan.*

/. Die de gerechtigheid van Christus heeft aangenomen, heeft *vrijheid* om in alle gelegenheden vrijmoedig tot God te naderen, Hebr. 4:16; 10:21,22.

///. Heeft men zelf geen bekwaamheid om zich die wisselklederen aan te doen, dan mag men zich *laten kleden*. Men *late* zich kleden zonder veel ongelovig eigenzinnig tegenspartelen, waardoor men de dienstboden het werk moeilijk maakt, en zijn eigen kleding vertraagt.

X. *De Engel des Heeren STOND DAARBIJ, toen zij Josua de wisselklederen aantrokken.*

/. Ze lijken niet op de Heere Messias, die er niet graag bij zijn, wanneer de boden van het Evangelie neerslachtige zielen de wisselklederen van Jezus' gerechtigheid aantrekken, en die zich verbeelden dat zo'n werk voor deugdzaame christenen al te kinderachtig en treuzelachtig is. Want de Engel des Heeren *stond er met genoeg bij*.

///. Staat de Engel des Heeren er bij -. Ziet Hij hoe de zielen die Hij kleden laat, zich gedragen, en hoe Zijn dienstboden het werk uitvoeren, dan moest dit het hart van deze en die met eerbied en tere bekommering vervullen, om zich in Zijn tegenwoordigheid betamelijk te gedragen.

///. Staat de getrouwe Engel des Heeren er bij, wanneer Zijn dienstboden een verlegen ziel de klederen des heils aantrekken, dan zal Hij wel zorg dragen dat het goed en veilig toegaat. Hij zal wel maken dat het werk in waarheid is.

5.6. Zacharia 3:6,7

Toen betuigde de Engel des HEEREN Josua, zeggende: zo zegt de HEERE der heirscharen: Indien gij in Mijn wegen zult wandelen, en indien gij Mijn wacht zult waarnemen, zo zult gij ook Mijn huis richten, en ook Mijn voorhoven bewaren; en Ik zal u wandelingen geven onder dezen, die hier staan.

§1. In deze woorden (1) verhaalt de profeet de nieuwe en statelijke bevestiging van Josua in zijn dienst, (2) als een gevolg van de vergeving

van zijn zonden, (3) strekkend · tot beschaming van de satan · en tot vertroosting van Gods treurige kinderen.

§2. Let hier (1) eerst op de nadrukkelijke voorbereiding, (2) daarna op de plechtige nieuwe bevestiging van Josua.

§3. De voorbereiding wordt (1) eerst in het algemeen, (2) daarna in het bijzonder opgegeven.

§4. Het eerste drukt de profeet met deze woorden uit: TOEN BETUIGDE DE ENGEL DES HEEREN JOSUA, ZEGGENDE.

Betuigen, §3, betekent een zaak door geloofwaardige getuigen, die bestendig bij wat ze zeggen *blijven* en tot hetzelfde *altijd terugkeren*, te bevestigen, opdat men daarvan ten volle verzekerd mag zijn. 2 Kon. 17:13,15.

Zo wilde de Engel Josua verzekeren dat hij niettegenstaande zijn tekortkomingen, die hem nu vergeven waren, in zijn ambt zou volharden.

Dit was voor Josua zeer moeilijk te geloven. Hoewel de gebreken vergeven zijn, kan echter het ongeloof enige bevreesdheid veroorzaken, of de Heere niet misschien uiteindelijk Zijn ongenoegen zal openbaren, en de dienst van zo'n gebrekkige met een groot ongenoegen zal versmaden.

Hierom beriep de Engel Zich op de onveranderlijke Getuige, de Heere der heirscharen.

§5. Hij zei: *zo zegt* DE HEERE DER HEIRSCHAREN.

Hij spreekt *van God de Vader*, de eerste Persoon van de Godheid, Die in de Goddelijke huishouding het opperste ambt van Rechter bekleedde, en Zijn Zoon als Zijn Afgezant tot de mensen zendt, vs. 8 en Gal. 4:4.

Hij spreekt van Hem onder zo'n benaming, die bekwaam was het gemoed van Josua tegen vele moedbenemende zwarigheden, aangaande zijn nieuwe bevestiging te versterken. Hij noemt Hem *de Heere der heirscharen*.

Jehovah, DE HEERE, is de noodzakelijk allervolmaakste, algenoegzame, onafhankelijke en onveranderlijke God. Zie dit breder bij vs. 2, §6.

De Heere DER HEIRSCHAREN kan betekenen de Heere *der* heirscharen, Die het opperbestuur over Zijn heirscharen heeft, of de Heere *de* heirscharen, Die Zelf de heirscharen van Zijn volk uitmaakt.

Hij is een Heere (1) van al Zijn *schepselen*, die als een goedgeordend heirleger van soldaten *blinkend uittrekken* om Zijn welbehagen te doen, Neh. 9:6; Dan. 4:35. (2) Hij voert het opperbevel over die sterke helden, de hemelse heirscharen, de heilige engelen, Ps. 103:21. (3) De kerk, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, zijn Zijn

heirscharen, die van Zijn bevel afhangen, Exod. 12:41; Jer. 3:19.

Zijn *deugden en volmaaktheden* zijn als heirscharen, die *blinkend uittrekken* om Zijn volk te helpen en te verdedigen, Zach. 2:5; Ps. 34:8.

Zo was deze benaming goed gepast om Josua te herinneren, deels dat hij zich aan de bevelen van deze Heere der heirscharen billijk moest onderwerpen, en deels dat hij op het zeggen en beloven van die Heere der heirscharen zich gerust mocht verlaten.

§6. Hierom betuigde de Engel bij hem, zeggende: ALZO ZEGT *de Heere der heirscharen*.

Wat de Engel in het vervolg voordraagt, spreekt Hij *in de Naam van de Vader*, Die door Hem zo spreekt.

Maar waarom spreekt de Engel des Heeren zo? Is hij ook Zelf niet Jehovah, de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het Begin van de schepping van God? Openb. 3:14. Hij wil de zaak in zijn hoogste zekerheid hier voordragen, en zo erin begrepen tonen dat er drie Getuigen zijn, Die het bevestigen. De Engel des Heeren Die hier spreekt, de Heere der heirscharen, in Wiens Naam Hij spreekt, en de Heilige Geest door Wiens ingeving de profeet sprak en schreef.

§7. Het moet dan een zaak van het grootste gewicht zijn, die zeer moeilijk is om te geloven, omdat de Opperste Wijsheid, Die niets zonder reden doet, zo'n betuiging vooraf laat gaan. Gewis, zo was de nieuwe bevestiging van Josua in zijn priesterlijke bediening, die in twee stukken bestaat. (1) Eerst in een herinnering van zijn betamelijke plicht, (2) dan in een heerlijke belofte daaraan vastgemaakt.

§8. De plicht raakt (1) eerst de oefening van de godzaligheid in het algemeen, (2) dan de waarneming van het priesterambt in het bijzonder.

§9. De eerste is in deze woorden vervat: INDIEN GIJ IN MIJN WEGEN ZULT WANDELEN.

§10. De WEGEN van de Heere betekenen in Gods Woord, of die *werken* die de Heere Zelf verricht, of die *bezigheden* die Hij aan Zijn volk voorschrijft om zich daarin bezig te houden. Hier moet men het in de laatste zin nemen.

Zo zijn de wegen van de Heere (1) in het algemeen, al die oefeningen die de Heere in Zijn waarheid bekend maakt, nauwkeurig bepaalt en voorschrijft, om zich daarin met aangenaamheid bezig te houden, dat men daardoor als middelen de verheerlijking van

God en onze zaligheid bereikt. Ps. 25:4,5; Ps. 86:11. (2) Tot deze wegen moet men in het bijzonder brengen, de weg van ware *verootmoediging*. Hierop daalt men hoe langer hoe dieper af in een onderscheiden, levendige en bevindelijke erkenning van onze ondoorgrondelijke ongelijkvormigheid met de geestelijke eis van de wet; van onze onbetaalbare schuld, en voor alle schepselen onoverwinnelijke onmacht tot het goede, waarin wij van nature op de wereld gekomen zijn. ... De weg van een *levend geloof*, waardoor men hoe langer hoe duidelijker licht ontvangt in de algenoegezaamheid, gepastheid, en bereidwilligheid van de Heere Messias, op het getuigenis van het Evangelie staat maakt, en gestadig tot Hem de toevlucht neemt. ... De weg van de *dankbaarheid*, waarop door het levende geloof, een ongeveinsde gezindheid en naarstigheid in het hart wordt gaande gemaakt, om de liefde van God en van de naaste naar het voorschrift van de heilige wet met hart, mond en daden te betrachten.

Al deze wegen zijn even noodzakelijk. Men mag hier geen één uitsluiten. Hierom spreekt de Heere onbepaald, in het meervoud, van Zijn *wegen*.

§11. En geen wonder, want het zijn ZIJN wegen. (1) Hij heeft die wegen *uitgevonden* en voorgeschreven. Ze leiden een zondaar tot Hem. (2) Daarom moeten het *voortreffelijke*, wijze, heilige, goede en zalige wegen zijn. (3) Ze zijn van een geheel *andere* natuur dan de wegen die het verdorven vlees verzint, die men van de rechte wegen van de Heere goed *onderscheiden* moet.

§12. Zo voortreffelijk en zalig als deze wegen van de Heere zijn, zo zeer moest Josua zich benaastigen om IN *dezelve* TE WANDELEN.

Dit wandelen betekent hier de *oefening van het geestelijke leven*, om in die wegen uit een inwendig beginsel met genoegzaam aanhoudend bezig te zijn. Het *doen van de rechten* van de Heere, en het *wandelen in Zijn inzettingen* is één en hetzelfde, Ezech. 18:17. Het is *een wandelen in de voetstappen des geloofs van onzen vader Abraham*, Rom. 4:12, *een wandelen door den Geest*, Gal. 5:25, *in nieuwigheid des levens*, Rom. 6:4.

Josua dan (1) was het geestelijk levensbeginsel deelachtig geworden. (2) Hij had in de eerste bekering zijn voeten gezet op de weg van verootmoediging, geloof en dankbaarheid. (3) Hij zou op die wegen verder voortgaan en met genoegzaam aanhouden. (4) Kwam hij te struikelen, werd hij wat

opgehouden, dan moest hij opstaan en zoals een wandelaar zijn weg vervolgen.

Dit is de eerste plicht, zonder welke alle bijzondere betrekkingen niet recht zullen waargenomen worden.

§13. Maar is men naarstig in het wandelen op de wegen van ootmoed, geloof en liefde, dan zal men in zijn bijzondere betrekking, waarin men door God gesteld is, ook getrouw wens te zijn. Hierom voegt de Heere daarbij: EN INDIEN GIJ MIJN WACHT ZULT WAARNEMEN.

§14. DE WACHT VAN DE HEERE betekent hier het opzicht op de Godsdienst, dat hem als hogepriester was toebetrouwd, Num. 3:7; 2 Kon. 11:5; 2 Kron. 13:11; Neh. 13:30.

Hij was gesteld (1) over het huis van de Heere, de Godsdienst die daar verricht werd, en de zedelijke staat van het volk. (2) Hij was verplicht, gelijk een wachter, van deze dingen nauwkeurig kennis te nemen, en zorgvuldig toe te zien dat ze voor alle schade en bederf bewaard werden.

Dit was een wacht *van de Heere*, (1) omdat de Heere hem die wacht had aanbevolen, (2) en de Heere Zelf, Die in de tempel woonde en door het volk gediend wilde worden, in zeker opzicht het Voorwerp van die wacht was. Zoals de wacht van de koning die wacht betekent, waardoor de koning en zijn paleis bewaakt worden, 2 Kon. 11:5-7.

§15. Zo heerlijk de Persoon en de zaak waren, waarover hem de wacht was aanbevolen, zo ijverig moest hij zijn om die zeer nauwkeurig WAAR TE NEMEN.

9/: (shamar), *waarnemen*, betekent iets *met opgeschorte lendenen* nauwkeurig en vaardig *betrachten, bewaken en bewaren*.

Daarom moest Josua (1) de aan hem toevertrouwde wacht aanmerken als een zaak van het grootste gewicht en aanbelang. (2) Hij moest in gedachten houden dat vele listige en geweldige vijanden hem vele veranderingen en aftrek in zijn ambt zouden proberen toe te brengen. (3) Hij moest de lendenen van al zijn vermogens opschorten, om tegen die beletsels te waken, en zorg te dragen dat hij dat ambt nauwkeurig en vaardig bedienen mocht.

§16. Hoewel het gebod van de Heere genoeg moest zijn om hem daartoe krachtig op te wekken, voegt de Heere er toch, naar Zijn goedheid, nog twee *beloften* bij, waarvan hem (1) *de eerste* in dit leven en (2) *de andere* na dit leven geschonken zou worden.

§17. De eerste luidt zo: ZO ZULT GIJ OOK MIJN HUIS RICHTEN, EN OOK MIJN VOORHOVEN BEWAREN.

Eerst wordt hem beloofd dat hij *het huis van de Heere zou richten*.

HET HUIS VAN DE HEERE is hier de tempel met de personen die daar verkeerden, en de Godsdienst die daar verricht werd. Num. 12:7; Jer. 12:7.

HET RICHTEN van het huis van de Heere geeft te kennen, de rechten en bevelen van de Heere daaromtrent, als Zijn dienaar, voor te stellen, te verklaren, aan te dringen, en te handhaven. Lev. 10:10,11; Deut. 17:9,12; 2 Kron. 19:11.

Dan voegt de Heere hier nog bij, dat *hij ook Zijn voorhoven bewaren zou*.

DE VOORHOVEN waren de open plaatsen bij en om de tempel, met hetgeen daarin plaats had en gedaan werd. Het *binnenste*, waar het brandofferaltair en de priesters waren, 2 Kron. 6:36; 2 Kron. 4:9, en het *buitenste*, dat men in verscheidene delen, van dat van de mannen, van de vrouwen en van de heidenen, placht te verdelen, waar het volk verkeerde, Ezech. 10:5; Openb. 11:2.

De voorhoven van de Heere TE BEWAREN is hetzelfde als de wacht daarover waar te nemen. Zie boven, §14,15.

Wanneer die beide spreekwijzen, het huis van de Heere te richten, en Zijn voorhoven te bewaren, alleen staan, betekenen ze één en hetzelfde. Maar hier, waar ze samengevoegd zijn, geven zij te kennen het bestuur over de *gehele godsdienst* te hebben.

Zojuist was hem de waarneming van de wacht van de Heere als een plicht voorgeschreven. Hoe kan hetzelfde hem dan hier, als een belofte die aan het vervullen van die plicht vast gemaakt is, gedaan worden? Zeer gevoeglijk. Want alle geboden van de Heere zijn voorrechten, die tot de zaligheid van de mensen zijn ingericht. Wanneer God iemand tot de betrachtting van Zijn geboden verplicht, dan bewijst Hij hem een grote weldaad, omdat Hij hem tot zijn eigen zaligheid verplicht, aangezien in het onderhouden van Zijn geboden het loon zelf ligt, Ps. 19:12. De wacht van de Heere waar te nemen is niet alleen een plicht, maar ook een uitnemend groot voorrecht. Achten aanzienlijke heren het een groot voorrecht dat zij dienaars van staat aan grote hoven mogen zijn, hoewel zij veel moeite en weinig voordeel daar van hebben - hoeveel groter was dan dat voorrecht, dat Josua een staatsdienaars van de Koning van alle koningen mocht zijn, en die wacht waarnemen, van welke de betrachtting het loon in zichzelf had? De verdere *volharding* in die zalige dienst kan

als een belofte, aan de aanvankelijke betrachtting vastgemaakt, gevoeglijk aangemerkt worden.

§18. De godzaligheid heeft niet alleen beloften van het tegenwoordige, maar ook van het toekomstige leven. Deze worden hier ook aan Josua gedaan: EN IK ZAL U WANDELINGEN GEVEN ONDER DEZEN, DIE HIER STAAN.

DEZEN, DIE HIER STAAN zijn zulke personen die voor de troon van God de Vader, Die hier spreekt, in een nadere gemeenschap met God staan, de heilige engelen en de geesten van de volmaakte rechtvaardigen, Dan. 7:10; Openb. 7:15.

Hoewel Josua door het geloof reeds een zekere betrekking op hen gekregen had, Hebr. 12:22,23, toch zou de Heere hem nog nadere WANDELINGEN ONDER *hen* schenken. (1) De Heere zou hem in de onmiddellijke *gemeenschap* van hen voor Zijn troon overbrengen, op de dag van de dood en van de opstanding. (2) Dan zou hij met hen voor de troon in dat zalige hemelwerk eeuwig *bezig zijn*, en met een onuitsprekelijke vergenoeging *wandelen*, Dan. 12:3. Dit zouden de ellenden van dit leven, waarin *wederwilligen bij hem waren, en hij bij doornen en schorpioenen woonde*, Ezech. 2:6, overvloedig verzoeten.

Wordt deze belofte hier *op* zijn gehoorzaamheid gedaan - het gebeurde er echter niet *om*. Want de Heere belooft hier dat Hij het hem uit genade, als een geschenk, GEVEN wilde.

§19. Toch was deze belofte, van het tegenwoordige en toekomstige leven, zo aan de gehoorzame betrachtting van zijn plicht vastgemaakt, dat hij het één zonder het andere niet kon verwachten. INDIEN *gij in Mijn wegen zult wandelen, enz. ZO zult gij ook Mijn huis richten, enz.*

Er is een onverbrekelijke band tussen beiden. Het eerst moest voorgaan, zou het laatste volgen. Was het eerste er, dan zou ook het laatste niet uitblijven.

De gehoorzame betrachtting van zijn plicht was geen eigenlijk gezegde voorwaarde, die hij uit zichzelf voortbrengen moest, om zich de volgende beloften waardig te maken. De Heere Zelf werkte dat willen en werken ook in hem. En hoewel hij door de genade in de wegen van de Heere wandelde, en de wacht daarvan zorgvuldig waarnam, toch verdiende hij de volgende belofte niet, omdat hij vanzelf verbonden was tot zijn plicht, en omdat hij die alleen door de kracht van de Heere verrichtte, en in alles aan gebrek, dat hem naar de

uitspraak van de wet verdoemelijk maakte, onderhevig was. Zo bleef het vervullen van de belofte aan Gods kant vrije en ongebonden genade.

De Heere toont hier alleen de *orde* waarin Josua deze beide genadegoederen zoeken moest. Sommige genadegoederen worden geschonken, zonder dat er iets vooraf behoeft te gaan. Een arme zondaar bijvoorbeeld, mag geloven dat hem de gehele Christus tot licht, geloof en vergeving van zijn zonden wordt aangeboden. En hij mag, ja moet tot Hem komen, hoewel hij niets van enige genade in zich gewaar wordt. De Heere rechtvaardigt goddelozen, die niet werken, op datzelfde ogenblik wanneer hij de ongelovigen het geloof schenkt, Rom. 4:5. Maar sommige genadegoederen worden niet geschonken, eer dat andere vooraf gaan. Niemand bijvoorbeeld kan de bewaring, verzekering en verheerlijking verwachten of deelachtig worden, als hij niet eerst in de weg van ootmoed en van een levend geloof, dat door de liefde werkt, getreden heeft. Zo was het hier ook gesteld. Als Josua wandelingen wenste te hebben onder degenen die daar stonden, dan moest hij eerst proberen in de wegen van de Heere te wandelen. Wandelde hij in de wegen van de Heere, al was het hinkend en dikwijls struikelend, dan kon hij verzekerd zijn dat de bijgevoegde beloften gewis zouden volgen. Niet om de waardigheid van dat wandelen, maar omdat de Heere Zijn Eigen werk bemint, bewaart, volvoert en bekroont.

En deze wijze en vaste orde was zeer gepast om Josua tot het naarstig waarnemen van zijn plicht aan te sporen. Want zo aangenaam het hem was het huis des Heeren te richten, en onder de zalige hemelingen te wandelen, zo ijverig moest hij ook bezig zijn om in de wegen van de Heere te wandelen, en de wacht daarvan waar te nemen; omdat het ene de weg tot het andere was.

§20. Zo werd Josua *opnieuw* in zijn bediening bevestigd, hoewel het tevoren reeds plechtig gebeurd was. Zijn gebreken hadden hem waardig gemaakt dat hij uit de dienst van de Heere uitgesloten werd. Zijn beschuldiger, de satan, had dat van de Goddelijke rechtvaardigheid geëist. Zijn geweten had het toegestemd als ten hoogste billijk. En het ongeloof had hem misschien vaak aangekondigd dat het ook geschieden zou. Zou hij dan getroost en moedig zijn dienst vervolgens waarnemen, dan was het nodig dat het geweten van Josua door een nieuwe

bevestiging tevreden gesteld werd, en de satan en het ongeloof daardoor beschaamd gemaakt werden.

§21. Dit gebeurde TOEN, wanneer de Heere hem zijn tekortkomingen vergeven had. Daardoor werd de oorzaak, die hem de uitstoting waard maakte, het geweten benauwde, en grote hindernis in het moedig waarnemen van zijn plicht toebrecht, weggenomen. Hierdoor verruimde de Heere zijn hart, opdat hij het pad van Zijn geboden vaardig lopen kon, Ps. 119:32. Dit bracht tegelijk een nieuwe verbintenis op hem om zijn plicht vaardig waar te nemen. Want bij de Heere is vergeving, opdat Hij gevreesd wordt, Ps. 130:4.

§22. Door deze genadige behandeling werd Josua niet alleen bemoedigd en versterkt, maar ook *de satan zeer beschaamd gemaakt*. Hij had geprobeerd door zijn beschuldigingen het daartoe te brengen, dat Josua in de dienst van de Heere niet alleen sterk verhinderd, maar daar ook geheel uit verstoten zou worden. Maar de zaak viel in het geheel tegen zijn wens uit. Josua werd opnieuw in zijn dienst bevestigd, om de satan en zijn rijk zoveel te ijveriger afbreuk te doen, hoe groter de beschuldigingen van de satan geweest waren.

§23. Die nieuwe bevestiging van Josua was ook zeer gepast om *de moedeloze godzaligen* in hun geloof te *bemoedigen*, te versterken en te bevestigen. (1) Vreesden zij dat God hen om hun zonden uit Zijn land, gemeenschap en dienst verstoten zou - zij konden uit de ontmoeting, die hun hogepriester Josua gehad had, het tegendeel leren. Die was ook waard geweest wegens zijn gebreken van zijn dienst afgezet te worden. Maar toen hij tot het aangezicht van de Engel des Heeren de toevlucht nam, werden hem al zijn zonden vergeven, en hij opnieuw in zijn dienst bevestigd. (2) Waren zij bekommerd dat zij het huis van de Heere niet voltooiën zouden, omdat het zo ellendig met hen gesteld was - zij konden hier het tegendeel vernemen. Want beloofde de Heere aan Josua dat hij Zijn huis zou richten en Zijn voorhoven bewaren - Hij beloofde daardoor tegelijk dat hij Zijn huis en voorhoven tot stand wilde brengen en bewaren.

§24. Wij mogen tot onze nuttigheid uit deze nieuwe bevestiging van Josua het volgende *aanmerken*.

I. *Toen de Engel des Heeren Josua opnieuw bevestigen wilde, zond Hij EEN BETUIGING vooraf.*

/. Het geloof dat de Heere Zijn zwakke knechten en kinderen, niettegenstaande hun veelvuldige gebreken en beschuldigingen, in Zijn dienst wil laten volharden, en aan hen Zijn heerlijke beloften vervullen, is wel zeer *nodig* maar ook zeer *bezwaarlijk*. Dit blijkt duidelijk uit al die betuigingen, eden en zegels die de Heere hen tot bevestiging van hun geloof schenkt. Doen bedaarde mensen, vooral koningen aan hun onderdanen, geen betuigingen en eden dan in zaken van groot belang, die niet anders beslist kunnen worden - wanneer de Heere iets bekrachtigt door betuigingen en eden, dan vooronderstelt Hij daardoor dat dit niet alleen nodig, maar ook zeer bezwaarlijk is om te geloven.

//. Die van geen zwaarigheden en strijd in het geloven weten, mogen wel toezien of zij wel ooit de Goddelijke heiligheid en rechtvaardigheid en hun eigen onwaardigheid door een levend geloof hebben ingezien. Want die het meest in het geloof bevestigd zijn, en voor hooggaande moedeloosheden bewaard worden, vinden toch zoveel zwaarigheden dat zij tot hun geruststelling de betuigingen, eden en bondszegels van de Heere nodig hebben.

///. Bevinden Gods kinderen dat voor hen niets zwaarder is dan de beloften van God te geloven, toch hoeven ze daarom de echtheid van hun geloof niet te verdenken. Want door het doen van hoge betuigingen geeft de Heere Zelf te kennen dat Zijn dierbare kinderen zo bestaan. Maar zij dienden ernstig te strijden om op de betuigingen en eden van de Heere staat te maken. Want het is een verschrikkelijke verachting van de Goddelijke waarheid, trouw en goedheid, wanneer men op Zijn betuigingen en eden nog niet gerust kan zijn.

II. *Toen de Engel Josua verzekeren wilde dat hij in de dienst van de Heere zou volharden, en door die weg de heerlijkheid ontvangen, betuigde Hij bij de Heere der heirscharen: ZO ZEGT DE HEERE DER HEIRSCHAREN:*

/. Hoewel een arme zondaar geen waardigheid bezit, geen wijsheid en geen vermogen heeft om zich de beloften zelf toe te eigenen en te vervullen, toch kan hij, aan wie ze gedaan zijn, voldoende zekerheid hebben dat ze gewis aan hem vervuld zullen worden. Want hij heeft twee, ja drie onfeilbare hemelse Getuigen, 1 Joh. 5:7. De algenoegzame, onafhankelijke, onveranderlijk getrouwe Heere, aan Wie alle heirscharen ten dienste staan, die door zeldzame en ongeziene wegen werken kan, van Wie de deugden en volmaaktheden als

onoverwinnelijke heirscharen zijn om alle zwaarigheden van Zijn volk te overwinnen, Die heeft de wil en het vermogen om aan Zijn volk alles te vervullen, wat Hij hen beloofd heeft.

//. Al het woelen van de satan en van de wereld tegen Gods volk is vergeefse arbeid. *Want de HEERE der heirscharen heeft het in Zijn raad besloten, wie zal het dan verbreken? en Zijn hand is uitgestrekt, wie zal ze dan keren? Jes. 14:27.*

III. *De oefening van de godzaligheid aan Josua voorgeschreven, bestond in het WANDELEN IN DE WEGEN VAN DE HEERE.*

/. Daarom bestaat de ware godzaligheid niet in het louter uiterlijk waarnemen van burgerlijke en kerkelijke regels. Dit is voor een godzalige wel nodig, maar het maakt het wezen van de godzaligheid niet uit. Die een goed christen is, is ook een goed burger en belijder. Maar allen die goede belijders en burgers zijn, zijn daarom nog geen goede christenen. Men mag het wezen van de oefening van de godzaligheid ook niet daarin stellen, dat men op gezette tijden in de Heilige Schriften of in andere boeken met een beweeglijke toon leest; of gezette tijden van beweeglijke afzonderingen en gebeden heeft; of enige gemoedelijke spreekwijzen van Gods kinderen overneemt, zich eigen maakt en verdedigt; in kleding en taal enige bijzonderheden verkiest; met bijzondere aandoeningen van geestelijke dingen kan spreken en anderen vermanen, bestraffen en vertroosten; of dat men vele bevindingen van benauwdheden en verruimingen heeft. Want al deze dingen kunnen plaats hebben in iemand die van het wezen van de godzaligheid geheel vervreemd is. Maar de echte oefening van de godzaligheid bestaat in het wandelen in de wegen van de Heere. Het is bezig in de weg van verootmoediging, geloof en van de tien geboden, zonder enige uitzondering. Het is in deze dingen uit een inwendig beginsel werkzaam. En het hervat deze oefeningen steeds opnieuw, tot het einde toe.

//. Hieruit kunnen nu verscheidene mensen gewaar worden dat zij geen echte godzaligen zijn, die op de brede weg van het verderf, in de uitgieting van openbare goddeloosheden en ongerechtigheden zorgeloos wandelen. Die zich alleen met uitwendige burgerlijke en kerkelijke plichtsbetrachtingen vergenoegen. Die zich met de bovengenoemde schijndingen, van lezen, bidden, bijzonder gewaad en praat, en blote aandoeningen vergenoegen kunnen. Die bij eigen ondervinding niets weten van dat dalen in een levendig erkentenis van zijn rampzaligheid,

van het ootmoedig vluchten tot de Middelaar om gerechtigheid en sterkte, van het hartelijk goedkeuren en jagen naar de betrachtning van de tien geboden in hun geestelijkheid. Zij die zulke werkzaamheden niet gedurig opnieuw oefenen moeten, zijn van de ware godzaligheid vervreemd.

///. Maar in de allerswakste kinderen van God openbaart dat wezen van de godzaligheid zich allerduidelijkst. Ze zijn wandelaars in de wegen van de Heere. Ze zijn in hun diep verderf, schuld en onmacht, met ware verootmoediging en zelfveroordeling bevindelijk ingeleid. Ze oefenen dat komen tot de Heere Messias om gerechtigheid en sterkte. Ze zien billijkheid, rechtvaardigheid en goedheid in alle geboden van de Heere. Ze overdenken en kiezen die. Ze jagen naar de betrachtning daarvan als hun zaligheid. Ze oefenen op en omtrent deze wegen inwendige en uitwendige werkzaamheden, uit een inwendig beginsel, met genoegen. Ze zijn dan het best in hun schik. Ze herhalen deze oefeningen tot het einde toe. *Gelijk zij Christus Jezus, den Heere, hebben aangenomen, alzo wandelen ze in Hem*, Kol. 2:6.

Sommigen bevinden deze dingen zeer duidelijk in zich, maar durven niet te denken dat ze in de wegen van de Heere wandelen, omdat ze zoveel gebreken en struikelingen in zich gewaar worden. Maar die zwaarigheid is van geen belang. Men kan in het natuurlijke een ware wandelaar en reiziger zijn, die gewis op de plaats waar hij naar toe reist aankomen zal, hoewel men zwaar hinkt en zo snel niet voort kan als anderen, en onder het wandelen, vooral wanneer men in duisternis wandelt en geen licht heeft, zwaar en dikwijls struikelt, Jak. 3:2. Of dat men door vijanden opgehouden wordt, of door ongewone ontmoetingen en vreemde gezichten afgetrokken wordt om wat stil te staan. Of door loomheid en ziekte overvallen, wat neerzit, in slaap valt, of in een herberg gaat waar men niet thuis hoort. Ondanks dit alles kan men een ware wandelaar en reiziger zijn, wanneer men dat levensbeginsel en die zucht tot wandelen behoudt, op de weg blijft, van het struikelen, zitten en slapen weer opstaat en zijn gang hervat, al is het weer hinkend en met veel loomheden vergezeld. Op dezelfde wijze is het wandelen in het geestelijke ook gesteld.

IV. *Behalve het wandelen in de wegen van de Heere, werd Josua ook bevolen in zijn bijzondere betrekking trouw te zijn*, EN DE WACHT DES HEEREN WAAR TE NEMEN.

/. Niemand kan zijn burgerlijke of kerkelijke ambtsverrichtingen Gode welbehagelijk waarnemen, als hij niet wandelt in de wegen van ootmoed, geloof en liefde. Men kan in het uitwendige voor de mensen onberispelijk, stichtelijk en prijzenswaardig in de oefeningen van zijn ambt bevonden worden. Men kan met Jehu een uitwendige grote ijver hebben, en daarin Gods kinderen ver overtreffen. Maar als men zelf niet in de wegen van de Heere wandelt, kan men met dit alles God niet behagen, Hebr. 11:6.

///. Naarmate iemand in de godzaligheid recht en levendig staat, naar die mate zal hij in zijn bijzondere betrekkingen, waarin de Heere hem gesteld heeft, ook proberen ijverig en getrouw te zijn. Want het geestelijke leven bekeert zich tot alle geboden van de Heere, zonder enige uit te zonderen. Die dan in het waarnemen van zijn bijzonder beroep slap en slordig is, mag wel denken dat zijn godzaligheid, als hij ware genade heeft, zeer verslapt is. Al wat het dat hij in die slordigheid ook de gezelschappen van de vromen naarstig bezocht en met veel vlugheid van geestelijke dingen spreken kan.

V. *Wat Josua eerst als zijn plicht was voorgeschreven, wordt hem naderhand als een belofte toegezegd.*

/. Godzaligheid en zaligheid zijn zaken die in wezen van elkaar niet verschillen. In het onderhouden van de geboden is het loon zelf, Ps. 19:12.

///. Het is een gevaarlijk teken wanneer men de godzaligheid en het betrachten van de geboden aanmerkt als een moeilijke bezigheid, en de zaligheid stelt in enige vleselijke aandoeningen en verbeeldingen, die men in of na dit leven tegemoet ziet.

///. Echte kinderen van God stellen hun zaligheid in de godzaligheid, dat zij God kennen, liefhebben en gehoorzamen. Hoe vaardiger zij de bevelen van de Heere mogen betrachten, hoe zaliger zij het voor hun ziel hebben. God te dienen is hen waardig en zalig genoeg om daarvoor de wereld te verloochenen, al hadden zij na dit leven geen andere zaligheid te wachten.

VI. *INDIEN Josua in de wegen van de Heere wandelde, enz. ZO zou hij het huis des Heeren richten, en met de verheerlijkte geesten gemeenschap hebben.*

/. Men vraagt of in het genadeverbond ook voorwaarden plaats hebben? Als men op deze vraag met grond wil antwoorden, moet men de woorden vooraf goed bepalen, en tussen het

aanbod en de beloften van het verbond een nauwkeurig onderscheid maken.

Verstaat men door voorwaarden zoiets, dat de mens uit zichzelf eerst moet voortbrengen, dat hem enige geschiktheid of waardigheid geeft, waardoor of waarom de Heere hem de belofte toepast - zulke voorwaarden zijn in het geheel niet te vinden in het genadeverbond, omdat de Heere Zelf alles uit genade geeft en werkt.

Verstaat men door voorwaarden enige genadegaven, die de Heere Zelf uit genade in de mens werkt; die in orde, of van natuur, of van tijd, voorgaan moeten eer men andere deelachtig kan worden of mag verwachten; die ons wel geen waardigheid of recht tot de geestelijke goederen in onszelf geven, maar die wij als blijken en bewijzen, dat wij in en om de voldoening van Christus aan zekere goederen aandeel hebben, om ze aan ons toe te eigenen en te verwachten, moeten aanmerken - zulke voorwaarden hebben ook in het genadeverbond plaats, omdat de Heere naar Zijn verheven wijsheid en goedheid de goederen in zekere orde en verband aan de bondgenoten uitdeelt.

Maar zulke voorwaarden zijn in het genadeverbond niet algemeen.

In de aanbidding van de Middelaar, met alle verbondsgoederen, komen geen voorwaarden in aanmerking. Iedereen, tot wiens ogen en oren het Evangelie komt, hij mag dan zijn wie en hoe hij wil, een openbare woeste zondaar, een huichelaar, een zelfbedrieger, die niet het allerminste van enige overtuiging in zich heeft, mag volkomen zeker geloven dat e gehele Christus met alle genadegoederen aan hem wordt aangeboden. Dat is, dat hem vrijheid en recht gegeven wordt om ze voor zich aan te nemen en het gebruik van Hem te maken tot al die einden, waartoe Hij gegeven is, om eerst overtuigd, bekeerd en gerechtvaardigd te worden, enz. In deze zin komt aan onboetvaardige zondaren die onder het Evangelie leven, de belofte van Christus en Zijn goederen, tot welke zij geroepen worden, toe, voor zover zij recht en vrijheid hebben, ja verplicht zijn daarvan voor zichzelf gebruik te maken, hoewel zij geen waardigheid of enig kenteken van genade in zich bevinden. De zorgelooste moet denken dat het aanbod aan hem in het bijzonder gedaan wordt, en hij zowel gemeend en genodigd wordt, als die welke de meeste aandoeningen hebben, om tot Christus te komen en van Hem overtuiging, geloof, vergeving van de zonden en bekering te zoeken en daadwerkelijk te ontvangen. Worden

sommige personen bij hun eigenschappen, bv. vermoeiden, hongerigen en dorstigen genoemd, dat is geen bewijs dat die eigenschappen van vermoeidheid, honger en dorst, voorwaarden zouden zijn van de nodiging van het Evangelie, als of die alleen en geen anderen genodigd zouden worden. Het gebeurt alleen om te tonen dat zulke ook, hoewel niet alleen, gemeend worden. Want omdat het voor mensen die onder hun zonden vermoeid zijn, zeer bezwaarlijk is te denken dat zulke bozen vrijheid zouden hebben tot Christus te komen, daarom worden zodanigen in het bijzonder genoemd, om hen te leren dat zij ook eveneens bedoeld worden. Maar deze zijn het niet alleen. De Heiland, Die vermoeiden, hongerigen en dorstigen tot Zich nodigt, nodigt ook mensen die menen dat ze rijk en verrijkt zijn geworden en geens dings gebrek hebben, niet wetende dat zij zijn ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt, Openb. 3:17,18, en die onverstandigen die hun arbeid uitwegen voor hetgeen hen niet verzadigen kan, Jes. 55:2. Het is zeer onvoorzichtig en bij uitstek schadelijk wanneer sommigen, als ze spreken of preken over zulke teksten, waar vermoeiden, hongerigen, dorstigen, enz. genodigd worden, in hun haasten, met een goede bedoeling, die begrippen in het afgetrokkene zo ruim en breed verklaren, dat zij het gehele werk van het geloof en van de bekering daaronder begrijpen. Dat ze die aanmerken als voorwaarden van de nodiging en van het Evangelie, en met grote onbedachtzaamheid hun toehoorders toeroepen: "als u zo niet gesteld bent, dan meent de Heere u niet; u wordt niet genodigd". Waarvan dit het ellendige gevolg is dat sommigen in zorgeloosheid blijven zitten, en anderen in moedeloosheid en wanhoop, en weer anderen door gedurige slingeringen, of zij wel vermoeid en belast genoeg zijn, in het komen tot Christus verhinderd en opgehouden worden.

In het daadwerkelijk gebruikmaken van het aanbod van het Evangelie, om Christus en de vergeving van de zonden aan te nemen en deelachtig te worden, is de werking van de Geest van de overtuiging en van het geloof in ons nodig. Niet als een *voorwaarde* waarvan ons recht en vrijheid om het te mogen doen, afhangt. En ook niet als een *bewijs* dat wij in het bijzonder dat mogen doen. Maar als een *bekwaamaking* om het te kunnen doen. Want ons recht en vrijheid om het te mogen doen en het bewijs dat wij in het bijzonder bedoeld worden, is in de algemene welmenende aanbidding gegrond. Het recht en vrijheid dat

een bedelaar de gift mag aannemen, is niet in zijn armoede en benauwdheid, maar in het aanbod van de gever gegrond.

Maar zal iemand geloven dat hij reeds dadelijk met Christus verenigd is, vergeving van de zonden ontvangen heeft, en dat de Heere hem bewaren en volkomen verheerlijken zal, dan moet hij vooraf enige genaden bevinden. Hij moet het zaligmakend geloof bezitten, en in de wegen van ootmoed, geloof en liefde wandelen. Niet als voorwaarden die hij uit zichzelf verrichten moet, of waarvan zijn recht en vrijheid afhangt om die goederen van Christus te begeren, of waarop hij als gronden van hoop bouwen en verwachten moet. Maar als bewijzen dat hij de zaligmakende genade reeds aanvankelijk deelachtig is, en dat de getrouwe God ze volmaken zal. De grond waarop een zondaar dat begeren mag, en die hem zulke weldaden waardig maakt, is in het geheel niet enig geloof of genade die in hem is, maar alleen de voldoening en voorbeding van Christus.

//. Die daarom in de wegen van de Heere wandelen, hebben een zeker bewijs dat zij ook in eeuwige heerlijkheid onder de volmaakte gelukzaligen wandelen zullen.

///. Die op de brede weg van het verderf wandelen, en hun voeten op de wegen van de Heere nog niet gezet hebben, kunnen zich in die staat niet verzekeren dat zij eeuwig zalig zullen worden, maar dat ze, als ze zo blijven, verloren zullen gaan. Wensen zij in de heerlijkheid in te gaan, dan moeten ze eerst de weg van verootmoediging en van een levend geloof, werkend door de liefde, betreden en bewandelen.

////. Hoewel de oefening van geloof en godzaligheid geen voorwaarden zijn, waardoor men zich de beloften van volmaakte heerlijkheid waardig kan maken of ze verdienen, toch kunnen de bijgevoegde beloften krachtig tot godzaligheid aansporen. Want de Heere heeft zo'n verband tussen de genadegoederen gelegd, dat de heerlijkheid zonder de genade niet ontvangen kan worden.

VII. *Hoewel Josua in zijn priesterlijke bediening vroeger wettig en plechtig was ingehuldigd, toch was voor hem EEN NIEUWE BEVESTIGING naderhand nog nodig.*

/. Zo is het ook met al Gods kinderen en knechten gelegen. Ze maken zich op elke sabbat in hun beste verrichtingen meer dan eens aan zulke trouweloosheden schuldig, dat zij met recht uit de dienst van de Heere verstoten mochten worden. Ze komen wel eens in de zaal van Kajafas, waar ze door woorden

of gedrag met Petrus zeggen: "ik ken Die Mens niet". Ze worden door het geweten en de satan daarover heftig aangeklaagd. Zullen ze dan met vrolijkheid en rust hun ambt waarnemen, dan moet de Heere hen weer opnieuw bevestigen.

//. Het is een gevaarlijk teken (1) wanneer sommige mensen zich vergenoegen kunnen, dat zij eenmaal iets ondervonden hebben dat ze voor bekering aanzagen, of als ze, nadat ze eenmaal bekeerd zijn, geen verdere bekering nodig hadden. Die eenmaal bekeerd is, maakt zich voortdurend aan gewone of buitengewone afkeringen schuldig, en kan geen rust hebben, als hij niet gedurig terugkeert en aangenomen wordt. Petrus moest meer dan eens bekeerd en aangenomen worden, Luk. 22:32. (2) Het is zeer gevaarlijk gesteld met die dienaren, die zich kunnen vergenoegen dat hen in een uiterlijke bevestiging slechts eenmaal de handen zijn opgelegd, en van geen nieuwe bevestigingen in hun bedieningen, door gunstige aanneming bij God na voorgaande bekleding met de klederen des heils, bij eigen ondervinding weten. Die met de godvruchtige Josua getrouw wensen te zijn, letten zorgvuldig op hun inwendig en uitwendig bestaan in de dienst. Ze ontdekken in het beste zoveel gebrek, dat zij zich waard oordelen verstoten te worden. Ze kunnen daarom niet tevreden zijn, of ze moeten hun gebrek voor de Engel des Heeren belijden, en opnieuw aangenomen en bevestigd worden.

///. Gods zwakke kinderen en knechten hebben een genadige en lankmoedige Heere. Hij wil hen om hun tekortkomingen niet direct uit Zijn gemeenschap en dienst laten gaan, maar na grote zwakheden schenkt Hij hen de nadrukkelijkste bevestigingen. Hij gaf aan Petrus de verzekering van een genadige aanneming eer hij gevallen was, opdat hij wanneer het gebeurde niet al te diep in moedeloosheid verzinken zou. Luk. 22:31,32, *Simon, Simon, ziet, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe. Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude; en gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders.*

VIII. *NADAT Josua de verklaring, dat zijn ongerechtigheid weggenomen was, ontvangen had, vermaant de Heere hem om in de wegen van de Heere te wandelen.*

/. De verzoening en de vergeving van de zonden is het echte beginsel van ware godzaligheid en deugd. Die in het Goddelijke gericht niet is verschenen, om daar als een goddeloze om niet gerechtvaardigd te worden,

kan verzekerd zijn dat hij nog niet in de wegen van de Heere wandelt.

//. Met de vergeving van de zonden gaat de heiliging onafscheidelijk gepaard. Want bij de Heere is vergeving, opdat Hij gevreesd wordt, Ps. 130:4. Die zich verbeeldt vergeving van de zonden te hebben, en omtrent het wandelen in de wegen van de Heere onverschillig is, mag aan de vergeving van de zonden wel twijfelen

5.7. Zacharia 3:8

Hoor nu toe, Josua, gij hogepriester! gij en uw vrienden, die voor uw aangezicht zitten, want zij zijn een wonderteken; want ziet, Ik zal Mijn Knecht, de SPRUITE, doen komen.

§1. Hier (1) vermaant de Heere Josua en zijn vrienden om nauwkeurig en gelovig op te merken dat zij een wonderteken waren, en de Heere Messias zou komen, (2) strekkend · tot nadere bevestiging van de genade die aan Josua bewezen was ·· en dus ook tot vertroosting van de treurige godzaligen.

§2. Laat men hier beschouwen (1) eerst de vriendelijke vermaning tot een nauwkeurige en gelovige opmerking, (2) daarna de gewichtige zaken waarop die aandacht gevestigd moest worden, namelijk twee voorname gronden die tot bevestiging van de vorige weldaad dienden.

§3. De zekere en zalige Evangeliegronden zijn zo verheven, en de menselijke natuur zo onvatbaar daarvoor, dat de uitmuntendste begenadigden, ook dan wanneer zij de levendigste ondervinding ervan gehad hebben, nog opgewekt moeten worden om het bedaard op te merken en vast te geloven. Tenminste, de Heere Zelf oordeelde dat Josua en zijn vrienden zo'n opwekking daartoe nodig hadden. Laten we hier (1) eerst de aanspraak (2) en dan de vriendelijke vermaning overwegen.

§4. De aanspraak luidt: JOSUA, GIJ HOGEPRIESTER! GIJ EN UW VRIENDEN, DIE VOOR UW AANGEZICHT ZITTEN.

§5. De Heere richt Zijn taal hier eerst tot JOSUA.

Hij spreekt hem aan met zijn naam JOSUA, van welke betekenis wij bij vs. 1, §9, gesproken hebben. Het noemen van die naam was gepast om zijn ziel al direct te bepalen bij die troostrijke Evangeliewaarheid die de Heere hem hier tot zijn versterking wilde voorhouden.

Daartoe was de tweede benaming, GIJ HOGEPRIESTER ook bekwaam. Want deze bediening van hem, waarvan hij deze heerlijke

en toezien dat hij de genade van God niet misbruikt tot zorgeloosheid.

///. Is iemand onder zijn schulden moedeloos en werkeloos, laat die eerst proberen de vergeving van de zonden, die hem in het Evangelie steeds aangeboden wordt, door een levend geloof te omhelzen. Dan zal hij vanzelf het pad van de geboden van de Heere met aangenaamheid lopen, Ps. 119:32.

naam droeg, was een levend schilderij van de Heere Messias, en het werk van de verzoening, door het offer en slachtoffer van Zijn doende en lijdende gehoorzaamheid, waarbij de Heere hem hier tot zijn bemoediging en versterking wilde bepalen.

Hoewel deze beide benamingen genoeg konden schijnen om Josua aan zichzelf te doen denken - toch voegt de Heere er nog een nieuwe bepaling, zeggende: *Josua, gij hogepriester, %; !* (attah), GIJ.

Dit gebeurt voornamelijk om twee redenen. (1) Eerst wil de Heere hem daardoor te binnen brengen dat hij de voorgaande opwekking om toe te horen, en de volgende Evangelische verklaringen, voor allen en boven allen op zichzelf moest toepassen. Want, hoewel hij een begenadigde hogepriester was, toch waren opwekkingen en bemoedigingen voor hem niet minder, maar soms meer nodig dan voor de gewone godzaligen. (2) Ten tweede was deze bijzondere toepassing op zichzelf voor Josua ook zeer bezwaarlijk. Want · moest hij als hogepriester het opzicht op anderen hebben, en alle opwekkingen hen nauwkeurig proberen toe te passen, hoe gemakkelijk kon het dan gebeuren dat hij van zichzelf afzag? ·· Hangt de oefening van een levend geloof niet af van natuurlijke schranderheid, letterlijke kennis of geleerdheid, maar van de krachtdadige werking van de Geest van het geloof, dan was het voor Josua niet gemakkelijker, maar in zeker opzicht moeilijker zo'n geloof te oefenen, dan voor de overige minste begenadigden. Werkt de Heilige Geest in het hart van de allereenvoudigste, dan is de oefening van het geloof voor hem even gemakkelijk als voor de voornaamste hogepriester. Houdt de Geest van het geloof

Zijn werkingen in, dan is de levende oefening van het echte geloof voor de grootste en geleerdste man in de kerk even onhandzaam als voor de gewone en ongeleerde. Ja een geleerde en schrandere man kan sommige zwaarigheden in de oefening van een levend geloof ontmoeten, waaraan een eenvoudige zozeer niet bloot staat. ... Was Josua hogepriester, dan waren zijn zonden dan ook onverschoonlijker dan de zonden van anderen. En hij stond aan meer beschuldigingen en aanvechtingen bloot dan gewonere godzaligen. Daarom moest het geloof dat de Messias voor hem in het bijzonder zou komen, ook voor hem bezwaarlijker vallen. Hieruit kan men zien dat het niet zonder reden was, toen de Heere hem zo nadrukkelijk aansprak: *Josua, gij hogepriester*, GII.

§6. Gelijk de inhoud van het Evangelie voor de grootste mannen in de kerk even noodzakelijk is als voor de minsten, zo hebben de minsten even zo'n wettig aandeel daaraan als de grootsten. Hierom richtte de Heere Zijn taal ook tot ZIJN VRIENDEN, DIE VOOR ZIJN AANGEZICHT ZATEN.

§7. EEN VRIEND, *medegenoot*, 39 (ree), betekent in het algemeen iemand die op ons een nauwe betrekking heeft, en in het bijzonder volgens de eerste oorsprong van het woord, iemand die zo'n betrekking op ons heeft, als *het ene schaap op het andere van diezelfde herder, weide en kooi*.

Deze naam wordt hier toegeëigend, niet alleen aan Josua's vrienden en ambtgenoten, maar ook aan alle overigen in Israël, die ware zaligmakende genade deelachtig waren. Want wat van deze vrienden van Josua gezegd wordt, dat zij voor zijn aangezicht zaten, een wonderteken waren, dat de Heere Messias voor hen zou komen, is op alle begenadigen in Israël toepasselijk. De Heere bedoelde door dit gezicht niet alleen de bloedvrienden en ambtgenoten van Josua, maar ook alle treurige kinderen van Sion te vertroosten.

Alle *begenadigde* konden met recht de naam van Josua's vrienden dragen. Hetzij wij op het *algemene gebruik* van dit woord, hetzij wij op de bijzondere *oorsprong* ervan letten.

Ze waren door verscheidene banden van *betrekking* zeer nauw aan Josua verbonden. (1) Ze waren met Josua uit dezelfde stamvader voortgesproten, bewoonden hetzelfde land dat de Heere aan de vaders beloofd had, en hadden dezelfde lotgevallen van burgerlijke voorrechten en tegenslagen met elkaar gemeenschappelijk. (2) Maar hun *geestelijke*

betrekking was nog nauwer. · In het algemeen hadden ze allen eenzelfde soort hart en weg. Dezelfde Geest van overtuiging had hen allen geestelijk arm gemaakt. Zowel de grote Josua als alle anderen bevonden zich en beleden dat ze een arm volk waren, dat niet anders geholpen kon worden dan door de Naam van de Heere. Ze werden door dezelfde Geest van het geloof in de nood tot het aangezicht van de Engel geleid. Zij allen droegen dezelfde klederen des heils, en de mantel der gerechtigheid van de Heere Messias. · Hierbij kwam nog een bijzondere betrekking van vriendschap die de begenadigen op Josua als hogepriester hadden. Josua bracht voor hen menig offer. Hij breidde zijn hart en handen in zegeningen vaak over hen uit. Hij diende hen zeer aangename onderrichtingen, besturingen, vermaningen en vertroosting toe. Het één en ander was voor hen vaak tot aangename zegen geweest. Hierdoor waren hun zielen aan weerskanten in de nauwste vriendschap oprecht aan elkaar verbonden, ja ineen gesmolten.

Ze waren allen ellendige schapen, die met elkaar de Heere Messias tot een Herder van de zielen hadden. Ze werden door dezelfde geestelijke weide bij het leven behouden.

Uit deze betrekking ontstond een allernauwste *verbintenis* van vriendschap. (1) Daaruit werd in hun zielen een oprechte liefde geboren, die de band van de volmaaktheid is. Hierdoor werden hun harten samengevoegd om in elkaars geestelijke hoedanigheden een innig welgevallen te nemen, en het onderling welzijn naar vermogen te bevorderen. (2) Als schapen in gezelschap, van één herder, kudde en weide mochten zij ook graag tot onderlinge stichting met elkaar omgaan.

§8. Zo'n betrekking hadden ze niet op alle mensen. De wereld ziet hen aan als hun vijanden, Joh. 15:18,19. Het behandelt hen kwalijk, Hebr. 11:25,36,37. Het heeft van hen een afkeer als van uitvaagsel en afschrapsel, 1 Kor. 4:13. Maar zij waren vrienden van Josua. UW vrienden, zegt de Heere.

§9. Het gevolg van deze nauwe betrekking was dat zij met hem ook graag omgingen. Het waren *zijn vrienden*, DIE VOOR ZIJN AANGEZICHT ZATEN.

De spreekwijze *voor iemands aangezicht te zitten* betekent in het algemeen bij iemand tegenwoordig te zijn, in het bijzonder bij iemand onderwijs, raad en bestuur te zoeken. Ezech. 33:31, *en zij komen tot u, gelijk het volk pleegt te komen, en zitten voor uw*

aangezicht als Mijn volk, en horen uw woorden. Ezech. 8:1, *als ik in mijn huis zat, en de oudsten van Juda voor mijn aangezicht zaten.*

Op deze wijze zaten dan ook de godvruchtigen voor het aangezicht van Josua.

Ze bevonden zich in zijn tegenwoordigheid en onderhielden met hem een vriendelijke omgang. De koning David vond in de omgang met de godzaligen zoveel aangenaamheid, dat hij het als een grote weldaad van de Vader der lichten afsmeekte, Ps. 119:79, *laat hen tot mij keren, die U vrezen, en die Uw getuigenissen kennen.*

Ze zaten in het bijzonder voor zijn aangezicht om nodig onderwijs, bestuur en troost uit zijn mond te horen. (1) Hij was *priester: zijn lippen moesten de wetenschap bewaren.* En de godzaligen moesten *uit zijn mond de wet zoeken, omdat hij een engel des Heeren was,* Mal. 2:7. (2) Buiten twijfel zaten ze voor zijn aangezicht nu ook om van Josua te horen wat de Heere aan zijn ziel gedaan had. Hij was in bijzondere aanvechtingen en benauwdheden geweest. De Heere had hem een ongemeen heerlijke uitkomst geschonken. Hij was evengoed als Petrus naderhand, verplicht deze grote weldaad tot nut en versterking van zijn broeders en vrienden aan te wenden, Luk. 22:32. Temeer omdat de Heere die weg in het bijzonder daartoe met hem gehouden had, dat hij een toonbeeld van vergevende genade voor anderen tot vertroosting zou zijn. Hij had dan naar alle waarschijnlijkheid onder zijn vrienden laten verspreiden dat de Heere aan hem wat bijzonders gedaan had, en hij had hen laten nodigen om tot hem te komen. Dit was bij de grote heiligen van oude dagen wel meer gebruikelijk. De grote Job had, na zijn zonderlinge uitreddingen, een bijeenkomst van godzalige bloedvrienden en andere bekende godvruchtigen, in zijn huis belegd, om met elkaar van de wegen van de Heere te handelen, Job 42:11. De koning David nodigde allen die God vreesden om tot hem te komen en toe te horen, omdat hij vertellen wilde wat de Heere aan zijn ziel gedaan had, Ps. 66:16. Het was Paulus en de andere apostelen zeer eigen, hetgeen zij gezien en ondervonden hadden aan anderen te verkondigen, opdat zij met hen gemeenschap zouden hebben, 1 Joh. 1:3. Zo had Josua zijn vrienden ook voor zijn aangezicht laten komen om met hen van zijn ontmoetingen tot hun bestuur en troost te spreken. Ze zaten dan ook voor zijn aangezicht om met

bedaarheid, verwondering en een aandoenlijk genoeg te horen.

Zulk zitten voor Josua's aangezicht plachten die vrienden meermalen met genoeg te doen. Ze maakten er een gewoonte van, want ze waren . *": *% (hajoshvim), *zitters* voor zijn aangezicht.

§10. Hoe onaangenaam en verachtelijk zulke gezelschappen in de ogen van de geruste wereldlingen zijn mochten, toch neemt de Heere er genoeg in. Hij voegt hier Josua met zijn vrienden door het woordje EN samen, om hen te verzekeren dat zij met elkaar de vrienden van de Heere waren, die zich de volgende heerlijke beloftenissen gerust mochten toeëigenen.

§11. Maar dit was wegens de overgebleven ongelovigheid zo gemakkelijk niet te doen als sommigen wel denken zouden. Ze hadden daartoe een bijzondere opwekking nodig: HOORT NU TOE.

HOREN betekent in de Heilige Bladen de voorgestelde zaken nauwkeurig op te merken, te verstaan en te betrachten. Jes. 28:23, *merkt op en hoort mijn rede!* Spr. 4:10, *hoor, mijn zoon! en neem mijn redenen aan.*

De *zaak* die dit godzalig gezelschap horen zou, wordt in het volgende aangetekend, nl. dat zij een wonderteken waren en dat de Knecht van de Heere, de Spruite, zou komen, enz.

Zo verheven en zalig deze zaken waren, zo ijverig moesten ze zijn daarnaar te *horen.* (1) Ze moesten hun aandacht van andere zaken aftrekken en op deze dierbare waarheden bedaar proberen te vestigen. (2) Ze moesten toezien dat ze die onderscheiden inzagen en met het hart als zeker geloofden. (3) Ze moesten er een bedaar *gebruik* van *maken*, om met verwondering de genade die aan hen bewezen was te *erkennen*, hoewel zij het niet begrijpen konden; en om zich op de Heere Messias te *verlaten* hoewel ze geen waardigheid in zichzelf bezaten.

Was dit horen in een levende oefening bezwaarlijk, het was echter *nodig* en betamelijk. De Heere *gebiedt* het, zeggende: *hoort toe.* (1) Het eigenwijs, laag en wantrouwend ongelooft is voor die verheven en hemelse waarheden, die het niet doorgronden kan, onvatbaar. En het wil ons vaak wijs maken dat men er niet naar horen moet, omdat men in gevaar kon komen van al te gemakkelijk gerust te worden. (2) Maar de Heere gebiedt dat ze niet naar zulk ongelovig gepieker, maar naar Hem zouden horen.

§12. Zo ernstig deze vermaning is, zo vriendelijk is hij ook. *Hoort NU, of TOCH, toe.*

Het woord ! 1 (na), door *nu* overgezet, komt af van %! 1 (na-ah), *hij is schoon en aangenaam*. Het is een woord van strelende aanhaling, van dezelfde kracht als die spreekwijze in onze taal: *ah lieve toch!*

Zo geeft de Heere door dit woord hier te kennen (1) Zijn Goddelijke toegenegenheid en liefde jegens Josua en zijn vrienden. (2) Zijn ernstige gezindheid dat zij toch horen mochten. (3) Zijn voorzorg dat zij door geen harde gedachten van Zijn goedheid hun hart mochten sluiten.

§13. Het moet gewis iets gewichtigs zijn, tot de bedaarde overweging waarvan de Heere Zelf zo ernstig en vriendelijk vermaant. Zo gewichtig zijn deze beide stukken. (1) Eerst dat zij een wonderteken waren, (2) en dan de komst van de Messias als de betamelijke weg waarlangs de Heere Zijn wonderlijke genade aan hen verheerlijken kon.

§14. Het eerst wordt zo voorgedragen: WANT ZIJ ZIJN EEN WONDERTEKEN.

De Hebreeuwse woorden %/% ; 5&/ *: 1! *, (ki anshee mofeet hemah), kan men gevoeglijk zo overzetten: *dat u bent mensen van het wonder*.

§15. De wonderlijke *personen* aan welke de Heere Zijn wonderlijke genade groot had gemaakt en nog verder zou verheerlijken, worden in de grondtaal door het woord %/% (hemah) aangewezen.

Onze overzetters hebben dat woord door *zij* vertaald. Maar hier in deze plaats zou men het, zeker zo gevoeglijk, door *ulieden* kunnen overzetten¹.

Het zijn diezelfde die de Heere had aangesproken, *Josua en zijn vrienden*.

§16. Waren deze boven anderen met genade bevoorrecht - het was echter niet om hun waardigheid. Want zij waren in zichzelf aangemerkt gelijk alle anderen, *ellendige MENSEN*.

. *: 1! (anashiem), *mensen*, heeft zijn oorsprong van een woord dat *zwak, ellendig en ziek zijn* betekent.

De begenadigden zijn niet alleen voor, maar ook na hun bekering *ellendige, zwakke en zieke mensen*, die naar ziel en lichaam aan

allerhande ellenden onderhevig zijn. Ze zijn *een ellendig en arm volk*, Zef. 3:12, *des Heeren ellendigen*, Jes. 49:13, *de hoop Zijner ellendigen*, Ps. 74:19.

Dit houdt de Heere hen hier tot hun bemoediging voor. Hij kent hen als ellendige mensen. Hij heeft hen niet hoger aangemerkt toen Hij hen aanzag. Ze zijn Hem in het geheel niet uit de hand gevallen. En Zijn genade bewijst Hij aan hen als ellendige mensen. Dit pleegt de Heere Zijn kinderen meermalen voor ogen te stellen tot hun bemoediging. Ezech. 34:31, *gij nu, o Mijn schapen, schapen Mijner weide! gij zijt mensen; maar Ik ben uw God, spreekt de Heere HEERE*. Ps. 103:14, *want Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn*.

§17. De wereld pleegt van deze lieden te zeggen: "het zijn *wonderlijke mensen*". Hoewel het door die uitdrukking zijn afkerigheid en verachting openbaart, profeteert het toch onwetend met Kajafas, en zegt een zekere waarheid. Want de Heere Zelf herinnert hen hier dat zij *mensen* van het WONDER waren.

Een *wonder* of *wonderteken* is een maaksel van de Goddelijke almacht, dat in de gewone loop en de krachten van de natuur zijn grond niet heeft, en daaruit niet begrepen en verklaard kan worden. Het gaat al het begrip van de mensen te boven, en trekt hun aandacht en verwondering tot zich. Zulke wondertekens waren het, wanneer de Heere het water uit de rotssteen haalde, de zon op het woord van Josua deed stilstaan, en de doden levend maakte. Zulke wonderen had Hij in een groot aantal aan Zijn volk gedaan, 1 Kron. 16:12.

De Heere had zo'n wonder niet alleen in de tegenwoordigheid van Josua en zijn vrienden verricht, maar Hij had *hen zelf* tot een *wonderteken* gemaakt.

Hier wordt dan (1) niet geleerd dat zij voorbeelden van de Heere Messias waren. Want het woord ; 5&/ (mofeet) heeft die betekenis nergens. (2) Maar zij hadden zulke hoedanigheden, eigenschappen en ontmoetingen, die eigenlijke *wonderen* waren. Zo'n wonder was David geweest, Ps. 71:6,7, *op U heb ik gesteund van den buik aan; van mijner moeders ingewand aan zijt Gij mijn Uithelper; mijn lof is geduriglijk van U. Ik ben velen als een wonder geweest; doch Gij zijt mijn sterke Toevlucht*. Zo zouden de Messias en Zijn leerlingen zijn, Jes. 8:18, *ziet, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft, zijn tot tekenen en*

¹ Grote letterkundigen hebben al voor lang aangemerkt dat men de woorden ! % (hoe) en %/% (hemah) niet alleen bij woorden van de derde persoon, maar ook van de eerste en tweede voegen kan. Men ziet dit duidelijk genoeg in Zef. 2:12.

tot wonderen in Israël, van den HEERE der heirscharen, Die op den berg Sion woont.

Josua en zijn vrienden waren zulke zeldzame *wondertekens*, deels ten aanzien van die *eigenschappen* die de bovennatuurlijke kracht van de genade in hen gewerkt had, deels ten aanzien van die zonderlinge *ontmoetingen* die zij gehad hadden.

Men bespeurde in die mensen een *wonderlijke verandering*. Zij maakten zich van God, zichzelf en de weg van het leven geheel andere gedachten, dan zij van te voren gedaan hadden. Hun genegenheden waren ten enenmale wonderbaarlijk omgekeerd. Wat hen vroeger een lust was geweest, was hen nu tot een ondraaglijke last geworden. En wat hen vroeger een zware last was geweest, was hen nu in een aangename lust veranderd. Men hoorde hen van wonderlijke zaken, die anderen niet verstaan konden, wonderbaarlijk spreken. Men zag dat mensen van verschillende staat, gematigdheden en levenswijze, in het wezen van de weg van het leven, wonderlijk overeenstemden en aan elkaar kleefden.

Hun ervaringen en *ontmoetingen* waren ook met recht wonderlijk. Wie kon het begrijpen dat mensen, die uit hun verloren staat verlost, uit het vuur van het verderf gerukt, en gezaligd waren, nog over zoveel ellenden klaagden? Nog onder vuile klederen zuchtten, de satan aan hun rechterhand hadden, en zo treurig en moedeloos daar neer zaten? Men moest zeer verwonderd staan wanneer men opmerkt dat de beschuldigers van die mensen, die de allerrechtmatigste beschuldigingen tegen hen inbrachten, door God werden veroordeeld, en zij daarentegen met de uiterste vriendelijkheid werden aangehaald. Het ging het begrip te boven dat die mensen zo snel van hun vuile klederen ontdaan waren en in ruime wisselklederen zo vrolijk daarheen liepen, en hun nare klachten in een juichende blijdschap veranderden. Dat zij uit zoveel en zulke grote gevaren zo spoedig en onverwacht werden geholpen. Dat uit de dikste duisternissen het helderste licht te voorschijn kwam. Dat wat hun verderf onvermijdelijk scheen te veroorzaken, tot heil van hun zielen en lichamen dienen moest. Wat de zonde, wereld en satan aanwendden om hen de moed te benemen, en in het geloof te verhinderen, moest medewerken dat hun gerechtigheid, geloof en moed zoveel te heerlijker en krachtiger aan de dag kwamen. En dat zij als gelouterd goud glanzend uit de smeltkroes kwamen, wanneer men dacht dat ze als een dor brandhout zouden

verbranden. Het was een onbegrijpelijk wonder dat de Heere Zijn onveranderlijke liefde op zulke ellendige vestigde, aanhoudend, zonder moe te worden. Dat Hij zulke, en geen andere, verkoos om Zijn lof op aarde te vertellen. En dat Hij door deze Zijn heilige tempel wilde laten herstellen. Ze waren niet alleen een wonder wegens hun ontmoetingen in dit leven, maar ook in die dag *wanneer de Heere zal gekomen zijn, om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, en wonderbaar te worden in allen, die geloven*, 2 Thess. 1:10.

Alle genoemde eigenschappen en ontmoetingen mogen de naam van een *wonder* in volle nadruk dragen. (1) Ze waren gegrond, niet in enige natuurlijke oorzaken, maar in de ondoorgrondelijke verborgenheid van de Drieëenheid, in de borgtocht van de Zoon en in Zijn volkomen voldoening, en in de bovennatuurlijke werking van de onafhankelijke en algenoegzame genadekracht van God. (2) Geen eindig verstand kon de manier hoe dit gebeurd is, eigenlijk begrijpen en oplossen. (3) Alle geschapen vernuften moeten hierover in verwondering verbaasd staan, en wanneer zij recht oordelen, zeggen: *dit is van den HEERE geschied, en het is wonderlijk in onze ogen*, Ps. 118:23.

Zo'n onbegrijpelijk wonder was dit zeldzaam gezelschap (1) niet alleen in de ogen van de wereld, (2) maar ook in hun eigen ogen.

De *wereld* (1) begrijpt van deze dingen niets, en roept vaak uit: "het zijn wonderlijke mensen. Men moet zich verwonderen hoe die lieden het zo hebben". (2) Het krijgt over deze dingen wel eens een onderlinge twist. Het gaat hier vaak als in de zaak van Christus, waarvan in Joh. 7:12 wordt aangetekend: *en er was veel gemurmels van Hem onder de scharen. Sommigen zeiden: Hij is goed; en anderen zeiden: Neen, maar Hij verleidt de schare*. En vs. 43, *er werd dan tweedracht onder de schare, om Zijnentwil*. (3) De wereld die dit niet begrijpt, ergert zich aan hen als aan een wonderteken dat weersproken wordt. Zij worden, zowel als hun Hoofd, *gezet tot een val en opstanding veler in Israël, en tot een teken, dat wedersproken zal worden*, Luk. 2:34. *Want wat deze sekte aangaat, ons is bekend, dat zij overal tegengesproken wordt*, Hand. 28:22.

En hoewel de godzaligen die dingen zelf ondervonden, toch waren ze in hun *eigen ogen* ook een wonder. (1) Ze konden het niet recht begrijpen, en ze betuigden, terwijl ze van hun ondervindingen spraken, "het was mij

wonderlijk, *de kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij*”, Ps. 139:6. (2) De kinderen van God kan wel een twijfelmoedigheid overvallen, of ze het zich ook misschien zonder grond verbeeldten, omdat het voor hen zo groot en onbegrijpelijk is. Zelfs in die dag, wanneer de Heere zal komen om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, en wonderbaar te worden in allen die geloven, zullen zij in hun eigen ogen een wonder zijn, 2 Thess. 1:10.

§18. Die van Gods verheven weg en volk recht wil denken moet dit goed begrijpen, dat zij een onbegrijpelijk wonder zijn. Hierom wordt dit stuk, als het eerste dat men nauwkeurig moest opmerken, hier voorgedragen. *Hoort nu toe*, WANT *zij zijn een wonderteken*.

Het woord *, (ki), *want*, (1) is niet alleen een redengevend woord, dat *want* betekent. Maar het wordt ook, zoals het Griekse woord ὅτι (hoti), gebruikt als een *teken dat wat volgt de inhoud van de rede is*, waarvan men spreekt, 1 Kon. 1:13. Men gebruikt het ook om de *zekerheid* van een zaak aan te duiden, en kan het dan door *gewis* en *zeker* overzetten, 1 Sam. 14:39,44. (2) Deze laatste betekenissen komen hier voornamelijk te pas. · Dit, dat zij een wonderteken waren, was de zaak die zij moesten opmerken. Hoort toch toe! En wat moesten ze horen? Dat zij een wonderteken waren. Men slaat dit stuk vaak over, en verbeeldt zich dat men zijn weg begrijpen moest. Dit blijkt uit die spoedige moedeloosheid, wanneer men niet ziet hoe onze redding mogelijk is. Het was dan vooral nodig dat zij opmerkten dat zij mensen van het wonder waren, van wie de eigenschappen en ontmoetingen niet in natuurlijke oorzaken lagen, maar in Gods oneindige wonderkracht en genade gegrond zijn. Daarom kunnen ze echt en voorspoedig zijn, hoewel de wereld die tegensprekt en men zelf niet kan zien hoe het mogelijk is. · En hoe minder zij er van begrepen, zoveel te *zekerder* was het dat zij mensen van het wonder waren.

§19. Het is zelfs uit de natuur kennelijk dat de oneindige God dingen kan doen die een eindig schepsel niet begrijpen kan. Maar de natuur kan ons geen zekerheid geven dat God Zijn algenoegzaamheid aan verdorven en doemschuldige zondaren, op een betamelijke wijze, zonder de krenking van Zijn volmaaktheden, kan en wil ten koste leggen tot hun zaligheid. Maar dienaangaande vindt men in de openbaring een duidelijk en zeker

bescheid. WANT, zegt de Heere, ZIET! IK ZAL MIJN KNECHT, DE SPRUITE, DOEN KOMEN.

§20. Omdat de Heere hier van de enige grond melding maakt, waarop al Zijn volmaaktheden ongeschonden konden blijven in het bewijzen van Zijn genade aan ellendige zondaren, en een arme zondaar de genade van God als betamelijk geloven kan, daarom laat Hij met reden het woordje ZIET! voorafgaan, om van de *verhevenheid* ervan, zijn *gewicht en zekerheid* direct een indruk te geven, en tot een bedaarde overweging op te wekken. Want de zaak waarvan Hij spreekt, dat Zijn Knecht, de Spruite zou komen (1) is van het allergrootste *gewicht* en *aanbelang*. Het is een heldere spiegel waarin al Gods volmaaktheden veel duidelijker en verhevener gezien kunnen worden dan in het gehele samenstel van hemel en aarde, met alles wat daar in en op is. Het is de enige grond waarop een arme zondaar van zijn zaligheid en heerlijkheid verzekerd en getroost kan zijn. Het is de voornaamste springbron van een tere godzaligheid. (2) Het gaat het begrip en de verwachting van het vlees te boven. (3) Toch was het zo volkomen zeker, alsof men die reeds met de ogen kon zien. (4) Josua en zijn vrienden moesten dan die gewichtige, verheven en zekere zaak nauwkeurig opmerken, goed verstaan, vast geloven en als een kostbare schat zorgvuldig bewaren in de zin van de gedachten van hun harten.

§21. Zo'n opmerking en omhelzing verdiende die zalige belofte van de komst van de Messias. IK, zegt de Heere, ZAL MIJN KNECHT DE SPRUITE DOEN KOMEN.

§22. Deze KNECHT VAN DE EEUWIGE VADER, is *de Heere Messias*, de eeuwige, eniggeboren Zoon van God, Die de menselijke natuur op aarde moest aannemen. Ik behoef deze waarheid hier niet te bewijzen. De samenhang, en andere Godsspraken, als die met deze vergeleken zijn, stellen dit stuk zo zeer buiten alle tegenspraak, dat de blinde Joden het wel konden tasten dat hier de Heere Messias bedoeld werd.

Maar hoe kan aan de Zoon van God, Die het afschijnsel is van des Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid, de naam van *Knecht van de Vader* gegeven worden? Dit gebeurt zeer gevoeglijk met opzicht op Zijn *Middelaarsambt*. (1) De eeuwige Vader, Die men om zo te spreken als het eerste Beginsel van alle werken naar buiten mag aanmerken, heeft van eeuwigheid Zijn Zoon verordend om Zijn wil aangaande de

verlossing van Zijn volk ten uitvoer te brengen, Jes. 42:1-4. (2) De Zoon heeft vrijwillig op Zich genomen deze genadige wil van de Vader te volbrengen, Ps. 40:8,9. (3) Op deze grond zou de Zoon, als de Knecht van de Vader, gehoorzaam worden tot de dood van het kruis, en om al de geboden in plaats van het uitverkoren volk te gehoorzamen.

§23. Om de vleselijke begrippen, die de aardsgezinde Joden van deze Knecht van de Vader maken, tegen te gaan, wordt Hij nader beschreven als de SPRUITE.

Een *spruit*, (/7 (tsemach), betekent eigenlijk een teer gewas of telgje dat uit de aarde of uit een wortel geleidelijk voortkomt en vrucht draagt¹.

Dit zinnebeeld kan hier de Heere Messias in Zijn komst in de wereld naar het leven uitbeelden. (1) Gelijk een spruit uit de aarde of uit een wortel voortkomt, zo zou Hij ook een mens uit de mensen zijn, Jes. 11:1. (2) Een spruit is teer, gering en onaanzienlijk. De Messias zou ook geen uiterlijke heerlijkheid in Zijn komst vertonen. Jes. 53:2,3. *Want Hij is als een rijsje voor Zijn aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; Hij had geen gedaante noch heerlijkheid, enz.* (3) Hij zou toch als een rijsje gaandeweg opgroeien en openbaar worden als die heerlijke Boom des levens,

waaraan de heerlijkste vruchten van gerechtigheid en zaligheid groeien zouden. Jes. 11:1, *want er zal een Rijsje voortkomen uit den afgehouden tronk van Isai, en een Scheut uit zijn wortelen zal Vrucht voortbrengen.* Openb. 22:2, *de boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijne vrucht; en de bladeren des booms waren tot genezing der heidenen.*

Zeer gepast was ook deze benaming hier op deze plaats. Het herinnerde aan de ene kant dat de Heere Messias in Zijn komst in de wereld zeer gering zou zijn, om geen vleselijke bevattingen van Hem te maken. En aan de andere kant, dat Hij een vruchtbare oorzaak van alle genadegoederen, als een spruit die vrucht brengt, zou zijn.

§24. Zo aangenaam deze vruchten zijn, zo aangenaam moest ook deze belofte zijn, die de Heere hier doet, zeggend: IK ZAL *hem* DOEN KOMEN.

De Messias zou de menselijke natuur aannemen, en daardoor vrijwillig in de wereld komen, om het welbehagen van de Vader uit te voeren, en verloren zondaars zalig te maken, Ps. 40:8,9.

Dit zou gebeuren naar de wil, en het gebod, en in de Naam van de Vader, Die Hem zou *doen* komen en uitzenden, Gal. 4:4.

§25. En deze troostrijke toezegging was opnieuw een gewichtige waarheid, waar zij hun aandacht op moesten vestigen en waarnaar ze moesten luisteren. *Hoort toch toe!* Zegt de Heere, *, (ki), *want*, of DAT IK ZEKER *Mijn Knecht, de Spruite zal doen komen.* Hoe groot en onbegrijpelijk deze waarheid, dat God Zijn Zoon als een Knecht en Spruit zou zenden om dienstknechten van de zonden te verlossen, ook mocht zijn -. Het was echter *zeker* en moest noodzakelijk worden opgemerkt en als een getrouw woord worden aangenomen, zouden zij met grond denken dat de heilige en rechtvaardige God de wonderen van Zijn genade aan hen op een betamelijke wijze kon en wilde grootmaken.

§26. Immers die beide stukken waar zij naar horen moesten, dat zij een wonderteken waren, en dat de Knecht van de Heere, de Spruite, zou komen, dienden *tot bevestiging* van die vergevende genade, die de Heere aan Josua bewezen had, en aan hem en zijn vrienden nog bewijzen wilde.

Konden zij het niet begrijpen hoe de beschuldiger van Josua, niettegenstaande zijn rechtmatige beschuldigingen, zo streng werd

¹ Het woord חֲמָץ waarvan ons חֲמָץ zijn afkomst heeft, betekent eigenlijk *hervoorverschijnen, tevoorschijn komen*. Men kan het gebruiken, en van de *zon* of een ander lichtend lichaam, dat tevoorschijn komt, en van *spruiten en scheuten*, die uit de aarde, wortel of stam voor de dag komen.

Daarom zou ons woord חֲמָץ twee zaken kunnen betekenen. Òf een opgaande *glans*, gelijk de LXX het doorgaans overzetten. Òf een opkomende *spruit* en *scheut*. Beide betekenissen passen op de Heere Messias. Hij is *de opgang* uit de hoogte, Luk. 1:78. Hij is het *afschijnsel* van des Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid, Hebr. 1:3, waar de Syrische vertaler ditzelfde woord, ܚܡܘܨ gebruikt. Hij is ook een *Spruit* en een *Rijsje* Jes. 11:1; Jes. 53:2. Maar hier op deze plaats schijnt niet zozeer op een opkomende *glans*, zoals sommigen denken, alswel op een opkomende *spruit* gezinspeeld te worden. Want · de Heilige Bladen gebruiken ons grondwoord doorgaans van *spruiten* en *scheuten*. · De Heere Messias wordt meermalen onder het zinnebeeld van een boom, wijnstok en *spruit*, die *uitspruiten* voorgesteld. ··· Op Zijn nederige komst in de wereld schijnt het zinnebeeld van een *tere spruit* beter te passen dan van een opkomende *glans*. Zie Jes. 53:2,3.

afgewezen -. Hoe Josua, hoewel hij met vuile kleren voor de Engel stond, zo genadig werd aangenomen, van zijn vuile klederen werd ontdaan en met wisselklederen versierd werd, en zo vaardig en moedig daarheen liep -. Waren zij bekommerd of het niet misschien een lichtvaardige verbeelding was omdat de zaak zo groot en onbegrijpelijk was -. Ze moesten maar opmerken dat zij *mensen van het wonder waren*, die zulke eigenschappen en ontmoetingen hebben die eigenlijke wonderen zijn, boven de waardigheid, krachten en het begrip van de mensen. Dan zou hun ellendigheid, de grootheid en onbegrijpelijkheid van de genade hen in hun geloof daaromtrent zo gemakkelijk niet schudden, maar veeleer bevestigen.

Konden ze niet begrijpen hoe een heilige en rechtvaardige God met ellendige, krachteloze en schuldige zondaars zodanig kon en wilde handelen, zonder de luister van Zijn volmaaktheden te verdonkeren, dan moesten ze maar aanmerken dat Hij *Zijn Knecht, de Spruite, zou doen komen*. Daaruit konden ze zien dat de Heere het *betamelijk kon*, en ook *wilde* doen. (1) Hij *kon* het doen, omdat Zijn Knecht, de Spruite, zou komen om aan Zijn gerechtigheid te voldoen en een eeuwige gerechtigheid aan te brengen, Dan. 9:24; Jes. 45:24; Jer. 23:6. (2) En hierin lag ook een allerduidelijkst bewijs dat Hij het ook *wilde* doen. Want spaarde Hij Zijn Eigen Zoon niet, en gaf Hij Die zo gewillig voor hen over, dan mochten ze verzekerd zijn dat Hij met Hem ook alle dingen hen zou schenken, Rom. 8:32; 2 Kor. 1:20.

§27. En dit diende niet alleen tot de bevestiging van Josua, maar ook *tot bemoediging en vertroosting* van al de treurige kinderen van Sion. (1) Wat hier Josua overkomen was, mochten allen die zijn *vrienden* waren en eenzelfde hart en weg met hem hadden, zich vrijmoedig toeëigenen. Want de Heere spreekt hen uitdrukkelijk ook aan, en vermaant hen daartoe. (2) Ze waren ook mensen van het wonder, en de Heere Messias zou ook voor hen komen. Daarom mochten ze maar gerust hopen dat de Heere hun zonden vergeven zou, en de tempel onder zulke ellendigen zou laten bouwen en bewaren, hoewel zij het onwaardig waren en niet recht begrijpen konden.

§28. Wat de Heere hier van de komst van de Heere Messias beloofde, is ook op de rechte tijd en plaats in Jezus van Nazareth vervuld. Die is als de Knecht van de Vader in de wereld

gekomen, en geworden onder de wet, opdat hij hen die onder de wet waren verlossen zou, Gal. 4:4,5. Hij heeft de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen, en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja de dood des kruises, Filip. 2:7,8. Hij is de ware Wijnstok, Joh. 15:1; de Boom des levens, Die van maand tot maand Zijn vrucht geeft, Wiens bladeren zijn tot genezing van de heidenen, Openb. 22:2.

§29. Hier ontmoeten wij opnieuw zekere beginsels waaruit wij nieuwe en zekere *aanmerkingen* tot onze nuttigheid kunnen afleiden.

I. *Toen de Heere de zalige Evangeliegronden wilde voordragen, liet Hij deze opwekking voorafgaan: HOORT TOCH TOE!*

/. Wij besluiten hieruit (1) dat het werken met het Evangelie zo gemakkelijk niet is als velen zich verbeelden. De natuur is daar zo onvatbaar voor, dat zelfs Gods kinderen bijzondere opwekkingen nodig hebben om daar bedaard naar te luisteren. (2) Het is echter nodig, en aan God behaaglijk, dat men het nauwkeurig opmerkt, omdat de Heere Zelf zo vriendelijk nodigt. Ah! Hoor toch toe!

//. Het is een verschrikkelijke *ongehoorzaamheid* aan God wanneer men niet gelovig acht neemt op de wonderen die de Heere in Zijn kinderen werkt, door de verlossing die in de Messias is. Want de Heere gebiedt dat men daar naar horen zal. (1) Onbegenadigden maken zich aan zo'n ongehoorzaamheid schuldig, uit vijandschap. Horen zij in openbare redevoeringen of bijzondere samenspraken, melding maken van het wonderlijke dat in Gods kinderen is, dan is hen dat zeer onaangenaam. Ze sluiten hun oren en harten. Sommigen bladeren in een boek, tellen de ruiten in de glazen, of denken wat anders, om hun aandacht daarvan af te trekken. (2) Gods kinderen kunnen ook wel eens ongehoorzaam aan de Heere zijn, uit vrees dat ze zich bedrogen mochten. Ze denken wel eens in zware moedeloosheden en duisternissen, "de wonderen die God aan Zijn volk bewijst, zijn voor mij toch al te hoog. Als ik daar bedaard naar luisterde mocht ik ze mij lichtvaardig toeëigenen. Het zal daarom het beste zijn dat ik wat anders denk." Maar hoe schoon die schijn die zij voorwenden ook mocht zijn, het is in de grond een strafwaardige ongehoorzaamheid, omdat de Heere hen vermaant, *ah lieve, hoor toch toe!*

II. *Voor Josua was ook nog een bijzondere nadrukkelijke opwekking nodig*

om van de Evangeliegronden en vrijmoedig en gelovig gebruik voor zichzelf te maken. De Heere sprak hem aan: JOSUA, GIJ HOGEPRIESTER, GIJ.

/. Het is dan een grove dwaling wanneer men zich verbeeldt dat geleerde mannen en verstandige leraars zich, door hun geleerdheid en verstand, zelf bij geestelijke dingen gemakkelijker dan anderen kunnen bepalen, en daarmee werken tot hun bemoediging. Ach! Zulke mensen hebben, evengoed als de allereenvoudigste, voorkomende, medewerkende en achtervolgende genade nodig, als ze van enige waarheid een levendig en geestelijk gebruik voor zichzelf maken zullen. Omdat zij aan vele verzoeken en aftrekkingen bloot staan, waar vele anderen niets van weten, zijn voor hen boven vele anderen bijzondere opwekkingen en bewerkingen noodzakelijk. Onderscheiden licht in waarheden en de gestadige behandeling daarvan, kunnen wel gezegende middelen zijn om voor vele misvattingen bewaard te worden, waarmee anderen die daarin donker zijn, zich zonder oorzaak kwellen. Maar men kan er ook aan wennen en er in blijven hangen, als de Heere daaronder niet werkt. Wat voor kracht kunnen de allergepaste middelen toch op het gemoed doen, als de Heere door Zijn bijzondere toepassende kracht daaronder niet werkt?

//. Meent iemand dat hij zich door zijn geleerdheid, kennis en wijsheid zelf kan opwekken, besturen en helpen, en bevindt hij niet dat hij evengoed als de allerminste, voorkomende en opwekkende genade nodig heeft, dan mag hij over zichzelf wel achterdochtig worden. Hij mag dan wel toezien of zijn werkzaamheden niet maar dode natuurlijke bespiegelingen zijn, die hij zelf door eigen natuurlijke krachten veroorzaken kan, en die van geestelijke levendige geloofsoefeningen wezenlijk verschillen. Want de allergrootste en heiligste mannen in Gods kerk hebben in alle tijden ondervonden en beleden dat zij boven hun natuurlijke geleerdheid en de beginsels van ware zaligmakende genade, wegens veelvuldige verzoeken en duisternis, nog bijzondere voorkomende opwekkingen nodig hadden, als zij van het Evangelie zo'n levendig gebruik zouden maken dat zij de kracht en troost daarvan aan hun zielen ondervonden. Josua was buiten alle twijfel een geleerd, verstandig en godzalig hogepriester. Hij had zoëven de bijzondere vergevende genade levendig en vers ondervonden. Toch was het voor hem nodig om bij de volgende

Evangeliegronden levendig bepaald te worden, dat de Heere hem bijzonder aanspraak: *hoort nu toe Josua, gij hogepriester, gij.*

III. *De Heere beschrijft hier de godzaligen ALS VRIENDEN VAN JOSUA, DIE VOOR ZIJN AANGEZICHT ZITTEN.*

/. De aanzienlijkste en voornaamste, en de allergeeringste onder de godzaligen, zijn elkaars echte vrienden. Ze hebben wat het wezen aangaat één soort hart en weg. Ze zijn nauw aan elkaar verbonden. Ze gaan ook, wanneer ze goed gesteld zijn, als oprechte vrienden graag met elkaar om. Ze verhalen aan elkaar, en horen het ook graag, wat de Heere aan hun ziel gedaan heeft.

//. U, die dit leest, legt uw ziel eens bij deze waarheid neer. Overdenkt eens wie uw beste vrienden op de wereld zijn, met welke u best overweg kunt, en voor wiens aangezicht gij het liefst mag zitten. (1) Zijn die Josua's, die uit eigen ervaring melden kunnen hoe zij tot de Engel des Heeren kwamen, daar beschuldigd en verdedigd werden, van vuile klederen ontdaan, en met de reine wisselklederen van de gerechtigheid van de Messias bekleed werden. Die van deze dingen graag spreken en horen, zijn die en hun medegenoten, zeg ik, ook uw echte vrienden? Hebt u met hen één soort hart en weg? Bent u aan hen in ongeveer liefde verbonden? Zit u graag voor hun aangezichten en hoort u met genoegen vertellen wat de Heere aan hun ziel gedaan heeft? (2) Of bent u in uw ogen al te hoog van staat en aanzien, al te geleerd en verstandig, dan dat u met zulke mensen een gemeenzame vriendschap zoudt onderhouden? Schijnt u hun hart en weg al te laag en treuzelachtig te zijn? Mag u voor hun aangezichten niet graag zitten en ook hun samenspraken niet horen? Ergert u zich aan de oefening van hun geestelijke vriendschap, en smaadt u het? Beklaaglijke toestand! Hoe zoudt u het dan maken wanneer u eeuwig in zo'n gezelschap zijn moest? In waarheid, u bent dan vijanden van David, Josua, Paulus en alle begenadigden die net zo bestonden als die mensen die uw vrienden niet zijn. U bent vijanden van God, Die deze lieden Zijn vrienden noemt, Jak. 2:23. U zoudt het in de hemel niet goed verduren kunnen. (3) Misschien zegt u, "ik mag met zulke mensen wel omgaan. Ik mag hun spreken wel horen. Ik heb er achtung voor en verdedig het wanneer anderen hen willen lasteren. Ik weet niet anders of ik ben ook een goede vriend van hen." Maar er zijn ook schijnvrienden, die vrienden voor het oog en niet in het hart zijn. Er zijn ook bijwoners die

geen medeburgers zijn, Ef. 2:19, die wel voor het aangezicht van de profeten zitten, als Gods volk pleegt te doen, hun woorden horen, maar geen ondervinding ervan hebben, Ezech. 33:31. Zoudt u ook zo'n vriend voor het oog, een schijnvriend zijn? Hebt u met hen eenzelfde soort weg en hart, en gaan diezelfde geestelijke dingen in uw gemoed ook zo om? Misschien spreekt u ook wel eens wat van omstandigheden, maar hebt het niet het liefst dat men aan het innigste van de geestelijke armoede, en de oefening van het geloof en van de godzaligheid toekomt, wanneer uw hart zich afscheid. Of kunt u daarvan ook nog in het algemeen wat spreken? Zegt uw hart eens rechtuit, ontbreekt het u niet aan de eigen ondervinding van deze dingen? Is het zo, dan is uw vriendschap maar een gemaakte vriendschap, waar de rechte gronden van een echte en bestendige vriendschap niet gevonden worden. (4) Wie zijn toch uw echte vrienden, voor het aangezicht van welke u met een ongedwongen genoegen kunt zitten, en van welke de samenspraken u aangenaam zijn om te horen? Zijn het ook ontuchtige, wulpse, dartele, hovaardige, pronk- en praalzuchtige mensen, gierigaards, achterklappers, lasteraars en dergelijke? Of zijn het de fatsoenlijke, aanzienlijke, rijke, geleerde en wijze mensen in deze wereld, die wel niet aan grove buitensporigheden van uitspattende goddeloosheden schuldig staan, geen openbare spotters met de Godsdienst zijn, maar de godzaligheid ook niet al te nauwkeurig zoeken, en geen oprechten vrienden zijn van die Josua's, die van de bevindelijke oefeningen van de geestelijke armoede, van het levende geloof, en van de nauwgezette godzaligheid weten en spreken? (5) Of bent u een vriend naar de mode, die vaardig en mild is in het doen van hoge betuigingen van vriendschap, hoewel het in het hart zo ruim niet staat als de mond en het gezicht getuigt? Wilt u een vriend van iedereen, van de wereld en Gods volk tegelijk zijn? Uw staat is zeer ellendig. Want Jakobus leert ons, *zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld*, Jak. 4:4. (6) Bent u in uw ziel op goede gronden verzekerd dat zij die uw vrienden zijn, ook God tot hun Vriend hebben? Durft u de dood daarop in te wachten? Hebt u vaste gronden waarop u wensen durft, bij uw vrienden, waar u nu het liefste mee omgaat, ook in de eeuwigheid te mogen zijn? Bedenkt u goed.

///. Is men een echte vriend van Gods kinderen, en heeft men met hen hetzelfde soort

hart en weg, (1) dan mag men dat wel *bekend maken* zonder zich daarover te schamen, hoewel fatsoenlijke wereldlingen zich mochten schamen hen onder hun verre neven te tellen. Schaamt de Zoon van God Zich niet hen Zijn vrienden, ja broeders te noemen, waarom zoudt u, ellendige, zich dan schamen hen als uw vrienden openlijk te belijden? (2) Onderhoudt uw vriendschap zorgvuldig. Probeert met elkaar als vrienden, vriendelijk, toegevend, medelijdend en oprecht om te gaan. Vermijdt alles wat uw vriendschap probeert te verstoren. Wacht u voor eigenwijsheid, achterdocht, eigenbelang, hovaardigheid, meesterachtigheid, afgunst, en dergelijke woelingen van de verdorvenheden, die de vriendschap proberen te verstoren en tussen broeders krakelen in te werpen. (3) Ga zeer voorzichtig met de wereld om. De bescheidenste lieden van deze wereld zijn, ten aanzien van uw geestelijke staat, uw vrienden niet, hoewel zij met hun mond grote liefkozingen maken. Ze letten op uw gebreken. En als ze er enige vinden, zullen ze hun eigen zielen, de zaak van God, en uzelf groot nadeel daarmee proberen te doen. Ziet dan hoe gij voorzichtiglijk wandelt, niet als onwijzen maar als wijzen.

IV. *De Heere doet hier de belofte aan Josua EN zijn vrienden.*

Als iemand een oprechte vriend van Gods kinderen is, uit dit beginsel dat hij één soort van hart en weg met hen heeft, die mag zichzelf voor een begenadigde houden, en verzekerd zijn dat al Gods beloften hem ook toekomen. Want, *wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben*, 1 Joh. 3:14.

V. *De Heere vermaant nauwkeurig aan te merken dat Josua en zijn vrienden MENSEN VAN HET WONDER waren.*

I. Men hoeft zich dan niet te verwonderen dat natuurlijke mensen, die de dingen die van de Geest Gods zijn niet begrijpen, van de godzaligen uitroepen: "het zijn wonderlijke mensen. We kunnen het niet begrijpen dat zij het zo wonderlijk hebben". De zaak van de godzaligen wordt door zo'n uitroepen en tegenspreken niet verdacht gemaakt, maar integendeel bevestigd. Want God Zelf geeft als een eigenschap van Zijn kinderen op dat zij mensen van het wonder zijn, en een teken dat weersproken zal worden.

II. Werd dit door vele godzaligen opgemerkt, dan zouden ze van veel zwaarigheden ontdaan worden. Sommigen twijfelen aan hun genadestaat, omdat zij het niet onderscheiden

begrijpen kunnen hoe het toegegaan is dat hun hart veranderd werd, en omdat zij de grond waarom en waardoor God aan zulke ellendigen Zijn barmhartigheid bewijzen zou, in zichzelf niet hebben. Ze kunnen niet geloven dat hun gebreken, de verzoeken van de satan, de kruisen en tegenheden in de wereld, en de verbergingen van Gods aangezicht zullen medewerken tot hun nut. Want ze kunnen niet begrijpen hoe dat mogelijk is en gebeuren kan. Ze durven niet te verwachten dat zulke dwazen, krachtelozen en trouwelozen door alle verzoeken veilig zullen heenkomen, en tot het einde toe bestendig blijven. Want de grond van die mogelijkheid is niet in hen, en ook niet in enig schepsel te vinden, en ze begrijpen het niet en kunnen het niet vooruitzien. Maar als ze maar eenvoudig geloofden dat zij mensen van het wonder waren, dan zouden al deze zwaarigheden vervallen. En het zou tot hun bevestiging dienen, wanneer zij de grond van hun eigenschappen, genade, verlossingen en bewaringen niet in zichzelf hebben, of begrijpen kunnen. Want, hadden ze die grond in zichzelf, en konden zij het alles begrijpen, dan waren ze immers geen mensen van het wonder, en geen echte kinderen van God. Wordt u dan, godzalige, door de satan, de wereld en het ongelof voorgeworpen: “door die omstandigheden zult u nooit heen komen. Dat kan tot uw nut niet meewerken, want wie kan het begrijpen, dat zoiets mogelijk is?” Wordt u dit voorgeworpen, zeg ik, antwoordt dan: “Gods kinderen zijn kinderen van het wonder. Is het bij mij onmogelijk - bij God zijn alle dingen mogelijk.”

///. Hoewel het boven en tegen alle wetten van de natuur schijnt te zijn dat een zondaar, die dood is in zonden en misdaden, levend zou worden en wedergeboren worden, dan mag toch een bekommerde zondaar denken dat het zeer goed gebeuren kan. Want alle herboren mensen zijn mensen van het wonder. Kan men het niet begrijpen - het is geen wonder omdat alle wonderen onbegrijpelijk zijn. Kunt u het begrijpen hoe het eerste licht uit de duisternis kwam? Hoe die schone wereld uit die verwarde eerste klomp werd voortgebracht? Hoe het water uit de rotssteen vloeien kon? En hoe door één woord, “Ik wil wordt gereinigd”, de verdorven sappen in het lichaam van de melaatsen veranderden? Toch is het door Gods wonderkracht gebeurd.

VI. *Zouden Josua en zijn vrienden de betamelijke van de wondergenade die aan hen bewezen was, inzien en zich daarop*

verlaten, dan moesten ze de grond daarvan, DE KOMST VAN DE KNECHT VAN DE HEERE, DE SPRUITE, gelovig opmerken.

/. Als een zondaar de Messias niet kent, kan hij geen betamelijke gedachten van de zaligmakende genade van God maken. Begeert hij dat God hem de zonden vergeeft en in Zijn gemeenschap aanneemt, zonder de kennis en het geloof van de voldoening van Christus, dan begeert hij dat God zijn gerechtigheid en heiligheid, dat is, Zichzelf ten enenmale verloochent.

///. Die van hun zonden en Gods rechtvaardigheid levendig overtuigd zijn, kunnen nergens een vaste grond van hoop vinden, waarop ze zich met een gerust geweten verlaten kunnen, als ze van de komst van Christus in de wereld en van Zijn Middelaarsambt onkundig zijn. God is wel almachtig, genadig en barmhartig, maar deze volmaaktheden zijn ook heilig en rechtvaardig. En men kan zich daarop niet verlaten als men geen weg weet waardoor aan de gerechtigheid van God genoeg geschiedt. Op goede meningen, bewegingen, aandoeningen, begeerten, gebeden en tranen, kan men zich ook niet verlaten. Want echt goede dingen zijn in geen zondaar die onkundig van Christus is, omdat hij zonder de kennis van Christus, God als het hoogste Goed niet kennen of beminnen kan. En alle aandoeningen, begeerten, gebeden en tranen, die uit geen geloof en liefde vloeien, zijn niet goed maar kwaad in de ogen van de Heere. En hoewel hij iets goeds in zich hebben kon, toch kan hij zich daarop van Gods genade niet verzekeren, omdat het geen gerechtigheid kan zijn die voor God bestaat.

///. Maar heeft iemand kennis aan Christus - . Is hij door een levend geloof in deze vruchtbare Spruite ingelijfd en één plant met Hem geworden, dan heeft hij in Christus grond genoeg om zich van Gods genade en liefde jegens Hem te verzekeren. Want *hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem*, 1 Joh. 4:9. Heeft men geen gerechtigheid in zichzelf - Hij is de Knecht van de Heere, Die door Zijn volmaakte gehoorzaamheid een eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht, en die aan ons om niet wil schenken als ons eigen. Is men in zichzelf een wilde en onvruchtbare boom - door een gelovige inenting in deze vruchtbare Spruit zal men ook voorbereid kunnen worden om, hoewel in dit leven onvolmaakte,

toch oprechte vruchten van dankbaarheid te dragen.

5.8. Zacharia 3:9

Want ziet, aangaande dien steen, welchen Ik gelegd heb voor het aangezicht van Josua, op dien enen steen zullen zeven ogen wezen; ziet, Ik zal zijn graveersel graveren, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal de ongerechtigheid dezes lands op één dag wegnemen.

§1. Deze woorden (1) tonen ons de genoegzaamheid van de Heere Messias, waarop men zich volkomen mag verlaten. Want · alle uitverkorenen hebben hun geloof en hoop op Hem alleen gevestigd, in alle tijden, · en Hij zou, toen Hij door lijden volmaakt was, de ongerechtigheid volkomen wegnemen. (2) Ze strekken · tot bevestiging van de genade die aan Josua en zijn vrienden was bewezen, · en dus ook tot vertroosting van hen die onder hun zonden ongetroost waren.

§2. Twee zaken meldt de Heere der heirscharen hier van de Messias Die komen zou. (1) Eerst, dat Hij alleen het genoegzaam en bestendig Voorwerp van het geloof en de hoop van alle uitverkorenen is. (2) Daarna dat Hij daartoe ook zeer gepast en bekwaam is, omdat de Heere der heirscharen Hem door lijden zou volmaken, met dat gevolg dat de ongerechtigheid op één dag weggenomen werd.

§3. Josua en zijn vrienden mochten met een volkomen vertrouwen hun hoop op de Heere Messias bouwen, aangezien ook alle uitverkorenen van alle tijden hun geloof en hoop op Hem vestigden, wat de Heere in het eerste gedeelte van dit vers betuigt. Hier vindt men (1) eerst een nadrukkelijke beschrijving van de Heere Messias, als zeer gepast voor Josua, (2) dan een verzekering dat alle uitverkorenen in alle tijden op Hem alleen starogen.

§4. De Heere stelt het eerste zo voor: WANT ZIET! AANGAANDE DIEN STEEN, WELKEN IK GELEGD HEB VOOR HET AANGEZICHT VAN JOSUA.

§5. Hier wordt het woordje ZIET! van de nadrukkelijke betekenis waarvan wij bij vs. 8, §20, breder gesproken hebben, opnieuw vooraf gezonden.

De Heere heeft gewichtige redenen waarom Hij dat woordje *ziet!* zo vaak herhaalt. (1) Want zulke opwekkingen tot een gelovige opmerking worden snel vergeten en het ongeloof weet door duizenden soorten wegen het aandachtig oog van de troostelijke

Evangeliewaarheden weer spoedig af te trekken; waarom het door nieuwe opwekkingen daarop moet gehouden, of opnieuw teruggebracht worden. (2) Alle bijzonderheden van het Evangelie hebben zo'n gewicht en nuttigheid dat ze niet genoeg kunnen worden aangeprezen.

§6. Immers, de Heere wilde hier spreken van die kostelijke STEEN, Die aan God en aan allen die geloven dierbaar is.

De toespeling is hier op een grote vaste *grondsteen*, waarop men een groot en heerlijk gebouw veilig kan optrekken. Jes. 28:16, *ziet, Ik leg een grondsteen in Sion, een beproefden steen, een kostelijken hoeksteen, die wel vast gegrondvest is; wie gelooft, die zal niet haasten.*

Men kan hier door deze steen niemand dan de Heere Messias verstaan. (1) De Heilige Geest stelt hem meermalen onder dit zinnebeeld voor. Ps. 118:22; Ef. 2:20,21; 1 Petr. 2:7. (2) Wat van deze steen gezegd wordt, dat er zeven ogen op zouden zijn, dat de Heere zijn graveersel zou graveren, en dat daardoor de ongerechtigheid zou worden weggenomen, kan aan niemand worden toegeëigend dan aan de Heere Messias, in Wie gerechtigheden en sterkte zijn, tot Wie men komen moet. (3) Van Hem was ook in het 8^e vers, als de grond van de zaligheid, melding gemaakt.

Daar was Hij onder het zinnebeeld van een Knecht en Spruit voorgesteld. Hier wordt een ander zinnebeeld, van een kostelijke *grondsteen* gebruikt, om zijn eigenschappen levendig uit te beelden. Want in de algoeuzame Heere Messias is zo'n volheid van heerlijkheid en gepaste genoegzaamheid, dat allerlei schepsels te hulp geroepen worden om door hun eigenschappen Hem af te schilderen en aan te prijzen. Hiertoe is het zinnebeeld van een grondsteen ook zeer gepast. (1) De Heere Messias bezit, als een onbeweeglijke Grondsteen, een eeuwige, onwankelbare gerechtigheid en sterkte, Jes. 45:24. (2) Het gehele Koninkrijk der hemelen is

op Hem gebouwd. De eeuwige Vader heeft Hem tot een grond van het eeuwige voornemen van Zijn genade gelegd, Ef. 1:4. Alle uitverkorenen die de heerlijke stad van God zouden uitmaken, zijn reeds in de eeuwige vrede raad op Hem gelegd en aan Hem gegeven. Alle beloften die de Heere aan Zijn volk gedaan heeft, zijn in Hem gegrond, 2 Kor. 1:20. Alle arme zondaars mogen hun ellendige zielen en lichamen, met alle noden, schulden en krachteloosheden op Hem laten neerzakken, en hun hoop van zaligheid op Hem veilig gronden. Deze Steen kan het alles dragen. Al legt men nog zoveel op Hem, Hij zal daarvan niet zinken en niet bewogen worden. En niemand hoeft te vrezen dat hij beschaamd zal worden, als hij zichzelf en zijn noden door een levend geloof op Hem neerzet. Van Hem wordt uitgeroepen, Jes. 26:4, *vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid; want in den Heere HEERE is een eeuwige rotssteen.* Jes. 28:16, *Ziet, Ik leg een grondsteen in Sion, een beproefden steen, een kostelijken hoeksteen, die wel vast gegrondvest is; wie gelooft, die zal niet haasten, namelijk met beschaamdheid weg haasten.*

§7. Op zo'n vaste Grondsteen mocht Josua zich veilig neerzetten. Temeer omdat de Heere Zelf Hem VOOR HET AANGEZICHT VAN JOSUA GELEGD HAD.

Deze spreekwijze zinspeelt op iemand die een grondsteen voor iemands aangezicht legt, dat hij daar iets op bouwt.

Hier betekent het die genadedaad van God, waardoor Hij de Heere Messias als de Grond van zaligheid en hoop aan Josua bekend maakte, en hem krachtig riep om door een levend geloof op Hem te bouwen en te vertrouwen.

Dit gebeurde deels uitwendig en deels inwendig. Uitwendig legde de Heere die steen voor het aangezicht van Josua. Deels toen de grond van de tempel voor zijn aangezicht gelegd werd, die een voorbeeld van de enige Grondsteen en Hoeksteen Christus was, en Hem bij Josua in gedachten kon brengen. Deels door de voorzegging, vs. 8, *hoort nu toe: Ik zal Mijn Knecht de Spruite doen komen.* (1) Inwendig werd die steen voor Zijn aangezicht gelegd door de krachtadige bewerking van de Geest, waardoor zijn hart geopend werd en de duisternissen van voor zijn aangezicht verdreven werden, zodat hij die Steen onderscheiden door het geloof kon zien, en verzekerd zijn dat hij vrijheid daarop te bouwen.

Immers, de *Heere Zelf* had die steen daartoe voor zijn aangezicht gelegd, en volgens de kracht van het woord, * ; 1 (natati), *gegeven*. Hij mocht het dan *veilig* doen omdat *de Heere* die steen *gelegd* had. Hij mocht het *vrijmoedig* doen, hoewel hij geen waardigheid bezat, omdat de Heere die steen voor zijn aangezicht uit genade *gegeven* had.

§8. Hij mocht hier in des te meer vrijmoedigheid gebruiken, omdat alle gelovigen van alle tijden daarin met hem overeenstemden, dat zij op deze Steen, als de enige Grond van hun zaligheid zagen. Want OP DIE ENE STEEN, zegt de Heere, ZULLEN ZEVEN OGEN WEZEN.

§9. Het schijnt met de mening van de Heere het meest en het eenvoudigst overeen te komen dat men door de OGEN die op deze steen zijn, *de ogen van de gelovigen verstaat*¹. Doch het

¹ Hoewel ik in het geheel geen genoegen vind in het aanhalen van verschillende gevoelens, en het maken van letterkundige aanmerkingen over de Heilige Schriften, die niet tot verklaring en ook niet tot bevestiging van de rechte mening van de Geest dienen, maar alleen zijn ingericht om te tonen dat men zulke zaken ook weet - toch kan ik niet nalaten enige verklaringen over deze plaats, die een waarschijnlijke en stichtelijke zin opleveren, hier bij te voegen. Alleen met dit oogmerk dat men in de rechte mening van de Heere meer bevestigd mag worden.

Het woord *oog*, 0*3 (ajin), betekent eigenlijk een *fontein*, maar oneigenlijk een *oog*.

Sommige grote mannen blijven bij de eerste betekenis van een fontein, en zetten deze plaats zo over: *op die ene steen zullen zeven fonteinen zijn, want Ik zal zijn opening openen en de ongerechtigheid van dit land op één dag wegnemen.* Met toespeling op de rotssteen die in de woestijn geslagen werd, dat er water uit vloeide, waardoor de dorst geleest en de vuiligheid weggenomen kon worden, Num. 20:11. En zo zou deze plaats met Zach. 13:1 gelijkkluidend zijn. Ik beken dat deze verklaring zeer zinrijk, troostelijk en tegen het oogwit van deze Godsspraak in het geheel niet strijdig is. Toch schijnt men hier bij de gewone overzetting van *ogen* te moeten blijven. Want · het woord · *1*3 (enajim), in het tweevoud, betekent altijd ogen en nergens fonteinen. · Het komt hier ook beter met het voorgaande overeen, omdat die steen voor het aangezicht van Josua, en dus voor zijn ogen gelegd was, om erop te zien. ··· Van fonteinen wordt beter gezegd dat ze *in* de steen dan er *op*, -3 (al), -! (el), te zijn; wat de ogen toegeëigend wordt, Ps. 32:8; Ps. 33:18. ··· %(& 5 (pitoechah) vindt men nergens van de opening van een fontein, maar wel van de ingraving van een insnijding gebruikt.

Blijft men bij de betekenis van ogen, dan is de vraag of hier op ogen, die *in* de steen, als een

zijn geen lichamelijke, maar *geestelijke* ogen van het gemoed. Omdat men door de ogen verscheiden aandoeningen en werkzaamheden van de ziel naar buiten kan openbaren, daarom worden aan de ziel in een oneigenlijke zin ook geestelijke ogen toegeschreven. (1) Daar zijn ogen *van het geloof*, waardoor men de Heere Messias als de betamelijke Grond van zaligheid aanschouwt, Joh. 6:40. (2) Er zijn ogen *van liefde, van begeerten en van hoop*, waardoor men op de Heere Messias ziet, om een innig welgevallen in Hem te nemen, van Hem hulp en heil te smeken en te verwachten, 2 Kron. 20:12; Hand. 3:5. (3) Daar zijn tenslotte ook ogen van dienstwillige *gehoorzaamheid*, waardoor men op de Heere Messias ziet om

---

onderwerp, of *op* de steen, als een *voorwerp* zijn, bedoeld wordt.

Sommigen kiezen het eerste en verstaan door die ogen de wijsheid en voorzorg van de Heere Messias, voor Zijn kerk. Maar dit schijnt ook niet gevoeglijk te geschieden. Want · dan moest men zich in het zinnebeeld een grondsteen verbeelden, waarop ogen waren, die het gebouw dat erop getimmerd was, beschouwen konden. · Dat waar de ogen *op*, *lò*, *là*, zijn, betekent in de Heilige Schriften niet een onderwerp waar ogen in zijn, maar een voorwerp waarop de ogen gevestigd zijn, Ps. 32:8; Ps. 33:18. Anderen denken daarom liever aan de ogen van de Vader, Die in liefde en genoegten op deze steen gevestigd zouden zijn. Maar dit schijnt de rechte mening ook niet te zijn. Want · als de Vader van Zijn ogen had willen spreken, zou Hij buiten twijfel gezegd hebben: “*Mijn* ogen zullen op Hem zijn”, gelijk Hij zegt: “*Ik* zal Zijn graveersel graveren”. · Die verklaring komt ook niet zeer gepast met het oogwit en de samenhang van deze Godsspraak overeen. ··· Uit wat men in hoofdst. 4:10 leest, kan men het niet bewijzen. Want die zeven, die daar de ogen van de Heere genaamd worden, zijn niet deze zeven ogen die op deze steen zijn, maar die zeven lampen waarvan in het 2^e vers van dat hoofdstuk gesproken was. Daar zijn het ogen die het gehele land doortrekken, maar hier die op die Steen gevestigd zijn.

Het is daarom allereenvoudigst dat men hier denkt aan de ogen van de gelovigen, die door een levende oefening van het geloof op die Steen gevestigd zijn. Want · dit komt met de stijl van de Heilige Schriften overeen, dat de gelovigen worden voorgesteld als hun ogen op de Messias vestigend, 2 Kron. 20:12; Jes. 45:22; Joh. 6:40. · Het hangt met het voorgaande goed samen. Want die steen was voor het aangezicht van Josua gelegd. Doch niet alleen Josua, maar ook alle gelovigen zouden de ogen op Hem vestigen. ··· En zo was dit zeer bekwaam om Josua in de oefening van het geloof te versterken, en komt zo met het oogwit zeer goed overeen.

Zijn wil, wenk en welbehagen te vernemen, Ps. 123:2.

Men moet hier deze geestelijke ogen samen vatten, omdat men het ene oog niet goed op de Heere Messias vestigen kan, of de andere worden ook tot Hem getrokken. Want het geloof is door de liefde werkzaam in de hoop, en een vrijwillige gehoorzaamheid, Gal. 5:6.

§10. Niet alleen Josua, maar ook alle uitverkorenen van alle tijden zouden op die Steen de ogen vestigen. *Op die ene Steen zullen ZEVEN ogen wezen.*

Het getal van zeven, als een bijzonder getal aangemerkt, heeft zijn oorsprong van de schepping, toen de Heere in zes dagen de wereld schiep en op de zevende van Zijn werk rustte, waaruit de eerste tijdkring van een week ontstaan is.

Omdat nu zeven dagen een gehele volle week uitmaken, zo gebruikt men het zevental òf van zaken die volkomen zijn, Ps. 12:7, òf van de gehele tijdkring waarvan gesproken wordt, òf ook van dingen die in het algemeen veel in getal zijn, en vaak herhaald worden, Gen. 4:15; Lev. 26:18; Ps. 119:164, vergeleken met Ps. 34:1,2.

Daarom kunnen *zeven* ogen hier betekenen (1) in het algemeen, *vele* ogen. Want *elke begenadigde* vestigt meer dan één oog op de Heere Messias. Hij staroogt op Hem met ogen van geloof, met ogen van liefde, van hoop, en van gehoorzaamheid. Hij ziet zo op Hem in verscheidene gelegenheden, op verscheidene tijden, met gedurige herhaling. Er is ook een ontelbare veelheid van gelovigen, die hun ogen tot Hem richten. (2) In het bijzonder kan men hier door zeven ogen bepaald verstaan, *al de ogen* · van het *gehele lichaam* van de uitverkoren menigte, · van de *gehele tijd*, waarin de Heere Messias als de Grondsteen van de zaligheid wordt voorgesteld, dat is, van het begin van de wereld tot zijn einde, Hebr. 13:8.

§11. Hoe veel en verscheiden deze ogen ook zijn mogen, ze lopen toch in deze Grondsteen als hun gemeenschappelijk middelpunt en doelwit samen. Want ze ZIJN OP Hem.

Dit beeldt ons uit de *werkzaamheden* van geloof, liefde, hoop en onderwerping, die de uitverkoren gelovigen *omtrent* deze steen oefenen.

Wanneer uitverkoren zondaars hun gevaar onder het oog krijgen, en met overtuiging inzien dat ze geen grond van gerechtigheid en kracht, waarop men zich verlaten kan, in zichzelf hebben, maar met ontelbare zonden, schulden en banden geladen zijn, dan worden ze uit

zichzelf uitgedreven om uit te zien of ze een weg van ontkoming buiten zich ontdekken mochten. Daar opent de Heere hen de ogen, dat ze die Grondsteen gewaar worden, Die Hij voor hun aangezicht gelegd heeft door de verkondiging van het Evangelie, zeggend: *gewisselijk, in dien HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen*, Jes. 45:24.

Dan worden de ogen van het schepsel afgetrokken en op deze Rotssteen des heils gevestigd. (1) Ze starogen op Hem met de ogen van het geloof, om dat heerlijke, zalige en gepaste dat in Hem is, op te merken. · Daar ontdekken ze de gehele heerlijkheid van God, die in deze Grondsteen op het allerlevendigste wordt vertoond, Zijn ondoorgroendelijke wijsheid, vlekkeloze heiligheid, onkrenkbare rechtvaardigheid, onnaspeurlijke en onafhankelijke genade, barmhartigheid en trouw, 2 Kor. 4:6. ·· Daar bemerken ze die allergepaste, genoegzame wijsheid van de Middelaar, gerechtigheid, sterkte en verlossing, die in Hem voor arme zondaren bereid is, Jes. 45:24; 1 Kor. 1:30. ··· Dan beschouwen ze eens oude zaken met een nieuw licht en genoegten. Dan worden ze weer wat nieuws gewaar, dat zij tevoren nog niet hadden opgemerkt. (2) Ze vestigen op Hem de ogen van een hartelijk verlangen naar Zijn gemeenschap en verlossing van schuld en zonde, 2 Kron. 20:12. (3) Ze zien op Hem met ogen van liefde en nemen een innig genoegten in alles wat aan Hem is, Hoogl. 5:16. (4) Op Hem slaan ze de ogen van hoop, zeggende: *ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op den God mijns heils; mijn God zal mij horen*, Mich. 7:7. (5) De ogen van een vrijwillige gehoorzaamheid staan ook op deze Heere gevestigd, om te vernemen wat Hij wil dat zij doen zullen, gelijk het oog van een dienstknecht op zijn heer geslagen is om op zijn welbehagen en wenk te letten.

Hoewel dus, wat het wezen van de zaak aangaat, alle ogen op dezelfde wijze op Hem gevestigd zijn - men ontdekt hier echter een aangename verscheidenheid ten aanzien van de omstandigheden. Dan zijn het eens tranende ogen die op Hem zien, druipend òf van tere aandoeningen over de zonden, waardoor men zulke diepe insnijdingen in die steen veroorzaakt heeft, òf van innige blijdschap over dat groot geluk dat men deze Grondsteen in het oog gekregen heeft. Dan staan de ogen eens op Hem vrolijk en helder, in de teerste liefde. Dan eens stijf en opgetogen van verwondering. Deze ziet op Hem met ogen die onderscheiden,

scherp en gedurig zien. Genen hebben een zwak gezicht, lopende ogen die wat donkerder zien, en toch zo goed zij kunnen op Hem geslagen zijn.

In de grondtaal is de spreekwijze afgebroken, en klinkt eigenlijk zo: *op een steen zeven ogen*, zonder het woord *zijn* of *zullen zijn* daarbij te voegen. Hoewel dit naar de aard van de Hebreeuwse taal vaak gebeurt, toch is dat hier in deze plaats zeer gevoeglijk, omdat het niet genoeg was hier een tijd, van het verleden of tegenwoordige of toekomstige te noemen, maar al die tijden hier aangevuld moeten worden. Want (1) in alle tijden, zowel de verleden als tegenwoordige en toekomstige, zijn de ogen van de uitverkorenen op Hem geslagen. Hebr. 13:8. (2) De ware begenadigden vergenoegen zich ook niet met eenmaal het oog op Hem te vestigen. Ze hebben het in de verleden tijd gedaan. Ze kunnen het in de tegenwoordige niet laten. En ze zullen het in de toekomstige ook gedurig moeten doen. Hoewel de Heere met opzicht op de dadelijke en levendige oefening wel eens uit het oog kan raken - echter met opzicht op de hebbelijkheid blijft Hij in het oog en in het hart wonen, Ef. 3:17. En zodra zij bedaard worden is het antwoord van Petrus: *Heere, tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens*, Joh. 6:68, weer gereed.

§12. Hoewel al deze ogen ten aanzien van hun onderwerpen, tijden en omstandigheden zeer verscheiden zijn, toch zijn ze op het nauwste samen verenigd; omdat zij allen op die ENE Steen samenkomen.

Er is maar één zodanige Grondsteen. Hand. 4:12, Joh. 14:6.

Die is *alleen* voor *allen* genoegzaam. Hij kan volkomen zaligmaken *allen* die door Hem tot God gaan, Hebr. 7:25.

Niemand van hen kan of begeert een ander fundament te leggen, 1 Kor. 3:11. Ze zien allen op één Steen. Dit was voorheen zeer levendig uitgebeeld door Cherubim die op het verzoendeksel stonden, en beide daarop zagen¹.

¹ Men stelt doorgaans dat de Cherubim op de bondskist de heilige engelen afgebeeld zouden hebben. Maar wanneer men de zaak wat dieper overdenkt, schijnt het wel zo gevoeglijk te zijn dat men ze aanmerkt als een uitbeelding van de gelovigen van het Oude en Nieuwe Testament. Want de Cherubim waren uit hetzelfde goud met het verzoendeksel gemaakt, en daarmee op het nauwste verenigd. En ze stonden er op als op hun grond van vastigheid, en vestigden hun ogen daarop. Men kan deze dingen niet gevoeglijk op de engelen, maar zeer

§13. En volkomen veilig mochten alle zondaars op Hem alleen als de Grond van de verzoening en zaligheid zien, omdat de Vader (1) Hem door lijden zou heiligen (2) en daardoor de ongerechtigheid van het land wegnemen.

§14. Dat de Heere de Messias door lijden zou heiligen (1) wordt eerst voorgesteld (2) en dan bevestigd.

§15. Het voorstel luidt: ZIET! IK ZAL ZIJN GRAVEERSEL GRAVEREN.

Het woordje ZIET! wordt hier weer vooraf gezonden om diezelfde reden die wij boven meer dan eens hebben aangewezen. Zie over dit het 9^e vers, §5.

Immers, de Heere zou iets zeldzaams, van het allergrootste gewicht en nuttigheid, verrichten. HET GRAVEERSEL van die steen graveren.

Het graveersel, %(& 5 (pitoechah), betekent eigenlijk een *insnijding*, *ingraving* in een steen, zoals het werk van een zegelsnijding, Exod. 28:11,21,36.

De toespeling schijnt te zijn op de gewoonte van de ouden, die in de voornaamste grond- en hoekstenen, die in rotsige landen, niet zoals bij ons in de grond, maar erop gelegd werden en gezien konden worden, allerlei loofwerk en bloemen lieten insnijden en houwen, om ze daardoor sieraad bij te zetten. Of die in die grond- en hoekstenen enige voegen lieten houwen, waarin de andere stenen, die zij daarop bouwden, dicht en vast sluiten mochten.

Omdat die steen een zinnebeeld van de Heere Messias is, zoals we boven hebben gezien, zo volgt dat men door dit graveersel iets verstaan moet dat in de Heere Messias plaats heeft. (1) In het algemeen moet dit graveersel zo iets betekenen, dat Hem niet natuurlijk eigen is, maar van buiten wordt aangedaan, gelijk de insnijdingen in een steen. Dit werd door de bestelling van God de Vader in Hem door een scherpe insnijding veroorzaakt. Het maakte Hem sierlijk en aangenaam in de ogen van bedaarde aanschouwers. En het had de wegneming van de ongerechtigheid van het land tot een zalig gevolg. (2) Hierdoor worden wij vanzelf geleid tot dat zware lijden, dat de Messias in Zijn lichaam en ziel zou ondergaan, om een gepaste Zaligmaker van Zijn volk te zijn, Hebr. 2:10. Immers daardoor · zijn diepe en smartelijke insnijdingen in Zijn lichaam en

ziel gemaakt. Ploegers ploegden op Zijn rug. Zijn handen en voeten werden doorgraven, en Zijn ziel door dodelijke angsten en benauwdheden doorsneden. · Dit maakt Hem tot een bekwame Grondsteen, waarop een ellendige zondaar zich veilig kan neerzetten. ··· Het maakt Hem dierbaar en gepast in de ogen van degenen die door een levendig gevoel van hun schulden in hun ziel doorsneden worden. ··· En eindelijk is daardoor de ongerechtigheid ook weggenomen. Jes. 53:5-7; Joh. 1:29; 2 Petr. 2:4-7.

§16. En dit graveersel maakt de Heere Messias zoveel te dierbaarder, omdat de Vader het Zelf graveren zou. IK ZAL *Zijn graveersel* GRAVEREN, zegt de Heere.

Hoewel de satan, Joden en heidenen werktuigen waren die Hem een groot gedeelte van dat lijden aandeden, toch zegt de Heere dat *Hij Zelf* Hem die *insnijdingen* zou *insnijden*, dat is, dat lijden aandoen.

Hoewel die waarheid, dat God Zelf in Zijn Eigen, eniggeboren, volmaakt heilige en geliefde Schootzoon, en dus in Zijn Eigen ingewanden, zulke diepe en pijnlijke snijdingen zou snijden, zo verheven is, dat alle verstanden van alle schepsels dat in eeuwigheid niet volmaakt begrijpen kunnen, toch zal het ons Gode betamelijk en zeer dierbaar voorkomen, wanneer wij het op de volgende wijze beschouwen. (1) De Zoon van God, als een oneindige, oppermachtige en onafhankelijke Heere, had in de eeuwige vrederaad Zich vrijwillig gesteld in de plaats van alle uitverkoren zondaren, en op Zich genomen voor al hun schulden volmaakt te betalen, en daardoor de geschonden volmaaktheden van God op het allerhoogste te verheerlijken. (2) Op deze grond rekende de rechtvaardige Rechter Hem al die schulden van de uitverkorenen toe, en eiste de beloofde betaling. Jes. 53:6,7; 2 Kor. 5:21. (3) Hij bestuurde door Zijn voorzienigheid de satan, de Joden en de heidenen, en liet het toe dat zij hun moedwillige boosheid uit eigen beweging aan Gods Zoon pleegden. Hand. 2:23 en 4:28. (4) Hij drukte daaronder de Heere Messias op het hart, dat Hem al deze dingen in Zijn rechterlijke toorn, die tegen de zonden van de uitverkorenen ontstoken was, welke Hem als Zijn Eigen werden toegerekend, werden toegezonden. En Hij deed Hem de verschrikkelijkheid van de zonden, en van de toorn daartegen, met onuitsprekelijke angsten van de hel in de ziel gevoelen.

---

gepast op de gelovigen van het Oude en Nieuwe Testament overbrengen. De plaats 1 Petr. 1:12 kan hier niets bewijzen, omdat het niet zeker is dat de apostel daar op de Cherubim het oog heeft.

En zo lief had God de afvallige wereld dat Hij zo'n zaak tot behoudenis ervan *zeker* zou doen, volgens de onbepaalde belofte: IK ZAL *Zijn graveersel graveren*.

De betekenis, kracht en oogmerk van deze woorden is bij vs. 6,7, §5,6 breder aangewezen.

Zeer gepast is die uitdrukking hier in deze plaats, om de direct voorafgaande beloften te bekrachtigen. (1) De Heere had beloofd dat zeven ogen op die ene Steen zouden zijn. Maar geen zaak is voor een blinde, ongelovige, dode zondaar bezwaarlijker, dan zijn ogen door een levend geloof op de Messias te vestigen en te bewaren. Hoe zal die belofte dan vervuld worden? De zwaarigheid vervalt wanneer men maar opmerkt dat de onafhankelijke, algenoegzame en onveranderlijke Heere dit spreekt, Die het opperbewind over alle heirscharen voert, en de harten van de mensen kan neigen waarheen Hij wil. (2) De Heere had beloofd dat Hij het graveersel van die Steen graveren zou. Is dat mogelijk dat God zulke insnijdingen in Zijn Eigen Zoon zou maken? Ja. Want de Heere der heirscharen spreekt dit, Wiens volmaaktheden als blinkende heirscharen uittrekken om wraak van de opstand, die de zonde gemaakt heeft, te nemen, en Zijn volk van de vloek en de dood te verlossen.

§18. Zo zeker het dan is dat de Heere de Overste Leidsman der zaligheid door lijden zou heiligen, zo troostelijk is het ook, omdat dit een zalig gevolg voor arme zondaren zou hebben. EN IK, zegt de Heere, ZAL DE ONGERECHTIGHEID DEZES LANDS OP EEN DAG WEGNEMEN.

§19. Dat lijden van de Heere Messias zou een genoegzame grond opleveren waarop de Heere de ongerechtigheid van een geheel LAND kon wegnemen.

Men moet hier in de eerste plaats aan het land *Kanaän*, waar Josua en zijn vrienden woonden, denken. Maar andere landen waar het erfvolk van de Messias zich zou ophouden, worden hier niet uitgesloten, maar ook ingesloten. 1 Joh. 2:2.

Deze worden onder de algemene benaming van het land voorgesteld (1) omdat niemand enig mens in het gehele land kon uitsluiten. Want de Heere Messias zou sterven voor allerlei soorten van mensen, die in het land woonden en iedereen had vrijheid daarvan gebruik te maken. Bijzondere offeranden waren voor bijzondere personen en zonden. Maar op de grote verzoendag breidde het offer zich uit tot allen die zich in het land

verootmoedigden. (2) Hier wordt ook geen soort van ongerechtigheid, die in het land gevonden werd, uitgesloten, behalve die moedwillige boosheid die tegen de verlichting van de Geest deze weg van de verzoening met opzet en onberouwelijk verwerpt, lastert en vervolgt.

§20. Het lijden van de Heere Messias was voor die mensen ook zeer noodzakelijk. Want zij waren met de gehele wereld aan de ONGERECHTIGHEID onderworpen.

Het woord *ongerechtigheid*, 0&3 (awoon), betekent *een grote verdraaidheid en kromheid*, waardoor iets van het *rechte richtsnoer afwijkt*.

Het is zeer gepast om alle *erf- en dadelijke zonden* uit te drukken. Ps. 51:7. *Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.* Job 33:27. *Ik heb gezondigd, en het recht verkeerd, hetwelk mij niet heeft gebaat.*

Immers (1) de zonde is hierin gelegen dat onze natuur, vermogens en daden met het rechte en billijke richtsnoer dat in de wet voorgeschreven is, niet overeen komen. 1 Joh. 3:4. (2) Het maakt de mens waardig om als iets dat krom en verdraaid is, verbroken en verbrand te worden.

De Heere sluit hier geen soort, trap of getal van ongerechtigheden uit, maar spreekt hier *onbepaald* van alle *ongerechtigheid* die in dat uitverkoren volk wezen mocht. Ps. 130:8; 1 Joh. 1:7.

§21. Zo benauwend de ongerechtigheid is, zo verruimend moet die belofte zijn, dat de Heere die ZAL WEGNEMEN.

Het woord *wegnemen*, : &/ (moesh), betekent eigenlijk *met zijn hand over iets strijken*, om het uit te wissen en uit te doen.

De toespeling kan hier zijn op een handschrift dat tegen ons was en uitgewist wordt. Kol. 2:14.

Men kan er hier (1) niet door verstaan de dadelijke wegneming van de ongerechtigheid van de zondaar zelf, door de rechtvaardiging en heiliging. Want die was reeds aan velen die voor die ene dag geleefd hadden, gebeurd. En in anderen, die op die dag nog niet geboren waren, of het geloof, zonder welk geen dadelijke rechtvaardiging en heiliging kan geschieden, nog misten, kon het geen plaats hebben. (2) Maar dat woord wordt hier gebruikt van de wegneming van de ongerechtigheid van voor Gods aangezicht, door *de verzoening* in het lijden en de dood van de Messias. Rom. 5:10; 2 Kor. 5:19.

En dit kon met recht een *wegnemen* of uitwissen van de ongerechtigheid genoemd worden. Want (1) de ongerechtigheid is een handschrift dat tegen ons is, en verdoemenis, dood en alle oordelen over ons uitnodigt. *Onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons*, Jes. 59:12. (2) De Heere rekende de ongerechtigheid de Heere Messias toe, en maakte Hem tot zonde, 2 Kor. 5:21. (3) Hij liet Zijn straffende hand zwaar op Hem dalen, en zo ook op de Hem toegerekende ongerechtigheid, en openbaarde daardoor Zijn toorn tegen de zonde, Jes. 53:6. (4) Hierdoor werd de ongerechtigheid als een voldaan handschrift uitgewist. Al de schulden die de ongerechtigheid gemaakt hadden, werden door de verdrukking van de Messias volkomen afbetaald. Er bleef er geen één voor Gods aangezicht open staan, waarvoor de verdiende straf niet geleden was. God werd daardoor verzoend. Omdat Hij Zijn rechtvaardigheid en majesteit nu genoegzaam in het lijden van Zijn Zoon had tentoon gesteld en verheerlijkt, daarom kon of wilde Hij de zondaars, voor welke deze betaling gebeurd was, om de ongerechtigheid niet meer straffen. Maar Hij was gezind hen genade en zaligheid te schenken. En dit was zo volkomen alsof de ongerechtigheid zelf was uitgewist en ongedaan gemaakt. Er was geen ongerechtigheid meer te vinden, die God in Zijn uitverkoren volk rechterlijk straffen wilde. *In die dagen en te dier tijd, zal Israels ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de zonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden*, Jer. 50:20. Jes. 53:5-7; 2 Kor. 5:19-21; Kol. 2:14.

§22. De zondaars besteden vele dagen en jaren om zo'n verschrikkelijk handschrift tegen zichzelf te schrijven. Maar de Heere zou het Zelf op EEN DAG uitwissen.

Een dag wordt vaak in de Heilige Bladen voor een zekere bepaalde, kortere of langere tijd, waarin ook verscheiden bijzondere dagen en jaren kunnen zijn, genomen. Luk. 19:42; 2 Kor. 6:2.

Hier kan men door die ene dag verstaan, (1) òf de gehele tijd van Jezus' lijden op de aarde, de dag van Christus, die Abraham begeerde te zien, genoemd, Joh. 8:56. (2) Òf die bijzondere dag waarop de verzoening *volbracht* werd, toen Christus gekruist en begraven werd, en toen dat handschrift aan het kruis gehecht is, en de ongerechtigheid met Hem van de aarde weggenomen en begraven is.

Op die *ene dag* werd de verzoening zo volmaakt, dat er voor een andere dag niets overbleef. Hebr. 10:14. Rom. 8:1.

§23. Het moest ook volkomen zijn, omdat het lijden een volkomen losprijs was. Want daarmee wordt de verzoening hier samengevoegd. *Ik zal Zijn graveersel graveren EN Ik zal de ongerechtigheid van het land op één dag wegnemen*. Immers, de verzoening is een noodzakelijk gevolg, dat uit het lijden van de Messias, wegens de rechtvaardigheid van God, voortvloeide. Als de Messias de schuld volmaakt betaalde, dan kon de rechtvaardige Rechter die niet nog eens vorderen. Rom. 5:10; 2 Kor. 5:21.

§24. Hieruit kan men nu duidelijk zien dat alle uitverkoren zondaars de gewichtigste redenen hadden om hun ogen op deze kostbare Grondsteen, samen en alleen, te vestigen. Want door Zijn lijden zouden al hun schulden, die hen drukten, volkomen worden weggenomen.

§25. Josua in het bijzonder mocht dan maar vrijmoedig op deze Steen zijn ogen vestigen, als op de betamelijke en genoegzame Grond van de vergevende genade, die de Heere aan hem bewezen had. En hij mocht het met volkomen zekerheid van zijn gemoed vasthouden. Want (1) de Heere Zelf had die Steen daartoe voor zijn aangezicht gelegd. (2) Alle uitverkorenen zochten en vonden hun zaligheid in Hem, en werden niet beschaamd. (3) Was hij een zondaar, was God heilig en rechtvaardig - daarom was het zien op deze Steen zoveel te nodiger en betamelijker. En hij mocht toch van de vergeving van zijn zonden verzekerd zijn, omdat de heilige en rechtvaardige Rechter het graveersel van die steen graveren zou, Zich daardoor een volkomen betaling bezorgen, en zo de ongerechtigheid op een Gode betamelijke wijze wegnemen.

§26. Zoals dit tot bevestiging van Josua diende, zo was het ook zeer bekwaam de treurige kinderen van Sion tegen de moedeloosheid van hun zonden te vertroosten. (1) Werd hun geweten door hun zonden beangstigd - ze zouden daaronder in moedeloosheid niet wegzinken, maar hun ogen liever door geloof en hoop op die Steen vestigen, Die voor het aangezicht van Josua gelegd was. Dit mochten zij veilig en vrijmoedig doen, omdat de ogen van alle uitverkoren zondaren op Hem gevestigd waren. (2) Ze behoefden niet te vrezen dat de Heere hen om hun zonden verstoten zou. Want Hij zou Zijn graveersel graveren en de ongerechtigheid van het land op één dag wegnemen.

§27. Wat de Heere hier beloofde, heeft Hij in Jezus van Nazareth vervuld. (1) Hij heeft door vele en gewisse tekenen aangewezen dat Deze die kostelijke Hoeksteen is, Die Hij in Sion gelegd heeft, opdat men in Hem gelooft, en gelovende het leven hebbe in Zijn Naam. (2) Hem heeft Hij als de Overste Leidsman der zaligheid door lijden geheiligd, en zo Zijn graveersel gegraveerd; gelijk uit de Evangelie geschiedenis aan allen bekend is. (3) En daardoor heeft Hij de ongerechtigheid weggenomen. 2 Kor. 5:19-21; Gal. 3:13.

§28. Zo uitnemend de vervulling boven de belofte gehouden wordt, zo uitnemend is ook het voorrecht dat wij, op welke de einden der eeuwen gekomen zijn, genieten boven dat van Josua en zijn vrienden. Ons wordt die Steen in de vervulling voor het aangezicht gelegd. Zijn graveersel is reeds gegraveerd. En de ongerechtigheid volkomen weggenomen. Ons moest het dan bijzonder aangenaam zijn de ogen nog even daarop te vestigen, en enige bijzonderheden tot onze besturing nader *aan te merken*.

I. *De Heere Messias is de enige GRONDSTEEN van de zaligheid.*

/ . Ieder die dan grond en hoop van zaligheid wil hebben, moet door een levend geloof op Hem bouwen. 1 Kor. 3:11.

// . Die dit niet doen, zijn zonder hoop in de wereld, en in gevaar van zich aan Hem als een Steen des aanstoots en een Rots der ergernis vreselijk te bezeren. Rom. 9:32; 1 Petr. 2:7; Luk. 2:34.

/// . Heeft men zich door een oprecht geloof op deze Rotssteen neergezet, dan mag men in het vervolg alle noden en zwarigheden veilig op Hem laten zakken, totdat het gebouw van onze zaligheid op Hem tot in de hemel zal zijn opgevoerd. Wij mogen alles op Hem leggen. Die Steen zal daarvan niet zinken of wankelen. Er is niet de minste reden van vrees dat men in het bouwen op Hem beschaamd zal worden, of bedrogen uitkomen. Jes. 26:4; 28:16.

II. *Josua mocht op die Steen veilig bouwen, omdat de Heere Hem daartoe VOOR ZIJN AANGEZICHT GELEGD HAD.*

/ . Wij allen die onder de verkondiging van het Evangelie leven, genieten datzelfde voorrecht. De Heere legt die Steen voor ons aangezicht. En Hij geeft ons niet alleen vrijheid, maar verplicht ons ook om van Hem gebruik te maken.

// . Het zijn daarom onnodige zwarigheden wanneer mensen die onder het aanbod van het Evangelie leven, voornamelijk die de Heere de

ogen geopend heeft zodat ze de noodzakelijkheid en gepastheid van deze Steen onder het oog gekregen hebben, bekommerd zijn of zij, die zo ellendig en slecht zijn, ook hun zielen en lichamen met alle noden, zonden en schulden, op Hem wel mogen neerzetten, en voor zich in het bijzonder van Hem gebruik maken. Geen mens kan ooit kwaad doen door zich, zo ellendig als hij ook wezen mag, op die Rotssteen neer te zetten. Maar men zondigt vreselijk wanneer men weigert dat te doen. Men behoeft daarom niet met veel bekommring te denken: “Is die rotssteen wel voor mij? Mag ik er ook gebruik voor mij van maken?” Maar men diende zich gedurig voor te stellen: “ik heb vrijheid en ben verplicht mij ook op deze Rotssteen te zetten, en op Hem door een waarachtig geloof te verlaten. Maak ik mij ook aan ongehoorzaamheid schuldig door dit te weigeren?”

III. *Wanneer de Heere Josua tot een vrijmoedige oefening van het geloof wil opwekken, herinnert Hij hem dat OP DIE ENE STEEN ZEVEN OGEN ZIJN.*

/ . Veel bekommerde mensen weten niet wat zij doen moeten om van die Grondsteen een recht gebruik te maken, en op Hem te bouwen. Ze verbeelden zich dat het zo'n zeldzaam en wonderlijk werk is, dat zij onkundigen nooit zullen verstaan of kunnen oefenen. Maar het is maar een zeer eenvoudig werk. Het bestaat daarin dat men *de ogen van het gemoed op Hem vestigt*. Gelijk de door de vurige slangebieten dodelijk verwonden in de woestijn de genezende kracht van de koperen slang door het gezicht van de ogen tot genezing gebruikten, zo bouwt men zonder veel wettisch woelen en werken met de handen, door een eenvoudig zien met zijn ogen, op deze Rotssteen des heils. Het gaat in het kort zo toe. Een zondaar die door de overtuigende genade van de Geest aan zichzelf bekend is gemaakt, ziet met volkomen overreding dat hij zoveel zonden en schulden op zich heeft, dat hij daaronder in de eeuwige afgrond moet verzinken. Hij kan nergens enige vastigheid vinden, waarop hij een gegronde hoop van ontkoming bouwen kan. Hij bemerkt dat zijn ingebeelde goede eigenschappen, werken, beloften en voornemens, waarop hij zich tot hier toe verlaten had, een grondeloze modderpoel zijn waarin hij verzinken zal, als hij geen andere vastigheid vindt. Op een algemene barmhartigheid en genade van God, die hij verzonnen had, kan hij het ook niet langer wagen. Want hij ziet duidelijk dat de

barmhartigheid en genade die in God is, ook heilig en rechtvaardig is, en een zondaar niet kan zaligen tot krenking van de rechtvaardigheid. Terwijl hij zich in een gedurig gevaar van onder de last van zijn zonden te verzinken bevindt, worden hem door de Geest van het geloof de ogen geopend, en hij wordt de Heere Messias gewaar, als die kostelijke Grondsteen Die wel vast gegrondvest is, en Die God door de verkondiging van het Evangelie voor zijn aangezicht gelegd heeft. Hij vestigt zijn ogen daarop en krijgt met duidelijkheid in zijn verstand dat in die Heere gerechtigheden zijn tegen al zijn ongerechtigheden, en sterkte tegen al zijn krachteloosheden, waardoor hij tot verheerlijking van al Gods volmaaktheden, om niet van zijn schulden gerechtvaardigd en van zijn boosheden bekeerd kan worden. Hij ziet van zichzelf en het schepsel af, en staroogt op deze Rotsteen, in verwondering over de gepastheid en dierbaarheid daarvan, in hartelijke goedkeuring ervan voor zich, zonder iets uit te zonderen, en in een oprecht verlangen om Zijn gerechtigheid en sterkte deelachtig te mogen zijn. Onder en door dit zien op deze Grondsteen worden zijn zonden, schulden en banden die op zijn geweten als een zware last lagen, los, en hij laat ze onder een ootmoedige en beschaamde belijdenis zonder veel wettisch werken en woelen, dikwijls ongemerkt op die Grondsteen zakken. En hij zet zichzelf op die Steen neer door een bedaarde inwilliging om door Hem alleen gezaligd, gerechtvaardigd, geheiligd en bewaard te worden. Onder en door dit gelovig zien op Hem wordt het geweten min of meer ontlast. Het hart wordt vastigheid gewaar. En men bespeurt een verborgen, nauwe betrekking, verkleefdheid, achting en liefde tot deze Steen en tot allen die op Hem gebouwd zijn. Met hen wordt men verenigd, als met stenen die op een fundament dicht zijn samengevoegd. De ogen van de hoop gaan hieronder ook ongemerkt open en worden ook op die Steen gevestigd, door op te merken dat het door die weg mogelijk, en als men uit vreesachtigheid niet verder durft te gaan, tenminste waarschijnlijk is, gered en geholpen te zullen worden. Hoe duidelijker en levendiger dit gezicht is, zoveel te sterker worden dan de ogen van de liefde en van de gehoorzaamheid tot Hem getrokken, om die Heere, in Welke deze eeuwige Rotsteen is, welbehagelijk in alles te mogen zijn, terwijl hij ziet op Hem gelijk een knecht op zijn heer ziet, wanneer hij gereed staat om vaardig uit te voeren wat hij hem aan de ogen zien kan dat hij gedaan wil hebben.

Uit het gezegde blijkt dat het gebruikmaken van Christus in een zeker opzicht maar een eenvoudig werk is. Maar aan de andere kant is het tegelijk een bovennatuurlijk wonderwerk, dat zonder de almachtige kracht van de Heilige Geest niet geoefend kan worden. Dat een zondaar, van wie het verstand in de dingen die des Geestes zijn, geheel blind geboren en zelfs vijandig daartegen is, zo'n levendige kennis van die verborgenheid der godzaligheid die in de Heere Messias is, ontvangt. Dat hij door het gevoel van zijn zonden en van de Goddelijke heiligheid en rechtvaardigheid innig verwond is, en zichzelf met al zijn schulden, zonder iets goeds in zichzelf te vinden of te verwachten, op die Rotsteen durft neerzetten. En dat op zo'n levendige wijze dat hij in Hem rust vindt, en nauw met Hem verenigd wordt. Dit is gewis zo'n verheven wonderwerk dat het onmogelijk plaats kan vinden, als de Heere, Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, niet in het hart schijnt om te geven verlichting der kennis van Zijn heerlijkheid, in het aangezicht van Christus, 2 Kor. 4:6.

// . Zonder reden maken dan sommige eenvoudige zielen zwarigheid over de echtheid van hun staat, uit vrees dat al hun werk verstandswerk is. Het zou goed zijn dat sommigen, wanneer zij het verstandswerk veroordelen, wat omzichtiger en onderscheidener spraken. Er zijn sommige werkingen van het verstand aangaande geestelijke dingen, die, hoewel ze niet veroordeeld mogen worden maar nuttig kunnen zijn, toch geen zaligmakende werkzaamheden zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand de woorden van de waarheid kent en verstaat, zonder daardoor bij de zaken die daardoor uitgedrukt worden stil te staan en geestelijk daarmee te werken. Wanneer men zich van de ondervindingen van de godvruchtigen enige voorstellingen maakt, en daarvan kan spreken, zonder dat men die ook in zijn eigen ziel bezit en oefent. Zoals een rijk heer van de gesteldheid van een bedelaar een duidelijke bevassing kan maken in zijn verstand, en daarvan spreken, hoewel hij zelf de ondervinding hoe een arm mens te moede is, nooit gehad heeft. Maar het zaligmakend genadewerk van de Geest is ook een verstandswerk. Want wanneer men een levend en zaligmakend geloof oefent, dan ontvangt men verlichte ogen des verstands en door het middel van de woorden van de waarheid, die ons door lezen, horen en samenspreken worden voorgesteld, wordt de Heere Messias als een

volmaakte Zaligmaker zo levendig aan het verstand gebracht, dat wij Hem zien en kennen en dat daardoor onze genegenheden met Hem werkzaam worden. Zal de Heere door het geloof in het hart wonen, dan moet Hij in het verstand, dat tot ons hart of ziel behoort, ook wonen. Hartelijk werken is met het verstand en de wil te werken. Nooit kan men zijn genegenheden op de Heere gevestigd krijgen, als men de ogen van het verstand niet op Hem gevestigd heeft. Heeft de Heere u het voorrecht geschonken dat u onder een onderscheidende bediening leeft, met godzalige lieden veel omgang gehad hebt, veel van de Heiland en de bevindingen van de godzaligen horen spreken -. Heeft de Heere u daaronder de ogen geopend, dat u door die middelen de Heere Jezus in Zijn noodzakelijkheid en gepastheid voor u zodanig onder uw verstand hebt gekregen, dat uw hart ook geneigd en overgehaald werd om door Hem gezaligd te worden -. Gaan die oefeningen en werkzaamheden waarvan de godzaligen spreken ook in u om -. Kent u die niet alleen buiten u uit de bevindingen van anderen, maar ook in uw eigen bevinding, in uzelf, veracht deze onwaardeerbare weldaden van God dan niet onder een bij u verachte, maar niet goed begrepen benaming van enkel verstandswerk. Maar geef God daarvoor de eer dat Hij u heeft gegeven verlichte ogen des verstands om op de enige Grond van de zaligheid te zien. Want *door Zijn kennis zal Hij velen rechtvaardig maken*, Jes. 53:11, en *dit is het eeuwige leven, dat zij Hem kennen*, Joh. 17:3. Dat u uw kennis door het middel van een onderscheiden verkondiging van het Woord en de omgang met godvruchtigen verkregen hebt, is geen reden waarom u de echtheid daarvan verdenken moet, maar veeleer een bewijs van echtheid. Had u een ondervinding of kennis, die u door geen horen of lezen had ontvangen: die mocht u billijk verdenken; aangezien het echte geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord van God is; en men niet geloven kan, als men niet gehoord heeft, Rom. 10:14-17. Of u moest denken dat de Heere met u een andere weg dan met de overige uitverkorenen zou houden, en met versmading van Zijn vastgestelde weg u door onmiddellijke openbaringen zou leiden. Zulke eigenzinnige hovaardigheid zult u buiten alle twijfel veroordelen. Misschien bekruipt u de vrees, omdat u zo dikwijls van de Heere Jezus en de werkzaamheden van het geloof hoort, u zich dat zelf hebt opgedrongen, en uw kennis en

werkzaamheden maar een maaksel zijn, niet van Gods Geest maar van leraren, godvruchtigen en uw eigen inspanningen. Maar die vrees is van alle grond ontbloot. Hoe komt het dan dat andere mensen, die even vaak en langdurig diezelfde middelen genoten hebben als u, diezelfde kennis, begrippen en werkzaamheden niet hebben? Misschien bent u leerzamer, verstandiger, buigzamer, gehoorzamer dan zulke? Ach! nee; u bent zo'n ellendig, blind, ongelovig, hardnekkig, boos, vijandig mens van nature, dat u onder al het prediken en spreken van alle godzalige leraren en gewone gelovigen, die kennis van de Heere waardoor uw hart met Hem werkzaam is geworden en verenigd, nooit ontvangen zouden hebben, als de Heere daaronder met Zijn almachtige kracht niet gewerkt had in uw hart. Stel eens dat een blindgeborene honderd jaar bij mensen verkeerde die zien konden, en dagelijks hoorde zeggen hoe die blinden ziende werden, en wat zij dan al zagen. Zou die blinde zich daardoor die ondervinding zelf kunnen opdringen en door zijn eigen maaksel ook kunnen zien? Wat voor antwoord zou u geven aan een man die blind geboren was, maar onder het spreken over het gezicht, door de almachtige kracht van God ziende was gemaakt, zodat hij nu duidelijk die dingen zag die hem tevoren verborgen waren, en met alle ziende mensen dezelfde ondervinding van het gezicht had -. Wat voor antwoord, zeg ik, zou u geven wanneer hij tot u zei: "ik vrees dat ik mij dat gezicht zelf zal hebben opgedrongen, en dat het mijn eigen maaksel zal zijn, omdat ik zolang met de ziende mensen verkeerd heb, en van het gezicht gehoord heb"? Geef datzelfde antwoord ook aan uw ziel, wanneer het zo ongerijmd van de oorzaak van uw geestelijk zien op Christus redeneert.

///. Zijn alle ogen van alle gelovigen van alle tijden op die ene Steen gevestigd, zonder dat er ook maar één tot nu toe beschaamd geworden is, dan mogen wij ook veilig op Hem zien, zonder vrees van bedrogen uit te komen.

////. Die in waarheid op de Heere Messias ziet, wordt daardoor ook met alle gelovigen verenigd. Want de ogen van die allen lopen samen op die ene Steen.

IV. *Wat de Heere Messias recht gepast en aangenaam voor Josua maakte, was het GRAVEERSEL dat de Heere der heirscharen in Hem GRAVEREN zou.*

/. Heeft God in Zijn Eigen Schootzoon zulke diepe insnijdingen willen maken, opdat Hij een gepaste Zaligmaker voor zondaren mocht zijn -.

Heeft God Zichzelf uit Zijn Eigen rijkdommen betaling bezorgd voor zondaren die niets hadden om te betalen, dan is het zeer onbetamelijk wanneer men aan de liefde van God jegens arme zondaars twijfelt, en niet geloven kan dat Hij gezind is aan ellendigen alles wat hen nodig is te schenken. Want wat voor krachtiger blijk kon Hij daarvan geven dan dit, dat Hij Zijn Eigen Zoon niet gespaard heeft? Rom. 5:7,8; Rom. 8:32.

//. Het lijden van Christus maakt Hem zeer gepast en dierbaar in de ogen van ellendige zondaren. (1) Daardoor is voor de zonden die hen drukken, volkomen genoeg gedaan, en de grond gelegd waarop God rechtvaardig blijft wanneer Hij goddelozen rechtvaardigt. (2) Daardoor worden in hun binnenste de aangenaamste gestalten gaande gemaakt. · Een levendig inzicht dat Christus Zich uit loutere liefde jegens verlorenen heeft laten verwonden, om hen door Zijn striemen de genezing te beschikken, maakt een tere wederliefde in het binnenste gaande. ·· Een godzalige vindt in een Evangelische droefheid en smart over zijn zonden een onuitsprekelijk genoegen. Maar niets kan zijn ziel dieper doorgrievend dan wanneer hij levendig ziet dat hij door zijn zonden zulke diepe insnijdingen in die beminnelijke Heiland veroorzaakt heeft. Dit maakt diepe insnijdingen van aangename droefheid over de zonden in het hart. ··· Een oprechte van hart voelt in zijn binnenste niets liever dan dat de oude mens in hem hoe langer hoe meer verbroken wordt. Hiertoe is nu niets bekwaamer dan het levendig inzicht in Jezus' bitter lijden. Nergens vindt men de misselijkheid, gruwelijkheid en verdoemelijkheid levendiger ten toon gesteld. Niets kan het gemoed met groter afkerigheid van de zonde vervullen. Niets spoort ons krachtiger aan om onze zonden aan te brengen om gedood te worden. Niets is ook krachtiger om de verdorvenheid tenonder te houden. Want wanneer iemand bijvoorbeeld op het krachtigste wordt aangespoord tot korzeligheid, achterklap of pronkerij, dan zullen die boze driften direct zakken zodra men levendig daarbij wordt stil gehouden dat Christus om zulke boosheden in Gods toorn met een vervloekte doornenkroon is bekroond, met smaadheid op het kinnebakken geslagen, en met een spotmantel openlijk op het toneel gevoerd.

V. *Om Josua van de Evangeliewaarheden volkomen te overreden, wordt hem te binnen gebracht dat de HEERE DER HEIRSCHAREN DIT SPRAK.*

/. Ons geloof moet zich niet gronden op ons begrip en gevoel, maar op het zeggen van de Heere.

//. Indien de Heere der heirscharen iets zegt, dan mogen wij daarop volkomen staat maken, al gaat het onze waardigheid, krachten en begrip te boven.

VI. *DOOR het lijden van de Heere Messias zou de Heere der heirscharen DE ONGERECHTIGHEID DES LANDS OP ÉÉN DAG WEGNEMEN.*

/. Is het wegnemen van de ongerechtigheid een werk van de Heere der heirscharen, dan doen zij vergeefse arbeid, die daar op uit zijn dat zij door zelfverbrekingen en verbeteringen de ongerechtigheid wegnemen en verzoenen mogen. God is reeds met zondaren verzoend door de dood van Zijn Zoon, Rom. 5:10.

//. Het zijn mensen die zware ongerechtigheden hebben, met welke God verzoend is. Want als ze geen ongerechtigheden hadden, kon de Heere die niet wegnemen.

///. Neemt de Heere de ongerechtigheid van het land weg, dan behoeft niemand te twijfelen, al zou hij alleen de ongerechtigheid van een geheel land op zich hebben.

////. Heeft de Heere de ongerechtigheid weggenomen en ons door het geloof de toepassing daarvan geschonken, dan mogen wij die wel eens opnieuw overdenken om de grootheid van die genade te aanbidden, maar niet opnieuw opzoeken om daarover moedeloos te worden. De Heere kan ons de ongerechtigheid wel eens voorhouden tot onze nuttige vernedering, maar niet tot onze veroordeling, omdat hij tegen Zichzelf niet werkt. Worden weggenomen en vergeven ongerechtigheden opnieuw voorgehouden en aangeschreven om ons van de Heere te doen vluchten, dan is het niet van de Heere der heirscharen, maar van de satan en van het dwalend geweten. Maar men kan goede moed hebben. De ongerechtigheid die de Heere heeft weggenomen, zal niet teruggevonden worden, al wordt het ook gezocht, Jer. 50:20; Rom. 8:1. De ongerechtigheid is op die ene dag met Christus begraven, maar met Hem niet opnieuw opgestaan. Want Hij is in Zijn opwekking gerechtvaardigd en zonder vloek uit het graf gegaan.

/////. Iedereen die door een levend geloof de Heere Messias aanschouwt als de enige Grond van de verzoening tot rechtvaardiging en heiliging, mag verzekerd zijn dat zijn ongerechtigheden ook zijn weggenomen.

5.9. Zacharia 3:10

Te dien dage, spreekt de HEERE der heirscharen, zult gijlieden een iegelijk zijn naaste nodigen tot onder den wijnstok en tot onder den vijgeboom.

§1. Hier ontmoet men (1) een heerlijke voorzegging van de zekere en overvloedige goederen van het Nieuwe Testament, tot het ruim genot waarvan de één de ander vrijmoedig zou uitnodigen, (2) aangemerkt als vruchten van het lijden en de verzoening van de Messias, die daarin gegrond is, (3) dienend tot vertroosting en bemoediging van moedeloze kinderen van Sion.

§2. De woorden zelf melden (1) eerst de tijd en de zekerheid van de belofte (2) en dan de overvloedige goederen, tot het ruime en rustige genot waarvan men zich in die tijd vrijmoedig onderling zou uitnodigen.

§3. Als de troost die men uit de beloften van het Evangelie geniet, recht levendig en bestendig zal zijn, dan moet men twee zaken zeer nauwkeurig aanmerken. (1) De eerste is dat ze in de voldoening van de Heere Messias gegrond zijn. (2) En de andere, dat ze volkomen zeker zijn.

§4. De eerste zaak wordt de erfgenamen van de beloften door de aanwijzing van de *tijd* te binnen gebracht. TE DIEN DAGE.

Het is die *dag* waarvan in het voorgaande was gesproken. De dag waarop de Heere de graving van de Messias graven zou, en de ongerechtigheid van het land wegnemen. Het is de dag van het Nieuwe Testament, waarvan Paulus met ongemene blijdschap uitroept: *ziet, nu is het de welaangename tijd, ziet, nu is het de dag der zaligheid!* 2 Kor. 6:2.

Die dag wordt hier met een zonderlinge nadruk genoemd ! %%. * (jom hahoe), DIE, DIE *dag*. (1) Die dag hebben de profeten als een heuglijke en aangename dag zoveel eeuwen tevoren verkondigd. De heilige aartsvaders hebben hem met een onuitsprekelijk verlangen tegemoet gezien, en zich in zijn vooruitzicht ongemeen verheugd. *Abraham, uw vader, zegt de Heiland, Joh. 8:56, heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zien zou; en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest.* (2) Die dag heeft een uitnemende voortreffelijkheid boven alle voorgaande dagen van het Oude Testament. Onder die *oude dag* hebben de ware godzaligen wezenlijke zaligmakende

genadegoederen bezeten, uit kracht van het bloed van het Nieuwe Testament, dat de Zoon van God in de eeuwige raad des vredes beloofd had voor hen zeker te zullen storten, en daarom door het bloed van de offerdieren werd afgebeeld en verzegeld. Maar de hoofdbelofte, waarin alle andere gegrond waren, was toen nog niet vervuld. De genadegoederen werden schaarser uitgedeeld. En in de gedurig herhaalde offeranden en in sommige strenge wegen van die tijd, werd een gedurige herinnering gegeven dat Gods gerechtigheid op aarde nog niet genoegzaam vertoond was. Dat de verzoening nog niet dadelijk aangebracht was, en dat het handschrift van de zonden nog niet daadwerkelijk uitgewist was. Maar dat die smartelijke diepe insnijdingen in de Messias nog gemaakt moesten worden. Deze dingen moesten de aangenaamste werkzaamheden van hen, die het meeste licht daarin hadden, buiten twijfel met vele smartelijke aandoeningen vermengen. Maar in DIE, DIE DAG, waarvan hier gesproken wordt, moet het een onuitsprekelijke aangenaamheid in de gemoederen van de godzaligen veroorzaken, dat de hoofdbelofte reeds vervuld is, en dat de gerechtigheid van God genoegzaam geopenbaard is. Dat de verzoening daadwerkelijk aangebracht is, alle herinnering van de zonde afgeschaft, het handschrift van de zonden uitgewist is, en de genadegoederen in ruimere mate, meerdere duidelijkheid en zachtheid worden uitgedeeld.

Door het uitdrukkelijk noemen van die heerlijke dag wordt de volgende belofte betrekkelijk gemaakt op de verzoening die op die dag gebeuren zou, en waarvan tevoren gesproken was. Want daarin lag de grond waarop God deze belofte betamelijk kon, en zeker zou vervullen, en waarop alle ellendigen, die geen grond in zichzelf hadden, hem veilig konden verwachten.

§5. Hoewel de belofte op grond van de verzoening van die dag, die onmogelijk zonder gevolg en vrucht kon zijn, voldoende zeker was - toch, omdat de donkere ogen van een zwakgelovige die grond direct zo onderscheiden en diep niet konden inzien, zendt de Heere deze

nadere verzekering nog vooraf: SPREEKT DE HEERE DER HEIRSCHAREN.

Van de betekenis en kracht van deze spreekwijze hebben we bij vs. 7, §5,6, en bij vs. 9, §17, breder gesproken.

Die betuiging wordt hier opnieuw herhaald, opdat men de volgende belofte als een volstrekt zekere waarheid zou kunnen geloven. (1) Het geloof aangaande de vervulling van deze toezegging, ontmoet hier grote zwaarigheden. · Hoe mogen onwaardige zondaars zich zulke heerlijke goederen toeëigenen, daar zij het tegendeel verdiend hebben? · Is het wel toegestaan dat men iedereen zonder onderscheid tot het genot van die heerlijke heilsgoederen nodigt? Moeten die mensen die men daartoe nodigen mag, niet enige voorwaarden van waarachtige overtuiging en een oprechte begeerte hebben? Is het niet lichtvaardig gehandeld, wanneer men allen die ons ontmoeten zonder onderscheid nodigt? ··· En welke waarschijnlijkheid is er dat mensen, van wie de natuur voor die geestelijke goederen zo onvatbaar en daarvan zo afkerig is, daartoe zullen komen dat zij die geestelijke goederen kennen, aannemen en zich onderling met vrucht daartoe opwekken? (2) Maar een bedaarde overweging dat de Heere der heirscharen dit spreekt, neemt al deze zwaarigheden weg. · De Heere, de algenoegzame en onafhankelijke God, kan zulke heerlijke goederen aan de alleronwaardigsten schenken, zonder dat Hij in hen iets behoeft te vinden dat Hem daartoe bewegen zou. · Spreekt de onafhankelijke Heere der heirscharen, dan moet men over de betamelijkheid van wat Hij zegt, met het eigenwijs en kleingeestig ongeloof niet lang twisten. ··· De Heere der heirscharen is machtig genoeg om het hart van de allerafkerigste zondaren over te buigen.

§6. Doet de Heere der heirscharen die beloften, dan moet het ook wel dubbel waard zijn dat wij ze onderscheiden overwegen. Twee zaken moet men daarin aanmerken. (1) Eerst de nodiging tot het ruime en rustige genot van de overvloedige goederen van het Nieuwe Testament, (2) en dan de algemeenheid en ernst ervan, omdat iedereen het zijn naaste moest toeroepen.

§7. De taal die de één de ander moest toeroepen, is in deze woorden begrepen: TOT ONDER DEN WIJNSTOK EN TOT ONDER DEN VIJGEBOOM.

§8. DE WIJNSTOK EN VIJGEBOOM (1) waren in de oosterse landen de voornaamste vruchtbomen. Ps. 105:33, *Hij sloeg hun*

wijnstok en hun vijgeboom, en Hij brak het geboomte hunner landpalen. (2) Men had van deze boom veel soorten van nuttigheid. · De *vruchten* daarvan dienden tot een aangename spijs, drank en genezing. Aan de *wijnstok* groeiden aangename duiven, van welke het vlees tot een verfrissende spijs, en van welke het bloed tot een versterkende, vrolijk makende en spraakzaam makende drank strekten. De *vijgeboom* bracht zoete vruchten voort, die niet alleen een heerlijke spijs opleverden waarvan men aan aanzienlijke lieden een geschenk kon doen, 1 Sam. 25:18, maar ook tot genezing van gevaarlijke ziekten dienstig waren, Jes. 38:31. · De *bladeren* van dit geboomte gaven een aangename schaduw, waaronder men in hete tijden rustig en koel kon neerzitten en wonen. Mich. 4:4.

Deze bomen komen in de Heilige Bladen voor als zinnebeelden van allerlei overvloedige zegeningen en voorrechten. Jes. 36:16, *ee, een ieder van zijn wijnstok, en een ieder van zijn vijgeboom.* 1 Kon. 4:25, *Juda en Israël woonden zeker, een iegelijk onder zijn wijnstok en onder zijn vijgeboom.*

Hoewel men in het rijk van de Heere Messias ook zoveel *aardse zegeningen* geniet, als een ieder van Zijn onderdanen nodig heeft om de raad van de Heere te dienen naar de omstandigheden van een ieder - toch moet men deze bomen hier voornamelijk aanmerken als zinnebeelden van de *geestelijke genadegoederen* van het Nieuwe Testament. Want het zijn goederen die de Heere Messias door de verzoening heeft aangebracht, *welke niet zijn spijs en drank, maar rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap, door den Heiligen Geest*, Rom. 14:17. Het zijn goederen die tot vertroosting dienen van mensen, die over geen lichamelijke behoeften zozeer als over hun zonden in treurigheid gedompeld zitten.

Men kan daarom de volgende heerlijke zaken tot deze wijnstok en vijgeboom brengen. (1) *De Heere Messias Zelf, de ware Wijnstok*, Joh. 15:1; *de boom des levens, waaraan twaalf vruchten zijn, van maand tot maand gevende zijne vrucht; en van welke de bladeren tot genezing der heidenen zijn*, Openb. 22:2. (2) Alle *heilsgoederen* die Hij door Zijn volmaakte gehoorzaamheid heeft verworven. De volkomen *verzoening* van de Rechter. Een volmaakte *gerechtigheid*, dat is, een overeenkomst met alle eisen van de wet, die aan goddelozen om niet wordt toegerekend. Een wettige *rechtvaardigheid*, dat is, een

recht tot ontslag van alle schulden, en tot het genot van alle zaligheid. De *Geest des levens*, om aan blinden geopende ogen van het verstand te schenken, aan ongelovigen het geloof te geven, aan ongehoorzamen een gehoorzame overbuiging tot God, Zijn volk en geboden te schenken, en aan wanhopenden, troostelozen, hoop, troost en moed te schenken. Een wonderlijke, heerlijke en volkomen *verlossing* uit alle inwendige en uitwendige duisternissen, noden en gevaren. En eindelijk een aangename *verkondiging van het Evangelie*, dat al deze uitnemende heilsgoederen bekendmaakt en aanbiedt.

Op al deze goederen past het zinnebeeld van een wijnstok en vijgeboom zeer nadrukkelijk. (1) Ze leveren een geestelijke spijs en drank op, waardoor het zwakke geestelijke leven onderhouden, gevoed, versterkt, genezen en vervrolijkt wordt, waarvan men met Hiskia moet uitroepen: *Heere, bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest*, Jes. 38:16, en: *hoe groot zal zijn goed wezen en hoe groot zal zijn schoonheid wezen! Het koren zal de jongelingen, en de most zal de jonkvrouwen sprekende maken*, Zach. 9:17. (2) Die voortreffelijke verbondsgoederen geven een verkoelende schaduw tegen de brandende hitte van Gods toorn, van een vurige wet en allerlei hete verdrukkingen, waarvan men moet zeggen: *ik heb groten lust in Zijn schaduw, en zit er onder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet*, Hoogl. 2:3.

§9. Die van deze zoetigheden wat geproefd heeft, wenst dat ook anderen het smaken mogen. Hiertoe zouden ze elkaar op die dag uitnodigen, zeggend: *tot ONDER de wijnstok*, enz.

Onder de wijnstok en vijgeboom te zijn, betekent de vrucht en schaduw daarvan rustig en lustig te genieten. Mich. 4:4, *zij zullen zitten, een ieder onder zijn wijnstok, en onder zijn vijgeboom, en er zal niemand zijn, die ze verschrikke*.

Hier geeft het te kennen het dadelijk aangenaam genot van die zielsverzadigende, genezende en vervrolijkende verbondsgoederen, Hoogl. 2:3; Ps. 34:9, wanneer het verstand door de verlichting van de Heilige Geest de dierbaarheid daarvan met betrekking op zichzelf inziet, en de wil er een innig welgevallen in neemt en erin berust.

§10. Zo aangenaam en verkwikkelijk dit genot is, zo ernstig zouden ze zichzelf daartoe

uitnodigen, zeggend: *TOT onder de wijnstok en TOT onder de vijgeboom*.

Het is een *afgebroken* manier van spreken. Wanneer men het *volledig* wilde uitdrukken, moest men zeggen: *begeeft u, of laten wij ons begeven, onder de wijnstok en vijgeboom*.

Zo is er een nadrukkelijke *opwekking* in opgesloten om van die dierbare genadegoederen gebruik te maken, en het genot daarvan te zoeken. (1) Die de aangenaamheid van deze genadegoederen geproefd hebben, wensden dat hun medemensen het ook genieten. (2) Maar zij zien dat velen daarvan verstoken zijn. · Dezen laten zich door de bedriegelijke schijn-goederen van deze wereld de zinnen betoveren. · Die zijn in de vermoeiende arbeid van een wettisch woelen ingewikkeld. · Anderen staan in vreesachtigheid van ver, en denken dat die goederen niet voor hen zijn. (3) Het smart hen dat die ellendigen, die het veel beter konden hebben, zich van die heerlijke voorrechten op de ene of andere wijze zelf beroven. Ze roepen met ernst en aandoening: “o! Hoe goed en zoet is het hier onder de wijnstok en vijgeboom! Hier naar toe! Waarom weegt gijlieden uw geld uit voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Waarom staat u zo bedeesd van ver? Kom toch tot onder de wijnstok en de vijgeboom.”

§11. En deze nodiging zou *algemeen* en *ernstig* zijn: ZULT GIJLIEDEN EEN IEGELIJK ZIJN NAASTE NODIGEN of TOEROEPEN.

DE LIEDEN die de Heere hier aanspreekt, (1) zijn *Josua en zijn vrienden*, de godzaligen onder de verlore Joden, vs. 8. (2) Hoewel zij zelf die heerlijke dag niet beleven zouden, toch kon van hen gezegd worden dat zij in die dag hun naaste zouden nodigen, namelijk in hun *nakomelingen*, die met hen één volk uitmaakten. (3) Maar wanneer de Heere de godvruchtige Joden noemt, worden de uitverkorenen uit de heidenen niet uitgesloten. Want *in die dag zullen vele volken heengaan en zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en dat wij wandelen in Zijn paden*, Jes. 2:3. *En het zal in die dagen geschieden, dat tien mannen, uit allerlei tongen der heidenen, grijpen zullen, ja, de slip grijpen zullen van een Joodsen man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan, want wij hebben gehoord, dat God met ulieden is*, Zach. 8:23.

De zucht tot de zaligheid van de naaste zou zo algemeen zijn, dat EEN IEGELIJK zijn naaste nodigen zou. (1) Er zouden ook wel bastaarden en Ismaëls, die naar het vlees geboren zijn, en vervolgen die naar de geest geboren zijn, onder hen gevonden worden, Gal. 4:29. (2) Maar onder het zaad van de belofte zou het algemeen zijn. Niet alleen die van welke het ambt was anderen te onderwijzen, maar ook gewone godzaligen zouden hun werk daarvan maken. Want het is de plicht van allen, *elkaar te vermanen*, Hebr. 3:13, en *op elkander acht te nemen, tot opscherping der liefde en der goede werken*, Hebr. 10:24.

Zo hartelijk het echte zaad van Abraham zijn eigen heil wenst, zo oprecht is ook hun begeerte tot de zaligheid van hun NAASTE. (1) Hoewel zij wel eens gevoelen dat die, op welke zij de naaste betrekking van *bloedverwantschap* hebben, hen ook eerst en naast aan het hart liggen -. (2) Hoewel zij de innigste rommelingen van de ingewanden voelen omtrent die *moedeloze sukkelaars* die in vreesachtigheid bevend van ver staan, (3) toch breidt hun hart zich ook uit tot een *iegeijk* van hun naasten, zonder onderscheid. Hoe dieper de ellendigen in hun zonden verzonken en verdronken liggen, hoe groter hun vijandschap en boosheid is, en hoe meer smart zij hen aandoen, zoveel te sterker kan de zucht worden dat de onafhankelijke en alles overwinnende genade hen eens te machtig mag worden. Ze kunnen met Paulus in oprechtheid zeggen: *broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed, dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid*, Rom. 10:1.

Zoals hun hart van liefde tot het welzijn van de naaste zou branden, zo zou ook hun keel geopend worden om hen die welmenende uitnodiging TOE TE ROEPEN.

Dit *toeroepen* gebeurt wanneer een godvruchtige met *ernst en ijver* alle *middelen* gebruikt om die nodiging tot de gemeenschap van die dierbare verbondsgoederen, zo *duidelijk en krachtig voor te stellen* en aan te dringen, dat de naaste het mag opmerken, en zich daardoor tot een gewillige opvolging laten bewegen. (1) Dit kan men eens *rechtuit* doen, wanneer men door onderwijzingen, vermaningen en bestraffingen de naaste de gevaarlijkheid van zijn staat voor ogen stelt, en de noodzakelijkheid om naar het genot van die geestelijke goederen te zoeken. (2) Soms verbiedt de heilige voorzichtigheid zo lijnrecht uit te komen. Een hooggaande boze afkerigheid van mensen die men nodigen moet, of hun rang

waarin zij boven ons in de wereld gesteld zijn, wil het niet toelaten. Maar dan kan men het de naaste ook even zo krachtig *terzijde* toeroepen. Men kan bij gepaste gelegenheden in het algemeen voorstellen hoe nodig en heilzaam die wijnstok en vijgeboom voor een ellendige zondaar zijn. Of men kan eenvoudig verhalen hoe men zelf eronder gekomen is, en wat een grote zaligheid men daar genoot, met die zucht dat de naaste, als hij dit hoort, zich mocht laten bewegen om die grote zaligheid ook te zoeken.

De Heere geeft hen niet alleen genoegzame vrijheid om de nodiging zo ruim uit te breiden, maar Hij maakt er ook hun *plicht* van, zeggend: *gijlieden ZULT een iegelijk zijn naaste toeroepen*. Zo noodzakelijk het was dat zij de naaste liefhadden, zo nodig was het ook dat zij hem tot onder de wijnstok en vijgeboom nodigden. Zo ver hun liefde zich tot de naaste uitstrekken moest, zo ver moest ook deze nodiging zich uitstrekken.

De begenadigden zijn tot vele werkzaamheden verplicht die zij toch zo niet als zij behoorden ten uitvoer brengen. Maar deze plicht zou ook *daadwerkelijk betracht* worden. De Heere *beloofte* hier, *gijlieden zult een iegelijk zijn naaste nodigen*. De Heere wilde daartoe ook licht, kracht en genade schenken. Hij wilde hen zo'n ruime maat van die geestelijke goederen meedelen, dat het koren de jongelingen en de most de jonkvrouwen sprekend zou maken.

§12. De genade zou op die dag zo overvloedig zijn, niet wegens de waardigheid van de erfgenamen van de belofte, maar uit kracht van *de verzoening*, door het lijden van de Heere Messias teweeg gebracht, waarvan deze belofte als een aangename *vrucht* hier wordt aangemerkt. Omdat de Heere het graveersel van de Messias in die dag gegraveerd zou hebben, en de ongerechtigheid van het land weggenomen, kon Hij Zich op een betamelijke wijze aan de alleronwaardigste zo ruim uitlaten. En Hij kon het ook niet anders, vanwege de waardigheid van de volkomen voldoening van de Messias, die onmogelijk zonder vrucht en gevolg kon zijn.

§13. En zo ontspringen hier nogmaals nieuwe fonteynen van bemoediging, vertroosting en versterking voor de zwakke, treurige en moedeloze kinderen van Sion, waaruit zij van de vergeving van hun zonden verzekerd konden zijn. Want in plaats dat de Heere hen om hun zonden en gebreken zou verstoten, zou Hij hen uit kracht van de voldoening van de Heere

Messias, zo'n overvloed van zegeningen schenken, dat een iegelijk zijn naaste zou toeroepen: "tot onder de wijnstok en vijgeboom". En zou die verzoening zulke overvloedige goederen aanbrengen, dan mochten zij ook met grond verwachten dat de Heere hun zonden door die weg vergeven kon en wilde.

§14. Dit mogen de begenadigden van onze tijd met meerdere vrijmoedigheid verwachten, omdat nu de aanvankelijke *vervulling* van deze belofte reeds gezien is. (1) In het begin van die dag van het Nieuwe Testament werd het geroep "tot onder de wijnstok en onder de vijgeboom" alom gehoord, zoals men uit de Handelingen der apostelen en hun brieven duidelijk vernemen kan. (2) Men kan ook uit onfeilbare beginselen volkomen verzekerd zijn dat dit geroep in het laatste van die dag nog algemener zal zijn. Want wanneer de volheid van de heidenen zal ingegaan zijn, zal ook geheel Israël zalig worden, Rom. 11:25,26.

§15. Raakt deze toezegging de tijd die wij beleven, en is het reeds in onze tijd voor een gedeelte vervuld, dan zal het betamelijk zijn dat wij het één en ander tot onze nuttigheid daaruit *aanmerken*.

I. *De Heere Zelf noemt de tijd van het Nieuwe Testament een aanmerkenswaardige voortreffelijke dag, DIE, DIE DAG.*

/. Wij moeten dan zorgvuldig toezien dat wij ons door geen vooroordelen laten vervoeren om door deze of die voorwendsels de voortreffelijkheid van deze tijd te verzwijgen of te verdonkeren. Zo doende zouden wij strijden tegen de heilige profeten, die zo'n indruk van de uitmuntendheid van deze tijd hadden, dat het grootste gedeelte van hun Godsspraken daarvan handelt, en wanneer zij van andere zaken en tijden spreken, eer men er om denkt opnieuw op deze heerlijke tijd vallen, zodat sommige uitleggers het niet goed kunnen begrijpen hoe het daar te pas komt. En hoe vloeit en klimt hun stijl, wanneer ze van die dag spreken?

//. Maar hoe heerlijker en zaliger die dag is, die wij beleven, zoveel te duisterder en verschrikkelijker zou de nare nacht van de dood en van de eeuwigheid voor ons, boven die van oude dagen, zijn, als wij van die zaligmakende genade die ons zo ruim en duidelijk wordt aangeboden, in onboetvaardigheid verstoken bleven.

///. Hoe onbetamelijk is het dat vele godzaligen, die deze heldere, heerlijke en zalige dag beleven, in duisternissen, moedeloosheden

en angstvalligheden neerzitten. Men beleeft een dag waarin de verzoening van de zonden reeds volbracht is, geen herinnering van de zonde in enig offer meer gedoogd wordt, en de verzoende God zeer zacht en genadig regeert. En men leeft zo bekrompen en beklemd alsof men in een gedurig herhaald offer de gedachtenis van de zonde voor ogen zag, en men te vrezen had dat de Heere door strenge wegen ons herinneren zou dat de voldoening voor de zonde nog niet daadwerkelijk was gebeurd. Ik spreek niet van een Evangelische kinderlijke verootmoediging en droefheid over onze gebreken, die dan het allerlevendigst is wanneer het hart door het genot van de goederen van het Nieuwe Testament het meest is verruimd. Maar ik doel op die wettische moedbenemende angstvalligheid, waardoor vele van Gods kinderen zichzelf het hart toesluiten. Wat mag toch de oorzaak van zo'n onbetamelijke en schadelijke ongestalte zijn? Ik denk dat, behalve vele andere, de voornaamste zijn duisternis en onkunde aangaande de Evangeliewaarheden; ongelooft dat het niet durft wagen op het enkele zeggen van God, wanneer het de zaken niet begrijpen, gevoelen of zien kan; en al te grote gezetheid op gevoelige, redeloze en veranderlijke aandoeningen.

II. *Wil een zondaar die van zijn eigen onwaardigheid en onmacht levendig overreed is, door geloof en hoop uit de beloften van God een gegronde troost genieten, dan moet hij goed aanmerken DAT DE HEERE DER HEIRSCHAREN HET SPREEKT.* Zie dit breder over vs. 6,7, §24, II.

III. *Die de kracht van Jezus' voldoening genieten wil, moet zich TOT ONDER DE WIJNSTOK EN ONDER DE VIJGEBOOM begeven.*

/. Het is niet genoeg dat men de geschiedenis van Jezus' voldoening kent, en toestemt dat men daardoor alleen zalig kan worden. Men moet ook voor zijn eigen persoon er een daadwerkelijk aandeel aan hebben. Men moet de noodzakelijkheid, genoegzaamheid en gepastheid van die voldoening en de vruchten daarvan, voor zich in het bijzonder zodanig inzien, dat men de dwaasheden van eigen gerechtigheid en kracht verlaat, en door daadwerkelijke geloofswerkzaamheden de kracht daarvan probeert te ondervinden, tot rechtvaardiging, heiliging en vertroosting.

//. Hieruit blijkt dat de staat van onze meeste belijders zeer gevaarlijk is. Hoewel zij van die goederen van het Nieuwe Testament kunnen spreken, ja zelfs prediken, toch bevinden ze

zich niet *onder* die wijnstok en *onder* die vijgeboom. Want van *nature* zijn ze er niet *onder*, maar er *zonder*. Het daadwerkelijk overkomen tot onder de wijnstok en vijgeboom door levendige werkzaamheden van het geloof, hebben zij nooit geoefend. Dezen vergenoegen zich dat zij die levende wijnstok en vijgeboom alleen in een schilderij van de woorden van de waarheid beschouwen, en hebben geen bekommring om de levendige vruchten daarvan voor hun zielen daadwerkelijk te genieten. Anderen hebben zo'n bedorven smaak in de stinkende vruchten van hun boze begeerlijkheden, dat zij die dwaasheden niet verlaten kunnen, en in de vruchten die aan de geestelijke wijnstok en vijgeboom groeien, geen aangenaamheden kunnen vinden. Weer anderen zijn door de schijnvruchten die aan de kwade boom van hun onveranderd hart groeien, bv. natuurlijke schrandereid, heidense zedigheid, burgerlijke rechtvaardigheid en uiterlijke godsdienstigheid, zodanig betoverd dat ze in zichzelf blijven zitten. Nog anderen zitten zo sterk gekluisterd in een heimelijk ongelooft en wanhoop, dat ze niet daadwerkelijk overkomen. OP de ene of andere manier blijft men van de ware wijnstok en vijgeboom afgescheiden, en mist het zalig genot van zijn levendmakende, genezende, verkwikkende en verkoelende kracht. U die dit leest, keer toch eens bedaard in uw eigen gemoed, en zie nauwkeurig toe hoe het met u aangaande dit gewichtige stuk gesteld mag zijn.

///. Bevindt u wat werk in uw zielen omtrent die heerlijke goederen van het Nieuwe Testament, omtrent die wijnstok en vijgeboom, zet u dan toch niet rustig neer, eer u *tot onder* die gekomen bent, en zijn levendmakende en genezende kracht aan uw zielen hebt ondervonden.

////. Bent u *tot onder* de wijnstok en vijgeboom gekomen, ga daar dan maar zitten. Eigent u zijn vruchten en schaduw toe, en maak er een rustig en ruim gebruik van. En wees verzekert dat u daar volkomen veilig bent. Mich. 4:4.

IV. *Onder het Nieuwe Testament moet EEN IEDER ZIJN NAASTE NODIGEN EN TOEROEPEN: tot onder de wijnstok en vijgeboom.*

/ . Het is daarom een schadelijke onkunde van de aard van het Nieuwe Testament, wanneer men zwaarigheid maakt of iedereen zijn naaste zonder onderscheid nodigen mag onder de wijnstok en onder de vijgeboom. (1) Vele onbegenadigden steken in deze dwaling uit afkerigheid van de geestelijke genadegoederen.

Ze mogen er niet graag van horen, en wensten wel dat niemand hen daarover mocht aandoen. Hierom proberen zij zichzelf wijs te maken dat alleen de leraars, op de preekstoel, van die dingen spreken moeten, maar dat zoiets voor gewone personen, bijzonder als ze nog jong zijn, niet goed past. Ze verbeelden zich dat zulke, wanneer ze anderen, vooral die wat ouder zijn, nodigen, zich hovaardig tot hun leermeesters willen aanstellen. En ze merken het als een verkeerdheid en verdorvenheid van de tijden aan dat de jeugd zo eigenwijs wordt en de ouden leren wil. Maar deze ongelukkigen stellen zich tegen de Heere der heirscharen op, Die van de tijd van het Nieuwe Testament uitdrukkelijk zegt: *te dien dage zult gijlieden EEN IEGELIJK zijn naaste nodigen: tot onder den wijnstok en tot onder den vijgeboom.*

(2) Ook zijn enige oprechte godzaligen van deze dwaling niet geheel vrij uit onkunde en zelfgekozen voorzichtigheid. Ze denken dat de mensen die men onder de wijnstok en vijgeboom nodigen zal, zekere hoedanigheden als voorwaarden hebben moeten. Men eist vooraf een zekere trap van overtuiging en verbrijzeling, eer men hen het Evangelie verkondigen mag. Ja men verbeeldt zich dat zij, die in het nodigen tot onder de wijnstok en vijgeboom wat ruimer en onbekrompener zijn, zeer onvoorzichtig, nadelig en zelfs trouweloos handelen, en aanleiding geven dat de mensen maar wat praten leren. Ik wil nu niet onderzoeken welk misbruik sommigen van de nodiging maken, dat niet op rekening van de nodiger, maar op die van hem, die het misbruik maakt, gesteld moet worden. Ook sta ik graag toe dat men van zijn verloren toestand grondig overreed moet zijn, als men van die nodiging een recht gebruik zal maken. Ook ontken ik niet dat men in de nodiging moet proberen de naaste zijn ellendigheid onder het oog te brengen, op een medelijdende wijze, om hem de noodzakelijkheid en beminlijkheid van die goederen aan te tonen, en daardoor over te halen. Maar ik kan niet zien dat een zekere trap van overtuiging en verbrijzeling een voorwaarde zou zijn, zonder welke men niemand nodigen mag. En dat men de ontdekking van de ellendigheid van de mens, en de nodiging tot de verbondsgoederen, zover van elkaar scheiden moet, dat men het laatste zorgvuldig verbergt zolang de mensen het eerste niet behoorlijk hebben opgemerkt. Om nu niet te spreken van de ongegrondheid en veelvoudige schadelijke gevolgen die deze zogenaamde voorzichtigheid naar zich sleept, zo

is dit alleen genoeg om ten volle verzekerd te zijn, dat het zeer moet afgekeurd worden, omdat het voorzichtiger wil zijn dan de Heere der heirscharen Zelf. Want de Heere Zelf nodigt de einden der aarde, Jes. 45:22, en mensen die meenden dat ze aan geen ding gebrek hadden, Openb. 3:17,18. En Hij gebiedt Zijn dienaren het Evangelie aan alle creaturen te prediken, Mark. 16:15. Immers in deze plaats beveelt en belooft Hij dat een ieder zijn naaste zonder onderscheid zal nodigen.

//. Daarom mag u, godzalige, iedereen die u ontmoet, onbeschroomd nodigen tot de heerlijke verbondsgoederen en ze op het alleraangenaamste afschilderen. Is uw naaste, die u nodigt, nog niet recht overtuigd - het voorstel van de voortreffelijkheid van die goederen, en van hun noodzakelijkheid, uit aanmerking van onze ongelijkvormigheid met de wet, kan ook tot zijn overtuiging gezegend worden, en hem alle uitvlucht benemen.

///. Wordt u door iemand genodigd, wie u die genodigd wordt, en hij die u nodigt, ook zijn mag - u hoeft niet te vrezen of u wel recht hebt om te komen. Want u wordt op Gods bevel genodigd. Wanneer een rijke man een bedelaar nodigt om een zekere gift aan te nemen, dan heeft hij een wettig recht daartoe en hoeft niet te denken, "ben ik ook wel arm genoeg om dat te doen". Want niet zijn armoede of droefheid, maar de nodiging van hem, wie de gift toekwam, geeft hem een wettig recht daartoe.

////. Maar wacht u voor allen die u nodigen naar zulke plaatsen, waar de vorst der duisternis de ongelukkige mensen dronken probeert te maken van de zwijmelwijn van de begeerlijkheden, in overdadigheden, dronkenschappen en andere ijdelheden. Want zulke zijn geen afgezonden van de Heere der heirscharen, maar van de vorst der duisternis.

6. Aanmerkingen over Psalm 130:7,8

Israël hope op den HEERE; want bij den HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing. En Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden.

§1. Men kan de *aanleiding* tot het dichten van dit bemoedigende lied uit zijn aangename inhoud duidelijk genoeg bemerken. (1) De dichter was in grondeloze kuilen van zware benauwingen over zijne zonden en de nare gevolgen daarvan diep neergezonken. (2) Uit die akelige diepte liet hij ernstige en gelovige smekingen om een genadige en machtige verlossing opklimmen tot de Heere Die hoog woont en laag ziet, Die tot de hel doet nederdalen en weer opkomen, (3) met dit gewenst gevolg, dat zijne ziel door een gegronde hope op God merklijk gesterkt en vertroost werd.

§2. Hierdoor werd de man Gods opgewekt, om deze zonderlinge weg van Gods gunstrijke voorzienigheid, in dit opwekkend lied, te vereeuwigen. (1) Deels, om de grote *goedheid en trouw* die de Heere daarin betoond had, openlijk te *roemen*. (2) Deels om die grote weldaad des te beter in de zin van de gedachten van zijn hart *te bewaren*, opdat hij zijn ziel nadrukkelijker bestraffen en tot een levende hoop vermanen kon, wanneer die in het vervolg van de tijd opnieuw in zulke diepten kwam, zich al te diep wilde neerbuigen en al te onrustig in hem worden. (3) Deels om zijn *medegelovigen*, die in soortgelijke noden mochten zitten, door zijn voorbeeld *te onderwijzen*, hoe zij zich daarin *gedragen* moesten, en een genadige redding met grond *verwachten* mochten.

§3. Tot deze heilige en nuttige doeleinden beschrijft hij hier zeer levendig zijn godvruchtige werkzaamheden.

A. Hij nam in die grote nood zijn toevlucht tot de onafhankelijke, algenoegzame en verzoende God, door een *ernstig* en *gelovig* gebed.

! . Zijn gebed was zeer *ernstig*, *roepende* uit de diepte, met een *krachtige aandrang* om verhoring, vs. 1,2.

". Het was ook recht *gelovig*. (1) Hij stemde met zijn gehele hart toe dat hij en alle mensen aan zoveel *ongerechtigheden schuldig* waren, dat niemand voor de Heere kon bestaan, als Hij die wilde gadeslaan. (2) Maar hij geloofde ook dat bij de verzoende God

vergeving was, en dat daardoor de kinderlijke vrees, die God behaagde en voor zijn ziel zeer begeerlijk was, op het allerkrachtigst opgewekt kon worden. (3) En door die weg tot dat heilig einde, begeerde hij als een onwaardige uit genade gered te worden, vs. 3,4.

B. Zo gauw zijn ziel in die laagte daalde, en zichzelf schuldig kende, zodra hij een verzoende God onder het oog kreeg, en aan de vergevende genade de eer gaf, ging aanstonds een helder licht van vertroosting in die duistere kuil in zijn ziel op. Hoewel hij terstond niet werd uitgeholpen, maar nog enige tijd tot zijn nut wachten moest; toch werd zijn hart gesterkt door een gelovige hoop dat de Heere zeker verlossen zou, op de bekwame tijd. (1) Hij kreeg licht in de beloften van God, en zag daar een afgrond van onafhankelijke algenoegzaamheid, barmhartigheid, genade en trouw, die veel dieper was dan de afgrond van zijn ellenden, en die gemakkelijk verzwelgen kon en ook wilde. (2) Op deze gronden, verwachtte hij de Heere tot de genadige verlossing uit zijn noden, niet alleen zo *ernstig*, maar ook zo *zeker*, als de wachters de morgen, die niet alleen na een duistere nacht de aangename morgen met verlangen tegemoet zien, maar ook aan zijn zekere komst niet twijfelen, hoewel hen de verdrietige uren van een nare nacht nog zo lang en bang mochten vallen, vs. 5,6.

C. In de oefening van deze levendige hoop ondervond hij zo veel betamelijkheid, vastigheid, en zaligheid, dat hij geheel Israël, al was het nog zo ellendig, vrijmoedig durfde en noodzakelijk moest opwekken, om zich daarin eveneens bezig te houden, vs. 7,8.

§4. Zo ziet men dat de woorden, die wij nu voor ons hebben, ons voorhouden (1) een gemoedelijke vermaning aan Israël gedaan, · tot een *levende hoop* op God, ·· gegrond op Zijn goedertierenheid en veelvuldige verlossing, die aan Israël ontwijfelbaar bewezen zou worden, (2) door de dichter uit zijn eigen ondervinding voorgedragen.

§5. In de opening van deze woorden zelf moet men zijn aandacht op *twee hoofdzaken* vestigen. (1) *Eerst* op de gemoedelijke

vermaning tot een levende hoop op God, vs. 7^a.

(2) *Daarna* op de echte en vaste gronden van deze hoop, vs. 7^b,8.

§6. De vermaning luidt aldus: ISRAËL HOPE OP DE HEERE.

§7. Hoewel men de *naam* en bijzondere omstandigheden van de dichter die hier spreekt, met geen volkomen zekerheid bepalen kan, toch is het buiten alle tegenspraak en twijfel, dat hij een uitmuntende man geweest is van een *beproeefde godzaligheid*, die door de *onfeilbare* leiding van de Geest dit lied geschreven heeft. Men mag hierom zijn vermaningen en besturingen als *echt* en *recht* gerust aannemen. Men behoeft geheel niet te vrezen dat hij de zaken *te licht* voorstelt, de Goddelijke goedertierenheid *te breed* uitmeet, of door al te grote liefde gedreven de vermaning tot een echte hoop *te ver* uitbreidt.

§8. Hoe ruimer de maat van de zaligmakende genade is, die door een godvruchtig gemoed genoten wordt, zoveel te ruimer breidt die begenadigde ziel zich ook uit om de ontvangen genade aan anderen aan te prijzen. Immers hier richt de godzalige spreker zijn taal tot geheel Israël.

Die prachtige naam wordt hier gegeven aan die *mensen* die hun *afkomst* hadden van de vermaarde aartsvader *Jakob*, die door zijn verwonderenswaardige worsteling met God in geloof en hoop de heerlijke naam van *Israël*, dat is een heldhaftig worstelaar met God, ontvangen had.

Hoewel zij *allen*, aan wie de Heere Zich als een verzoende God door het Evangelie liet bekendmaken, verplicht waren door de weg van verootmoediging en geloof, een echte en levende hoop op de Heere te vestigen, toch wordt hier in het bijzonder gezien op het *geestelijke* zaad van Jakob, die in de voetstappen van Israëls geloof ook daadwerkelijk liepen, en die de Heere van al hun ongerechtigheden verlossen zou, naar wat in het 8^e vers gemeld wordt. *Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob*, Ps. 24:6. *Want die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn. Noch omdat zij Abrahams zaad zijn, zijn zij allen kinderen; maar: in Izaäk zal u het zaad genoemd worden. Dat is, niet de kinderen des vleses, die zijn kinderen Gods; maar de kinderen der beloften worden voor het zaad gerekend*, Rom. 9:6-8.

Dat dezen in het bijzonder tot een hoop op God worden opgewekt is in het geheel niet in hun eigen waardigheid en bekwaamheid boven

anderen gegrond. Want zij maakten zich aan zoveel ondankbaarheid, ongelooft en daaruit voortvloeiende hardheid van het hart schuldig, dat de profeten, de Heere Jezus en zij zelf daarover moesten klagen, Luk. 24:25; Jes. 63:17, en dat een barmhartige Vader hen daarover vaak door vele tegenheden moest kastijden. Toch was het een voorrecht en plicht van hen dat ze op de Heere hoopten.

En om hen hiertoe krachtig op te wekken, spreekt de profeet hen aan met de *nadrukkelijke* naam *Israël*. (1) Die naam moest hen in gedachten brengen die moedige geloofsstrijd, waardoor hun stamvader die luisterrijke eretitel Israël gehad had, Gen. 32:26. (2) Wilden zij die naam tot hun schande en veroordeling niet dragen, dan moesten ze zich benaarstigen hun vader Israël in de voetstappen van zijn geloof na te volgen, en in duistere wegen van geestelijke of lichamelijke tegenheden door geloof en hoop de Heere vast te houden.

Deze *algemene* en *onbepaalde* naam *Israël* sluit hier alle *uitzondering* uit. (1) Iedereen die deze naam droeg, moest zich verbonden achten alle naarstigheid te bewijzen tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe. (2) Al dacht iemand van zichzelf · dat hij de ellendigste was van allen, dat geen één kind van God zich ooit in zulke noden als de zijne zijn, bevonden had -. · Al was hij van zijn genadestaat niet verzekerd, maar vreesde voor het meest waarschijnlijke dat hij zich misleid mocht hebben - toch is hij verplicht om door een levend geloof zijn hoop op God te vestigen.

§9. Dit mag en moet hij doen omdat de *Heere*, de onafhankelijke, algenoegzame, onveranderlijk getrouwe, Drieënige verbonds-God, Die Zich in het Evangelie vrijwillig en welmenend aanbiedt, het *Voorwerp* is waaromtrent de hoop zich oefenen moet. *Israël hope op den HEERE*.

Ik hoef hier van de betekenis en de kracht van de Naam *Jehovah* niet te spreken. Men zie daarover de aanmerkingen over Zach. 3:2, §6.

De dichter gebruikt hier deze heerlijke Gedenknaam omdat het genoegzame en veilige *gronden*, waarop de ellendigsten van allen vrijmoedig op Hem hopen mag, in Zich sluit.

Zulke gronden vindt men ook in *Jehovah* de Heere *alleen*. Geen eigen voorrechten, wijsheid, kracht of goed, geen vrienden, vorsten, prinses of koningen, maar de *Heere alleen* moet het Voorwerp van onze hoop zijn. *Vertrouwt niet op prinses, op des mensen*

kind, bij hetwelk geen heil is. Zijn geest gaat uit, hij keert wederom tot zijn aarde; te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen. Welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijn Hulp heeft, wiens verwachting op den HEERE, zijn God is; Die den hemel en de aarde gemaakt heeft, de zee en al wat in dezelve is; Die trouwe houdt in der eeuwigheid, Ps. 146:3-7.

§10. Niet alleen mag men van deze Heere alleen alles vrijmoedig begeren, maar men moet ook met lijdzaamheid OP Hem HOPEN.

Het woord - (* (jacheel) schijnt naar zijn eerste oorsprong te betekenen: zoals *taai lijn of leem* aan iets *vastkleven* en zich door zijn *taaiheid lang laten uitrekken*.

Zo is het zeer gepast de oefening van een levendige *hoop* naar het leven uit te drukken, die in de zwaarste tegenheden door een oprecht geloof aan de Heere *kleeft*, en alle goederen die door God beloofd zijn, met een *taai uitgerekte lijdzaamheid* inwacht.

Hoewel de begrippen van *geloof* en *hoop* in een *engere* zin genomen, van elkaar onderscheiden zijn, toch zijn ze zo nauw aan elkaar verknocht, dat het ene zonder het andere niet kan zijn. Er is geen echt en levendig geloof, of het brengt meer of minder hoop voort. Er kan ook geen rechte hoop zijn, of het moet uit een levend geloof geboren worden. Hierom gebruiken de Heilige Schriften het ene of het andere woord, om daardoor *beide begrippen* tegelijk uit te drukken. En in deze *ruimte* moet men het woord "hopen" *hier* ook opvatten.

Laten wij deze zalige, maar zeer bezwaarlijke werkzaamheid van de hoop wat nader en onderscheiden proberen te *ontleden*.

Die op de Heere hopen bevinden zich in *geestelijke of lichamelijke noden en gevaren*. Want de hoop is een *anker van de ziel*, dat men in stormen en baren gebruikt, Hebr. 6:19. Het zijn *gebondenen, die daar hopen*, Zach. 9:12. (1) Ze zuchten òf onder *inwendige* duisternissen, verdorvenheden, krachteloosheden, schulden, aanvechtingen en verbergingen van Gods aangezicht. òf onder *uitwendige* rampen, in gezondheid, goed en bloed, onder gebrek, smart, smaadheid en vervolgingen. (2) Ze kunnen zich *zelf niet redden* maar vermeerderen veelal de nood door al hun woelen, zoals een vogel die in de strik gevangen is, hem zoveel te sterker toehaalt, hoe sterker hij spartelt. • Hun *eigen wijsheid* en kracht schiet te kort om een weg tot ontkoming uit te denken of daar te stellen. Wat hen tot verlossing scheen te dienen,

verzwaart tegen verwachting de nood. Ze kunnen niet zien hoe de verlossing mogelijk is. Men ziet niets van hetgeen men hoopt, Rom. 8:24,25. De tweede oorzaken, goede vrienden en gewone middelen, worden onttrokken of verliezen hun kracht. Hoe langer het duurt, zoveel te bezwaarlijker, onwaarschijnlijker, ja onmogelijker wordt het voor de natuur. Het lichaam van Abraham en de baarmoeder van Sara waren daarom temeer verstorven, hoe langer de nood duurde, Rom. 4:19. • Ze hebben *geen gerechtigheid* of waardigheid in zich waarom de Heere Zich over hen erbarmen zou, of hen redden. Want ze hebben door eigen dwaasheid en schuld zich alles zelf over het hoofd gehaald. Ze mochten naar de rechten van de Goddelijke gerechtigheid voor eeuwig daaronder omkomen, Ps. 130:3. Ze maken hun schuld nog dagelijks meerder, doordat zij zich onder hun noden niet zo gedragen als ze schuldig zijn.

In zulke benauwende omstandigheden wordt *het geloof*, dat de enige baarmoeder van de rechte hoop is, Hebr. 11:1; 1 Petr. 1:21, pas werkzaam gemaakt. (1) Het wordt bij het *getuigenis* dat God van Zich in Zijn *Woord* en *werken* gegeven heeft, levendig bepaald. • Daar maakt de Heere *bekend*, dat Hij door de borgtocht en voldoening van de Heere Messias met verdoemelijke zondaren is *verzoend*. „ Dat Hij als een onafhankelijke, algenoegzame en verzoende God het licht uit de duisternis tevoorschijn brengt, het kromme recht maakt, de dingen die niet zijn roept alsof ze waren, de onmogelijkheid mogelijk maakt, uitkomsten tegen de dood kan geven, en Zichzelf het meest verheerlijken zal wanneer Hij aan de allerellendigsten en onwaardigsten de allergrootste genade bewijst. • Daar *beloofd* deze onbegrijpelijke Wondergod, dat Hij met Zijn dierbare Zoon alle dingen die tot de godzaligheid en zaligheid naar ziel en lichaam, in tijd en eeuwigheid, nodig zijn, aan onwaardige zondaren om niet wil schenken, Rom. 8:32; 2 Petr. 1:4. „, Dat Hij alle zonden door de verlossing die in Christus is, uit genade wil vergeven en in plaats van de schuld een wettig recht tot alle genade en heerlijkheid schenken, Hand. 26:18. „, Dat Hij het lichaam der zonde en des doods, waaronder Zijn ellendigen zuchten, trapsgewijs maar volkomen, zeker en wonderbaarlijk zal wegnemen, Ps. 130:8. „, Dat Hij de Zijnen volkomen zal verlossen van alle *verzoeking*en die hen door de satan, de wereld en de zonde gemaakt kunnen worden, en van alle *smartelijke*

gevolgen die men door de zonde en zijn eigen schuld over ziel en lichaam gebracht mocht hebben. Waaronder Hij hen in Zijn gunst zeer nauwkeurig wil bewaren, alles tot nut doen meewerken, en niet rusten eer Hij hen volkomen verlost zal hebben, naar de beloften, Joh. 10:28; Rom. 8:28; Jes. 45:17, *Israël wordt verlost door den HEERE, met een eeuwige verlossing; gijlieden zult niet beschaamd noch tot schande worden, tot in alle eeuwigheden*. En, 2 Kor. 1:10, *Die ons uit zo groten dood verlost heeft, en nog verlost; op Welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal*. (2) Met genoemde inhoud en beloften van het Evangelie wordt het geloof *levendig werkzaam*. · Het staat bij deze dingen bedaard *stil*. Het komt er achter en wordt daarin duidelijker ingeleid, om ze met meer of minder licht onderscheidenlijker *in te zien*, 2 Kor. 4:6. · Het wordt van de waarheid en Godebetamelijheid van deze beloften *verzekerd* en overreed. Want , het ziet dat ze geopenbaard zijn in dat Woord, dat uit vele gewisse merktekens voor het waarachtige en onfeilbare Woord van God, Die niet liegen kan, te houden is. Hierom zegt het: *indien wij de getuigenis der mensen aannemen, de getuigenis van God is meerder*, 1 Joh. 5:9. „ Het ontdekt in die dingen iets heerlijk en *Godebetamelijks*, hoewel het in zichzelf onbegrijpelijk is voor ons eindig verstand. „, De Heere heeft ook vaak aan de gelovige zielen en anderen door de opmerkelijkste wegen van Zijn voorzienigheid, openbaar gemaakt dat Hij onafhankelijk, algenoegzaam, genadig, barmhartig en getrouw is, en Zijn beloften vervult door het onverwacht meedelen van onverdiende zegeningen, en het wonderlijk verlossen uit lichamelijke en geestelijke noden, Ps. 42:12; 2 Kor. 1:10. Uit deze en dergelijke gronden wordt het geloof van de waarheid van de beloften verzekerd. · Dit geestelijk inzien van het geloof en verzekering doet het gemoed als een *taai lijn* aan de Heere, op Wie men hoopt, *vastkleven*. , Het geloof buigt de gehele wil over om in die verzoende God en Zijn zalige beloften een innig genoegen en *welgevallen* te nemen, uitroepend: *wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbij gaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid. Hij zal Zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen; ja, Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen. Gij zult Jakob de*

trouw, Abraham de goedertierenheid geven, die Gij onzen vaders van oude dagen af gezworen hebt, Mich. 7:18-20. „ Het neemt in de nood de toevlucht tot die verzoende God, met afzien van zichzelf en het schepsel. „, Het geeft ziel en lichaam, alle ontmoetingen en uitkomsten met een vrijwillige onderwerping en buiging aan de Heere over. „, Het kleeft Hem achteraan, Ps. 63:9.

Dit levendig geloof maakt nu de *hoop, de lijdzame inwachting* van de Heere en Zijn toezeggingen, gaande. (1) Men verwacht alleen *wat beloofd is*, waarom de rechte hoop een *hoop der beloften* genoemd wordt, Hand. 26:6. Zaken die God niet beloofd heeft, durft men ook niet verwachten, hoewel onze natuur er met smarten naar mocht hijgen. Dingen die onder voorwaarden beloofd zijn, verwacht men ook zo. Bijzondere zaken, omstandigheden van manier en tijd, die God in de beloften niet bepaald heeft, durft men niet verwachten. Maar men laat die met onderwerping aan de Heere over, en verwacht dat alles naar de algemene belofte zal medewerken ten goede. Bijvoorbeeld, een zieke kan met geen volle zekerheid hopen en verwachten dat hij genezen zal worden, hoewel hem allerlei nadrukkelijke bewoordingen van de Heilige Schriften, die op de genezing van de zieken betrekking hebben, op het gemoed zonken. Want de Heere heeft daarvan geen belofte in Zijn Woord gedaan. Men moet daaromtrent onderworpen zijn, en verwachten dat de Heere zo zal handelen als voor ons het beste is. (2) Maar omtrent alles wat de Heere *beloofd heeft*, oefent de levendige hoop een lijdzame *verwachting*, dat is, het is verzekerd dat het op de bekwame tijd vervuld zal worden. En het zegt: *ik zal wachten op den God mijns heils; mijn God zal mij horen*, Mich. 7:7. · Het verwacht, niettegenstaande de grootste zwaarigheden, zeggend: *ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?* Job 13:15. · Het verwacht met *lijdzaamheid* en een taai geduld. Al wordt de vervulling nog niet gezien, maar tegen onze wens en gedachten uitgesteld, Rom. 8:25. *Abraham geloofde tegen hoop op hoop*, Rom. 4:18. De hoop heeft een *verdraagzaamheid*, 1 Thess. 1:3. · Het is ondertussen werkzaam om de middelen te gebruiken die God verordend heeft, zeggend: *ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op den God mijns heils*, Mich. 7:7. *Die op God hoopt, blijft in smekingen en gebeden nacht en dag*, 1 Tim. 5:5.

De rechte hoop is niet een enkele losse begeerte of ongegronde gissing, maar een verzekering en verwachting, die op goede en onwrikbare *gronden* steunt. (1) Het grondt zich *niet* op wat aangenaam gevoel. · Het steunt niet op het *onverwacht voorkomen* van één of ander woord uit de Heilige Schriften. Want hoewel de beloften in Gods Woord ook een grond van hoop zijn, en het *onverwacht* voorkomen een *middel* kan zijn om ermee werkzaam te worden, het is echter geen *grond* dat die belofte aan ons vervuld zal worden. Want ook bij een onbegenadigde kan door natuurlijke wetten van het geheugen, ja door verzoeken van de satan, een woord uit de Heilige Schriften zeer schielijk met aandoening in de zin komen, bijvoorbeeld “zoon, zijt welgemoed, uw zonden zijn u vergeven”. ··· De hoop bouwt ook niet op *eigen waardigheid*. Want op dat ogenblik dat men de levendigste hoop oefent, is men tegelijk op het levendigst overreed dat men geen waardigheid in zich bezit, maar billijk van God verstoten en verlaten mocht worden, zoals men uit het 3^e vers van dit lied kan zien. ··· Het hoopt ook niet omdat het de gehoopte zaak al *bezit*, ziet, of inziet op wat voor manier het waarschijnlijk komen zal. *Want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen?* Rom. 8:24. De hoop kan zeer levendig staan en allerzuiverst werken, wanneer alle waarschijnlijkheden naar de gewone loop van de tweede oorzaken verdwenen zijn, en de vervulling van de beloften hoe langer hoe meer zwaarigheden schijnt te ontmoeten. Zo was het met Abraham gesteld toen hij tegen hoop op hoop geloofde, Rom. 4:18,19. (2) *Maar* de rechte en vaste gronden van de hoop zijn *buiten* de mens *in de voldoening van Christus, de beloften* die in Hem gedaan zijn. Ze zijn in de Goddelijke *volmaaktheden* en die heerlijke *werken* die God in de *Middelaar* en *Zijn volk* gewerkt heeft. · De hoop grondt zich op de borgtocht, voldoening en waardigheid van *Christus*, Die het waard is dat de alleronwaardigste om Zijntwil de beloftenis beërft. *Hij is onze hoop*, Kol. 1:27; 1 Tim. 1:1. De beloften van God zijn in Hem gedaan, en zijn in Hem ja en amen, 2 Kor. 1:20. · Het steunt op de *beloften* van God, in Zijn Woord gedaan, die met *eden* en *bondszegels* bekrachtigd zijn, zeggend: *ik verwacht den HEERE; mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord*, Ps. 130:5. Het is een *hoop, welke God, Die niet liegen kan, beloofd heeft*, Tit. 1:2. Abraham geloofde tegen hoop op hoop, *volgens hetgeen gezegd was*, Rom.

4:18. ··· Het bouwt op al *Gods volmaaktheden*, volgens welke de Heere alles wat Hij beloofd heeft, kan, wil en zal vervullen. · De onuitputtelijke *algenoegzaamheid* is machtig wat Hij beloofd heeft ook te doen, Rom. 4:21. ·, De ondoorgrondelijke *wijsheid* weet de allergepaste middelen uit te vinden wanneer de raad van alle schepsels ten einde is, en kan door die dingen de heerlijkste verlossingen beschikken, die naar onze bedachten een onvermijdelijk verderf schenen te veroorzaken. ··· De onmetelijke *almacht* kan dingen die ons onmogelijk schijnen, mogelijk maken; uit de doden terugbrengen; en de dingen die niet zijn roepen alsof ze waren. ··· De onafhankelijke *goedheid, genade* en *barmhartigheid* wil het aan onwaardigen en ellendigen doen. ··· De onkenkbare *heiligheid, rechtvaardigheid, waarheid en trouw* moet en zal het doen, 1 Joh. 1:9; Tit. 1:2. ··· De rechte hoop verlaat zich ook op de grote *daden* van de Heere. ·, Het *geven* van Zijn Zoon, het *opwekken* van Hem uit de doden, en het *verhogen* van Hem aan Zijn rechterhand zijn vaste gronden, waarop de hoop zich verlaten mag, Rom. 8:32; 1 Petr. 121; 3:21. ·, De *wonderwerken* en verlossingen aan het oude volk bewezen, zijn eveneens gronden waarop de hoop verzekerd mag zijn dat God de beloften aan hem gedaan, kan en zal vervullen. *Want wat te voren geschreven is, dat is tot onze lering te voren geschreven, opdat wij, door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften, hoop hebben zouden*, Rom. 14:4. ··· De uitzonderlijke *uitreddingen* die de hopende ziel in voorgaande tijden van God, Die het toen goed kende, ontvangen heeft, leveren eveneens nieuwe gronden op, waarop het staat mag maken, dat de Heere, Die het werk Zijner handen niet laat varen, de overige toezeggingen ook vervullen zal. Hierop grondde de dichter zich, wanneer Hij Zijn ziel zo aanspreekt: *wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God*, Ps. 42:12.

Op genoemde gronden hebben allen die het ware geloof bezitten, iets van deze levendige hoop, maar in zeer verschillende *trappen*, waarvan bij Hebr. 6:11 breder gesproken zal worden. Een *ieder*, zowel de allerzwakste als de allersterkste, mag zijn hoop oefenen zo goed hij kan.

Men *mag* het niet alleen maar *moet* het ook doen. De profeet *vermaant*: Israël *hope* op de

Heere. (1) Hij geeft hen niet alleen vrijheid, maar *verplicht* er ook toe. Hij wekt hen met een innerlijke begeerte daartoe op, uit zijn eigen bevinding. Ach! Hoop toch, Israël, ik heb er mij zo goed bij bevonden. En er zijn zo vele en gewichtige redenen voor. (2) Hij zegt niet dat de oefening van de hoop gemakkelijk is. Want hoe gemakkelijk de schijnhoop van de huichelaar ook zijn mag, een echte en levendige hoop is voor ons mensen, die voor het onzichtbare zo onvatbaar zijn, de allermoeilijkste oefening, die men niet anders dan door Goddelijke kracht betrachten kan. Maar hij toont de *betamelijheid* en *noodzakelijkheid* van de hoop. Hoewel de satan, de blinde verdorvenheid en sommige onwetende mensen de rechte hoop als een gevaarlijke zaak waarmee men zich gemakkelijk kan bedriegen, afschilderen, en integendeel wanhoop en moedeloze slingeren als een veilig middel tegen zelfbedrog aanprijzen - toch blijft de levendige hoop een betamelijke en nuttige plicht. Want · zoals de hopeloosheid de voldoening van de Heere Messias, de beëdigde en verzegelde beloften, de heerlijke volmaaktheden en werken van God verloochent, zo worden deze dingen door een levendige hoop verheerlijkt. Abraham gaf door zijn gelovige hoop *God de eer*, Rom. 4:20. · De hoop is een vruchtbare baarmoeder van vele en grote zaligheden. Het versterkt het gemoed om de grootste zwaarigheden gemakkelijker te doorstaan, *als een anker der ziel, hetwelk zeker en vast is*, Hebr. 6:19. Het vervult de ziel met liefde tot God en Zijn inzettingen, en onderwerpt hem met een vrijwillige buiging aan de wegen van de Heere. ··· De gelovige hoop was de veilige weg waarop hun stamvader Israël, waarvan zij de naam droegen, en andere uitmuntende geloofshelden de beloftenissen hadden beërfd, die zij in deze voetstappen dienden na te volgen, naar de taal van Paulus: *maar wij begeren, dat een iegelijk van u dezelfde naarstigheid bewijze, tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe; opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt dergenen, die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven*, Hebr. 6:11,12.

§11. Hoe betamelijker en nuttiger deze plicht van de hoop is, zoveel te meer en te zwaardere aanvallen van bestrijdingen moet het ook uitstaan. De meeste en grootste zwaarigheden worden het gemaakt wegens de onwaardigheid, schuld en aanhoudende ellendigheden. De satan, het ongeloof en de wereld vragen

dikwijls: “hoe durft u het goede van een heilige en rechtvaardige God te verwachten, omdat u het overal zo slecht maakt, door uw eigen schuld zelf de oorzaak van uw noden bent, en aanhoudend aan veel soorten ongerechtigheden schuldig staat?” Tegen deze knellende zwaarigheden wil de dichter de voorgaande vermaning tot hopen aandringen, door een vertoning van *drie bijzondere gronden* van de hoop, die bekwaam zijn de gemelde zwaarigheden te overwinnen, namelijk (1) Gods *goedertierenheid*, (2) *veelvuldige verlossingen*, (3) en de *zekere betoning* daarvan aan Israël.

§12. De eerste grond van de hoop draagt hij in deze woorden voor: BIJ DE HEERE IS VEEL VERLOSSING.

§13. Hij spreekt van de God der goedertierenheid, onder de Naam van Jehovah, HEERE, omdat door die heerlijke Gedenknaam zekere *gronden* worden uitgedrukt, waaruit het noodzakelijk volgt dat bij Hem goedertierenheid is.

§14. Want als Hij de Heere is, dan moet Hij ook GOEDERTIERENHEID hebben. Dat zal zonneklaar blijken wanneer wij dit begrip wat nader overwogen hebben, en met de betekenis van de Naam Jehovah vergelijken.

Het grondwoord §2 (% (hachedes), *goedertierenheid*, heeft zijn afkomst van een woord waarvan de oorspronkelijke betekenis aanduidt, van *overvloedige sappen opgezwollen te zijn*, gelijk de borsten van een gezonde moeder waarin de voedende sappen voor een zuigeling door ontelbare leiders samenvloeien zodat ze daarvan opzwellen, en door die overvloed aangeprikkeld worden om zich in de begerige mond van een lege en hongerige zuigeling uit te gieten.

Waarom de *goedertierenheid* van God eigenlijk die volmaaktheid betekent, waardoor Hij · *alles* wat tot de redding en zaliging van een zondaar nodig is, *overvloedig* in Zichzelf bezit, · en door die overvloed als het ware aangespoord wordt om Zich *vrijwillig mee te delen*.

Tot het wezen van de goedertierenheid behoren daarom twee stukken. (1) Een *overvloed* van alles wat ons nodig is, (2) en een *geneigdheid* en aandrang om die mee te delen.

Eerst bezit de Heere een oneindige *overvloed* van alles dat tot volkomen verlossing en zaliging van ziel en lichaam, in tijd en eeuwigheid nodig is. Hij is *God de Algenoegzame*, Gen. 17:1. Men moet van Hem

uitroepen: *hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God! Dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen. Zij worden dronken van de vettingheid Uws huizes; en Gij drinkt hen uit de beek Uwer wellusten. Want bij U is de fontein des levens*, Ps. 36:8-10. In Hem is (1) de hoogste *volmaaktheid*, door de beschouwing waarvan het verstand, en in de liefde van welke de wil volkomen zalig en vergenoegd kan zijn, Spr. 8:21; Ps. 73:25-28. (2) Een onweerstaanbare *almacht*, waardoor Hij de grootste bergen van zwaarigheden kan wegnemen, de dikste duisternis in het helderste licht kan veranderen, en wat bij alle schepsels onmogelijk is, mogelijk kan maken en daadwerkelijk daar stellen. (3) Een ondoorgrondelijke *wijsheid*, die raad weet wanneer de raad van alle schepsels ten einde is. (4) Ja, in Hem zijn alle *heilsgoederen*, die de ellendigsten volkomen gelukkig kunnen maken, het *leven* voor doden, *rechtvaardiging* voor veroordeelden, *heiliging* voor onheiligen, *bewaring* voor trouwelozen, en volkomen *verlossing* uit alle geestelijke en lichamelijke noden voor bedrukten, Ps. 36:10; 2 Kor. 1:30.

De goedertierenheid bezit niet alleen zo'n onuitputtelijke overvloed, maar heeft ten tweede ook een *vrijwillige neiging* en aansporing om zichzelf aan lege en onwaardige zondaren mee te delen. Het is *goed en goeddoende*, Ps. 119:68. (1) Niemand kan zo begerig zijn om die overvloed te ontvangen, of de Heere is nog begeriger om die te geven. Gelijk een moeder die door de overvloed van haar aangenaam voedsel geprikkeld wordt, de zuigeling streelt en aanhaalt dat hij het ruim en spoedig tot zich neemt, zo streelt en troetelt de Goddelijke goedertierenheid de arme zondaars door de allerliefste uitlokkingen, dat zij uit Zijn volheid toch mogen nemen genade voor genade. (2) Niemand kan zo veel begeren, of de goedertierenheid wil nog meer geven. Het zegt, *doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen*, Ps. 81:11. (3) Het wordt door zijn eigen overvloed *uit zichzelf* bewogen om zich mee te delen, Jes. 43:25; Ezech. 36:32. (4) Hierom zijn de ledigsten voor hem de allergepaste voorwerpen. Zoals een leeg hongerig kind voor een moeder die met haar voedsel verlegen is, veel aangener is dan een kind dat verzadigd is.

Wie is wijs? Die neme deze dingen waar; en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des HEEREN, Ps. 107:43. Hierom wordt de goedertierenheid hier door het

nadrukkelijk voorzetsel % (ha) als uitmuntend en aanmerkenswaardig aangeprezen. (1) Het is onbegrijpelijk veel *groter* dan alle goedertierenheden van alle mensen samengenomen. *O HEERE! Uw goedertierenheid is tot in de hemelen*, Ps. 36:6. *Zo hoog de hemel is boven de aarde, is Zijn goedertierenheid geweldig over degenen, die Hem vrezen*, Ps. 103:11. (2) Het is waard dat men het nauwkeurig *opmerkt*. Hoewel in het geweten van een ontwaakte zondaar de gerechtigheid van God veel groter schijnt te zijn dan de goedertierenheid, toch wordt in de Heilige Bladen de goedertierenheid veelvuldiger ingescherpt. In de 136^e Psalm wordt de goedertierenheid 26 malen na elkaar als eeuwigdurend aangeprezen. Van Gods goedertierenheid een grote dank te hebben, is de Heere bijzonder aangenaam. Want, *des HEEREN oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen*, Ps. 33:18.

§15. Hoewel de goedertierenheid een wezenlijke eigenschap van God is, ja God Zelf is, toch zegt de dichter niet zonder nadruk dat het . 3 (iem), *BIJ de Heere is*. (1) Het is · door de eeuwige vrederaad, door de Heere Messias en de beloften van het Evangelie, als het ware van God uitgegaan en aan de mensen *verschenen*, Tit. 3:4. · · Het is bij de Heere *gereed en vaardig* om schichtige zondaren te ontmoeten, aan te nemen en te helpen. Want *goedertierenheid en waarheid gaan voor Zijn aanschijn henen*, Ps. 89:15. (2) Het is bij de Heere *alleen*. Bij onze beste, goedigste, vermogenste en getrouwste vrienden vindt men zo'n genoegzaamheid en geneigdheid niet om ons te helpen, als bij de Heere, Mich. 7:18-20.

§16. Maar is Gods goedertierenheid ook niet heilig en rechtvaardig? Hoe kan het dan te doen hebben met een ellendige, die onder onbetaalbare schulden zucht en daarom in een nare kuil van veelvuldige en aanhoudende uitwendige en inwendige ellenden gezonken en gebonden zit? Deze zwaarigheid neemt de dichter weg, wanneer hij daarbij voegt: EN BIJ HEM IS VEEL VERLOSSING.

§17. Het woord ; &\$5 (pedoet), VERLOSSING, betekent eigenlijk een *vrijkoping*, die iemand door een zeker *losgeld*, dat in zijn plaats betaald wordt, van de dood, gevangenis of andere noden verlost. Ps. 49:8,9, *niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven. Want de verlossing hunner*

ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden.

Hier moet men door die verlossing verstaan (1) de *verlossing, die in Christus Jezus is*, Rom. 3:24, *de verlossing door Zijn bloed*, Ef. 1:7; Job 33:23,24. Want het wordt, vs. 8, uitdrukkelijk bepaald tot de *verlossing van de ongerechtigheden*. (2) Het is in het bijzonder dat *recht, die macht en gezindheid* van de Heere, waardoor Hij uit kracht van de *voldoening* van de Heere Messias, een arme zondaar *vrijmaakt* van al die uitwendige en inwendige *noden*, waaronder hij vanwege zijn zonden *gevangen* zit.

Om van deze dierbare verlossingen een onderscheiden begrip te hebben, dient men de volgende zaken daarin op te merken.

De verlossing van een zondaar *vooronderstelt* dat hij door zijn zonden in vele en grote geestelijke en lichamelijke *noden* is geraakt, waarin hij *gevangen* zit naar het rechtvaardig oordeel van God, en verstoken is van alle recht en macht om zich daaruit te redden.

De eniggeboren Zoon van God is in de eeuwige vrederaad voor zulke ellendigen *Borg* geworden, en heeft op Zich genomen Zijn ziel te geven tot een rantsoen, tot volkomen voldoening aan de Goddelijke rechtvaardigheid, die daardoor zijn volkomen luister kon behouden in het zaligen van die rampzaligen, Job 33:23,24; Jes. 53:10,12.

Door dit beloofde en nu, Gode zij dank! reeds betaalde rantsoen, is bij de Heere een *wettig recht, macht en gezindheid* om een zondaar van al zijn noden waaronder hij gevangen zit, vrij te maken. Dit is het recht en werkloon van de Heere Messias, waarvan Hij spreekt, Jes. 49:4, *gewisselijk, Mijn recht is bij den HEERE, en Mijn werkloon is bij Mijn God.*

Dit *voert* de Heere op de bekwame tijd recht heerlijk, wonderlijk en getrouw *uit*, naar Zijn belofte, Hos. 13:14. *Ik zal hen van het geweld der hel verlossen, Ik zal ze vrijmaken van den dood: o dood! waar zijn uw pestilentiën? hel! waar is uw verderf? Berouw zal van Mijn ogen verborgen zijn.*

(1) Hij verlost hen van de *schuld* door een genadige *vergeving* van de zonden. *In Welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden*, Ef. 1:7. (2) Hij verlost hen uit hun geestelijke en lichamelijke *noden*, 1 Kor. 1:30; 2 Kor. 1:10.

§18. Zo voortreffelijk het rantsoen is dat deze verlossing aanbrengt, zo voortreffelijk moet ook

de verlossing zelf zijn. Het wordt hier beschreven als GROOT en VEEL.

Want het grondwoord %" 9% (harbeh) betekent *en groot en veel* tegelijk.

Immers, de verlossing die bij de Heere is, bezit een onmetelijke *grootheid*. (1) Het is groot van *waarde*. Want het gebeurt door het *dierbaar bloed van God*, Hand. 20:28, dat oneindig *kostbaarder* is dan *alle schatten* van de gehele wereld, 1 Petr. 1:18,19. (2) Het is groot van *kracht*. Geen nood is zo groot, of deze verlossing kan daaruit redden. Het delgt de grootste *schulden* zo volmaakt uit dat er bij God geen gedachtenis meer overblijft om de mens daarnaar te behandelen, Hebr. 8:12. Het kan de *zwaarste zondebanden* verbreken. Die naar ziel en lichaam in het grootste gevaar van de dood en van de hel is, kan door deze grote verlossing een veilige ontkoming vinden, Ps. 68:21; Hos. 13:14.

Die verlossing is niet alleen onmetelijk groot, maar ook ontelbaar *veel*. (1) *Ontelbare mensen* zijn daardoor al verlost, en zullen nog verlost worden, 1 Joh. 2:2. Niet alleen *bekeerden* maar ook *onbekeerden* -. Niet alleen *bekommerden* maar ook geruste *zorgelozen* -. Niet alleen *wijzen* maar ook *dwazen* -. Niet alleen *rijken* maar ook *armen* en verachten -. Niet alleen *christenen* maar ook *Joden, heidenen, zelfs Godverzakkers*, kunnen er hulp bij vinden. Ja, als het *gehele menselijke geslacht* tot deze verlossing de toevlucht nam, dan zou het daar redding vinden. (2) Het verlost van vele en allerhande *noden*. Bij die verlossing is raad tegen ontelbare schulden, zondebanden, geestelijke en lichamelijke gevaren, waarin men zichzelf gestort heeft. (3) Het verlost op vele en allerhande *manieren*. Het verlost door de zeldzaamste wegen, die de mens nooit in de zin van de gedachten zouden opgekomen zijn. Door een gering onopgemerkt voorval kan het de wonderlijkste redding beschikken. Dingen die de nood schenen te vermeerderen en verzwaren, moeten door een ongeziene besturing van de onbegrijpelijke voorzienigheid dierbaar worden om ontkoming neer te zetten. De zware val van Petrus diende om hem uit die nare kuil van vertrouwen op zichzelf op te halen. De scherpe doorn in het vlees moest Paulus van zelfverheffing verlossen. (4) Die verlossing verlost vele en ontelbare *malen*. Heeft men voorgaande verlossingen niet goed beantwoord; heeft men zich door zijn eigen schuld opnieuw in oude en nieuwe noden gebracht - deze verlossing is *opnieuw* vaardig

om te helpen. Zo vaak het ondankbaar tergend Israël maar riep, verloste de Heere hen uit hun angsten, Ps. 106:6,13,19,28. David belijdt: *Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts*, Ps. 42:12. Paulus roemt: *Die ons uit zo groten dood verlost heeft, en nog verlost; op Welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal*, 2 Kor. 1:10. Ja, het is een eeuwige verlossing, Jes. 45:17.

§19. De Heere is niet alleen een Held, Die alleen machtig is om te verlossen, maar Hij is daartoe ook ongewoon *gewillig*. Dit kan de spreekwijze, dat die verlossing BIJ HEM is, ons in gedachten brengen. (1) Het is *bij HEM*, de *Heere* alleen, en bij geen schepsel te vinden. *Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen; waarlijk, in den HEERE, onzen God, is Israels heil*, Jer. 3:23. Mensen die zoveel goed, veelheid van rijkdom, eer en aanzien hebben, dat zij het wagen daarop te vertrouwen, kunnen toch geen broeder verlossen. Hun rijkdommen kunnen geen rantsoen voor zijn ziel opleveren, Ps. 49:8,9. En als de Heere hen tegenwerkt kunnen ze de liefste broeder niet eens grondig en bestendig uit lichamelijke nood helpen. *Vertrouwt niet op prinsen, op des mensen kind, bij hetwelk geen heil is*, Ps. 146:3. (2) Maar bij de Heere zijn uitkomsten tegen de dood, omdat de verlossing BIJ *Hem* is. Het staat bij hem *gereed* tot een *vaardige* hulp. Het ongeloof spreekt een grove onwaarheid, wanneer het moedeloos klaagt: *mijn recht gaat van mijn God voorbij*, Jes. 40:27. De Heere Messias spreekt dit openlijk tegen, zeggend: *gewisselijk, Mijn recht is bij den HEERE, en Mijn werkloon is bij Mijn God*, Jes. 49:4.

§20. Het verdient eveneens een aandachtige overweging dat de goedertierenheid en verlossing door het woordje EN hier worden *samengevoegd*. (1) In *schepsels* kunnen ze *gescheiden* zijn. Sommigen gevoelen wel eens een goede geneigdheid om en ellendige, bv. een gevangene los te maken, als ze konden. Maar het ontbreekt hen zowel aan recht als aan macht om het te mogen of kunnen doen. Anderen hebben wel het recht en de macht om een bedrukte, bv. een onder zijn schulden zuchtende medemens, uit zijn benauwdheid te verlossen. Maar zij missen de goedertierenheid en geneigdheid om het te willen doen. Maar bij de Heere is beide, *èn* goedertierenheid, *èn* verlossing. (2) Door deze samenvoeging wordt de goedertierenheid ook gepast voor een onwaardige zondaar. Wanneer de

goedertierenheid van God geroemd wordt, kan het ongeloof deze zwaarigheid maken: “de goedertierenheid is heilig en rechtvaardig. Bij de goedertierenen houdt God Zich goedertieren, bij de reinen houdt Hij Zich rein, maar bij de verkeerden bewijst Hij Zich een worstelaar, Ps. 18:26,27. Hoe zou zo’n onrein, schuldig, ongoedertieren zondaar, als u bent, dan op Gods goedertierenheid durven hopen?” Deze zwaarigheid wordt weggenomen door een verhoog dat bij de Heere *ook verlossing* is, namelijk *de verlossing door Messias’ bloed, de vergeving der misdaden*, Ef. 1:7.

§21. Is er dus bij de Heere goedertierenheid en veel verlossing, dan moet vanzelf volgen dat Hij Israël niet alleen *kan* maar ook *zal* verlossen van zijn ongerechtigheden, wat de dichter vrijmoedig verzekert met deze woorden: EN HIJ ZAL ISRAËL VERLOSSEN VAN AL ZIJN ONGERECHTIGHEDEN.

§22. Deze grote weldaad zal HIJ, &! % (hoe), aan Israël bewijzen. (1) De dichter spreekt van DIE HEERE, bij Wie goedertierenheid en veel verlossing is. (2) Hij *zelf* zal het *uit, door en om Zichzelf* doen, zonder dat iets in enig schepsel gevonden werd, dat Hem hiertoe bewegen of helpen zou, Jes. 43:25; Ezech. 36:32.

§23. Hij zal Zijn goedertierenheid en verlossing ten koste leggen aan ISRAËL, (1) dat arme en ellendige volk dat Hij Zich heeft doen overblijven om op Zijn Naam te hopen, Zef. 3:12. (2) Dat overblijfsel naar de verkiezing, Rom. 11:5. (3) Dat zaad van de belofte, niet alleen uit Joden maar ook uit heidenen, dat in de voetstappen van het geloof van Israël wandelt, Rom. 9:6-8, zijn zonden erkent en door het geloof aan de Heere Messias op Gods goedertierenheid hoopt, Ps. 33:18. (4) Dat in de goedertierenheid en het geloof blijft, Rom. 11:22,23.

§24. Dat Israël zal Hij verlossen van AL ZIJN ONGERECHTIGHEDEN.

§25. ONGERECHTIGHEDEN betekenen hier die grote, kromme, zondige *verkeerdheden* van de natuur, vermogens en daden, met hun ongelukkige gevolgen van *smet, schuld en kracht*, waaraan dat ellendige Israël onderhevig was. Zie de aanmerkingen over Zach. 3:9.

§26. ZIJN ongerechtigheden zijn zulke, (1) die Israël *aan zich* heeft, en hem *bijzonder eigen* zijn, waaraan andere mensen misschien niet zo onderworpen zijn, (2) en waarvan Israël *zelf de oorzaak* is, door zijn eigen schuld en dwaasheid.

§27. Hoe groot en veel deze ongerechtigheden zijn mogen, de Heere zal Israël van die ALLE verlossen. (1) Van *allerlei*, zonder onderscheid van soort en grootheid. (2) Van *alle*, hoe groot zijn getal en hoe *veelvuldig* de herhalingen ervan ook zijn mag, 1 Joh. 1:7.

§28. Hij zal hen om die ongerechtigheden niet verstoten, maar genadig en krachtig daarvan of UIT VERLOSSEN.

Van de eigenlijke betekenis van het woord %\$5 (padah), en van de natuur van deze verlossing is boven, §17, gesproken.

Men moet hier maar aanmerken dat de Heere zeker Israël verlossen ZAL.

De dichter maakt hier geen bepaling van tijd *wanneer*, en ook niet van de manier *hoe* Hij verlossen zal. Die heeft de Heere voor Zichzelf behouden. De manier en wegen waardoor Hij Israël van zijn ongerechtigheden verlost, zijn toch wonderlijk en kunnen allen niet opgeteld of volkomen begrepen worden. Want dikwijls schijnt het ons dat de Heere over de ongerechtigheden bezoeking doet, wanneer hij toch bezig is om daarvan te verlossen.

Het moet Israël genoeg zijn dat het voldoende gronden van zekerheid heeft dat de Heere *zeker* zal verlossen. Immers, (1) die dierbare losprijs van de Heere Messias kan niet vruchteloos zijn. En omdat die niet voor rechtvaardigen maar voor onrechtvaardigen betaald is, daarom moet volgen dat een rechtvaardige Rechter die allen, voor welke dat rantsoen betaald is, van hun ongerechtigheden ook zeker en rechtvaardig verlossen zal. (2) Dit heeft Hij hen beloofd, Hos. 13:14. Daarom moet Hij het ook noodzakelijk vervullen, omdat het onmogelijk is dat God liegt, maar integendeel al Gods beloften ja en amen zijn. 2 Kor. 1:20.

§29. Israëls zekere verlossing van al zijn ongerechtigheden volgt ook uit het voorgaande, waarmee dit door het woordje *en* wordt samengevoegd. *Bij den HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing, EN Hij zal Israël verlossen*, enz. Want is bij de Heere goedertierenheid, die Hem vanzelf aanspoort om Zijn algenoegzaamheid aan ledigen en onwaardigen mee te delen, en is bij Hem grote en vele verlossing, dan kan het niet anders zijn of Hij zal Zijn Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden.

§30. Ja, dan mag en moet Israël op de Heere hopen. Immers, de dichter voegt deze dingen bij de voorgaande vermaning door het woordje WANT, als *gronden* en *beweegredenen* om

op de Heere te hopen. (1) Als iemand genoemde gronden niet kent of gelooft, dan zal de oefening van een levende hoop hem onmogelijk zijn. De grootheid van zijn ellendigheid, zijn walgelijke onwaardigheid, de veelheid en aanhoudendheid van zijn schulden zullen onoverkoombare bergen zijn die zich tussen hem en zijn hoop zetten. (2) Maar zo gauw hij inziet dat bij de Heere goedertierenheid en veel verlossing is, dan dat Hij Israël zeker zal verlossen van al zijn ongerechtigheden, dan zullen genoemde bergen van zwarigheden verdwijnen. Hij zal kunnen hopen en bevinden dat hij er toe verplicht is, omdat hij de wanhop voor een verloochening van de Goddelijke goedertierenheid en zekere verlossing houden moet.

§31. En deze gegronde hoop prijst de dichter aan Israël zoveel te *vrijmoediger* en *ijveriger* aan, omdat hij zelf zo'n zalige *ondervinding* van de aangename vruchten daarvan genoten had. (1) Hij durfde de hoop aan iedereen met alle vrijmoedigheid *aanraden*, en hen verzekeren dat bij de Heere goedertierenheid en veel verlossing is. Want hij zelf had ondervonden hoe groot de goedertierenheid en hoe veel de verlossingen van de Heere waren. Hij, die zich in zulke noden en ellenden had bevonden, dat naar zijn gedachten zijn gelijke niet te vinden zou zij, had toch in de Heere zo'n goedertierenheid, veelvuldige verlossing en trouw ontdekt, dat hij zijn hoop veilig op Hem had durven bouwen. Bij die hoop had hij zich zo goed bevonden. Dacht misschien iemand dat hopen zeer gevaarlijk was, of zorgeloos maakte - hij kon uit eigen ervaring het tegendeel getuigen. Want hij had ondervonden hoe veilig, zalig en krachtig de hoop was. Het had zijn benauwde ziel in de zwaarste noden verruimd, en met de teerste liefde en geestelijke werkzaamheden vervuld. Daarom mocht geheel Israël het maar wagen om eveneens op die goedertieren en verzoende God, bij Wie veel verlossing is, te hopen. Hun hoop zou hen niet beschamen. (2) De aangename zaligheid die de godvruchtige dichter door die levendige hoop in zijn ziel genoot, spoorde hem aan om hartelijk te *wensen* dat ook anderen het dierbaar genot daarvan hebben mochten, en om ze daartoe ernstig op te wekken. De genieting van de hemelse genadegoederen brengt een geheel andere gesteldheid in de ziel dan de bezitting van aardse schatten. Want hoe meer iemand van aardse goederen bezit, zoveel te gieriger en afgunstiger kan hij worden. Want ze verbeteren het gemoed niet, maar trekken de

liefde, die men God en de naasten schuldig is, tot zich. En omdat ze eindig zijn, kunnen ze de begeerte van de mens niet verzadigen, en ook niet door meerderen dan één tegelijk bezeten worden. En men moet er zoveel van missen als men aan iemand anders mededeelt. Maar, omdat de hemelse goederen eindig zijn, de ziel verzadigen, door meer dan één tegelijk genoten kunnen worden, en men er niets van hoeft te missen wanneer ze aan anderen worden uitgedeeld, daarom voelt een godvruchtig gemoed de innigste zucht dat ook anderen die zaligheid, die het zelf geniet, mede deelachtig mochten worden. .. Ja, omdat de zaligmakende genadegoederen het gemoed verbeteren, en de liefde jegens God en de naasten gaande maken, daarom geniet men zelf zoveel te meer zaligheid, naarmate ze tot meer van onze medemensen werden uitgebreid. Want omdat de oneindige genadegoederen zich in één onderwerp zo heerlijk niet kunnen vertonen als ze zijn, daarom worden ze in onze ogen tot onze zaligheid zoveel te groter en dierbaarder, naarmate ze zich in meer onderwerpen in verscheidene omstandigheden vertonen. En omdat de liefde van de naaste eveneens bestaat in een hartelijk genoegen en welgevallen in zijn zaligheid, daarom genieten wij door middel van die liefde zijn zaligheid ook. En ons heilgenootschap aan de genadegoederen wordt daardoor zoveel te groter, hoe meer de mensen zijn die het met ons bezitten. ... Eindelijk, omdat de genade zichzelf vrijwillig aan onwaardigen mededeelt, en die eigenschap behoudt nadat het in het hart van een zondaar gekomen is, daarom moet volgen dat een ziel die door ware genade is geraakt, en naar het beeld daarvan gevormd is, zich ook tot anderen uitbreidt, en dat die milde genade in één hart niet besloten kan worden. Uit genoemde gronden kan men nu gemakkelijk afleiden hoe het kwam dat de dichter, die de zaligheid van de levendige hoop gesmaakt had, zo vurig verlangde dat Israël het ook ondervinden en oefenen mocht.

§32 Ja, de dichter heeft de zalige hoop die hij ondervond, niet alleen tot Israël van zijn tijd, maar ook tot ONS, door het schrijven van dit lied, geprobeerd uit te breiden. Laten we dan ook proberen er een betamelijk gebruik van te maken, en tot dat doel nog het een en ander *aanmerken*.

I. DE HEERE ALLEEN *is het rechte voorwerp van de hoop*.

/. Hierdoor wordt direct omver gestoten de hoop waarvan de onbegenadigden roemen.

Want zij bouwen hun hoop niet op de Heere, omdat ze Hem niet kennen, hoewel ze met de mond een grote ophef maken van het hopen op God en Zijn barmhartigheid. Hun hoop is, of een wilde inbeelding die niets tot een voorwerp heeft, of zij hopen op iets dat geen God is. Hun hoop van lichamelijke *voorspoed* of verlossing vestigen zij op de veelheid en ongestadigheid van de rijkdom, op goede en machtige vrienden en prinses, of op hun eigen beleid en raadslagen die dikwijls zeer goddeloos zijn. De hoop van *zaligheid* gronden ze op hun wijsheid, gerechtigheid en deugd, of op een God en genade, die zij naar hun eigen begeerlijkheid in hun hersens gesmeed hebben, en buiten de omtrek van hun lege hersens geen werkelijkheid hebben.

//. Maar de zwakste hoop van de godvruchtigen maakt zich direct als echt en recht openbaar, omdat het op het rechte Voorwerp, de *Heere*, gevestigd is. Ze hebben hun eigen onvermogen en die van alle schepselen, om enig lichamenlijk of geestelijk heil te beschikken, levendig ingezien, en daarom van zichzelf en van het schepsel afgezien. Al deden de rijkste en machtigste vrienden, ja de machtigste prinses hen de duurste betuigingen om hen voorspoedig te willen maken, toch durven ze er, wanneer ze bedaard zijn, zonder de Heere geen staat op te maken. Ze denken, *hun geest gaat uit, hij keert wederom tot zijn aarde; te dienzelfden dage vergaan zijn aanslagen*, Ps. 146:4. Ze bevinden dagelijks hoe langer hoe duidelijker dat ze geen wijsheid, gerechtigheid of kracht in zichzelf hebben, waarop zou zouden kunnen hopen; ja dat ontvangen genaden wegens aanklevende onvolkomenheden geen voorwerpen kunnen zijn waarop zij hun hoop zouden vestigen. Maar de Heere is het enig Voorwerp van hun hoop. Als hun ziel in Zijn volmaaktheden en toezeggingen levendig wordt ingeleid, dan kunnen ze hoop hebben. Maar verbergt Hij Zijn aangezicht en is Hij van hun ogen geweken, dan begeeft ook de hoop hen, tot een duidelijk bewijs dat de Heere hun hoop is.

II. *De levendige hoop is een gelovige en taaie aankleving aan de Heere en Zijn beloften, waardoor men al de toekomstige goederen, die men niet ziet maar die door God beloofd zijn, op goede gronden in nood en tegenheden met lijdzaamheid inwacht.*

α. *De hoop is een werkzame verwachting*, Rom. 8:25. Hieruit volgt dat het ongegrond

gissen en wensen, wat geruste zondaars hopen noemen, de naam van hoop niet kan dragen.

β. *Er kan geen echte en levende hoop zijn, zonder een gelovig en taai aankleven aan de Heere, en Zijn beloftenissen.*

/. Hieruit blijkt dat die dode, ongelovige, stijve inbeelding van onboetvaardige zondaren, die het levend geloof van de uitverkorenen missen, geen waarachtige hoop is; hoewel zij die voortreffelijke naam eraan geven.

//. Dan is al die arbeid van bekommerde zielen, die zich inspannen om op de Heere te hopen, eer zij een levend geloof oefenen, een zeer verkeerd en vruchteloos woelen. Begeren ze de echte hoop te oefenen, dan dienen ze eerst naar een recht geloof te streven, waardoor men het getuigenis van het Evangelie geestelijk met overreding inziet, en aan de Heere en Zijn beloften kleeft. Dan zou hun hoop vanzelf uitspruiten.

///. Een voorname oorzaak waarom veel godzaligen zo zwak in de hoop zijn, is de zwakheid van hun geloof. Ze hebben weinig licht in de zuivere Evangeliegronden. Het werken met en staat maken op het enkele getuigenis van God is voor hen zo bezwaarlijk en ongewoon. Onzienlijke en onbegrijpelijke dingen met volle zekerheid voor waarheid te houden, op deze enige grond, omdat God Die niet liegen kan het getuigt, schijnt hen wel eens gevaarlijk en lichtvaardig te zijn. Zij kunnen en durven het namelijk niet te oefenen. Hierom zijn ze ook in de hoop en bestendige verwachting van ongeziene goederen zo zwak en onbestendig. Wensten ze in de hoop toe te nemen en bestendig te zijn, dan dienden ze te streven naar een meerdere mate van geloof, en gedurig met Jezus' leerlingen te zuchten: "Heere! Vermeerder ons het geloof".

γ. *De rechte hoop mag ALLES maar ook NIETS ANDERS dan wat AAN HEM BELOOFD IS verwachten.*

a. Mag men *alles* wat beloofd is verwachten, hoe zwak is dan de hoop van veel echte kinderen van God, wanneer zij de duidelijkste en zekerste toezeggingen van God niet durven inwachten, maar het tegendeel vrezen. Veel van Gods echte kinderen stellen zich vaak in hun duisternissen helder voor dat zij om deze en gene zwakheid nog eens zeer streng door God gestraft zullen worden, onder de macht van hun geestelijke vijanden bezwijken, en ten minste in de dood en oordeelsdag met grote benauwdheid beschaamd en bedrogen uitkomen. Doch ze hebben niet alleen vrijheid, maar zijn ook

verplicht het tegendeel te verwachten, als ze God de eer van Zijn waarheid en trouw, die Hem toekomt, niet willen ontroven. Want de Heere heeft hen uitdrukkelijk en onbepaald toegezegd dat Hij om geen zonde, die Hij hen welmenend en onberouwelijk vergeven heeft, over hen ooit weer zal toornen of hen schelden, Jes. 54:9; Rom. 8:1. Dat Hij hen onder de allerzwaarste verzoeken van de zonde, van de wereld en van de satan, zo nauwkeurig en bestendig zal bewaren, dat zij het minste gevaar niet hebben zich te bedriegen, of beschaamd om te komen, Joh. 10:28; Jes. 61:8. Dat hen alles wat hen overkomt zal meewerken tot hun nut, Rom. 8:28. En dat Hij hen eindelijk van al het zondig en droevig kwaad volmaakt zal verlossen, 2 Tim. 4:18. Al deze dingen mogen en moeten Gods echte kinderen standvastig hopen en verwachten. Zie boven §10.

b. Moet men alles wat ons beloofd is hopen - men mag echter ook *niets anders dan wat beloofd* is, inwachten.

/. Het is daarom een schrikkelijke lichtvaardigheid, wanneer onboetvaardige zondaars hopen dat zij, als ze in hun ongelovigheid volharden, toch zalig zullen worden. Want nergens heeft God hen dat beloofd, maar het tegendeel bedreigd, dat zij, als ze zo blijven, het leven niet zien zullen, Joh. 3:36; Mark 16:16.

//. Sommige godzaligen zijn in dit gewichtig stuk ook vaak zeer onbedachtzaam. Ze zijn wel eens zeer traag in de hoop van die dingen, die God in Zijn onfeilbaar Woord hen duidelijk en onbepaald beloofd heeft, gelijk die zaken waarvan wij boven onder a. spraken. En ze laten zich door het ongeloof wijs maken dat zulke dingen zonder veel twijfelingen te verwachten, lichtvaardigheid zou zijn. Maar andere dingen, waarvan God in Zijn Woord geen belofte heeft gedaan, kan men vaak ongemeen sterk en veel zekerder inwachten. Bijvoorbeeld, menigeen heeft een sterke en onverloochende begeerte naar deze of gene bijzondere zaken. Neem eens, dat deze of gene mens bekeerd mag worden, dat zijn ziek kind in het leven mag blijven, dat hij uit een of ander kruis geholpen mag worden, en dergelijke. Hij begint om deze dingen zonder onderwerping te bidden. Hij vindt onder zijn bidden bijzondere opgewektheid. Hem komen enige Schriftuurplaatsen, welke uitdrukkingen in het afgetrokkene genomen, enige gelijkheid hebben met het geval waarover hij met bidden en begeren werkzaam is, met nadruk op het gemoed. Hij krijgt in zijn haasten hoop dat de

Heere het gebedene aan hem geven zal. Hij wordt zeer verheugd en verwacht die bijzondere zaak nu veel levendiger dan de duidelijkste beloften van het Evangelie. Maar zulk hopen van bijzondere zaken, waar God ons geen belofte van gegeven heeft, (1) is zeer *onbetamelijk*. · Het is een grote *onbedachtzaamheid*, waardoor men zonder voldoende grond handelt. Want men kan uit Gods Woord, dat de grond van onze hoop moet zijn, niet bewijzen dat God die bijzondere omstandigheden beloofd heeft, of geboden zulke dingen te verwachten. Men kan ook niet bewijzen dat God door een onmiddellijke openbaring ons dat heeft bekendgemaakt, alsof wij buitengewone profeten waren. Want hoewel men niet ontkennen mag dat God machtig is, en misschien ook soms doet in onze dagen, aan enige uitmuntende heiligen, die een gemeenzame buitengewone omgang met Hem hebben, enig zaken van groot gewicht, die land, kerk of hun toestand raken, onmiddellijk te openbaren, zo moest toch een bedachtzame nederigheid de gewone en zwakke christenen verhinderen om zo snel te denken dat de Heere hen in die bijzondere zaken, die zij naar het Woord van God met een gelovige onderwerping aan de wijsheid en goedheid van de Heere dienden over te laten, een onmiddellijke openbaring geven zou. Heeft men dus geen grond in Gods Woord voor zo'n bijzondere hoop, en heeft men ook geen onmiddellijke profetische openbaring van die bijzondere zaak, zo is het zeker een ongegrond haastig vooruitlopen wanneer men verwacht dat die zaken zo komen zullen. ·· Het is een groot *gebrek van het rechte geloof en hoop*. Want de Heere heeft Zijn volk beloofd dat alle dingen hen zullen medewerken ten goede. Hoe meer geloof en hoop aangaande deze duidelijke en gegronde belofte iemand bezit, zoveel te bevreesder zal hij ook zijn in zulke bijzondere zaken vooruit te lopen. ··· Het is ook een bewijs van een zonderling *gebrek van de kennis van onze ellendigheid*. Wij zijn ellendige, duistere, verkeerde mensen. Wij kunnen *niet goed begrijpen* wat goed voor ons is. Wij beschouwen de zaken maar oppervlakkig, en kunnen wegens de nauwe begrenzing van ons donker verstand, de samenhang dat iets heeft met ontelbare andere zaken, en met zijn gevolgen die door een onverbreekelijke schakel, die zich tot in de eeuwigheid uitstrekt, daaruit voortkomen, niet inzien. Een zaak die ons op zichzelf beschouwd als goed voorkomt, kan met opzicht op zijn gevolgen die het door

tussenkost van andere dingen hebben moet, bij uitstek kwaad zijn. En integendeel, een zaak die ons kwaad toeschijnt kan door tussenkost van andere zaken voor ons de heilzaamste gevolgen hebben. Onze *genegenheden* zijn zeer *verdorven*. Ze kunnen zich met een brandend verlangen uitstrekken naar dingen die ons schadelijk zijn. Wij hebben het vaak niet goed, maar zeer slecht met onszelf in de zin. Maar de Heere heeft een oneindige wijsheid, waardoor Hij alle dingen in al hun verbintenissen met andere zaken en al hun gevolgen, tegelijk in de grond doorziet, en die zo ondereen weet te mengen dat Hij door dingen die ons schadelijk toeschijnen, ons heil kan bevorderen. Gelijk een verstandige dokter die de kracht van de bijzondere geneesmiddelen in de grond verstaat, dingen die op zichzelf schadelijk zouden zijn, zo met andere zaken weet te mengen, dat het nu bijzonder meewerkt tot bevordering van de gezondheid, hoewel de zieke zich daarvan geen bevatting kan maken. Immers, alle dingen die ons ontmoeten kunnen *alleen* ons heil niet bevorderen, maar zij moeten met andere zaken MEE werken tot ons nut, Rom. 8:28. In deze wereld, waar onder zo vele miljoenen van schepsels als er zijn, geweest zijn en nog zullen zijn, geen twee te vinden zijn, naar de ondoorgrondelijke afgrond van wijsheid, macht en goedheid die ons daarin ter aanbidding wordt voorgesteld, die volkomen in alle opzichten aan elkaar gelijk zijn, daar heeft elke uitverkorene zijn bijzondere gesteldheden, kwalen en ontmoetingen. De Heere kent die allen in het bijzonder. Door Zijn onnaspeurlijke wijsheid mengt Hij de dingen die Zijn lieve kinderen ontmoeten, zodanig ondereen, dat zij *met elkaar* hun zaligheid moeten bevorderen. Werd er maar één stuk uitgenomen, zo zouden wegens de samenhang en de gevolgen van de ondermaanse zaken, de andere ontmoetingen voor ons niet nuttig kunnen zijn. De Heere is ook goed en heeft het veel beter met ons voor dat wijzelf. Hoe meer licht iemand nu heeft in zijn eigen onkunde en verkeerdheid en in de wijsheid en goedheid van de Heere, zoveel te zorgvuldiger zal hij zijn dat hij toch niets onbepaald begeert of verwacht, waarvan de alleen wijze en goede God in Zijn Woord geen duidelijke verklaring heeft gedaan, dat het goed voor ons is en dat Hij het ons geven wil. Men wenst zich te gedragen als een zieke, die van zijn eigen kwaal geen duidelijke bevatting heeft. En die ook de kracht van de geneesmiddelen niet kent, en zich niet durft onderwinden de dokter onbepaald te vragen of

hij dit of dag middel erin mengt. Maar die eenvoudig de voorgeschreven medicamenten gebruikt, hoewel hij hun namen niet eens kent, en ook niet weet hoe elk middel alleen, en alle met elkaar werken. Hij verlaat zich op de wijsheid en getrouwheid van hem die ze heeft voorgeschreven, en aan wie hij zich tot genezing heeft durven toevertrouwen. .... In de hoop van bijzondere zaken die God in Zijn Woord niet heeft bepaald en ook niet heeft beloofd, ontbreekt eindelijk de zeer betamelijke *onderwerping* aan de Heere. Hij wil niet alleen dat wij in dit leven Zijn waarheid en trouw zullen verheerlijken, maar ook dat wij zijn onafhankelijke wijsheid, goedheid en *oppermacht* zullen eren en aanbidden. Hierom doet Hij ons van veel bijzondere zaken geen bijzondere beloften aangaande hun bijzondere uitkomsten, opdat wij gelegenheid zouden hebben om ons in een gedurige zelfverloochening aan Hem aanhoudend met gesloten ogen te onderwerpen. Het is daarom veel groter godzaligheid wanneer iemand zulke bijzondere stukken onbepaald aan de Heere overgeeft, vertrouwend dat het tot zijn nut zal meewerken, hoe het ook mag uitvallen, dan wanneer hij aangaande iets wat hem niet beloofd is, onbepaald begeert en onbedachtzaam durft te verwachten. (2) Zo'n ongegronde en onbedachtzame hoop is ook zeer *gevaarlijk* en *schadelijk*. · Gebeurt het dat die zaken zodanig uitvallen als men verwacht had, dan merkt men dat aan als een ongewone bijzonderheid, en laat zich daardoor, onder andere misbruiken die men daarvan maakt, van vele gegronde en gewichtige werkzaamheden aftrekken. · Maar is de uitkomst eens geheel strijdig tegen de opgevatte hoop en verwachting, zoals dit vaak gebeurt, dan raakt men in een draaikolk van zielsberoerende moedeloosheden en twijfelingen aangaande zijn staat en de allergewichtigste waarheden, als men zich niet behelpen kan met de gewone uitvlucht dat men alleen in de onderwerpen en de tijd gedwaald heeft, en de gehoopte zaak in een ander onderwerp vervuld zal worden. Want men besluit zo: "ben ik in deze zaak, die ik met zo veel levendigheid en werkzaamheid verwacht heb, bedrogen geworden, wat zal ik dan denken van de hoop aangaande mijn staat en van de andere beloften van God?" Eveneens, alsof een kind van God voor zulke zaken geen betere en veiligere grond had.

c. Om voor zulke schadelijke miswerkingen bewaard te worden, en alleen

dat te hopen wat ons door God beloofd is, dient men vooral met grote omzichtigheid te onderzoeken, wat men eigenlijk met grond voor een *belofte die men verwachten kan*, dat aan ons vervuld zal worden, houden moet. Wanneer men dit stuk, waarin veel godzaligen donker zijn, grondig wenst te bevatten, dan dient men verscheiden zaken bedaard en onderscheiden te overwegen.

Een belofte in het algemeen is een duidelijke aankondiging en verklaring van Gods genadig voornemen om iemand enig goed te schenken en het in of aan hem krachtig uit te werken. Deze beloften zijn van verscheidene soorten. Sommigen zijn *bepaald*. Bijvoorbeeld wanneer God aan de grootste zondaar die onder het Evangelie leeft, belooft dat Hij hem al zijn zonden zal vergeven en hem zalig maken, als hij door een waarachtig geloof tot de Heere Jezus zijn toevlucht neemt. Deze belofte kan iemand volstrekt verwachten dat aan hem vervuld zal worden, zo lang hij niet waarachtig in de Zoon gelooft. Anderen zijn *volstrekt*. Bijvoorbeeld wanneer God aan allen die door een oprecht geloof de Heere Jezus zijn ingelijfd, belooft dat Hij nooit op hen schelden noch toornen zal. Dat niemand hen uit Zijn hand zal rukken. Dat alles wat hen overkomt, hoe genaamd, tot hun zaligheid zal meewerken, enz. Deze volstreekte toezeggingen mogen al Gods kinderen, hoe zwak ze ook zijn, volstrekt zonder enige voorwaarde verwachten. Enige beloften zijn *algemeen*, gedaan aan allen die zich in de ware kerk bevinden, en daartoe geroepen worden. Bijvoorbeeld een wettig recht en vrijheid om van Christus en al Zijn genadegoederen voor zich in het bijzonder door een levend geloof gebruik te maken, Hand. 2:39, welk recht en vrijheid een ieder zich mag toeëigenen en betamelijk gebruiken. Andere komen alle gelovigen zonder onderscheid toe, zoals alle volstreekte beloften bovengenoemd, welke alle gelovigen, maar ook die alleen, volstrekt mogen inwachten. Nog andere zijn bijzondere beloften die alleen aan deze en gene, en niet aan alle godzaligen gedaan worden. Bijvoorbeeld de belofte aan de koninklijke hoveling gedaan: *ga heen, uw zoon leeft*, Joh. 4:50.

Zullen wij daarom iets aanmerken als een belofte die aan ons vervuld zal worden, dan worden daartoe de volgende eigenschappen vereist. De Heere moet ons in Zijn Woord, waaruit wij het welbehagen van de Heere omtrent ons met de nodige zekerheid alleen gewaar kunnen worden, duidelijk hebben bekendgemaakt dat Christus het verworven

heeft, en dat het Zijn wil en voornemen is het ons om Christus' wil te schenken. Het moet iets zijn dat niet alleen aan deze en gene, maar aan alle godzaligen, die met ons in dezelfde gesteldheid zijn, beloofd is.

Veilige kenmerken van zulke beloften zijn, wanneer God ons geboden heeft iets in de Naam van Jezus *volstrekt* te begeren. Want dit is een bewijs dat God, Die Zijn kinderen niet tergt en ook niet met hen spot, voornemens is het hen te geven, wanneer zij het in Jezus' Naam van Hem bidden. Maar ik zeg met opzet, dat wij het *volstrekt* begeren mogen. Wij hebben vrijheid met al onze begeerten voor een genadige God te komen. Echter mogen wij alle dingen niet volstrekt, maar moeten sommigen onder die voorwaarde, indien Zijn wijsheid weet dat het nuttig is voor ons, bidden. Wat wij onder die voorwaarde bidden, mogen wij ook verwachten, maar onder die zelfde voorwaarde. Maar wat wij volstrekt bidden mogen, is ook een volstreekte belofte, dat de Heere het aan ons geven wij, wanneer wij die in Jezus' Naam gelovig begeren, hoewel op Zijn Eigen tijd en wijze. Zo is alles wat in het gebed des Heeren begrepen is, zoals het daar voorkomt, een gewisse belofte dat de Heere het aan hen, die het in Jezus' Naam bidden, ook geven zal. Want de genadige Heiland zou Zijn kinderen niets in het hart en de mond leggen, dat Hij niet verdiend heeft, en de verzoende Vader, Wiens wil Hij volmaakt kent, hen niet geven wil.

Hieruit volgt dat men in bijzondere gevallen, bijvoorbeeld dat deze of die persoon bekeerd mag worden, die zieke persoon genezen, of dat wij uit enig zwaar kruis spoedig geholpen worden, wel bidden mag onder die voorwaarde, als het ons nuttig en Gode verheerlijkend mag zijn, zoals Paulus zo driemaal bad om de verlossing van de satansengel. En dat men het onder die voorwaarde ook wel verwachten mag. Maar men kan het niet volstrekt hopen en verwachten omdat God ons dat in Zijn Woord nergens beloofd heeft, en ook niet geboden heeft het volstrekt te begeren. Men moet zich in zulke zaken vergenoegen met die algemene belofte, dat God in die zaken Zijn wijze en goede raad, die veel beter is dan de onze, zal uitvoeren en dat het ons ten nutte zal meewerken, hoewel het tegen onze natuurlijke neiging mocht uitvallen.

Men vraagt of men het niet als een bijzondere belofte moet aanmerken, die God aan ons doet, wanneer ons een *nadrukkelijke Schriftuurplaats met licht en kracht,*

onverwacht op het gemoed zinkt, en onze ziel vervult met verwondering en blijdschap en stilte, vooral wanneer men niet weet die ooit gelezen of gehoord te hebben, ja of hij in de Bijbel staat? Dit is een zeer gewichtige vraag, die men met de uiterste omzichtigheid moet beantwoorden, om niet ter rechter- of ter linkerhand af te dwalen, wat hier dikwijls pleegt te gebeuren.

Als men op deze vraag men grond wenst te antwoorden, dient men enige zaken vooraf nauwkeurig aan te merken.

Het is niet te denken dat iemand een Schriftuurplaats, die hij nooit gehoord of gelezen heeft, in gedachten zou komen. Want zo'n onmiddellijke ingeving moest òf van de goede Geest, òf van de boze komen. Hoewel Gods Geest volgens Zijn volstreekte macht het zou *kunnen* doen, is het toch niet te denken dat Hij het volgens Zijn wijsheid en goedheid zou *willen* doen. Want het is Zijn wijs en goed welbehagen dat wij Zijn goede en welbehagelijke wil uit Zijn dierbaar Woord, dat Hij eenmaal aan Zijn knechten onfeilbaar ingegeven heeft, *door lezen en horen* zullen vernemen, Joh. 5:39; Rom. 10:14-17. Hoewel de boze geest boven ons begrip op de gemoederen van de mensen kan werken, toch heeft men geen voldoende gronden waaruit men besluiten kan dat hij aan iemand enige Schriftuurplaatsen, die men nooit gehoord of gelezen heeft, onmiddellijk zou ingeven. Men moet daarom geloven dat iemand de Schriftuurplaatsen die hem in gedachten komen, tevoren gehoord of gelezen heeft. Hoewel hij zich met bewustheid niet kan herinneren dat en wanneer het gebeurd is.

Tevoren gehoorde of gelezen Schriftuurplaatsen kunnen door verscheidene wegen weer in gedachten komen. Het kan gebeuren door enkel *natuurlijke wetten* van het geheugen, waardoor bij deze of gene gelijksoortige gelegenheden, vorige denkbeelden opnieuw levendig worden. De *satan* kan ook op een voor ons onbegrijpelijke wijze op de verbeeldingskracht en het geheugen werken, en daardoor verschrikkende of aangename Schriftuurteksten inwerpen. Hij verzoekt vaak onbegenadigde mensen, die enige algemene beroeringen hebben, tot een ongegronde rust door hen voor te houden de belofte, Matth. 9:2, aan de geraakte gedaan: *zoon! Zijt wel gemoed, uw zonden zijn u vergeven.* Hij probeert Gods kinderen menigmaal door aangename beloften tot vermetelheid te verlokken, zoals men uit zijn

gedrag omtrent de Heiland, Matth. 4:6, duidelijk kan zien. Maar men dient hier wel aan te merken dat de natuurlijke wetten van het geheugen en de listigste werkingen van de satan, ook door de goede voorzienigheid van God geregeerd en bestuurd worden, tot nut van Zijn arm volk. Maar bijzonder is het *de Heilige Geest*, tot Wiens huishoudelijke ambten ook behoort het indachtig maken van hetgeen men gehoord en gelezen heeft, Joh. 14:26, hier vaak wonderlijk werkzaam om Zijn kinderen door Zijn verborgen werking bij de allergepaste Schriftuurplaatsen op de rechte tijd te bepalen. En dit doet Hij vaak aan de donkersten en zwaksten, die anders niet veel ervaringen in het Woord der gerechtigheid hebben. Zij, van wie het het ambt is op mensenzielen acht te hebben, en op de wegen die de Heere met zulken houdt nauwkeurig te letten, moeten dikwijls verwonderd staan wanneer ze bemerken hoe de goede Geest de eenvoudigste zielen door het onverwacht bepalen bij de gepaste Schriftuurplaatsen voor bezwijken bewaart, uit moedeloosheden redt, en tot de aangenaamste geestelijke werkzaamheden opwekt.

Men moet vooral staande houden tegen de roomsgezinden dat de Heilige Schrift maar *één vaste bepaalde* letterlijke zin heeft. Tegen de geestdrijvers, dat de Geest van de waarheid, Die in al Zijn werken met Zichzelf overeenstemt, de woorden van de Heilige Schriften in geen andere zin op ons gemoed drukt, dan in welke Hij die Zijn knechten heeft ingegeven en laten beschrijven. En tegen onze onbedachtzaamheid en eigenzinnigheid, dat *geen profetie der Schrift van eigen uitlegging is*, 2 Petr. 1:20. Deze aanmerking is zeer nodig. Enerzijds om de achtbaarheid en zekerheid van Gods Woord te bewaren. En anderzijds opdat Gods kinderen in geen schadelijke onzekerheid en onvastigheid aangaande hun troost en hoop mogen geraken.

Toch kan de Heilige Geest enige uitdrukkingen van de Heilige Schriften in gedachten brengen als *middelen* en aanleidingen om ons daardoor bij andere waarheden te bepalen, die door deze woorden wel niet werden uitgedrukt, maar op andere plaatsen geopenbaard zijn, en gelegenheid geven om daarmee aangenaam te werken.

Het onverwacht voorkomen van een Schriftuurplaats is geen zeker bewijs dat hij ons indachtig wordt gemaakt door Gods Geest. Het is ook geen vaste grond waarop men zeker kan zijn, dat het een belofte is die ons in het

bijzonder aangaat. Het is alleen een weg waardoor we schielijk door een of andere oorzaak tot deze en gene einden, erbij bepaald worden. Maar wanneer iemand onder het lezen, horen en overdenken, door de verlichting van de Heilige Geest bij de waarheid bepaald en in die ingeleid wordt, dat is een voorrecht dat niet minder, maar zeker zo uitnemend is, dan wanneer ons een Schriftuurplaats onverwacht voorkomt.

Het is ook geen bijzonder voorrecht wanneer men niet weet of de plaats die ons in gedachten komt, in Gods Woord te vinden is. Want als iemand daarvan onkundig is, kan hij er ook niet mee werken als een zekere waarheid. Want ons geloof moet op Gods onfeilbaar Woord steunen. Men behoeft niet precies te weten of diezelfde uitdrukkingen, in diezelfde samenvoeging, in Gods Woord te vinden zijn, of op welke plaats ze eigenlijk staan. Maar men moet in het algemeen verzekerd zijn dat die waarheid in Gods Woord gegrond is, als wij hem als Goddelijk zullen aannemen.

Verwondering, grote blijdschap en aandoeningen van moed en hoop zijn geen zekere bewijzen dat de voorkomende Schriftuurplaats een belofte is die God aan ons vervullen wil. Want menig onboetvaardig zondaar, die van zijn rampzaligheid niets bevindelijk kent en ook het minste vonkje van zaligmakend geloof in Christus niet heeft, komen onder zijn algemene beroeringen die woorden die Christus in Matth. 9:2 tot de geraakte sprak, schielijk in de zin. Hij eigen zich die lichtvaardig toe, en verbeeldt zich dat nu al zijn zonden vergeven zijn. Hij wordt daarover verblijdt en heeft allerlei aandoeningen die in tijdgelovigen plaats hebben. Maar dat is geen bewijs dat die belofte hem ook raakte. Een vooruitlopende verbeelding in Gods kinderen, dat hun onverloochende sterke begeerte vervuld zal worden, kan een grote verwondering, blijdschap allerlei werkzaamheden veroorzaken. Hoewel zij nooit ontvangen waaromtrent zij zo aangedaan waren. Ook pleegt de Heere, Die met de zwakheden van Zijn zwakke kinderen een onnavolgbaar geduld heeft, hun ziel ook dan door Zijn Geest te verruimen, wanneer zij iets begeren dat niet goed voor hen is. Niet tot een bewijs dat Hij hen het begeerde geven wil, maar dat Hem de personen aangenaam zijn, opdat zij Zijn liefde niet verdenken zouden wanneer Hij hen het begeerde weigert. Gelijk een goedaardige vader zijn onverstandig kind streelt, wanneer hij aan hem een schadelijke

begeerte wil ontzeggen, opdat zijn verdorven natuur hem niet al te sterk daarover mag pijnigen.

Op deze gelegde gronden kan men de genoemde gewichtige vraag met deze volgende nauwkeurige onderscheiding veilig beantwoorden.

Aan de ene kant moet men zich goed wachten dat men de werkzaamheden van godvruchtigen met onverwacht voorkomende Schriftuurplaatsen niet verwerpt of bespot als ongegronde dweperijen. Want velen van hen hangen af van de bijzondere indachtigmakende genade van de Geest, tot bemoediging en besturing van Gods zwakke kinderen. En omdat de gunstige voorzienigheid ook zulke voorkomingen, die door het natuurlijk geheugen of de verzoeken van de satan ontstaan, tot nut van Gods kinderen kan besturen.

Aan de andere kant mag men ook alle Schriftuurplaatsen die ons onverwacht en met nadruk in de zin komen, niet aanmerken als beloften die God aan ons in het bijzonder doet, en vervullen zal. Want sommigen kunnen door de natuurlijke wetten van het geheugen ons in gedachten komen. Andere kunnen door de listige verzoeken van de satan ingeworpen worden. En weer andere worden door ons niet recht begrepen. Die alle plaatsen van de Heilige Schriften die hem voorkomen, als beloften en voorzeggingen van toekomstige dingen wilde aannemen, zou in de uiterste onzekerheid en verwarring moeten geraken.

Maar men dient op de volgende wijze daaromtrent te werken. (1) Bij alle plaatsen die ons voorkomen, moet men bedaard stilstaan, zonder onderscheid uit welke oorzaken deze onverwachte voorkoming ontstaan mag zijn, of van het natuurlijk geheugen, of van de verzoeking van de satan, of van de bijzondere indachtigmakende genade van de Heilige Geest. Want al deze wegen staan onder de Goddelijke voorzienigheid, gebeuren niet bij geval, en kunnen tot ons nut meewerken. (2) Men moet die plaatsen niet direct in die zin opvatten, die wij in de eerste opslag er aan gaven. Maar men moet bedaard onderzoeken in welke zin de Heilige Geest die woorden heeft gebruikt, om zo de achtbaarheid en zekerheid van Gods Woord te bewaren, en in onze werkzaamheden, troost en hoop niet onvast en wankelbaar, maar gegrond en vast te staan. (3) Bevindt men dat de plaats een andere zin in Gods Woord heeft dan het ons in de eerste opslag toescheen, dan moeten wij vooral toezien dat wij de zin niet naar onze

verklaring verdraaien, om onze aangename gestalte en hoop te behouden, *dit eerst wetende, dat geen profetie der Schrift van eigen uitlegging is*, 2 Petr. 1:20. Men hoeft niet te vrezen dat hierdoor veel aangename gestalten en werkzaamheden van Gods volk gestoord zouden worden. Want vaak kunnen Gods kinderen veel voortreffelijkere werkzaamheden ontvangen, wanneer ze de rechte mening van die plaats inzien, dan zij te voren hadden toen zij die in een andere zin opvatten. Ook kunnen zij die zelfde werkzaamheden wel behouden, wanneer die zin die zij er aan gaven, op andere plaatsen in Gods Woord gegrond is. Maar dan hoeft men niet te stellen dat het ook de mening van deze plaats is, maar men kan het aanmerken als een gelegenheid waardoor de Heere ons in Zijn goede voorzienigheid bij andere waarheden heeft willen bepalen, en daarmee werkzaam maken. In elk geval, het is duizendmaal beter dat Gods kinderen een aangename gestalte, die niet voldoende grond heeft, verliezen en voor gegronde werkzaamheden vatbaar worden, dan dat zij die ongegronde verkwikking behouden, maar het Woord van God mishandelen, alsof het allerlei betekenissen had, en van eigen uitlegging was, en daardoor in allerlei onzekerheid en verwarring, ja in grote gevaren geraken. (4) Behelst de plaats die ons voorkomt een belofte die aan alle begunadigden gedaan is, dan moet men onderzoeken of men uit gewisse, wezenlijke merktekens besluiten mag, dat wij in de staat van de genade staan. Indien men zich met grond voor een begunadigde mag houden, mag men volkomen verzekerd zijn dat die belofte ook aan ons vervuld zal worden. Maar heeft men voldoende redenen om te denken dat men nog buiten de genadestaat in zijn natuurstaat leeft, dan moet men zich zulke beloften niet toeëigenen. Maar men moet die voorkoming van de Schriftuurplaats aanmerken als een aansporing in de goede voorzienigheid, om ernstig te streven dat men door de rechte weg van verootmoediging, geloof en bekering een wettig aandeel er aan mag ontvangen. (5) Spreekt de voorkomende plaats van een belofte of weldaad, die aan deze en gene in het bijzonder, en niet aan allen gedaan is, dan mag men uit dat onverwacht voorkomen niet besluiten dat het aan ons ook vervuld zal worden. Maar men mag daaruit opmerken hoe machtig en goed de Heere omtrent zondaars is. En men moet zich laten opwekken om ons en onze noden met een gelovige onderwerping aan Hem toe te

vertrouwen. (6) Is het een geschiedenis, leer, vermaning of iets dergelijks dat mij voorkomt, dan mag ik er geen profetie van maken, maar moet mij daardoor tot geloof, bekering of andere christelijke deugdsbetrachtingen, of lijnrecht, of door wettige gevolgtrekkingen laten opwekken en besturen.

Ik zal deze stukken, die van groter gewicht in de oefening van de godzaligheid zijn dan velen misschien denken, omwille van de eenvoudigen door een of ander voorbeeld proberen op te helderen.

Stel eens dat iemand om de genezing van een ziek geliefd kind bad, en onverwacht op het gemoed gedrukt werd de taal van Christus, Joh. 4:50, aan de koninklijke hoveling gegeven: *ga heen, uw zoon leeft*, waardoor zijn ziel wegsmolte in verwondering, aanbidding, liefde, troost, enz. Vraag zo iemand eens of hij deze voorkoming niet mocht aanmerken als een belofte, waarop hij staat mocht maken, hopen en verwachten dat zijn kind niet zou sterven, maar leven? Wil men zo'n vragende ziel met geestelijke wijsheid besturen, en aan geen gevaarlijke maalstroom blootstellen, dan diende men hem op de volgende wijze te antwoorden. "Sta bij deze plaats, die u door de goede voorzienigheid in gedachten is gekomen, bedaard stil. Merk daaruit aan de grote macht en goedheid van de Heiland. Leer hieruit dat Hij macht en grootheid genoeg heeft ook uw kind te herstellen, indien Zijn wijsheid het voor u en uw kind het nuttigste oordeelde. Laat u hierdoor krachtig aansporen om met meer vrijmoedigheid, vertrouwen en onderwerping aan Hem voor uw kind te bidden, en het onbepaald aan zo'n machtige en goede Heere over te geven. Maar zie toe dat u van deze plaats geen profetie van uw zoon maakt, of verwacht dat hij ook genezen zou worden. Want die woorden zijn een belofte, niet aan alle godzaligen, maar in het bijzonder aan die koninklijke hoveling gedaan, en u kunt niet uit de natuur en ook niet uit de Schriftuur, die de regel van uw geloof en hoop moet zijn, bewijzen dat God het u ook beloofd heeft. U hebt een gebod, niet dat u dat onbepaald en volstrekt zou bidden, maar dat u uw kind aan de Heere zou onderwerpen. Als u genade hebt kunt u verzekerd zijn dat het voor u ten beste zal uitvallen. Maar omdat u de samenhang en de gevolgen van alle dingen tegelijk niet kunt inzien, weet u niet wat het beste voor u zou zijn. Het is een grotere godzaligheid wanneer u uw kind in ware zelfverloochening aan de Heere durft over te laten, en vertrouwen dat

Hij zo zal doen als het het beste voor u is, dan dat u van te voren wist of uw kind zou leven of sterven."

Of stel eens een ander geval. Iemand die in grote benauwdheid is, begeeft zich tot het gebed. Hem komt onverwacht met nadruk de taal van Christus op het gemoed, Matth. 9:2, tot de geraakte gesproken: *zoon! wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven*. Hij wordt daardoor ongewoon verlevendigd, en kan nu met aandoening ijverig bidden en spreken. Hij vraagt of hij deze plaats niet mag aanmerken als een belofte aan hem gegeven, waarop hij verwachten en hopen mag dat God hem om zijn zonden nooit straffen zal, maar uit genade zegen in plaats van vloeken schenken? Die zo'n mens voorzichtig en getrouw wilde behandelen, diende hem op deze wijze te antwoorden. "Sta bij deze plaats bedaard stil. Onderzoek uw ziel of u de wezenlijke merktekens van een echt zaligmakend geloof in u bevindt. Als u het bezit mag u verzekerd zijn dat uw zonden u ook vergeven zijn. Niet uit deze Schriftuurplaats, en ook niet uit zijn onverwachte voorkoming en uw aandoeningen daaronder, maar op vastere gronden, omdat de Heere op ontelbare plaatsen in Zijn Woord aan allen die in de Zoon geloven vergeving van zonden belooft. Ondertussen mag u het voorkomen van deze plaats aanmerken als een geschikt middel, in de goede voorzienigheid, om u bij deze waarheid van de vergeving van de zonden te bepalen, opdat u daarmee gelovig werkzaam zou zijn. Maar bent u van het zaligmakende geloof nog vervreemd, pas u deze taal niet toe als een belofte aan u gedaan. Misschien heeft de satan het u ingeworpen om u zorgeloos te maken. Maar probeer die listige vijand te beschamen door een ander gebruik te maken van die plaats. Leer daaruit dat de Heere arme zondaren kan en wil vergeven, en dat u dat wordt aangeboden. Probeer de rechte weg van boetvaardigheid en geloof in te slaan, om daardoor ook een deelgenoot van zo'n heerlijke belofte te worden.

δ. *De rechte hoop verwacht toekomstige dingen*, DIE MEN NIET ZIET, Rom. 8:24,25.

Hoe donker en zwak zijn zij dan in de hoop, die zich verbeelden dat het ongeoorloofd, ja lichtvaardig zou zijn dingen te hopen, die men niet zien of zien kan door welke weg en op wat voor manier ze gebeuren kunnen. Bijvoorbeeld, God heeft Zijn volk beloofd dat hen alle dingen ten nutte zullen medewerken, en dat Hij het lichaam des doods eens geheel verbreken zal. Maar sommige van Gods kinderen hebben

smartelijke ontmoetingen, waarvan zij nog niet zien kunnen hoe het tot hun nut kan dienen. Integendeel is het schadelijk voor hen, naar hun gedachten, en het maakt hen moedeloos, werkeloos en verdrietig. Ze zien nog niet dat het lichaam des doods verbroken wordt. Maar integendeel schijnt het hen toe te nemen, en sterker te worden. Ze denken daarom, "hoe zou ik kunnen hopen dat dit tot mijn nut zou dienen, of het lichaam des doods teniet gedaan zou worden, omdat ik het niet zie, maar het tegendeel gewaar wordt?" Maar die zwaarigheid vervalt direct wanneer men maar opmerkt dat de hoop dingen verwacht die men niet ziet.

ε. *De ware hoop wordt in lichamelijke en geestelijke TEGENHEDEN geoeffend.* Zie boven, §10.

Het is daarom een ongegronde zwaarigheid die sommige godzaligen tegen de hoop maken, wanneer zij zeggen: "hoe zou ik nu kunnen hopen, omdat het er zo donker van rondom uit ziet, en het zo naar met mij gesteld is?" Maar deze bestaan in dit stuk geheel anders dan de lijdzame Job, die *nog hopen wilde, hoewel de Heere hem doodde*, Job 13:15. En zij letten niet op de vermaning, Jes. 50:10, *wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt, en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den Naam des HEEREN, en steune op zijn God.*

ζ. *De rechte hoop verwacht de beloften van God met een taaie LIJDZAAMHEID.*

Hieruit blijkt dat veel godzaligen hun hoop zonder redenen verdenken, omdat de gehoopte zaak nog niet komt, maar de zwaarigheden hoe langer hoe meer worden. Want de hoop moet lijdzaamheid oefenen. Abraham liet zijn hoop niet varen, omdat de gehoopte zaak zo lang werd uitgesteld, Rom. 4:18-21. Vertoeft de Heere, dan moet men Hem verbeiden. Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven, Hab. 2:3.

η. *De waarachtige hoop heeft vaste en onwrikbare GRONDEN, waarop het zich veilig verlaten kan.*

Daarom deugt de zogenaamde hoop van de onbekeerden niet, omdat ze er geheel geen, of onvaste gronden voor hebben.

θ. *De rechte gronden van de hoop zijn niet in de godzaligen maar buiten hen, IN CHRISTUS, GODS BELOFTEN, VOLMAAKTHEDEN EN HEERLIJKE WERKEN, in Christus, de gelovigen en henzelf gewerkt.*

/. De zaligmakende genadegiften die God in het hart van Zijn kinderen gelegd heeft, zijn wel *bewijzen* van een wettig aandeel aan de beloften -. De daad van God die de genade gewerkt heeft, is wel een grond van de hoop, maar de hebbelijkheid en werkzaamheid van de gelovigen, die met veel zwakheden is omvangen, kan geen grond zijn *waarom* zij verwachten zouden dat de Heere Zijn toezeggingen aan hen zou vervullen.

//. Hoe ongegrond is dan de hoop van hen die verwachten dat God hen de zaligheid zal geven, omdat zij in hun ogen zo deugdzaam zijn?

///. Sommige zwakke kinderen van God bevinden duidelijk dat zij geen gronden van hoop in zich hebben. Maar ze beelden zich in dat ze er toch enige moesten hebben. Dit blijkt uit hun moedeloosheden, wanneer zij niet durven hopen, omdat zij alle weldaden onwaardig zijn, en geen gevoelige verruimingen, enz., in zich bevinden. Maar die de *bewijzen* van ware genade bevindt, mag alle toezeggingen van God, die aan hem gedaan zijn, veilig verwachten op bovengemelde gronden, hoewel hij niet de minste *grond in zichzelf* bezit.

III. *De voornaamste gronden van de hoop zijn, dat bij de Heere GOEDERTIERENHEID EN VEEL VERLOSSING is, en dat Hij Israël verlossen ZAL VAN AL ZIJN ONGERECHTIGHEDEN.*

/. Een voorname reden waarom veel godvruchtigen in de levendige hoop zo zwak en onbestendig zijn, is donkerheid en ongeloof aangaande die eeuwige waarheid, dat bij de Heere goedertierenheid is. Als Gods treurige kinderen daarbij bepaald werden, onderscheiden inzagen en zeker geloofden dat de onbegrijpelijke Jehovah een onuitputtelijke algenoegzaamheid bezit, om niet alleen te doen wat de allerledigste tot zijn volkomen zaliging nodig heeft, maar ook wat zijn begeerten, gedachten en geloof oneindig te boven gaat. En dat Hij door Zijn Eigen volheid wordt aangespoord om Zich aan Zijn leeg en onwaardig volk, dat Hem tot de minste weldaad niet bewegen kan, mee te delen. Ze zouden hun hoop niet direct laten varen, wanneer ze bemerken dat de gehoopte zaak hun begrip en waardigheid te boven gaat.

//. Geloofde men met meer licht, kracht en standvastigheid dat bij de Heere vele en grote verlossing is, dan zou men ook in het hopen vaster en bestendiger zijn. Want wat is veelal de voornaamste reden, waarom Gods kinderen

niet kunnen hopen? Deze. Ze denken: “ik ben een geheel verdorven mens, en heb mij alle hulp en weldaden onwaardig gemaakt. Ik heb zo veelvuldige weldaden en uitreddingen verkwest en met ondankbaarheid beantwoord. De goedertierenheid is ook heilig en rechtvaardig, en kan Zich aan zulke onwaardigen niet uitlaten. Zou het dan niet vermetel zijn wanneer zulken, als wij zijn, nog hopen wilden?” Maar al deze zwarigheden zouden wegvallen als men onderscheiden inzag en geloofde, dat bij de Heere veel verlossing is. Immers, bij de Heere is een rantsoen en losprijs voor de grootste schulden, een recht, macht en gezindheid om uit de grootste noden te verlossen en die verlossingen aan velen, veelmaal, op allerlei manieren wonderbaarlijk te bewijzen. Voorgaande verlossingen zijn gronden van hoop voor het toekomstige. Ps. 42:12. 2 Kor. 1:10. Zie boven §18.

///. De veelvuldige ongerechtigheden mogen een kind van God in de oefening van zijn hoop niet storen, omdat de Heere hem van al zijn ongerechtigheden zeker verlossen zal. Men moet zich over zijn ongerechtigheden diep verootmoedigen. Maar men mag in geen geval de hoop daarom laten varen. Want daardoor zou men die eeuwige waarheid, dat God Israël van al zijn ongerechtigheden verlossen zal, schandelijk verloochenen. Deze belofte, dat God verlossen zal van alle ongerechtigheden, hoe genaamd, hoe groot, hoe veel en van hoeveel soort die ook zijn mogen, mogen allen zich toeëigenen die in de voetstappen van Israëls geloof wandelen, en bij de Engel des Heeren om de zegen ootmoedig en gelovig smeken. Al was het ook zo dat hen in het beërven van de zegen een groot gebrek had aangekleefd, en dat het hen tot hun beproeving scherp werd voorgehouden. Kon u, die God zoekt, dit wel geloven als een zekere en Godebetamelijke waarheid? Ach! Dat u het kon. U zou gewis bestendig in uw hoop zijn. Want uw meeste wankelmoedigheid in de hoop ontstaat, wanneer u uw ongerechtigheden opmerkt, en niet durft geloven dat God u van die alle gewis verlossen zal.

IV. *De dichter werd door zijn eigen ONDERVINDING van de hoop aangespoord om anderen daartoe ook op te wekken.*

I. Alle zaligmakende genadegiften, die een godzalige bij aanvang of voortgang van de Vader der lichten ontvangt, zijn talenten die hij op winst moet leggen. En dan veroorzaken ze direct een innige zucht dat hun medemensen

het ook kennen en bevinden mogen, volgens de gronden boven, §31, genoemd. Ontwaakt een ziel uit de slaap van de zorgeloosheid, dan zal hij direct wensen en arbeiden dat anderen ook mogen ontwaken. Ontvangt iemand licht in het Evangelie, in Jezus' algenoegzaamheid en bereidvaardigheid, dan wenst hij dat anderen dat ook mochten genieten, enz.

//. Dat men daarom van zijn bevindingen spreken mag en moet, is over Zach. 3:1, §20, III, ///., bewezen. Hier mogen wij aanmerken met wat voor oogmerk en uit wat voor beginsel dit gebeuren moet. Het moet in geen geval gebeuren uit gewoonte, alleen sprekend om maar gesproken te hebben. Ook niet in die verbeelding dat in het spreken van bevindelijke zaken, op zichzelf aangemerkt, het wezen van de godzaligheid zou bestaan. Of dat men het zeer heerlijk had gemaakt wanneer men van zijn bevindingen had gesproken, maar zeer ellendig wanneer men aan het spreken van die dingen niet kon komen. Ook niet met dat oogmerk om de bijzondere omstandigheden van onze bevindingen aan anderen als een algemene regel of toets voor te schrijven en op te dringen. Nog minder om daarmee te pronken, door anderen goedgekeurd of bewonderd te worden, en dat men ontevreden is wanneer anderen erop stilzwijgen, of het verkeerde er in ontdekken en het verbeteren willen. Maar het beginsel en oogmerk van het rechte spreken van onze bevindingen, kan men gevoeglijk tot de volgende hoofden brengen, · òf om van een verstandige raad en bestuur daarover te ontvangen. · òf om de genade van de Heere en verdere volmaaktheden die daarin betoond zijn, bekend te maken, te roemen en te prijzen. · òf om anderen te ontdekken, te besturen, te bemoedigen, op te wekken, gelijk hier de dichter doet. Het kon misschien nuttig zijn wanneer men onder het spreken van bevindelijke zaken, zijn gemoed onderzocht of men ook één of ander van genoemde doeleinden met zijn spreken bedoelde.

///. Spreekt men van zijn geestelijke bevindingen om anderen ook tot geestelijke werkzaamheden op te wekken, dan moet men zich gestadig te binnen brengen, dat ons spreken zonder het licht en de kracht van de Heere geen nut kan doen. En men moet vooral toezien dat men niet verdrietig of onbarmhartig wordt, wanneer anderen het zo niet oefenen kunnen, als wij door genade geholpen, het ondervinden.

7. Aanmerkingen over Hebreëen 6:11,12

Maar wij begeren, dat een iegelijk van u dezelfde naarstigheid bewijze, tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe; opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt dergenen, die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven.

§1. De natuurlijke *verkleefdheid* van de gelovigen uit de Joden aan de *oude erfenis* en de schaduwdienst, de *lastering* waarmee sommigen *Paulus* lasterden alsof zijn leer *tegen die van Mozes streed*, en de zware *vervolgingen* die de gelovigen om de belijdenis van hun geloof reeds ondergaan moesten en nog verder te vrezen hadden, brachten hen in groot gevaar om tot *traagheid* in de oefening van het geloof, ja tot een gehele *afval* verzocht te worden.

§2. Paulus, die dit gevaar bemerkt, schrijft hen deze brief om hen tot een *standvastige volharding* en meerdere *TOENEMING in geloof en hoop* aan te sporen.

§3. Dit doet hij zeer ernstig, krachtig en verstandig, in dat gedeelte van de brief, waaruit onze woorden genomen zijn.

A. Hij bestraft de gelovigen zeer ernstig over hun traagheid en onervarenheid in het woord der gerechtigheid, waardoor zij zich alleen bij de eerste beginselen van de christelijke leer ophielden. Hoofdst. 5:11-14.

B. Wensten zij voorspoedig te zijn, dan moesten ze bij die eerste beginselen niet blijven staan, maar tot de volmaaktheid proberen voort te gaan. Hoofdst. 6:1-3.

C. Dit dringt hij zeer krachtig aan op een ontzaglijke en tegelijk voorzichtige en vriendelijke manier, vs. 4-12.

α. Hij schildert hen met levendige kleuren voor ogen het onherstelbaar ongeluk van hen, die na de kennis van de waarheid van het Evangelie afvielen, en het zelfs verwierpen en vervolgden, voor wie niets anders dan een verschrikkelijke verwachting van het eeuwige oordeel overbleef, vs. 4-8.

β. Deze vervaarlijke vertoning van de verschrikkelijkheid van de afval past hij met een heilige wijsheid toe tot zijn oogwit, vs. 9-12.

/. Hij is op zijn hoede dat de satan en de verdorvenheid hiervan geen misbruik mochten maken, tegen zijn oogwit, tot liefdeloosheid en moedeloosheid, waardoor de voorgestelde beweegredenen geen voordeel maar nadeel

zouden doen. Hierom verzekert hij hen dat hij dit niet sprak uit achterdocht, alsof hij vreesde dat zij niet meer bezaten dan die afvalligen, en daarom ook in zo'n ongeluk konden storten. In het allerminste niet. Hij was integendeel op goede gronden verzekerd dat zij veel betere dingen, waardoor zij in zo'n oordeel nooit vallen zouden, of konden vallen, door de genade van God deelachtig waren geworden, vs. 9,10.

//. Maar het genoemde voorstel van het onherstelbaar ongeluk van de afvalligen, vloeide voort uit een tere liefde jegens hen, en een hartelijke begeerte dat zij door een bedaarde overweging van zo'n ongeluk, des te meer naarstigheid zouden bewijzen tot een meerdere en bestendigere hoop, en zoveel te ijveriger navolgers zouden zijn van hen, die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven, vs. 11,12.

§4. Zo (1) toont de apostel in deze woorden het rechte *beginsel en oogwit*, dat hem bewoog om de gelovigen het schrikkelijk ongeluk van de afvalligen voor te houden, namelijk · zijn ernstige *begeerte*, dat zij dezelfde *naarstigheid* bewezen, enz., · teneinde zij de gevaarlijke *traagheid ontvloten* en ijverige navolgers van de erfgenamen van de belofenis mochten zijn. (2) Om zo · het voorgestelde ongeluk tot zijn oogwit voorzichtig *toe te passen*, · en de gelovigen tot volharding en aanwas in het geloof en de belijdenis daarvan te besturen.

§5. Twee hoofdzaken moet men in de woorden zelf onderscheiden. (1) Eerst, de *begeerte* van de apostel, dat de gelovigen naar een meerdere hoop aanhoudend streven en strijden mochten, vs. 11. (2) Dan het *einde en vrucht* van die naarstige bezigheid, waardoor het nader wordt aangedrongen, vs. 12.

§6. Laten we in het eerste stuk (1) eerst overwegen de betamelijke plicht van elke Christen (2) en dan de gemoedsgestalte van de apostel daaromtrent.

§7. De betamelijke plicht wordt zo voorgedragen: DAT EEN IEGELIJK VAN U

DEZELFDE NAARSTIGHEID BEWIJZE, TOT DE VOLLE VERZEKERDHEID DER HOOP, TOT HET EINDE TOE.

§8. De *personen* die tot deze plicht verbonden zijn, noemt de apostel EEN IEGELIJK VAN U.

Hij heeft het oog (1) op de *gelovigen*, die hij in vs. 9 had aangesproken als geliefden, van wie hij op goede gronden verzekerd was dat zij de betere dingen bezaten, die met de zaligheid gevoegd zijn. (2) De ongelovigen waren ook *verplicht* om *door een levend geloof* de hen voorgestelde belofenis aan te nemen, en zo gelovig in te wachten. Maar de gelovigen waren alleen in staat om die levende hoop te *kunnen* oefenen. Want nadat ze van hun valse hoop afgestoten waren, hadden zij de Heere Christus Jezus, Die onze Hoop is, aangenomen, en daardoor een daadwerkelijk aandeel aan die gronden, waarop zij veilig hopen konden, ontvangen.

De apostel sluit hier niemand van hen uit. Maar hij begeert van *een iegelijk* van hen. (1) De *allerzwakste* in het geloof moest niet denken, “die plicht is voor mij te hoog en gevaarlijk. Die raakt alleen hen die verder dan ik gekomen zijn”. Maar hij moet zichzelf daartoe verbonden achten. (2) Die een merkbare *voortgang* in de genade gemaakt hadden, mochten niet denken dat ze reeds ver genoeg gevorderd waren, en dat deze plicht alleen de zwakkeren raakte. In hun hoop was ook nog een groot gebrek, waarom zij ook alle naarstigheit moesten aanwenden om er nog verder in toe te nemen. (3) Een *iegelijk* diende hier eerst en voornamelijk het oog op *zichzelf* te vestigen.

§9. Hoezeer een ieder voor de ongelukkige afval vrezen moest, zozeer moest hij zich benaarstigen tot DE VOLLE VERZEKERDHEID DER HOOP.

§10. Het voornaamste anker dat de ziel in Christus en in de oefeningen van een echte godzaligheid houdt, is DE HOOP, Hebr. 6:19.

De hoop is een gelovige, lijdzame inwachting van al de toekomstige ongeziene goederen, die God aan arme zondaren, in Christus beloofd heeft, Rom. 8:24,25.

De bijzondere stukken die tot een levendige hoop behoren, zijn in de aanmerkingen over Ps. 130:7, §10, aangewezen en breder verklaard.

§11. Die de minste trap van deze hoop bezit, is zeer gelukkig. Maar hij mocht zich daarmee niet vergenoegen, maar naar de VOLLE VERZEKERDHEID der hoop jagen.

De *volle verzekerdheid*, *πληροφορία* (plëroforia), betekent zo'n *overreding*, waardoor het gemoed wordt *gedreven of overgehaald* om aan de waarheid de *volle toestemming*, zonder enige *verhinderings* of *slingering* te geven, gelijk een *schip* dat met *volle zeilen voor de wind* zonder tegenstand voortzeilt, of gelijk een *weegschaal* die door het gewicht zonder *enige tegenhelling* wordt overgehaald.

Dit begrip bevat twee zaken: (1) Eerst een *zekerheid*, (2) en dan de *volle trap* daarvan.

Zo bestaat de natuur van de hoop *niet* in een ongegronde verbeelding, en ook niet in een twijfelachtige gissing of begeerte, *maar* in een gegronde zekere *overreding*, dat de beloofde zaak gewis komen zal. De rechte hoop *weet* wat het verwacht. Het heeft vaste en onbedriegelijke *gronden* voor zijn verwachting, in de voldoening van Christus, de onveranderlijke beloften, de heerlijke volmaaktheden en werken van God. Het *ziet* die gronden duidelijk in. En het is *verzekerd* dat die vast en onbedriegelijk zijn, en dat de beloofde zaak zeker zal komen.

Maar deze verzekerdheid van de hoop heeft zijn *trappen*, gelijk alle geestelijke deugden in deze onvolkomenheid zijn onderscheiden trappen in verschillende onderwerpen of tijden hebben. Er is (1) een *zwakke* (2) en een *sterke*, of volle verzekerdheid van de hoop.

De *zwakke* hoop (1) wordt in zijn *oefening* door allerlei zwarigheden, die het niet te boven kan komen, *verhinderd*. Dan kan het niet verder komen dan tot een zwakke overreding aangaande de *mogelijkheid* van de vervulling van de beloften, zeggend: “het kon nog gebeuren dat de Heere Zijn toezeggingen ook aan mij vervulde”. Hoewel het geneigd is aan de kwade kant over te slaan, zeggend in het haasten, *ik ben afgesneden van voor Zijn ogen*, Ps. 31:23. Maar dit zegt de zwakke hoop in het haasten. Want als het bedaard is, durft het aan de ene kant niet zeker te zeggen dat het de beloften beërven zal, en aan de andere kant kan het ook met geen zekerheid bepalen dat het er van verstoken zal blijven. Maar de zwakke hoop staat zo tussen beiden, meest naar de linkerzijde overhellend, en zich bezig houdend met een overdenken en zeggen: “er is nog een mogelijkheid; het kon nog op een betamelijke wijze gebeuren”. Door die mogelijkheid wordt het aangespoord om alle middelen die tot de verkrijging van de beloften verordend zijn, naarstig te gebruiken, hoewel met veel beklemdheden en slingeringen. Toch

doen zich hier enige beginselen van de hoop op, hoe zwak ze ook mogen zijn. Want waar volstreckte wanhoop heerst, daar is men ook volstrekt werkeloos. Wanneer een bedelaar geheel geen hoop heeft, maar volstrekt gelooft dat hij aan de deur van een rijke heer geen gift, maar geweldige slagen zou ontvangen, dan zal hij liever stil zitten en in zijn gebrek vergaan dan aan die deur te kloppen. ··· Dan gaat de zwakke hoop nog een beetje verder en voegt bij de mogelijkheid nog een *misschien*. Het helt een weinig naar de rechterzijde, en zegt: “misschien zal ik er ook nog doorkomen”. Hoewel dit misschien de ziel niet ten volle gerust kan stellen, toch zou hij het voor de gehele wereld niet willen verkopen. ··· Dan komt de ziel eens tot de *waarschijnlijkheid*, zeggend: “naar alle waarschijnlijkheid wordt ik ook behouden”. Maar het durft het niet openlijk te belijden, uit vrees dat men nog eens bedrogen uit mocht komen, en dan zou Gods Naam zoveel te meer gesmaad, Gods volk bedroefd, en men zelf verschrikt worden, wanneer men zijn hoop openlijk beleden had. (2) In al deze oefeningen is de zwakke hoop *ongestadig*, gelijk een *ship*, dat tegen de wind en stroom laveert, dan eens vooruit dan eens achteruit raakt, en dan naar bakboord, dan naar stuurboord overhelt. Of gelijk een *weegschaal*, die dan naar de ene, dan naar de andere kant doorslaat, en op en neer daalt. (3) Deze zwakheid van de hoop kan veel soorten *oorzaken* hebben. Doorgaans wordt het veroorzaakt · door twijfelingen over zijn genadestaat, · door gebrek aan onderscheiden licht en vastigheid in het Evangelie, de verzoening en het eigenlijke wezen van de genade, ··· en door onzuiverheid en onvastigheid in de rechte gronden van de hoop, die men op een of andere wijze in zichzelf, in zekere trap van licht, levendigheid, aandoeningen en godzaligheid zoeken wil.

De *sterkere* hoop (1) is verzekerd dat de belofte aan hem niet alleen kan, maar ook zal; niet alleen misschien, maar ook zeker vervuld zal worden. En het geeft aan de ongeziene beloofde zaak een soort van wezenlijkheid, ὑποστάσις (hupostasis), in het gemoed, om zich daarmee te troosten alsof het reeds tegenwoordig was, Hebr. 11:1. (2) Het ontmoet wel veel tegenstanden en zware beproevingen die zijn oefening moeilijk maken. Maar het overwint het en laat zich van de zekerheid dat de belofte aan hem vervuld zal worden, niet afbrengen. Job 13:15; Rom. 4:18-21. (3) De sterkte van de hoop wordt geboren uit duidelijker licht en vastigheid in het Evangelie,

de weg van de verzoening en rechte gronden van de hoop, en het eigenlijke wezen van de genade, en uit een gegronde verzekering van de genadestaat. (4) Maar zoals er in deze onvolkomenheid geen volmaakt geloof is, zo kan er ook geen volmaakte hoop zijn. De sterkste hoop gevoelt nu en dan mindere of meerdere overblijfsels en inmengsels van enige twijfelingen, hoewel die geen kracht hebben om het geestelijk leven in de oefening van de hoop op te houden. Rom. 4:18. Gelijk een zwakke hoop sterk kan worden, zo kan ook een sterke weer verzwakken door allerlei geestelijke ziekten. Die vandaag zegt: *ik zal niet wankelen in eeuwigheid*, kan over enige tijd, wanneer de Heere *Zijn aangezicht verbergt*, zo *verschrikt* worden, dat hij in zijn haasten zegt, *ik ben afgesneden van voor Uw ogen*, Ps. 30:7,8; Ps. 31:23.

Hoewel de christenen verplicht zijn ook naar de volmaaktheid van de hoop te jagen, zo heeft de apostel hier toch het oog niet zozeer op de volle volmaaktheid, als wel op die sterkere trap van de hoop, waardoor men die overgebleven zwakheden overwint, en zich daardoor niet laat ophouden. Want hoewel iemand geen volmaaktheid van de hoop kan bezitten, toch kan hij een volle verzekerdheid, πληροφορία (plèroforia), der hoop hebben, Rom. 4:21.

§12. Hoewel het donker, suffend, zwaarhoofdig en tevens lichtvaardig ongeloof zich verbeeldt dat deze trap van volle verzekerdheid van de hoop al te licht en gevaarlijk is, toch kwam het de apostel zo bezwaarlijk en betamelijk voor dat hij alle gelovigen opwekt daartoe DEZELFDE NAARSTIGHEID TE BEWIJZEN, TOT HET EINDE TOE.

§13. NAARSTIGHEID, σπουδή (spoedè), betekent eigenlijk een *aantrekking en inspanning van onze pezen en krachten* om spoedig tot een voorgestelde plaats te komen, of een belangrijk doel te bereiken.

Hier drukt dit woord een ernstige inspanning van al onze vermogens uit, om door het gebruik van gepaste middelen spoedig te geraken tot de zalige volle verzekerdheid van de hoop.

Om van deze naarstigheid een onderscheiden en volledig begrip te hebben, dient men de volgende zaken daarin op te merken.

Men erkent dat de volle verzekerdheid van de hoop een kostbaar en nuttig kleinood is, dat aan iedereen die lust heeft om God te verheerlijken, recht godzalig en getroost te leven en te

sterven, is voorgesteld om met alle ernst daarnaar te jagen.

Men bemerkt hier grote zwaarigheden en tegenstand om ons daarvan af te houden. (1) De satan, die weet dat de volle verzekerdheid van de hoop een grote invloed heeft in de verheerlijking van God en de bevordering van de ware godzaligheid en troost, spant alle krachten in om de geestelijke krijgsknechten van deze helm der zaligheid af te houden. (2) De blinde wereld krijgt het als een onmogelijkheid en hovaardigheid uit. (3) Het ongelovig vlees van Gods zwakke kinderen, dat in de rechte gronden van de hoop duister is, en door hovaardigheid niets geloven of verwachten wil dan wat men zien en beredeneren kan, maakt de volle verzekerdheid van de hoop ook veelal uit als onmogelijk, gevaarlijk, en met de geestelijke armoede onbestaanbaar, ja, als sterke benen die verbroken moeten worden. (4) Zwakheden, duisternissen, verbergingen van Gods aangezicht en allerlei zwaarigheden, waardoor de Heere de hoop van Zijn kinderen pleegt te beproeven, zijn zware bergen die zich tussen de ziel en de volle verzekerdheid van de hoop stellen.

De naarstigheid neemt alle middelen waar om deze zwaarigheden te boven te komen. Men streeft naar meer licht in de natuur van de hoop en de gronden daarvan. Men onderzoekt de tegenwerpen die de satan, de wereld en het ongeloof maken, en weigert ze direct zonder onderzoek en de nauwkeurigste toetsingen over te nemen. Men onderzoekt het Woord. Men probeert te werken met de verklaring die God in de bondzegelen doet. Men bidt om de Geest der hoop. En men probeert in alle zwakheden en duisternissen tot Christus, Die onze Hoop is, de toevlucht te nemen en de hoop te oefenen, om zo door doen te leren doen, en meer hebbelijkheid in de hoop te krijgen.

De naarstigheid *spant* hiertoe alle *krachten in*, gelijk iemand die vreest dat hij te laat zal komen, of dat hij zijn werk niet tijdig genoeg gedaan zal hebben.

§14. Men mocht zich niet vergenoegen dat *een of ander* die naarstigheid *nu en dan* eens oefende. Maar een ieder moet **DIE ZELFDE** naarstigheid bewijzen. (1) Hadden zij die naarstigheid van te voren betracht in bijzondere tijden van opwekking, dan mochten zij in het vervolg in geen enkel voorval, onder geen enkel voorwendsel, daarin vertragen, maar in *die zelfde* naarstigheid aanhouden. (2) *Zij allen* moesten daarin ook met elkaar

overeenstemmen. De kinderen in het christendom mochten niet denken, “dat is mannenwerk”, maar moesten *die zelfde* naarstigheid met de sterkste mannen bewijzen. De mannen in het christendom mochten zich niet verbeelden dat die naarstigheid voor de zwakkere kinderen nodiger was dan voor hen, die reeds grotere vorderingen daarin gemaakt hadden. Maar ze moesten geloven dat *die zelfde* naarstigheid voor hen ook nodig was.

§15. Ja, zij moesten allen in die zelfde naarstigheid zo bezig zijn, dat anderen het zien konden. Ze zouden het **BEWIJZEN**.

Ενδεικνυσθαι (endeiknusthai), *bewijzen*, betekent een zaak aan anderen zo duidelijk en bewijsbaar openbaar te maken, dat ze het duidelijk zien en uit zekere bewijzen geloven moeten.

Daarom begeerde de apostel dat de gelovigen hun naarstigheid tot de volle verzekerdheid van de hoop door woorden en werken *openbaarden*, dat anderen het duidelijk zien en uit zekere bewijzen geloven konden, dat ze zich daarin met alle krachten oefenden.

§16. En hierin mochten ze nooit vertragen, maar aanhouden **TOT HET EINDE TOE**.

Sommigen brengen deze uitdrukking tot de volle verzekerdheid der hoop, alsof de apostel wilde zeggen dat de gelovigen zich benaarstigen moeten tot het uiterste einde, toppunt en hoogste trap van de verzekerdheid. Maar het is het eenvoudigste en met de taal meest overeenkomend dat men het betrekkelijk maakt op het woord *bewijzen*, gelijk Mark. 13:13, *die volharden zal tot het einde, die zal zalig worden*.

Zo wil de apostel zeggen dat zij in die naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop moesten aanhouden tot het *einde van de loopbaan en van het leven toe*. Ze zouden in deze onvolkomenheid nooit zover kunnen komen dat het bewijzen van deze naarstigheid voor hen niet nodig zou zijn. Nooit zouden ze in enige ontmoetingen geraken kunnen, waarin hen niet nodig zou zijn diezelfde naarstigheid te bewijzen. Was hun hoop allerlevendigst, dan moesten ze diezelfde naarstigheid nog bewijzen, om nog verder te komen in die volle verzekerdheid, die toch nooit in dit leven volmaakt is, hoe levendig zij ook mogen zijn. Immers, niemand kan zeggen, dat zijn werk is afgedaan, zolang er nog iets aan ontbreekt. De levendigste hoop, die ook aan de meeste hinderlagen van de vijanden is blootgesteld, vereist diezelfde naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop, om er niet in te

verslappen. Die hier stil staat gaat ongemerkt achteruit. Iemand die voor de wind, tegen een sterke stroom op zeilt, zal door de stille drift van de stroom terug gedragen worden zo gauw hij de zeilen inhaalt en werkeloos op de roeibank zit. Waren zij in de grootste duisternissen en bestrijdingen van hun hoop, dan moesten ze in geen geval denken dat het het beste zou zijn de hoop te laten varen. Maar ze moesten geloven dat het dan allernodigst was diezelfde naarstigheid te bewijzen. Men mag hier geen einde maken, eer de dood een einde aan ons leven en onze zwakheden gemaakt heeft. Openb. 2:10. Mark. 13:13.

§17. Hoewel het volharden in die naarstigheid tot het einde toe, voor het vlees zeer moeilijk is, toch is het voor het geestelijk leven zeer begerlijk. Paulus betuigt daarvan: WIJ BEGEREN het.

Hijzelf niet alleen, maar ook al *zijn medearbeiders*, die onderscheiden licht in geestelijke dingen hadden, en in de verheerlijking van God en het welzijn van de begenadigden belang namen, waren met zo'n begeerte vervuld.

De apostel gebruikt hier het woord *επιθυμοῦμεν* (epithumoemen), *wij begeren*, dat eigenlijk zo'n *drift die het gemoed overheerst* te kennen geeft. Het wordt vaak gebruikt van de allersterkste en alles overheersende driften van de verdorvenheid, gelijk de toornigheid en dergelijke zijn.

Zo gevoelden zij in hun binnenste (1) een innige aanprikkeling en sterke drift van een brandend verlangen, dat de gelovigen toch diezelfde naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop bewijzen mochten, tot het einde toe. (2) En deze drift nam hun gehele gemoed in. Bij alle gelegenheden maalde en speelde hun verstand daarop, zich met die aangename overdenking vermakend. (3) Ze zochten alle middelen, die maar dienen konden om deze begerlijkheid te voldoen, waar te nemen. Dan bogen zij hun knieën tot de Vader van onze Heere Jezus Christus, opdat Hij hen gaf naar de rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijn Geest, Ef. 3:14,16. Dan vermaanden, bemoedigden en bestuurden ze de gelovigen daartoe, roepend: *laat ons de onwankelbare belijdenis der hoop vast houden; want Die het beloofd heeft, is getrouw*, Hebr. 10:23, *werpt dan uw vrijmoedigheid niet weg, welke een grote vergelding des loons heeft*, vs. 35.

Maar het was geen redeloze domme drift en begerlijkheid. Integendeel, het steunde op de

billijkste redenen, en werd geboren uit een bedaard, onderscheiden, geestelijk inzicht in de betamelijkheid en nuttigheid van deze naarstigheid, tot de verheerlijking van God en tot de bevordering van hun eigen zaligheid. Want (1) hoe voller de verzekerdheid van hun hoop was, · zoveel te bekwamer werden zij om *God*, Die te prijzen is in der eeuwigheid, te *verheerlijken*. Want door wanhoop worden al de Goddelijke volmaaktheden, benevens alle betuigingen en beloften van het eeuwig Evangelie, schandelijk verloochend. Maar die op Gods deugden en het getuigenis van het Evangelie door een levend geloof durft te hopen, geeft *God de eer*, Rom. 4:20. · En hoe groter de verzekerdheid van de echte hoop is, zoveel te groter is ook de *zaligheid en godzaligheid* van de begenadigde zielen. Want · de hoop geeft aan de toekomstige genadegoederen een wezenlijkheid in de ziel, en doet hem die, eer zij bezeten worden, bij voorbaat al genieten, Hebr. 11:1, Rom. 8:24. ·, Het ondersteunt het gemoed in de grootste zwarigheden, en beveiligt het tegen een moedeloze bezwijking. Hierom noemt de apostel de hoop der zaligheid een helm, die het hoofd bedekt tegen de dodelijke zwaardslagen die het ongeloof, de wereld en de satan aan de zwakke ziel proberen toe te brengen, 1 Thess. 5:8. ·, Verzwakt de hoop, dan zal de liefde verkouden, de toenadering tot God verminderen, en de ziel in allerlei geestelijke werkzaamheden vertragen. Maar staat de hoop levendig, dan wordt de liefde wakker. Men durft dan vrijmoedig tot de God van de hoop te naderen, en men voelt de teerste drang om voor Hem te leven, Die ons de dierbaarste beloften geschonken heeft, in de Geliefde. (2) Zo betamelijk en nuttig de volle verzekerdheid van de hoop is, zo nodig is het ook dat men diezelfde *naarstigheid* daartoe bewijst. Want de Heere geeft de hoop, maar niet zonder middelen. Die dan de volle verzekerdheid der hoop wensen te genieten, moeten het hoogschatten, en door alle betamelijke middelen naar de verkrijging ervan jagen, en alles *opzoeken* waardoor het bevorderd kan worden. Het is een veroordelenswaardige eigenzinnigheid en duisternis wanneer men verlangt dat God de hoop onmiddellijk in het hart zal storten, terwijl men alles, onder het voorwendsel van getrouwigheid in het gewicht van de zaak, *opzoekt*, wat de hoop kan verwoesten. Die dit doen gaan wel eens al de dagen van hun leven in zware moedeloosheid daar heen, hoewel zij anders onder Gods lieve

kinderen behoren. Welke naam zou u hem toch geven, die onder het voorwendsel dat de gezondheid een gave van God is, alles opzocht en gretig opat dat zijn gezondheid kon krenken, met die zucht dat God het aan hem onmiddellijk zou schenken, opdat hij zoveel te zekerder naar zijn mening mocht zijn, dat hij de gezondheid niet van het schepsel, of zichzelf, maar van God verkregen had, en opdat hij voor de gezondheid dan zoveel te vrijmoediger kon danken? Zo nodig het dan is dat hij, die door de rechte weg gezondheid van God begeert, alle middelen gebruikt welke God tot de bevordering daarvan verordend heeft, zo nodig is het ook dat zij die in de verzekerdheid van de hoop wensen toe te nemen, ook alle naarstigheid daartoe bewijzen, zorgvuldig vermijgend dat wat het krenken kan, en ernstig gebruikend wat bekwaam is het te voeden en te vermeerderen. (3) Is de volle verzekerdheid van de hoop zo betamelijk en nuttig, en is het bewijzen van de naarstigheid daartoe zo nodig, dan was de sterke begeerte van de apostel en zijn medewerkers geen redeloze drift, maar een begeerlijkheid die de allergewichtigste redenen steunde.

§18. Van die veelvoudige redenen, die deze ernstige begeerte in hen verwekten, noemt de apostel *twee* in het bijzonder op, die ook zeer bekwaam waren om de gelovigen tot het bewijzen van de begeerde naarstigheid krachtig aan te sporen, ziende op het einde en de vrucht ervan, namelijk (1) dat zij daardoor de gevaarlijke traagheid mochten ontwijken, (2) en integendeel voorspoedige navolgers zijn van hen, die door de begeerde naarstigheid de beloften beërven.

§19. De eerste reden draagt hij zo voor: OPDAT GIJ NIET TRAAAG WORDT.

§20. TRAGEN, *νῶθροί* (noothroi), zijn eigenlijk mensen die het gaan of lopen moeilijk of bezwaarlijk valt.

Hier zijn het mensen die aan een onbekwaamheid, lusteloosheid en ongezindheid in het vaardig betrachten van geestelijke verrichtingen onderhevig zijn.

De onbepaalde manier van spreken toont dat de apostel doelt op een traagheid in *allerlei* geestelijke plichten, zonder onderscheid. (1) In geloof en hoop. (2) In de liefde van God en van de naaste. (3) In de oefening daarvan · door openbare en bijzondere godsdienstige verrichtingen, · stichtelijke omgang met mensen, ··· en naarstige waarnemingen van de burgerlijke en huiselijke betrekkingen op een christelijke manier.

Een trage is in deze geestelijke bezigheden (1) lusteloos. (2) Hij ziet er tegenop als grote en onoverkoombare bergen. Hij maakt zich duizend zwarigheden. Hij zegt met de *luiaard*, *er is een felle leeuw op den weg*, Spr. 26:13. Hij zoekt allerlei uitvluchten en verschoningen. Hij beeldt zich in, en zou het anderen graag doen geloven, dat een ijverige vrolijke vaardigheid in die geestelijke dingen een bewijs is van lichtvaardigheid, die alles zo gemakkelijk kan doen zonder zwarigheid en gebrek van geestelijke armoede. De traagheid komt hem voor onder de gedaante van bedaardheid, voorzichtigheid en geestelijke armoede. Tegen alle opwekkingen en aansporingen weet hij allerlei uitvluchten, die hem zeer geestelijk en gegrond schijnen, in te brengen, en voegt een evangelische vermaner vaak met een gelaat dat naar ongenoegen en verachting lijkt, nors en bars toe: “bent u dan zo’n groot man? Kunt u dat alles zelf zo doen? Hebt u zo’n grote kracht? Wat bent u groot! Ik ben een arme en ellendige, ik kan van mijzelf zo niets doen, enz.”. Hij toont duidelijk genoeg dat hij zijn armoede en krachteloosheid op die tijd niet recht inziet tot zijn vernedering, maar het aangrijpt om zijn traagheid te verschonen. Immers, *de luiaard is wijzer in zijn ogen, dan zeven, die met rede antwoorden*. Spr. 26:16.

§21. Tegen zo’n gevaarlijke ziekte waarschuwt de apostel: *opdat gij NIET TRAAAG WORDT*.

Gelijk een mens die de volmaaktste gezondheid geniet aan de grootste ziekte is blootgesteld, zo dienden de gelovigen ook aan te merken dat zij aan die schadelijke traagheid bloot stonden, ook dan wanneer zij de grootste ijver voelden. Hierom was het nodig dat zij tegen de traagheid zorgvuldig waakten, om er niet door overvallen te worden, naar de vermaning, Hebr. 3:12,13: *ziet toe, broeders, dat niet te eniger tijd in iemand van u zij een boos, ongelovig hart, om af te wijken van den levenden God; maar vermaant elkander te allen dage, zolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard worde door de verleiding der zonde*.

Met het grootste recht mocht de apostel daartegen zo ernstig waarschuwen. Want de traagheid is (1) God, Die met een vurige geest gediend wil worden, zeer onaangenaam, waarover Hij Zijn ongenoegen openbaart, Deut. 28:47, *omdat gij den HEERE, uw God, niet gediend zult hebben met vrolijkheid en*

goedheid des harten, vanwege de veelheid van alles, enz. (2) De traagheid is voor een ziel die daaraan onderhevig is ook zeer schadelijk. Het neemt de aangenaamheid weg uit alles en maakt de vermakelijkste bezigheden lastig en verdrietig. Het maakt onverschillig en moedeloos, en brengt zelfs in gevaar van een verderfelijke afval. *Luiheid doet in diepe slaap vallen*, Spr. 19:15. (3) Het is ook nadelig voor de naaste. Want het maakt dat men de nodigste plichten omtrent hem verzuimt, en hem door zijn lome, morrige en eigenwijze vadsigheid tot een last wordt.

§22. Begeerden de gelovige Hebrëen deze schadelijke traagheid te ontvlieden, dan dienden ze diezelfde naarstigheid te bewijzen tot de volle verzekerdheid der hoop, OPDAT zij niet traag werden.

De apostel leert door dit woord dat het bewijzen van de naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop een *middel* is waardoor men die gevaarlijke traagheid ontwijkt. Want (1) hoe groter de verzekerdheid der hoop is, zoveel te ijveriger en werkzamer zal men zich ook bevinden in alle christelijke plichten waartoe men geroepen wordt. De oefening van de liefde jegens God en de naaste valt veel gemakkelijker en aangenamer. De openbare en verborgen godsdienstoefeningen zijn dan een aangename lust. Zelfs worden de burgerlijke en huiselijke bezigheden dan met meerdere aangenaamheid en vaardigheid waargenomen. Men kan dan met de dichter zeggen, *ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben*, Ps. 119:32. Daarentegen is de hopeloosheid en moedeloosheid een ongelukkige baarmoeder van die pijnlijke en verdrietige traagheid, waardoor het aangenaamste werk lastig en onaangenaam gemaakt wordt. Zie de aanmerkingen over Zach. 3, blz. 66. (2) Gelijk men in het lichamelijke door zich te bewegen de traagheid verdrijven kan, zo is de naarstigheid tot de volle verzekerdheid ook bekwaam om de geestelijke traagheid tegen te staan. Want hoe meer een traag mens zich in zijn traagheid toegeeft, zoveel te meer zal zijn traagheid toenemen. Gelijk het bederf in de wateren door stilstaan hoe langer hoe groter wordt.

En zo diende de overweging van deze dingen tot een krachtige aansporing om de begeerlijke naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop des te ijveriger te bewijzen. Want hoe onbetamelijker, schadelijker en gevaarlijker de traagheid is, zoveel te groter diende de

naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop te zijn. Want die kan, zoals gezien is, een bekwaam middel zijn om het te ontgaan.

§23. Door die naarstigheid konden ze niet alleen dat grote gevaar van traagheid ontkomen, maar integendeel grote voorrechten deelachtig worden. Gelijk de apostel hen voorhoudt tot een tweede beweegreden, in deze woorden: MAAR NAVOLGERS ZIJT DERGENEN, DIE DOOR GELOOF EN LANKMOEDIGHEID DE BELOFTENISSEN BEËRVEN.

§24. Door die weg zouden ze aan de uitmuntende *geloofshelden* in gedrag en gelukkige uitkomst gelijk worden: *navolgers zijn* DERGENEN die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven.

De apostel heeft hier het oog (1) deels op die uitmuntende mannen die onder de tijd van de verwachting geleefd hebben, Abraham, Izak, Jakob, en die wolk van getuigen, in hoofdst. 11 voorgesteld, gelijk men hier uit het volgende 13^e vers, waar hij Abraham nadrukkelijk noemt, en uit Hebr. 12:1, waar hij de gelovigen op die ganse wolk van getuigen wijst, duidelijk genoeg kan afnemen. (2) Deels ook op hen die in hun tijd een goede voortgang in het geloof gemaakt hadden, en zich van anderen onderscheidden, die in de oefening van het geloof en van de hoop zwak en onervaren waren, gelijk man uit het woord *beërven* besluiten kan.

§25. De heerlijkheid en gelukzaligheid van deze mensen bestond voornamelijk hierin dat zij DOOR GELOOF EN LANKMOEDIGHEID DE BELOFTENISSEN BEËRFDEN.

§26. Ze waren erfgenamen van de allerdierbaarste BELOFTENISSEN.

De apostel verstaat daardoor al die heerlijke genadegoederen die God in het Evangelie aan arme zondaren bekendmaakt, aanbiedt en beloofd om niet te schenken. In het bijzonder de Heere Jezus Christus Zelf, alle genade en heerlijkheid door Hem aangebracht, vergeving van alle zonden, heiliging, bewaring, heerlijke verlossing, uit alle geestelijke en lichamelijke noden, en het eeuwige leven. 2 Kor. 1:20.

Deze onschatbare goederen dragen de naam van *beloftenissen*, omdat zij door het Evangelie, het getuigenis en de beloften van God, worden bekendgemaakt en voorgedragen, en omdat dat het enige middel is waardoor wij ze kunnen kennen, verwachten en er werkzaam mee zijn. Want het getuigenis dat God ons van Zijn Zoon gegeven heeft aan te nemen, en Zijn Zoon aan te nemen, is wezenlijk één en hetzelfde. Want in 1 Joh. 5:10-12 wordt

in de Zoon van God te geloven, de Zoon te hebben, en het getuigenis te geloven dat God van Zijn Zoon gegeven heeft, als hetzelfde voorgesteld en met elkaar verwisseld.

§27. Dit woord betekent hier niet alleen een *wettig recht* op de beloften te hebben, maar ze ook in een dadelijke bezitting te ontvangen. Want de gezegenden des Vaders beërven het koninkrijk, waarop zij allang een wettig recht gehad hebben, wanneer zij in een daadwerkelijk bezit ervan gesteld worden. Matth. 25:34. En Noach werd een erfgenaam of daadwerkelijk bezitter van de rechtvaardigheid van het geloof, wanneer hij die bijzondere goederen daadwerkelijk in bezit kreeg, waarop hij door de rechtvaardiging die naar het geloof is, allang een wettig recht gehad had. Hebr. 11:7.

Dit voerecht genoten zij, niet door hun arbeid, verdiensten of waardigheid, maar als een erfenis, uit kracht van het eeuwige genadetestament van Jezus' dood, en van de genadige aanneming tot kinderen, Rom. 8:17.

§28. Hoewel de Heere hen deze erfenis in het eeuwige testament gemaakt had, toch konden zij het dadelijk bezit daarvan niet deelachtig worden, dan DOOR de weg van GELOOF EN LANKMOEDIGHEID.

§29. De apostel spreekt hier van het *zaligmakend* GELOOF, waardoor men · het getuigenis van God aangaande die heerlijke beloften, die aan een zondaar, in Christus, gedaan zijn, · geestelijk inziet, ··· en van de waarheid en zekere vervulling ervan op goede gronden innerlijk overeerd is, ···· en het onbepaald, bedaard, vrijwillig en bestendig voor zichzelf kiest, inwilligt en aanneemt.

§30. Wanneer dit geloof echt en recht is, gaat er de LANKMOEDIGHEID mee gepaard.

Dit is een deugd van het gemoed die door een lang uitstel en grote menigvuldige *zwarigheden* zich niet laat overwinnen om zijn gestalte en werkzaamheid te verliezen, en die dus staat tegenover ongeduld, kleinmoedigheid en haasten.

Die lankmoedigheid is hier niets anders dan de levende *hoop* zelf, die onder alle uitstel en *zwarigheden* de beloften grootmoedig en lankmoedig verwacht, Rom. 8:25, en die hier van zijn voornaamste eigenschap de naam draagt.

Zo veronderstelt de lankmoedigheid een beproeving van de hoop door *uitstel* van de vervulling van de beloften, en grote *zwarigheden* die zich daartegen opdoen. (1) Gods onnaspeurlijke wijsheid en goedheid heft gewichtige en heilzame redenen, waarom de

vervulling van de beloften, of korter of langer, worden *uitgesteld*. · Veelal laat de Heere Zijn volk jaren achtereen zuchten, eer Hij deze en gene belofte, die Hij aan hen gedaan had, daadwerkelijk vervult. Opdat zij hun onwaardigheid en krachteloosheid zoveel te levendiger zouden leren kennen, de genade, getrouwigheid en wonderlijke wegen van God des te meer opmerken en aanbidden, in de vervulling van de beloften des te meer aangenaamheid en zaligheid genieten, en hoe langer hoe vatbaarder voor de hoop in het toekomstige worden, wanneer zij ondervonden hebben dat lang uitgestelde beloften toch eindelijk vervuld worden. ·· De zekere belofte van volkomen ten onder brenging van zonden, verdorvenheden en verzoeken, waarop de godvruchtigen het zozeer gezet hebben, wordt tot de dag van de dood uitgesteld, op dat de zaligheid van de erfgenamen van de beloftenissen zoveel te groter zou zijn. Zie boven, pag. 50-52. (2) De rechte hoop wordt niet alleen door uitstel, maar ook door vele *zwarigheden* en verzoeken, die tegen de vervulling van de beloften lijnrecht schijnen te strijden, lang en zwaar beproefd. En deze beproevingen kunnen dan wel eens allerzwaarst worden wanneer de vervulling van de toezeggingen het dichtstbij is. Gelijk de duisternis in de nacht vlak voor de opgang van de zon het allerdikst kan worden. Abraham moest eerst zien dat alle mogelijkheid, naar de gewone loop van de voorzienigheid, geheel verdween, en dan nog verzocht worden om de ontvangen zoon van de belofte op te offeren. Toen de Heere aan Jakob een bijzondere belofte vervullen wilde, worstelde hij eerst met hem en hield hem zijn onwaardigheid nadrukkelijk voor. Veel van Gods kinderen ondervinden, vlak voor de zichtbaarste vervulling van de toezeggingen de zwaarste aanvechtingen van de satan, van de wereld en van de zonde, waardoor hen als het ware van te voren wordt toegeroepen: Ik doe het niet om uwentwil, het zij u bekend.

Door al deze beproevingen laat de lankmoedigheid zich niet overwinnen, om zijn gestalte en werkzaamheid te verliezen. (1) Al duurt het nog zo lang, het wordt niet ongeduldig en geeft de moed niet op. Het houdt aan met uitzien, wachten en gebruiken van de middelen. (2) Al worden de *zwarigheden* hoe langer hoe groter - het blijft daarentegen grootmoedig in zijn gestalte en werkzaamheden volharden, en is verzekerd dat, omdat de Heere machtig is wat Hij beloofd heeft te kunnen doen, Hij ook

getrouw is het te zullen doen. *De verdrukking werkt lijdzaamheid, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop*, Rom. 5:3,4.

§31. Zo dierbaar ons de beloften zijn, zo dierbaar moet ons ook dit geloof en deze lankmoedigheid zijn. Want dit is de weg waar DOOR die gelukkige zielen de beloftenissen beërfd. (1) Geloof en lankmoedigheid zijn geen *voorwaarden*, waardoor zij zich de beloften waardig maakten. Want zij verkregen het niet als een verdiend loon, maar als een erfenis, hen door een vrijwillig testament gemaakt. En hun geloof en lankmoedigheid waren geen voorwaarden, die zij uit zichzelf betrachtten, maar een genade die de Heere Zelf in hen gewerkt had. (2) Maar geloof en lankmoedigheid waren geen wegen en middelen, waardoor zij de verdere erfgoederen daadwerkelijk in bezit kregen. Heeft men geen geloof, dan zal men de aangeboden erfgoederen niet kennen, begeren, zoeken, of aannemen. Heeft men geen lankmoedigheid, dan zal men vóór de bepaalde tijd van de vervulling door ongeduld of kleinmoedigheid, onder zwarigheden en beproevingen uitscheiden, en ze laten varen. Maar door geloof en lankmoedigheid gebruikt men aanhoudend alle verordende middelen, waardoor de Heere voorgenomen heeft ze daadwerkelijk te schenken. (3) Geloof en hoop zijn ook *veilige en beproefde* wegen, waardoor nog niemand beschaamd is geworden. Abraham, *lankmoediglijk verwacht hebbende, heeft de belofte verkregen*, vs. 15. Hiertegen strijdt in geen geval wat de apostel in hoofdst. 11:39 getuigt: *en deze allen hebben door het geloof getuigenis gehad, en hebben de belofte niet verkregen*. Want het is duidelijk dat hij daar niet onbepaald van alle beloften spreekt. Het tegendeel blijkt uit het aangehaalde 15^e vers van dit hoofdstuk. Maar hij spreekt daar van die bijzondere belofte van Christus' komst in het vlees, die de vaders van de oude dag niet daadwerkelijk verkregen hebben voor de tijd van het Nieuwe Testament, maar toen ook gewis deelachtig zijn geworden met ons.

§32. Wilden dan de gelovige Hebreeën ook zo gelukkig zijn, dan dienden ze in de voetstappen van deze gelukkige helden te treden, en hun NAVOLGERS te ZIJN.

Een *navolger* is een mens die iets, wat hem prijzenswaardig en begeerlijk voorkomt, in een ander ontdekt, en daardoor aangespoord wordt om hem gelijkvormig te mogen zijn.

Zo begeerde de apostel dat de gelovigen het prijzenswaardig en gelukkig voorbeeld van die erfgenamen van de beloften zich gedurig *voor ogen zouden stellen*, om onderscheidenlijk op te merken hoe zij zich geoefend hebben in geloof en lankmoedigheid, en door die weg, niettegenstaande allerlei uitstel, zwarigheden en beproevingen, de heerlijkste beloften gewis deelachtig zijn geworden.

Ze moesten dan die zelfde weg houden, en wat zij hen hadden zien doen, ook als zij doen, wandelend in diezelfde *voetstappen* van Abrahams geloof, Rom. 4:12.

Hiertoe moesten ze zich door die voorbeelden laten *opwekken* en aansporen. Want hier zagen ze duidelijk · dat de oefening van zo'n geloof en lankmoedigheid voor een arme zondaar door Gods genade mogelijk is. · Hoe groot en zeker het voordeel is dat men daardoor deelachtig wordt, zonder gevaar van beschaamd te worden. ··· En wat een hoogte van wezenlijke eer en aanzien men daardoor beklimmen kon. Want geloof en lankmoedigheid is het voornaamste, waarvan Abraham zo'n heerlijke roem verkregen heeft, en waardoor Jakob die grootse titel van Israël beërfd heeft, die de luister van de grootste titels van de machtigste alleenheersers verdooft.

Dit moest hen zodanig opwekken, dat zij *aanhoudend* in hun voetstappen bleven, en *gedurige navolgers* zijn mochten, die hun werk daarvan maakten.

§33. En hierin hadden ze zich bezig te houden, indien ze niet traag wilden worden. Want de apostel stelt dit navolgen lijnrecht tegenover het traag worden, door het woordje MAAR. Want hoe trager zij werden, zoveel te weniger zouden ze op die heerlijke voorbeelden lijken.

§34. En zo kon hen dit tot een nieuwe *beweegreden* strekken, om zich in de begeerde naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe bezig te houden. Want dit was die zelfde weg die deze gelukkige erfgenamen van de beloften betreden hadden, en tot het bezit van de dierbaarste beloften gekomen waren. Als ze zich hierin ook bezig hielden, zouden ze gelukkige navolgers van hen zijn, en konden volkomen zeker wezen dat zij op diezelfde weg, diezelfde heerlijkheid, zaligheid en overwinning beërven zouden; omdat zij reeds zoveel beproefde voorbeelden daarvan voor zich hadden.

§35. De overheersende begeerte nu, dat de gelovige tot zo'n groot geluk mocht geraken, was het beginsel waaruit het was voortgevloeid dat hij hen had voorgehouden het onherstelbaar

ongeluk van hen die van het Evangelie afvielen. Dit was niet gebeurd uit verdenking van hen, alsof zij ook zulke mensen waren. Ook niet uit vrees dat zij in hetzelfde ongeluk zouden vallen. Maar uit begeerte dat zij diezelfde naarstigheid bewijzen mochten, enz. Want in die rampzalige afvalligen konden ze zien hoe gevaarlijk de traagheid was, waardoor zij tragsgewijs tot de afval gekomen waren, geboren uit gebrek van geloof en zekerheid van de hoop. En uit kracht van de tegenstelling konden zij vernemen hoe nodig en nuttig het geloof en de zekerheid der hoop was, dat hen bovendien door zoveel gelukkige voorbeelden was bevestigd. Stelden ze zich dan levendig voor ogen, aan de ene kant, wat een ongelukkige gevolgen het gebrek van geloof en zekerheid van de hoop, met de daaruit voortvloeiende traagheid, in de afvalligen had -. En aan de andere kant wat een heerlijke vruchten geloof en lankmoedigheid in de erfgenamen van de beloften hadden, dan zouden ze alle naarstigheid bewijzen tot het einde toe, tot de volle verzekerdheid der hoop, en daardoor de verderfelijke traagheid ontgaan, maar gelukkige navolgers zijn van hen, die door geloof en lankmoedigheid de beloften beërfdën. Dit was de overheersende begeerte van de apostel.

§36. Bewezen zij deze naarstigheid - dan was de apostel ook verzekerd dat alle vervolgingen die hen wegens hun geloof drukten en dreigden, of de vreselijke ban waarmee de oude erfenis geslagen zou worden, of de lasteringen die de vijanden tegen de leer van de apostel uitstrooiden, hen in hun belijdenis niet zou kunnen verslappen, maar integendeel zoveel te meer aansporen om de onwankelbare belijdenis der hoop vast te houden.

§37. In deze geopende stof zijn verschillende stukken die nog een nadere *aanmerking* verdienen, om er enige zaken gegrond uit af te leiden, die voor ons bijzonder nuttig konden zijn, als de Heere Zijn zegen daarbij geliefde te schenken.

I. *De apostel begeerde dat EEN IEGELIJK diezelfde naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe bewijzen zou.*

/. Ieder mens die onder de verkondiging van het Evangelie leeft, is verplicht het Evangelie dat hem verkondigd wordt, door een levendig geloof en hoop aan te nemen. (1) Niemand heeft vrijheid zich met een valse hoop te vleien, bv. een stijve en ongegronde inbeelding dat men een goed christen is, en dat men de zaligheid deelachtig zal worden, hoewel men de

rechte weg van het leven door een levend geloof nooit betreden heeft. Want dat is geen echt geloof en hoop, maar een schandelijke lichtvaardigheid, die men moet laten varen. (2) Maar tot een levende hoop is een *iegeelijk* verplicht. Niet alleen een verzekerd christen, maar ook een twijfelmoedige sukkelaar. Niet alleen een waarachtig bekeerde, maar ook een onbekeerde zondaar. Want die belofte wordt hen in de verkondiging van het Evangelie aangeboden, en komt hen allen, die daartoe uitgenodigd worden, toe om er gebruik van te maken. Hand. 2:38,39; Hand. 3:26. En in de doop is het aan allen verzegeld dat hen de belofte toekomt. Zodat zij niet alleen vrijheid hebben, maar ook verbonden zijn daarvan door een levend geloof en hoop gebruik te maken. Hierom heeft geen gedoopt mens, al is hij onbekeerd, vrijheid het door ongeloof en wanhoop te verwerpen. Maar hij is verbonden er door een levend geloof en echte hoop een betamelijk gebruik van te maken.

//. Men moet daarom zeer voorzichtig handelen, wanneer men onbegenadigden van hun valse hoop probeert af te brengen. (1) Het is zeer onvoorzichtig wanneer men, zonder voldoende bepaling, uitroept dat een onbekeerde niet hopen moet. (2) Hij moet voorzeker zijn bedriegelijke hoop laten varen, maar een levend geloof en hoop mag hij niet alleen, maar moet hij betrachten. (3) Zolang hij onbekeerd blijft, *kan* hij dat geloof en die hoop niet recht oefenen. Maar die onmacht neemt zijn *plicht* niet weg.

///. Hoewel iedereen tot een echte hoop verbonden is, zou het echter aan de andere kant een grote onvoorzichtigheid zijn wanneer men iedereen direct, zonder voldoende bepaling en besturing, tot hopen wilde vermanen. (1) Hieraan maken vele vijanden van de ware hoop en godzaligheid zich schuldig. Ontmoeten zij mensen die over hun staat bekommerd zijn, dan roepen ze direct, “men moet hopen en niet wanhopig worden”, en arbeiden met alle kracht dat die ellendigen een ongegronde hoop mogen opvatten. (2) Maar die geestelijk licht hebben en getrouw wensen te handelen, tonen naar vermogen duidelijk aan waarin de ware en de valse hoop bestaat. Ze vermanen met alle ernst om de hoop bij zichzelf op te geven, en de rechte gronden van hoop te leren kennen, en daarvan een recht gebruik te maken. Want hoewel iemand gelooft dat zekere bouwlieden verplicht en verbonden zijn een huis te bouwen, toch zal hij hen niet aanraden dat zij direct

zouden beginnen met bouwen, zonder dat zij het fundament voorzichtig gelegd hebben.

II. *De apostel prijst de gelovigen hier de VOLLE VERZEKERDHEID der hoop aan.*

/. Hierdoor spreekt hij verscheiden misvattingen van onbegenadigde mensen tegen. (1) Deze menen dat de hoop bestaat in een ongegrond gissen en begeren, of in een stijve inbeelding dat men zalig zal worden, hoewel men niet de minste grond van zekerheid daarvan heeft. Maar de apostel schrijft hier aan de rechte hoop een *zekerheid* toe, die men ook duidelijk in de allerzwakste hoop bespeurt. Want hoewel de hoop niet hoger kan komen dan tot de mogelijkheid en een misschien, zo heeft het toch vaste en zekere gronden waarop het daarvan verzekerd is dat het mogelijk is dat het ook geholpen wordt. Hoewel dit met veel twijfelingen doormengd kan zijn. (2) Ze verbeelden zich met de roomsgezinden dat men van zijn aandeel aan de beloften geen volle verzekerdheid kan hebben, en dat het enkel hovaardigheid is wanneer de godvruchtigen een volle verzekerdheid belijden. Maar Paulus toont hier de mogelijkheid en betamelijkheid van die volle verzekerdheid.

//. Hier ontmoeten wij ook een vaste grond, waarop men enige schadelijke verschillen in bevattingen en besturingen, die tussen sommige godvruchtigen plaats hebben, en dikwijls schadelijke gevolgen tot zich trekken, veilig beslissen kan. (1) Sommige van Gods kinderen zijn zeer zwak in de hoop. Ze hebben weinig zekerheid en worden gedurig geslingerd. Ze zijn het meest bezig in kermen, klagen, begeren, keren, wenden en toevlucht nemen tot Christus. Krijgen ze eens een weinig meer moed, dan is die echter niet van lange duur. Ze zijn zo onvatbaar voor de volle en bestendige verzekerdheid van de hoop, dat ze zich er niet eens een duidelijk begrip van kunnen maken. Wanneer zulke zielen anderen ontmoeten die wat verder in de verzekerdheid van de hoop gevorderd zijn, dan schijnt het hen toe, uit verkleefdheid aan eigen leidingen, dat deze de zaken al te licht opnemen. Dat ze niet veel licht in hun ellendigheid hebben, niet arm genoeg zijn, alsof geestelijke armoede bestond in gedurig maken en breken en een ongestadige moedeloosheid. Ze denken dat het goed zou zijn wanneer deze sterke benen eens gebroken werden. Zo zij hen niet durven veroordelen, zal men toch met hen niet goed overweg kunnen, en erop uit zijn om hen die verzekerdheid van de hoop te ontnemen, en anderen daarvoor te waarschuwen. (2) Anderen, die de

betamelijkheid van de volle verzekerdheid der hoop hebben ingezien, en de aangename vruchten van geestelijke armoedigheid, liefde, troost en sterkte die daaruit voortvloeien ondervonden hebben, slaan wel eens in hun haasten tot een ander uiterste over. Ze beelden zich in dat het wezen van de genade in die volle verzekerdheid der hoop bestaat. Alsof het wezen van de mensheid in de volkomen mannelijke grootte gelegen was, en een klein kind zo wel geen ware mensheid bezat als een volkomen man. Ze veroordelen de zwakken in de hoop als mensen die in het werkverbond verdronken zijn, en van begeren en toevlucht nemen hun Christus maken. Ze worden verdrietig en onbarmhartig wreed wanneer anderen hen niet kunnen begrijpen. Ze proberen zulke zwakken door onbarmhartige harde uitdrukkingen hoe langer hoe meer neer te slaan, en wachten zorgvuldig hen van Christus en medelijdende besturingen iets voor te dragen, uit een ongegronde vrees dat zij het zonder grond mochten overnemen. En ze beelden zich in dat zo'n doen een ongewoon getrouwe behandeling is. Alsof men de herstelling van iemand die zijn benen gebroken had wonderlijk getrouw behartigde, wanneer men met een harde knots op die pijnlijke benen beukte, en zich zorgvuldig wachtte om hem iets van een dokter of een verband voor te schrijven, opdat hij zich daarmee toch niet mocht bedriegen, en verbeelden dat hij daardoor genezen was. Ze verkleinen in hun gedachten het rijk van de Heere Jezus al te zeer, door vele echte godzaligen onbedachtzaam uit te monteren. Ze geven aanleiding tot vele geschillen, die oorzaak zijn dat vele begenadigden in hun moedeloosheid voor altijd blijven zitten. (3) Maar die hier in rechte paden wandelen, erkennen aan de ene kant dat het een ongewoon zalig voorrecht is bestendig in de volle verzekerdheid van de hoop te staan. Hoewel zij zelf de ondervinding daarvan in zo'n grote en bestendige trap niet hebben, toch prijzen ze hen die het bezitten gelukkig. Ze achten zichzelf en anderen die het missen, als zwakke kinderen. Ze geven zichzelf de schuld, en ze wekken zichzelf en anderen op om daar naar te jagen. Maar aan de andere kant stellen ze in de volle verzekerdheid der hoop het wezen van de genade niet. Hoewel zij zelf dat grote voorrecht deelachtig mochten zijn, toch achten en beminnen ze ook de allerzwaksten, in wie zij het minste vonkje van een geestelijk bevindelijk licht bespeuren, aangaande de gehele verdorvenheid, schuld en

onmacht, en de noodzakelijkheid, genoegzaamheid en gepastheid van de weg van de behoudenis in Christus, benevens een oprechte en aanhoudende gezindheid om daardoor als een goddeloze om niet gerechtvaardigd, en als een krachteloze tot de betrachting van al Gods geboden geheiligd te worden, bespeuren. Hoewel ze voor de volle verzekerdheid van de hoop nog zo onvatbaar mochten zijn. Ze kunnen in de moedelooste sukkelingen van die zwakken, met ongewone aangenaamheid, de duidelijkste bewijzen van oprechtheid ontdekken. Ze proberen zulke sukkelaars als zwakke kinderen met een innig medelijden, liefde en verdraagzaamheid, bij de hand te leiden en afhankelijk van de Heere tot meerdere hoop aan te sporen, door hen de gronden van de volle verzekerdheid der hoop bedaard en bescheiden uit te leggen. Immers, dit is de handelswijs van Paulus. Hij erkent de betamelijkheid en nuttigheid van de volle verzekerdheid der hoop. Doch hij versmaadt de zwakken daarom niet, maar spoort hem tot de volle verzekerdheid der hoop aan, met een ongemene teerheid en liefde.

III. *De Hebreëen waren verplicht NAARSTIGHEID te bewijzen, als ze wensten tot de volle verzekerdheid der hoop te geraken.*

/. Hieruit kan men duidelijk afnemen hoe verkeerd en onbetamelijk die zielen handelen, die uit vrees voor eigen werk en zelfbedrog, of uit wanbegrip van die waarheid dat God Zelf de zielen bevestigen en verzegelen moet, begeren en verwachten dat God de hoop onmiddellijk door Zijn Geest in het hart zou werken. .. Ja, die zich inbeelden een getrouw werk te verrichten, wanneer zij arbeiden om de volle verzekerdheid der hoop tegen te staan, en menen dat ze beter ontdekt konden worden wanneer ze geen hoop hadden, dan wanneer ze de volle verzekerdheid der hoop bezaten. En ze maken geen onderscheid tussen een valse hoop, waarvoor men zich nauwkeurig moet wachten, en een echte, die het beste middel is om voor zelfbedrog bewaard te worden, omdat men daardoor zoveel te meer vrijmoedigheid ontvangt om zich aan Hem toe te vertrouwen, Die alleen in staat is te maken dat ons werk in waarheid is. Zie de dwaasheid van zo'n bestaan door een gelijkenis opgehelderd, boven §17.

//. Begeert men in de rechte hoop toe te nemen, dan moet men, afhankelijk van de zegen van de Heere, alle *naarstigheit* daartoe bewijzen. (1) Men moet in geen geval alles wat

de hoop storen kan, opzoeken en voorstaan. Maar men moet integendeel met alle ernst daartegen waken, bidden en strijden. (2) Men moet zich naarstig oefenen in alles wat de hoop bevorderen kan. Hiertoe is bijzonder dienstig een duidelijk en onderscheiden begrip van de natuur, gronden en dierbare vruchten van de hoop, van de ondoorgrondelijke Goddelijke algenoegzaamheid, goedheid en trouw, en van die gewichtige waarheid dat een ieder die gedoopt is, vrijheid heeft en verplicht is voor zichzelf van alle beloften van het Evangelie een gelovig gebruik te maken, Hand. 2:38,39. Want donkerheid en onvastigheid in deze zaken zijn doorgaans de oorzaken waarom Gods kinderen tot geen meerdere zekerheid van de hoop komen. Een ootmoedige verloochening van onze eigen zin is hier ook zeer nodig. Want menigeen heeft een sterke gezetheid op deze en gene omstandigheden, bijvoorbeeld dat hij het zo ruim in de wereld mag hebben. Omdat hij nu geen vastigheid heeft dat God hem die begeerte geven zal, en hij die niet verloochenen kan, zo durft hij zich niet los te laten, en ook zich niet te verblijden met die hoop dat de Heere het gewis met hem zal maken zoals het het beste is. (3) Men moet zich vooral wachten dat men de tegenwerpingen, die de duivel, de wereld en het ongeloof tegen de hoop inbrengen, niet direct als een beproefd Evangelie zonder onderzoek overneemt. Maar men dient ze nauwkeurig te toetsen, of ze goed gegrond zijn. De toetssteen moet hier niet ons onbedachtzaam denken en denken zijn, en ook niet enig van te voren tegen onszelf opgevat vooroordeel of vrees, maar de onfeilbare waarheden van het Evangelie. Want alle tegenwerpingen die tegen de hoop gemaakt worden, strijden tegen de ene of andere gewichtige waarheid van het Evangelie. Deze tegenwerping, bijvoorbeeld, "een mens die zo duister, verdorven en slecht is als ik ben, mag immers niet hopen", vooronderstelt die grove dwalingen dat Christus geen Zaligmaker wil zijn van verdorven, slechte zondaars, dat aan zulken de beloften niet gedaan zijn, of dat de beloften van God in zekere trappen van licht, kracht en godzaligheid gegrond zijn. Immers, zwakheden, duisternissen, verbergingen van Gods aanschijn, allerlei beproevingen en tegenheden zijn geen bewijzen dat men niet hopen mag, of dat het een vermetel verharderen van het hart en strijden tegen God was wanneer men in zulke gevallen nog arbeiden wilde om zijn hoop vast te houden. Maar deze dingen zijn gelegenheden die ons integendeel roepen om nu zoveel te

meer naarstigheid daartoe te bewijzen, en met de lijdzame Job te zeggen: *ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?* Job 13:15.

///. Een godvruchtig mens is verplicht zijn *krachten* die hij van God ontvangen heeft, getrouw *op te wekken* en naarstig *te gebruiken*. Want dit behoorde ook tot de *naarstigheit* die de apostel hier begeert. En daartoe vermaant hij Timotheüs dat hij *de gave Gods die in hem was, zou opwekken*, 2 Tim. 1:6. Men dient hier vooral op zijn hoede te zijn dat men zich door driftige, nodeloze en schadelijke twisten over *werken in eigen kracht, wettische en evangelisch werken, lijdelijk wachten, en het werken met hebbelijke genade*, in geen verwarring laat brengen. Het zal, hoop ik, de bedaarde lezer niet vervelen dat ik omwille van de eenvoudigen deze dingen een weinig nader beschouw, en verschillende zaken die door drift en schielijkheid veelal ondereen gemengd worden, poog uit elkaar te zetten.

Redelijk *werken* is een vrijwillige bepaling van zijn redelijke vermogens tot zekere voorwerpen, uit een inwendig levensbeginsel.

Hier spreekt men van *geestelijk* werken, waardoor men zijn geestelijk vernieuwde vermogens uit en geestelijk levensbeginsel bij geestelijke dingen bepaalt.

Zulke werkingen zijn van verschillende soort, òf *algemenere*, òf meer *bijzondere*. (1) Algemenerere werkingen zijn die alle begenadigden, die in geen buitengewone verlatingen en verzoeking en zijn, door de gewone invloeden van de voorzienigheid van de genade oefenen kunnen. Zulke zijn dat rechtmatig oordeel van de ellendigheid van de mens, van de weg van de verlossing in Christus, en van de betamelijkheid van de gehoorzaamheid aan God en Zijn geboden. De bedaarde neiging en gezindheid van het gemoed om als een ellendige door de gerechtigheid en kracht van Christus gerechtvaardigd, geheiligd, gehoorzaam gemaakt en bewaard te worden. Het horen en lezen van Gods Woord, het buigen van zijn knieën voor God, en het spreken van zijn toestand met dat oogmerk om door deze middelen een genadige zegen te zoeken, al is het met veel traagheid en moeilijkheid vergezeld. Want gelijk God door de natuurlijke voorzienigheid het natuurlijk leven van de mensen zodanig onderhoudt, bewerkt en regeert, dat hij, als hij niet in een buitengewone flauwte of slaapziekte ligt, van natuurlijke zaken naar waarheid kan denken, spreken en zijn gewone bezigheden verrichten, al is het veelal

met grote sufheid en moeilijkheid, en niet zo vaardig als andere of hij zelf op andere tijden kan doen. Gelijk God, zeg ik, dat doet door de natuurlijke voorzienigheid, zo onderhoudt, bewerkt en regeert God door de gewone voorzienigheid van de genade het geestelijk leven zodanig, dat een begenadigde bovengenoemde geestelijke werkingen verrichten kan, indien hij in geen buitengewone verlaten en verzoeking is gevallen, gelijk de natuur van de zaak en de ondervinding alle oprechten overvloedig leert. Want hoe duister, verward en dodig ze ook zijn mogen, toch ondervinden ze dat zij, zodra ze bedaarde worden, dat rechtmatig oordeel van gemelde geestelijke dingen, en die oprechte gezondheid nog behouden hebben, en van hun gesteldheid spreken kunnen, en hun knieën kunnen buigen indien ze maar willen. (2) Meer bijzondere werken van begenadigden zijn die deze en gene omtrent bijzondere stukken op bijzondere tijden, in zekere trap van licht, levendigheid en aandoeningen verrichten. Zulke zijn bijzondere bepalingen en inleidingen in waarheden, die in bijzondere duisternissen, aanvechtingen en moedeloosheden, tot bijzonder licht, moed en sterkte dienen. Een moedige strijd tegen, en voorspoedige overwinning van bijzondere verzoeking, met een bijzondere mate van licht, verzekering, troost, aangenaam gevoel, en dergelijke aandoeningen, die van een bijzondere voorzienigheid der genade afhangen.

Door *kracht* verstaat men hier een afhankelijk *vermogen*, om geestelijke werkingen vrijwillig en redelijk te kunnen verrichten.

Elke begenadigde, hoe zwak hij ook moge zijn, heeft een zekere trap van zo'n waarachtige geestelijke kracht. Want elk geestelijk levendig mens bezit iets van het geestelijk leven. Het geestelijk leven is geen geestelijke dood, maar een waarachtig beginsel en vermogen van geestelijke werkingen, in wezen van de geestelijke dood verschillend. Want volstrekt krachteloos te zijn betekent bij Paulus nog onbekeerd te zijn, Rom. 5:6.

Maar deze kracht is (1) *niet onafhankelijk*, uit en door zichzelf werkend, want de Heere werkt het willen en het werken, Filip. 2:13. (2) Het is *niet volmaakt*. Want het is met veel zwakheden en krachteloosheden vermengd, en is een leven dat midden in de overgebleven dood ligt, en daardoor zo bestreden en gevangen wordt gehouden, dat het niet doet wat het wil, Rom. 7:23, Gal. 5:17. (3) De kracht van het geestelijke leven is ook in geen geval

onbepaald. Het kan dat niet werken wat de *Middelaar* verrichten moet. Het kan zichzelf niet in het leven bewaren, opwekken of besturen. Het kan zichzelf niet verlichten of regeren om zonden uit te roeien, deugden te betrachten, verzoeken te overwinnen, en zo kan het zijn eigen profeet en koning niet zijn. Want zo'n kracht en sterkte is en blijft alleen in de *Middelaar*, die gezegende Fontein van alle licht en kracht, Jes. 45:24; Kol. 1:19. Het kan ook niets zonder gelovig *aankleven* aan Christus werken, omdat het, zoals een ent zijn groei uit de stam trekt, uit Jezus leven moet, zonder Wie het niets doen kan, Joh. 15:5. Zijn wezenlijke aard en eigenschap is vrijwillig te erkennen dat het zichzelf niet kan onderhouden, bewerken en regeren, maar dat zijn bestaan en werken in Christus, als in de Opperoorzaak, gegrond is, aan Wie het vastkleeft. En naarmate het hierin bezig is, naar die mate is deze kracht ook groter of kleiner. Dit bevinden niet alleen allen die een echt geestelijk levensbeginsel hebben, maar ook belijdt Paulus dit van zichzelf, zeggend: *wanneer ik zwak ben, dan ben ik machtig*, 2 Kor. 12:10, niet alleen van uitwendige verdrukkingen, maar ook van zijn inwendige geestelijke werkingen, sprekend, *ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons van God*, Gal. 2:20; en, *ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft*, Filip. 4:13.

Toch behoudt het geestelijk leven een eigenlijke waarachtige kracht om, als een tweede oorzaak die door de Opperoorzaak onderhouden, bewerkt en bestuurt wordt, redelijk en vrijwillig te werken of zich bij geestelijke dingen te bepalen, naar de vermaning van Paulus, Filip. 2:12,13, en 2 Tim. 1:6,7.

Eigen kracht kan betekenen (1) een kracht die de mens *uit en van zichzelf* bezit. Maar zo'n kracht is in geen mens op aarde te vinden. Want onbegenadigden zijn van alle geestelijke kracht volstrekt ontbloot en geheel krachteloos, Rom. 5:6; Ef. 2:1. Begenadigden hebben een ware kracht, gelijk boven gezien is. Maar zij bezitten die niet uit en van zichzelf. Want het is een kracht die God verleent, 1 Petr. 4:11, die God in hen werkt, Filip 2:13, die Christus geeft, Filip. 4:13. (2) Door eigen kracht zou men ook kunnen verstaan een kracht die een begenadigde bijzonder *eigen is*, en door hem bezeten wordt, 1 Petr. 4:11. (3) Eindelijk kan eigen kracht ook betekenen een *ingebeelde*

kracht die iemand meent te bezitten, maar waarvan hij metterdaad ontbloot is.

Uit het gezegde zal men nu gemakkelijk en onderscheiden kunnen opmaken wat men door *werken in eigen kracht* verstaan moet, en in welk opzicht het *betamelijk* of *onbetamelijk* is.

Het is de *betamelijke plicht* van iedere christen dat hij die kracht van het geestelijke leven, die hem door God gegeven is, naar die mate die hem eigen is, in afhangende van en aanklevende aan Christus, *redelijk, vrijwillig en ernstig bepaalt en gebruikt* tot betrachtende van alle geestelijke plichten, waartoe de Heere hem roept. Gelijk een ieder verbonden is de natuurlijke krachten, die hem door God verleend zijn, in afhankelijkheid van de Heere in zijn burgerlijk beroep getrouw aan te wenden. Want hiertoe worden wij ernstig vermaand, Filip. 2:12,13; 1 Petr. 4:11; 2 Tim. 1:6; Hebr. 12:12. En die dit niet doet, maakt zich aan een strafbare ongehoorzaamheid en een schandelijk misbruik van de genade schuldig.

Maar men kan ook werken in eigen kracht op een wijze die men *veroordelen* moet. Dit gebeurt wanneer men met een kracht die men geheel of gedeeltelijk alleen in een ongegronde inbeelding bezit, zonder Christus dingen probeert te doen, die het bereik van onze krachten te boven gaan. Aan zo'n schadelijke lichtvaardigheid kunnen zich niet alleen geheel krachteloze *onbegenadigden*, maar ook met ware kracht begaafde *godzaligen* in hun duisternissen schuldig maken. Menig dood en onherboren mens, van alle geestelijk leven en kracht beroofd, verbeeldt zich dat hij met die natuurlijke vermogens die hij bezit, geestelijke en Godebehaaglijke deugden betrachten kan. Hij spant zijn verbeelding in om iets te doen, wat hij de naam van geloven, hopen, bidden enz. geeft, hoewel hij van elk beginsel van een recht geloof, hoop en geestelijke begeerte geheel ontbloot is. En op dit dood werken, in zijn verbeelde kracht, wordt hij dodelijk gerust en zorgeloos. Een ander, van wie het geweten begint te ontwaken, die ziet dat hij in een gevaarlijke toestand is, en zich van zijn boze wegen moet bekeren, verbeeldt zich dat hij door zijn natuurlijke krachten, zonder Christus, God moet verzoenen door zelfverbrekingen, verbeteringen en ontelbare plichten, en dat hij zijn hart moet veranderen om zonden te overwinnen en deugden te betrachten, zonder dat hij als een goddeloze en krachteloze zich aan Christus overgeeft tot verzoening, rechtvaardiging en bekering. En dit ellendige

woelen heeft doorgaans één van deze drie gevolgen. òf men ziet enige natuurlijke woelingen voor waarachtige bekering aan, en wordt daarop ongelukkig gerust. òf men vervalt in een rampzalige wanhoop, waardoor men de bekering en zaligheid als een volstreckte onmogelijkheid aanziet. òf men wordt hieronder door Gods genade van zijn krachteloosheid levendig overtuigd, en voor een Middelaar vatbaar gemaakt, Die gerechtigheid en kracht aan goddelozen en krachtelozen, die niet werken of werken kunnen, aanbiedt, om door een levend geloof uit Hem gerechtigheid en kracht te ontvangen. Ja, *Gods geliefde kinderen* die door de wedergeboorte een waarachtig geestelijk leven en kracht deelachtig zijn geworden en in ware eigendom bezitten, kunnen zelfs in die eigen geestelijke kracht zeer *onbetamelijk* werken. Ze verbeelden zich wel eens in hun duisternissen en onbedachtzame verhaastingen, dat hun geestelijk leven en kracht, wanneer het recht is, zich uit en door zichzelf, zonder dat gelovig zien op Christus, moet of kan bewaren, verlichten, opwekken en besturen, om geloof, hoop, liefde, verdraagzaamheid, strijd, enz. te oefenen. Dit heeft doorgaans twee schadelijke gevolgen. òf men wordt vermetel en denkt bij zichzelf, “ik zal nooit weer zo ellendig kunnen worden als ik tevoren geweest ben, of zoals die persoon tegenwoordig is. Ik zal voortgaan van kracht tot kracht. Al werden ze allen geërgerd aan de Meester, ik zal toch nimmermeer aan Hem geërgerd worden, maar mijn leven voor Hem zetten”. En men antwoord op die vraag, “kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal?”, “wij kunnen”, Matth. 20:22. Dit moet doorgaans door zware proefwegen en struikelingen afgeleerd worden. òf men zinkt in een diepe moedeloosheid en twijfelmoedigheid neer. Want men wordt dagelijks in allerlei gevallen de zwakheid van zijn krachten gewaar, en ondervindt op het duidelijkste dat het geestelijke leven geen krachten heeft om zichzelf, zonder gelovig op Christus’ kracht te zien en te steunen, een ogenblik te bewaren, met een waarheid naar verplichting te werken, uit vallen weer op te staan, enige zonden te overwinnen of deugd te betrachten. Hieruit besluit men dan: “ik zal het echte geestelijke leven niet bezitten, want anders moest ik meer kracht hebben om deugden te betrachten en zonden te doden. Ik zal buiten twijfel nog eens bedrogen uitkomen. Want ben ik hierin en daarin zo krachteloos, hoe zou ik dan staande blijven wanneer ik in zulke gevallen kom? Men

zinkt in de diepste moedeloosheden, en kan ten minste tot geen vastigheid van zijn staat komen. De oorzaak van deze schadelijke ongestalten is deze ellendige misvatting, dat het geestelijk leven in zijn eigen kracht zou moeten werken, wat boven het bereik van zijn krachten is, en wat onze grote Profeet en Koning eigenlijk in ons werken wil en zal. Had men meer licht in de eigenlijke natuur van de geestelijke kracht van Gods kinderen -. Zag men duidelijker in dat de kracht van het geestelijke leven hierin bestaat dat het, terwijl het zijn eigen zwakheid ziet, in de Middelaar gerechtigheid en sterkte ontdekt, en door een gelovig omhelzen daarvan, uit Zijn volheid werkzaam wordt -. Was men overreed dat Christus het geestelijk leven bewaart, opwekt en bestuurt naar Zijn welbehagen, dan zou men direct zijn genadestaat niet verdenken, of in moedeloosheid wegzakken wanneer men gewaar wordt dat men in die eigen kracht niet kan werken. Maar men zou met vertrouwen op die gezegende Middelaar met zijn eigen krachteloosheden tot Hem komen, en door het geloof uit Hem kracht zoeken te halen. Naarmate iemand licht in deze waarheden heeft, en in de betrachtting daarvan geoefend is, naar die mate zal hij zijn weg met moed in aangenaamheid betamelijk werkzaam kunnen wandelen, en die twee schadelijkste uitersten, van een trouweloze werkeloosheid, en een vermoeiend, krachteloos en moedbenemend woelen in zichzelf, vermijden.

Dit is genoeg gezegd van het werken in eigen kracht. Laten we nu ook eens het *wettische en evangelisch werken* bezien.

Door *wettisch werken* verstaat men een werken naar de eis van de wet van het werkverbond. Maar door *evangelisch werken* drukt men een werken uit naar de eis van het Evangelie van het genadeverbond.

Wil iemand dan over wettische en evangelisch werken met grond oordelen, dan dient hij vooraf nauwkeurig op te merken wat de wet van het werkverbond, en wat het Evangelie van het genadeverbond van de mensen eisen. De wet van het werkverbond gebiedt dat de mens de gehele geestelijke inhoud ervan, uit die krachten die hem in de eerste schepping zijn meegedeeld, volmaakt onderhoudt, als een voorwaarde waaraan de belofte van het leven is vastgemaakt. En dat een zondaar de gedreigde straf zelf afbetaalt en de verzuimde gehoorzaamheid achterhaalt en volmaakt vergoedt. Het dringt zijn eisen aan door een verschrikkelijke bedreiging van de

verdoemenis op de overtreding, en door de belofte van het leven op de volmaakte gehoorzaamheid gedaan.

Het Evangelie van het genadeverbond (1) stemt deze wet toe als volkomen heilig, billijk, rechtvaardig en goed. (2) Maar het wijst ons een uitnemende weg aan, waardoor alle eisen van de gebiedende en dreigende wet veel volmaakter vervuld worden, dan wanneer het gehele mensdom niet gezondigd had, maar zo volmaakt als Adam in de staat der rechtheid gebleven was. Want het maakt ons bekend, dat deze gehoorzaamheid een arme zondaar uit kracht van het eeuwig verbond der verlossing wordt toegerekend als zijn eigen. Waaruit volgt dat hij door deze Borg al de eisen van de wet heeft vervuld. Want toen Jezus in het land Kanaän de liefde van God en van de naaste door een gehoorzaamheid van oneindige waarde betrachtte, en in gedachten, woorden en werken jegens God, de naaste en zichzelf, matig, rechtvaardig en godzalig leefde -. Toen Hij op Golgotha de angsten van de hel doorstond en een vervloekte dood in Gods toorn stierf, toen heeft de uitverkoren zondaar door en in die Borg de volmaaktste heiligheid betracht, waardoor alles wat hij verzuimd had vergoed is, en alle straffen die op de zwaarste overtredingen bedreigd waren reeds uitgestaan, ja zwaardere vloeken geleden dan alle verdoemden samen genomen in de nimmer eindigende eeuwigheid lijden konden. Toen is hij in zijn Borg, Die in zijn plaats stond, voor zijn zonden gevangen, aangeklaagd, veroordeeld, bespot en gepijnigd. Toen is zijn ziel voor die zondige gedachten en begeerten met het wraakzwaard van Gods toorn doorstoken, en zijn hoofd voor die zondige malingen en onbeschaamdheden bespogen, gebeukt en met vloeken bekranst. Zijn ogen die hij op allerlei manieren misbruikt had, zijn toen daarvoor door de pijnlijkste voorwerpen en een akelige duisternis gestraft. Zijn vlees is toen voor allerlei begeerlijkheden van het vlees in Gods toorn geseseld en verscheurd en tot afgrijzing tussen hemel en aarde opgehangen. Zijn handen zijn, voor alle zonden die daarmee gepleegd zijn, doorboord, en de voeten, die op kwade wegen gewandeld hebben, daarvoor doorgraven. Zijn ziel en lichaam, die in het zondigen hadden samengewerkt, zijn toen in zijn nimmer genoeg geliefde en geprezen Borg, door een vervloekte dood naar de strengste eis van de wet vaneen gescheurd. Om kort te gaan, de wet kan niets van een zondaar eisen, of hij heeft het toen volmaakt vervuld. ... Het

Evangelie verzekert ons dat God, nu het recht van Zijn wet zo hoog verheerlijkt en vervuld is, en nu Hij volkomen met goddeloze en krachteloze zondaren verzoent is, een goddeloze, die uit zichzelf niets goeds kan werken, al zijn zonden volkomen vergeven wil, een wettig recht tot het eeuwige leven wil schenken, en alles wat hem nodig is om dat daadwerkelijk te bezitten, door de hand van Christus meedelen wil. .... Het Evangelie leert ons dat leven en zaligheid die op de gehoorzaamheid, die een zondaar door en in Christus betaald heeft, beloofd is, in de kennis, liefde en gehoorzaamheid aan God bestaat, tot welke een zondaar hier aanvankelijk, maar hiernamaals volmaakt moet terugkeren. En dat hij nu veel meer dan in de staat der rechtheid verplicht is zich daarin met alle kracht te oefenen, ja, naar een volkomen volmaaktheid te jagen. En dat hij verplicht is zich over het minste gebrek te veroordelen, te schamen, en te verootmoedigen. .... Het werkbeginsel, waaruit deze dingen naar de eis van het Evangelie betracht moeten worden, zijn geen natuurlijke krachten die de mens met zich op de wereld heeft gebracht, maar bovennatuurlijke, die de mens door een levendige geloofsvereniging uit Jezus' volheid ontvangt. Want de mens, wanneer hij zijn eigen schuld en onmacht gelooft, en door een waarachtig geloof de volmaakte gehoorzaamheid, gerechtigheid en sterkte, die hem aangeboden en geschonken is, inziet, aanschouwt in dat aangezicht van Jezus de heerlijkheid en beminnelijkheid van God, voelt een oprechte liefde tot God in Christus, en wordt daardoor aangespoord en opgewekt om voor Hem te leven, Die voor hem gestorven en opgewekt is. Bevindt hij zijn krachteloosheid, dan wordt hij niet moedeloos en woelt ook niet in zichzelf. Maar hij belijdt het voor Christus, en terwijl hij gelooft dat Hij Zijn kracht in zwakheid wil volbrengen, wordt hij gesterkt, leeft en werkt door het geloof van de Zoon van God. .... Het oogwit van dit werken uit en door het geloof, naar het voorschrift van het Evangelie, is niet om daardoor zijn recht tot het eeuwige leven te verwerven, of daarin zijn vrijmoedigheid in de toenadering tot God te gronden. Aangezien het recht tot het leven, en de vrijmoedigheid tot God alleen en bestendig steunen moet op de volmaakte vervulling van de wet, door Christus volbracht. Dit is het oogwit niet, maar om aan God uit liefde en gehoorzaamheid welbehagelijk te zijn. .... De regel van dit werken is wet en Evangelie beide. .... De beweegredenen zijn hier voornamelijk

de hoogheid, heiligheid, rechtvaardigheid, goedheid en liefde van God, benevens de schrikkelijkheid van de zonde en de betamelijkheid van de deugd, vertoond in het lijden en de heiligheid van Christus, 2 Kor. 5:14,15. Zie de aanspraak, blz. 15.

Wanneer men nu de natuur van de wet van het werkverbond en het Evangelie van het genadeverbond nauwkeurig in het oog houdt, zal men gegrond en duidelijk onderscheiden waarin het *wettisch en evangelisch werken* gelegen is.

Wettisch werken is daarom (1) *in geen geval* · een levendige *erkenntenis van onze verplichting* om de gehele wet van God te onderhouden. Als iemand zo'n erkenntenis van zijn verlichting onder de naam van wettisch werken veroordelen wilde, die zou zich daardoor aan de allergoddelooste dwalingen schuldig maken, die op de verloochening van God en alle godsdienst uitloopt. Want hoewel het dierbaar Evangelie ons ontslaat van de verbintenis om door de onderhouding van de wet het recht tot het leven, dat Jezus verworven heeft, te verdienen, toch neemt het in geen deel onze verplichting weg om de gehele wet te gehoorzamen. Maar het bevestigt dat integendeel, en dringt die veel krachtiger aan. Want het toont ons de heiligheid, billijkheid en onveranderlijkheid van de wet in de Heere Jezus op het nadrukkelijkst, en leert ons dat wij niet alleen uit kracht van schepping en onderhouding, maar ook uit kracht van verlossing en herschepping, ten hoogste verplicht zijn alles wat God in die heilige en goede wet geboden heeft, volkomen te betrachten. Als een gelovige niet gebonden was de gehele wet te onderhouden, dan zouden zijn ongelijkvormigheden met de wet geen zonden zijn. Hij zou zich dan over zijn onvolmaaktheden niet hoeven te vernederen. Jezus zou hem niet dierbaar en altijd nodig kunnen zijn. En hij zou niet nodig hebben naar de volmaaktheid te jagen. · Men zou ook zeer lichtvaardig handelen wanneer men *elke zucht en poging* om zijn plicht te betrachten, onbepaald als een verkeerde wettische gesteldheid veroordelen wilde. Want hoewel men nooit moet proberen om zonder Christus, uit natuurlijke krachten de wet te onderhouden tot verwerving van de zaligheid, wat een ondankbare verloochening van Christus zou zijn - toch moet een mens proberen en zuchten dat hij de gehele wet mag doen. Ja, hij moet daar naar jagen, en niet eerder uitscheiden dan hij daartoe gekomen is. Het is immers onmogelijk

dat een redelijk mens op een geestelijke en levendige wijze de heiligheid en billijkheid van de wet, en zijn verplichting daaromtrent zou inzien, en niet deze ernstige zucht zou gevoelen: "ach! Dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren". · Maar nog grover zou hij dwalen, die de naam van wettische werkheiligheid wilde geven aan de *teerheid* van een kind van God, dat als een redelijk schepsel door gelovig af te hangen van Christus, het ontvangen geestelijk leven getrouw probeert te oefenen in het naarstig gebruiken van de ingestelde genademiddelen, in het waken en strijden tegen verdorvenheden en verzoeken, in diepe verootmoedigingen en veroordelingen van zichzelf over trouweloosheden in het ene en andere. Want dit zijn betamelijke werkingen die het Evangelie gebiedt, Filip. 2:12,13. (2) Maar die verachtelijke naam van verkeerd wettisch werken, dat het dierbare Evangelie verloochent, mag men *met recht* aan de volgende miswerkingen geven. · Eerst, wanneer iemand zich verbeeldt dat hij met zijn *natuurlijke krachten*, zonder geloofsvereniging met Christus de inhoud van de wet kan of moet betrachten om zalig te worden, en met die verbeelding er onbesuisd op aanvalt om het goede te doen, en het kwade naar zijn mening te laten. · Dan ook, wanneer iemand iets probeert te doen, te laten of te verbeteren, met een *oogmerk* om daardoor *een recht tot het leven*, en een grond van toenadering en aanneming bij God te vinden. Want hoewel bekommering en wettische benauwdheid zo gevaarlijk niet is als zorgeloosheid, en evangelische verootmoediging in zichzelf aangener bij God is dan verstoktheid, toch is het een verschrikkelijke zonde wanneer iemand met voorbijgaan van Christus zijn ongelovig vijandig doen, laten, verbreken en benauwdheid als een grond van zaligheid en aanneming aan God probeert op te dringen. Immers, de grond van het recht tot het leven, en van de aanneming van een zondaar bij God, is niet in zelfverbrekingen, en ook zelfs niet in onze geestelijke verootmoedigingen en gelovige werkzaamheden die altijd in dit leven gebrekkig blijven, maar alleen en bestendig in de voldoening en voorbedding van Jezus Christus, onze nooit genoeg beminde Heere. · Verder, wanneer iemand zich alleen tot het werken laat aansporen door een *knechtelijke schrik* voor de straf, die het gemoed voor God als een onverzoende harde Heere toesluit, of door een hoop dat hij om zijn werken hemel en zaligheid

zal ontvangen. ... En eindelijk, wanneer men zijn gebrek en zonden in kleinere of grotere trap bespeurt, en zich niet kinderlijk schaamt, maar knechtelijk *moedeloos wordt*, allerlei toorn en straf verwacht, tegen bidden, toenaderen en terugkeren opziet, van de Heere wegblijft totdat de gedachtenis van de zonden wat vermindert, en wanneer men door aandoeningen God probeert te verzoenen en de gevreesde straffen af te keren.

Uit bovengenoemde inhoud van het Evangelie zal men nu ook duidelijk kunnen zien waarin de natuur van *evangelisch werken* bestaat. (1) Men mag het *niet* stellen · in een kleinachten en *verloochen* van onze *plicht*. Want hoe meer licht in de evangelische waarheden iemand ontvangen heeft, zoveel te meer gronden van verplichting om God te gehoorzamen hem ook op het allernadrukkelijkst in de ogen stralen. · Ook niet in een lichtvaardig heenstappen over, en *kleinachten van de zonde*. Want die het meeste licht in het Evangelie heeft, wordt ook het meest en het spoedigst bij zijn zonden bepaald. Hij ontdekt er de grootste onbetamelijkeid en doemschuld in, omdat Gods eniggeboren Zoon de angsten van de hel daarvoor heeft moeten lijden. En hij heeft er de meeste droefheid en bedaarde verootmoediging over. Het is wel waar dat een mens die evangelisch werkt, in het helderste gezicht van de grootste zonden, de grootste blijdschap over de koninklijk heersende, meer overvloedige genade kan voelen, en in de Heere Jezus een grotere vrijmoedigheid tot God hebben, dan toen zijn zonden nog zo groot niet waren, en hij bij de verlossing die in Christus is, zo levendig niet bepaald was. Maar het is ook waar dat een evangelisch christen onvrijmoediger en bedroefder is, wanneer hij op de wegen van de Heere lichter of zwaarder gestruikeld heeft, dan wanneer hij voorspoediger erop wandelde. Namelijk, naarmate de zonde groot is, naar die mate is zijn onvrijmoedigheid in zichzelf, en zijn droefheid en verlegenheid over de zonde ook groter, op datzelfde ogenblik wanneer zijn vrijmoedigheid en blijdschap in Christus het allergrootst is. Deze dingen kunnen in een christelijk gemoed niet alleen gevoeglijk samengaan, maar elkaar zelfs verwonderlijk bevorderen. Hoe groter de onvrijmoedigheid in onszelf is, zoveel te groter kan de vrijmoedigheid in Christus worden. En hoe groter de vrijmoedigheid in Christus is, zoveel te groter kan de onvrijmoedigheid in onszelf zijn. Hoe groter de droefheid en smart over de

zonde is, zoveel te groter kan de blijdschap over de genade en het Middelaarsambt van Christus worden. En hoe groter de blijdschap over Christus is, zoveel te meer moet de droefheid en smart over de zonden, die de Zoon van God zoveel helse angsten veroorzaakt hebben, ook toenemen. De wonderlijke mengeling van deze dingen is het, die sommige kinderen van God ons te kennen willen geven, wanneer zij met tranen in de ogen en trekken van blijdschap in het wezen, ons toeroepen: “het is mij te wonderlijk, ik kan daar niet bij!” ... Het is ook geen evangelisch werken, wanneer men, als men geen bijzondere hartstochtelijke opwekkingen gevoelt, *werkeloos wacht*, totdat men ze gewaar wordt, en alle werkzaamheden waar die ontbreken als een dood wettisch woelen veroordeelt. Want daaronder ligt een onbetamelijke wettischheid verborgen, alsof de aangenaamheid van onze werkzaamheden bij God van een bijzondere levendigheid van de hartstochtelijke aandoeningen moest afhangen, die zich veelal naar de gesteldheid van de lichamen en de omloop van zijn vochten schikken. Integendeel, hoe zuiverder iemand naar het Evangelie werkt, zoveel te duidelijker zal hij erkennen dat hij, zo als hij zich bevindt, mag aankomen en beginnen te werken. (2) Maar het evangelisch werken is in volgende bijzonderheden gelegen. Men ziet met duidelijkheid de heiligheid, billijkheid en onveranderlijkheid van de wet in, van welke de gebiedende en bedreigende eisen volmaakt vervuld moeten worden, als men zonder krenking van de Goddelijke volmaaktheden gezaligd zal worden. Men gelooft dat men in en door Christus al die eisen van de wet reeds volmaakt vervuld heeft, en daardoor nu een wettig recht ten leven, en een volkomen vrijheid van alle vloeken deelachtig is geworden. Men stelt zijn zaligheid niet in een verkwikkende en verruimende aandoening alleen, maar in de kennis, liefde en gehoorzaamheid aan de heilige wil van God, die ons in wet en Evangelie bekend is gemaakt. Men acht zich nu dubbel verplicht om naar die grote zaligheid te jagen, door een redelijk gebruik van alle betamelijke en door God verordende middelen, afhankelijk van de Heere, en tegen alle zonden te waken en te strijden, onder diepe verootmoedigingen over het veelvoudig gebrek. Men wordt hoe langer hoe duidelijker gewaar uit zijn gedurige traagheden en afdwalingen die zich tegen al dat welmenend zuchten, voornemen en strijden, openbaren, dat men in zichzelf geen waardigheid of vermogen heeft om het

ontvangen geestelijk levensbeginsel, dat in de grootste maar zeer klein is en met vele zwakheden inwendig en uitwendig omgeven is, door zichzelf op te wekken, te gebruiken en te besturen. Men kan dit onvermogen niet verschonen met de door velen niet goed begrepen naam van zwakheid en verdorven hart. Maar men behoudt in zijn binnenste dat rechtmatige oordeel dat men daarom walgelijk en verdoemelijk voor God is. Men wordt aan de andere kant ook niet moedeloos, maar men behoudt dat verlichte oordeel, dat, omdat God door de dood van Zijn Zoon met zondaren verzoend is, Hij Zich veel verheerlijken kan en wil in de vergeving van deze zwakheden, en het schenken van de nodige krachten. En dat Christus een getrouwe Profeet, Priester en Koning is, van Wie het licht in de duisternis, van Wie de gerechtigheid en de genade in schuld en onwaardigheid, en van Wie de kracht in zwakheid volbracht zal worden, uit en door Wie ons geestelijk leven werken en leven moet. Men keurt deze weg voor zichzelf goed en betamelijk. Men gaat in die rust, die Jezus heeft aangebracht. Men rust van dat krachteloos dood en dodend woelen in eigen kracht, zonder Christus, Die ons kracht geeft. Men laat Gods Geest in Zich werken. Dit doet men door een naarstig gebruik van al die middelen, waardoor de Geest Zijn werkingen in de ziel pleegt te oefenen, gelijk een schipper zijn schip door de wind laat voortdrijven, wanneer hij zijn zeilen ophaalt dat de wind daar vanzelf in blaast. Al is men nog zo duister, verward en verdorven, dan gaat men in het eenzame, en men buigt zijn knieën, men leest in de Heilige Schriften, men bezoekt Gods voorhoven en een godvruchtig gezelschap, niet om in dat uiterlijk werk te berusten of zijn rust te zoeken, maar of de Geest door die middelen in ons mocht werken en ons bekwamen om met meer vaardigheid de liefde van God en van de naaste, die in de wet geboden is, te betrachten. Gelijk een zieke, al is het met moeite, medicijnen gebruikt, niet om daarin te berusten, maar als middelen die God pleegt te zegenen tot herstelling van de gezondheid. Laat men de Geest van Christus in zich werken, dan probeert men Hem dan ook door eigenwijsheid en eigen zin niet te bepalen dat hij ons zus of zo leidt. Maar men erkent de minste genade ootmoedig en volgt Zijn wijze leiding in een tere bekommring dat men Hem toch niet mocht tegenwerken. Hieronder worden geloof, hoop en liefde wel eens gaande, dat men met een aangename rust en vaardigheid kan lopen in het pad van de

geboden. Terwijl men aan de ene kant het aanklevend gebrek betreurt, maar aan de andere kant niet knechtelijk schrikt, dat de medelijdende verschonende Heiland het onbarmhartig zal verwijten of bestraffen.

Van dit evangelisch werken verschilt hemelsbreed dat wet en Evangelie, ja God verloochenend lijdelijk *werkeloos wachten*. Maar men moet deze verschrikkelijke naam (1) niet geven · aan een *ootmoedige erkenenis* en gevoelen van onze onbekwaamheid, om zonder voorkomende, medewerkende en achtervolgende genade van Christus het geestelijk leven te onderhouden, op te wekken en te besturen. Want als iemand dit onder die vreselijke naam wilde veroordelen, die zou van het geestelijk leven een onafhankelijke God en Christus maken, en de gewichtigste grondwaarheden van Jezus' Middelaarsambt en de echte oefeningen van het geloof, dat in en uit Hem leeft, omver stoten. · Men moet het ook zorgvuldig onderscheiden van het *lijdzaam uitzien en wachten*, dat de Heere op Zijn tijd, naar Zijn belofte, ons onder een betamelijk gebruik van middelen, met meer licht en kracht mocht voorkomen, zonder dat wij Zijn vrijmacht daarin paal en perk durven zetten. ··· Het is ook geheel wat anders dan die *stille onderwerping* aan die wijze en goede bestelling, dat wij in deze wereld de volmaaktheid niet kunnen bereiken. Want hoewel niemand stil en onderworpen aan de zonde mag zijn, waartegen hij altijd moet strijden, toch mag hij niet verdrietig morren tegen deze bestelling van de Heere. ··· Men mag daarvoor ook niet houden het *betamelijk rusten* van dat wettisch woelen in eigen kracht zonder Christus. Want hoe meer iemand daarvan rust, zoveel te ijveriger en vaardiger zal hij zijn in evangelische werkzaamheden. (2) Maar dat schrikkelijk *werkeloos wachten* bestaat hierin, wanneer iemand onder het voorwendsel van geestelijke armoede, afhankelijk en evangelisch werken, omtrent zijn plicht *onverschillig* wordt, de middelen van bidden, lezen enz. laat staan als men geen bijzondere gevoelige aandoeningen of opgewektheden gewaar wordt, en zo lang wacht totdat men die dingen ontvangt, menend dat zuchten en pogen in donkerheden, zonder zulke levendigheden, maar een dood, Gode onaangenaam, eigen werk is.

Maar kan dan een christen *met hebbelijke genade werken*? Het is jammer dat veel mensen van dit te vragen een al te grote hebbelijkheid verkregen hebben. Want door het

onbedachtzaam overhaast antwoorden en betwisten van deze nutteloze vraag, worden veel kwade hebbelijkheden opgewekt, en veel goede hebbelijkheden in Gods kinderen ten onder gehouden, terwijl het gehele geschild onder rechtzinnige en echte godzaligen, eindelijk op een nutteloze woordenstrijd uitloopt.

Door hebbelijke genade verstaat men het geestelijke leven, aangemerkt als een hebbelijkheid, die de begenadigden altijd bijblijft, ook in de grootste ongestalten, gelijk een mens de hebbelijkheid van denken en spreken behoudt, ook dan wanneer hij slaapt of flauwgevallen is.

Met hebbelijke genade te werken kan verschillende betekenissen hebben, waarnaar de vraag ook verschillend moet beantwoord worden.

Verstaat men door werken met hebbelijke genade, in het algemeen, met meer of minder licht geestelijke werkzaamheden *met dat geestelijke leven* te oefenen, dan is het een redeloze vraag. Alsof men vroeg: "kan een levend mens met zijn leven ook leven, en een ziende met zijn gezicht ook zien?" Immers ja. Want een hebbelijk gezicht is geen blindheid, en hebbelijke genade is geen geestelijke dood, maar geestelijk leven. En wanneer een begenadigde afhankelijk van de Heere werkzaam is, dan werkt hij met dat geestelijk leven dat hij ontvangen heeft. De Heere geeft hem dan geen ander werkbeginsel, maar wekt datzelfde beginsel op, dat hij in de wedergeboorte geschapen heeft, om te werken.

Verstaat men door werken met hebbelijke genade, uit dat beginsel van het geestelijke leven *onafhankelijk*, zonder de invloed van de voorzienigheid van de genade, te werken, dan moet iedereen die het geestelijk leven voor geen onafhankelijke God houdt, de vraag ontkennen.

Verstaat men door werken met hebbelijke genade, *het ambt van Christus te verrichten*, en zichzelf in duisternissen te verlichten, uit afzwerpingen terug te brengen, enz., dan ontkent iedere christen de vraag zonder enige bedenking.

Meent men, of een zwakke christen die in duisternissen zit, met zijn hebbelijke genade die hij bezit kan werken als een sterke christen en iemand die in het licht wandelt, dan is de vraag even zo nodeloos en ongerijmd alsof iemand wilde vragen of een zwak mens met zijn krachten zoveel kon werken als een sterke, of

een mens in de donkere nacht zonder licht zo goed kon zien als op de heldere middag.

Wil men zeggen of een christen door de gewone invloeden van de voorzienigheid van de genade, zonder buitengewone geestelijke ziekten en verzoekingingen, uit het beginsel van het geestelijk leven waarachtig maar gebrekkelijk geestelijk werk kon verrichten -. Bijvoorbeeld een rechtmatig oordeel vellen aangaande zijn ellendige toestand en de weg van de behoudenis in Christus -. Of hij zich redelijk en vrijwillig, hoewel afhankelijk van de Heere, kan bepalen tot het gebruik van geestelijke middelen. Dan is het opnieuw hetzelfde alsof iemand vragen wilde of een mens in het natuurlijke, hoewel hij sukkelend was, zonder buitengewone toevallen van bezwijming, door de gewone natuurlijke voorzienigheid met zijn hebbelijk leven nog levendige werkingen kon verrichten, en zich vrijwillig bepalen, hoewel afhankelijk van de Heere, om te eten en naar vermogen enige bezigheden te verrichten. Indien iemand deze vraag wilde ontkennen, die zou zich verdacht maken alsof hij voorgenomen had, als men het op het allerlichtste nam, om aan luie mensen een voorwendsel te geven waaronder zij zich van hun plicht mochten ontslaan.

Vraagt men of zulke werkingen, die men door de gewone invloed van de voorzienigheid van de genade met die hebbelijke genade verricht, gehouden kunnen worden voor echte geestelijke werkingen, en of een christen zich daarmee vergenoegen kan? Tot antwoord dient dat, voorzover die werkingen door hebbelijke genade verricht worden, zij ook in zoverre echte geestelijke werkzaamheden zijn, hoewel ze met vele gebreken omhangen mogen zijn. Want zoals de oorzaak is, zo is ook het gevolg. Dat uit een redelijk beginsel gewerkt wordt, is een redelijk werk, en dat uit een geestelijk beginsel voortgebracht wordt, moet ook geestelijk zijn. En wat het tweede lid van de vraag betreft, het allerminste dat de Heere schenkt moet zeker met dankzegging erkend worden. Dat de Heere het geestelijke leven nog bewaart, dat men een rechtmatig oordeel en gezindheid heeft, en dat men de middelen tot meerdere wasdom mag gebruiken, zijn onverdiende goedertierenheden van de Heere. Maar een rechte christen kan zich daarmee niet ten volle vergenoegen, of daarin berusten. Maar dat kan en mag hij ook in de allerlevendigste opgewektheden en werkzaamheden niet doen.

IV. *Begeerde Paulus dat de gelovigen hun naarstigheid BEWIJZEN zouden*, dan moet men het gedrag van de godvruchtigen, die hun inwendige gesteldheid door woorden en gedrag naar buiten openbaren en laten zien, in geen geval voor een farizeese geveinsdheid uitmaken. Maar men moet het aanmerken als een betamelijke en nuttige plicht, die in Matth. 5:16; 1 Petr. 3:1 en hier, door Christus en Zijn apostelen ingeprent wordt. Er is ook een groot onderscheid tussen het gedrag van de Farizeeën en die van de christenen. Want die vertoonden naar buiten wat ze inwendig niet bezaten, om door anderen voor wat bijzonders gehouden te worden. Maar dezen laten naar buiten schijnen wat ze inwendig in waarheid bezitten, opdat hun Vader verheerlijkt, en hun naaste gewonnen mag worden, Matth. 5:16; 1 Petr. 3:1.

V. *De naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop moet TOT HET EINDE TOE bewezen worden.*

/. Daarom heeft men geen redenen de echtheid van de hoop te verdenken, wanneer men merkt dat het *nooit volmaakt* is, en aan gedurige bestrijdingen bloot staat. Want de vermaning om tot het einde toe naarstigheid te bewijzen, vooronderstelt duidelijk genoeg dat de hoop van de allersterkste ook tot het einde toe gebrekkig is, en met veel bestrijdingen worstelen moet.

//. Uit het gezegde volgt ook onbetwistbaar dat de hoop *niet te lang kan duren*. Wanneer sommige begenadigden merken dat hun hoop nu wat vaster staat, en langer duurt dan zij en anderen gewend waren, en dat het onder duisternissen en zwakheden niet direct als voorheen bezwijkt, kan hen met grote killigheid ingeworpen worden, of hun hoop en moed niet al te lang duurt? Of het niet een bewijs is van lichtvaardigheid, waardoor men de zaak niet zo nauwkeurig behandelt, als anderen die na een weinigje hoop direct weer in moedeloosheid zakken? Of het niet veiliger zou zijn de hoop, die zo lang heeft geduurd, te bestrijden, enz.? Maar Paulus leert hier het tegendeel. Hij begeert dat men naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop zou bewijzen, tot het einde toe. En in Hebr. 10:23 vermaant hij: *laat ons de onwankelbare belijdenis der hoop vast houden; want Die het beloofd heeft, is getrouw.*

VI. *De apostel had een OVERHEERSENDE BEGEERTE dat een iegelijk diezelfde naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe bewijzen mocht.*

/. Hieruit kan men de misvatting van sommigen grondig weerleggen, aangaande de beste en nuttigste handelwijze en besturing van het arme en ellendige volk van de Heere. (1) Sommigen beelden zich in dat die leraars en gewone godzaligen, die hun voornaamste werk daarvan maken dat zij bij alle gelegenheden herinneren hoe de zwakke en twijfelmoedige kinderen van de Heere bestaan, hoe duister en ellendig zij kunnen worden en toch ware genade bezitten, en die zich gedurig bij de eerste beginselen van het genadewerk ophouden, en waar zij het maar enigszins te pas kunnen brengen vertellen hoe het toegaat wanneer men overtuigd en bekeerd wordt, mensen zijn die het meeste licht in de geestelijke armoede hebben, en die voor de arme kinderen van de Heere de allernuttigste zijn. Eveneens alsof iemand dacht dat die dokters voor zieke mensen de geschiktste waren, die zich voornamelijk daarmee ophielden dat zij de zieken herinnerden hoe de ziekte pleegt te beginnen, hoe zwak men kan zijn en toch nog leven hebben, en hoe het toegaat wanneer een mens geboren wordt, enz., en die zich ondertussen niet veel bekommeren om de zieken geneesmiddelen toe te dienen, waardoor zij tot volkomener gezondheid, onder Gods zegen, geraken kunnen. Men denkt wel eens dat zij, die bij de eerste beginselen niet blijven staan, maar een overheersende begeerte hebben dat Gods zwakke kinderen tot meerdere vastigheid mochten geraken, en die hen daartoe door gepaste vermaningen en besturingen proberen op te wekken, dat deze, zeg ik, wat al te hoog handelen, en voor het arme volk zo geschikt niet zijn. Alsof men dacht dat een dokter die zich niet alleen vergenoegen kon met de zieken van de ziekte wat voor te spreken, maar die zich voornamelijk bemoeide om door gepaste geneesmiddelen, en een nauwkeurig voorschrift van het gebruik ervan, de herstelling van de zieke te bevorderen, niet zeer nuttig voor hem zou zijn. Men kan in onbedachtzaamheid naar zulken weleens stenen van verachting werpen. Zoals de murmurerende vergadering beval dat men Jozua en Kaleb, die tot vertrouwen, hoop en moed vermaanden, met stenen zou stenigen, Num. 14:9,10. (2) Ik beken, men kan hier aan weerskanten te ver gaan, en onvoorzichtig handelen. · Het is zeer verderfelijk wanneer men geruste zondaars, die een valse hoop hebben, wilde vermanen om die ongelukkige hoop vast te houden. ·· Sommigen, die meer liefde dan voorzichtigheid hebben, kunnen voor

bekommerde mensen zeer nadelig zijn, door hen direct toe te voegen dat ze maar goede moed moeten hebben en vertrouwen, zonder hen de rechte gronden en wegen van de hoop onderscheiden uit te leggen en aan te wijzen. ... Men kan ook al te onbarmhartig handelen met arme sukkelende zielen, en hen door al te grote gezetheid op de verdere aanwas, onverstandig overdrijven. ... Men kan ook al te spaarzaam zijn in het spreken van de zwakheden van Gods kinderen, en hoe zij in hun slechtste veel voortreffelijker zijn dan de onbegenadigden op hun best. Want hoewel deze dingen alleen niet genoeg zijn, toch zijn ze in sommige gelegenheden voor worstelende zielen nuttig en nodig. (3) Maar men mag het niet veroordelen in leraren en ook niet in gewone godzaligen, wanneer ze met geestelijke wijsheid en voorzichtigheid daarop aandringen dat een iegelijk dezelfde naarstigheid bewijze, tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe. Want zo'n ongewone begeerte belijdt Paulus hier van zich en zijn mede-apostelen.

// Nog erger zou men tegen de begeerte van Paulus en van de Geest, Die het in hem verwekt heeft, strijden, wanneer men uit afgunst of uit misvatting van enige waarheden, arbeiden wilde om oprechte zielen de hoop te ontnemen en moedeloos te maken, alsof dat hen tot het een of het ander zeer nuttig kon zijn, of tenminste geen merkbare schade doen. Want hoewel het nuttig en nodig is dat men iemand die zich met een ongegronde hoop vleit, zijn schadelijke hoop probeert te ontnemen - echter het is zeer te berispen wanneer men een oprechte, onder wat voor voorwendsel het ook moge zijn, in zijn echte hoop probeert te stuiten. Want hoewel de Heere, Die het licht uit de duisternis kan voortbrengen, zulke behandelingen kan doen medewerken tot nut van Zijn volk, toch heeft men van die handelwijze zelf zo weinig nut te verwachten, als men zich van de duisternis enig licht, of van de verzoeken van de satan en van de vervolgingen van de wereld, die God ook ten beste keren kan, enig voordeel beloven kan.

VII. *De naarstigheid tot de volle verzekerdheid der hoop is een gepast middel OPDAT men niet traag wordt.*

Daarom is de vrees van sommigen, dat zij zorgeloos en werkeloos mochten worden wanneer zij meerder en bestendiger moed en hoop hadden, ten enen male zonder enige grond. Want de Heilige Schriften en de ondervinding leren dat hopeloosheid werkeloos maakt, maar integendeel een levendige echte

hoop tot evangelische werkzaamheid zeer krachtig aanspoort.

VIII. *De godzaligen worden beschreven als mensen die de BELOFTENISSEN BEËRVEN.*

/. Het is dan een onnodig en tegen het Evangelie strijdig woelen, wanneer bekommerde zielen arbeiden om de beloften te verdienen, of voor de niet gangbare munt van eigen deugden te kopen. Men moet het als een erfenis beërven.

// Hieruit blijkt ook de ongegrondheid van vele zwaarigheden die sommige godzaligen zeer benauwen. Ze durven zich de beloften van God niet toe te eigenen, en die zijn naar hun gedachten te groot voor hen, omdat ze niets in zich vinden waarom ze die waardig zouden zijn. Maar, heeft men Gods Zoon aangenomen, is de Geest van Christus in ons, wat men uit Zijn werkingen, in Joh. 16:8 genoemd, weten kan, dan zijn wij Gods kinderen en erfgenamen. Want men verkrijgt de belofte als een erfenis uit kracht van het eeuwig genadetestament, en de vrije aanneming tot kinderen, Rom. 8:14-17.

IX. *Men beërft de beloftenissen DOOR GELOOF EN LANKMOEDIGHEID.*

/. Die het zaligmakend geloof nog missen, kunnen zich met het daadwerkelijk aandeel aan de beloften nog niet vertroosten. Want hoewel het geloof en de lankmoedigheid geen waardigheid hebben *waarom* wij de beloften zouden verkrijgen, toch zijn het wegen *waardoor* wij ze in een daadwerkelijk bezit ontvangen.

// Zij voeden een onbetamelijke misvatting, die zich inbeelden dat het staat maken op Gods getuigenis iemand bedriegen kan, maar dat twijfelingen aan Gods toezeggingen, zorgvuldigheid en bevreemdheid de rechte wegen zouden zijn, om de beloftenissen veiliger deelachtig te worden. Want de apostel leert hier uitdrukkelijk dat geloven, dat is, staat maken op het enkel getuigenis van God, de weg is waardoor men de Goddelijke belofte beërft.

/// Het is geen bewijs van lichtvaardigheid wanneer men onder een lang uitstel van de vervulling, onder toenemende zwaarigheden van verzoeken, zwakheden en tegenstand, nog aanhoudt met geloven en hopen. Want geloof en lankmoedigheid zijn wegen waardoor men de beloften veilig beërft.

X. *De apostel vermaant de gelovigen dat zij NAVOLGERS zouden zijn van hen die door geloof en lankmoedigheid de beloften beërven.*

/. Goede voorbeelden zijn in de oefening van de godzaligheid bijzonder nuttig. *Mijn*

broeders, neemt tot een voorbeeld des lijdens, en der lankmoedigheid de profeten, die in den Naam des Heeren gesproken hebben. Ziet, wij houden hen gelukzalig, die verdragen; gij hebt de verdraagzaamheid van Job gehoord, en gij hebt het einde des Heeren gezien, dat de Heere zeer barmhartig is en een Ontfermer, Jak 5:10,11.

//. Men moet van de voorbeelden tot navolging een goede verkiezing maken. Sommigen handelen hier zeer verkeerd. Ze denken dat zij, die in geloof en lankmoedigheid uitmunten, voor hen te hoog zijn. Ontmoeten ze een vreesachtige, die in gedurige twijfelingen staat, dan denken ze: “die ziet nauwkeuriger toe dan ik, zo moest ik mij ook gedragen”. Maar Paulus vermaant een ieder dat zij navolgers

zouden zijn van hen die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven.

XI. De herinnering van het onherstelbaar ongeluk van de afvallingen wordt de gelovigen, die niet konden afvallen, voorgehouden tot aansporing tot de volle verzekerdheid van het geloof.

Gods kinderen moeten dus van de allerverschrikkelijkste oordelen over de goddelozen een nuttig gebruik maken. Ze moeten niet direct denken, “zo zal het met mij ook nog gaan”. Maar ze dienden daaruit met dankzegging op te maken hoe groot de goedertierenheid en genade is die hen van zulke oordelen heeft verlost. En ze moesten zich daardoor aan laten sporen om zoveel te ijveriger in geloof en godzaligheid voort te gaan en toe te nemen.

8. Aanmerkingen over Genesis 32:24-30

24 Doch Jakob bleef alleen over; en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging.

25 En toen Hij zag, dat Hij hem niet overmocht, roerde Hij het gewricht zijner heup aan, zodat het gewricht van Jakobs heup verwrongen werd, als Hij met hem worstelde.

26 En Hij zeide: Laat Mij gaan, want de dageraad is opgegaan. Maar hij zeide: Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent.

27 En Hij zeide tot hem: Hoe is uw naam? En hij zeide: Jakob.

28 Toen zeide Hij: Uw naam zal voortaan niet Jakob heten, maar Israel; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de mensen, en hebt overmocht.

29 En Jakob vraagde, en zeide: Geef toch Uw naam te kennen. En Hij zeide: Waarom is het, dat gij naar Mijn naam vraagt? En Hij zegende hem aldaar.

30 En Jakob noemde den naam dier plaats Pniël: Want, zeide hij ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest.

§1. Het voornaamste *oogmerk* van de geschiedenissen die in Mozes' eerste boek verhaald zijn, is (1) om in een aaneengeschakelde menigte van voorbeelden te tonen hoe de getrouwe verbonds-God de eerste moederbelofte aan het gezegend vrouwenzaad, niettegenstaande de gebreken en onwaardigheden ervan, door wegen van een gedurige strijd met de slang en zijn zaad, boven en tegen alle bevatting van het vleselijke vernuft, getrouw heeft vervuld en toegepast. (2) Teneinde het navolgend geslacht uit zoveel heerlijke en levendige voorbeelden met volle zekerheid zou leren, dat God getrouw is in het vervullen van al Zijn toezeggingen die aan Zijn ellendig volk gedaan zijn. · Maar dat Hij dat doorgaans door wegen van grote duisternissen, zwarigheden en bestrijdingen wil ten uitvoer brengen, om het heerlijke licht van Zijn volmaaktheden in de dikste duisternissen zoveel te helderder te laten schijnen, en om door de zwaarste beproevingen van het geloof de zaligheid van zijn volk wonderbaarlijk te vergroten. (3) Opdat zij, wanneer ze in dergelijke duistere gevallen komen, de moed niet mochten laten varen, maar door zoveel voorbeelden gesterkt, de beloftenissen door geloof en lankmoedigheid verwachten en veilig beërven.

§2. Tot zo'n bemoedigend doeleinde is ook nauwkeurig aangetekend de wonderlijke *geschiedenis van de aartsvader Jakob* en in het bijzonder zijn terugreis uit Mesopotamië

naar het land dat de verbonds-God aan zijn grootvader Abraham en zijn zaad beloofd had, waar de Heere telkens het helderste licht uit de dikste duisternis, naar Zijn gewone wijsheid, goedheid en trouw tevoorschijn bracht.

Verder, bij de ingang van het land van de belofte, beschikte de getrouwe verbonds-God dat uit het gevaar waarin hij wegens zijn schoonvader Laban was geraakt, een grotere veiligheid voor de aartsvader geboren werd, hoofdst. 31.

Na deze verruiming volgde direct een meer benauwende engte, die veroorzaakt was door lang verleden en vergeven zonden, die hem bij het beërven van de zegen hadden aangekleefd, en het gemoed van zijn broeder Ezau in haat en toorn tegen hem ontstoken hadden. Hieruit ontstond een kille vrees dat zijn vertoornde broeder de lang verkropte en opgestapelde toorn met zoveel te groter woede nu eensklaps op hem zou proberen uit te storten, en dat de Heere het om zijn zonden rechtvaardig mocht toelaten. Maar hoe groter de slingeringen, de angsten en engten waren, zoveel te groter werd de vastigheid, de troost en ruimte van het gemoed, die Hij, Wiens Naam Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid en Vrededorst is, daaruit deed voortkomen, hoofdst. 32.

Hij die Zijn zwak volk niet verzocht laat worden boven vermogen, deed hem, eer hij van Ezau's toerusting gehoord had, een heirleger van engelen ontmoeten, om hem te

onderrichten dat zijn bonds-God, de Heere der heirscharen, macht genoeg had om hem tegen het optrekkend leger van Ezau te beschermen. Opdat hij zo'n vaste troostgrond mocht hebben, eer wat hem het allermeest kon benauwen, was aangekondigd, vs. 1,2.

Maar het schijnt dat de ontstelde aartsvader die troostgrond zo levendig niet kon inzien en gebruiken, dat hij zich daarop volkomen durfde verlaten. (1) Hij zendt daarom een *gezantschap*, wat door onderwerpente uitdrukkingen en een verhaal van zijn rijkdommen het harde hart van zijn broer zou proberen te verzachten. (2) Maar omdat hij waarschijnlijk teveel op die middelen, en te weinig op de Heere vertrouwde, werd zijn zwaarigheid daardoor niet verminderd maar merkbaar vermeerderd. Want de tijding welke die gezanten brachten, dat zijn broeder *met een redelijk leger* kwam optrekken, maakte hem zo *bevreesd en bang* dat hij met de beloften niet naar behoren kon werken, maar zich een algehele ondergang voor ogen schilderde. (3) Hierdoor werd hij genoodzaakt om van het schepsel af te zien, en met *klagen, danken en smeken* de toevlucht te nemen tot de Goddelijke *volmaaktheden* en de *beloften*, die aan zijn vaderen en hem in het welgeordineerde verbond gedaan waren, vs. 3-12.

Omdat misschien al te veel gebrek van geloof en vertrouwen in dit gebed nog plaats had, werd zijn gemoed van alle vrees nog niet ontslagen. Hierom slaat hij een nieuwe weg in. (1) Hij probeert zijn broeder door aangename *geschenken*, die hij vooruit schikt, te verzoenen, (2) en laat onder grote vrees zijn bezittingen, in een voorzichtige beschikking, achter die voorhoede *over de rivier Jabbok trekken*, vs. 13-23.

Maar zijn geweten zei hem dat deze voorhoede niet sterk genoeg was om hem te dekken. (1) Hierom moest hij, toen het gevaar op het grootst werd, opnieuw op een plechtige wijze tot zijn *verbonds-God*, Die hem zo vaak geholpen had, *de toevlucht nemen*. (2) Toen werd hij na een zeldzame *beproeving* uit zijn angsten zo wonderbaarlijk *uitgeholpen*, dat hij niet alleen van de *tegenwoordige*, maar ook van de *toekomstige verlossingen* volkomen *verzekerd* kon zijn. (3) En hierom probeerde hij ook deze zeldzame ontmoeting door het oprichten van een altijddurend *gedenkteken* in de zin van de gedachten van zijn hart te bewaren, vs. 24-30.

§3. Het gedeelte van de geschiedenis dat wij nu tot nadere overweging voor ons nemen, (1)

toont ons · de aartsvader *Jakob*, die in zijn vrees voor zijn broeder, zich tot een ernstig gebed *afzonderde*, · door een zeldzame *proefweg* gered werd, ··· en deze redding door een gepast *gedenkteken* probeerde te vereeuwigen. (2) Het is als een heldere *spiegel*, waarin men duidelijk en overtuigend kan ontdekken · de onbezweken *trouw* en zeldzame *wonderwegen* waardoor de getrouwe verbonds-God al Zijn *toezeggingen* aan Zijn ellendig volk op Zijn tijd *vervult*, ··· zeer gepast om de arme en zwakke *kinderen* van de Heere in de donkerste wegen van *tegenheden* tot *geloof, hoop en moed* nadrukkelijk aan te sporen.

§4. De geschiedenis zelf spreekt van *twee* onderscheiden *hoofdgebeurtenissen*. (1) *Eerst* van de zeldzame *uitredding* van de biddende en zwaar beproefde aartsvader, vs. 24-29. (2) En *dan* van de *oprichting* en *verklaring* van een gepast *gedenkteken*, tot bewaring van deze bemoedigende gebeurtenis, vs. 30.

§5. In het *eerste* stuk moet men overwegen (1) *eerst*, de ongewone *beproeving* van de biddende aartsvader, vs. 24, (2) en *dan* zijn heerlijke *uitredding* en versterking in zijn zwakheid, vs. 25-29.

§6. Gelijk de duisternis kort voor het aanbreken van de dag het allerzwaarst kan worden, zo kunnen vlak voor de heerlijkste verlossingen, de allerzwaarste beproevingen voorafgaan. Immers, toen de getrouwe verbonds-God aan de bedrukte Jakob een zonderlinge zegen en aanmerkelijke verlossing uit zijn vrees wilde schenken, liet Hij een zware en benauwende *beproeving* onmiddellijk voorafgaan. Laat men hier beschouwen (1) *eerst de gelegenheid* waarbij dit gebeurde, (2) en *dan* de ongewone *beproeving* zelf.

§7. De gelegenheid wordt zo beschreven: JAKOB BLEEF ALLEEN OVER.

§8. JAKOB was een godvruchtige zoon van de godvruchtige vader Izak, de stamvader van de vermaarde twaalf stammen van Israël, de wettige erfgenaam van de heerlijke beloften die aan zijn grootvader Abraham gedaan zijn.

§9. Die grote man werd door zulke grote benauwdheden overvallen, dat hij met zijn gezelschap niet verder voort kon komen, maar ALLEEN OVERBLEEF.

Hij had zijn vrouwen, kinderen en bezittingen over de rivier Jabbok laten zetten. Maar hij bleef zelf in die donker nacht aan de noordzijde van de rivier alleen over, in *zijn eenzaamheid*,

&\$" (vado), die hem in tijden van benauwdheid niet ongewoon maar zeer eigen was.

Men kan uit de omstandigheden waarin de aartsvader zich tegenwoordig bevond, gemakkelijk nagaan uit wat voor *beginsel* en tot welk *doeleinde* hij zijn gewone eenzaamheid verkoos. (1) Want terwijl zijn *lichaam* door de natuurlijke *nacht* overvallen werd, bevond zijn *ziel* zich in een verschrikkende nacht van allerlei zware *benauwingen*. · Toen de afgezonden boden met de tijding van Ezau's aantocht met vierhonderd mannen terugkeerden, *toen vreesde Jakob zeer, en hem was bange, want ik vreze hem, dat hij niet misschien kome, en mij sla, de moeder met de zonen*, vs. 6, 7, 11. · Toen hij naar Gods eeuwig voornemen de zegen beërfde, had hij zich op de raad van zijn moeder tegen licht en plicht *aan zwakheden schuldig gemaakt*, die hem naar de uitspraak van zijn geweten waardig maakten dat zijn godvruchtige vader, indien hij het bemerkte, hem in plaats van zegenen, vloeken mocht, Gen. 27:12. Buiten twijfel werd hem dit bij deze gelegenheid door het *geweten* opnieuw *voorgehouden*. Het *ongeloof* en de *satan* zullen het met grote kracht hebben *aangedrongen*, en hem gestadig toegeroepen: "dit zijn de gevolgen en bittere vruchten van uw zware zonden, waarom u nu rechtvaardig al deze gevaren overkomen. Weet nu en zie hoe kwaad en bitter het is dat u de Heere uw God verlaten hebt, en Zijn vrees niet bij u geweest is, op een tijd wanneer het u allermeest betaamde. Wanneer men een plechtige zegen begeert, en een godzalige huisvader het plechtigste gebed, zegen en voorzeggingen zal uitspreken, dan behoorde immers hij, die de zegen begeert te ontvangen, een oprechte, biddende en godvrezende gestalte te hebben. Maar wat hebt u gedaan? U hebt bedrieglijk met uw vader, met uw eigen geweten, ja met de levende God gehandeld. U hebt zich niet ontzien uw oude, blinde, godvruchtige vader, zelfs in het gebed onbeschaamd met rijp overleg te bedriegen. U hebt uw getrouw geweten, dat u waarschuwde, geen gehoor gegeven. Maar u hebt het misleid met de belofte van uw zwakke partijdige moeder, hoewel toch uw eigen geweten als Gods stadhouders in uw ziel meer gehoor had moeten vinden dan enig mens op de wereld. Toen u zo onbeschaamd durfde zeggen: 'ik ben Ezau uw eerstgeborene, ik heb gedaan zoals u tot mij gesproken hebt, eet van mijn wildbraad, dat ik zo snel gevonden heb omdat de Heere het voor

mijn aangezicht heeft doen ontmoeten', toen hebt u niet alleen loutere grove onwaarheden gesproken, maar ook Gods alwetendheid, rechtvaardigheid, voorzienigheid en hoogheid gruwelijk verloochend. U was vergenoegd wanneer uw vader het bedrog maar niet merkte en u niet vloekte. Maar of de alwetende, heilige en rechtvaardige God, Die van de man des bedrogs een gruwel heeft en de leugensprekers zal verdoen, uw boosheid zag en kende, hebt u voor niets gerekend. Op die tijd toen u Gods geduchte eigenschappen met woorden en werken verloochende, hebt u geveinsd alsof u een ongemene indruk van zijn goede voorzienigheid had, om uw boosheid maar voor mensen te bedekken. O! verschrikkelijke onoprechtheid, gepleegd op een tijd van een allerplechtigst gebed tot God om een zegen. Toen had u geloof en vertrouwen moeten oefenen. God was machtig geweest het hart van uw vader om te zetten om u te zegenen, hoewel u oprecht beleden had, 'ik ben Jakob', als u van God verordineerd was om de zegen te ontvangen. Uw vader heeft bedoeld niet u maar uw broer te zegenen. Hem heeft hij gemeend, hoewel u tegenwoordig was. De zegen hangt niet af van de plaatselijke tegenwoordigheid van een mens, maar van de bedoeling van God en van de zegenaar. Ezau is gezegend. U hebt door uw onoprechtheden en zware zonden het voornemen van God en uw vader niet kunnen verleiden. U kunt niet gezegend zijn. Want dan zou God uw zware overtredingen schijnen goed te keuren. Durft u dat wel te denken? Meent u dat God u naderhand, door verschijningen en herhaalde beloften, de zegen bevestigd heeft? Denk dat toch niet. Uw lichtvaardig hart, dat zo onder de zegening van uw vader durfde handelen, zal u dat hebben wijsgemaakt. Denkt u dat uw uiterlijke voorspoed een bewijs van Gods gunst en zegen is, dan bedriegt uw hart, dat God en uw vader heeft willen bedriegen, nu uzelf rechtvaardig. Aangezien al die goederen maar dienen om uw vloeken en smarten te verzwaren. Hoe groter uw have is, zoveel te zwaarder zal uw angst wezen En zoveel te meerder zijn de pijlen, waarmee de vloek u doorschieten zal wanneer Ezau komt en de één na de ander verslaat. Met het grootste recht is niet alleen de toorn van Ezau, maar ook de grimmigheid van de Heere tegen u ontstoken. U voelt immers de toorn van de Almachtige reeds in uw binnenste? Wat is die angst en benauwdheid, die onder al uw bidden niet vermindert maar vermeerdert, anders dan een

bewijs van Gods ongenoegen? Nu is de tijd gekomen dat God aan u, tot waarschuwing van anderen, openbaren zal hoezeer Hij de zonde en de verloochening van Zijn volmaaktheden haat. Hoort u daar niet een gedruis? Daar zijn Ezau's ruiters reeds. Met het begin van de dag zal het bloedbad beginnen, en u zult omwille van uw zonden tot een allerbloedigst slachtoffer aan de billijke toorn van uw broeder overgeleverd worden." Die de geestelijke strijd, welke een gelovige ziel met het ongeloof en de satan voeren moet, niet alleen buiten zich in een schilderij, een spiegelgevecht heeft gezien, maar het in goede ernst zelf heeft moeten strijden, zal uit eigen ervaring wel begrijpen kunnen dat die listige vijanden de gebreken die Gods kinderen uit zwakheid aankleven, zodanig probeert te vergroten met verberging van al het goede. En dat zij in tijden van beproeving zulke pijlen, als zojuist gemeld zijn, op een benauwd hart plegen te schieten. En wanneer men al de omstandigheden, die hier van de aartsvader zijn aangetekend, samen neemt en met elkaar vergelijkt, dan moet men daaruit met grote waarschijnlijkheid besluiten dat de ene of de andere van de genoemde pijlen op zijn ziel verschoten zijn. Want de Heere had hem meermalen de duidelijkste toezeggingen gedaan, dat Hij hem gewis weldoen zou, en zijn zaad stellen als het zand van de zee, vs. 12. Toch was hij nu met zo'n vrees bezet voor zijn gehele ondergang, dat hij zo'n schikking maakte, alsof hij verzekerd was geweest dat zijn verderf zo direct een aanvang zou nemen. Dit is immers een duidelijk bewijs dat zijn ziel in die tijd de heftigste bestrijdingen aangaande de beloften van God gevoelt heeft. En wat konden die geestelijke vijanden toch vinden dat zwaardere wonden in zijn ziel kon veroorzaken, dan die zonden die toen gepleegd waren, toen Ezau's toorn waarvoor hij nu vreesde, een begin genomen had, en waarover zijn waakzaam geweten hem toen al de vloek voorspeld had? Niets was ook geschikter om het gemoed van die oprecht godzalige man, die geen één zonde wenste te verbloemen en licht te achten, in de uiterste verwarring en verslagenheid te brengen, dan de herinnering en brede uitmeting van zijn gebreken. ... In deze hooggaande angst en vrees scheen alles wat hij bij de hand nam om ruimte te zoeken, *zonder kracht te zijn*. Hij pleitte op de Goddelijke volmaaktheden en verbondsbeloften. Maar hij had toen het gewone *licht en kracht* daaronder *niet*, om zich daarop volkomen te verlaten en gerust te stellen. ,, Hij had

voorzichtige middelen ter hand genomen om zijn broer in te nemen. Hij had een gezantschap gezonden en liet nu kostbare geschenken vervaardigen. Maar het eerste scheen zijn broeder maar opgewekt te hebben om met zijn leger tegen hem *op te breken*, en het andere had *niet voldoende grond* in zich waarop Jakob durfde *berusten* en vertrouwen, dat het het hart van zijn broeder zou kunnen omzetten, en hemzelf uit zijn nood verlossen. (3) In deze grote nood was geen ander middel voor hem overgebleven dan dat hij nog eens op een plechtige wijze zich tot zijn onbegrijpelijk genadige, almachtige en getrouwe *bonds-God*, de Heere der heirscharen, *keerde* om daar zijn *zonden* die hem benauwden *te belijden*, *vergeving te smeken*, en een genadige hulp en *verlossing* ootmoedig in een ernstig gebed *te zoeken*. (4) Tot dit doeleinde bleef hij dan aan de noordzijde van de rivier, in de eenzaamheid, om twee voorname *redenen*. · Aan die plaats was hem een *heirleger van engelen ontmoet*, wat hem zo aanmerkelijk was geweest dat hij die plaats daarvan met een nieuwe naam noemde. Misschien had hij enige versterking van dit gezicht genoten. Zijn ziel kleefde aan die heilige plaats, in de hoop dat hij daar nog enige nieuwe versterkende ontmoetingen mocht ontvangen. · De eenzaamheid was hem nu nodig om *ongestoord en vrij* zijn gehele hart voor Gods aangezicht uit te storten.

§10. Zo gepast de eenzaamheid is voor een plechtig gebed, zo geschikt is het ook om de schrik van een beangst en worstelend gemoed te vermeerderen, bijzonder in een donkere schrikachtige nacht. Een gedreven blad kan in zo'n geval een onversaagde man een killigheid aanjagen. Hoe zwaar is dan de beproeving geweest, toen onze met vrees en angst vervuld aartsvader onder de heftigste strijd met het ongeloof en de satan, in die eenzaamheid in een donkere nacht werd aangegrepen door EEN MAN DIE MET HEM WORSTELDE, TOTDAT DE DAGERAAD OPGING!

§11. Wie deze MAN geweest is, Die met Jakob worstelde, kan men zonder moeite wel opmaken uit de graveersels ervan, die hier en elders opgegeven worden.

Het was *Gods Zoon, de Heere Messias*, de medelijdende Verlosser van Zijn bedrukt volk. Want in vs. 30 zegt de aartsvader, *ik heb God gezien*. En in Hos. 12:5,6 wordt Hij genoemd, *de Engel, Heere, God der heirscharen*. In Gen. 48:16 smeekte Jakob de zegen van deze *Engel, Die hem verlost heeft van alle kwaad*

Hoewel men Zijn Naam anders noemt, Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst, echter draagt Hij hier de Naam van een *Man*, omdat Hij (1) door Zijn almacht voor die tijd een *mannelijk lichaam* als een werktuig had aangenomen, · opdat Jakob het als een bijzonder teken van de tegenwoordigheid van de Heere, met zijn lichaam zou kunnen voelen, ·· en opdat Hij Zijn almacht, waardoor Hij Jakob beproeven wilde, aan een menselijk lichaam enigszins gelijkvormig mocht maken om als het ware te verhoeden dat Jakob boven vermogen niet verzocht mocht worden, 1 Kor. 10:13. (2) In de eerste opslag wist Jakob ook niet anders of het was maar een louter mens en *man*, die hem hier aandeed. Hoewel hij al snel gewaar werd dat Hij, met Wie hij hier te doen had, meer en sterker dan alle mensen en mannen was.

§12. Deze Wonderman, Wiens Naam is Wonderlijk, handelde hier ook wonderbaarlijk. Hij naderde tot Jakob om hem tot bidden en smeken krachtig op te wekken, van zijn vrees te verlossen, en tegen Ezau en alle toekomstige zwaarigheden nadrukkelijk te versterken. Maar hoe wonderlijk voerde die Engel dit voornemen uit! Het scheen alsof Hij hen van die bidplaats verdrijven wilde en zijn angst vermeerderen. Hij WORSTELDE MET HEM.

Worstelen is eigenlijk een tweestrijd, waarin de één zijn tegenpartij probeert te verdrijven of neer te vellen, en de ander zich daar tegen zet om de aanvaller te doen, wat hij hem dacht te doen.

Men moet van deze tweestrijd (1) met de Joodse meesters geen loutere *droom* maken. (2) En het ook niet, met enige oude kerkleraars, in een *verbloemde manier van spreken* veranderen. (3) Maar men moet het als een *eigenlijke geschiedenis* aanzien. Want als iemand dacht dat dit niet letterlijk gebeurd was, die zou van geen enkel geschiedverhaal langer verzekerd kunnen zijn. (4) Echter mag men zich deze worsteling zo afgetrokken en redeloos niet voorstellen, alsof het zonder woord of rede geïmagineerd was, en in een enkel stom spiegelgevecht bestaan had. Want zo'n bevatting komt niet overeen met de hoogste achtbaarheid en redelijkheid, die in al het doen van die Engel verwonderenswaardig doorstraalt. Ook blijkt uit Hos. 12:5 dat onder dit worstelen zulke woorden en zaken zijn voorgevallen die Jakob deden *wenen en smeken*. (5) In het bijzonder had dit wonderlijk gedrag van die Wonderman *betrekking op de omstandigheden*, waarin de aartsvader zich

bevond, op zijn benauwende *vrees* voor zijn vertoornde broeder, en op het *gebed* dat hij in zijn eenzaamheid wilde verrichten. Het diende om hem daaromtrent tot zijn versterking zwaar te beproeven.

Begeert iemand een vollediger omschrijving van die worsteling, laat die zijn aandacht eens vestigen op deze. Het was een wonderlijke tweestrijd tussen Gods Zoon en de door angst en vrees verzwakte Jakob, waarin de sterke God Zijn zwakke knecht door zijn lichaam en gemoed met daden en woorden aan te vallen, tegen bidden en geloven beproevende zwaarigheden maakte, waartegen Jakob zich met alle macht, met lichaam en ziel verzette.

Laten we hier (1) *eerst* het gedrag van Gods Zoon, (2) en *dan* dat van Jakob een weinig nader beschouwen.

Toen de benauwde aartsvader voor God zijn knieën wilde buigen om zijn angstige ziel voor Zijn aangezicht als water uit te storten, (1) *grijpt* die Wonderman zijn lichaam aan, alsof Hij hem aan de grond wilde drukken, of van die heilige bidplaats verdrijven. (2) Men mag met grote waarschijnlijkheid denken dat dit niet zonder nadrukkelijke *woorden* en verklaringen, geschikt naar de tegenwoordige omstandigheden, toegegaan is. Misschien heeft Hij hem voorgehouden · dat die plaats, waar de engelen van God verkeerden, te heilig was voor zo'n onwaardige man. En dat hij wegens zijn zonden onwaardig was voor het reine aangezicht van God te verschijnen. Want zulke zwaarigheden, aan de onwaardigheid ontleend, pleegt die God des aanzien wel te maken wanneer Hij voorgenomen heeft Zijn genade aan een onwaardige wonderlijk te verheerlijken. Gelijk men kan zien uit Zijn gedrag jegens de Kananese vrouw, Matth. 15:22-28. ·· Misschien wees Hij hem bijzonder op die zonden, die hem bij het beërven van de zegen hadden aangehangen, in Gen. 27:12-20 vermeld, die de eerste oorzaak van deze benauwdheid waren, en hem zo vaak in gedachten moesten komen als hij aan de komst van Ezau dacht. Toen had hij , grove *onwaarheden* gesproken om zijn oude vader, op de tijd van een plechtige zegening, te misleiden. „ Gods *Naam en voorzienigheid* had hij openlijk *misbruikt*, onder het voorgeven van een dankbare erkentenis ervan. „, En hij had *tegen plicht en licht* gehandeld, omdat zijn geweten hem aanzegde dat zijn vader, als hij het bemerkte, hem als een vervloekte bedrieger in plaats van zegenen, vloeken zou. ··· Zo één, die op deze manier aan de zegen was gekomen,

, was niet waard dat hij aan deze plaats, waar de engelen van God verkeerden, zou bidden; ,, had geen grond in zich waarop hij denken mocht dat hij levend in dat beloofde land zou komen; ,, en had gewichtige redenen van vrees dat hij in de handen van zijn vertoornde broeder, die hij op zo'n bedriegelijke, zondige manier de zegen had proberen te ontnemen, moest omkomen. Althans, dit is zeker, dat deze worsteling zulke beproevend gedachten in Jakobs binnenste moest verwekken, hoedanig de woorden die daaronder zijn voorgevallen, anders ook geweest mochten zijn. (3) Hoewel het ongeloof en de satan die zonden ook te binnen brachten, echter deed de Heere het tot een geheel *ander doeleinde*. Hij wilde over die zonden nu niet in toorn met hem twisten. Want Hij had die allang welmenend vergeven. Maar · Hij wilde hem van de *benauwingen*, die de gedachtenis ervan gedurig veroorzaakte, door deze herinnering volkomener *genezen*. Want zijn zonde was de eerste en voornaamste grond van zijn vrees. Hoe gegronder die werd weggenomen, zoveel te gegronder werd hij ook van zijn vrees ontdaan. Hoe duidelijker hem de zonden werden voorgehouden, zoveel te zekerder moest hij worden dat zij hem in het beërven van de zegen niet verhinderen zouden, wanneer Hij, Die ze in hun gewicht hem voor ogen had gesteld, op diezelfde tijd de zegen plechtig bevestigde. Die iemand van onzuivere wonden genezen wil, pleegt ze eerst wel eens verder te openen. ·· Het diende ook om de *ernst* en ijver in het gebed en geloof meer *op te wekken*. Elke aanval en voorstel van zonden was een nieuwe stoot om toch zoveel te ernstiger te roepen, en aan de Heere vast te houden. ··· Het gebeurde om zijn *geloof zo veel heerlijker* te maken, gelijk tot zo'n doeleinde aan de Kananese vrouw ook zulke grote zwaarigheden gemaakt werden, Matth. 15:22-28. Want hoe groter de beproeving was, zoveel te helderder scheen naderhand zijn geloof, dat zich er niet door had laten overwinnen. ···· Het kon hem krachtiger *bemoedigen tegen zijn broeder*. Want hoe heftiger deze worsteling was, zoveel te groter moed kon hij naderhand hebben dat hij het tegen zijn broeder zou staande houden. ····· Eindelijk bedoelde de Heere door deze herinnering van de zonde zijn *blijdschap, dankbaarheid, ootmoed en voorzichtigheid te vermeerderen*. Een dokter die een gevaarlijk gezwel uit iemands lichaam heeft gelicht, laat het door de genezen persoon nauwkeurig bezien, opdat hij zich des te meer over zijn

genezing verheugt, weet dat het dankzij de dokter is, en zich voor alle oorzaken van zulke kwalen nauwkeuriger wacht. De Heere vergeeft grote en vele zonden van Zijn ellendig volk. Maar Hij stelt hen vergeven zonden dikwijls zeer levendig voor ogen opdat zij uit de vergeving daarvan meer blijdschap zouden genieten, grotere dankbaarheid daarvoor bewijzen, na ontvangen weldaden in diepere ootmoed leven, zich herinnerend, “zo'n ellendige ben ik uit en van mijzelf”, en zoveel te ernstiger tegen de zonde waken.

Wanneer sommige godzaligen van onze tijden in hun eenzaamheid zijn, door iemand overrompeld of door enig voorval gestoord worden, en hen enige zonden door de Geest van de Heere wat levendiger in gedachten worden gebracht, dan besluiten ze al gauw dat de Heere tegen hun gebed rookt in Zijn toorn, en het niet wil horen. Hadden zij zo'n ontmoeting als Jakob, dat hen, terwijl ze in het veld in een donkere nacht wilden bidden, een ontzaglijke man hen onder een ernstig voorstel van hun zonden onverwacht aangreep, dan zouden ze gewis met de uiterste ontsteltenis en met een groot geschreeuw vandaar vluchten, indien ze niet direct van schrik als dood waren neergezegen. Maar Jakob gedroeg zich hier geheel anders. Hij bood die Man, Die hem aangreep, een *moedige tegenstand*. Immers, die Man had met hem niet kunnen worstelen als hij geen tegenstand had geboden. (1) Terwijl die Man hem uitwendig door daden en beproevende woorden aangreep, ondersteunde en bekrachtigde Hij hem tegelijk naar de inwendige mens. Hierdoor daalde Jakob nu zeer vrijwillig in een ootmoedig erkentenis van zijn onwaardigheden. Maar hij kreeg ook met meer duidelijkheid en kracht onder het oog, de verbondsbelofte die God hem na zijn gepleegde zwakheid gedaan had, zeggend: *keer weder tot uw land, en tot uw maagschap, en Ik zal wel bij u doen! Ik zal gewisselijk bij u weldoen*, vs. 9,12. (2) Hierdoor kreeg hij moed om zich ook met het lichaam tegen die Man te verzetten, om zich van die bidplaats niet te laten verdrijven. (3) Buiten twijfel heeft hij hieronder zijn tegenredenen met woorden ingebracht, misschien wat de inhoud aangaat in deze wijze. “Ik beken hier graag voor God en u mijn grote en zware zonden, die mij, omdat zij groter en schandelijker zijn dan ik, u of enig mens kan uitdrukken, mij telkens zwaar op mijn gemoed liggen, die ik niet kan en ook niet wil verbloemen. Ik ben in mijzelf niet waardig dat ik hier of elders op Gods aardbodem zou staan.

Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, vs. 10. Stel mij mijn trouweloosheden maar levendig voor ogen. U bewijst mij daardoor een grote weldadigheid, omdat ik iets in mijn binnenste gewaar wordt, wat daar naar hijgt, dat ik mijn ellendigheden hoe langer hoe duidelijker mag opmerken, en met een gebroken hart ootmoedig betreuren. .. Maar er is een onbegrijpelijke Engel van Gods aangezicht. Die is voor mij arme zondaar en voor mijn zondige vaders Borg geworden. Die heeft een verbond met ons gemaakt en mij beloofd dat Hij onder een gunstige vergeving van mijn zonden, niet omwille van mij maar omwille van Hem, gewis aan mij zou weldoen. Hij heeft mij menigmaal verlost, Gen. 48:16. ... Terwijl ik op die Engel steun, sta ik aan deze plaats en heb mij onderwonden in mijn vrees tot een heilige God te naderen, hoewel ik in mijzelf een zondig stof en as ben. U hebt geen recht, wie u ook moge zijn, om mij het voorrecht van toenadering tot God, dat die Engel mij gegeven heeft, te betwisten, en in zijn gebruik te storen. U bent sterker dan ik, maar die Engel is sterker dan alle schepsels. Die kan mij tegen u ondersteunen. Ik voel reeds een verborgen kracht in mijn zwakheid. Ik laat mij van deze plaats niet verdrijven¹."

---

¹ Mogelijk kon iemand denken of ik niet een misslag bega, wanneer ik genoemde taal aan een aartsvader van die tijd toeëigen, en hem doe spreken als een begenadigde van onze dagen. Daar toch in die tijd zoveel licht niet in de kerk geweest is als na de uitstorting van de Heilige Geest. En omdat vele vromen van onze tijd een leiding hebben, waarvan de ouden misschien niets hebben geweten, zoals sommigen, uit verschillende beginselen wel eens redeneren. Maar ik meen voldoende grond te hebben, waarop ik de aartsvader, wat het wezen aangaat, zo sprekend mag en moet invoeren. Want uit zijn tegenworstelen bleek duidelijk dat hij een vaste grond moest hebben, waarop hij tegen de beschuldigingen over zijn zonden, moed en kracht genoeg had om tegenstand te bieden. En wat kon die grond wel anders zijn dan de borgtocht van die Engel, de Verlosser, de vergeving van de zonden en de beloften van het verbond? Men kan uit de Heilige Schriften duidelijk genoeg zien dat de heiligen in de tijd van de verwachting, wat het wezen aangaat, diezelfde leiding en gronden van hoop hebben gehad, als de gelovigen in onze dagen. Hoe duidelijk is dat te zien uit het 3^e hoofdstuk van Zacharias' Godsspraken. De ware verootmoediging, erkenning en belijdenis van de zonden straalt in hen duidelijk door. Onderscheiden licht en geloof in de Engel van Gods aangezicht, de Verlosser, kan men in hen levendig ontdekken. En het is zo klaar als de dag dat ze een aangename hoop

§13. Hoewel Jakob door zulke redenen die Man in Zijn sterkte, ja in Zijn hart greep, duurde de worsteling toch TOTDAT DE DAGERAAD OPGING.

Men kan niet precies bepalen hoe lang de tijd, die tussen het begin van deze worsteling en het opgaan van de dageraad verlopen is, geduurd heeft. (1) Hierdoor kreeg hij een duidelijkere en *diepere indruk* van zijn zonden en onwaardigheden. Iedere aanval en herinnering van zijn gebrek deed zijn ziel lager en ootmoediger buigen. (2) De aanhoudendheid van de strijd was bekwaam om zijn *geloof* in de beloften van het verbond *vaster te maken*. Want hij kon in die nood niets anders tot zijn versterking vinden en aangrijpen dan de borgtocht van de Verbondengel, en de beloften van Hem. Hoe meer aanvallen hij dan uitstond, zoveel te meer en sterker greep hij er naar, en kreeg in die zalige evangeliegronden meer licht en vastigheid. Iedere aanval was als een nieuwe hamerslag, waardoor de beloften van het verbond in zijn hart dieper werden ingedreven. (3) Hoe heftiger en langduriger de strijd was, zoveel te *heerlijker* moest de *overwinning* worden, zoals de Kananese vrouw naderhand ook ondervond.

§14. Immers, de allerheerlijkste *overwinning* die ooit een enkel mens op aarde behaald heeft, was het gelukkige gevolg van deze wonderstrijd. Laten we hier bezien (1) eerst die wonderbaarlijke *overwinning* zelf, waarin de zwakke Jakob de sterke God in Zijn Eigen

---

en troost genoten hebben, die alleen steunde op het welgeordene verbond, en de dierbare beloften daarvan. Zeker is de bedeling van het verbond onder het Nieuwe Testament veel duidelijker, ruimer en voortreffelijker dan onder de tijd van de verwachting. Toch hebben de vaders, voornamelijk onder de belofte, meer licht en kracht uit veel waarheden gehad, dan sommigen, die wat haastig plegen te denken, zich misschien inbeelden. Hoewel hun geschiedenis naar het oogwit van de Geest met wijsheid kort is beschreven - echter vinden wij er voldoende gronden in waaruit men met zekerheid besluiten kan dat sommigen meer geestelijk licht en kracht bezeten hebben dan deze en gene echte godzalige van onze tijd. Ik zou dit stuk door verschillende voorbeelden kunnen bevestigen, als ik mij om de korthed wil niet benaarstigen moest. Uit die dikke duisternis die even voor en bij de komst van de Messias in het vlees plaats had, wat de heilige Voorzienigheid had toegelaten, opdat de opgang van de Zon der gerechtigheid in die duisternis zoveel te klaarder zou gezien en geloofd worden, mag men in geen geval een besluit maken tot vorige tijden.

kracht overwon, vs. 25,26. (2) en dan de *twee* heerlijke *voorrechten* die de Overwonnene aan de overwinnaar uit genade meedeelde, vs. 27-29.

§15. De overwinning was volkomen en zeer heerlijk. Want de Heere der heirscharen (1) *liet* Zich niet alleen *overwinnen*, vs. 25, (2) maar *verklaarde* ook ronduit dat Hij als *in de macht* van de overwinnaar was, vs. 26.

§16. Heerlijk was deze overwinning niet alleen voor Jakob, maar ook voor de Heere. Want (1) de Heere liet Zich hier overwinnen, (2) maar gaf daaronder een zeldzaam *teken* van de kracht van de Overwonnene en van de zwakheid van de overwinnaar.

§17. Het eerste wordt zo verteld: TOEN HIJ ZAG, DAT HIJ HEM NIET OVERMOCHT.

§18. Wonder! De sterke God OVERMOCHT de zwakke Jakob NIET.

Hij had in een zeker opzicht geen vermogen om Jakob te overwinnen, om wegens zijn zonden zijn ziel en lichaam te verbreken, of hem van die plaats te verdrijven.

Hij had hiertoe geen vermogen (1) om die *redenen en gronden* waaraan Jakob zich door een levend geloof vasthield. Wilde Hij Jakob verstoten, dan zou Hij Zijn Eigen borgtocht, verbond en waarheid hebben moeten verloochenen. Maar daartoe is de almacht niet machtig. *Hij kan Zichzelven niet verloochenen*, 2 Tim. 2:13. (2) De moed die uit die grond in Jakobs gemoed voortsproot, om tot God te naderen en met zijn lichaam zelfs tegen te worstelen, kon die Heere ook niet verbreken, of Hij zou een echte vrucht van Zijn Eigen borgtocht, verbond en kracht verbroken hebben, dat ook onmogelijk is. Zo snel men zeker is dat de sterkte die men gevoelt uit God en Zijn verbond de oorsprong heeft, kan men ook zeker verwachten dat de Heere die niet verbreken, maar versterken zal. *Uw God heeft uw sterkte geboden; sterk, o God, wat Gij aan ons gewrocht hebt!* Ps. 68:29. De almacht is niet machtig een zondaar, die onder ootmoedige belijdenis van zijn zonden zich aan de gerechtigheid van de Heere Messias, en aan Zijn welgeordineerd verbond houdt, te verstoten.

Zo komt de roem van deze overwinning niet tot Jakob maar tot de Heere Zelf. En dat Hij Jakob niet overmocht was geen bewijs van Zijn onmacht, maar van Zijn hoogste volmaaktheid en almacht. Want (1) de grond van Jakobs overwinning was niet in de waardigheid en kracht die hij uit en in zichzelf had, maar in de borgtocht en het verbond dat hij had

aangegrepen. (2) De Heere Zelf had ook door Zijn verborgen kracht het geloof van de aartsvader opgewekt, en daardoor zijn gemoed en lichaam versterkt. Hij bepaalde de krachten van dat lichaam dat Hij had aangenomen, omdat Hij tegen Zijn Eigen volmaaktheden niets wilde of kon doen.

§19. Zo weinig het de almacht verdonkert, dat de Heere Jakob niet overmocht, zo weinig strijdt het tegen Zijn alwetendheid, wanneer gezegd wordt: TOEN HIJ ZAG dat Hij hem niet overmocht.

Hij wist het wel tevoren. Want Hij was met dat oogmerk tot Jakob gekomen. Maar Jakob toonde het nu metterdaad, dat hij zodanig gesterkt was, dat de Heere hem niet overmocht. In die zin zei God eertijds tot Jakobs grootvader Abraham: *nu weet Ik, dat gij God vrezende zijt*, Gen. 22:12.

§20. Zag de Heere dat Hij Jakob niet overmocht - Jakob moest nu ook zien dat niet de onmacht van de Heere, maar Zijn almacht daar de oorzaak van was. Hierom ROERDE HIJ HET GEWRICHT ZIJNER HEUP AAN, ZODAT HET GEWRICHT VAN JAKOBS HEUP VERWRONGEN WERD, ALS HIJ MET HEM WORSTELDE.

Het GEWRICHT, 4, (kaf), betekent die holligheid waarin het hoofd van het dijbeen sluit, door de ontleedkundigen *acetabulum* genoemd.

Het grondwoord 3#1 (naga), AANROEREN, kan betekenen of iets enkel aan te raken, of ook sterk op iets te slaan. Daarom kan men niet volstrekt bepalen of de Heere de heup van de aartsvader maar enkel aangeraakt heeft, dan of Hij er sterk op geslagen heeft. Het eerste schijnt echter uit de omstandigheden en het oogwit van dit doen, het allerwaarschijnlijkst te zijn.

Immers, zoveel te wonderbaarlijker werd het dat door dit enkel aanraken het gewricht van Jakobs heup VERWRONGEN werd.

Er gebeurde een eigenlijke *ontleding* waardoor die *pan* van het hoofd van het dijbeen werd *afgelicht*, naar de kracht van het woord 3#* (jiga).

Dat zoiets in een gezond lichaam en heup door een enkel aanraken veroorzaakt werd, was een eigenlijk gezegd wonderwerk, boven en tegen de gewone loop van natuurlijke krachten. Want de wijze en goede Schepper heeft de heup, die gewichtige geleiding aan het lichaam van de mens, met zeer sterke banden voorzien, die voornamelijk twee zijn. Één, door de ontleedkundigen de *langwerpige ronde band* (*ligamentum teres*) genoemd. Deze

komt voort uit de holte van de pan van het heupbeen, en hecht zich boven in het hoofd, midden in de groef van het dijbeen. Deze is wel kort, maar ongemeen sterk, en moet noodzakelijk aan stukken breken wanneer een eigenlijke ontleding zal gebeuren. Hierbij komt een andere, *de ronde band (ligamentum orbiculare)* genoemd, die de gehele geleding van de heup omvat, de grootste en sterkste band van allen die aan de geledingen gevonden worden. Voor-, achter-, binnen- en buitenwaarts over deze band lopen de pezen van verscheidene spieren. Wanneer dan in deze geleding, waarvan wij veronderstellen dat die gezond en zonder bederf geweest is, een eigenlijke ontleding door een enkel uiterlijk aanraken veroorzaakt werd, dan moet zoiets noodzakelijk als een eigenlijk wonderwerk worden aangemerkt¹.

¹ Dit wonderwerk zou des te groter zijn wanneer de stelling bewezen werd van hen, die denken dat in een gezond lichaam, waar de banden van deze geleding aan geen bederf onderhevig zijn, nooit een eigenlijke ontleding door uitwendige natuurlijke oorzaken aan deze plaats gebeuren kon. Dat allen die de ontleedkunde verstaan, in alle tijden geloofd hebben dat een ontleding van de heupen in het algemeen gebeuren kon, is bekend uit de geschriften van *Hippocrates, Galenus, Celsus* en anderen, die zeer nauwkeurige tekens van de verscheiden ontledingen van deze geleding hebben opgegeven, hoewel het zo vaak niet gebeurt als velen denken. Want *Ruysch* vertelt dat een zekere heelmeester wel acht lijken van zulke mensen geopend had, en altijd gevonden had dat de hals van het dijbeen gebroken was, maar nooit dat er een eigenlijke ontleding plaats had, v. *G. van Swieten Comm. In H. Boerh, aphor. T. I. p. 599*. Dat door ziekte, bederf en kneuzing in deze geledingen de banden zodanig kunnen verslappen en bederven dat er een ontleding voorvalt, is bij alleen bekend. Maar de vraag is of in een gezond lichaam van een bejaarde man, zonder voorgaande kneuzing of bederf, door van buiten aankomende oorzaken, de banden en spieren van de heup zodanig kunnen uitgerekt worden, dat het hoofd van het dijbeen uit zijn pan werd uitgerukt? *De la Motte* vertelt wel dat een berucht maar onervaren ledenzetter, die een vermeende ontleding van de heup wilde herstellen, door een zeer sterke uitredding een eigenlijke ontleding veroorzaakt had. Maar hij meldt ook dat enige tijd tevoren in de geledingen van die jongeling, door een dartele stoeierij een kneuzing en ontsteking was veroorzaakt. Misschien is daardoor een bederf ontstaan die deze ontleding mogelijk maakte, v. *G. v. Swieten l. c. p. 609. I. Rud. Camerarius* vertelt in zijn boek, *Syll. Memorab. Cent. 11: art. 43* een geschiedenis waaruit blijkt hoe sterk de banden van de geledingen in sommige

Dit wonderwerk was des te aanmerkelijker omdat het voorviel TOEN HIJ MET HEM WORSTELDE, wat in geen geval een overtollige herinnering is. Want toen Jakob zich met alle macht verweerde om door die Man van zijn plaats niet verdreven te worden, werden die delen, die de geleding van de heup uitmaakten, zodanig gestoten dat hij zich zoveel te sterker tegen een eigenlijke ontleding kantte, hoe groter de kracht was die hij inspande².

Maar waartoe *diende* dit wonderwerk? (1) Eerst, om de *goedheid* van de Heere, waardoor Hij zich door deze zwakke liet overwinnen, voor *verdenking* van onmacht te *bewaren*. Want door dit wonder gaf Hij een bewijs dat Hij ten aanzien van Zijn volstreckte macht, machtig genoeg was om Jakob te vergruizen, terwijl Hij ten aanzien van Zijn geordineerde macht hem niet overmocht. (2) Het was zeer bekwaam om Jakob deze heerlijke overwinning tot bemoediging gedurig in gedachten te brengen. Iedere stap die hij

lichamen kunnen zijn. De Graaf *Sebastiaan*, een gifmenger, werd veroordeeld om door vier paarden vaneen gescheurd te worden. Maar hoewel deze dieren al hun vermogen een uur lang hiertoe hadden ingespannen, was echter alles te vergeefs. Men was eindelijk genoodzaakt de geledingen met een zwaard door te kappen. *Ziet I. A. Kulmus, Ontleedkundige tafelen, p. 29*. Maar dat ik over genoemde ontleedkundige vraag een uitspraak zou doen, kon als een onbedachtzame vermetelheid worden aangezien. Ik heb deze eenvoudige uitstap, die naar ik denk niet buiten het oogmerk is getreden, alleen gemaakt om zoveel te duidelijker te zien hoe groot de kracht geweest is van Hem, Die het gewricht van Jakobs heup door een enkel aanroeren kon ontleden, opdat wij ons over Zijn grote genade, waardoor hij Zich door Jakob liet overwinnen, des te meer verwonderen en verblijden mochten.

² Hoewel de delen van deze geleding niet loodrecht, maar naar de grote wijsheid en goedheid van de Schepper, enigszins schuin in elkaar sluiten, echter moet het wiskundig volgen dat Jakob zich zoveel te sterker tegen een eigenlijke ontleding kantte, hoe groter kracht van tegenstand hij inspande. Want wanneer wij van de worstelende aartsvader een duidelijk en onderscheiden begrip maken, moeten wij hem in de volgende gestalte voorstellen. Hij stond pal tegen zijn aanvaller, en zette de lendenen iets voor en achterwaarts ter zijden uit, waardoor de knop van het dijbeen meest recht in de pan insloot. Hij zetten zijn benen vast en maakte zijn lendenen stevig door het aantrekken van verschillende daartoe dienende pezen. Hierdoor moesten zijn heupen noodzakelijk vast sluiten. Hoe vaster nu deze geledingen sloten, hoe minder los bij bewogen werden, zoveel te minder was een ontleding ervan mogelijk.

naderhand hinkende deed, was geschikt om hem die heerlijke strijd, waarin hij overwinnaar was gebleven, te binnen te brengen. .. Maar omdat uit dat verwringen van Jakobs heup zeer duidelijk bleek hoe onbegrijpelijk de kracht van de Heere boven die van Jakob uitmuntte, zo was het ook een gepast middel om Jakob te binnen te brengen, dat hij zich op zijn overwinning *niet verheffen moest*. Elke hinkende stap was een uitroeper achter zijn zegewagen, die hem toeriep: “gedenk dat u een mens bent”. ... Eindelijk was deze ontmoeting ook bekwaam om Jakob in zijn *toekomstige zwakheden zonderling te bemoedigen*. Want hij had nu ondervonden dat hij met gebroken krachten overwinnen kon. En dat hij *machtig was, wanneer hij zich zwak bevond*, 2 Kor. 12:10. De herinnering van dit geval zou hem dan in allerlei zwarigheden en zwakheden voor moedeloosheid bewaren, en leren dat hij *uit zwakheid krachten kon verkrijgen*, Hebr. 11:34.

§21. Tot zo'n aangename versterking van Jakob diende niet alleen deze verbreking van zijn krachten, maar ook de bijgevoegde *verklaring*, waardoor de sterke God te kennen gaf dat Hij *in de macht* van de verzwakte Jakob was. Laten we (1) eerst deze wonderlijke verklaring zelf, (2) en dan het verstandig gebruik dat Jakob ervan maakte, overwegen.

§22. Die zeldzame verklaring gebeurde door (1) een beproevend verzoek (2) en beweegreden.

§23. Het verzoek is zo aantekend: EN HIJ ZEIDE: LAAT MIJ GAAN.

In dit verzoek is *eerst* een ingewikkelde *verklaring*, dat Jakob de Heere zodanig *in zijn macht* had, dat Hij zonder zijn toestemming niet kon of wilde weggaan. Jakob hield door het geloof vast aan de Borg en de beloften van het verbond. Hierdoor werd zijn lichaam ook zo zeer gesterkt dat, hoewel hij in zijn heup een pijnlijke ontleding had gevoeld, hij toch het lichaam van deze Engel met zijn handen ook vasthield. Deze geloofskracht was een sterke band, waardoor de *Koning op deze galerij gebonden* werd, Hoogl. 7:5. Hierdoor hield naderhand Mozes de dreigende hand van de Heere zo vast dat God van hem als het ware vrijheid begeerde om Zijn toorn over een hardnekkig volk uit te storten, zeggend: *en nu, laat Mij toe, dat Mijn toorn tegen hen ontsteke, en hen vertere; zo zal Ik u tot een groot volk maken*. Exod. 32:10.

Daarna behelst dit verzoek een voorstel dat Jakob de Heere zou *loslaten*, en zijn toestemming geven om nu maar heen te gaan.

De Heere had absoluut het voornemen niet om zomaar weg te gaan, maar Hij wilde hem eerst plechtig zegenen. Toch was hier niet de minste zweem van enige veinzerij. Want de Heere meldt hier niets van wat Hij voornemens was te doen, maar spreekt alleen van wat Jakob zou doen.

Dit gebeurde tot *drie* gewichtige *doeleinden*. Eerst om hem te *beproeven* of hij nog moed had om langer te worstelen, en niet liever een einde daaraan maken wilde, eer hij nog meer verzwakkingen van zijn lenden ondergaan mocht. Daarna om hem nog sterker *aan te sporen* tot het vasthouden en smeken om een zegen. Want wanneer het schijnt dat ons dierbare dingen ontnomen zullen worden, wordt de begeerte ernaar doorgaans sterker. Zo hield de Heere Zich bij Emmaüs alsof Hij verder wilde gaan, opdat Zijn reisgenoten Hem sterker zouden nodigen. Eindelijk, om hem in het gebed om een zegen meer *moed en vertrouwen* bij te zetten. Want stond het aan Jakob of hij hem wilde laten gaan of niet, zo kon hij verzekerd zijn dat hij de zegen zou verkrijgen, wanneer hij het gezet en standvastig begeerde.

§24. Zo zinrijk het verzoek was, zo zinrijk is ook de bijgevoegde reden. WANT DE DAGERAAD IS OPGEGAAN.

Dit was zo zeer geen reden met opzicht op de Heere, alsof Hij niet bij licht gezien wilde worden, of bij dag andere bezigheden had te verrichten.

Maar deze reden had zijn opzicht op Jakob om hem nadrukkelijk te *beproeven*. De Heere wil zeggen: “de dageraad is opgegaan. Ezau zal naderen, en nu het dag wordt de uwen kunnen aantasten en verslaan. Het is tijd dat u Mij laat gaan en voor uw vrouwen en kinderen, die u vooruitgezonden hebt, zorg draagt.”

Het *oogwit* van deze beproeving was niet om Jakobs angst te vermeederen, maar om hem er gegronder van te *verlossen*. Want de Heere stelde hem het gevaar voor ogen opdat hij zou erkennen zelf niet in staat te zijn om het zelf af te wenden, teneinde hij het zoveel te gereder in de hand van de Heere zou geven, en des te ernstiger aanhouden dat Hij, Die machtig was hem te verlossen, toch bij hem mocht blijven. Zo was dat wat hier als een beweegreden wordt voorgesteld, om de Heere te laten gaan, eigenlijk een beweegreden om hem aan te sporen dat hij de Heere vasthield.

§25. Aan dit oogwit beantwoordde ook het verstandige *gebruik* dat Jakob van deze beproevende verklaring maakte. (1) Hij hield de Heere des te vaster (2) en smeekte zoveel te vrijmoediger en ernstiger om een zegen.

§26. Had de Heere Zich in de macht van Jakob overgegeven, en werd het gevaar bij het opgaan van de dageraad voor Jakob en de zijnen meerder, zoveel te meer vrijmoedigheid en noodzaak had hij dan om Hem vast te houden. HIJ ZEIDE: IK ZAL U NIET LATEN GAAN.

Hij verklaart vrijmoedig dat hij een gegrond voornemen had zijn toestemming niet te geven tot een onbepaald vertrek van de Heere, maar dat hij Hem met ziel en lichaam vast wilde houden.

Dit was geen onbetamelijke driestheid of vermetelheid, gelijk het ongeloof pleegt te denken. Het zou geen grote nederigheid geweest zijn, als Jakob geantwoord had: "Heere! Het is voor mij, geringe, al te hoog dat U van mijn vrijheid om te gaan zou verzoeken." Het was een betamelijke vrijmoedigheid die met een diepe nederigheid zeer goed kon samengaan. Jakob kon en mocht niet anders antwoorden. Want hij was uit de redenen, die onder het worstelen waren voorgevallen, uit de zeldzame gesteldheid van zijn gemoed daaronder, uit het verwringen van zijn heup en uit het verdere wonderlijke gedrag van deze Man, ten volle verzekerd geworden dat Hij, met Wie hij te doen had, de Heere Zelf was, Die een ondoorgrondelijke goedheid en macht bezat om hem al zijn gebreken te vergeven, en uit alle nood te redden. Hem kon of mocht hij niet laten gaan. Want (1) had de Heere impliciet verklaard dat Hij Zich in Jakobs macht had gegeven, dan zou het een schandelijke onverschilligheid, ongelovigheid of versmading van dat onwaardeerbare voorrecht geweest zijn, als hij zijn toestemming tot dat onbepaalde vertrek gegeven had. (2) Ook wist Jakob, die aan de wegen van de Heere gewend was, zeer goed dat dergelijke beproevingen van die medelijdende Engel nadrukkelijke aansporingen waren om zoveel te vrijmoediger aan te houden. (3) Was bij het opgaan van de dageraad het gevaar groter geworden, dan was het zoveel te nodiger dat hij deze sterke God bij zich hield, omdat hij zelf niet in staat was om zijn vrouwen en kinderen te beveiligen. Maar hij zou zeer veilig zijn wanneer hij deze Engel maar bij zich had. (4) Was zijn heup uit het gelid, en stond hij aan meer ontledingen van zijn gewrichten bloot als hij langer worstelde, dat

kon hem echter niet bewegen om Hem te laten gaan. Hij vertrouwde van Zijn goedheid dat Hij hem niet zwaarder zou slaan dan hij kon uitstaan. Diezelfde genadige en machtige handen, die zijn gewrichten uit elkaar rukten, konden ze ook weer samenvoegen. En in elk geval was het hem beter in de handen van deze Engel te zijn, hoewel Hij al zijn gewrichten ontleden wilde, dan zonder Hem in de handen van Ezau te vallen. Hoewel al zijn gewrichten ontleed waren, echter zou hij Ezau overwinnen wanneer hij deze Engel maar bij zich had. Daar hij, integendeel, zonder Hem tegen zijn broeder niet kon bestaan, hoewel al zijn leden hun volle kracht zouden behouden.

Het was daarom ten hoogste billijk en noodzakelijk dat Jakob verklaarde: *ik zal U niet laten gaan*.

§27. Die lichamelijke tegenwoordigheid was eigenlijk de zaak zelf niet, waarom het Jakob te doen was. Maar het was een genadige *zegen*, zoals hij zelf verklaart met deze woorden: TENZIJ GIJ MIJ ZEGENT.

De ZEGEN die Jakob hier begeerde, bestond niet in een enkele gelukwensing met die uitwendige dapperheid waardoor hij in de strijd overwinnaar was gebleven, gelijk Thoi, de koning van Hamath, David zegende toen hij het gehele leger van Hadad-ezer geslagen had, 2 Sam. 8:10. Maar de zegen die de aartsvader hier smeekte, was een nieuwe krachtige toepassing van de goederen van het verbond, een nadrukkelijke verzekering van de vergeving van zijn zonden, en van de verlossing uit de gevaren die hem nu zo zwaar benauwdten. In deze zin verstond David de zegen, zeggend: *verlos Uw volk, en zegen Uw erve*, Ps. 28:9, en de kerk, Ps. 67:2, *God zij ons genadig en zegene ons; Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten!*

INDIEN hij hem zo'n zegen schenken wilde, zou hij zijn toestemming geven dat Hij met die lichamelijke tegenwoordigheid wegging. Die zegen was hem genoeg om alle geestelijke en lichamelijke zwarigheden te overwinnen. Maar zonder zo'n zegen kon hij Hem onmogelijk laten gaan.

Hoe vrijmoedig deze taal ook was, toch was het ver van alle onbeschaamde vermetelheid. Want hij stelde dit voor en drong het aan met *wenen en smeken*, Hos. 12:5.

§28. Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien, Ps. 126:5. Jakob had hier ook met tranen ootmoedige smekingen gezaaid. Maar hij droeg twee heerlijke voorrechten met gejuich weg. (1) Eerst een versterkende *nieuwe naam*,

vs. 27,28, (2) daarna een *plechtige zegen*, vs. 29.

§29. Aangaande het eerste moet men onderscheiden overwegen (1) de voorbereiding daartoe, (2) de naamsverandering, (3) en dan de nadere verklaring ervan.

§30. De voorbereiding gebeurde (1) door een nadenkende vraag, (2) die door Jakob eenvoudig beantwoord werd.

§31. De vraag is zo aangetekend: EN HIJ ZEIDE TOT HEM: HOE IS UW NAAM?

Hij vroeg dit niet uit onkunde. Want hij had Jakob reeds gekend en liefgehad van eeuwigheid en had door Zijn voorzienigheid Zelf besteld dat hem de naam Jakob gegeven was.

Maar Hij deed deze vraag omwille van Jakob. Hij vroeg of hij de betekenis van zijn naam wel opgemerkt, en het rechte gebruik ervan gemaakt had? Hij berispte hem vriendelijk.

§32. Misschien vatte de aartsvader niet direct wat het oogmerk van deze vraag was, en antwoordde daarom in zijn eenvoudigheid: JAKOB.

De eigenlijke betekenis van deze naam is een *hielhouder*.

Het had zijn oorsprong van de gestalte waarin Jakob geboren werd. Hij hield zijn broeder in de geboorte bij de verzenen, Gen. 25:26.

Het één en het ander was door een bijzondere voorzienigheid bestuurd. (1) Die gestalte, waarin Jakob zijn broeder bij de verzenen hield, was een voorteken dat hij hem zou vasthouden en overmogen. (2) De Heere had hem daarvan laten benoemen opdat hij, zo vaak hij zijn naam hoorde, tot zijn versterking gedenken mocht dat hij zijn broeder zou overmogen.

§33. Maar zo'n gebruik had Jakob in zijn benauwdheid van zijn naam niet kunnen maken. Hoewel hij wegens deze onoplettendheid te bestraffen was, toch komt de Heere zijn zwakheid te hulp, en geeft hem een nieuwe meer nadrukkelijke naam. TOEN ZEIDE HIJ: UW NAAM ZAL VOORTAAN NIET JAKOB HETEN, MAAR ISRAËL.

§34. Men moet de verklaring dat zijn NAAM VOORTAAN NIET JAKOB HETEN zou, niet volstrekt opvatten, alsof hij nooit met die naam genoemd mocht worden. Want de Heilige Geest heeft hem naderhand die naam nog vaak gegeven. Maar de bedoeling is dat dit zijn enigste en voornaamste naam niet zou zijn. Zo betekent het woordje *niet* vaak *niet alleen*, *niet zozeer*, 1 Sam. 8:7; Jer. 23:7,8.

§35. Benevens die naam Jakob zou hij voortaan die voortreffelijke naam ISRAËL dragen.

Die werd afgeleid van het woord %9: (sarah), in de *toekomstige* tijd, en betekent eigenlijk *een heldhaftige worstelaar met God*.

Het is een erenaam (1) die door zijn heerlijkheid de luister van de langste en prachtigste eretitels, die de grootste helden en alleenheersers ooit gedragen hebben, verdonkert. (2) Die was ook bekwaam om Jakob in alle ontmoetende zwarigheden te bemoedigen.

§36. Opdat hij zo'n gebruik daarvan mocht maken, voegt de Heere er een verklaring bij, die hem onderrichtte dat deze naam zou dienen om hem tot bemoediging te herinneren (1) zijn heldhaftig gedrag met God, (2) en mensen, (3) benevens de heerlijke overwinning die hij behaald had en gedurig behalen zou.

§37. Het eerste drukt hij zo uit: WANT GIJ HEBT U VORSTELIJK GEDRAGEN MET GOD.

Zo verklaart hier die Man, met Wie Jakob geworsteld had, dat Hij GOD Zelf was, de HEERE, *de God der heirscharen*. HEERE is *Zijn gedenknaam*, Hos. 12:6.

Zo groot die Man was, zo heerlijk was het gedrag van Jakob jegens Hem. Hij had zich VORSTELIJK MET Hem GEDRAGEN. Of, naar de kracht van het grondwoord %9: (sarah), ALS EEN HELD MET Hem GEWORSTELD.

Het voornaamste van dit heldhaftig gedrag bestond niet zozeer in dat lichamelijk tegenworstelen, als wel in die geestelijke *geloofsoefening*, waaruit die lichamelijke sterkte voortvloeide. Hij was in die zware beproeving niet bezweken, maar had zich door een levend geloof tegen alle geopperde zwarigheden gehouden aan de Engel, en aan de beloften van het verbond. Hij had met wenen en smeken onverzettelijk om een zegen aangehouden.

Zo'n gedrag ziet de wereld aan als een laagheid van geest, die beter voor zwakke vrouwen dan onversaagde mannen past. Maar de Heere der heirscharen roemt het hier als een heldhaftig gedrag, waardoor Hij de Almachtige Zelf overwon.

§38. Had hij zich zo met God gedragen, dan is het geen wonder dat hij met MENSEN *niet minder was geweest*.

In de tegenwoordige worsteling heeft Jakob met geen mens onmiddellijk, maar met God alleen te doen gehad. Want dat mannelijk lichaam, waarin God met hem worstelde, was

eigenlijk geen mens maar alleen een werktuig dat de Heere voor die tijd had aangenomen.

Men moet daarom de worsteling met mensen waarvan de Heere hier spreekt, in dezer voege begrijpen. (1) Toen Jakob voor zijn broeder Ezau vreesde, nam hij de toevlucht tot de Heere om bij Hem hulp en redding te zoeken tegen het heirleger van zijn broer. Dit was een heldhaftig gedrag en worstelen met zijn broer. Want het vloeiende voort uit de heldenkracht van het geloof. En hierdoor stelde hij meer kracht tegen zijn broeder en zijn leger te werk, dan wanneer hij gewapend tegen hem was opgetrokken, en hem verslagen had. Immers, die zich in God tegen zijn vijanden en allerlei gevaren probeert te versterken, gedraagt zich veel verhevener dan die zonder God zich probeert te redden. Want het eerste is een bewijs van hemelse wijsheid en gezindheid. Maar het laatste een lage onverstandige driestheid en vermetelheid. (2) Of men kan de zaak ook zo vatten. In die heldenmoedige overwinning van God was de overwinning van de mensen eveneens opgesloten. Want toen Jakob de Heere van alle schepselen en mensen vasthield en overwon, moesten immers alle mensen, die geheel van de Heere afhangen, eveneens overwonnen worden. *Al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof*, 1 Joh. 5:4.

§39. Met God en mensen had Jakob niet alleen heldhaftig geworsteld, maar ze ook OVERMOCHT.

Het grondwoord -, & & (watoechal), is van een zonderlinge nadruk.

Het is geen onregelmatig woord in *kal*, zoals sommigen denken, maar volstrekt regelmatig, in *hofal*, en heeft een lijdende betekenis van *hifil*. Zo geeft het eigenlijk te kennen, *u bent bekwaam gemaakt om te overmogen*.

De bedoeling is derhalve deze. Jakob had in waarheid God en mensen overmocht. Maar het was niet door zijn eigen kracht gebeurd. Want hij was daartoe door de Heere bekwaam gemaakt en gesterkt. Hij overmocht, maar door Christus Die hem kracht gaf, Filip. 4:13.

Men kan door duidelijke voorbeelden bewijzen dat het voorzetsel & (we), als het geplaatst is voor woorden van de toekomstige tijd, de toekomstige tijd niet altijd in de verleden verandert. Het laat vaak aan het woord de toekomstige tijd, of voegt de toekomstige en verleden tijd beide samen. Hier vandaan kan het woord hier betekenen, *gij hebt overmocht en zult overmogen*, wat met het oogmerk van

de nieuwe benaming van Jakob, om hem tegen alle toekomstige zwaarigheden te bemoedigen, wonderwel overeenstemt. De Heere verklaart hier immers (1) niet alleen dat hij reeds had overmocht, (2) maar verzekert hem eveneens uit de verleden overwinning, dat hij in het toekomstige steeds overwinnen zou.

§40. Zie, lezer, hoeveel heerlijke en bemoedigende dingen samenlopen in deze nieuwe naam. Het is een *eretitel* die de luister van de grootste titels van de machtigste helden en alleenheersers verdooft. Het is een heerlijk *gedenkteken*, door God Zelf opgericht, om de gedachtenis van deze overwinning tot aan het einde van de wereld te bewaren, wat de prachtigste gedenkzuilen, die ter ere van de grootste helden opgericht zijn, in heerlijkheid onbegrijpelijk te boven gaat. Het is een *belofte* van alle toekomstige overwinningen, die zo zeker zijn alsof ze reeds behaald waren. Maar zou Jakob dit verstaan en dit gebruik ervan maken, dan was deze nadere verklaring van die heerlijke en bemoedigende naam voor hem nodig. Want de naam Jakob had ook een versterkende betekenis. Maar de aartsvader had het recht gebruik er niet van gemaakt. Hoewel deze donkerheid en onoplettendheid berispendwaardig waren, echter zwijgt de Heere in Zijn liefde, komt zijn zwakheid te hulp en geeft hem van de nieuwe naam een duidelijker verklaring en besturing.

§41. Het een en ander is een gezegend gevolg van dat wenend en smekend gelovig worstelen met de Heere. Hoewel de lieden van deze wereld daarop allerlei verachting plegen te werpen, kroont de Heere het echter met eer en heerlijkheid.

§42. Die van zulke aangename geloofsvruchten wat geproefd heeft, voelt een onverzadelijke begeerte om er nog meer van te genieten. Uit zo'n beginsel (1) kwam die *vraag* naar een nadere verklaring van de Naam van de Heere, voort, (2) die met een Goddelijke *wijsheid en genade beantwoord* werd.

§43. Aangaande die vraag zegt Mozes: EN JAKOB VROEG, EN ZEIDE: GEEF TOCH UW NAAM TE KENNEN.

Deze vraag, die naar de kracht van het woord -! : (sha-al) met *ootmoedige smekingen* werd voorgesteld, was (1) geen bewijs dat Jakob deze Man nog niet kende. Want uit het smeken om een zegen en uit de verklaring van de naam Israël is het duidelijk genoeg dat deze Man Zich reeds aan Jakob bekend had gemaakt als de waarachtige God. (2) Maar Jakob begeerde dat God hem Zijn Naam en

eigenschappen, waarvan hij nu reeds zoveel met de grootste aangenaamheid en verkwikking had ingezien en ondervonden, toch nog nader, *duidelijker* en nadrukkelijker *voor ogen mocht stellen*, en op het hart drukken, naar de kracht van het grondwoord %\$*#% (hagidah). Hij kende de Heere dan wel, maar begeerde nog meer van Hem te kennen en te genieten. (3) Misschien gevoelde de aartsvader enige aanvallen van het ongelof, dat hem aangaande deze Persoon en Zijn eigenschappen enige twijfelingen probeerde bij te brengen. Want wanneer de Heere Zich op het allernadrukkelijkst aan Zijn kinderen openbaart, kunnen de satan en het ongelof de schrikkelijkste pijlen op de ziel schieten. Zo kon Jakob begeren dat de Heere hem door een uitdrukkelijke en nadere verklaring van Zijn Naam, tegen die slingeren mocht versterken.

§44. Op zo'n vraag was het antwoord van de Heere ongewoon gepast. (1) Hij berispt op een zachte wijze de aartsvader over zijn gebrek, (2) en verklaart Zijn Naam door een plechtige zegen.

§45. Die zachte berisping verhaalt Mozes zo: WAAROM IS HET, DAT GIJ NAAR MIJN NAAM VRAAGT?

Hij weigerde niet volstrekt Zijn Naam nader te kennen te geven, maar gebod Jakob om nauwkeuriger te onderzoeken welke toch de *beweegreden* en het *oogmerk* was, *waarom* hij dit vroeg.

Vroeg hij omdat de Heere naar Zijn Naam gevraagd had, dan moest hij opmerken dat hij daartoe zulke redenen niet had als de Heere. De Heere had gevraagd: "hoe is uw naam?" omdat hij aan de kracht van zijn naam Jakob niet altijd recht gedacht had, en ook het rechte gebruik daarvan niet gemaakt had. Maar Jakob had die reden niet om naar Zijn Naam te vragen. Want de Heere had in al Zijn wegen getoond dat Hij aan Zijn Naam Heere, Borg, enz. gedurig dacht.

Vroeg Jakob omdat het ongelof hem twijfelingen aangaande de persoon en de eigenschappen van deze Man wilde inboezemen, dan moest hij weten dat hij geen nieuwe ontdekkingen nodig had. Die hij nu reeds ontvangen had, waren genoeg om het ongelof te beantwoorden, als hij er maar verstandig op lette.

Vroeg hij om nog meer van Zijn Naam te kennen, of wenste hij Die volkomen te begrijpen, dan moest hij zich herinneren dat Zijn Naam *wonderlijk* en onbegrijpelijk was, Richt. 13:18, en dat de volkomener ontdekking voor de

hemel bewaard moest worden. Ondertussen had de Heere Zijn Naam reeds zo heerlijk te kennen gegeven, dat Jakob daarmee tevreden, vergenoegd en gemoedigd behoorde te zijn.

§46. Het liefde echter deze genadige Heere Zijn Naam door een plechtige zegen nader te verklaren. Want de geschiedenis voegt hierbij: EN HIJ ZEGENDE HEM ALDAAR.

Misschien gebod Hij Jakob ootmoedig te *knielen*, wat de eerste betekenis van het woord +9" (barach) is.

Hij schonk hem immers op een *plechtige wijze* de allerdierbaarste *zegen*. (1) Hij vergaf daar statelijk al zijn zonden en zwakheden, die zijn gemoed zo zeer beangstigd hadden. (2) Hij herhaalde waarschijnlijk de voorgaande belofte, vs. 9,12 vermeld: *Ik zal gewisselijk bij u weldoen*. Hij beloofde hem opnieuw, en drukte het met licht en kracht op het gemoed, dat Hij hem uit alle lichamelijke en geestelijke noden verlossen, en alle genade en zaligheid gewis zou schenken. (3) Hij ontlaste hierdoor het hart van alle benauwende vrees voor zijn broeder Ezau, en vervulde het met moed, troost en vrede.

Dit zegenen was (1) een genadige beantwoording van die smekende verklaring: "ik zal U niet laten gaan tenzij gij mij zegent". (2) Het was ook een antwoord op de vraag naar de Naam van de Heere. Want hierdoor gaf Hij te kennen dat Zijn Naam was *Zegenaar*. Hier riep Hij met sprekende daden uit dat Zijn Naam was, *HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid, Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft*, Exod. 34:6,7.

§47. Dit gebeurde ALDAAR, op die zelfde plaats waar Jakob was beproefd, en geworsteld had. De plaats van zijn beproeving en worstelingen was ook de plaats waar hij een zonderlinge zegen ontving.

§48. Dit was een zonderlinge *gedenkplaats* voor de aartsvader. Hierom probeert hij wat daar gebeurd was voor de vergetelheid te bewaren (1) door het oprichten van een gepast *gedenkteken* (2) met een zinrijke *verklaring*.

§49. Het gedenkteken werd opgericht door die plaats een nieuwe naam te geven. EN JAKOB NOEMDE DEN NAAM DIER PLAATS PNIËL.

De Heere had aan Jakob een nieuwe naam gegeven om de heldendaad van het geloof, die Jakob daar verricht had, te vereeuwigen en te verklaren. Maar Jakob was niet in staat om de

Heere weer een nieuwe Naam te geven, ter verklaring van wat de Heere daar gedaan had. Dat was toch niet uit te drukken. Hij moest zich dan vergenoegen met die PLAATS, de voetbank van de voeten van de Heere, opnieuw te benoemen tot gedachtenis van wat hij daar *ondervonden* had.

Hij geeft er de nieuwe naam PNIËL aan, dat is, *Gods aangezicht*.

§50. Het oogwit van deze benoeming verklaart hij zelf. WANT, ZEIDE HIJ IK HEB GOD GEZIEN VAN AANGEZICHT TOT AANGEZICHT, EN MIJN ZIEL IS GERED GEWEEST.

§51. Hij sticht hier geen gedenkteken van wat hij zelf gedaan had, maar van een weldaad die hem gegeven was. HIJ HAD GOD GEZIEN VAN AANGEZICHT TOT AANGEZICHT.

Met zijn *lichamelijke ogen* had hij God gezien in een menselijk lichaam, dat met hem sprak en worstelde. Maar nog groter was het voorrecht dat hij onder deze ontmoeting met Zijn *geestelijke gemoedsogen* de heerlijke volmaaktheden van God had mogen aanschouwen.

Dit was zeer minnelijk en gemeenzaam gebeurd, *aangezicht aan aangezicht, gelijk een man met zijn vriend spreekt*, Exod. 33:11.

§52. Die weldaad was des te aanmerkeliijker omdat ZIJN ZIEL WAS GERED GEWEEST.

Zijn ziel was uit grote gevaren en benauwdheden, waaraan hij bloot stond, en die hem drukten, uitgetrokken en verlost.

Hoewel hij de gevaren en noden waaruit zijn ziel verlost was niet uitdrukkelijk noemde, kan men ze toch uit de omstandigheden gemakkelijk nagaan. (1) Door die onmiddellijke nadere *uitlating* en worsteling met God was zijn *leven in gevaar geweest* van te sterven. Want een mens die in dit aards en zondig lichaam woont, kan de volkomen uitlating van de Goddelijke heerlijkheid niet verdragen en levend blijven, gelijk de Heere Zelf betuigt, Exod. 33:20. Tot het onmiddellijk aanschouwen van Gods heerlijk aangezicht wordt een ander lichaam, leven en staat dan in deze sterfelijkheid plaats heeft, gevorderd. Jakob had nu de Heere gezien aangezicht tot aangezicht. Zijn leven was in gevaar geweest, en hij had een merkbaar bewijs van zijn zwakheid, door het verwringen van zijn heup, gevoeld. De Heere had echter Zijn kracht zodanig gematigd, en Jakob gesterkt, dat hij uit het gevaar van de dood gered, en bij het leven gebleven was. (2) Voornamelijk was zijn ziel gered uit die zware *benauwdheden*, die het tot hier toe hadden gedrukt. Zijn ziel had ongemeen gebogen

gegaan onder *de zonden en zwakheden* die hem hadden aangekleefd, en die hem nu levendig opnieuw voorgehouden werden, toen zijn broeder tegen hem kwam optrekken. Hij was in vrees en gevaar wegens *de toorn van Ezau*. Maar toen zijn ziel de Heere gezien had als een verzoende, machtige en zegenende God, was hij door dat aangenaam gezicht van het geloof uit al zijn angsten en vrezen gered. De zonde en schulden die de ziel drukten, waren door een nieuwe verzekering van de vergeving ervan, van het hart gerold. De vrees voor Ezau was verdwenen en de ziel met troost, moed en hoop vervuld.

Hij erkent deze redding als een weldaad die hem door God geschonken was. Hij zegt niet, “ik heb mijn ziel gered”, maar, “mijn ziel is gered geweest”. Dit is zeer opmerkelijk. De Heere had gezegd: *gij hebt u vorstelijk gedragen en hebt overmocht*. Maar Jakob zei van datzelfde geval: “mijn ziel is gered geweest”. God toont Zijn neerbuigende goedheid, wanneer Hij het willen en werken, dat Hij in Zijn kinderen Zelf gewerkt heeft, roemt en beloont als hun werk. De gelovigen tonen hun ootmoedigheid en dankbaarheid wanneer zij, wat zij door de kracht van de Heere verrichten, als een bijzondere weldaad aanmerken. Wanneer zij goed gesteld zijn roemen ze niet met Jehu van hun ijver, maar met Paulus van hun zwakheid en de kracht van de Heere, terwijl ze welmenend zuchten: *niet ons, o HEERE! niet ons, maar Uw Naam geef eer*, Ps. 115:1.

Volgens wat boven, §39, van het voorzetsel & (we) is aangemerkt, kan het woord -71; & (watinatseel) betekenen, mijn ziel *is gered geweest* en *zal gered worden*. Heeft een ziel in de verleden en tegenwoordige tijd de redding met duidelijkheid en kracht ondervonden, dat geeft ook een goed toevorzicht ten aanzien van toekomstend uitreddingen, zonder welke men zich in de verledene niet grondig zou kunnen verheugen. Want wat voor troost zou iemand kunnen genieten, wanneer hij denken moest, ik ben nu wel uitgered, maar heb in het toekomstende te verwachten dat ik eindelijk zal omkomen? De Heere had gezegd: “gij hebt overmocht en zult overmogen”. Jakob verstond en geloofde het, zeggend: “mijn ziel is gered geweest en zal gered worden”.

§53. Deze uitredding en de verdere verwachting daarvan was een aangename vrucht van het zien van Gods aangezicht. Want hij zegt: *ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht*, EN *mijn ziel is gered*

geweest. Het gelovig inzien in Gods heerlijke volmaaktheden is in alle tijden de springbron geweest, waaruit de troost en moed van alle godzaligen voortvloeide. *Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE!* Ps. 4:7.

§54. Zo troostrijk en bemoedigend deze wonderlijke ontmoeting voor Jakob zelf was, zo nuttig is het ook voor het gezegend nageslacht van Israël. Want gelijk alles wat tevoren geschreven is, zo is ook dit mede tot hun lering geschreven, opdat zij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hoop zouden hebben, Rom. 15:4. Ze kunnen hier als in een heldere spiegel ontdekken (1) de onbezweken trouw van God in het vervullen van de beloften die hij in het paradijs en naderhand aan het vrouwenzaad gedaan heeft. (2) Ze vinden hier een levendig voorbeeld van de zeldzaamste wegen waarlangs de Heere Zijn beloften boven en tegen het begrip van het vlees vervult. (3) Ze worden hier door het voorbeeld van Jakob en zijn ontmoetingen krachtig aangespoord om in de donkerste wegen van gevaren, tegenheden en beproevingen de moed niet op te geven, maar in geloof en hoop standvastig te volharden.

§55. Eerst kan men zien hoe de getrouwe God nu nog dacht aan Zijn toezegging in het paradijs gedaan. Het gezegend vrouwenzaad was, niettegenstaande al het gewoel van de slang en zijn zaad, nog staande gebleven. Hoe zware strijd, benauwingen en verzwakkingen het ook mocht uitstaan, het werd echter heerlijk uitgered en overwon de slang en zijn zaad. Wat in het bijzonder aan Abraham, Izak en Jakob beloofd was, bv. *Ik zal gewisselijk* bij u weldoen, is ook getrouw uitgevoerd. Hoe donker het er ook had uitgezien.

§56. Ten tweede ontmoet men hier een duidelijk schilderij van die wegen, waarlangs God de erfgenamen van de belofte uit *hun noden redde* en hen Zijn *toezeggingen vervult*, namelijk door ongeziene, zeldzame en donkere wegen¹. Want zoals het Jakob ging,

toen hij in het land van de belofte getreden was, gaat het doorgaans, ten aanzien van het wezen van de zaak, alle gelovigen in het beërven van de beloftenissen.

/. Hoe meer de redding en de vervulling van de beloften nadert, zoveel te zwaarder kunnen uitwendige en inwendige tegenheden en beproevingen worden, opdat hun uitredding des te nadrukkelijker is, en de Goddelijke volmaaktheden daarin zoveel te heerlijker geopenbaard worden. De Heere leidt hen in een weg die ze niet geweten hebben. Hij laat eerst de *duisternis en het kromme voor hun aangezicht* komen, en maakt die *dan tot licht en recht*, Jes. 42:16.

//. In die duisternissen en benauwdheden hopen zij wel eens door deze en gene wegen, die zij zelf uitdenken, de gevaren af te wenden, gelijk Jakob door een gezantschap en kostbare geschenken pogde te doen. Maar eindelijk, hoe lang ze ook omsukkelen, moeten ze in het eenzame hun benauwd hart voor Gods aangezicht uitstorten, barmhartigheid, genade en hulp zoeken.

///. Hier wordt de nood in het eerst wel eens groter. De Heere verbergt Zijn aangezicht, stelt hen hun zwakheden tot verootmoediging ordentelijk voor ogen, en worstelt met hen.

////. Maar dit alles is tot hun zaligheid geschikt. De Heere geeft verborgen kracht om onder ootmoedige schuldbekentenis zich te houden aan de Borg en de beloften van het verbond, zodat zij op de bepaalde tijd in de kracht van de Heere overwinnen. *Des avonds*

Christus en Zijn leden. Ze zijn nauw verenigd tot een geestelijk lichaam, en de ontmoetingen van de gelovigen hebben een grote overeenkomst met die van Christus. Hierom kan het gevoeglijk gebeuren dat een persoon of zaak een voorbeeld van beide is. Maar of de Heere deze tweestrijd met Jakob gevoerd heeft met dat oogmerk, om hem daardoor tot een voorbeeld te stellen dat Christus en de kerk zou afschaduwen, en of de vergelijkingen die hier door sommigen gemaakt worden, gegrond en redelijk zijn, is een zaak die nauwkeuriger onderzoek verdient. Ondertussen is dit volkomen zeker dat de Heere deze strijd met Jakob voerde om hem uit zijn vrezes te redden, en te leren dat hij in zwakheid en duisternissen zeker overwinnen zou en de beloften beërven. Ook is het buiten twijfel dat God deze weg met Jakob gehouden heeft, en het door ingeving van de Geest laten beschrijven, ook tot dit doeleinde opdat de gelovigen van alle tijden, die in wezen dezelfde weg met Jakob hebben, daaruit zouden leren op welke wijze God Zijn volk redt en zegent, Rom. 15:4.

---

¹ Sommigen denken dat Jakob in deze worsteling moet aangemerkt worden als een voorbeeld, dat eerst *de kerk* afschaduwde, of in het algemeen of in het bijzonder de kerk aan het einde van het Oude en in het begin van het Nieuwe Testament, daarna de Heere *Messias* in Zijn worsteling met God. Dat een persoon een voorbeeld kan zijn zowel van de gelovigen als Christus tegelijk, is geheel niet ongerijmd, maar steunt op vaste gronden. Want het zaad van de vrouw in de moederbelofte betekent en

vernacht het geweest, maar des morgens is er gejuich, Ps. 30:6.

V. Op het ogenblik dat de Heere Zich op het heerlijkst wil openbaren, en de grootste zegen aan hen schenken, wordt hen wel eens een scherpe doorn in het vlees gedrukt, of een gewricht verwrongen, waaraan sommigen hun gehele leven hinken, om hen te herinneren dat zij door eigen kracht en waardigheid niet overwonnen hebben, en dat zij alle dagen van hun leven in ootmoed zouden staan, en aan de genade de eer geven.

V/. Dan houdt de Heere Zich eens alsof Hij vertrekken wilde. Maar het gebeurt opdat de erfgenamen van de belofte des te sterker zouden aanhouden, met wenen en smeken.

V//. Hierop volgt veelal een aangename ontdekking van Gods aangezicht en een ruimere zegen. Ze worden wel eens met een nieuwe naam genoemd, die niemand kent dan die hem ontvangt, en genieten een meer gemeenzame omgang, die aan het aanschouwen van aangezicht tot aangezicht nabij komt.

V///. Dan wordt hun ziel nadrukkelijk gered uit benauwende angsten en met troost en ruimte vervuld. De plaatsen waar dit gebeurt worden hen aangenaam, en zij proberen gedenktokens daarvan op te richten, dat het hen toch nooit uit de zin van de gedachten van het hart mag raken.

§57. Eindelijk is deze gebeurtenis recht bekwaam om het Israël van God naar de geest op te wekken, om in alle duistere en smartelijke wegen de moed toch niet op te geven. Want hier ziet men dat ze tegen de vervulling van de beloften niet strijden, en dat ze geen bewijzen van de toorn en het ongenoegen van de Heere zijn. Jakob, die voorname erfgenaam van de belofte, heeft zulke duistere wegen ook moeten doorwandelen. Hij liet zich door de zwaarste beprovingen de moed niet benemen, maar worstelde er met wenen en smeken tegen, en behaalde door geloof en lankmoedigheid een heerlijke overwinning en zegen. Willen de begenadigden zich als rechtgeaarde kinderen van Jakob gedragen, dan moeten zij hun vader in deze voetstappen van hem proberen na te volgen.

§58. Aangename, nuttige en opwekkende geschiedenis! Het zal, denk ik, de echte kinderen van Israël niet onaangenaam zijn dat wij onze aandacht nog een weinig daarbij bepalen om het een en ander tot onze nuttigheid nog wat nader *aan te merken*. Want tot zo'n

einde is deze geschiedenis ook beschreven, Rom. 15:4.

I. *Toen Jakobs gevaar en angst op het hoogste was, BLEEF HIJ ALLEEN OVER om IN ZIJN EENZAAMHEID Gods aangezicht en hulp te zoeken.*

/ . Hierin mag hem zijn geestelijk nageslacht veilig navolgen. Worden zij door geestelijke en lichamelijke noden en gevaren benauwd, is het geweten over verleden en tegenwoordige zonden en gebreken onrustig, worden de zwakheden door zware beschuldigingen sterk en scherp verweten, zijn alle middelen die men tot afwending van de gevaren gebruikt heeft vruchteloos geweest, dan dienden zij niet langer om te zwerven, maar hoe eer hoe liever, ootmoedig en vrijmoedig hun redding bij God door een ernstig gebed te zoeken. Hierdoor worden ze opgewekt, Ps. 50:15, *roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren*. Heeft men geen waardigheid, dan moet men zoveel te gereder komen, omdat God genade wil bewijzen naar het getuigenis van Paulus, Hebr. 4:16, *laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd*.

//. Dit gedrag betaamt de *grootste en moedigste mannen* van de wereld. Het wordt hier geoefend door een man die God Zelf het getuigenis geeft dat hij zich vorstelijk met God en mensen gedragen, en overmocht heeft. Immers, daardoor toont men een verheven verstand en wijsheid, waardoor men de echte, vaste, beproefde en redelijkste gronden van de regering van de wereld en van de ware gelukzaligheid recht inziet en gebruikt. Het is ook een openbaring van de prijzenswaardigste grootmoedigheid, waardoor men nadert en verkeert met de allerheerlijkste en ontzaglijkste Majesteit. Hoe laaggeestig is dan het bestaan van hen, die de naam van sterke geesten beminnen! Ze verbeelden zich dat het ootmoedig aanroepen van God in de nood een werk is van eenvoudige en zwakke zielen. Ze stellen de ware grootmoedigheid in de ongevoelige verharding van hun harten en aandoeningen onder alle wederwaardigheden, aangemerkt als noodlottige redeloze gevallen, en ze verheffen zich daarop als mensen die boven het gemeen uitmunten, en grootmeesters over hun aandoeningen zijn geworden, waarvan zulke lage zielen met ongewone en grootse uitdrukkingen kunnen spreken, en een

rechtmatig walgen veroorzaken aan alle verstandigen die het horen. Enige onnozele wereldlingen die de grootsheid beminnen, kunnen de redeneringen, besturingen en uitdrukkingen van zulke ongelukkige mensen overnemen, en die aan anderen, die in nood zijn, ter bemoediging voorhouden. Hoewel zij wegens hun domheid de beginsels, waaruit ze afgeleid worden, niet inzien of belijden. Een recht armhartig en bespottelijk bestaan! Maar hoe groter en sterker deze zielen in hun verbeelding zijn, zoveel te lagere en zwakkere geesten zijn zij in werkelijkheid. Want ze openbaren dat ze aan zo'n verstandeloosheid onderhevig zijn, waardoor zij voor onzichtbare dingen, die de grovere zinnen niet aandoen, en voor een bedaard onderzoek naar de rechte beginsels en gronden van de dingen geheel onvatbaar zijn. Ze maken zich bekend als de allerzwakste zielen, die zich door invallen en redeneringen, waarin geen één gezond en gegrond beginsel plaats heeft, lichtvaardig laten overwinnen om zichzelf te ontmensen.

///. Hoewel men op alle plaatsen, zelfs in de grootste gezelschappen, door uitschietende zuchtingen tot God kan en moet bidden, is echter de eenzaamheid nodig om zijn plechtige gebeden uit te storten. Jakob bleef hier in *zijn* gewone *eenzaamheid*. Elisa ging in, *sloot de deur, en bad tot den HEERE*, 2 Kon. 4:33. Dit beveelt de Heiland, Matth. 6:6, *maar gij, wanneer gij bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is*. Die daarom van de eenzaamheid om God aangezicht te zoeken, geen gebruik maken, maar de tijd en zwarigheden proberen te verdrijven door het zoeken van gezelschappen, waar men pronkt, achterklapt, speelt, brast of nog wat ergers doet, gelijken geheel niet naar het geslacht van Jakob, en ook niet naar de gehoorzame onderdanen van Jezus.

////. Zo goed het is de eenzaamheid te zoeken tot het gebed en geestelijke overdenkingen, zo schadelijk is het integendeel, wanneer droefgeestige zielen, die òf door natuurlijke ziekte òf door aanvechtingen zwaarmoedig zijn, zich gedurig in de eenzaamheid houden om de omgang met mensen, waar ze schuw voor zijn, te ontwijken. Ze moeten ook in het eenzame hun gebed doen en geestelijke zaken overwegen. Maar omdat zulke zielen tot lange inspanningen van de vermogens onbekwaam zijn, is voor hen bijzonder nodig de korthed van die geestelijke oefeningen die de Heiland aanprijst. En zodra

die geëindigd zijn is voor hen een verstandig, godzalig en vrolijk gezelschap nuttig, hoezeer hun droefgeestige natuur daar ook tegenop mag zien. Jakob bleef niet in zijn eenzaamheid uit redeloze droefgeestigheid om daar te suffen, maar om zijn hart daar voor Gods aangezicht uit te storten.

II. *Toen God het gebed van Jakob verhoren en hem de dierbaarste zegeningen schenken wilde*, WORSTELDE HIJ EERST MET HEM, TOTDAT DE DAGERAAD OPGING.

/. De wegen waarlangs God de belofte aan Zijn bondgenoten vervult, zijn zeldzame wonderwegen, die geheel anders en veel hoger zijn dan onze wegen, Jes. 55:8,9. Wanneer Hij het licht en recht wil maken, doet Hij de duisternis en het kromme eerst voor het aangezicht komen, opdat wij, mensen die zo'n zwak gezicht hebben, het licht terwijl het uit de duisternis komt des te beter zouden kunnen opmerken, Jes. 42:16. Wie zou hebben kunnen denken dat Gods worsteling met Jakob een weg was om hem uit zijn angsten te redden en ongewoon te zegenen? Men dient dan zeer onvoorzichtig te zijn, en van de wegen van de Heere, die Hij met Zijn volk houdt, niet al te schielijk te oordelen, vooral niet naar onze lage wegen of naar ons bekrompen denken en denken.

//. Strijd-, proef- en kruiswegen zijn de gewone wegen geweest, van het begin van de wereld tot hier toe, waarlangs de Heere aan de erfgenamen van de beloftenissen de verbondszegen heeft uitgedeeld. En zij, die Hij boven anderen tot zegening wilde stellen, hebben ook boven anderen zware beproevingen moeten uitstaan. Abraham, Jakob, Job, Paulus en anderen hebben dit nadrukkelijk ondervonden. (1) Moet dan een godvruchtig mens òf naar lichaam òf naar ziel bijzondere proef- en kruiswegen in - hij moest daardoor in geen moedeloosheid zinken, alsof de Heere wat bijzonders tegen hem had. Misschien heeft de Heere voor om hem bijzondere zegeningen boven anderen te schenken. (2) Die integendeel van de geestelijke strijd en zwarigheid in het geheel niets weet en zich de beloftenissen zo gemakkelijk, zonder enige zwarigheden, kan toeëigenen, mag wel met bekommring toezien of hij zich wel op de rechte weg bevindt. Want hoewel de leiding van Gods kinderen ten aanzien van de omstandigheden veel verschilt, en de één het veel benauwder kon hebben dan de ander, toch hebben allen die op de rechte weg zijn, de strijd om door de enge poort in te gaan, en de strijd

des geloofs, tegen hun geestelijke vijanden en allerlei inwendige beproevingen, met elkaar gemeen ten aanzien van het wezen van de zaak.

///. Godzaligen ontmoeten in het bijzonder allerlei zwarigheden in hun *binnenkamers*, wanneer zij Gods aangezicht wensen te zoeken. Daar worden hun vele zwarigheden gemaakt, niet alleen door de satan en het trage ongelovige vlees, maar ook zelfs door de Heere. Dit ondervond niet alleen Jakob toen de Heere met hem in zijn eenzaamheid worstelde, maar moeten ook alle godzaligen in het ene of andere opzicht ondergaan. Het gebeurt wel eens aan een recht teer kind van God dat het door nood en de betamelijkheid van de plicht aangezet wordt zijn eenzaamheid op te zoeken. Maar het trage ongelovige vlees ziet daar ongemeen tegen op. Eindelijk moet het toch komen. Daar overvalt hem, terwijl hij knielen wil, vooral wanneer het nacht is, een kille schrik alsof hij aangegrepen werd, dat òf uit een schrikachtig karakter en verbeelding, òf uit de aanvechtingen van de satan, òf uit beide kan ontstaan. De Heere Zelf schijnt met hem te worstelen, of hem vandaar te willen verdrijven. Hij verbergt Zijn aangezicht. Hij brengt oude en nieuwe zwakheden in hun onbetamelijkheid met nadruk onder het oog. Hij laat in zijn voorzienigheid mensen komen die hem in het gebed storen. Daar wordt hij overlopen, of door een spotter, of door iemand die niet wist dat daar gebeden werd. Meneer, mevrouw, vader, moeder of iemand anders roept, men moest afkomen, wanneer men nauwelijks de knieën gebogen of de mond geopend had. Dit gebeurt keer op keer. Een zwak kind van God, dat in de wegen van de Heere onbedreven is, kan zulke ontmoetingen wel eens aanmerken als bijzondere en onfeilbare tekens dat de Heere tegen zijn gebed rookt, of het met een grote verontwaardiging hier of daarom versmaadt, en het niet wil of kan gedogen dat zo'n ellendige Zijn aangezicht zou zoeken. Maar onterecht. Want de dierbaarste kinderen van God hebben dergelijke ontmoetingen, voornamelijk dan wel eens wanneer de Heere hem met Zijn genade bijzonder wil ontmoeten. Immers, Jakob werd nog zwaarder beproefd toen de Heere kwam om hem nadrukkelijk te zegenen. Lang vergeven zonden werden hem weer voorgehouden.

////. De beproevingen van Gods kinderen kunnen wel een *geruime tijd* aanhouden. Een Man worstelde met Jakob en hield hem gedurig zijn gebrek voor, *totdat de dageraad opging*.

Zo kan man uit de aanhoudendheid van onze beproevingen ook niet besluiten dat wij Gods ongenoegen dragen, of dat wij ons bedrogen hebben, gelijk sommigen zonder gegronde redenen doen. Ze denken: "ik heb gehoopt dat mijn zonden vergeven waren. Maar buiten twijfel heb ik lichtvaardig gehandeld. Anders zou God mij de vergeven zonden zo lang en dikwijls niet opnieuw voorhouden en op het geweten laten leggen, of Zijn aangezicht voor mij verbergen".

V. De beproevingen van Gods kinderen zijn ingericht *tot hun nut* om hen in *het geloven* te oefenen en te versterken, om hen des te nadrukkelijker uit hun gevaren te *verlossen* en tegen *toekomende* zwarigheden te versterken en te *troosten*. Het zuiverste geloof grondt zijn werkzaamheden enkel op het getuigenis van God. Omdat men nu in tijden van aanvechting en beproeving niets anders overhoudt waar men zich aan houden kan, dan het getuigenis van God, en omdat men naarmate de nood groot en langdurig is, ook sterker op het Woord starogen en het gedurig opnieuw moet aanvatten, daarom volgt dat tijden van aanvechtingen en beproeving recht geschikt zijn om iemand in een zuiver geloof te oefenen en te bevestigen. Het geloof van vele godzaligen zou zo groot en zuiver niet zijn, als ze in geen zware proefwegen waren geweest. Angsten en benauwdheden zijn veelal heilzamer voor het geloof dan vele aangename gevoelige verkwikkingen. Hoe groter de beproeving en angst is geweest, zoveel te nadrukkelijker wordt de redding opgemerkt. En hoe nadrukkelijker men de verlossing heeft opgemerkt, zoveel te meer kan het ons tegen toekomstige zwarigheden bemoedigen, wanneer de Heere door Zijn Geest ons het opnieuw te binnen brengt.

V/. Die de rechte nuttigheid uit de beproevingen wil trekken, moet er niet moedeloos voor wegvluichten, maar gemoedigd er tegen *aan worstelen*. Want dat die Man met Jakob worstelde, vooronderstelt duidelijk genoeg dat Jakob zich daartegen verzet heeft, omdat zonder dat geen worstelen plaats kon hebben. Dit is geen verharding van het hart tegen God, zoals sommigen denken, die menen dat het veiliger is bij elke beproeving maar direct te geloven dat men zich bedrogen heeft. Het recht tegenworstelen onder beproevingen bestaat niet in een onbedaard oneerbiedig roepen, maar in een ootmoedige, vrijwillige, beschaamde belijdenis van onze zonden en onwaardigheden, en in een gelovig vasthouden

aan en pleiten op de Middelaar en de beloften van het verbond.

III. *Hoe veel en groot de gebreken waren die Jakob eertijds en nu nog aankleefden - echter ZAG DE HEERE DAT HIJ HEM NIET OVERMOCHT.*

/. Het is voor Gods almacht niet mogelijk dat Hij het minste geloof van Zijn kinderen, al is het nog zo gebrekkig, zou kunnen overwinnen en vernietigen. De grond hiervan is niet in het geloof zelf, aangemerkt als een hebbelijkheid van Gods volk. Want dat kan zichzelf niet eens bewaren, en ook niets uit zichzelf werken. Maar de grond hiervan is in de Heere. Omdat de Heere uit onveranderlijke genade het minste geloof Zelf heeft gewerkt, en omdat het echte geloof zich houdt aan de borgtocht, voldoening en onveranderlijke beloften van het verbond, daarom kan God het niet versmaden, of Hij zou Zijn Eigen genade, Zoon en verbond versmaden, dat volstrekt onmogelijk is.

//. Hoe ongegrond is daarom de vrees die vele godzaligen bekruipt, dat zij nog eindelijk wegens verleden of tegenwoordige zwakheden in al hun bidden, zuchten en hopen, zullen overwonnen en verstoten worden!

IV. *Op het ogenblik dat Jakob overwon,*

ROERDE *de Overwonnene* HET GEWRICHT ZIJNER HEUP AAN, ZODAT HET GEWRICHT VAN JAKOBS HEUP VERWRONGEN WERD, ALS HIJ MET HEM WORSTELDE.

/. Het is doorgaans Gods gewone weg dat de grootste weldaden en zegeningen met enige bitterheden gemengd worden. De nadrukkelijkste verheffingen gaan met vernederingen gepaard. Wanneer de Heere aan Zijn kinderen wat bijzonders doet, laat Hij veelal bijzondere tegenheden voorgaan of volgen. Dan moeten ze eens iets pijnlijks in hun lichaam, bloed of goed gevoelen. Dan wordt de satan, wereld of verdorvenheid eens losgelaten om hen een scherpe doorn in het vlees te drukken of hen met vuisten te slaan. Die tegenheden kunnen wel eens zo zwaar worden dat ze al hun leven de overblijfsels daarvan houden en met Jakob daaraan hinken moeten.

//. Men mag uit zulke bitterheden niet besluiten dat die mensen, die het smaken moeten, huichelaars zijn die zich zulke voorrechten te lichtvaardig hebben toegeëigend, welke God door zulke harde wegen wil ontdekken als vaten des toorns tot het verderf toebereid. Zo denken sommige godzaligen, die in de wegen van de Heere niet recht bedreven zijn, in hun haasten, uit een soort van oprechtheid, van zichzelf. En vele

onbegenadigden vellen zo'n hard vonnis dikwijls over de vernederde godzaligen uit een blinde vijandschap, hoewel zij anders zo sterk roepen dat het oordelen over de naaste volstrekt ongeoorloofd is. Nam de Heere zo'n lichtvaardig oordeel in Jobs vrienden zo kwalijk, die het niet uit vijandschap maar uit donkerheid en een soort van getrouwigheid over Job velden, hoeveel te meer zou Hij het kwalijk nemen wanneer wij zo handelen omtrent onszelf of anderen, daar wij ons aan Jobs vrienden hadden kunnen spiegelen. Immers, de Heere heeft zulke vernederende wegen met Zijn liefste kinderen dan gehouden, wanneer Hij hun de dierbaarste zegeningen schonk. Jakob, Job, Petrus, Paulus die na de uitnemendste openbaring een engel van de satan kreeg die hem met vuisten sloeg, en vele andere heiligen hebben zulke pijnlijke wegen moeten intreden. Toch mag men hun oprechtheid en de echtheid van hun genaden in geen geval in twijfel trekken.

///. De Heere heeft ook zeer wijze, goede en nuttige einden, waarom Hij de grootste zegeningen met zulke vernederende bitterheden mengt. De beste godzalige heeft een overgebleven verdorvenheid, die boos genoeg is om van de dierbaarste zegeningen een schandelijk misbruik te maken, of door het te verwaarlozen, of door zich daarop te verheffen en omtrent anderen onbarmhartig te worden. Paulus was in de derde hemel opgetrokken geweest. Men kon denken: "daar zal die man Gods zo verhemeld zijn geworden dat zijn verdorvenheid naderhand niet de minste kracht meer had". Maar God en Paulus dachten anders. De verdorvenheid was nog in hem over, en wel zo boos en krachtig dat het op die openbaring onbegrijpelijk opgeblazen geworden zou zijn, als het niet door een buitengewone doorn in het vlees en de vuistslagen van een engel van de satan ten onder was gehouden. Hierom schikt de Heere Zijn liefste kinderen, voor of na de zegeningen, zulke bitterheden toe. Of om hen gelegenheden aan de hand te geven waarin zij de ontvangen genaden en zegeningen zouden gebruiken en oefenen konden, of om hen in ootmoed te houden en hun onwaardigheid, krachteloosheid en de grote genade van de Heere des te levendiger voor te stellen. Die smartelijke uitdrukkingen met de gevolgen daarvan zijn nuttige uitroepers achter de heerlijke zegewagen van Gods kinderen, waardoor de Heere hen gedurig toeroept: "gedenk dat u niettegenstaande die grote weldaad en genade, een ellendig onwaardig

mens bent. Ik doe die weldaad aan u niet om uwentwil, het zij u bekend!” Zulke wegen zijn ook bekwaam om de godzaligen voor het toekomende te versterken. Want men kan daaruit zien dat de genade van de Heere onafhankelijk en voor Zijn ellendigen genoeg is, en Zijn kracht in zwakheid wordt volbracht. Het zijn duidelijke bewijzen dat men ook met gebroken krachten de Heere kan overwinnen.

///. Wordt dan een begenadigde in zijn worstelingen gewaar dat zijn heup verwrongen is, zodat hij zwaar en pijnlijk hinken moet - hij moest daarom de strijd niet opgeven maar aanhouden om zijn gebroken krachten tot verheerlijking van de genade te overwinnen.

V. *Wanneer de Heere Jakob zegenen wilde en hem tot bidden om de zegen krachtiger wilde aansporen en bemoedigen, gedroeg Hij Zich alsof Hij wilde weggaan, zeggend: LAAT MIJ GAAN, WANT DE DAGERAAD IS OPGEGAAN.*

/. Op dergelijke wijze worden Gods kinderen in allerlei gevallen nu nog beproefd. Wanneer zij enige tijd bijzondere gemeenschapsoefening met God genoten hebben, kan er een dageraad van allerlei beslommingen opgaan. Hen wordt als het ware toegeroepen dat zij nu zorgen moeten om die gevaren af te wenden en de noodzakelijke bezigheden waar te nemen. De beslommingen krijgen vat en de teerheid van de gemeenschapsoefening met God vermindert. Hierdoor wordt hen in zekere zin in de voorzienigheid toegeroepen: “laat Mij gaan, want de dageraad is opgegaan”.

///. Sommige van Gods kinderen merken dit niet op en worden allengs afgetrokken, wanneer het zeer duister en ellendig met hen kan worden. Anderen worden moedeloos en denken: “nu zal de Heere mij overgeven. Misschien is mijn gemeenschapsoefening niet recht geweest, omdat ze mij zo snel onttrokken worden.” Maar het zijn maar beproevingen om ons des te meer aan te sporen tot bestendige en meer hartelijke aanklevingen aan de Heere in zulke zwarigheden en bezigheden, daar wij Zijn gemeenschap en hulp bijzonder nodig hebben. Merkt men het gevaar van het vertrek van de Heere op, wordt men daarover bekommerd, wilde men de Heere niet graag missen, dit zijn goede tekens. Zolang die plaats hebben zal de Heere niet weggaan, en de ziel verlaten. Hoewel Hij het gevoelige van Zijn gemeenschap om wijze redenen mocht intrekken. Want wanneer Hij vraagt: “laat Mij gaan”, dat is een bewijs dat Hij zonder de toestemming van Zijn volk niet wil vertrekken

maar bij hen blijven als ze het begeren; aangezien Hij anders ongevraagd zou heengaan. In die vraag is dan een verklaring dat zij Hem in de macht hebben en houden kunnen, als ze het maar begeren. Immers, met Zijn zaligmakende genade, Geest en waarheid, wijkt Hij in het geheel nimmer van Zijn volk, zolang zij hun toestemming daartoe niet gegeven hebben. Dit kunnen zij met bedaardheid en met het hart in der eeuwigheid niet doen, omdat het geestelijk leven, van welke de natuur is om de Heer aan te kleven, in hen blijft in eeuwigheid, Joh. 10:28.

VI. *Jakob antwoordde op de beproevende vraag: IK ZAL U NIET LATEN GAAN, TENZIJ DAT GIJ MIJ ZEGENT.*

/. Wanneer de dageraad van beslommingen, gevaren en bezigheden opgaat, moet men de Heere des te vaster houden en niet laten gaan. Want dan hebben wij Hem en Zijn zegen het allernodigst. Dan is het gevaar om afgetrokken te worden groter. Hoe groter nu het gevaar wordt van iets te verliezen, zoveel te ernstiger moet men vasthouden. Zonder de Heere kan men ook geen gevaar recht grondig afwenden of enige bezigheid recht betrachten. Hoe meer die dan worden, zoveel te nodiger is het de Heere vast te houden en niet te laten gaan.

///. Wordt men beproefd om de Heere te laten gaan, dan is het allerbeste antwoord: *ik zal U niet laten gaan*. Onverschilligheid aan de ene kant, moedeloosheid waardoor men het in het geheel opgeeft aan de andere kant, zijn zeer onbetamelijk en schadelijk. Een vrijmoedige verklaring dat men de Heere niet kan of mag laten gaan, is het beste antwoord. Men mag niet beloven dat wij Hem door onze kracht zullen vasthouden. Want als de Heere ons niet vasthoudt, zullen wij Hem gewis laten varen, aangezien wij in de kracht van God bewaard moeten worden. Maar wij mogen verklaren dat wij Hem zo nodig hebben dat wij onze toestemming tot Zijn vertrek niet mogen geven, en afhankelijk van Hem het voornemen hebben om zoiets ook nooit te willen doen. Wanneer dit met ootmoedig smeken wordt voorgesteld en aangedrongen is het geen berispelijke vermetelheid of steunen op eigen kracht, maar een prijzenswaardige vrijmoedigheid, gegrond in de sterkte en trouw van de Heere.

///. Hoewel Jakob vaak gezegend was, houdt hij echter opnieuw om een zegen aan. Onbegenadigden vergenoegen zich dat zij zichzelf zegenen, of dat enkel mensen hen

zegenen en goedkeuren. Hebben ze enige onrust gehad, dan laten ze de Heere gaan zonder dat zij recht gezegend zijn, en worden opnieuw gerust en zorgeloos. Maar Gods kinderen moeten gedurig gezegend worden. Oude zegeningen moeten herhaald en toegepast worden, zullen ze er levende troost uit genieten. Wegens nieuwe trouweloosheden en zwarigheden moeten nieuwe bij oude zegeningen gevoegd worden, als ze recht gemoedigd zullen zijn.

///. Als de Heere Jakob zegende wilde hij zich onderwerpen aan de onttrekking van die lichamelijke tegenwoordigheid, en zich bij zijn vrouwen en kinderen voegen. Heeft dan een godzalige goede gronden waarop hij verzekerd kan zijn dat God hem gezegend heeft en met hem is, dan moet hij aangaande bijzondere veruimingen, verkwikkingen en met ongewone leidingen onderworpen zijn en zich gemoedigd begeven tot die bezigheden waartoe de voorzienigheid hem roept. Dit wordt niet recht ingezien van hen die zich proberen te onttrekken van die plichten waar de voorzienigheid hen uitdrukkelijk toe roept, uit vrees dat zij hun bijzondere verruimingen en aandoeningen mochten verliezen.

VII. *De Heere schonk aan de aartsvader bij de oude NAAM JAKOB, van de betekenis waarvan hij het rechte gebruik niet had gemaakt, de nieuwe nadrukkelijke NAAM ISRAËL tot bemoediging tegen klemmende zwarigheden.*

/. Tot de dingen die Gods zwakke gunstgenoten zonderling kunnen bemoedigen kan men met recht hun *namen* brengen. (1) Dit is duidelijk aangaande die namen die God Zelf hen onmiddellijk geeft in Zijn Woord. Daar dragen zij de namen van *Zijn volk, vrienden, broeders, bruid, vrouw, kinderen, gunstgenoten, schapen, ellendigen*, enz. Ik zou al te breed uitweiden als ik de veelvoudige gronden van troost en moed tegen allerlei uitwendig en inwendige noden maar wilde opnoemen, die op een zekere en betoogbare wijze uit deze en dergelijke namen kunnen afgeleid worden. Is het niet ongewoon bemoedigend wanneer iemand onder zijn ellenden zucht en hij bedaard opmerkt de redenen waarom hij bv. *de ellendige van de Heere genoemd* wordt? (2) Ja, de bijzondere namen waarbij men in de burgerlijke samenleving genoemd wordt, kunnen ook middelen tot versterking zijn. De betekenissen van deze namen hebben weliswaar geen kracht omdat ze door feilbare mensen gekozen zijn.

Maar ze kunnen tot bemoediging en opwekking dienen, wanneer men overweegt dat ze ons plechtig gegeven zijn bij het bondszegel van de doop, wat ook eertijds bij de besnijdenis gebruikelijk was. Om ons te verzekeren dat de belofte die daar verzegeld is, ons met name ook aangaat, en om ons zo vaak onze naam genoemd wordt, als het ware indachtig te maken dat wij vrijheid hebben en verplicht zijn om met al onze schulden en smetten gedurig te komen tot de gedode en opgewekte Jezus, teneinde Hij ons daarvan wast, en uit alle wateren van lichamelijke en geestelijke noden optrekt. En wat is er billijker en natuurlijker dan dat onze naam ons in gedachten brengt dat bemoedigend bondszegel, bij de toediening waarvan het ons gegeven werd en dus middellijk tot onze versterking dient? Onze achteloosheid en ongeschiktheid hierin neemt deze troostgrond zelf in geen geval weg.

//. Geeft God aan Zijn kinderen heerlijke namen, dan mag en moet men ze in ootmoedigheid aannemen, en er een gelovig gebruik van maken. In de taal die veel donkere zielen voeren, wanneer ze zeggen: “die naam is voor mij lage al te hoog”, straalt doorgaans meer ongelooft en hovaardigheid dan nederigheid door. Want men geeft daardoor te kennen een neiging, die niet graag iets wil aannemen dan waarvan men denkt dat men het waard is. Jakob, die zoveel ootmoed en nederigheid bezat als iemand van zulke godzaligen, maakte zulke uitvluchten niet tegen de voortreffelijke naam Israël. Hij nam het in nederigheid aan. Wat zouden wij toch overhouden, als wij anders niets hebben wilden dan wat wij in onszelf aangemerkt waardig zijn?

///. Misbruik van vorige weldaden kan Gods goedertierenheid niet beletten om nieuwe en voortreffelijkere daarvoor in plaats te geven. Het was voorzeker een zwakheid in de aartsvader dat hij uit de naam Jakob geen meerdere sterkte tegen zijn broeder Ezau had weten te trekken. Doch de Heere toornst daarover met hem niet, maar geeft hem daarvoor de meer nadrukkelijke naam Israël.

VIII. *De naam Israël moest Jakob tot meerdere versterking te binnen brengen dat hij ZICH VORSTELIJK HAD GEDRAGEN MET GOD EN MET DE MENSEN, OVERMOCHT HAD, EN VERDER ZOU OVERMOGEN.*

/. Het ootmoedig gelovig vasthouden aan de Borg en de beloften van het verbond is, naar de uitspraak van de Heere, een *edelmoedig, heldhaftig gedrag*. Want daardoor vertoont

men een verheven geest die voor de grootste geheimen van God vatbaar is gemaakt, die zich met het aardse niet vergenoegt, maar veel verhevener dingen zoekt dan het verhevenste op deze aarde is, en die moed heeft om met God, Die boven de grootste alleenheersers in heerlijkheid oneindig verheven is, om te gaan, en tegen het gehele rijk van de duisternis op te komen. Zeer verkeerd zijn dan de gedachten die velen uit vijandschap of uit zwakheid daarvan maken. (1) Vele vijanden van de waarheid en van de godzaligheid zien het aan als een laf en laag gedrag, waarmee ze de spot drijven. (2) Donkere godzaligen plegen ook van dat gedrag met betrekking op zichzelf laag te denken en te spreken. Men kan van zichzelf en de aanklevende zwakheden niet te gering denken en spreken, maar de waarachtige oefeningen van het geloof, door Gods Geest gewerkt, wordt hier zeer verheven beschreven. En het is zeer zondig en ondankbaar wanneer men daar onvoorzichtig en laag van spreekt en denkt. Al gebeurt het ook uit een slecht bestuurd beginsel van nederigheid.

//. Door het gelovig aankleven en vasthouden aan de Heere behaalt men tegelijk een zekere overwinning op alle mensen. Het is zeer redeloos dat iemand die door het geloof God overmocht heeft, voor sterfelijke broze mensen, die volstrekt van God afhangen en geregeerd worden, nog zou vrezen. *Wie zijt gij, dat gij vreest voor den mens, die sterven zal? en voor eens mensens kind, dat hooi worden zal? En vergeet den HEERE, Die u gemaakt heeft, Die de hemelen heeft uitgebreid, en de aarde gegrond heeft, en vreest geduriglijk den gansen dag, vanwege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven? Waar is dan de grimmigheid des benauwers? De omzwervende gevangene zal haastelijk losgelaten worden; en hij zal in den kuil niet sterven, en zijn brood zal hem niet ontbreken, Jes. 51:12-14.* Zucht dan iemand onder vele, machtige en boze vijanden; staat hij alleen en door allen verlaten; is hij van wijsheid, moed en kracht om het tegen hen staande te houden, ontbloot; is hij waard in hun woede verlaten te worden, laat hem maar in stilheid zonder veel tegenweer, onder een bedaard gebruik van geoorloofde middelen, door het geloof, aan de Heere zijn wegen vertellen, overgeven, en aan Hem vastkleven. Hij, Die alle schepsels regeert, zal hem eindelijk, bijzonder in die grote dag, over al zijn vijanden doen zegeprelen. De wijsheid en kracht van de

Heere, die in zwakheid wordt volbracht, kan het gebrek van eigen wijsheid en kracht overvloedig vergoeden. Bij hem is raad, wanneer onze raad en die van alle schepsels ten einde is. De waardigheid van Christus, door het geloof aangegrepen, wordt ons toegerekend en kan onze grootste onwaardigheid overwegen. *Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Wij zijn meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft, Rom. 8:31,37.* Het geloof overwint de gehele wereld, 1 Joh. 5:4,5.

///. Heeft men iets door het geloof uitgericht, dan kan men zich daar niet op verheffen. Want de Heere *maakt* dat men overmag, Filip. 4:13. En bevindt men zichzelf te zwak om iets te *vermogen* - de Heere, Wiens kracht in zwakheid wordt volbracht, kan *maken* dat de zwakste de sterkste overmag.

////. Heeft men een of andermaal overmocht en uitredding ondervonden, dan is dat een voldoende grond waarop men zich van toekomstige reddingen verzekerd kan houden. Want daarin dat Jakob overmocht had, was een grond dat hij overmogen zou. Zie verder boven, blz. 86.

IX. *Toen Jakob naar de Naam van de Heere vroeg, kreeg hij tot antwoord: WAAROM IS HET, DAT GIJ NAAR MIJN NAAM VRAAGT?*

/. GOD HEEFT ZOVEEL VAN Zich in Zijn Woord en werken geopenbaard als ons nodig is in dit leven om zalig te worden. Wij mogen naar geen nieuwe openbaringen, maar wel naar meer licht in het geopenbaarde zoeken.

//. Wanneer wij iets begeren, vrezen of doen, dienen wij nauwkeurig acht te hebben op de beginselen, beweegredenen en oogmerken, waarom het door ons gebeurt. En nadat wij die gevonden hebben, moeten wij bedaard onderzoeken of wij ze naar Gods Word als billijk en betamelijk mogen aanmerken. Bijvoorbeeld, begeren wij dat God toen nader mocht openbaren of Hij ons ook wil aannemen, dan moeten wij onderzoeken waarom wij zoiets begeren, of God Zich aangaande dat niet duidelijk genoeg, in Woord en sacramenten, verklaart heeft. Of begeert men dat God toch nader mocht openbaren of wij ook zaligmakende genade bezitten, dan dienden wij onszelf te vragen of de Heere door Zijn werk in ons, vergeleken met de beschrijving van zaligmakende genade in het Wood, dat niet reeds duidelijk genoeg heeft geopenbaard, en of wij wel voldoende redenen hebben om een andere openbaring te begeren, wanneer wij op

deze geen acht willen geven. Vreest iemand dat hij onder de macht van zijn vijanden op enige tijd nog eens zal omkomen, laat die zich afvragen: “waarom is het dat ik dat vrees? Is het om mijn schuld, blindheid en krachteloosheid? Is die reden wel voldoende? Heeft God dan niet beloofd dat Hij het werk in waarheid wil maken, mijn schuld vergeven en Zijn kracht in mijn zwakheid volbrengen? Heeft Hij dit niet meermalen met de daad bevestigd?”

X. *Toen de Heere Zijn Naam aan Jakob nader wilde openbaren, ZEGENDE HIJ HEM ALDAAR.*

/. God verhoort de zwakke begeerten van zijn kinderen. Maar veelal op een andere wijze dan zij meenden. Jakob begeerde een woordelijke verklaring van de Naam van de Heere. maar de Heere gaf hem een uitgebreide verklaring door de daad van een plechtige zegening. Menigeen begeert nadere verklaring van de echtheid van zijn genade, door onmiddellijke verruiming van zijn gemoed. Maar de Heere geeft het hem door onderscheidener bedaarder inlichting in de evangelische waarheden, en de overeenkomst van zijn werkzaamheden daarmee. Sommigen begeren nadere verklaring van de vergeving van hun zonden, door gestaltelijke verruiming. Maar de Heere geeft die door metterdaad te tonen dat Hij een verzoend en vergevend God is. God geeft het begeerde veeltijds niet alleen op een andere, maar ook *betere* wijze dan wij begeerd hadden.

//. Is het Gods Naam om Zijn ellendig volk, dat vloeken vreesde, boven bidden en denken te zegenen, dan mag men vrijmoedig tot Hem gaan om een zegen. Een zieke hoeft niet beschroomd te zijn om voor genezing tot hem te komen, die door openlijke brieven, uithangborden en bewijsstukken bekendmaakt dat zijn naam dokter is.

///. Jakob werd gezegend hoewel hij het niet waard was, omdat hij de zegen eerst met zoveel verkeerdheden gezocht had, dat het hem nu nog benauwde als hij er aan dacht. Hoe ongegrond zijn dan de zwarigheden van hen die gedurig denken: “hoe zou ik God om een zegen durven bidden en die van Hem verwachten, daar ik het geheel onwaardig ben, en niets anders dan vloeken verdiend heb?”

////. Jakob was reeds veelmaal gezegend en kon in zijn nood van geen één zo'n gebruik maken als hij verplicht was. Toch zegende de Heere hem opnieuw. Daarom is het geen bewijs dat wij nu niet gezegend kunnen worden, wanneer wij reeds veelmalen gezegend zijn, en

het rechte gebruik er niet van gemaakt hebben. De Heere geeft mild, en verwijt niet, Jak. 1:5.

V. God zegende Jakob daar, waar Hij met hem worstelde. Bevinden wij ons op plaatsen waar wij zware aanvechtingen en beproevingen moeten doorstaan, dan moeten we niet direct wegvlugten. We kunnen daar de uitmuntendste zegeningen na die strijd deelachtig worden.

XI. *JAKOB NOEMDE DIE PLAATS, waar hij geworsteld had en gezegend was, met een nieuwe naam PNIËL.*

/. Het is plicht dat men betamelijke middelen gebruikt om bijzondere ontmoetingen en uitreddingen in gedachtenis te bewaren. Die schrijven kunnen, mogen er wel aantekeningen van maken, die achteraf in allerlei opzichten nuttig kunnen zijn.

//. De godzaligen van onze tijd hebben ook veel plaatsen die zij met recht de naam *Pniël* mochten geven. Hoewel zij geen lichamen teken van Gods tegenwoordigheid ooit gezien hebben, echter hebben zij menigmaal Gods aangezicht door het geloof aanschouwd. Hoe vaak gebeurt het dat zij in duisternissen en benauwdheden geopende ogen van het verstand ontvangen, de heerlijkheid van de Heere met meer of minder duidelijkheid in het aangezicht van Jezus zien, en met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren in de spiegel van Zijn Woord en werken aanschouwen, tot merkbare verruiming van hun zielen? Hadden zij overal waar dit gebeurde, *Pniël* geschreven, ach! op hoeveel plaatsen zou men die naam dan vinden? Op hoeveel plaatsen en banken in de kerk, in hoeveel vertrekken waar Gods volk godvruchtige bijeenkomsten houdt, in hoeveel binnenkamers, legerplaatsen, ja velden, markten, wegen en straten zou men met veelvuldige herhalingen *Pniël* kunnen lezen?

XII. *Jakob HAD GOD GEZIEN VAN AANGEZICHT TOT AANGEZICHT, EN ZIJN ZIEL WAS GERED GEWEEST.*

/. Het zien van Gods aangezicht is de enige veilige weg waarlangs de zielen van Gods kinderen uit hun angsten gered worden. Ik versta door het zien van Gods aangezicht niet enige onmiddellijke verrukkingen, aandoeningen en verruiming, maar een redelijke, bedaarde werkzaamheid van het zaligmakend geloof, waardoor men bij de Goddelijke volmaaktheden, vertoond in Christus, geestelijk en levendig bepaald wordt, en die met betrekking op zichzelf inziet als verzoend, genoegzaam en bereid tot onze redding en

zaliging. Alle redding van de zielen, die daaruit niet voortvloeit, is van geen waarde. Onbegenadigde mensen kunnen ook wel eens van duisternissen en bijzondere uitredingen van hun zielen uit benauwdheden spreken. Maar die zijn van het goede soort niet, omdat ze niet voortvloeien uit het zien van Gods aangezicht. Hun zogenaamde reddingen ontstaan uit andere dingen. Ze gevoelen redeloze angsten en blijdschappen. Ze eigenen zich enige omstandigheden van Gods kinderen toe, en zeggen, “daar weet ik ook wat van”, hoewel zij hun wezenlijke werkzaamheden van geestelijke armoede, geloof en heilige gezindheid, benevens de geestelijke strijd daaruit geboren, nooit bij eigen bevinding gekend hebben. En ze kunnen nu en dan met enige weekheid horen, lezen, spreken, bidden en voornemens in eigen krachten nemen. Hierdoor verdrijven ze hun benauwdheden en noemen dat reddingen van hun zielen. Hiermee kunnen ze zich tevreden stellen, hoewel zij nooit Gods aangezicht in Christus aanschouwd hebben. Dat is, hoewel zij nooit door het geloof Gods volmaaktheden in Christus hebben gekend en aangenomen. Maar met echte godzaligen is het anders gesteld. Zijn die in nood, dan kan hun ziel niet recht gered worden als ze het aangezicht van de Heere niet zien. Maar zo gauw dat verzoend aangezicht met meer of minder duidelijkheid door hen gezien wordt, vervallen hun zwarigheden en hun ziel wordt gered, Ps. 4:7.

//. Zoek dan, godzalige die in benauwdheid zit, zonder lang omzwerven Gods aangezicht te zien. Zet u voor de spiegel van Zijn Woord. Overdenk het oogwit van Jezus’ vernedering en verhoging. En uw ziel zal gered worden zodra u onder verlichting van de Heilige Geest in deze spiegels het aangezicht van de Heere ziet. Dit is de betamelijke hoofdbezigheid van Jakobs geestelijk nageslacht. *Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob! Sela!* Ps. 24:6.

///. De Heere zei tot Jakob: “gij hebt overmocht”. Maar Jakob zei: “ik ben gered geweest”. Moeten Gods kinderen geroemd en geprezen worden, dan zullen de Heere en anderen dat wel doen. Godzaligen moeten niet zichzelf maar de Heere prijzen. Ze moeten in hun zwakheid en in de kracht van de Heere roemen. Spreekt u dan, godzalige, van uw ontmoetingen, zie dan toe dat u zozeer niet staat op wat u zelf gedaan hebt, maar wat de Heere gedaan en u ontvangen hebt, met dat oogmerk dat anderen zich niet over u maar over de Heere verwonderen mogen. Maar als u roemt in uw zwakheid, vergeet dan ook niet te melden van de kracht van de Heere. Laat u door geen vrees voor zelfbedrog, en ook niet door een verkeerde nederigheid bewegen om te verzwijgen dat uw ziel is gered geweest. Belijd dit openlijk en richt liever openbare gedenktekens op.

9. Index

A

AANGEZICHT

Jakob zag God van aangezicht tot aangezicht · 191

aannemen · 61

AANNEMING

het is een getrouw woord en aller aanneming
waardig, dat Christus Jezus in de wereld
gekomen is om de zondaren zalig te maken · 53

AANNEMING · 52

een getrouw woord en aller aanneming waardig ·
52

aansporing · 70

AANSPRAAK

Gods aanspraak aan Josua tot verzekering · 99

aanwas · 29

AARDSGEZINDHEID

godvruchtigen hierdoor overvallen · 64

ACHTEN · 26

acht uw leraars zeer veel in liefde, om huns werks
wil · 26

afkeer · 73

afval · 156

akkerwerk · 21

algenoegzaam · 74

algenoegzaamheid · 49; 140

allersnoodste · 47

almacht · 140; 141

ambt · 63

arbeid · 30

arbeiden · 18

Leraars die onder u arbeiden · 21

arbeiders · 21; 23

B

barmhartigheid · 49

BEGRIP

Gevolg van verklaring en bewijs · 64

BEKLEDEN

Josua tegen zijn wil met vuile klederen bekleed ·
90

BELOFTENISSEN · 162

beminnen · 13

bemoeiing · 41

benauwd · 47

beschuldigingen · 69; 72

besmet · 47

bestendig · 52

bestrafen · 76

bestrafingen · 25

betalen · 47

BETUIGEN

Engel des Heeren betuigt Josua · 101

BEVESTIGING

herbevestiging van Josua · 108

bevindingen · 70

BEWAREN

Gods voorhoven bewaren · 103

BEWIJZEN

Opdat men een duidelijk begrip en vaste
overreding mocht hebben · 64

bezoeken · 34

blijdschap · 97

bondssegels · 50; 140

Borg · 142

broedernaam · 20

bron van godzaligheid · 15

burgerlijke omgang · 34

C

catechisaties · 34

CHRISTUS

Grond van de hoop · 153

CHRISTUS JEZUS · 55; 56; 59; 60

maakt de zondaars zalig · 55

moest in de wereld komen · 45

D

dadelijke zonden · 48

dag · 130

DAGERAAD

was opgegaan, waarom de Man weg wilde · 187

deugd · 54

deugdzaam · 12

dienaars · 92

dienaren · 97

drek · 85

droom · 182

duivel · 68

E

eigen kracht · 100; 168

eigenwijsheid · 41

EINDE

naarstigheid bewijzen tot het einde toe · 158

ELKAAR

zijt vreedzaam onder elkander · 28

Engel · 67; 181

Josua stond voor Zijn aangezicht · 86

Engel des Heeren · 67; 69; 72; 74

stond erbij toen ze Josua bekleedden · 98

erkennen · 18

Leraars die u moet erkennen · 25

erkenenis · 25

ernst · 30

Evangelie · 14; 15; 92

Ezau · 191

G

gedenkplaats · 191

gedenkteken · 179

gedrag · 84

geestelijk lichaam · 18

geheugen · 46

GELOOF

door geloof beloften beërven · 162

geloofwaardigheid · 44

gelovigen · 77

gelukzaligheid · 48; 50

gemoed · 23; 25; 36; 40

- genademiddelen · 92
 geneesmiddelen · 32
 genoeg · 47
 gerechtigheid · 95; 97
 gerust · 47
 getrouw · 52; 61; 74
 GETROUW WOORD
 een getrouw woord en aller aanneming waardig · 52
 het is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken · 53
 gevolgen · 48
 geweten · 46
 GEWRICHT
 van Jakob aangeroerd · 185
 gezicht · 65
 Gods beeld · 49
 Gods kinderen · 71
 godsdienstigheid · 47
 GODVRUCHTIG
 de godvruchtige Josua bekleed met vuile klederen · 87
 GODVRUCHTIGEN · 93
 Na ondervinding van genade door traagheid, aardsghezindheid en moedeloosheid overvallen · 63
 godzalig · 12
 godzaligen · 79
 GOEDERTIERENHEID · 141
 van de Heere · 141
 graveersel · 123
 GRAVEREN · 124
 graveersel van de steen door God gegraveerd · 123
 maakt de Messias recht gepast en aangenaam voor Josua · 128
 GRONDEN
 ware hoop heeft vaste gronden · 153
 GRONDSTEEN
 de Heere Messias is de enige Grondsteen van de zaligheid · 126
 grootheid · 84
 grootsheid · 62
H
 haat · 69; 73
 hart · 52
 hartstochten · 37; 46
 HEERE
 enige Voorwerp van de hoop · 145
 heiligen · 87
 heirleger · 181
 HOED
 reine hoed op Josua's hoofd gezet · 97
 Hoge priester · 45; 65; 84; 109
 hoogachting · 25
 hoop · 138
 hovaardigheid · 41; 71
 huichelaar · 13
 huurlingen · 24
I
 ijdelheden · 45
 inhoud van het Evangelie · 44
 Israël · 137
 nieuwe naam voor Jakob · 188
 Verlost van zijn ongerechtigheden door de Heere · 144
J
 Jakob · 178
 wijziging van zijn naam · 188
 Jehovah · 74; 137
 JERUZALEM · 77
 verkozen door God · 76
 Jezus · 45
 jong · 47
 Josua · 62; 65; 69; 77; 109
 bekleed met vuile klederen · 84
K
 kastijden · 71
 kennis · 12
 kinderen · 71
 KLEDEREN
 Josua hiermee bekleed · 85
 KNECHT · 115
 Spruite, Knecht van de Vader · 114
 Knecht van de Vader · 114
 Koning · 45
L
 LAND
 ongerechtigheid ervan weggenomen · 124
 LANKMOEDIGHEID · 176
 door lankmoedigheid beloften beërven · 162
 leden · 18; 29
 leraars · 21
 liefde · 12; 39
 acht uw leraars zeer veel in liefde, om huns werks wil · 26
 liefdeloosheid · 41
 lijden · 63
 LIJDZAAMHEID
 ware hoop verwacht Gods beloften in taaie lijdzaamheid · 153
M
 MAN
 die met Jakob worstelde · 181
 medewerkers · 20
 medegenoot · 110
 medicijn · 22
 meesterachtigheid · 41
 mensen · 112
 merkteken · 72
 Messias · 63; 97; 114; 131; 181
 middel · 19
 Middelaar · 67
 Middelaarsambt · 114
 Middelaarswerk · 47
 middelen · 19; 29; 50
 Dienaars zijn middelen in Gods hand · 99
 moedeloos · 100
 moedeloosheid · 62
 godvruchtigen hierdoor overvallen · 64
 oorzaak van werkeloosheid · 64
N
 NAAM
 Jakob vroeg naar Gods Naam · 190
 NAARSTIGHEID

- bewijzen tot het einde toe · 158
 natuur · 46
 natuurlicht · 53
 natuurstaat · 12
 NAVOLGERS
   van de ware gelovigen · 164
 nederigheid · 30
 nijd · 41; 47; 73
 NODIGEN
   ieder nodigt zijn naaste tot onder de wijnstok · 132
 nuttig · 23; 70
O
 offer · 96
 OGEN
   zeven ogen, die vrijmoedig het geloof oefenen, zijn op die Steen · 126
 onafhankelijk · 74
 onbarmhartigheid · 41
 onderrichting · 70
 onderscheiden · 33
 ondervinding · 145
   Aansporing tot meer hoop · 154
 onderwijzingen · 25
 ONGERECHTIGHEDEN
   de Heere verlost Israël van al zijn ongerechtigheden · 144
 ongerechtigheid · 63; 85; 94; 124
   ongerechtigheid van dit land op één dag weggenomen · 124
   van Josua weggenomen · 93
   weggenomen van Josua · 94
 ongestalten · 62
 onmacht · 47
 onrechtvaardigheden · 47
 ontoegevendheid · 41
 onveranderlijk · 74
 onvolkomen · 89
 oogmerk · 12
 oordeel · 46
 Opperwezen · 74
 oprecht · 49
 oud · 47
 OVERMOGEN
   de sterke God overmocht de zwakke Jakob niet · 184
   Jakob overmocht · 189
 OVERREDING
   gevolg van verklaring en bewijs · 64
P
 Paulus · 156
 plicht · 12
 PNIËL · 191
 praatzucht · 41
 predikaties · 34
 proefweg · 179
 Profeet · 45
 profetie · 150
R
 rampen · 45
 rampzaligheid · 48
 Rechter · 76
 rechterhand · 68
 rechtvaardiging · 78
 REDDEN
   Jakobs ziel is gered geweest · 191
 reinigen · 48
 RICHTEN
   Gods huis richten · 103
 rust · 37
S
 satan · 63; 67; 72; 73; 75
   Ontdekt en bestraft door de Heere · 80
   stond aan Josua's rechterhand om hem te weerstaan · 68
 satanswerk · 73
 SCHELDEN · 76
   de Heere schelde de satan · 75
 schuld · 47
 schulden · 63
 Sion · 69
 smeken · 67
 spiegel · 179
 spruit · 114
 Spruite · 63; 114; 115
   God zal de Spruite doen komen · 114
   Zijn komst moet men opmerken · 118
 staat · 22
 staat der rechtheid · 12
 STEEN
   gelegd voor aangezicht van Josua · 119
 stenen hart · 48
 stichten · 19
T
 taai · 138
 taalkunde · 22
 TEGENHEDEN
   Ware hoop in tegenheden geoefend · 153
 tegenstand · 22
 tegenstrever · 75
 toename · 19
 toepassen · 49; 60
 toepassing · 12; 96
 toevlucht · 179
 toorn · 45
 toornvuur · 78
 traagheid · 62
   godvruchtigen hierdoor overvallen · 64
 trappen · 49
 trapsgewijs · 60
 troostelijk · 79
 trouw · 49
 trouweloosheid · 44
 tweedracht · 18
 twisten · 29; 40
U
 uithelpen · 78
 uitlegging · 150
 uitrukken · 78
 uitverkoren · 77
V
 Vader · 76
 vastkleven · 138
 verbeeldingskracht · 46
 verbonds-God · 179
 verdienen · 59

- verdorven · 48
 verdorvenheid · 89
 verdrietig · 100
 verdrukkingen · 22; 78
 vergeving · 95
 VERKIEZEN · 77
   de Heere verkiest Jeruzalem · 76
 verkiezing · 76
   verkiezing van Jeruzalem is de reden waarom de Heere de satan scheldt · 81
 VERKLAREN
   opdat men een duidelijk begrip en vaste overreding mocht hebben · 64
 verkleefdheid · 62; 156
 verkondigen · 71
 verlossing · 76
   Er is veel verlossing bij de Heere · 141; 142
 vermaak · 62
 vermanen · 19
   Leraars die u vermanen · 25
 vermaningen · 25
 veroordeling · 73
 verordineerd · 45
 verstand · 25; 36; 46; 52
 vertroosten · 25; 65; 69
   door te verzekeren van Gods vergevende genade · 64
 vertroosting · 84
 VERWRONGEN
   gewricht van Jakobs heup · 185
 VERZEKERDHEID
   benaarstig tot de volle verzekerdheid der hoop · 157
 VERZEKEREN
   verzekeren van vergevende genade · 64
 verzoend · 49
 vijgeboom · 131
 volharding · 19; 29
 volkomen · 49
 volle verzekerdheid · 157
 volmaaktheid · 141
 voorbeelden · 23; 36
 voordeel · 62
 VOORHOF
   Gods voorhoven bewaren · 103
 Voorspraak · 67; 74
 voorstanders · 21; 23
   Leraars die uw voorstanders zijn in de Heere · 23
 voorzienigheid · 50
 VORSTELIJK
   gedrag van Jakob · 189
 vrede · 25; 28; 37
   Hebt de waarheid en de vrede lief · 41
 vreedzaam · 18; 40
   Zijt vreedzaam onder elkander · 28
 vriendelijkheid · 30
 VRIENDEN
   die voor Josua's aangezicht zitten · 110
 vrijheid · 97
 vrijmoedigheid · 97
 VUILE
   vuile klederen aan Josua · 85
 vuile klederen · 67
 Josua hiermee bekleed · 84
 weggenomen van Josua · 93
 Zinnebeeld van de zwakheden van de godzalige Josua · 90
 VUUR
   Josua is een vuurbrand uit het vuur gerukt · 77
 VUURBRAND · 78; 81
   Josua is een vuurbrand uit het vuur gerukt · 77
   Josua's ellendigheid in zichzelf uitgedrukt door de term *vuurbrand* · 81
W
 waarheden · 32
 WAARNEMEN · 103
   wacht van de Heere waarnemen · 102
 WACHT
   Wacht van de Heere waarnemen · 102
 waken · 44
 walgelijk · 47
 WANDELEN
   in Gods wegen · 102
 WANDELINGEN
   onder hen die voor Gods staan · 103
 wanorde · 45
 wegnemen · 63
   van de ongerechtigheid van dit land · 124
 wegnemen · 124
 wellustigheden · 47
 welzijn · 36
 WERELD · 45
   Christus Jezus is in de wereld gekomen · 55
   Jezus Christus moest erin komen · 45
 WERKELOOSHEID
   veroorzaakt door moedeloosheid · 64
 wet · 12
 wettisch werken · 170; 171
 wij · 20
 wijnstok · 131
 wijsheid · 140
 wil · 25; 46; 52
 WISSELKLEDEREN · 95; 96
   aan Josua gegeven · 93
 wonder · 112
 wonderteken · 63
   Josua's vrienden een wonderteken · 111
 woord · 52; 60
 WORSTELLEN
   een Man worstelde met Jakob · 182
Z
 zachtheid · 30
 zalig · 55
 zaligheid · 49
 ZALIGMAKEN
   het is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken · 53
 zaligmaken · 44; 47; 59; 71
 Zaligmaker · 45
 zedigheid · 47
 ZEGEN
   begeerd door Jakob · 188
 ZEGENEN
   God zegende Jakob · 190
 zeven · 121

- ZEVEN OGEN
op die ene steen voor Josua · 120
- ZIEN
de rechte hoop verwacht toekomstige onzichtbare
dingen · 153
- ZIET!
opwekking tot opmerking en geloof · 100
- zinnebeelden · 63
- zondaar · 46
- zondaars · 44; 55; 56; 58
Christus Jezus is in de wereld gekomen om
zondaars zalig te maken · 56
- Jezus Christus kwam om zondaars zalig te maken ·
46
- zonde · 46
- zonden · 45; 71; 78
- zondeval · 12
- zondig · 84
- Zoon · 76
- Zoon van God · 67
- zorg · 18
- zuchtigen · 72
- zuiverheid · 84
- zwakheden · 39
- zware arbeid · 22
- zwarigheden · 62